Lipsa 17-20

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 125 Sibiu, 1 ianuarie 1977 Nr. 1—2

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona prin ILEXIM — serviciul export-import presă — Calea Griviţei nr. 64—66, P.O.B. 2001 telex 011226 — Bucureşti.

Festivitate aniversară la Centrul arhiepiscopesc Sibiu

Joi, 30 decembrie 1976, ora 12, în una din sălile Institutului Teologic Universitar din Sibiu a avut loc o festivitate consacrată aniversării a 29 ani de la proclamarea Republicii.

Festivitatea a fost prezidată de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, fiind prezenţi: P. C. vicar, P. C. consilieri şi alţi angajaţi de la Centrul arhiepiscopesc Sibiu, P. C. rector, P. C. profesori şi alţi angajaţi de la Institutul Teologic, P. C. protopop şi preoţi din Sibiu.

După cuvîntul de deschidere al Î. P. S. Mitropolit Nicolae, P. C. prorector C. Voicu a susţinut o documentată conferinţă, în care a scos în lumină premisele care au dus la ziua de 30 Decembrie 1947, cînd a fost proclamată Republica Populară Română, în 21 august 1965 devenind Republica Socialistă România, precum şi realizările mai de seamă din anii Republicii.

Conferenţiarul a subliniat, între altele, rezolvarea justă, de către actuala noastră orînduire, a problemei naţionale, veniturile mereu crescînde ale populaţiei, omogenizarea societăţii noastre, realizările mai de seamă din jud. Sibiu etc.

S-a evidenţiat de asemenea aportul de muncă şi sprijinul adus de fiii Bisericii noastre, cler şi credincioşi, la progresul Patriei, specificîndu-se, în acest sens, cele peste 6500 zile muncă prestate de studenţii teologi la strîngerea recoltei în toamna anului 1976.

Au luat cuvîntul: P. C. rector Gr. Marcu, P. C. cons. Gh. Papuc şi P. C. vicar Tr. Belaşcu, care au reliefat alte aspecte legate de înfăptuirile poporului român în anii Republicii şi de bunul nume dobîndit de România socialistă în lumea internaţională contemporană.

Din telegrama trimisă cu acest prilej Domnului Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Republicii Socialiste România, încrestăm următorul pasaj:

„Cu acest prilej sărbătoresc, Ierarhul, preoţii şi credincioşii din Arhiepiscopia Sibiului exprimă Domniei voastre, Domnule Preşedinte al Republicii Socialiste România, simţămintele lor de înaltă stimă şi devotament deplin pentru totala dăruire, înţelepciunea şi clarviziunea cu care conduceţi destinele actuale ale Patriei şi poporului nostru spre noi culmi de lumină şi progres, în deplină suveranitate şi independenţă naţională, pentru mesajul binecuvîntat al păcii pe care îl afirmaţi cu înalt prestigiu în lumea contemporană, pentru ca principiile de echitate, frăţietate şi întrajutorare să se instaureze în relaţiile dintre state, spre binele tuturor popoarelor."

Telegramă omagială a fost trimisă de asemenea Domnului Gheorghe Nenciu, conducătorul Departamentului Cultelor.

Subliniind faptul că epoca noastră este cea mai măreaţă din urcuşul istoric al poporului nostru, Î. P. S. Mitropolit Nicolae a îndrumat în încheiere să ne identificăm cu munca ziditoare de valori multilaterale în care este angajat poporul nostru, „căci numai prin muncă creatoare şi jertfelnică se realizează bunurile materiale şi spirituale, prin muncă se realizează personalităţile, toate lucrurile mari din această viaţă".

T.

28373.

„Iată vă binevestesc bucurie mare" *)

(Luca 2, 10)

Naşterea Pruncului Iisus este sărbătoarea cea mai luminată, cea mai plină de bucurie, pace şi înălţare sufletească a dreptcredincioşilor creştini, fiii Bisericii noastre. Îngerul a vestit păstorilor bucurie mare prin cuvintele: „Vi s-a născut astăzi Mîntuitor, care este Hristos-Domnul, în cetatea lui David, şi acesta va fi semnul: Veţi găsi prunc înfăşat, culcat în iesle" (Luca 2, 11—12). Şi îndată a apărut mulţime de cete îngereşti, care lăudau pe Dumnezeu în cîntări de preamărire, zicînd: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pămînt pace, între oameni bunăvoire" (Luca 2, 14).

Cu sufletele pline de bucurie, după ce au ascultat cîntările îngerilor, păstorii au pornit în căutarea Pruncului precum le spusese îngerul şi, grăbindu-se, au venit şi au aflat pe Maria şi pe Iosif şi pe Prunc, culcat în iesle. Ei văzîndu-l au vestit cuvîntul grăit lor despre acest copil (Luca 2, 16—17). Întorcîndu-se la turmele lor, păstorii au vestit tuturor cele văzute în ieslea din Betleem şi cele auzite de la înger.

Primii închinători la ieslea din Betleem au fost îngerii şi păstorii, prin care Tatăl a preamărit pe Fiul Său cel Unul Născut. Şi pentru ca Fiul Său cel iubit să fie cinstit cum se cuvine, odată cu naşterea Sa apare pe cer steaua, care îi călăuzeşte pe „magii de la Răsărit" la locul unde s-a născut Iisus. Pînă la sosirea magilor, dreptul Iosif şi Fecioara Maria cu Pruncul Iisus au fost găzduiţi în casă, semn al preţuirii de care se bucura familia la iudei.

După sosirea în Ierusalim, magii au întrebat: „Unde este regele iudeilor, Cel ce s-a născut? Căci am văzut la răsărit steaua Lui şi am venit să ne închinăm Lui. Şi auzind regele Irod s-a tulburat şi tot Ierusalimul împreună cu el" (Matei 2, 2—3). Plecînd de la Irod, magii, conduşi de stea, au găsit pruncul şi i s-au închinat cu mare bucurie, aducîndu-i daruri: aur, tămîie şi smirnă. Îl cinstesc ca pe un împărat, dăruindu-i aur; Îl preamăresc ca pe un Dumnezeu, dăruindu-i tămîie, şi îi prevestesc patimile, dăruindu-i smirnă.

Cerul cerurilor şi pămîntul se luminează, căci Iisus Hristos este Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, care s-a pogorît de la Tatăl ca să ne mîntuiască din robia păcatului. De ce această bucurie nemărginită? Pentru că ne-a ridicat la starea de fii ai lui Dumnezeu după har. Pentru că prin El şi în El toate se îndreaptă spre ţinta desăvîrşirii divine. Pentru că El aduce pace şi bunăvoire pe pămînt.

Mare este taina rînduielii lui Dumnezeu! Minunată este şi negrăită înţelepciunea Lui! Căci prin Fecioara Maria, Iisus — Fiul lui Dumnezeu a venit în lume ca lumea viaţă să aibă şi cît mai multă viaţă. Iisus Hristos s-a întrupat din dragoste nemărginită pentru oameni. A venit în lume, s-a făcut asemenea nouă, afară de păcat, pentru a ne învăţa cum să slujim unul altuia cu dragoste. Sfîntul Apostol Pavel zice în Epistola către Efeseni: „Fiţi dar următorii lui Dumnezeu ca nişte copii iubiţi şi umblaţi întru dragoste, precum şi Hristos ne-a iubit pe noi şi s-a dat pe sine pentru noi" (Efeseni 5, 1—2). Deci scopul venirii Mîntuitorului în lume este pentru a ne învăţa cum să trăim în pace, bunăînţelegere, ca să ajungem la ţinta desăvîrşirii noastre care este Hristos. Căci toţi sîntem fii ai aceluiaşi Părinte ceresc şi pentru toţi s-a născut, a pătimit şi s-a jertfit Hristos-Domnul. Toată legea şi toţi proorocii se cuprind în aceste cuvinte, ne spune acelaşi mare Apostol: „Căci toată legea se cuprinde într-un singur cuvînt,

(Continuare în pag. 2)

*) Din Pastorala de Crăciun 1976 a I. P. S. Mitropolit Nicolae Mladin al Ardealului.

Pîine pentru suflet

Gînduri de Crăciun şi Bobotează

An de an sărbătorim Naşterea după trup a Domnului nostru Iisus Hristos. Aşteptăm această sărbătoare cu negrăită bucurie, fiindcă ea ne pune din nou în legătură cu Mîntuitorul, trezeşte în noi dorul de a fi cu El, de a trăi împreună cu El şi de a ne împărtăşi de darurile aduse de El. Doar de aceea Crăciunul e numit în popor „sărbătoare a darurilor". Crăciunul ne arată că nu sîntem singuri, că Dumnezeu este aproape de noi, în „maximă apropiere" şi că noi putem fi cu El, avem capacitatea de a cunoaşte slava Lui „pe cît se poate" şi mai ales, ni s-a arătat nemărginita, infinita iubire a lui Dumnezeu faţă de oameni.

Tocmai de aceea Crăciunul ne invită să cugetăm la demnitatea de fii ai lui Dumnezeu, la rostul şi la chemarea noastră în lume. Dacă Întruparea Fiului lui Dumnezeu a surpat zidul despărţitor dintre credincios şi Dumnezeu, ea este pentru creştini o invitaţie la surparea zidurilor despărţitoare dintre oameni, o chemare de apropiere, respect şi de iubire între toţi oamenii.

Cînd Ioan Botezătorul era în închisoare şi auzise de faptele lui Iisus, a trimis pe doi dintre ucenicii săi să-l întrebe: „Tu eşti cel ce vine sau să aşteptăm pe altul? şi Iisus răspunzînd, le-a zis: „Mergeţi şi spuneţi lui Ioan cele ce auziţi şi vedeţi. Orbii îşi capătă vederea şi şchiopii umblă; leproşii se curăţesc şi surzii aud; morţii înviază şi săracilor li se binevesteşte. Şi fericit este cel ce nu se va sminti întru Mine" (Matei 11, 2—6).

La prima citire a acestui text biblic se pare că Ioan a trimis pe cei doi ucenici la Iisus fiindcă se îndoia în mesianitatea Lui. Poate era în durere, închis şi ar fi voit o eliberare din această situaţie.

Dacă însă comparăm acest text cu tot ceea ce a spus Iisus despre Ioan Botezătorul, înainte de acest moment şi după această convorbire, ne dăm seama că aici este vorba cu totul de altceva. Pe de o parte Ioan Botezătorul voia să-şi convingă direct ucenicii despre mesianitatea lui Iisus, pe de altă parte el ni se înfăţişează ca un simbol al datoriei preotului de a vesti şi de a mărturisi mereu pe Iisus Hristos şi *nu pe sine.*

Ucenicii lui Ioan îl aveau pe acesta într-o asemenea mare cinstire încît uitaseră ceea ce Ioan le-a spus despre Iisus la început. Ioan Botezătorul cunoştea pe Iisus şi mărturisise de mai multe ori dumnezeirea Lui. El a fost Înaintemergătorul şi pregătitorul căii de primire a lui Iisus (Luca 3).

Cînd a venit Iisus la Iordan să se boteze, Ioan a exclamat: „Iată Mielul lui Dumnezeu, cel ce ridică păcatul lumii" (Ioan 1, 29).

Mulţimilor care îl urmau şi îl aclamau, Ioan le spunea: „Cel ce vine după mine, care este înainte de mine şi căruia eu nu sînt vrednic să-I dezleg cureaua încălţămintei" (Ioan 1, 27).

Celor ce ziceau că el este Hristosul, le-a răspuns: „Eu unul vă botez cu apă, dar vine Cel ce este

(Continuare în pag. 2)

Succesiunea apostolică

Domnul şi Mîntuitorul nostru Iisus Hristos a propovăduit Evanghelia tuturor celor ce au vrut s-o asculte şi pe toţi i-a chemat la mîntuire. Pentru toţi s-a răstignit şi, prin jertfa Sa, a întemeiat Biserica, săvîrşind împăcarea tuturor credincioşilor cu Dumnezeu. Dar nu pe toţi, care l-au ascultat, i-a ales apostoli sau ucenici. Sf. Evanghelist Luca istoriseşte că cineva i-a zis Mîntuitorului: „Doamne, eu te voi urma oriunde vei merge." Dar Iisus i-a răspuns: „Vulpile au vizuini şi păsările cerului cuiburi, iar Fiul Omului n-are unde să-şi plece capul" (Luca 9, 57—58; Matei 8, 19—20). Mîntuitorul i-a dat deci a înţelege că apostolia cere un efort deosebit, cere jertfelnicie, renunţare la sine şi un devotament de natură permanentă, pe care nu-l pot avea toţi credincioşii. Într-o altă împrejurare, un bărbat vindecat de Mîntuitorul „l-a rugat ca să-l lase să meargă cu dînsul. Iar Iisus nu i-a îngăduit, ci i-a zis: du-te la casa ta, la ai tăi şi spune-le cîte a făcut Domnul cu tine" (Marcu 5, 18—19).

Fără a ţine cont de vreo stare socială, de avere sau de alt criteriu de acest fel, Mîntuitorul a ales pe cei 12 apostoli, mai ales din rîndul oamenilor simpli şi muncitori, cerîndu-le să fie lumina lumii (Matei 5, 14) şi trimiţîndu-i în toată lumea să propovăduiască „Evanghelia la toată făptura" (Marcu 16, 15).

Aşadar, Mîntuitorul făcea o distincţie clară între apostoli şi mulţimile de oameni cărora le vorbea sau care îl urmau în anumite împrejurări. Iisus Hristos le-a încredinţat apostolilor unele îndatoriri pe care nu le aveau toţi cei ce se aflau în jurul Său. Astfel, cînd ucenicii, „apropiindu-se de el, i-au zis: de ce le vorbeşte lor în pilde? Iar El, răspunzînd le-a zis: pentru că vouă vi s-a dat să cunoaşteţi tainele împărăţiei cerurilor pe cînd acelora nu li s-a dat" (Matei 13, 10; Luca 8, 10). Tot aşa, cu ocazia săturării mulţimilor din pustie, Mîntuitorul a dat pîinile nu direct oamenilor, ci „a dat ucenicilor săi, iar ucenicii au împărţit mulţimilor" (Matei 15, 36; Marcu 8, 6). Nu oricui a dat Mîntuitorul puterea şi dreptul de a propovădui ci numai celor 12 apostoli, cărora, chemîndu-i, „le-a dat putere ca să izgonească duhurile cele necurate şi să tămăduiască toată boala şi toată neputinţa" (Matei 10, 1; Marcu 6, 7), precizînd că prin apostoli primim învăţătura cea adevărată. Ascultarea faţă de ei înseamnă ascultarea faţă de El însuşi: „Cel ce vă ascultă pe voi, pe mine mă ascultă şi cel ce se leapădă de voi, se leapădă de mine" (Luca 10, 16). Iar după învierea Sa, Domnul le-a zis numai apostolilor: „Luaţi Duh Sfînt; cărora veţi ierta păcatele, le vor fi iertate şi cărora le veţi ţine, vor fi ţinute" (Ioan 20, 22—23).

Mîntuitorul a purtat neîncetat o grijă deosebită pentru formarea duhovnicească a Sfinţilor Apostoli. Încă înainte de patima Sa, le-a făgăduit trimiterea Duhului Sfînt, acelui Mîngîietor care îi va povăţui „la tot adevărul" (Ioan 16, 13).

Tot Apostolilor, Mîntuitorul le-a încredinţat la Cina cea de Taină săvîrşirea Tainei Sf. Euharistii (Luca 22, 19), care reproduce şi actualizează permanent, în chip nesîngeros, jertfa Sa de pe cruce. Înainte de înălţarea la cer, Domnul Hristos le-a dat putere să înveţe şi să boteze toate neamurile (Matei 28, 19) şi să le povăţuiască, spre a păzi toate învăţăturile primite de la Dînsul, asigurîndu-i că „iată eu sînt cu voi în toate zilele pînă la sfîrşitul veacului" (Matei 28, 20). De asemenea, înainte de înălţarea Sa la cer, le făgăduieşte că vor primi putere „cînd se va pogorî Duhul Sfînt peste voi, şi-mi veţi fi martori în Ierusalim şi în toată Iudeea şi Samaria şi pînă la marginea pămîntului" (F. Ap. 1, 8). Deci, Iisus Hristos a învestit pe Apostoli cu puterea şi dreptul de a continua în numele Său toată rînduiala mîntuirii.

După Pogorîrea Sfîntului Duh, Apostolii erau deplin conştienţi de rolul important pe care l-au primit şi de puterea sfinţitoare, învăţătorească şi cîrmuitoare ce o deţineau în Biserică şi pe care erau obligaţi s-o exercite din încredinţarea Mîntuitorului.

Primii credincioşi ai Bisericii creştine cunoşteau autoritatea Sfinţilor Apostoli şi puterea de deţinători ai harului. Iar celor care ar fi avut unele îndoieli cu privire la aceasta, Sf. Apostol Pavel le atrage atenţia că „Dumnezeu a pus în Biserică: întîi pe Apostoli" ... şi după ce înşiră pe celelalte funcţii ca: prooroci, învăţători ş. a., pune întrebarea, cu scopul de a sublinia importanţa misiunii şi puterii apostolice: „Oare toţi sînt apostoli?" (I Cor. 12, 28—29). Aceeaşi învăţătură găsim şi în epistola către Efeseni (4, 11).

Întreaga viaţă şi activitate bisericească era condusă de Sfinţii Apostoli, fie în mod individual (F. Ap. 10, 19—44; 8, 27—40, ş. a.), fie în sobor, cînd era vorba de chestiuni mai importante. În rîndul acestora din urmă amintim alegerea Apostolului Matia, în locul lui Iuda (F. Ap. 1, 16—26); alegerea şi hirotonia celor şapte diaconi (F. Ap. 6, 6) şi hotărîrea despre neobligativitatea legii lui Moise (F. Ap. 15, 28). Credincioşii Bisericii primare dădeau ascultare rînduielii şi autorităţii apostolice, deoarece Apostolii erau trimişii Mîntuitorului după propriul Său cuvînt: „Precum m-a trimis pe mine Tatăl, vă trimit şi eu pe voi" (Ioan, 20, 21). Învăţătura şi lucrarea Apostolilor avea pentru credincioşii Bisericii garanţia adevărului divin, potrivit cuvîntului Domnului: „Nu voi sînteţi care vorbiţi, ci Duhul Tatălui vostru este care grăieşte întru voi" (Matei 10, 20).

După Pogorîrea Sfîntului Duh, Apostolii au desfăşurat o activitate neobosită în propovăduirea Evangheliei şi în organizarea primelor Biserici creştine. Această activitate cerea tot mai multe forţe şi mai mulţi ostenitori, care să lucreze pe aceeaşi linie apostolică şi să păstreze neschimbate credinţa, învăţăturile şi rînduielile apostolice aşa cum au fost primite din propovăduirea Mîntuitorului. Fiecare Apostol avea ucenicii săi, care îl ajutau în lucrarea misionară. Pe unii dintre aceştia, înzestraţi cu mai multă rîvnă duhovnicească, Apostolii i-au sfinţit, sau, cu un cuvînt mai des folosit în cărţile Noului Testament, i-au hirotonit în diferite trepte ierarhice bisericeşti, ca episcopi, preoţi şi diaconi. Cuvîntul „hirotonie" este luat din limba greacă şi însemnează punerea mîinilor. În această rînduială a punerii mîinilor, Sf. Apostoli au luat ca model pe însuşi Mîntuitorul, care în diferite împrejurări, cînd era necesară coborîrea unei puteri deosebite din partea lui Dumnezeu, punea mîinile peste cei care aveau trebuinţă de o asemenea putere (Marcu 5, 23; 6, 5; Luca 13, 13 ş. a.). De altfel şi în Vechiul Testament, învestirea leviţilor se făcea tot prin punerea mîinilor (Numeri 8, 10).

Faptele Apostolilor şi epistolele lor precizează, aşadar, (F. Ap. 6, 6; 13, 3; 14, 23; I Tim. 4, 14; II Tim. 1, 6) că Mîntuitorul a instituit o nouă preoţie, preoţia creştină, care să continue propovăduirea dreptei credinţe, să împărtăşească în numele lui Dumnezeu sfinţirea credincioşilor şi să-i conducă, în cadrul Bisericii, la mîntuire.

Primind acest har, Apostolii l-au transmis urmaşilor lor imediaţi, adică episcopilor numiţi părinţi apostolici, iar aceştia mai departe altor

(Continuare în pag. 4)

„Iată vă binevestesc bucurie mare"

(Urmare din pag. 1)

în acesta: iubeşte pe aproapele tău ca pe tine însuţi" (Galateni 5, 14). Trăind în Duhul acestei legi a dragostei vom culege şi roadele cele bune, cele frumoase, care vor fi o podoabă strălucită a fiinţei noastre celei noi, pe care şi-a pus pecetea Hristos, cel născut în staulul din Betleem.

Aceasta este calea pe care ne cheamă Iisus Hristos-Domnul, care trup s-a făcut pentru noi şi pentru a noastră mîntuire. Mare este taina aceasta cu necuprinse înţelesuri pentru noi. Mare este taina creştinătăţii, mare este taina naşterii lui Iisus! Îl preamăresc îngerii, îl preamăresc păstorii. Îi aduc daruri şi i se închină magii. Îl preamăresc neamurile. Îl preamăresc colindele străbunilor, lăsate moştenire în tezaurul folcloric religios.

*

Se împlinesc în anul care urmează o sută de ani de la proclamarea independenţei de stat a României. Războiul pentru Independenţă a avut un larg ecou printre românii de pretutindenea. Aşa s-a transformat acest război într-o puternică manifestare a solidarităţii şi unităţii naţionale a tuturor românilor. Cucerirea independenţei a pus bazele Unirii de la 1 Decembrie 1918, prin care s-a realizat visul de aur al lui Mihai Viteazul şi al generaţiilor ce au urmat, generaţii care au aşteptat şi au luptat vreme de secole pentru împlinirea acestui vis.

Astăzi ţara noastră, România socialistă, se dezvoltă într-un ritm accelerat şi ajunge la nivelul ţărilor avansate ale lumii. În toate părţile scumpei noastre patrii se ridică uzine, hidrocentrale, şcoli, oraşe, semne ale progresului şi ale înnoirii continue a vieţii poporului nostru. Astăzi numele României socialiste şi numele Domnului Preşedinte Nicolae Ceauşescu sînt cunoscute în toată lumea.

*

La acest mare praznic al bucuriei şi al mîntuirii să ne închinăm Domnului nostru Iisus Hristos, cel născut în peştera Betleemului, pentru că revarsă în sufletele noastre darurile Sale cele bogate. Să ne rugăm Maicii Domnului, Prea Curata Fecioara Maria, cea „mai cinstită decît Heruvimii şi mai mărită fără de asemănare decît Serafimii", să fie mijlocitoare la Fiul său, ca prin rugăciunile ei să trăim în pace şi dragoste ca fii ai aceluiaşi Părinte şi să ajungem prin lupta cea bună a virtuţii pe piscurile tot mai înalte ale desăvîrşirii în Iisus Hristos — Domnul nostru.

Gînduri de Crăciun şi Bobotează

(Urmare din pag. 1)

mai mare decît mine ... El vă va boteza cu Duh Sfînt şi cu foc" (Luca 3, 16), vorbind astfel despre Taina Botezului, pe care a instituit-o Mîntuitorul după slăvita Sa înviere şi dînd în acelaşi timp dovadă de o adîncă *smerenie*.

Că în citatul biblic de mai sus nu este vorba de „îndoiala" lui Ioan, ci de o mărturisire a divinităţii lui Iisus prin „arătare" şi de o misiune dată apostolilor de a-l vesti pe Iisus, rezultă şi din aceea că îndată după ce a trimis pe ucenici să-i spună lui Ioan cele ce au văzut, Iisus a început a grăi mulţimilor despre Ioan astfel: „Ce aţi ieşit să vedeţi? Aţi ieşit să vedeţi prooroc? Da zic vouă şi mai mult decît prooroc. El este acela despre care s-a zis: „Iată eu trimit, înaintea feţii Tale, pe îngerul Meu, care va găti calea Ta înaintea Ta. Adevăr zic vouă: Nu s-a ridicat între cei născuţi din femei unul mai mare decît Ioan Botezătorul; totuşi cel mai mic în împărăţia cerurilor este mai mare decît el. Din zilele lui Ioan Botezătorul pînă acum împărăţia cerurilor se ia prin *stăruinţă* şi cei ce se străduiesc pun mîna pe ea" (Matei 11, 9—12).

Te-aş ruga, iubite frate în Hristos, să meditezi, să medităm împreună la această îndoită mărturie: a lui Ioan despre Iisus şi a lui Iisus despre Ioan. Şi să vedem dacă nu cumva ea este scrisă şi pentru noi, dacă nu cumva în ea se reflectă chipul în care trebuie să-l vestim noi pe Hristos, ce atitudine şi ce sentimente să avem în îndeplinirea acestei misiuni!

Dacă nu cumva ne aflăm uneori într-o „îndoială", într-o delăsare de la această îndatorire, sau dacă nu cumva în loc de a-l vesti credincioşilor pe Iisus, ne propovăduim pe noi înşine şi încă cu multă emfază.

Am întîlnit pe un frate căruia îi plăcea să fie lăudat de credincioşi pentru felul cum cîntă sau predică şi i-am amintit de sfatul unui duhovnic care ori de cîte ori era lăudat de cineva răspundea: „O, ştiu aceasta, fiindcă mi-a şoptit-o şi cel rău mai întîi de a mi-o spune dumneata."

Să medităm împreună dacă într-adevăr „gătim calea Domnului"? Dacă ne pot numi credincioşii „îngeri" care vestesc voia lui Dumnezeu şi nu impun voia lor cu sila?

Să medităm împreună dacă nu cumva am avut sau avem momente de ezitare, dacă nu cumva se zice că sîntem mai puţin credincioşi decît înşişi credincioşii noştri; dacă am făcut tot ceea ce trebuie să apărăm dreapta credinţă? Şi dacă nu cumva am dat prilej de o „sminteală" altora?

Acum la Crăciun, la praznicul Întrupării Domnului, de unde începe vestea păcii pe pămînt, cîntată de îngeri, şi de cînd se cuvine să înceapă prin noi „mărirea lui Dumnezeu" între credincioşi, întruparea lui Iisus în sufletele credincioşilor, este bine să medităm la aceste îndatoriri.

Este momentul să medităm acum la început de an nou, la Botezul Domnului şi la Sf. Ioan Botezătorul, dacă într-adevăr ne străduim îndeajuns pentru cucerirea împărăţiei lui Dumnezeu în suflete, împărăţie care nu este „mîncare şi băutură, ci dreptate şi pace şi bucurie în Duhul Sfînt" (Romani 14, 17).

Părintele VASILE

Adunare Eparhială

Duminică, 5 decembrie 1976, a avut loc sesiunea anuală a Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului.

Programul a început cu Sf. Liturghie, săvîrşită în capela Institutului Teologic de către un sobor de preoţi şi diaconi în frunte cu P. C. vicar Tr. Belaşcu, la care au participat: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, deputaţii eparhiali, studenţi teologi, alţi invitaţi.

Lucrările Adunării Eparhiale, care s-au desfăşurat în aula Institutului Teologic Universitar din Sibiu, au fost deschise de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului care, în cuvîntarea rostită, a salutat prezenţa deputaţilor eparhiali, arătînd între altele: „Ne-am întrunit să facem un bilanţ al activităţii Arhiepiscopiei Sibiului în anul 1976, care este rezultatul muncii Centrului arhiepiscopesc, al preoţilor şi credincioşilor noştri, legaţi de Biserica străbună, de tradiţiile strămoşeşti, cu toţii fiind una în slujirea Bisericii şi Patriei."

A vorbit apoi P. C. vicar Tr. Belaşcu, care a subliniat răspunderea pe care o au deputaţii eparhiali în conducerea treburilor Arhiepiscopiei.

Din plenul Adunării Eparhiale au fost expediate telegrame omagiale: Domnului Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Republicii Socialiste România, Domnului Manea Mănescu, prim-ministrul guvernului R. S. România, Domnului Gheorghe Nenciu, conducătorul Departamentului Cultelor, şi Comitetului Naţional pentru Apărarea Păcii.

O astfel de telegramă s-a trimis P. F. Părinte Patriarh Justinian.

A participat reprezentantul Departamentului Cultelor.

În continuare s-au citit rapoartele celor trei secţii ale Consiliului arhiepiscopesc şi anume:

Raportul Secţiei bisericeşti, întocmit de P. C. cons. M. Colotelo, raportor P. C. prot. D. Luca (Sibiu), în care s-a reliefat activitatea din parohii, cercetarea acestora de către Î. P. S. Mitropolit Nicolae, sfinţiri de biserici, mişcări de personal, hirotonirile în 1976, suplinirea parohiilor vacante, colecta F. C. M., disciplina preoţilor, preoţi şi diaconi în funcţiune etc.

Raportul Secţiei culturale, întocmit de P. C. cons. Gh. Papuc, raportor P. C. prot. P. Boeriu (Mediaş), în care s-a reliefat lucrarea şcolilor de învăţămînt teologic, conferinţele preoţeşti, activitatea editorială, lucrarea predicatorială şi cea social-patriotică a preoţilor, vizite ale unor delegaţii străine în 1976 la Centrul arhiepiscopesc şi Institutul Teologic etc.

Raportul Secţiei economice, întocmit de P. C. cons. M. Rusu, raportor d-l I. Georgescu (Mediaş), din care s-a desprins activitatea financiar-gospodărească a Arhiepiscopiei, sursele de venituri, cheltuielile mai de seamă, executări şi verificări de proiecte pentru construcţii şi reparaţii de biserici şi case parohiale, revizii contabile etc., fiind prezentate totodată spre aprobare o seamă de documente privind activitatea financiară.

Toate rapoartele au fost aprobate. Pe marginea lor au luat cuvîntul următorii deputaţi eparhiali: E. Furnică (Braşov), M. Hălmagiu (Avrig), I. Gherasim (Or. Victoria), Er. Vigheci (Codlea), Gh. Vasilescu (Sf. Gheorghe), C. Botea (Holbav), A. Laurenţiu (Agnita), prot. Z. Moşoiu (Braşov), Gh. Danciu (Rupea), prot. D. Luca (Sibiu), pr. prof. Is. Todoran, prot. P. Dumbravă (Sf. Gheorghe) şi pr. vicar Tr. Belaşcu (Sibiu). Cu toţii au reliefat aspecte din activitatea Arhiepiscopiei, care a fost calificată ca foarte intensă, venind totodată cu preţioase constatări din parohii şi sugestii pentru lucrarea viitoare.

Mulţumind pentru prezenţa activă la lucrările Adunării Eparhiale, în încheiere Î. P. S. Mitropolit Nicolae a îndemnat pe deputaţii eparhiali să fie factori dinamizanţi în circumscripţiile şi parohiile de care aparţin, pentru ca întreaga noastră activitate să fie cît mai folositoare Bisericii şi Patriei ai căror fii sîntem.

Î. P. S. Sa a omagiat personalitatea Domnului Preşedinte al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceauşescu, steaua călăuzitoare a destinelor de astăzi ale Patriei.

Gînduri de dragoste frăţească în Hristos-Domnul nostru a transmis P. F. Părinte Patriarh Justinian.

Mulţumiri pentru tot sprijinul acordat Arhiepiscopiei Sibiului a exprimat de asemenea D-lui Gh. Nenciu, conducătorul Departamentului Cultelor.

Lucrările Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiu, ca de altfel şi cele ale celorlalte Eparhii din Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române, au făcut nu numai bilanţul unei activităţi, ci ele au însemnat şi un imbold în plus pentru preoţii şi credincioşii noştri în a-şi face şi de acum înainte cu rîvnă datoria, fiecare la locul său de muncă.

Muncitor, muncă şi răsplata muncii

Domnul Dumnezeu a luat pe om şi l-a pus în raiul desfătării, ca să lucreze şi să-l păzească (Facere 2, 15).

Cuvintele acestea sînt aşa de lesne de înţeles, încît oricine poate vedea dintr-însele că chemarea omului este a se îndulci de frumuseţile lumii acesteia prin lucrare şi strădanie, adică să lucreze şi să păzească raiul, ca apoi să se desfăteze în el. De aceea a şi zis psalmistul David în psalmul 127: „Fericit este cel ce rodurile ostenelilor sale va mînca şi bine îi va fi." Iar în pildele înţeleptului Solomon (10, 24) aşa citim: „Tot cel ce poartă grijă are de prisosit, iar cel dezmierdat şi nepurtător de grijă în lipsă va fi." Să căutăm la albine, cu cîtă sîrguinţă zboară de la o floare la alta şi cu ce băgare de seamă sug dintr-însele miere şi adună ceara şi cu cîtă purtare de grijă intră în coşniţele lor încărcate şi clădesc din ceară faguri, ca apoi să aibă loc de păstrare pentru miere în vreme de lipsă. Mirarea cuprinde pe omul gînditor cînd priveşte la furnică, cu cîtă grabă şi sîrguinţă umblă şi îşi adună hrană şi o duce în cuibul obştesc spre păstrare pentru vreme de nevoie. De va căuta omul la păsări, aşijderea va vedea cu ce iuţeală aleargă ele prin văzduh, cîntînd şi adunînd hrană pentru sine sau pentru puii lor. Cine va putea lăuda destul privegherea cîinelui credincios pentru tot ce este al stăpînului său! Vitele noastre de casă, precum sînt: caii, boii, bivolii, încă îndeplinesc dorinţa aceasta a firii, căci cu ele arăm şi cu ele ne aducem acasă toate roadele de pe cîmp.

Dar şi omul e sîrguitor; plugarul bun nu-şi cruţă sudoarea în vremea căldurii de vară, nici bărbăţia în vremea gerului de iarnă; el poartă grijă pentru semănat, ca şi pentru seceriş. Nu mai mică grijă decît plugarul are şi oierul pentru turma sa şi pentru înmulţirea folosului său. De cîte ori îl bate pe el vîntul, ploaia şi zăpada. De cîte ori îl năduşeşte zăduful zilei de vară şi gerul nopţilor de iarnă. Şi el toate le suferă. Iacob (Facere 31, 40) a păscut oile lui Laban 14 ani şi, făcînd socoteală pentru slujba sa, a zis către stăpînul său: „Ziua mă ustura de căldură şi noaptea de ger." Meseriaşul toată ziua lucrează şi nu părăseşte locul de lucrare; unul ciocăneşte de dimineaţa pînă seara, altul lucrează la tot felul de lemne, şi iarăşi altul face hîrtie, postavuri, mătăsuri şi aşa mai departe. Cărturarul, învăţătorul şi dregătorul se deprind cu grija chemării lor; ei petrec partea cea mai mare a zilei nu pentru sine, ci pentru binele de obşte, pentru siguranţa, pentru luminarea şi creşterea aproapelui lor. Adeseori le este ziua scurtă şi sînt siliţi a rupe şi din noapte pentru a săvîrşi lucrul care ţinteşte la folosul obştesc.

Dacă toate făpturile şi toţi oamenii se îndeletnicesc cu o lucrare mare şi arată o silinţă neobosită pentru împlinirea chemării lor, ce va gîndi de sine un leneş şi un trîndav? Şi cum îl va socoti pe dînsul alţi oameni sîrguitori şi nepregetători? El trebuie să se ruşineze de sine însuşi; căci dacă se va plînge asupra sărăciei sale, îl vor înfrunta alţii, că el nu lucrează, ci petrece în lene, de aceea este sărac. În chipul acesta sărăcia lui este pedeapsa lui Dumnezeu pentru lenea şi nepăsarea lui întru întrebuinţarea vremii şi întru agonisirea pîinii de toate zilele. Leneşul umblă după desfătare şi nu o poate afla, iar omul strădalnic trăieşte în îndestulare, căci lucrează şi face lucruri noi cu mîinile sale, care apoi nu numai îl desfătează, ci îi dau şi poftă de a lucra şi alte lucruri, care îi vor aduce lui şi mare folos. Aceasta este răsplata tuturor răsplăţilor omului strădalnic: îşi varsă sudoarea sa şi apoi vede folosul ei în lucrul mîinilor sale. O, dulce simţire! O, simţire puternică de a produce în omul obosit puteri înnoite pentru începerea altui lucru! Astfel de simţire place lui Dumnezeu, căci e sfîntă şi de aceea o binecuvintează. „Că binecuvîntarea Domnului îmbogăţeşte pe cel drept şi nu se va adăuga lui întristare în inimă" (Înţ. lui Solomon 10, 23).

Într-adevăr, nu fără pricină îndestulătoare a dat Dumnezeu omului tăria trupului şi putinţa de a întrebuinţa acea tărie a trupului său spre acoperirea trebuinţelor sale. O, cît de înţelept face omul cînd în lumea aceasta, care îi poate fi raiul desfătării, va lucra şi va întrebuinţa tăria trupului său după chemarea sa, care s-a hotărît lui de la Dumnezeu! Unul ca acesta goleşte odihnit paharul morţii, fiindcă el şi-a împlinit chemarea, căci cu viaţa sa cea bună a dat pildă bună casnicilor săi. Numele lui va rămînea în cinste la toţi care l-au cunoscut pe el, lacrimile copiilor şi nepoţilor săi cu care îl vor petrece la locul odihnei, vor fi atîtea semne de adevărată dragoste către dînsul, ca şi către Tatăl, binecuvîntătorul şi hrănitorul lor. Oare poate fi în lume vreo mai mare răsplătire decît aceea care se dă omului strădalnic în ceasul morţii? O, odihna aceasta a omului strădalnic în ceasul morţii nu se poate asemăna cu nici o răsplată lumească, ci pe drept cuvînt se numeşte biruinţa cîştigată asupra slăbiciunilor omeneşti.

Mitropolitul Andrei Şaguna, Predici . . .
Sibiu, 1855

Şedinţa anuală a Sf. Sinod
al Bisericii Ortodoxe Române

În 11 decembrie 1976 a avut loc la palatul patriarhal din Bucureşti şedinţa anuală a Sf. Sinod al B. O. R., prezidată de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian.

Lucrările şedinţei Sf. Sinod au avut loc în reuniuni plenare şi în patru Comisii sinodale, care au întocmit referate, aprobate de Sf. Sinod.

Comisia Afacerilor Externe Bisericeşti, *prezidată de Î. P. S. Mitropolit Iustin al Moldovei şi Sucevei, avînd ca raportor pe P. S. Episcop Antonie Ploieşteanul, vicar patriarhal, a ascultat şi aprobat raportul privind acţiunile externe ale Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române în anul 1976, mai precis raporturile cu Bisericile Ortodoxe, cu Bisericile Vechi-Orientale, cu Bisericile Protestante, cu Consiliul Ecumenic al Bisericilor, cu Conferinţa Bisericilor Europene, cu Conferinţa Creştină pentru Pace, cu diferite alte Organizaţii ecumenice internaţionale şi cu alte religii.*

Comisia pentru doctrină, viaţă religioasă şi mănăstiri, *prezidată de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, avînd ca raportor pe P. S. Arhiereu-vicar Eftimie Bîrlădeanu, a ascultat şi aprobat raportul privind, între altele: Pastorala Sf. Sinod privind colecta pentru Fondul Central Misionar din Duminica Ortodoxiei 1977; fixarea datei Sf. Paşti în anul 1978; itinerariile pastorale ale membrilor Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, contribuţia Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române la Fondul solidarităţii internaţionale; propuneri pentru aniversarea Centenarului Independenţei de Stat a României şi comemorarea a 70 ani de la Răscoala ţărănească din 1907; măsuri luate de eparhii pentru protejarea monumentelor istorice şi de artă bisericească etc.*

Comisia canonică, juridică şi pentru disciplină, *prezidată de Î. P. S. Mitropolit Teoctist al Olteniei, avînd ca raportor pe P. S. Episcop-vicar Timotei Lugojanul, a ascultat şi aprobat raportul privind: proiectul de Regulament pentru administrarea cimitirelor; acordarea rangului de arhimandrit P. C. protos. Modest Murariu, slujitor la Catedrala Ortodoxă din Alba Iulia, şi P. C. protos. Pahomie Gorea, mare eclesiarh la catedrala arhiepiscopală din Galaţi.*

Comisia învăţămîntului pentru pregătirea personalului bisericesc, *prezidată de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, avînd ca raportor pe P. S. Episcop-vicar Roman Ialomiţeanul, a ascultat şi aprobat raportul privind fixarea temelor Conferinţelor de orientare pe 1977; organizarea seriei a 63-a a cursurilor de îndrumare misionară şi pastorală a clerului pe 1977; problema cursurilor seminariale speciale de la Curtea de Argeş.*

Dr. Cezar Vasiliu

De vorbă cu credincioşii

Despre Taina Sf. Mir, Sf. Maslu şi a Pocăinţei

— Fiule, Taina Sf. Mir este Taina prin care se împărtăşeşte celui nou botezat darul Sf. Duh. Aşa au făcut şi Sf. Apostoli, precum reiese din Faptele Apostolilor (8, 19).

— Părinte, nu ajunge numai Botezul ca să te mîntuieşti?

— Fiule, multe trebuie ca o casă să fie terminată şi înfrumuseţată. Aşa şi darul Sf. Duh are multe frumuseţi pentru casa sufletului nostru. De aceea se spune în Sf. Evanghelie de la Ioan din noaptea Învierii că prin Iisus Hristos am luat dar peste dar, iar în Faptele Apostolilor se arată cum au fost unii botezaţi cu botezul lui Iisus, dar nu aveau Duhul Sfînt, iar Sfinţii Apostoli şi-au pus mîinile peste ei şi au luat Duhul Sfînt (F. Ap. 19, 6. 8. 16).

— Părinte, pentru ce se unge pruncul cu mir cînd se dă pecetea darului Duhului Sfînt?

— Mirul de după Sf. Botez nu este untdelemn de rînd, ci este Sf. Mir. Încă din Vechiul Testament untdelemnul era socotit dătător de sfinţenie. „Moise a luat untdelemnul pentru ungere, a uns sfîntul locaş şi toate lucrurile care erau în el şi le-a sfinţit“ (Levitic 8, 10), iar în Noul Testament Sfinţii Apostoli vorbesc despre această ungere care ne sfinţeşte, zicînd: „Cel ce ne întăreşte împreună cu voi în Hristos şi care ne-a uns este Dumnezeu“ (II Cor. 1, 21) şi în alt loc zice: „Ungerea pe care aţi primit-o de la El rămîne în voi“ (I Ioan 2, 27). Deci vezi, fiule, toate cîte le-a lăsat Dumnezeu prin Sf. Apostoli sînt de folos şi ce au făcut Sf. Apostoli trebuie să facem şi noi.

*

— Părinte, cînd un credincios se îmbolnăveşte de ce se cheamă preoţii să-i facă slujbă şi-l ung cu untdelemn?

— Pentru ce? Ascultă pe Sf. Apostol Iacob: „De este unul dintre voi bolnav, să cheme preoţii Bisericii şi să se roage pentru el, ungîndu-l pe el cu untdelemn în numele Domnului“ (Iacob 5, 14). Aceasta este Taina Sf. Maslu, fiule, prin care se dă credinciosului bolnav iertare păcatelor şi uşurarea suferinţelor trupeşti şi sufleteşti.

— Părinte, ce legătură are păcatul cu boala?

— Mare legătură, fiule! Pentru păcatele noastre de multe ori ni se îmbolnăveşte trupul şi sufletul nostru slăbeşte. Ai auzit de slăbănogul din Sf. Evanghelie că atunci cînd Hristos-Domnul i-a zis: „ţi se iartă păcatele“, de îndată s-a însănătoşit şi cu trupul.

Apoi peste credincios vin uneori şi încercări pentru întărirea credinţei, ca peste dreptul Iov.

De aceea rugăciunea credinţei poate tămădui pe credinciosul bolnav. Chiar pe vremea Sf. Apostoli bolnavii erau unşi cu untdelemn şi se vindecau (Marcu 6, 13). Mai observi, fiule, că nu oricine poate să săvîrşească Sf. Maslu, ci numai preoţii, cum arată limpede Sf. Apostol Iacob. Toate-s aşezate cu bună rînduială şi înţelepciune, deci şi noi să căutăm a le îndeplini întocmai.

*

— Taina Pocăinţei este, fiule, aceea Sf. Taină prin care se dă iertarea păcatelor făcute după botez. Credinciosul îşi mărturiseşte păcatele, iar preotul, cu puterea ce îi este dată de Dumnezeu, îi dă iertare, cînd zice: „Iar eu nevrednicul preot şi duhovnic cu puterea care-mi este dată mie te iert şi te dezleg în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sf. Duh.

— Părinte, ce mai greşeşte credinciosul după botez?

— Fiule, multe sînt ispitele de la diavolul, care vin peste om o viaţă întreagă şi de multe ori cade. Aceasta a cunoscut-o deplin Mîntuitorul nostru şi pentru aceea a rînduit să ne dea un ajutor ca să ne ridicăm din căderile noastre şi acest ajutor este darul iertării în urma mărturisirii noastre. „Mulţi dintre cei ce crezuseră veneau să-şi mărturisească păcatele şi să spună ce au făcut“ (F. Ap. 19, 18). La Sf. Ioan Botezătorul de asemenea veneau mulţi să-şi mărturisească păcatele. „Şi mărturisindu-şi păcatele, erau botezaţi în Iordan“ (Matei 3 ,16).

— Părinte, am spus unora care nu cred cum învaţă Legea noastră strămbună despre aceasta şi mi-au răspuns că, dacă-ţi pare rău de păcate, Dumnezeu te iartă fără spovedanie la preot.

— Nu-i aşa, fiule. Nu ajunge numai să-ţi pară rău, ci trebuie şi darul lui Dumnezeu şi acest dar l-a dat Dumnezeu numai preoţilor prin Sf. Apostoli, precum se arată în Sf. Scriptură: „Adevărat că orice veţi lega pe pămînt va fi legat şi în cer, şi orice veţi dezlega pe pămînt va fi dezlegat şi în cer“ (Matei 18, 18). Deci nu oricine are această putere, ci numai cei cărora le este dată.

— Părinte, ei răspund că preoţii sînt şi ei păcătoşi, cum să mă poată ierta de păcate?

— Fiule, pentru păcatele lor Dumnezeu îi va trage la răspundere, dar darul de a lega şi dezlega este de la Dumnezeu, nu de la ei şi acest dar este o mare putere de la Cel Atotputernic.

— Părinte, ei mai spun că de ce numai la preoţi să te mărturiseşti, căci este scris: „Mărturisiţi-vă păcatele unii altora“ (Iacov 5, 16). Deci poţi să-ţi spui păcatele la orice om.

— O, fiule, ce lipsă de dreaptă judecată. Dacă spui păcatele la orice om ce ţi-ar ieşi în cale, ce neorînduială ar fi în lumea aceasta. Noi ne mărturisim la preot, pentru că el este legat cu jurămînt să nu spună nimănui păcatele noastre. Deci mare lucru este că lui singur i s-a dat prin Sf. Apostoli darul de a lega şi dezlega păcatele. Textul: „Mărturisiţi-vă păcatele unii altora“ se înţelege astfel: „Unii“ sîntem noi şi „altora“ sînt preoţii. Căci ce folos am avea dacă ne-am spus păcatele unii altora? Încearcă, fiule, cînd ai pe suflet un păcat care te apasă şi mergi în faţa Sf. Altar, la preotul rînduit de Dumnezeu pentru aceasta să-ţi mărturiseşti păcatul, ca să te dezlege prin darul lui Dumnezeu care îi este dat. Vei vedea cum te întorci uşurat la casa ta, cum vei simţi că s-a uşurat sufletul. Dar dacă te apasă pe suflet un păcat şi ţi-l spui altcuiva, atunci acela te va spune altora, care vor rîde de păcatul tău. Vei vedea, fiule, că mai mult te vei tulbura înăuntrul tău şi nu vei fi uşurat ca de la mărturisirea în faţa preotului şi-n loc de uşurare vei cîştiga împovărare. Ţine aşadar, fiule, rînduiala cea bună, mărturiseşte-ţi păcatele la sf. biserică, cum s-au mărturisit moşii şi strămoşii noştri şi vei vedea marea minune a uşurării şi iertării.

Pr. *I. Mihălţan*

Vorbe înţelepte

— Dreptatea iese ca untdelemnul deasupra apei.
— Toată pasărea îşi are odihna în cuibul său.
— Nu făgădui ce nu poţi împlini.
— Gura aduce ura.
— Dacă n-ai ce să mănînci, munceşte.
— Haina împrumutată nu ţine de cald.
— Cînd vezi pe om la întristare, nu-i mai da şi tu supărare.
— Lucrul de seară nu-l lăsa pentru dimineaţă.
— Dacă pui untdelemn în candelă îţi va lumina.
— Limba taie ca foarfecele.
— Puţină milostenie de multe nevoi scapă.
— Nici prea lacom, nici prea galanton.
— Mai bine să mori de foame decît să iei pîinea săracului.
— Omul nemulţumit fuge de bine şi dă peste amărăciune.
— Oaspetele nu mănîncă ce gîndeşte, ci mănîncă ce găseşte.

(*Anton Pann, De la lume adunate . . .*)

Culegere: *D. Călugăr*

Succesiunea apostolică

(Urmare din pag. 2)

episcopi apoi preoţilor şi diaconilor. Astfel, chiar în timpul apostolic se formase o ierarhie bisericească de origine apostolică, iar această ierarhie — la rîndul ei — a transmis acelaşi har dumnezeiesc, prin Sf. Taină a hirotoniei, urmaşilor şi astfel s-a format un lanţ sau un şir neîntrerupt de episcopi sau ierarhi, preoţi şi diaconi, care au primit ca moştenire sau succesiune de la Sfinţii Apostoli puterea harică sfinţitoare, prezentă permanent în Biserică.

Aşa cum existenţa Bisericii din timpul Sf. Apostoli era de neconceput fără Apostoli, tot aşa şi în comunităţile creştine de după moartea Apostolilor viaţa bisericească nu se putea concepe fără prezenţa şi autoritatea urmaşilor Apostolilor, adică fără ierarhie. Acest lucru este exprimat şi subliniat mereu în scrierile vremii post apostolice, iar Sf. Ciprian, un părinte bisericesc din sec. III, spunea că numai acolo poate fi Biserică, unde este şi episcop.

Am văzut că transmiterea harului dumnezeiesc în cadrul succesiunii apostolice are loc prin Taina hirotoniei. Întemeiată de însuşi Mîntuitorul Iisus Hristos, după învierea Sa (Matei 28, 18—20), această Taină a fost pusă în practică de către Sfinţii Apostoli după Pogorîrea Sfîntului Duh (F. Ap. 6, 6; 13, 3; 14, 23; I Tim. 4, 14; II Tim. 1, 6) şi continuată de către urmaşii lor din generaţie în generaţie. Partea principală văzută a Tainei hirotoniei este punerea mîinilor episcopului peste cel hirotonit, imprimarea semnului crucii peste el şi rugăciunea de chemare a Sf. Duh. Despre rugăciunea hirotoniei citim şi în Faptele Apostolilor 14, 23: „apoi cu rugăciuni şi cu ajunări le-au hirotonit preoţi în fiecare biserică.“ Menţiunea ajunării se explică prin faptul că hirotonia avea loc, ca şi astăzi, în cadrul Sf. Liturghii.

Partea nevăzută a Tainei hirotoniei constă în împărtăşirea harului Sf. Duh celui hirotonit (după cuvîntul Sf. Apostol Pavel (în I Tim. 4, 14), prin care i se conferă puterea slujirii preoţeşti cu toate îndatoririle unei asemenea slujiri.

Dar continuitatea sau succesiunea apostolică nu se limitează numai la rugăciunea şi punerea mîinilor din partea episcopului. Ea presupune şi cere neapărat şi o continuitate a dreptei credinţe apostolice. Pentru a asigura această continuitate, moştenirea, mărturisirea şi păstrarea dreptei credinţe constituie o condiţie şi o parte a rînduielii hirotoniei. Candidatul la hirotonie întru preot, sau episcop, este obligat a rosti un legămînt prin care se angajează a păstra dreapta credinţă, a nu se abate de la învăţătura Sf. Scripturi, a Sf. Părinţi şi a sf. canoane, a păstra deci unitatea dreptei credinţe în totalitatea formelor şi a manifestărilor ei. Cel ce n-ar mărturisi dreapta credinţă nu are dreptul la hirotonie, fiindcă atunci cînd se iveşte o abatere de la normele dreptei credinţe se rupe şi se stinge continuitatea sau succesiunea apostolică. Cine nu mărturiseşte dreapta credinţă se situează singur în afara Bisericii şi prin urmare în afara oricăror drepturi, pe care le conferă Biserica membrilor săi. Vedem, aşadar, că pentru a rămîne în totalitatea învăţăturilor Sf. Scripturi şi a rînduielilor Sf. Tradiţii, deci pentru a dobîndi mîntuirea, este necesar a rămîne în Biserica lui Hristos, păstrătoare a dreptei credinţe şi deţinătoarea succesiunii apostolice, zidită „pe temelia apostolilor şi a proorocilor, piatra cea din capul unghiului fiind însuşi Iisus Hristos“ (Efes. 2, 20).

Succesiunea apostolică presupune, cum am văzut, existenţa preoţiei în cele trei grade ierarhice: episcop, preot şi diacon. Dar ea este şi garanţia unităţii de credinţă într-o singură Biserică, după cuvîntul Sf. Apostol Pavel: „Este un Domn, o credinţă, un botez, un Dumnezeu şi Tatăl tuturor, care este peste toate şi prin toate şi întru noi toţi“ (Efes. 4, 5—6); „Pentru că într-un Duh ne-am botezat noi toţi ca să fim un singur trup“ (I Cor. 12, 13). Unitatea Bisericii este legată indisolubil de succesiunea apostolică. Lipsa acestei succesiuni aduce cu sine pe de o parte căderea de la dreapta credinţă, iar pe de alta ieşirea din unitatea Bisericii, care nu poate fi decît una, sfîntă, sobornicească şi apostolească. Neacceptarea succesiunii apostolice are drept consecinţă o anumită fărîmiţare în cele duhovniceşti şi dezbinare în ce priveşte unitatea credinţei. Se creează numeroase opinii în interpretarea învăţăturilor cărţilor sfinte şi se preconizează părerea că oricine poate învăţa şi exercita orice rol sacru într-o comunitate creştină, fără să aibă nevoie de hirotonie, în înţelesul apostolic. Or, aceasta nu este calea care duce la unitatea creştină, ci la pierderea acestei unităţi.

Singura forţă care asigură unitatea Bisericii lui Hristos este succesiunea apostolică: mărturisirea şi păstrarea neîntreruptă a dreptei credinţe şi a harului Sf. Duh prin Taina hirotoniei şi prin celelalte Sf. Taine rînduite de Mîntuitorul şi transmise prin Sf. Apostoli.

Pr. *Colotelo Mihail*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

ANUL 125 Sibiu, 15 ianuarie 1977 Nr. 3—4

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona prin ILEXIM — serviciul export-import presă — Calea Griviţei nr. 64—66, P.O.B. 2001 telex 011226 — Bucureşti.

24 ianuarie 1859-1977

Se împlinesc, în 24 ianuarie 1977, 118 ani de la Unirea Principatelor Române, treaptă de seamă în urcuşul de afirmare a poporului român, eveniment pe care, asemenea altora acestuia, îl evocăm de fiecare dată cu dragoste şi recunoştinţă pentru cei ce l-au înfăptuit.

Pe toţi aceşti vrednici înaintaşi ai noştri „îi vom respecta şi ne vom mîndri totdeauna cu ei" — cum potrivit arăta Preşedintele Republicii noastre, Domnul Nicolae Ceauşescu, într-o cuvîntare rostită în vara anului care s-a scurs — „cu toţi cei care au ştiut să ţină sus steagul luptei pentru neatîrnare, pentru independenţă, cu toţi cei care au luptat ca poporul român să fie stăpîn pe destinele sale".

Cunoaştem contextul sau împrejurările în care s-a realizat actul din 1859, important de reţinut fiind faptul cu Unirea Principatelor Române a reprezentat un act firesc, a însemnat încununarea unor năzuinţe străvechi, a însemnat expresia voinţei obşteşti celei mari a poporului român.

„Moldovenii au aceeaşi limbă, obiceiuri, religie ca şi cei din Muntenia, se deosebesc întrucîtva numai prin îmbrăcăminte" — scria în sec. XVI marele umanist de origine română din Transilvania, Nicolae Olahul. Aceştia dară mai sus pomeniţi, şi în toată lumea cu nume nemuritoriu vestiţi români... sînt moşii şi strămoşii noştri a moldovenilor, muntenilor, ardelenilor, precum şi numele cel de moşie ne arată (români chemîndu-ne) şi limba cea părintească (care din romaniană sau lătinească iaste) — scria în 1717 Dimitrie Cantemir. Asemenea altor cronicari dinaintea sa, stolnicul Constantin Cantacuzino acum aproape trei veacuri scria şi el: „Însă rumâni înţeleg nu numai ceştia de aici (din Muntenia n.n.), ce şi din Ardeal, cari încă şi mai neoaşi sînt şi moldoveni şi toţi cîţi într-altă parte să află şi au această limbă... tot unii sînt. Ce dacă pe aceştia, cum zic, tot români îi ţinem, că toţi aceştia dintr-o fîntînă au izvorît şi cură".

Avînd în vedere realităţi ca cele mai sus arătate şi, desigur, încă multe altele, înfăptuirea unităţii de stat a tuturor românilor devenea, aşadar, o necesitate categorică, împotriva căreia nu i se mai putea sta, ceea ce anticipa şi Costache Negruzzi în preajma anului 1859, cînd spunea: „Ca deputat strig la Camera noastră, ca filolog scriu articulele, ca român sfătuiesc şi propovăduiesc Unirea, fără care bine nu vom mai vedea."

În ceea ce priveşte aprecierea, de către oameni cu inimi patriotice din acel timp, a importanţei momentului, precum şi sprijinul pe care Biserica noastră l-a dat Unirii din 1859, semnificative sînt cuvîntările pururea pomenitului mitropolit al Moldovei şi Sucevei Sofronie Miclescu, rostite la deschiderea divanului Ad-hoc, al cărui preşedinte era, şi la alegerea domnitorului Alexandru Ioan Cuza.

La deschiderea divanului Ad-hoc acest vrednic de pomenire mitropolit spunea între altele: „Deci iubiţilor! De la toţi ni se cere acum de a avea cea mai mare luare-aminte în vorbirile noastre, ca şi în lucrările noastre, şi cea mai adîncă cumpătare şi înţelepciune în rostirea dorinţelor noastre: căci, acestea, precum se ştie, vor fi temelia fericirii viitoare a ţării întregi şi a fiecărui în parte.

Acum a sosit timpul ca fiecare să ne arătăm cu faptele, nu numai cu vorbele; cît ne iubim naţia noastră cea cu un renume aşa de antic şi aşa de frumos; cît preţuim ţara ce ne-a dat toată fiinţa noastră şi cît ţinem la canoanele şi religia părinţilor noştri, şi la Biserica... care de la originea sa combate împreună cu fiii săi, cu naţia sa, asupra oricărei împilări.

(Continuare în pag. 4)

Continuitatea daco-romană şi creştinismul strămoşilor noştri

Populaţia traco-getă de altă dată purta şi denumiri specifice de „geţi, carpi, daci" şi alte denumiri, dar îşi păstra unitatea de limbă şi de etnicitate, ca „poporul geto-dac" din „spaţiul dacic". Nu se constată nici o „fărămiţare tribală" a statului dacic, ci dimpotrivă toate constatările converg faptic spre existenţa unei culturi pandacice unitare. Totodată se asocia şi conştiinţa unităţii de credinţă religioasă, legată, în ultima vreme înainte de cucerirea romană, de zeul Zamolxis.

Stăpînitorii romani, care nu l-au primit pe Zamolxe în panteonul lor cu zei învinşi, au adus însă în panteonul din Dacia traiană, pe lîngă credinţa în Jupiter Dolichenus, şi prezenţa zeităţilor orientale, ca Cybele, Serapis şi Isis, Mithras, Atergatis, Turmasgadis şi Cavalerii danubieni, care nu se bucurau de respectul dacilor învinşi. În schimb, monumentul de la Galaţi, din sec. IV, de caracter funerar, poate fi atribuit unui sacerdote zamolxian, trecut însă la creştinism şi decedat martir, ca şi cei „patru Sfinţi" din necropola de la Niculiţel.

Domnia romană, de la care au rămas sute de inscripţii (vezi „Inscripţiile Daciei Romane", Ediţia Academiei R. S. România, 1975), a oferit o romanizare oficială, care ducea la comunitatea în limbă, la dezvoltarea unitară etnică daco-romană şi totodată la stabilitate populară. De fapt, însă procesul de romanizare a populaţiei autohtone în Dacia a început încă din sec. I după Hristos, cum o confirmă descoperirile arheologice recente de la Ocniţa, jud. Vîlcea, care aduc numiri scrise cu litere latine: REB, MARK şi BUR (care indică un BUR-ebista, BUR-idava etc.) şi altele. Această unitate şi continuitate s-a păstrat şi după încetarea stăpînirii romane directe, după 275, cînd au fost dislocate armatele romane, între dacii liberi din regiunea Maramureşului şi Crişanei, carpii din Moldova şi Bucovina, şi geţii din Sciţia dobrogeană şi Ţara Românească.

Unitatea s-a întărit pe timpul împăratului Constantin cel Mare (— 337), care s-a supranumit „Restitutor Daciarum".

Permanenţa aceasta unitară este confirmată şi după plecarea trupelor romane din Dacia traiană, prin „statornicia conştiinţei populare de trăire în vatra strămoşească", adică în mediul rural; de continuitate în folclorul strămoşesc şi a tehnicităţii populare; cu nedeile organizate pe vîrfuri de dealuri şi cu ocazia „urcării oilor la munte"; cu păstrarea numirilor geografice vechi de munţi şi ape, precum Carpaţi, Tisa, Mureş, Olt, Prut şi altele; cu menţinerea numirilor etnobotanice de plante (ca alacul), care contribuiau la întărirea rădăcinii viguroase a romanităţii, a cărei durată se estimează a fi fost de aproape patru secole. Conştiinţa unităţii şi a continuităţii era astfel o permanenţă evident trăită. Argumentarea amplă se află la Gh. Ştefan, Formarea poporului român şi a limbii sale, Bucureşti 1973; Const. C. Giurescu, Formarea poporului român, Craiova 1973; Const. C. Giurescu — Dinu Giurescu, Istoria Românilor, vol. 1, Bucureşti 1975; Oct. Toropu, Romanitatea tîrzie şi strămoşii în Dacia traiană, 1976.

O contribuţie esenţială la întărirea conştiinţei unităţii populare dacice a adus-o încreştinarea şi credinţa în „unul Dumnezeu în Sf. Treime" şi în „Mîntuitorul Iisus Hristos, care este un Domn, cu o credinţă şi un Botez". Apoi caracterul latin al Creştinismului strămoşilor noştri, răspîndit pe întregul teritoriu al vechii Dacii, a contribuit la împreunarea unităţii etnice cu unitatea religioasă. La aceasta şi-a adus aportul şi permanenta legătură între creştinii daco-romani şi centrul Ortodoxiei de la Constantinopolul patriarhal ecumenic, prin mijlocirea episcopiei şi apoi a Mitropoliei de la Tomis-Constanţa, constatată pentru anii 304—821. Dobrogea oferă chiar 31 urme de basilici paleo-creştine. Astfel prezenţa acestor ierarhi aproape la toate cele şapte Sinoade ecumenice, dintre anii 325—787, a fost prilej ca daco-romanii creştini să rămînă ortodocşi şi nici o erezie a vremii să nu-i atingă şi nici să le slăbească unitatea.

E cunoscută, pe lîngă existenţa numeroşilor martiri localnici, şi a multor urme de basilici de pretutindeni, şi originea „scitică" (dobrogeană) a teologilor de limbă latină Ioan Cassian (— 435) şi Dionisiu cel Mic (— 545), activi în Occident, precum şi activitatea misionară a centrului bizantin ortodox de la Sucidava, Celeiul de la revărsarea Oltului în Dunăre. E cunoscut aici chiar cu numele preotul Lukonochos fiul lui Lykatios, de pe timpul împăratului Justinian (— 565), supranumit şi el „Restitutor Daciarum", ca şi Constantin cel Mare. Era cadrul „latinităţii bizantine".

Migratorii din secolele IV—VII au împins populaţia autohtonă spre dealuri, dar ei nu au creat o civilizaţie locală, aşa că ceea ce acum se descoperă arheologic provine de la autohtoni. Migratorii chiar au sprijinit, indirect, închegarea unităţii etnice şi creştineşti a autohtonilor, românii, ca să se deosebească aceştia de cei care „erau în trecere". Chiar „cloşca cu pui" nu este un produs străin, ci a fost realizată cu tiparele locale de la Budureasca, jud. Vrancea, şi numai a fost în posesia unui şef ostrogot.

Pentru latinitatea daco-romană stau dovadă atît cuvintele „torna, torna fratre" rostite de un daco-roman dobrogean, în sec. VII, precum şi inscripţia „Petre" de pe un vas grecesc de la Capidava, ceva mai tîrziu. Totuşi în extern localnici nu erau cunoscuţi ca „romani", ci după variate denumiri; astfel teologul britanic Beda Venerabilul (— 735) ştia de „Tomis" şi de „Daci" (Migne Patrol. latina vol. 90, col. 450 AB), deşi în izvoarele bizantine, slavone, germanice şi apoi maghiare, românii erau numiţi „vlahi, blachi, volochi".

Trecerea slavilor prin regiunile vechii Dacii, începînd din sec. VI, a găsit poporul român deja format etnic şi limbistic, cu deplină structură gramaticală latină şi cu fondul limbistic închegat. Influenţa slavonă s-a mărginit numai la lexic, cuvinte. Era atît de puternică romanitatea „valahă", încît chiar şi slavii i-au suferit influenţa şi, cei care au rămas în simbioza locală, s-au românizat, pentru că autohtonii aveau o cultură materială şi spirituală superioară. Niciodată „slavii" nu s-au numit şi nu erau confundaţi cu „valahii", ci unde rămîneau slavi, acolo şi aşa erau numiţi.

Astfel în sec. IX—X populaţia autohtonă, numită mereu „valahă", era reprezentată unitar prin cultura arheologică „Bucov-Dridu", care îmbrăţişa toate regiunile Patriei noastre. Era deja „cultură românească". În cadrul acestei culturi autohtone româneşti au apărut istoric şi primele formaţii statale sau feudale, ca „ţări" locale printre care sînt cunoscute pentru Transilvania şi Dobrogea: voievodatul lui Menumorut din Biharia, voievodatul lui Gelu „Vlahul" de la Dăbîca, al lui Glad-Vlad din Banat, al necunoscutului jude de la Alba Iulia, aflîndu-se acolo fundamente de biserică bizantină — poate episcopală din sec. IX, şi a judelui Demetrios din Dobrogea.

Astfel poporul român, unitar în etnicitate, limbă şi credinţă ortodoxă, intra nu numai în istoria sa propie, a regiunii est-europene ci şi în istoria general europeană.

Pr. prof. *M. Şesan*

Independența, aspirație de veacuri a poporului român

Războiul pentru Independență din 1877—1878 marchează un moment deosebit de important în procesul de formare a României și a unității de stat a poporului român, avînd o îndepărtată geneză întipărită în conștiința maselor. Încă în perioada daco-romană, nașterea noului popor se realizează pe teritoriul marilor bătălii și încleștărilor hotărîtoare, pentru ca apoi pe fiecare treaptă a istoriei aspirația de independență națională să se înscrie în contextul permanentelor legături dintre românii dintr-o parte și alta a versantului carpatic despărțiți prin granițe arbitrare mai multe secole. Fiecare episod din istoria națională explică și constituie geneză pentru marele eveniment de la 1877.

Negru Vodă. Personaj încrustat în istoria noastră prin puternica tradiție populară baladestă („Meșterul Manole" este doar un exemplu), Negru Vodă întruchipează evident în genericul onomastic expresia biografică a mai multor voievozi români, care prin fapte și realizări s-au înscris în conștiința poporului și în tradiția folclorică, dar de fiecare dată legat de întemeierea Țării Românești. Ca atare, nu ne surprinde că numele său este identificat cu cel al întemeietorului Țării Românești întocmai cum Dragoș era al Moldovei.

Multe din lucrări îl identifică pe Negru Vodă cu Radu I (1374—1382) devenit pentru mulți Radu Negru, ctitor al Mănăstirii Cozia și Cotmeana, dar cel mai adesea a fost identificat cu Basarab I (1322—1352), în domnia căruia țara a cunoscut o perioadă de prosperitate economică, ca urmare a victoriei împotriva tătarilor (1325—1328), pentru ca în cele mai noi materiale să se creadă că este chiar Seneslau.

Pe oricare treaptă a istoriei prezența lui Negru Vodă simbolizează aspirație de libertate și independență și numele său este înscris în contextul legăturilor cu Transilvania. Nu fără semnificație tradiția și dovezile documentare îi stabilesc acestuia origini transilvănene, un tînăr frumos din Țara Făgărașului, care întocmai ca în basme străbate munții și se stabilește la Cîmpulung. Ba mai mult, Dragoș, unul dintre căpitanii lui, întemeietor al statului Dragoslavele din Muscel, pe moșia primită de la domn, vine tot din Transilvania prin pasul Branului.

Un ultim argument ni-l oferă trăsăturile arhitectonice asemănătoare ale străvechilor biserici atribuite lui Negru Vodă. Astfel, la Breaza (la nord de Munții Făgăraș) se găsește o fortificație căreia i se spune „Cetatea lui Negru Vodă", cetate identică cu cele din Țara Românească (Curtea de Argeș și Cîmpulung), fără ezitări legată de numele lui Negru Vodă atît prin arhitectură, cît și prin ceramică sau numismatică din secolul al XIII-lea. La rîndul lor ele sînt aidoma cetăților românești din Țara Bîrsei. Numai așa se pot explica posesiunile de totdeauna ale domnilor munteni în Transilvania cît și titulatura acestora ca stăpîni „peste părțile de peste munți".

Construcția inițială din lemn a străvechii biserici ortodoxe din Șcheii-Brașovului o atribuim astăzi tot lui Negru Vodă, care pentru a o putea păstra și a i se recunoaște drept ctitorie, este nevoit să ofere cetății Brașov muntele Postăvarul. Faptele sînt consemnate în cronicile oficiale săsești care menționează în plus că portretul său „este zugrăvit în biserica valahă din Șchei".

Faptul că înseși cronicile oficiale săsești menționează aceste adevăruri, păstrate și în tradiția locală, ne convinge asupra unor noi concluzii: Biserica „Sf. Nicolae" din Șchei-Brașov, își are originea mult mai îndepărtată, iar la 1399, cînd Papa Bonifaciu al IX-lea emite o bulă papală pentru a o desființa, biserica avea o puternică tradiție ortodoxă. Pe de altă parte, primul ctitor al bisericii din lemn trebuie socotit Negru Vodă, al cărui nume a fost cu siguranță consemnat într-un vechi pomelnic al bisericii de lemn, astăzi pierdut, alături de Laiotă Basarab, Vlad Călugărul etc., care s-au dovedit a fi ctitori ai acestei biserici înaintea celei din piatră.

Ceea ce ne convinge mai mult asupra contribuției aduse de Negru Vodă ca și ctitor al bisericii din Șchei este faptul că, cu prilejul noilor lucrări arheologice la temelia bisericii de piatră (sec. XIV) s-au găsit rămășițe ale bisericii de lemn întocmai cum s-a petrecut cu toate bisericile ridicate de acest voievod, cum de altfel consemnează și balada mai sus amintită. Deci, vechea biserică de lemn nu este la 30 m sud, ci chiar sub temelia celei de piatră, de unde abia în secolul al XIV-lea a fost strămutată la 30 m sud.

Ca atare, lui Negru Vodă, indiferent de întruchiparea pe care o primește (Basarab I, Radu I, Corvin, Seneslau) alături de biserica Tismana, a Baraților și mănăstirii din Cîmpulung, cît și a celei domnești de la Curtea de Argeș, trebuie să-i atribuim și biserica de lemn din Șcheii Brașovului, care în decursul veacurilor a înscris pagini valoroase de ortodoxie cu prerogative de libertate și independență, iar Negru Vodă pe meleagurile Șcheilor realizează un prim pas spre libertatea și independența românilor transilvăneni din mijlocul cărora provenea.

Prof. *Vasile Oltean*

Cu privire la pocăință

În Sf. Evanghelie de la Matei (cap. 4, v. 12-17) care se citește în Duminica după Botezul Domnului, ni se spune că după ispitirea din pustie, Mîntuitorul, auzind că Sf. Ioan Botezătorul a fost întemnițat, a plecat în Galileia, a părăsit Nazaretul și a venit de a locuit în Capernaum lîngă mare, în hotarele lui Zabulon și ale lui Neftalim, ca să se împlinească ce s-a zis prin Isaia Proorocul (9, 1): „Pămîntul lui Zabulon și pămîntul lui Neftalim spre mare, dincolo de Iordan, Galileia neamurilor; poporul care ședea întru întuneric a văzut lumină și celor ce ședeau în latura și în umbra morții lumină le-a răsărit."

Sf. Evanghelie ne spune în continuare că: „De atunci a început Iisus să propovăduiască și să spună: Pocăiți-vă că s-a apropiat împărăția cerurilor" (v. 17).

Dacă aruncăm o privire cît de sumară asupra acestor cuvinte vedem că ele sînt asemănătoare cu cele rostite de Sf. Ioan Botezătorul în pustia Iudeii (Matei 3, 2). Mîntuitorul și Sf. Ioan Botezătorul propovăduiesc pocăința, avînd în vedere apropiata împărăție a cerurilor. Prin acestea Mîntuitorul recunoaște ca bună și adevărată propovăduirea lui Ioan. Cuvîntul pocăință înseamnă transformarea sufletului, convertire, reînnoirea lăuntrică, răsturnarea vieții, schimbarea sentimentelor, a judecăților, a gîndurilor. Cel pocăit este cel care vede răutatea faptelor săvîrșite, le regretă și se întoarce la calea cea bună, la cunoașterea și împlinirea voii lui Dumnezeu. Cuvîntul „pocăință" a răsunat în sufletele celor ce îl ascultau pe Mîntuitorul ca un zîmbet al cerului, ca stropi de ploaie binecuvîntată peste sufletele lor însetate de adevăr și de dreptate.

În descoperirea Vechiului Testament, ideea despre pocăință are un rol foarte important, fiind strîns legată de ideea legămîntului pe care Dumnezeu l-a făcut cu poporul lui Israel. Chemările lui Dumnezeu adresate poporului evreu trebuiau să-și aibă ca urmare întoarcerea la Dumnezeu, o lucrare de pocăință și de părere de rău pentru păcate. Pocăința care trebuie să se manifeste prin întoarcerea cu toată inima la Domnul trebuie să aibă ca rezultat schimbarea totală a vieții.

Cele mai mișcătoare și mai frumoase forme de pocăință a sufletelor după Dumnezeu pe care l-au pierdut prin păcate și fărădelegi, le aflăm în Psalmi. Psalmii de pocăință sînt strigarea sufletului credinciosului către Dumnezeu, recunoscîndu-și greșeala și invocînd iubirea cea fără de margini a Lui, care nu vrea moartea păcătosului ci să se întoarcă și să fie viu. Chiar în această iubire a lui Dumnezeu aflăm începutul pocăinței și mărturisirii.

Din cărțile Noului Testament știm că Iisus a venit spre a chema pe cei păcătoși la pocăință: „N-am venit să chem pe cei drepți, ci pe cei păcătoși la pocăință" (Luca 3, 52). Pocăința în Noul Testament e necesară pentru oricine vrea să participe la darurile mîntuirii. De aceea Sf. Petru îl și îndeamnă pe Simon Magul la pocăință, cînd îi zice: „Pocăiește-te deci de această răutate și te roagă lui Dumnezeu, doară ți se va ierta cugetul inimii tale" (F. Ap. 2, 23).

Pocăința își avea încă de la începuturile vieții creștine o importanță deosebită. Aceeași importanță trebuie să o aibă pocăința în viața creștină din toate timpurile. Nu ne putem închipui viața creștină fără pocăință și fără mărturisirea păcatelor. În Noul Testament aflăm nenumărate exemple de pocăință și de recunoașterea păcătoșeniei.

Sf. Apostol Petru, după pescuirea minunată, se recunoaște păcătos, zicîndu-i Mîntuitorului: „Ieși de la mine, Doamne, că sînt om păcătos" (Luca 5, 8).

Fiul risipitor se recunoaște păcătos înaintea tatălui său cînd îi zice: „Tată, am greșit la cer și înaintea ta și nu mai sînt vrednic să mă numesc fiul tău" (Ioan 15, 21).

Mișcătoare este pocăința lui Zaheu așa cum ne este prezentată în Evanghelia Sf. Luca, cap. 19, v. 5—9.

Mîntuitorul nostru Iisus Hristos n-a îngăduit ca după păcat sufletul să fie definitiv condamnat, ci a lăsat mijlocul pentru a-i vindeca rănile, instituind această Sf. Taină, care pe drept cuvînt poate fi numită adîncul bogăției și al milei lui Dumnezeu. Din acest motiv cuvîntul pocăință poate fi întrebuințat în două feluri: ca virtute a pocăinței și ca Taină a Pocăinței. Prin virtutea pocăinței înțelegem acel dar al lui Dumnezeu prin care noi urîm păcatele săvîrșite, cu hotărîrea tare de a nu le mai săvîrși în viitor.

Taina Pocăinței este o taină a Legii Noi, instituită de Domnul nostru Iisus Hristos, prin care se iartă — prin dezlegarea preotului — păcatele pe care le-a săvîrșit creștinul după Botez. Prin ea se varsă din nou harul sfințitor în sufletul curățit de păcate și i se dă liniștea și pacea de care are lipsă.

Sf. Evanghelist Matei (18, 18) ne spune că Mîntuitorul, înainte de Patimile și Moartea Sa, a făgăduit Sfinților Apostoli că le va da puterea deplină de a lega și dezlega păcatele, cînd le-a spus: „Adevăr grăiesc vouă: Orice veți lega pe pămînt, vor fi legate și în cer, și oricîte veți dezlega pe pămînt vor fi dezlegate și în cer."

Sf. Evanghelist Ioan ne descrie modul și timpul în care Mîntuitorul a împlinit această făgăduință. În cap. 20 din Evanghelia sa ne spune că după Înviere, cînd s-a înserat, în ziua aceea, întîia din săptămînă, a venit Iisus și a stat în mijlocul ucenicilor și le-a zis: „Pace vouă!" Apoi le-a arătat mîinile și coasta Sa și a zis: „Luați Duh Sfînt cărora veți ierta păcatele, le vor fi iertate și cărora le veți ține, vor fi ținute" (v. 25).

Prin aceste cuvinte Mîntuitorul a instituit cu adevărat Sf. Taină a Pocăinței în scopul iertării păcatelor. Sfinții Apostoli primesc puterea de a lega și dezlega păcatele, iar de la Apostoli, această putere a trecut la episcopi ca urmași ai Apostolilor, iar aceștia la rîndul lor o transmit preoților prin hirotonie.

Păcătoșii tuturor timpurilor au făcut pocăință și și-au mărturisit păcatele lor, după cuvîntul Sf. Ioan: „Dacă mărturisim păcatele noastre, El este credincios și drept, ca să ne ierte păcatele și să ne curățească pe noi de toată nedreptatea" (I Ioan 1, 9).

În toate timpurile a existat în Biserică Sf. Taină a Mărturisirii. Numai pocăința, al cărui rod este spovedania, poate alina suferințele cele tăinuite ale sufletului nostru. Atît de fericit se simte sufletul nostru după o spovedanie bine făcută!

Păcatul este lepra sufletului. Să lepădăm deci această boală grea din ființa noastră, dînd astfel ascultare chemării pe care Mîntuitorul ne-o face și în Evanghelia ce s-a citit în Duminica de după Botezul Domnului.

Pr. prof. *Al. Moisiu*

Din învățăturile Sf. Ioan Gură de Aur

— Să devenim stăpîni pe noi înșine, iar podoabele dinafară să le strămutăm înăuntru, adică în sufletul nostru.

(Omilia XII la Romani)

— Să fugim de relele cele mici, pentru că din cele mici se nasc cele mari. Tot așa cresc și boalele trupești, cînd cele mici sau începutul boalei este nebăgat de seamă.

(Omilia XIII la Romani)

— Aceasta înseamnă a fi duhovnicesc, a îndepărta toate păcatele.

— Unde este un ipostaz al Treimii, acolo este Treimea întreagă, pentru că Treimea este nedespărțită în Sine și unită în mod desăvîrșit.

(Omilia XIV la Romani)

— Multe datorăm noi trupului, de pildă a-l hrăni, a-l îngriji, a-l repauza, a-l căuta de boale, a-l îmbrăca și a-l sluji în multe trebuințe.

(Omilia XV la Romani)

I N F O R M A Ţ I I

● În 6 august 1976, „Schimbarea la Faţă", a fost prăznuit hramul bisericii mănăstireşti „Săraca" — Şemlacul Mic din protopopiatul Deta. Valoros monument istoric, acestui sfînt locaş i-a fost de curînd restaurată pictura murală aşa încît atît exteriorul cît şi interiorul ei se prezintă îngrijit, îndemnînd la reculegere şi pietate.

Sosirea Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului a fost aşteptată de soborul preoţilor şi de credincioşi, după care a început Sf. Liturghie, în cadrul căreia credincioşii dinainte pregătiţi s-au împărtăşit.

În predica rostită, Înaltul Ierarh s-a referit la progresul duhovnicesc pe care se cuvine să-l realizeze orice creştin pentru ca, tinzînd spre desăvîrşire, să contribuie la continua transformare în bine a vieţii de fiecare zi.

● Din încredinţarea Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, P. S. Episcop-vicar Timotei Lugojanul a participat la sărbătorirea hramului bisericii „Adormirea Maicii Domnului" din Lugoj, care a însemnat pentru credincioşii bisericii şi împlinirea a 210 ani de la tîrnosirea ei pe locul unde odinioară a existat o altă venerabilă biserică.

● În 29 august 1976, praznicul „Tăierii capului Sf. Ioan Botezătorul", s-a prăznuit hramul Mănăstirii Timişeni, cinstită ca de obicei cu prezenţa Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului. Potrivit programului dinainte stabilit, s-au săvîrşit serviciile religioase obişnuite presărate cu citiri din cărţile sfinte, predici şi cîntări bisericeşti. Punctul culminant l-a constituit Sf. Liturghie arhierească, în cadrul căreia numeroşi credincioşi prezenţi au primit Sfînta Cuminecătură.

● Miercuri, 1 septembrie 1976, P. S. Episcop Visarion al Aradului a slujit Sf. Liturghie arhierească la Mănăstirea Sf. Simion Stîlpnicul din Arad—Gai, cu care prilej trei vieţuitoare au primit calitatea de rasofoare.

În Duminicile din 5, 12, 19 şi 26 septembrie 1976, P. S. Sa a slujit în catedrala episcopală din Arad, hirotonind de fiecare dată candidaţi la preoţie dintre absolvenţii de Institut şi seminar teologic.

De asemenea, în cursul lunilor septembrie şi octombrie 1976 P. S. Visarion a cercetat parohiile: Pîncota, Păuliş, Lipova, Şoimuş şi Cladova — prot. Lipova, Dezna, Agrişul, Mare şi Tant — prot. Ineu, precum şi parohiile din oraşul Hunedoara.

● La 8 septembrie 1976, de sărbătoarea Naşterii Maicii Domnului, P. S. Episcop Vasile al Oradiei, însoţit de P. C. păr. Ioan Gagiu, directorul Administraţiei Patriarhale şi de P. C. pr. Ilie Feier, secretar eparhial — a făcut o vizitaţie canonică la parohia Homorog, prot. Oradea, cu ocazia hramului acestei biserici monument istoric, care a împlinit 140 ani de la zidire. Este păstorită de 10 ani de preotul Gheorghe Nemeş, care a înfiinţat şi o colecţie de obiecte de artă, bisericeşti şi de uz gospodăresc, din localitate şi din zonă. Cu acest prilej, a fost distins cu rangul de „iconom".

● Sub preşedinţia Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, în ziua de 11 septembrie 1976 a avut loc, în noua sală de şedinţe a Centrului eparhial, o întrunire a cercului de studii.

În cuvîntul de deschidere Înalt Prea Sfinţia Sa s-a referit la nevoia cunoaşterii trecutului nostru istoric, la importanţa pe care acesta o prezintă pentru cultivarea virtuţilor care împodobesc pe adevăratul credincios al Bisericii şi cetăţean al patriei.

A luat apoi cuvîntul domnul prof. Ioan D. Suciu, cercetător istoric, care a prezentat tema: „Contribuţii la problema continuităţii: castrul Timiş". În prezentarea făcută, reputatul cercetător şi-a argumentat variat şi interesant ideea potrivit căreia Timişoara de astăzi este Tibiscumul de altădată, vechi castru şi centru episcopal.

Au luat cuvîntul, pe marginea celor expuse de referenţi, d-l dr. T. Dejeu, d-l prof. V. Vărădeanu, P. C. pr. Ion B. Mureşianu şi d-l prof. C. Rudneanu, care au apreciat valoarea şi importanţa datelor prezentate în contextul preocupărilor dedicate demonstrării vechimii şi continuităţii poporului nostru pe aceste meleaguri.

În încheierea şedinţei, Înalt Prea Sfinţia Sa a mulţumit atît referentului pentru importanta contribuţie în cadrul cercului de studii, cît şi celor ce au luat cuvîntul, apreciind că teza ce s-a prezentat şi susţinut a dat noi impulsuri şi sugestii cercetărilor în această direcţie, care, desigur, vor însemna tot atîtea contribuţii valoroase.

● Duminică, 19 septembrie 1976, P. S. Episcop Vasile al Oradiei a săvîrşit sfinţirea bisericii din filia Gălăşeni, aparţinătoare de parohia Călăţea, protopopiatul Oradea, zidită între anii 1970—1976, fiind păstorită de tînărul preot Ion Stuparu.

Duminică, 26 septembrie 1976, P. S. Sa a săvîrşit sfinţirea bisericii noi din filia Scărişoara Nouă, aparţinătoare de parohia Resighea, protopopiatul Carei, zidită între anii 1938—1976, fiind păstorită de preotul Vasile Sabău, care a fost distins cu rangul de „sachelar".

● La 1 octombrie 1976, praznicul Acoperămîntului Maicii Domnului şi hramul paraclisului „Călugăra" — Ciclova Montană, protopopiatul Oraviţa, Prea Sfinţitul Episcop-vicar Timotei Lugojanul, însoţit de P. C. pr. Ioan Blaj, a poposit în mijlocul obştei şi credincioşilor adunaţi aci.

Purtînd binecuvîntarea Întîistătătorului eparhiei, Prea Sfinţia Sa a săvîrşit Sf. Liturghie în cadrul căreia a hirotonit, la momentele potrivite, întru preot pe Vichentie Molin, numit la parohia Vrănuiţ, prot. Oraviţa, şi întru diacon pe Ioan Sitea, numit la parohia Ezeriş, prot. Reşiţa.

În drumul reîntoarcerii spre Timişoara, Prea Sfinţitul Episcop-vicar Timotei a vizitat parohia Vărădia, importantă pentru trecutul ei istoric.

● Duminică, 3 octombrie 1976, însoţit de P. C. pr. P. Deheleanu, P. S. Episcop Visarion al Aradului a săvîrşit sfinţirea bisericii din parohia Julita, prot. Lipova, la care s-au executat lucrări de reparaţii capitale, prin grija C. pr. paroh I. Bunescu, distins cu rangul de iconom-stavrofor.

● Tot Duminică, 3 octombrie 1976, a avut loc deschiderea festivă a cursurilor la Seminarul teologic din Caransebeş. Cu acest prilej, P. S. Episcop-vicar Timotei Lugojanul a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, între care P. C. pr. V. Bărbuţ, vicar la Episcopia Aradului, şi P. C. cons. C. Comşulea.

În sala festivă, elevii seminarişti au susţinut apoi un reuşit program artistic, după care a luat cuvîntul P. C. diac. Dorin Jacotă, directorul seminarului, iar la sfîrşit P. S. Episcop-vicar Timotei, care, în numele conducerii Eparhiilor care trimit elevi la acest seminar, a dat cuvenitele îndrumări elevilor seminarişti şi corpului profesoral pentru o cît mai rodnică lucrare a Seminarului teologic din Caransebeş.

● În prezenţa Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului şi Clujului, a P. S. Episcop-vicar Iustinian Maramureşanul, a P. C. cons. M. Colotelo (Sibiu), a P. C. prof. univ. I. G. Coman, a corpului profesoral şi, desigur, a elevilor seminarişti, luni, 4 octombrie 1976, a avut loc deschiderea festivă a cursurilor noului an şcolar 1976/77 la Seminarul teologic din Cluj-Napoca.

Era de faţă d-l prof. dr. Geréb Paul din partea Institutului Teologic Protestant Unic din Cluj-Napoca.

După un scurt dar reuşit program artistic, o cuvîntare adresată momentului a rostit P. C. dir. I. Brie.

Plecînd de la unele versete biblice, Î. P. S. Arhiepiscop Teofil, în cuvîntarea rostită, a zăbovit cu deosebire asupra înţelesului expresiei scripturistice a „umblării cu Dumnezeu", care trebuie să caracterizeze şi pe elevii seminarişti.

Au vorbit de asemenea P. S. Episcop-vicar Iustininian, P. C. cons. M. Colotelo, ca delegat al Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, precum şi P. C. prof. I. G. Coman, aflat în acele zile în Cluj-Napoca.

● Duminică, 3 octombrie 1976, P. S. Episcop Vasile al Oradiei a săvîrşit sfinţirea bisericii din filia Valea Seacă, aparţinătoare de parohia Bocicău, prot. Satu Mare, păstorită de P. cuv. arhim. Dr. Augustin Paul, vicar eparhial î. r.

Duminică, 10 octombrie 1976, P. S. Sa a săvîrşit slujba de binecuvîntare a lucrărilor de înnoire a bisericii din parohia Buciumi, prot. Zalău, care a fost îmbrăcată într-o foarte reuşită pictură prin grija C. pr. Şt. Răcăşanu şi jertfelnicia credincioşilor.

● În zilele de 7 şi 8 octombrie 1976, la Centrul arhiepiscopesc Sibiu a avut loc o consfătuire de lucru cu P. C. protopopi din Arhiepiscopie şi cadrele de conducere, desfăşurată sub conducerea Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

● Duminică, 17 octombrie 1976, P. S. Episcop Visarion al Aradului, însoţit de P. C. cons. E. Roman, a sfinţit biserica din parohia Rănuşa, prot. Ineu, care a fost îmbrăcată într-o frumoasă pictură prin grija preotului paroh I. Condea, distins cu rangul de sachelar.

● Preoţii din întreaga eparhie a Aradului au sărbătorit, în 21 octombrie 1976, pomenirea Cuviosului Mucenic şi Mărturisitor Visarion Sarai ziua numelui P. S. Episcop Visarion al Aradului. Cu prilejul acestui eveniment preoţii din Arad, din raza oraşului şi împrejurimi, împreună cu P. C. protopopi din eparhie şi cu angajaţii Centrului eparhial, s-au adunat în capela de la reşedinţă, unde s-a oficiat un Te-Deum.

P. S. Episcop Visarion era însoţit de P. S. Episcop-vicar Timotei Lugojanul, sosit în Arad la această sărbătorire.

În numele preoţilor din Eparhie şi a celor prezenţi a vorbit P. C. prot. Vitalie Pereteatcu (Lipova), care a făcut P. S. Sale urări de sănătate şi bogate roade în lucrarea arhierească.

În numele Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, al său personal şi al întregii Mitropolii a Banatului, P. S. Episcop-vicar Timotei a adus mesajul de dragoste, preţuire şi de stimă pentru Prea Sfinţitul Episcop Visarion şi a urat Prea Sfinţiei Sale activitate rodnică, pentru binele Eparhiei Aradului, pentru sporirea prestigiului Bisericii Ortodoxe Române, patriei noastre, Republica Socialistă România.

Mulţumind pentru urările făcute, P. S. Episcop Visarion a rugat pe Dumnezeu să reverse harurile Sale cereşti asupra Bisericii şi Patriei noastre, asupra întregii lumi.

Festivitatea s-a încheiat cu o recepţie dată de Prea Sfinţia Sa în sala de festivităţi a reşedinţei eparhiale.

Studenţii teologi la strîngerea recoltei

Din darul lui Dumnezeu şi datorită hărniciei pilduitoare a celor ce trudesc pe ogoare, în anul acesta am avut parte de o recoltă îmbelşugată pe tot întinsul ţării.

Strîngerea la timp şi fără pierderi a roadelor pămîntului a necesitat efort în cadrul căruia s-au încadrat toţi cetăţenii.

Studenţii Institutului Teologic Universitar din Sibiu au dat în această privinţă un exemplu de patriotism, participînd intens la strîngerea recoltei şi la punerea ei la adăpost de eventuale intemperii.

La mijlocul lunii octombrie a. c., ei au realizat nu mai puţin de 6.590 zile de muncă patriotică.

Studenţii noştri în teologie au fost îndrumaţi şi călăuziţi pe teren, în eforturile lor, de specialişti agrotehnici, de cadre didactice (profesori, lectori, asistenţi) şi educative (spirituali), — precum şi de alţi angajaţi ai Institutului. La Cîrţişoara şi Mier-

Studenţi teologi la strînsul cartofilor

curea Sibiului, la Şeica Mare şi Şalcău, ei au dat o preţioasă mînă de ajutor la recoltarea merelor şi strugurilor, a cartofilor şi porumbului. Unităţile agricole care s-au bucurat de sprijinul lor preţios la strîngerea roadelor şi-au exprimat deplina mulţumire şi caldă recunoştinţă.

Organizatorul acestei acţiuni a fost P. C. prorector prof. dr. Constantin Voicu. I s-a asociat cu elan, îndată după intrarea sa în funcţiune, noul rector al Institutului, P. C. prof. dr. Grigorie Marcu.

În ziua de sîmbătă, 23 octombrie 1976, Arhipăstorul nostru, Î. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae *al Ardealului a vizitat la locul de muncă patriotică pe studenţii teologi care recoltau cartofi la Cîrţişoara. Î. P. S. Sa era însoţit de P. C. rector Grigorie Marcu şi de P. C. consilier cultural Gheorghe Papuc. Vizita înaltului ierarh a făcut o deosebită impresie asupra studenţilor teologi activi pe „şantierul" agricol de la Cîrţişoara. Cu acest prilej, Î. P. S. Sa a vizitat şi biserica monument istoric din parohia Streza Cîrţişoara, păstorită de C. pr. L. Scorobeţ.*

Imaginea ataşată acestei relatări este concludentă. Rep.

Mulţumesc călduros preoţilor şi credincioşilor pentru felicitările trimise cu prilejul zilei onomastice — Sf. Ierarh Nicolae, precum şi cu prilejul Sfintelor Sărbători ale Naşterii Domnului, Anului Nou şi Bobotezei.

Urez tuturor sănătate, pace, bucurie şi bună sporire în activitatea de slujire a Bisericii strămoşeşti şi de propăşire a Patriei noastre scumpe, România socialistă.

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

LOCURI ÎNSEMNATE

Ţară, îmbrăcată în frumuseţe, nemaiîntîlnită frumuseţe, pămîntul tău, neobosit părtaş, are o memorie vie, consolidată într-o istorie îndelungată.

Oamenii, cărora te dărui ca să ţi se dăruie, s-au îmbogăţit din bogăţiile tale şi te-au îmbogăţit; aici crescuţi au lăsat semnele lor tari, şi memoria ta fără oboseală le-a însemnat; şi le aduci aminte.

Muzeu viu — la care venim ca la o şcoală să cunoaştem trecutul falnic şi să-l preţuim, să înţelegem timpul acesta şi să-l preţuim. Mesajul tău — din toate colţurile tale — în fiecare firicel răsărit; la orice vreme ce ne cuprinde avem sfatul tău sincer, îndemnul, chemarea, pentru că tu ne preînchipui. Moşii noştri te-au iubit — ca pămînt al ţării. Noi te iubim.

Şi sînt locuri în cuprinsul tău care au devenit ochi mari de aducere-aminte, la care se fac pelerinaje şi în care simţim că te cunoaştem mai bine ca să ne cunoaştem mai bine — şi oricine vrea să ne cunoască mai bine, aici facem cunoştinţă, ne prezentăm într-un prezent măreţ, avînd un trecut tot atît de măreţ.

Asemenea celorlalte Eparhii, Arhiepiscopia Sibiului are în cuprinsul ei bogate locuri, unde se ţine veşnic aprins un foc sacru de aducere-aminte. Dintre acestea trei sînt mai însemnate:

Mănăstirea brâncovenească de la Sîmbăta de Sus, care are întipărită în memoria ei semnele domneşti ale martirului Constantin Brâncoveanu, murit pentru Lege şi ţară. Înviorată azi, într-un loc de o nemaipomenită frumuseţe, îşi primeşte vizitatorii plină de căldură ortodoxă românească. În acest an — care s-a scurs — a fost vizitată de peste 54.500 români şi străini. Peste 20.000 vizitatori străini au venit să cunoască frumuseţea şi istoria concentrată în acest loc de la poalele Munţilor Făgăraş.

Biserica — monument istoric şi colecţia de icoane pe sticlă de la Sibiel, jud. Sibiu — conţine adevărată comoară de sensibilitate creştinească, semnificînd geniul românesc creator, de o frumuseţe nebănuită; acest popor care a creat Mioriţa, din care s-au născut Eminescu şi Brâncuşi.

Deşi cifrele obosesc şi nu sînt totdeauna concludente, totuşi oferă o imagine simplă, expresivă — fapt pentru care nu le ocolim. Peste 6.800 vizitatori au trecut pragul acestui aşezămînt îmbogăţiţi sufleteşte; dintre care circa 3.500 străini din peste 30 de ţări din Europa şi din alte continente. Pentru o mai exactă prezentare a bogăţiilor descoperite aici de vizitatori extragem cîteva însemnări din Cartea de Aur: „Colecţia de icoane pe sticlă este foarte frumoasă. În cele din urmă înlănţuie inima, spiritul, sufletul şi înţelegerea tuturor oamenilor" (Grup din R. F. G.); „O colecţie de icoane fantastică... o comoară în munte" (vizitatori din Spania); „M-am întîlnit aici cu duhul unei teologii populare exprimată de credincioşi mărunţi care au reţinut din dogmele ei ceea ce sufletul lor au găsit ca echilibru şi au redat pe sticlă o artă care cuprinde credinţa. Voi lua cu mine acest fel de a crede cu impresia că îmi dă răspuns la multe întrebări" (Prof. Pan Vandoros — Grecia): „Sîntem foarte fericiţi că am putut vedea „cu ochii noştri" aceste comori a căror faimă s-a dus în lumea întreagă" (Cei 100 francezi prieteni ai României. Asociaţia Culturală Franco-Română din Vanchese — Franţa).

De asemenea trebuie menţionată vizita d-lui H. Morgan, preşedintele fundaţiei „Ambasadorii prieteniei", U. S. A., împreună cu soţia şi doi copii. Deosebit de încîntat de primirea ce i s-a făcut şi de ce a găsit aici, la plecare, a scris în Cartea de Aur: „Pentru toţi dragii noştri prieteni din Sibiel. Inima noastră întreagă e cuprinsă de mulţumiri şi dragoste pentru bunătatea şi ospitalitatea voastră. Ne vom aminti vizita noastră la voi. Nădejdea noastră este să ne întoarcem din nou şi sîntem foarte fericiţi că tinerii americani vor veni ca Ambasadori ai Prieteniei şi vor descoperi aici minunile şi frumuseţile României şi ale poporului român."

Nu peste multă vreme Sibielul a avut oaspeţi grupul „Ambasadorii Prieteniei" care au scris în Cartea de Aur printre altele: „... Inimile noastre s-au încălzit lîngă popor, aici în acest sat. Într-adevăr, va rămîne în inimile noastre ca un loc cu totul deosebit..."

Complexul muzeistic de la biserica Sf. Nicolae din Schei-Braşov, de asemenea înscrie pe banda memoriei lui un trecut falnic. Pe treptele de piatră se mai aud paşii lui Anton Pann şi printre ziduri parcă plutesţe muzica gingaşă a lui Ciprian Porumbescu. In anul care s-a scurs a fost vizitat de peste 49 000 persoane; dintre care peste 19.000 străini care au rămas profund încîntaţi de acest aşezămînt. Transcriem din Cartea de Aur cîteva impresii: „Emoţionantă evocare a acestei prime şcoli româneşti a poporului simpatic şi valoros, prietenii români. Cei care conservă pacea, prietenia frăţească cu lumea întreagă" (A. Duchesne, directorul Muzeului regal al armelor din Bruxelles); „Naţiune dîrză, popor înţelept, istorie străveche, cultură strălucită, acestea sînt cele mai adînci sentimente după vizitarea acestui muzeu. Trăiască prietenia româno-chineză!" (scriitori din R. P. Chineză); „Am revăzut cu plăcere muzeul bisericii Sf. Nicolae din Schei şi m-am bucurat de felul cum se valorifică comorile trecutului nostru românesc şi creştinesc" († Vasile, Episcopul Oradiei) Preşedintele Uniunii Mondiale a Tineretului Democrat: „Cele mai amicale salutări pentru cei ce se îngrijesc de activitatea acestei prime şcoli de limbă română din partea întregului tineret al lumii, prieteni ai României"; „Acest muzeu este o autentică carte istorică a naţiunii române. Delegaţia Partidului Muncii din Spania doreşte din toată inima ca acest popor să aibă mai multe pagini de progres pentru pace şi pentru ridicarea naţiunii, pentru prietenia neîntreruptă româno-spaniolă, pentru libertate şi socialism." „Cu multă admiraţie şi respect pentru realizările României Socialiste. Cunosc politica ei socialistă şi am avut posibilitatea să cunosc în acest muzeu istoria politică şi culturală a poporului român unitar. Acestui centru cultural important îi datorăm cele mai adînci mulţumiri" (Ministrul culturii din Polonia).

Aceste cîteva ecouri, lîngă multe asemenea, sînt şi ele un imbold în a cunoaşte cît mai bine feluritele valori moştenite de la înaintaşii noştri, a le preţui, a le îmbogăţi, a le duce mai departe şi transmite autentice celor ce vin după noi.

C. Todeasă

24 ianuarie 1859-1977

(Continuare din pag. 1)

Să fim dară înţelepţi şi cumpătaţi întru toate, căci întru acestea stă toată mîntuirea noastră! Nu vorbe multe şi mari, nu împerecheri şi părtiniri, ci cu un gînd şi o inimă, pentru folosul tuturor fără osebire.

Moldo-românii de astăzi sînt toţi tot una, ei au o origină, un sînge, o patrie, o istorie, o credinţă, un Dumnezeu! Să ne silim dar ca totdeauna să fim aşa, ca să fim vii şi ca să învieze întru noi iubita noastră patrie. Să ne întrecem numai prin lucrarea virtuţilor. Numai virtuţile şi meritul să ne deosebească înaintea lui Dumnezeu şi înaintea scumpei noastre naţii."

La alegerea domnitorului Cuza, acelaşi mitropolit a spus şi aceste cuvinte:

„Această adunare, menită pentru a fi legislativă, se găseşte întrunită astăzi numai spre alegerea domnului ţării. Nu mă îndoiesc, iubiţii mei compatrioţi, că fiecare din D-voastră preţuieşte cît de importantă este această operaţie şi în ce grad viitorul ţării se află legat de rezultatul ei. Mai înainte de a păşi în lucrare, eu rog pe milostivul Dumnezeu ca să ne lumineze şi să ne povăţuiască, spre a nemeri cu ale noastre voturi pe acela din candidaţi, carele mai mult merită încrederea obştească şi ale căruia legături cu ţara închezăşluiesc mai mult priincioasele cugetări ale sale către compatrioţi."

Unirea deci din 1859, aşa cum declara la timpul său marele patriot şi istoric M. Kogălniceanu, „e actul energic al întregii naţiuni române. Unirea, naţiunea a făcut-o".

Tot prin voinţă populară, această Unire s-a desăvîrşit în Decembrie 1918, iar fiii de astăzi ai Patriei, fără nici o deosebire, egali în drepturi şi îndatoriri, prin munca lor sîrguincioasă fac ca România socialistă — ţară liberă şi independentă, stăpînă pe soarta şi avutul său — să înflorească tot mai mult, fac ca bunul ei nume să crească necontenit în lume.

T.

Sfinţirea bisericii din Băţanii Mari, prot. Sf. Gheorghe

Duminică, 3 octombrie 1976, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, însoţit de P. C. vicar Traian Belaşcu şi P.C. consilieri M. Colotelo şi Gh. Papuc, a săvîrşit slujba de sfinţire a bisericii din parohia Băţanii Mari, prot. Sf. Gheorghe, căreia i s-au făcut reparaţii capitale.

Cuvînt de bun venit a rostit P. C. prot. P. Dumbravă (Sf. Gheorghe).

Răspunsurile au fost date de un cor restrîns al studenţilor teologi.

În timpul Sf. Liturghii au fost hirotoniţi tinerii teologi Goja Nicolae întru preot şi Puchi Gheorghe întru diacon.

Predica zilei a fost rostită de P. C. vicar Traian Belaşcu.

Un scurt cuvînt a rostit şi parohul local, pr. Ion Constantin, distins cu rangul de „sachelar". P. C. Sa a făcut o dare de seamă asupra lucrărilor ce s-au executat şi a adresat mulţumiri Î. P. S. Mitropolit pentru sprijinul acordat.

După terminarea Sf. Liturghii a rostit un scurt cuvînt d-l Bereţki László, pastorul bisericii reformate din localitate, care a fost prezent în sf. biserică, la Sf. Liturghie, exprimîndu-şi bucuria de a fi la această sărbătoare, subliniind totodată binefacerile ecumenismului local, care contribuie la unitatea spirituală a credincioşilor şi a poporului în general.

În cuvîntul rostit, Î. P. S. Mitropolit Nicolae a stăruit asupra frumuseţii învăţăturii creştine, despre viaţa şi datoriile omului, jertfelnicia credincioşilor pentru sf. biserică, precum şi roadele minunate pe plan religios, social şi patriotic ale dragostei, bunătăţii şi ale înfrăţirii între oameni.

Credincioşii parohiei Băţanii Mari vor păstra neştearsă în inimile lor bucuria acestor evenimente înălţătoare pe care le-au trăit împreună cu Arhipăstorul lor în această zi binecuvîntată de Dumnezeu.

În după-amiaza aceleiaşi zile, Î. P. S. Mitropolit a vizitat biserica reformată şi capela romano-catolică din localitate.

Către seară, Î. P. S. Sa a venit în parohia Aita Seacă din acelaşi protopopiat, unde a slujit vecernia şi a binecuvîntat biserica, căreia de asemenea i s-au făcut reparaţii capitale.

După vecernie, P. C. cons. M. Colotelo a rostit un scurt cuvînt de învăţătură, iar pr. paroh Gugu Aurel a prezentat o dare de seamă asupra lucrărilor executate.

Pastorul parohiei reformate din localitate, dl. Beke Tibor a rostit, în limba română, un frumos cuvînt cu caracter ecumenist.

A vorbit, exprimînd mulţumiri oaspeţilor, epitropul parohiei Aita Seacă, d-l Petru Groza.

Luînd cuvîntul, Î. P. S. Mitropolit Nicolae s-a referit la importanţa locaşului de cult pentru viaţa creştinului. Î. P. S. Sa a dat o înaltă apreciere celor care îşi iubesc Biserica şi Patria.

În încheiere, Î. P. S. Sa a înmînat acte de apreciere pr. paroh Gugu Aurel, epitropului Groza Petru şi altor ostenitori pentru repararea şi înfrumuseţarea bisericii.

Şi credincioşii din Aita Seacă, asemenea celor din Băţanii Mari, vor purta vie amintirea acestui popas arhieresc în parohia lor, cînd, împreună cu Arhipăstorul lor, au înălţat cîntări şi rugăciuni de mulţumire lui Dumnezeu pentru toate binefacerile revărsate asupra noastră.

Participant

Vorbe înţelepte

— Ce se naşte pe-ntuneric trebuie să se vadă la lumină.

— Numai miere zicînd, gura nu se îndulceşte.

— Hainele nu fac pe om mai de treabă.

— Cei ce se potrivesc lesne se împrietenesc.

— Banii nu aduc procopseală, ci procopseala aduce banii.

— Banul muncit nu se prăpădeşte.

— Cine n-are bătrîni să-şi cumpere.

— Cinsteşte pe bătrîni, că şi tu poţi fi bătrîn.

— Beţia este uşa tuturor răutăţilor.

— Cînd te va vedea (lumea) că ai intrat în cîrciumă, nu zice că ai intrat să te închini.

— Din gura omului bun vorbă rea nu iese niciodată.

— Cine ştie carte, are patru ochi.

— Însoară-te pînă nu-ţi trece vremea.

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

ANUL 125 Sibiu, 1 februarie 1977 Nr. 5—6

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona prin ILEXIM — serviciul export-import presă — Calea Griviţei nr. 64—66, P.O.B. 2001 telex 011226 — Bucureşti.

Credinţa noastră

57. Datoriile faţă de stat

Omul nu trăieşte în izolare. El trăieşte în comunitate, în obşte, în societate. Din primul moment al venirii la viaţă, noi ne naştem într-o familie. De asemenea pentru că familia face parte dintr-un popor şi aparţine unei societăţi — şi copiii sînt de la început fii ai unui popor, ai unei ţări. Astfel societatea poate fi asemănată cu un trup, cu un organism, care are mai multe mădulare, fiecare mădular fiind altfel decît celelalte (I Corinteni 12, 14 urm.). E ştiut că nu seamănă om cu om, ci fiecare om are ceva propriu, ceva deosebit de alţii. De aceea el este o persoană de sine stătătoare cu talentele şi capacităţile lui, dar şi o persoană cuprinsă în marele organism al societăţii, al statului, pe care îl sluje şte în împlinirea idealurilor lui superioare.

După concepţia creştină împlinirea datoriilor faţă de colectivitate, a datoriilor cetăţeneşti, implică practicarea „virtuţii cetăţeneşti". Prin aceasta se înţelege atitudinea generală, interioară şi exterioară, a individului faţă de colectivitatea organizată, statul căruia îi aparţine.

În general, virtutea cetăţenească răsare din sentimentul solidarităţii umane, exprimată de Sfîntul Apostol Pavel prin cuvintele: „Purtaţi-vă sarcinile unii altora şi aşa veţi plini legea lui Hristos" (Galateni 6, 2). Iar solidaritatea umană la rîndul ei, după concepţia creştină, este determinată de instinctul social propriu fiinţei umane. Ea este exprimată de porunca pozitivă a iubirii faţă de aproapele. Iubirea însufleţeşte dreptatea şi stă la baza solidarităţii umane. Căci datoriile faţă de colectivitate, faţă de stat, după învăţătura creştină, sînt prelungiri ale datoriilor faţă de semeni, dirijate de scopul direct al colectivităţii: realizarea binelui comun. Iar datoriile faţă de semeni, fiind exprimate de cele două virtuţi sociale fundamentale — iubirea şi dreptatea — acestea trasează linia de conduită pentru practicarea „virtuţii cetăţeneşti". Şi întrucît practicarea virtuţii cetăţeneşti e posibilă numai în şi faţă de colectivitate, ca organizată şi precis delimitată — Patrie, Stat —, vigoarea şi sănătatea ei pot odrăsli numai dintr-un patriotism luminat. Virtutea cetăţenească are două aspecte: social şi politic.

Aspectul social se bazează pe cuvintele marelui Apostol al neamurilor, Sfîntul Pavel, din Epistola a doua către Tesaloniceni, capitolul III, verset 10: „Cine nu vrea să lucreze acela să nu mănînce", prin care se impune practicarea unei profesiuni cu vrednicie şi conştiinciozitate în cadrul colectivităţii. Deci se cere fiecărui cetăţean participarea activă şi utilă la realizarea binelui colectivităţii şi implicit a statului.

Virtuţile cetăţeneşti ale credincioşilor noştri se bazează şi pe cuvintele aceluiaşi Sf. Apostol din Epistola către Romani, cap. 13, verset 1—8: „Tot sufletul să se supună înaltei stăpîniri, căci nu este stăpînire decît de la Dumnezeu, iar cele ce sînt, de Dumnezeu sînt rînduite. Pentru aceea cel ce se împotriveşte stăpînirii, se împotriveşte rînduielii lui Dumnezeu. Iar cei ce se împotrivesc îşi vor lua osîndă." În continuare acelaşi Sf. Apostol trasează liniile de conduită ale cetăţeanului creştin, arătînd că supunerea nu trebuie să fie forţată de frică, ci să izvorască din conştiinţă. „Fă binele şi vei avea laudă de la ea (stăpînire). Iar dacă faci rău teme-te, căci nu în zadar poartă sabia"... Şi zice în continuare: „Daţi deci tuturor cele ce sînteţi datori: celui cu darea dare; celui cu vama, vamă; celui cu teama, teamă; celui cu cinstea, cinste."

Datoriile individului, ale cetăţeanului, faţă de colectivitate, faţă de stat, sînt multiple. Aici ne vom referi însă la ele numai în linii generale.

În fruntea datoriilor faţă de colectivitate, faţă de stat, stă iubirea de patrie — patriotismul. În aceasta se cuprind toate datoriile faţă de colectivitate, căci întreaga activitate a cetăţeanului trebuie să pornească din iubirea sinceră şi devotată, caldă şi jertfelnică, faţă de patria căreia îi aparţine şi care îl ocroteşte. După învăţătura sfintei noastre Biserici, patriotismul are caracterul pietăţii şi este expresia nobilă a iubirii faţă de aproapele. El se cuprinde în afecţiunea şi ataşarea caldă şi vie, viguroasă faţă de patrie, în recunoaşterea şi respectarea calităţilor poporului căruia aparţinem, servindu-l cu toate puterile, jertfindu-i, cînd împrejurările cer, cu bucurie chiar şi viaţa.

Patriotismul înseamnă muncă rodnică pentru înflorirea culturală, tehnică, ştiinţifică, economică etc. a patriei; participarea activă la viaţa politică, luptă dîrză şi neîncetată împotriva a tot ce ar fi dăunător progresului colectivităţii.

Mîntuitorul şi-a iubit poporul căruia îi aparţinea: „Nu sînt trimis decît către oile cele pierdute ale casei lui Israil" (Matei 15, 24). Iar din manifestarea durerii faţă de necredinţa Ierusalimului (Matei 13, 57) şi din prevestirea judecăţii grele ce va cădea peste oraş (Luca 19, 41—44), răsună nu numai glasul de mîhnire al Mîntuitorului pentru cei ce nu voiau să primească învăţătura Lui, ci şi glasul celui cuprins de durere de soarta poporului Său.

Patriotismul trebuie să evite cele două extreme: şovinismul şi cosmopolitismul, căci şi unul şi altul înseamnă pervertirea adevăratului sentiment al iubirii de patrie. Fiecare e dator să-şi iubească patria, să ţină la onoarea ei, să fie conştient de valoarea ei şi de marile ei realizări. De aceea nimeni nu trebuie să se lase cuprins de orgoliu şi ură faţă de celelalte naţiuni. Căci fiecare naţiune îşi are valoarea ei, în colaborare şi înfrăţire cu celelalte naţiuni libere şi independente. În faţa lui Dumnezeu toţi oamenii sînt egali, după cum mărturiseşte Sf. Apostol Pavel: „Nu vă mîniţi unul pe altul, fiindcă v-aţi dezbrăcat de omul cel vechi, dimpreună cu faptele lui, şi v-aţi îmbrăcat cu cel nou, care se înnoieşte spre deplină conştiinţă după chipul celui ce l-a zidit, unde nu mai este elin şi iudeu, tăiere şi netăiere împrejur, barbar, scit, rob ori liber, ci toate şi întru toţi Hristos" (Coloseni 3, 9—11). Pe de altă parte, învăţătura creştină nu aprobă nici cealaltă deformare a patriotismului, adică cosmopolitismul distrugător a ceea ce e specific unei naţiuni, prin înlăturarea graniţelor politice şi amestecarea patrimoniului spiritual şi material. Ştirbirea specificului naţional nu contribuie la progresul poporului respectiv şi al omenirii în general. Ea aduce sărăcie şi decadenţă spirituală. Creştinismul n-a ne-

(Continuare în pag. 2)

Din învăţăturile cugetătorilor de Dumnezeu

Despre sine şi despre cei asemenea lui, Sf. Apostol Pavel spune: „Noi avem mintea lui Hristos" (I Cor. 2, 16). Gîndesc cu mintea lui Hristos cei ce îşi formează mintea prin învăţăturile sfinte ale Domnnlui Hristos, învăţături ce ne-au rămas în dumnezeiasca Evanghelie. A avea mintea lui Hristos, însă, nu înseamnă numai a purta în ea gînduri sfinte şi mîntuitoare, ci înseamnă, mai ales, a scoate din vistieria inimii gînduri luminate, menite să lumineze pe cei ce le cunosc şi le folosesc spre a lor mîntuire. Astfel de gînduri sfinte au odrăslit în mintea celor ce au fost nu numai „iubitori de învăţătură", ci au fost şi „iubitori de osteneală", silindu-se să împlinească cu fapta, ceea ce au învăţat cu cuvîntul. Astfel de credincioşi se numesc, pe bună dreptate, „cugetători de Dumnezeu". Ei se numesc aşa pentru că au gîndit cu gîndurile lui Dumnezeu şi pentru că sfintele lor gînduri sînt ducătoare la Dumnezeu. În cele ce urmează, vom aduce înainte unele din gîndurile minunate ale cugetătorilor de Dumnezeu, luna ianuarie pe care am încheiat-o cuprinzînd o bogată ceată de mari Sfinţi ai Bisericii, aceşti creştini care au avut mintea lui Hristos. Începutul îl facem cu Sf. Antonie cel Mare.

La sfîntul Antonie cel Mare s-a înfăţişat un frate, cu întrebarea: „Ce să fac să mă mîntuiesc?" Voia să ştie acel frate prin ce lucrare anume ar putea cineva să scoată din sufletul său răutatea şi să şi-l umple de bunătate, căci aceasta înseamnă să fi mîntuit. Drept răspuns, Sf. Antonie cel Mare i-a zis acelui frate: „Oriunde vei merge, să-l ai pe Dumnezeu înaintea ta totdeauna şi în orice vei face să ai mărturie din Sfintele Scripturi şi în orice loc vei şedea să nu te muţi degrabă."

La întrebarea: „Care este lucrarea cea mare a credinciosului?" Sf. Antonie a răspuns: „Lucrarea cea mare a credinciosului este ca greşeala sa să o pună asupra sa, înaintea lui Dumnezeu, şi să aştepte ispita pînă la răsuflarea sa cea de pe urmă."

A mai zis fericitul Antonie şi aceea, că „de la aproapele este şi viaţa şi moartea. Că de vom dobîndi pe fratele, pe Dumnezeu dobîndim, iar de vom sminti pe cineva, lui Hristos greşim". Ceva asemănător a spus şi cuviosul Ioan Colov, zicînd că „nimeni nu zideşte casa de la acoperiş în jos, ci de la temelie în sus", dînd lămurirea că „temelia este aproapele, că la el se referă poruncile lui Hristos".

Ca să putem avea pe Dumnezeu totdeauna înaintea noastră, adică în mintea noastră, trebuie să ne gîndim cît mai des la El, în rugăciune — aşa cum ne învaţă Sf. Marcu Ascetul, care zice: „Cînd îţi aduci aminte de Dumnezeu, înmulţeşte rugăciunea, ca atunci cînd îl vei uita, Domnul să-şi aducă aminte de tine."

Ştim de la Sf. Ioan Sinaitul, cel ce a scris Scara, că „rugăciunea este judecată şi judecătorie şi scaunul Judecătorului, înainte de judecata cea viitoare", pentru că „rugăciunea este cunoaşterea aşezării sufleteşti", ea „este oglinda sufletului".

Cel ce se cunoaşte pe sine, prin mijlocirea rugăciunii, acela îşi cunoaşte neputinţa şi neştiinţa, de aceea el aleargă la Dumnezeu prin tot mai multă rugăciune, iar pe măsura rugăciunii îşi îmbogăţeşte sufletul cu smerenie şi cu dragoste.

Smerenia, unită cu blîndeţea, alcătuieşte sufletul spre asemănarea cu Domnul Hristos, Cel „blînd şi smerit cu inima" şi are parte de odihna cea făgăduită de Mîntuitorul, care a zis: „Învăţaţi-vă de la mine că sînt blînd şi smerit cu inima şi veţi avea odihnă sufletelor voastre" (Matei 11, 29). E vorba de odihna pe care o are sufletul, cînd din el lipsesc patimile şi sînt de faţă virtuţile, bineştiindu-se că „smerenia este dezrădăcinătoare patimilor" şi susţinătoarea virtuţilor. Virtuţile cele multe şi felurite duc spre dragostea cea după

(Continuare în pag. 4)

Datoriile față de stat

(Urmare din pag. 1)

socotit specificul etnic al popoarelor, ci recunoaște valoarea și demnitatea lor.

Patriotismul, propovăduit și aplicat practic de sfînta noastră Biserică, înlătură ura față de celelalte popoare și față de naționalitățile conlocuitoare și promovează colaborarea armonioasă și rodnică pentru progresul omenirii sub toate aspectele vieții.

Continuînd creionarea datoriilor față de stat constatăm că din ființa și scopul statului se desprinde datoria stimei, credincioșiei, ascultării față de autorități și legi. Aceasta este o datorie cetățenească fundamentală. Fără recunoașterea și practicarea ei efectivă din partea fiecărui cetățean statul nu se poate susține și nu-și poate realiza scopul. Învățătura creștină prețuiește datoria ascultării în analogie cu ascultarea față de părinți și Dumnezeu: „Supuneți-vă, pentru Domnul, oricărei orînduieli omenești, fie împăratului, fiindcă este stăpînitor peste vii, fie dregătorilor, ca unora ce sînt trimiși de el, spre pedepsirea făcătorilor de rele și spre lauda făcătorilor de bine. Căci așa este voia lui Dumnezeu ca voi prin faptele voastre cele bune să închideți gura celor fără cunoștință și fără minte" (I Petru 2, 13—15). Călcarea ei constituie un păcat grav. În consecință fiecare cetățean trebuie să respecte și să dea ascultare autorităților, constituției și legilor țării din îndemnul conștiinței. Frică de autoritate are numai cine săvîrșește lucruri rele, se împotrivește progresului și nu se încadrează în orînduielile sociale.

Ascultarea de legi se întemeiază și pe o înaltă răspundere morală, prin faptul că fiecare om ca cetățean ia parte la elaborarea legilor prin reprezentanții trimiși în înaltul for legiuitor. De aceea neascultarea de legi constituie o știrbire a interesului statului și tot odată o pagubă adusă poporului și fiecărui cetățean în parte. Știm de asemenea că dreptatea legală cere să dăm colectivității ceea ce i se cuvine pentru susținerea și realizarea misiunii ei. De aici datoria fiecărui cetățean de a contribui și material pentru satisfacerea trebuințelor de ordin obștesc, ceea ce se face în deobște prin plata impozitelor. Aceasta este limpede arătată în Sfînta Scriptură. Fariseilor, care căutau să-l prindă în cuvînt, punîndu-i întrebarea dacă se cade a da dajdie cezarului, Mîntuitorul le răspunde: „Dați deci cezarului cele ce sînt ale cezarului" (Matei 22, 21). Mîntuitorul însuși și-a împlinit datoria de a-și plăti impozitul (Matei 17, 27). Sfîntul Apostol Pavel — așa cum am văzut în Epistola către Romani —sfătuiește: „Dați tuturor cele cu care sînteți datori" (Romani 13, 7—8).

Întrucît cetățeanul trăiește în și prin colectivitate e o datorie fundamentală a fiecăruia de a contribui la dezvoltarea patrimoniului obștesc și a-l apăra cu grijă ca pe un bun propriu împotriva încercării de neglijență sau distrugere.

Fiecare cetățean este chemat să îndeplinească serviciul militar, slujind interesele poporului muncitor și stînd de strajă suveranității, independenței, securității lui și păcii. Apărarea patriei e o datorie sfîntă a oricărui cetățean. În acest scop au luat ființă gărzile patriotice.

Sfînta noastră Biserică a rînduit rugăciuni pentru toți oamenii, dar mai ales pentru conducătorii statului: „Vă îndemn deci, înainte de toate, să faceți cereri, rugăciuni, mijlociri, mulțumiri, pentru toți oamenii, pentru conducători și pentru toți care sînt în înalte dregătorii, ca să petrecem viața pașnică și liniștită întru toată cuviința și buna cuviință" (I Timotei 2, 1—2). Misiunea Bisericii este de a forma credincioși buni și cetățeni devotați, conduși de un patriotism luminat. Ea stăruie ca fiecare să-și îndeplinească cu devotament și conștiinciozitate toate datoriile față de stat, întrucît acestuia — după voia lui Dumnezeu — îi revine o înaltă misiune morală și socială pe pămînt.

† **NICOLAE**
Mitropolitul Ardealului

Sărbătorile Crăciunului, Anului Nou și Bobotezei la Episcopia de Alba Iulia

În seara zilei de 23 decembrie 1976, într-o atmosferă înălțătoare s-au sărbătorit, în sala festivă a Episcopiei tradiționalele colinde de Crăciun, în prezența P. S. Episcop Emilian, a consilierilor și angajaților Centrului Eparhial.

P. C. preot Ioan Oniga, inspector eparhial, a rostit o frumoasă cuvîntare ocazională, cu datinile străbune privitoare la Nașterea Domnului. Corala a cîntat cu multă însuflețire o seamă de vechi colinde, Ana Maria Bălășel a recitat poezia „În seara de Crăciun" de Gheorghe Coșbuc.

În încheiere P. S. Episcop Emilian a împărțit, cu dragoste părintească, daruri celor prezenți și a

P. S. Episcop *Emilian*, cu prilejul punerii pietrei de temelie pentru noua biserică ortodoxă din parohia Bahnea, prot. Sighișoara, jud. Mureș, 27 XII 1976.

evocat în scurte cuvinte importanța Praznicului Nașterii Domnului și datinilor străbune, legate de una din cele mai mari sărbători ale creștinătății, care ne îndeamnă la pace, la unire, la credință și la muncă în slujirea Bisericii și Patriei.

După ce i s-au adus P. S. Episcop Emilian calde felicitări de viață lungă și rodnică în fapte mari, de ridicare a Episcopiei de Alba Iulia, la strălucirea pe care o cere tradiția ei, și semnificația prezentă, s-a ridicat de cei prezenți un pahar de vin, în cinstea conducătorilor Bisericii și Patriei.

*

În ajunul Crăciunului, după vecernie, P. S. Episcop Emilian a participat ca invitat la serbarea dată de studenții romano-catolici, care au prezentat scena Nașterii Domnului cu evocări emoționante. În încheierea sărbătorii a vorbit auditoriului Excelența Sa Jakab Antál, după care i s-a dat cuvîntul P. S. Episcop Emilian, care a ținut un cuvînt studenților și auditorului. Cei prezenți au rămas impresionați de cele două cuvîntări ale ierarhilor și de îmbrățișarea frățească în fața tuturor.

*

În ziua Nașterii Domnului, într-un cadru solemn, P. S. Episcop Emilian a săvîrșit Sf. Liturghie arhierească, înconjurat de preoții catedralei episcopale. Cu acest prilej P. S. Sa a adresat credincioșilor un cuvînt de învățătură, cu privire la Nașterea Domnului, iar corala catedralei alternativ cu credincioșii au cîntat colindele tradiționale.

În aceeași zi, Excelențele lor Episcopul Márton Áron și Jakab Antál au făcut o vizită P. S. Episcop Emilian la reședința sa, aducîndu-i felicitări cu prilejul sărbătorii și s-au purtat discuții legate de obiceiurile și datinile de Crăciun. În încheiere, P. S. Sa a mulțumit distinșilor oaspeți.

*

A doua zi de Crăciun, P. S. Episcop Emilian, înconjurat de preoții slujitori, a oficiat Sf. Liturghie în Catedrala episcopală.

La sfîrșitul Sf. Liturghii P. C. pr. Petru Pleșa a vorbit credincioșilor despre importanța colindelor în tradiția poporului român, dînd explicație fiecărei colinde pe care corul și credincioșii le-au cîntat.

În încheiere P. S. Episcop Emilian a rostit o cuvîntare și a împărtășit credincioșilor arhierești binecuvîntări.

În aceeași zi seara, P. S. Episcop Emilian și însoțitorii de la Centrul eparhial s-au întîlnit cu credincioșii din Tîrnăveni în catedrala zidită în ultima vreme. În încheierea vecerniei, pr. Pleșa Petru a vorbit despre importanța colindelor tradiționale cîntate de toți credincioșii.

Cu acest prilej s-a vorbit în biserică de către pr. Ioan Găban despre unitatea credinței, pr. Popa Ioan, paroh, despre păstrarea tradițiilor românești, iar în încheiere P. S. Episcop Emilian a vorbit despre credința străbună și prestigiul Bisericii Ortodoxe.

*

A treia zi de Crăciun P. S. Episcop Emilian a pus piatra de temelie pentru construcția unei noi biserici în parohia Bahnea, prot. Sighișoara.

Cu acest prilej a fost hirotonit preot tînărul Mureșan Ilie pentru parohia Coronca — Tg. Mureș. Pr. Benchea Ilarie a vorbit „Despre preoție", iar pr. paroh Lazăr Traian despre importanța sărbătorii pentru credincioșii din Bahnea, aducînd mulțumiri Prea Fericitului Patriarh Justinian și Înalților Ierarhi care au sprijinit cu ajutoare parohia Bahnea.

În încheiere, P. S. Episcop Emilian a vorbit despre cinstirea Bisericii, a Patriei și a tradițiilor românești.

La agapa oferită de parohie au participat reprezentanțul organelor locale și pastorul reformat Bentedi Adalbert, care a mulțumit P. S. Episcop Emilian pentru participare la sărbătoare, iar în încheiere membri consiliului parohial reformat au colindat pe arhiereu asociindu-li-se la urare și colindătorii satului.

*

În ajunul Bobotezei la catedrala episcopală s-au săvîrșit pavecernița și litia, la care a asistat P. S. Episcop Emilian.

A 2-a zi, 6 ianuarie, praznicul Botezului Domnului, P. S. Episcop Emilian a slujit Sf. Liturghie arhierească cu un sobor de preoți fiind hirotonit întru preot Oprean Pavel pentru parohia Pătrînjeni.

În continuare s-a făcut slujba sfințirii agheazmei mari, P. S. Episcop Emilian încheind praznicul cu un cuvînt de învățătură despre Botezul Domnului după care a botezat pe toți credincioșii prezenți.

*

În ziua de 7 ianuarie a. c. la hramul Schitului „Sf. Ioan Botezătorul", P. S. Episcop Emilian a săvîrșit Sf. Liturghie arhierească.

Cu acest prilej s-a oficiat slujba parastasului pentru adormiții în Domnul și de pioasă cinstire

P. S. Episcop *Emilian* și soborul, cu prilejul prăznuirii hramului Sf. Ioan Botezătorul și oficierea unui parastas la mormîntul Episcopilor Ioan Stroia, Policarp Morușca și Veniamin Nistor, 7 I 1977.

episcopii Ioan Stroia, Policarp Morușca și Veniamin Nistor.

La sfîrșit, P. S. Episcop Emilian a rostit un scurt cuvînt despre Sf. Ioan Botezătorul patronul schitului. A amintit apoi despre vrednicia celor trei ierarhi.

*

În ziua de 9 ianuarie P. S. Episcop Emilian cu însoțitorii au poposit în catedrala „Sf. Treime" din Blaj. Cu acest prilej P. S. Sa a oficiat Sf. Liturghie înconjurat de un sobor de preoți.

La sfîrșit P. C. pr. Adrian Teodorescu a arătat bucuria preoților și credincioșilor din Blaj de a avea în mijlocul lor pe P. S. Episcop Emilian, potrivit unei vechi tradiții împămîntenite de Î. P. S. Mitropolit Nicolae Mladin.

P. S. Episcop Emilian, în cuvîntul rostit, a pornit de la cuvintele din Sf. Liturghie „să ne iubim unii pe alții ca într-un gînd să mărturisim pe Tatăl, pe Fiul și pe Sf. Duh", dezvoltînd învățătura creștină a iubirii care ne unește și ne îndeamnă să slujim Biserica și Patria.

Astfel sărbătorile tradiționale au sporit evlavia credincioșilor și le-a insuflat un nou elan de muncă pentru păstrarea tradițiilor și înflorirea Patriei.

Pr. *Petru Pleșa*
Prof. *Ioan Berciu*

Sfîrşit şi început de an la Centrul arhiepiscopesc Sibiu

La toate centrele eparhiale din cuprinsul Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, marile praznice creştineşti de la sfîrşit şi început de an — Naşterea Domnului, Anul Nou şi Boboteaza — aduc un aer proaspăt, înnoitor, întremător de suflet, ceea ce se resimte de altfel în toate parohiile noastre.

Pe lîngă slujbele bisericeşti deosebit de înălţătoare rînduite la praznicile mai sus arătate, la această atmosferă contribuie desigur şi obiceiurile moştenite de la înaintaşi, colindele noastre străbune, care au răsunat pe la casele credincioşilor. Ele au putut fi auzite nu numai pe la casele credincioşilor noştri, ci şi în catedralele eparhiale, ba chiar şi în multe biserici parohiale.

Programe de colinde au fost executate de pildă la catedrala episcopală din Arad, cu participarea P. S. Episcop Visarion al Aradului şi credincioşi din Arad şi jur, corul catedralei fiind dirijat de C. pr. I. Şerb, la biserica ortodoxă din Gherla II, unde de asemenea a fost interpretat un bogat repertoriu de colinde, la biserica Sf. Nicolae din Dumbrăveni, unde a colindat corul catedralei din Mediaş, condus de d-l I. Mărgineanu, la unele biserici din Braşov etc.

La Centrul arhiepiscopesc Sibiu, atmosfera de Crăciun a început încă din 17 decembrie 1976, cînd, la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, studenţii teologi au susţinut un foarte reuşit concert de colinde.

Un asemenea program de colinde a fost executat şi în Catedrala mitropolitană din Sibiu, în cadrul vecerniei din 19 decembrie 1976, de către corul mixt al catedralei, dirijat de P. C. prof. Gh. Şoima şi P. C. conf. I. Popescu, prezenţi fiind: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. C. vicar şi consilieri de la Centrul arhiepiscopesc, P. C. profesori de la Institutul Teologic, credincioşi.

La mijlocul concertului, P. C. prof. M. Şesan a rostit un documentat cuvînt de învăţătură legat de originea străveche a colindelor, valoarea şi rostul lor în viaţa credincioşilor noştri.

În ajunul Crăciunului, Înaltul nostru Ierarh a fost colindat de mai multe grupe de colindători care, după datina străbună, au primit o seamă de daruri şi binecuvîntările Î. P. S. Sale.

În prima zi de Crăciun, în catedrala mitropolitană s-a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească de către Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, înconjurat de preoţi şi diaconi. P. C. prot. I. Vlad a citit Pastorala Î. P. S. Sale adresată preoţilor şi credincioşilor din Arhiepiscopie, apărută în rezumat în numărul 1—2/1977 al gazetei noastre.

A doua zi de Crăciun, Duminică, 26 decembrie 1976, cuvînt de învăţătură a rostit, în cadrul Sf. Liturghii, P. C. vicar Tr. Belaşcu.

La 1 ianuarie 1977 — Tăierea Împrejur a Domnului, Sf. Vasile şi Anul Nou — înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească, în cadrul căreia a fost hirotonit tînărul diacon I. Bercu pentru parohia Tg. Secuiesc, prot. Sf. Gheorghe. Predica a fost rostită de P. C. prot. I. Vlad.

Î. P. S. Mitropolit Nicolae a citit, la sfîrşitul Sf. Liturghii, o rugăciune specială de mulţumire lui Dumnezeu pentru toate binefacerile ştiute şi neştiute pe care le-a revărsat, în anul ce s-a scurs, peste fiii Bisericii noastre, peste întreaga noastră ţară, invocînd pronia cerească să binecuvinteze poporul nostru, întreaga lume, cu pace şi cu toate darurile Sale şi în anul care am păşit.

La reşedinţa mitropolitană a urmat apoi o scurtă recepţie, în cadrul căreia, în numele celor prezenţi, al preoţilor şi credincioşilor din Arhiepiscopie, P. C. vicar Tr. Belaşcu a făcut Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului urări de sănătate, de roade bogate, spre binele Bisericii şi Patriei noastre, în fruntea Arhiepiscopiei Sibiului.

Răspunzînd, Î. P. S. Mitropolit Nicolae a mulţumit pentru urările ce i s-au făcut şi a transmis spor la muncă, pe tărîm bisericesc şi patriotic, iar pentru ţara şi poporul nostru, în frunte cu Domnul Preşedinte al Republicii, Nicolae Ceauşescu, a urat un an de noi şi multiple succese pe linia progresului şi înflorirea Patriei, precum şi a păcii, echităţii şi instaurarea a cît mai mult bine în lume.

INFORMAŢII

● *În 17 noiembrie 1976, P. S. Episcop Dr. Antonie Ploieşteanul, vicar patriarhal, secretarul Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, a împlinit 50 ani.*

Cu acest prilej, P. S. Sa a fost felicitat de Prea Fericitul Patriarh Justinian şi de membri Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

De asemenea, angajaţii Administraţiei Patriarhale şi reprezentanţii Institutului teologic din Bucureşti au prezentat felicitări P. S. Episcop Antonie, în cadrul unei scurte recepţii. P. C. pr. Ioan Gagiu, directorul Administraţiei Patriarhale, luînd cuvîntul în numele Centrului patriarhal, a relevat realizările P. S. Episcop Antonie în timpul celor şase ani de cînd funcţionează ca vicar patriarhal şi secretar al Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române şi a prezentat Prea Sfinţiei Sale urări de sănătate, prosperitate şi noi realizări în slujirea Sa arhierească.

A răspuns P. S. Episcop Antonie, care, după ce a mulţumit pentru urări, a remarcat că în cei şase ani de activitate la Centrul patriarhal s-a călăuzit după îndemnurile şi pilda Prea Fericitului Patriarh Justinian şi a colaboratorilor apropiaţi ai Prea Fericirii Sale.

P. S. Sa a îndemnat pe cei de faţă să depună noi eforturi pentru ca Biserica Ortodoxă Română să obţină în viitor noi realizări, pe măsura chemării sale spirituale şi a responsabilităţilor ce-i revin.

● În cursul lunii octombrie 1976, P. S. Visarion, Episcopul Aradului, a vizitat următoarele parohii: Pecica, prot. Arad (în 2.X.), Vinga, prot. Arad (în 6.X.), Cladova, prot. Lipova (în 8.X.), Soimoş, prot. Lipova (în 13.X.) şi Miniş, prot. Lipova (în 31.X.).

● În 28 octombrie 1976, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului şi P. S. Episcop Visarion, însoţiţi de d-l Vasile Ignat, secretarul Consiliului Popular Judeţean Arad, au vizitat şantierul arheologic de la Mănăstirea Hodoş Bodrog.

— Duminică, 31 octombrie 1976, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, însoţit de P. C. cons. Constantin Comşulea, a descins în parohia Zugujeni, prot. Caransebeş, pentru a răsplăti cu arhierească binecuvîntare strădaniile pentru împodobirea bisericii cu nouă şi aleasă pictură, fiind întîmpinat de protopopopul locului în fruntea unui sobor de preoţi. După săvîrşirea rînduielii cerută de un atare prilej, s-a oficiat Sf. Liturghie arhierească. La momentele potrivite C. pr. Cornel Mezinca, parohul locului, a fost hirotesit întru iconom, distincţie primită pentru strădaniile depuse, iar absolventul de Institut teologic, Ioan Bocicai, numit la parohia Vălişoara, a fost hirotonit diacon.

Vremea predicii le-a adus celor prezenţi ales cuvînt de învăţătură creştinească, în care Înalt Prea Sfinţia Sa a explicat Evanghelia duminicală.

După împărtăşirea credincioşilor ce s-au pregătit din bună vreme pentru aceasta şi încheindu-se Sf. Liturghie cu distribuirea anafurei, C. pr. Cornel Mezinca a prezentat obişnuitul raport de activitate.

În cuvîntul de răspuns, Î. P. S. Mitropolit Nicolae a lăudat în alese cuvinte strădaniile credincioşilor, arătînd că o biserică împodobită cu pictură nouă şi cuviincios îngrijită, îndeamnă odată mai mult la a fi frecventată permanent.

● Prin strădania credincioşilor şi grija mai multor preoţi, în parohia Broşteni, prot. Sibiu, s-a ridicat o nouă şi frumoasă biserică. Duminică, 7 noiembrie 1976, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a săvîrşit sfinţirea acelei biserici. Î. P. S. Sa a fost însoţit de la Sibiu de P. C. vicar Traian Belaşcu, P. C. rector Dr. Grigorie Marcu, fiu al satului Broşteni, P. C. cons. Gh. Papuc şi P. C. prot. Dănilă Luca precum şi un grup de studenţi teologi, care au dat răspunsurile la slujba de sfinţire şi Sf. Liturghie arhierească.

La priceastnă a predicat P. C. rector Gr. Marcu. Plecînd de la textul: „Fericiţi sînt cei ce ascultă cuvîntul lui Dumnezeu şi îl păzesc pe el“ (Luca 11, 28), vorbitorul a legat exegeza citatului biblic de credinţa roditoare prin fapte a cărei încununare pentru credincioşii consăteni este sfinţirea noii biserici.

La sfîrşitul Sf. Liturghii, P. C. vicar Tr. Belaşcu a vorbit despre unitatea de neam şi credinţă, accentuînd învăţătura ortodoxă despre cultul Maicii Domnului.

Parohul local, C. pr. V. Bichiş, distins cu rangul de sachelar, a făcut un scurt istoric şi o dare de seamă asupra parohiei şi lucrărilor executate pentru construirea noii biserici, mulţumind credincioşilor şi autorităţilor de stat şi bisericeşti pentru sprijinul acordat.

În încheiere a vorbit Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului despre aplicarea în viaţa credincioşilor a virtuţilor creştineşti, accentuînd rugăciunea şi munca şi reliefînd felul în care Biserica Ortodoxă Română atît în trecut cît şi astăzi a împletit cele bisericeşti cu cele cetăţeneşti.

Ca reprezentanţi ai obştei credincioşilor, cîntăreţul bisericesc Ilie Turcu şi epitropul Ioan Simon au primit din partea Î. P. S. Sale cîte un act de apreciere.

● Duminică, 7 noiembrie 1976, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, însoţit de P. C. cons. Dimitrie Băloni, a vizitat parohia Balinţ, prot. Lugoj, pentru a binecuvînta lucrările de pictură ce s-au făcut bisericii I din localitate.

Întîistătătorul Eparhiei a fost întîmpinat cu un cuvînt de bun-venit, rostit de P. C. prot. Bujor Toma.

După rînduiala de început săvîrşită potrivit tipicului obişnuit, a fost oficiată Sf. Liturghie arhierească, în cadrul căreia P. C. pr. Ioan Bîrlănescu a fost hirotesit întru iconom stavrofor, iar diaconul Nicolae Mircea a fost hirotonit preot pe seama parohiei Bucovăţ, prot. Timişoara.

Cuvînt de învăţătură a rostit Înalt Prea Sfinţia Sa referindu-se la rosturile Sfintei Cuminecături în viaţa credincioşilor.

După împărtăşirea enoriaşilor şi împărţirea anafurei P. C. pr. Ioan Bîrlănescu, parohul locului, a mulţumit Înalt Prea Sfinţiei Sale pentru darul binecuvîntării locaşului de închinare, pentru distincţia ce i-a fost acordată, cît şi credincioşilor care au contribuit la realizarea noii picturi.

În cuvîntul de răspuns, Înaltul Ierarh a apreciat cele realizate în parohia Balinţ, adresînd tuturor îndemnul de a săvîrşi cele bune în continuare cu aceeaşi însufleţire.

● Duminică, 7 noiembrie 1976, P. S. Episcop Vasile al Oradiei a săvîrşit sfinţirea bisericii noi din filiala *Camăr*, aparţinătoare de parohia Şumal, prot. Şimleul-Silvaniei, judeţul Sălaş, construită prin jertfelnicia credincioşilor, puţini la număr, şi ajutoarele primite de la parohiile învecinate.

Părintele paroh Tiberiu Puşcaş, care păstoreşte cu vrednicie de 42 de ani în acelaşi loc, a fost distins cu rangul de „iconom“.

În după-amiaza aceleiaşi zile, P. S. Sa a făcut o vizitaţie canonică în parohia *Bădăcin*, din acelaşi protopopiat, în a cărei biserică a oficiat sf. slujbă a vecerniei, în cadrul căreia parohul locului, preotul Miron Victor, pentru îndelungată şi rodnică activitate pastorală, a fost distins cu rangul de „iconom“.

În 8 noiembrie 1976, de sărbătoarea Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil, a fost sfinţită biserica nouă din filia *Bozieş*, aparţinătoare de parohia Nuşfalău, protopopiatul Şimleul-Silvaniei, înălţată prin jertfelnicia credincioşilor şi cu sprijinul parohiilor învecinate.

În după-amiaza aceleiaşi sărbători, P. S. Sa a oficiat slujba vecerniei în parohiile *Porţi* şi *Şumal*, protopopiatul Şimleul-Silvaniei.

În toate aceste biserici, P. S. Episcop Vasile a ţinut cîte un scurt cuvînt de învăţătură, în care a felicitat şi a lăudat spiritul de jertfelnicie al credincioşilor din filiile Camăr şi Bozieş, precum şi strădaniile păstorilor sufleteşti ale acestora, pentru zidirea noilor biserici. De asemenea a dat

(Continuare în pag. 4)

Joi, 6 ianuarie 1977, Botezul Domnului, după Sf. Liturghie arhierească, săvîrşită de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, în cadrul căreia a fost hirotonit diacon tînărul teolog E. Bucurenciu, a urmat sfinţirea apei mari sau Aghiazma mare, slujbă cu mare încărcătură duhovnicească, la sfîrşitul căreia Î. P. S. Sa a stropit credincioşii din catedrală cu apă sfinţită.

Cuvînt de învăţătură, legat de semnificaţiile praznicului, a rostit P. C. prof. T. Bodogae.

Toate aceste rînduieli străbune au lăsat dîre de lumină în sufletele credincioşilor noştri, care îi vor ajuta în sporirea vieţii lor creştineşti şi în împlinirea cu mai multă grijă a îndatoririlor lor faţă de familia şi obştea cea mare din care fac parte.

R.

INFORMAŢII

(Urmare din pag. 3)

tuturor celor prezenţi la sf. slujbe îndemnuri duhovniceşti şi patriotice, de a fi buni fii al Bisericii strămoşeşti şi buni cetăţeni ai Patriei.

● Duminică, 14 noiembrie 1976, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, în frunte cu P. C. cons. Gh. Bozian, P. S. Visarion, Episcopul Aradului, a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească în parohia Dezna, prot. Ineu, cu care prilej a fost hirotonit pe seama acestei parohii C. diacon P. Negreanu.

În cuvîntul de învăţătură rostit cu acest prilej, P. S. Sa a îndemnat credincioşii şi pe tînărul lor preot să-şi facă conştiincios datoria, fiecare la locul său de muncă, străduindu-se a fi permanent buni fii ai Bisericii străbune şi ai Patriei.

● Marţi, 30 noiembrie 1976, ziua Sf. Apostol Andrei, în catedrala mitropolitană din Sibiu s-a făcut pomenirea, ca în fiecare an, a neuitatului mitropolit Andreiu Şaguna. La parastasul săvîrşit cu acest prilej au slujit: P. C. vicar Tr. Belaşcu, P. C. rector Gr. Marcu, P. C. prorector C. Voicu, P. C. consilieri M. Colotelo şi M. Rusu; P. C. profesori: M. Şesan, D. Abrudan, P. C. pr. I. Vlad şi C. diac. asist. S. Şebu.

Răspunsurile au fost date de corul studenţilor teologi, condus de diacon lector I. Popescu.

Au participat: Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Nicolae al Ardealului, corpul profesoral, angajaţi de la Centrul arhiepiscopesc şi Institutul Teologic, studenţi teologi, credincioşi.

Cu multă însufleţire a vorbit Grişan Dumitru, student în anul IV, care a relevat multiplele aspecte ale activităţii marelui mitropolit, căruia îi aparţin cuvintele: „De o sută de ori de m-aş naşte, tot preot m-aşi face."

A fost accentuată activitatea culturală, atît pe plan teologic, cît şi obştesc, a mitropolitului Şaguna, care a acordat o grijă deosebită tipăriturilor. Este fondatorul ziarului nostru Telegraful Român, care apare de 124 de ani fără întrerupere. A scris şi tipărit manuale, Biblia ilustrată, eveniment cultural deosebit, cărţi de cult etc. Mare rol a avut de jucat marele mitropolit şi pe plan naţional-obştesc. S-a subliniat aportul pe care l-a adus la înfiinţarea Astrei, al cărei preşedinte a fost şi la înfiinţarea de şcoli de meserii pentru tineri etc.

Pomenirea mitropolitului Andreiu Şaguna s-a încheiat cu imnul pe care urmaşii i l-au închinat ca un cald omagiu.

● Parohia Lugoj a recepţionat de curînd o nouă lucrare, legată de biserica avînd hramul „Adormirea Maicii Domnului".

Icoanele în frescă de pe pereţii exteriori ai bisericii fiind deteriorate, consiliul parohial a hotărît şi a obţinut aprobările necesare pentru înlocuirea frescelor cu mozaic.

Astfel, după o machetă realizată în ţară, icoana hramului de pe frontispiciul bisericii s-a efectuat în Italia cu mozaic de Murano, urmînd ca celelalte icoane să fie refăcute în anul viitor.

În cursul lunii noiembrie 1976, icoana a fost montată de către specialişti veniţi din Italia.

Acest dar preţios a fost oferit de d-l prof. Iosif Constantin Drăgan din Milano — Italia, fiu al Lugojului.

Cunoscut prin activitatea sa ştiinţifică şi culturală, cît şi pentru dragostea ce o păstrează ţării de baştină şi poporului ei, promovator al cauzei ecumenismului şi apropierii dintre ţări şi popoare — distinsul donator a oferit acest dar Bisericii în care a primit Sfînta Taină a Botezului, fiind acesta un semn al ataşamentului şi dragostei sale faţă de locurile din care a odrăslit.

● Şi în anul 1976 praznicul Sfîntului Nicolae s-a sărbătorit cu o solemnitate deosebită la Centrul arhiepiscopesc Sibiu.

În seara zilei de Duminică, 5 decembrie 1976, în catedrala mitropolitană s-a oficiat slujba Vecerniei cu Litie, în prezenţa Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, a membrilor Consiliului arhiepiscopesc, a profesorilor şi studenţilor Institutului Teologic, precum şi a unui însemnat număr de credincioşi, de către un sobor de preoţi şi diaconi.

Răspunsurile au fost date de corul studenţilor teologi, care a executat troparul şi condacul Sfîntului Ierarh Nicolae, precum şi un imn închinat aceluiaşi sfînt.

A urmat apoi cuvîntarea P. C. prof. Dr. Grigorie Marcu, rectorul Institutului Teologic din Sibiu, care în cuvinte înaripate a adus un elogiu personalităţii Sfîntului Ierarh Nicolae, subliniind bogăţia materială şi spirituală fără margini a acestui strălucit imitator al lui Hristos, dusă pînă la jertfelnicie totdeauna pentru folosul şi împlinirea nevoilor credincioşilor pe care i-a păstorit. Cu aceeaşi bogăţie şi dăruire sufletească pentru tot ceea ce este valoros pentru Biserică şi Patrie păşeşte astăzi pe urmele Sfîntului Nicolae Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, a continuat P. C. Sa, căruia cu prilejul zilei onomastice, profesorii şi studenţii Institutului Teologic din Sibiu îi urează mulţi ani fericiţi.

În ziua Sfîntului Nicolae, luni, 6 decembrie 1976, în aceeaşi catedrală s-a oficiat Sf. Liturghie arhierească de către Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, în cadrul căreia a fost hirotonit întru preot C. diacon Sebastian Şebu, asistent la Institutul Teologic din Sibiu.

La priceastnă a predicat P. C. prof. Dr. Teodor Bodogae.

După Sf. Liturghie la reşedinţa mitropolitană a avut loc o recepţie, la care au luat parte membrii Consiliului arhiepiscopesc, membrii corpului didactic al Institutului Teologic, deputaţi eparhiali, preoţi şi credincioşi din Sibiu.

În cadrul recepţiei a luat cuvîntul P. C. vicar arhiepiscopesc Traian Belaşcu, care a elogiat personalitatea şi activitatea Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, ca unul care păşeşte cu fermitate pe urmele marelui Ierarh Nicolae, al cărui nume îl poartă. În numele clerului şi credincioşilor din Arhiepiscopia Sibiului, a ostenitorilor de la Centrul arhiepiscopesc şi al profesorilor şi studenţilor Institutului Teologic, P. C. Sa a urat iubitului nostru Arhipăstor mulţi şi fericiţi ani.

În cuvîntul de răspuns, Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, exprimîndu-şi satisfacţia şi mulţumirea pentru sentimentele de dragoste manifestate cu prilejul zilei numelui, mărturiseşte că tot ceea ce s-a făcut şi se face în Arhiepiscopia Sibiului se datorează muncii neîntrerupte a tuturor celor ce-şi iubesc Biserica şi Patria, integrîndu-se prin munca lor în marile realizări ale vremurilor noastre.

Mulţumind tuturor factorilor bisericeşti şi de stat pentru sprijinul şi ajutorul acordat şi exprimînd sentimente de gratitudine şi omagiere faţă de Conducerea noastră de Stat, în frunte cu Domnul Preşedinte Nicolae Ceauşescu, şi faţă de Prea Fericitul Patriarh Justinian, Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae şi-a încheiat cuvîntul rugînd pe Dumnezeu să ajute tuturor celor care prin munca lor ostenesc pentru împlinirea idealurilor scumpei noastre Patrii, pentru instaurarea păcii depline şi a cît mai mult bine în lume.

Din învăţăturile cugetătorilor de Dumnezeu

(Urmare din pag. 1)

porunca lui Dumnezeu, despre care ştim că este izvor de fericire.

Bine a zis Sf. Ioan Scărarul, că „nepătimirea este cerul cel de pe pămînt", deoarece unde nu este răutate, acolo se poate pune început binelui adevărat, în care se face cunoscut însuşi Dumnezeu.

Sfîntul Evanghelist Ioan ne spune că „Dumnezeu este iubire" (I Ioan 4, 8) şi că „cel ce rămîne în iubire, rămîne în Dumnezeu şi Dumnezeu rămîne în el" ((I Ioan 4, 16). E vorba de iubirea ce se naşte din nepătimire, de iubirea care cuprinde toate virtuţile şi care pe toate virtuţile le covîrşeşte. Dar la cele mari ajungem împlinind pe cele ce se par a fi mai mici şi duc la cele mari. Căci, de pildă, nu poate să ajungă cineva să fie bun, dacă n-a stîrpit mai întîi din sine însăşi rădăcina răutăţii. Sigur că „toate ale omului sînt la măsura omului" şi fiecare dintre noi arătăm în afară cele ce le purtăm în sufletul nostru. Dar cei mai mulţi dintre oameni au o viaţă amestecată, în care vin la iveală uneori cele bune, iar alteori cele rele. Toată străduinţa noastră trebuie să ne fie aceea de a surpa răutatea, cu toate chipurile în care ea se arată şi de a face numai binele, spre slava lui Dumnezeu.

Orice lucrare de îmbunătăţire sufletească trebuie să înceapă cu înlăturarea răutăţii din propriul nostru suflet, ca să ajungem, în primul rînd, la nerăutate, adică la neputinţa de a mai fi răi, de a mai face răul. Despre unul din Părinţii cei duhovniceşti din vechime se spune că „din mulţimea bunătăţii (ce o avea) nu mai ştia ce este răutatea". Cu noi lucrurile stau adeseori altfel. Noi adeseori din multa răutate ce o purtăm în suflet, nu mai ştim ce este bunătatea, sau cu greu mai putem pricepe bunătatea, cu mare greutate o mai putem presupune cu greu mai putem avea încredere în bunătate. Bunătatea multora dintre noi este adesea întîmplătoare şi nestatornică, iar răutatea ne este de multe ori ca un fel de aşezămînt. La o astfel de stare sufletească s-a gîndit cel ce a zis că „cu cuvînt rău şi pe cel bun îl faci rău şi cu cuvînt bun şi pe cel rău îl faci bun". E bine să ţinem seama de un astfel de cuget şi să fim cu grijă ca nu cumva, din pricina neluării noastre aminte, să scoatem la arătare răutatea celor nedesăvîrşiţi. Mai bine să punem în lucrare binele din cei care ar putea fi mai buni, dacă dorim şi putem să le venim în ajutor.

După învăţătura cugetătorilor de Dumnezeu, „răutate pe răutate n-o scoate nicidecum". Sau altfel spus: „Drac pe drac nu-l scoate." „Cel ce se prihăneşte", însă, „în tot locul are odihnă", cum zice cuviosul Pimen. Unul ca acesta, pentru că se defaimă pe sine însuşi, împlineşte cuvîntul Sf. Ap. Pavel, care zice: „Urgisiţi răul. Lipiţi-vă de ce e bine" (Romani 12, 9) şi: „Nu te lăsa biruit de rău, ci biruieşte răul cu binele" (Romani 12, 21). Aşa fac cei ce ştiu că „viaţa fără de cuvînt mai mult foloseşte decît cuvîntul fără de viaţă", pentru că, viaţa (trăită după voia lui Dumnezeu) şi tăcînd omul care o trăieşte, este de folos, pe cînd cuvîntul, chiar şi cel bun, dacă nu este însoţit de exemplul celui ce îl propovăduieşte, nu-şi ajunge scopul, ci deseori chiar supără pe ascultători. Cînd, însă, cuvîntul şi viaţa cea după voia lui Dumnezeu se întîlnesc şi sînt în unire, atunci credinciosul „este o adevărată icoană a filozofiei" — după cum învaţă Sf. Isidor Pelusiotul.

Cu adevărat, înţelept şi prea înţelept şi vrednic de cinste este omul acela care cunoştinţa cea bună, din învăţătură, o uneşte cu făptuirea, adică o împlineşte cu fapta, căci unul ca acela nu numai că nu uită învăţătura, ci o are ca pricină de mîntuire şi de fericire. Aşa au vieţuit fericiţii Părinţii noştri cei de demult, de la care ne-au rămas cugetări înţelepte, care au puterea să înmulţească binele şi bucuria din noi. Şi într-adevăr, ne bucurăm chiar şi numai pomenind cugetările lor cele dumnezeieşti. Căci mult ne minunăm de înţelepciunea ce se vădeşte în sfintele lor cuvinte şi în vieţuirea lor cea după Dumnezeu.

Curaţi fiind cu mintea şi cu inima, cugetătorii de Dumnezeu ne recomandă şi nouă curăţia şi ne arată calea care duce la ea. Astfel, Sfîntul Isac Sirul ne spune că „nu poate suflet necurat în curată Impărăţie să intre". Tot el spune: „Iată cerul este în tine, dacă tu eşti curat." De la acelaşi Sfînt Isac ne-a rămas şi cuvîntul: „Împacă-te cu tine însuţi şi va fi în pace cu tine cerul şi pămîntul".

Luminaţi de darul lui Dumnezeu, cugetătorii cei sfinţi ştiau că nu-i destul ca cineva să audă învăţătura cea bună sau să o înveţe, după cum nu-i destul nici numai să o scrie şi să o răspîndească pentru alţii, ci este de neapărată trebuinţă să o împlinească. Aşa ne învaţă Sf. Iacob, fratele Domnului, care zice: „Faceţi-vă împlinitori ai cuvîntului, nu numai auzitori ai lui, amăgindu-vă pe voi înşivă" (Iacob 1, 22). Întemeiaţi pe astfel de sfinte învăţături, îndrumătorii duhovniceşti i-au învăţat totdeauna pe ucenicii lor să primească sfintele cunoştinţe şi să le împlinească cu fapta. Să nu se întemeieze niciodată pe mulţimea cunoştinţelor lor, nici pe iscusinţa de a le spune altora, ci să arate, prin faptele lor, puterea sfintelor învăţături.

Să căutăm deci şi noi învăţăturile sfinte şi mîntuitoare şi, după a noastră putere, să le împlinim cu fapta, căci, făcînd aşa, vom ajunge la alte şi alte cunoştinţe, ce îşi vor avea izvorul şi puterea din însăşi împlinirea cu fapta a celor pe care le ştim. Aşa ne învaţă să facem cugetătorii de Dumnezeu, care ştiau că binele împlinit este totdeauna pricină de alt bine.

Ierod. *Teofil Părăianu*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 125 Sibiu, 15 februarie 1977 Nr. 7—8

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona prin ILEXIM — serviciul export-import presă — Calea Griviţei nr. 64—66, P.O.B. 2001 telex 011226 — Bucureşti.

1907 — Marea răscoală a ţăranilor din România — 1977

70 de ani de la răscoala ţăranilor din 1907

În primăvara acestui an, începînd cu luna februarie, se împlinesc 70 de ani de la marea răscoală ţărănească din România, cunoscută sub numele de răscoala din 1907. Ea se înşiră — alături de cea de la Bobîlna, de a lui Gheorghe Doja, de a lui Horia, Cloşca şi Crişan — în rîndul mişcărilor ţărăneşti de la noi drept ultima mare răscoală, în care lupta pentru dreptate socială a ţăranilor a ajuns la apogeu, transformîndu-se în revoltă sîngeroasă faţă de orînduirile sociale nedrepte ale trecutului, care au adus pe ţărani la o situaţie de-a dreptul insuportabilă, la o stare de adevărată mizerie materială şi morală, datorită cruntei exploatări la care erau supuşi.

Numeroşi preoţi au participat activ la răscoalele ţărăneşti. Ridicaţi din popor şi îndeosebi din pătura ţărănească mulţi preoţi au fost alături de cei care şi-au primejduit ori şi-au pierdut viaţa pentru cauza poporului, unii încheindu-şi viaţa ca adevăraţi martiri. Credincioşi învăţăturii Mîntuitorului Hristos despre adevăratul păstor: „Păstorul cel bun îşi pune viaţa sa pentru oile sale" (Ioan 10, 11), numeroşi preoţi au fost alături de popor în cele mai grele momente ale luptei, înfruntînd cu curaj şi eroism toate consecinţele, împreună cu dreptcredincioşii pe care îi păstoreau.

Propovăduitoare a moralei creştine autentice, Sfînta noastră Biserică a luptat, prin slujitorii ei, împotriva tuturor nedreptăţilor sociale, ale căror victime au fost fiii săi duhovniceşti, şi îndeosebi împotriva asupririi şi exploatării ţăranilor din partea boierilor şi moşierilor, ca şi a arendaşilor hrăpăreţi. Ea a considerat exploatarea şi asuprirea lucrătorilor ca păcate strigătoare la cer, luînd totdeauna partea celor exploataţi şi nedreptăţiţi. Această atitudine a manifestat-o permanent, deoarece nu numai învăţătura creştină condamnă exploatarea, ci deopotrivă şi legea mozaică a Vechiului Testament, iar glasul proorocilor s-a îndreptat cu vehemenţă împotriva celor care împilau şi nedreptăţeau pe lucrători şi pe săraci, ca şi pe orfani şi văduve.

Astfel, nedreptăţirea lucrătorilor care n-aveau altă posibilitate de trai decît numai plata pentru munca lor, este strict interzisă de legea lui Moise: „Să nu nedreptăţeşti pe cel ce munceşte cu plată, pe sărac şi pe cel lipsit dintre fraţii tăi sau dintre străinii care sînt în pămîntul tău şi în cetăţile tale, ci să-i dai plata în aceeaşi zi şi să nu apună soarele înainte de aceasta, că el este sărac şi sufletul lui aşteaptă această plată; ca să nu strige el asupra ta către Domnul şi să nu ai păcat" (Deut. 24, 14—15). În general legea opreşte orice nedreptăţire a aproapelui: „Să nu nedreptăţeşti pe aproapele şi să nu-l jefuieşti! Plata simbriaşului să nu rămînă la tine pînă a doua zi" (Lev. 19, 13). Şi Proverbele lui Solomon recomandă purtarea de grijă faţă de cel sărac: „Cel ce poartă grijă faţă de cel sărac împrumută Domnului şi el îi va răsplăti fapta lui cea bună" (Prov. 19, 17).

Fiind judecătorul suprem care pedepseşte asuprirea şi nedreptatea, Dumnezeu adeseori ameninţă sau condamnă pe cei nelegiuiţi, prin glasul proorocilor, pentru nedreptăţile pe care le-au făcut lucrătorilor, orfanilor, văduvelor sau săracilor: „Şi mă voi apropia de voi ca să vă judec şi voi fi martor grabnic, zice Domnul, împotriva celor ce asupresc pe simbriaş, pe văduvă, pe orfan, apasă pe cel străin şi nu se tem de mine" (Mal. 3, 5), iar prin glasul lui Isaia îndeamnă: „Învăţaţi să faceţi bine, căutaţi dreptatea, ajutaţi pe cel apăsat, faceţi dreptate orfanului, apăraţi pe văduvă" (Is. 1, 17), în timp ce Ieremia condamnă astfel pe cei nedrepţi: „Vai de cel ce îşi zideşte casa din nedreptate, care sileşte pe aproapele său să-i lucreze degeaba şi nu-i dă plată" (Ier. 22, 13).

Dar dacă nedreptăţile sociale au fost condamnate atît de vehement în Vechiul Testament, cu atît mai mult Mîntuitorul Hristos, care a chemat la Sine pe toţi cei osteniţi şi împovăraţi, victime ale nedreptăţilor sociale din acea vreme, a tunat împotriva tuturor celor ce săvîrşeau astfel de nedreptăţi. Începînd cu alungarea vînzătorilor din templu (Ioan 2, 15) şi încheind cu asprele mustrări adresate fariseilor hrăpăreţi şi făţarnici, care mîncau casele văduvelor (Matei 23, 14), El a luat totdeauna apărarea celor nedreptăţiţi. Apostolii Mîntuitorului şi urmaşii lor de asemenea au condamnat nedreptatea, considerîndu-o păcat strigător la cer. „Plata lucrătorilor care au secerat ţarinile voastre — spune Sf. Iacob — pe care voi aţi oprit-o strigă şi strigătele secerătorilor au intrat în urechile Domnului Savaot" (Iac. 5, 4), iar Sfinţii Părinţi au condamnat pe bogaţii hrăpăreţi şi nedrepţi, care exploatau pe cei săraci şi nu făceau nici un act de milostenie.

Este un lucru prea bine cunoscut că la începutul veacului nostru România păşea în arena istoriei ca o ţară cu caracter predominant agrar, cu o economie slab dezvoltată, în care relaţiile de producţie se menţineau sub anacronica formă feudală. Din statisticile vremii se poate constata că un număr de circa 8000 de moşieri, care reprezentau mai puţin de 1% din totalul proprietarilor rurali, posedau peste 50% din întreaga proprietate funciară a ţării noastre.

Dispunînd de pămînt cu totul insuficient sau fiind complet lipsiţi de pămînt, masele largi ţărăneşti erau total aservite moşierilor şi arendaşilor, fiind nevoite să lucreze pămîntul acestora în condiţii cu totul umilitoare, de unde decurgea un întreg cortegiu de oprimări, nedreptăţi, lipsuri şi samavolnicii, simţite arzător de spinarea nenorocitului de dijmaş: ţăranul român şi familia lui. De aici feţe supte şi stinse, ochi tulburi, trupuri scheletice şi revolte înăbuşite de multă vreme, care toate demonstrau viaţa de mizerie pe care era nevoit să o ducă ţăranul român. În această tristă stare de lucruri îşi găseşte explicarea marea răscoală ţărănească din primăvara anului 1907, care înseamnă încă o pagină de glorie în lupta poporului nostru.

Că acesta este adevărul şi nicidecum altul, ne-o demonstrează cu prisosinţă nenumărate documente ale vremii, care se află nu numai în arhivele de la noi, ci şi în numeroase arhive din străinătate. Astfel, cu cîteva săptămîni înainte de izbucnirea

(Urmare din pag. 2)

Ecoul răscoalei ţărăneşti din 1907 în „Telegraful Român"

Răscoala ţărănească din 1907 în România, cu lozinca „Vrem pămînt", dedusă din poezia — imn a lui Gh. Coşbuc — „Noi vrem pămînt", care a frămîntat viaţa rurală şi politică a monarhiei române, între 21 februarie şi 7 aprilie, a cuprins mai toate judeţele din Moldova, Muntenia şi Oltenia. Prin urmare era firesc ca ea să atragă atenţia şi „fraţilor români" transilvăneni.

Astfel ziarul din Sibiu „Telegraful Român", îndrumat mereu de spiritul mitropolitului Andreiu Şaguna, în expresia mitropolitului Ioan Meţianu şi a redacţiei periodicului, a venit cu prima menţiune de analiză a situaţiei într-un articol de fond dar nesemnat, în nr. 28 din 13/26 martie 1907, p. 113, sub titlul: „Răscoala ţărănească în România." Din el reţinem: „În Moldova a izbucnit o răscoală ţărănească cu dimensiuni tot mai mari; ţăranii atacă locuinţele arendaşilor de moşii, devastează şi bat, dar nu omoară... Armata face întrebuinţare de arme... Negreşit că prima dorinţă a guvernului român este să facă linişte în ţară... iar după ce se va fi restabilit pacea şi ordinea în regat, va avea să stabilească motivele acestei răscoale şi să le delăture, pentru că fără motiv răscoală ţărănească nu s-a făcut niciodată şi nici nu se va face. Trebuie să fi ajuns cuţitul la os bietului ţăran din Moldova, dacă s-a cugetat să-şi facă singur dreptate... Ziarele de dincolo sînt toate de o părere... că nemulţumirea ţărănimii s-a născut din faptul că toate moşiile din Moldova au fost luate în arendă... şi astfel bietul ţăran muncind un an întreg nu scoate din pămînt nici atîta cît trebuie să plătească, dar să-i mai rămînă şi lui de trai pentru familie... Paralel cu măsurile guvernului român îşi face apoi datorinţa şi Biserica română. Ar fi de dorit ca guvernul să se ocupe cu tot adinsul de chestia ţărănească şi să-i dea o rezolvare mulţumitoare pentru acei nefericiţi, care muncesc ca vitele, totdeauna pentru alţii..."

Aceste consideraţii, ca „dorinţe", cuprindeau în sine tot ce se putea spune şi scrie de un român ardelean, frate cu cel din „regat", în condiţiile monarhiei habsburgice. Publicaţiile „Deşteptarea" de la Braşov, „Muncitorul Român" de la Timişoara, „Adevărul" de la Budapesta şi „Ţara Oltului" de la Făgăraş, exprimau şi ele, unele cu mai mult curaj, simpatia faţă cu ţăranii oropsiţi şi critica la adresa exploatării ţărănimii de proprietari şi arendaşi.

Redacţia „Telegrafului Român" informează de asemenea despre hotărîrea Consiliului de miniştri român, al guvernului conservator condus de Gr. Cantacuzino, sub prezidarea regelui Carol I, de a se prezenta fără amînare un proiect de lege în chestia arendărilor de moşii (Nr. 28). În continuare se arăta că nefiind guvernul conservator cu moşieri şi arendaşi, în măsură să rezolve problema, a demisionat şi i-a urmat guvernul liberal condus de prim-ministru D. A. Sturza şi cu miniştrii Ion I. C. Brătianu la interne, E. Costinescu la finanţe, A. Carp la domenii, Spiru Haret la culte şi instrucţiune publică, T. Stelian la Justiţie, V. G. Morţun la lucrări publice şi generalul Al. Averescu la departamentul armatei (Nr. 29).

Dar răscoalele continuau, luînd proporţii şi mai mari. Armata ieşea în cale şi se întîmplau dese şi sîngeroase ciocniri, căzînd ţăranii cu sutele. Deci în Cameră şi Senat, în urma Manifestului regal din 12/25 martie, s-au discutat şi votat mai multe proiecte de lege favorabile ţărănimii (Nr. 30).

Rezultă deci constatarea că fără această răscoală nu s-ar fi sesizat Parlamentul român din acel timp

(Continuare în pag. 2)

70 de ani de la răscoala țăranilor din 1907

(Continuare din pag. 1)

răscoalei, țăranii din comuna Socet—Ialomița scriau: „Nu avem pămînt de muncă, din care cauză nu mai putem suferi sărăcia și starea în care am ajuns... Mizeria suferințelor ne-a copleșit, amenințîndu-ne familiile să piară de foame, fiindcă cea mai mare parte dintre noi nu avem nici o palmă de pămînt." Cei din comuna Jegălia se tînguiau astfel: „Cei mai mulți nu avem pluguri, nu avem vite, nu avem nici ce semăna, dar ce este mai trist e că sîntem vînduți arendașului, de care ne temem că nu vom scăpa nici în mormînt..." Sătenii din Beiu—Teleorman scriau: „Văzînd că ne-a ajuns cuțitul la os, nu mai putem răbda și sîntem cu totul disperați și dacă nici în urma acestei cereri nu ni se va face dreptate, nu știm ce se va putea petrece." Asemenea acestora, ca un iz de sumbre prevestiri, cei din Jegălia își încheiau jalba astfel: „Veți cunoaște, Domnule Ministru, că cuțitul a ajuns la os și orice întîrziere nu ar aduce decît înfierbîntarea spiritelor care așteaptă dintr-un moment în altul rezolvarea acestei chestiuni atît de vitale pentru noi."

Dar urechea stăpînitorilor din acea vreme a rămas nesimțitoare și surdă la aceste disperate chemări. Aceasta a făcut să izbucnească și să se întindă vertiginos flăcările răscoalei.

Concludente sînt relatările ministrului plenipotențiar al Angliei la București, William Conyngham Greene, care a deținut această funcție între anii 1905 și 1911. Acesta în mai multe telegrame, scrisori și note diplomatice adresate guvernului său cu privire la răscoala din 1907, arăta că adevărata cauză a fost inumana exploatare la care erau supuși țăranii truditori ai ogoarelor, în cadrul unui sistem social anacronic care se perpetua, iar mișcarea nu era îndreptată decît împotriva întregii clase latifundiare, fiind rezultatul defectuosului sistem agrar din România.

Iată o parte din conținutul unei astfel de telegrame:

„Neavînd destul pămînt pentru a-și hrăni familia, țăranul din această țară este obligat să ia în dijmă pămînt în plus. Într-un cuvînt, originea mișcării trebuie căutată în primul rînd în defectuosul sistem de proprietate asupra pămîntului din această țară, sistem care permite existența cîtorva imense latifundii, fiecare în posesia cîte unei singure familii, alături de o sumedenie de parcele mizerabile, absolut insuficiente pentru a asigura traiul familiilor care le muncesc." După ce arată procedeele abuzive și spoliatoare pentru dijmași și încălcarea de către moșieri și arendași a oricăror dispoziții legale, W. C. Greene continuă: „Țăranul român trăiește în condiții înspăimîntătoare, într-o mizerie indescriptibilă. Uneori el locuiește într-o cocioabă de lut, cu o gaură în chip de horn și o singură fereastră. Urmarea acestei condiții de trai este, firește, un ridicat procent de mortalitate, mai ales în rîndul copiilor."

Răscoala a început la jumătatea lunii februarie 1907, semnalul de începere dîndu-l țăranii din comunele Flămînzi, Hodivoaia și Stănilești, județul Botoșani. Flăcările ei s-au răspîndit cu repeziciune, cuprinzînd în decurs de trei săptămîni întreaga țară. Au fost distruse și arse hambare, case și conace boierești. Precum remarca și diplomatul englez amintit, răscoala a avut un predominant caracter social, fiind o mișcare socială și revoluționară, ceea ce arată că ea n-a fost fără legătură cu mișcarea socialistă muncitorească din România, care luase o amplă dezvoltare la sfîrșitul veacului al XIX-lea. Desigur, o contribuție remarcabilă la ridicarea și dezvoltarea conștiinței cetățenești a țărănimii au dat-o și intelectualii satelor, învățătorii și preoții, precum și alte figuri ale intelectualității noastre de la sate.

Intuind adevăratele proporții și adevărata semnificație a răscoalei, moșierimea și burghezia s-au unit într-un front unic împotriva acesteia, iar conducătorii țării, în frunte cu regele Carol I, au întreprins o represiune feroce împotriva răsculaților cu ajutorul armatei, deși n-au fost rare cazurile în care contingente de soldați, mai ales rezerviști, au trecut de partea țăranilor, sau au refuzat ordinele ofițerilor de a masacra pe țărani. De altfel, întreaga Europă a luat cunoștință de dîrzenia și spiritul de jertfă cu care țăranii neînarmați s-au comportat în fața baionetelor, gloanțelor și obuzelor. Anul 1907 rămîne, pe lîngă o uriașă confruntare dintre țărănime și moșierime, un simbol al dîrzeniei, curajului și eroismului cu care țăranii au înfruntat crunta represiune a clasei exploatatorilor.

Prin intensitatea și proporțiile ei, răscoala țăranilor din 1907 a demonstrat necesitatea imperioasă a înlăturării relațiilor feudale înapoiate din agricultură și a rezolvării reale și efective în spiritul echității sociale a problemei agrare în favoarea maselor largi populare țărănești. Vigoarea, intensitatea și proporțiile răscoalei din 1907 au demonstrat marile resurse revoluționare ale oamenilor muncii de la sate, dar în același timp și legăturile țărănimii cu clasa muncitoare de la orașe, de la care ea a primit un prețios ajutor, de asemenea ea a avut un puternic ecou în conștiința întregii populații românești din provinciile aflate atunci sub stăpînire străină. Această solidaritate și colaborare dintre țărănime și muncitorime în răscoala din 1907, precum și unitatea de conștiință și simțire a tuturor țăranilor muncitori și a clasei muncitoare de la orașe din toate provinciile românești au fost preludiul viitoarei și intensei colaborări dintre clasa muncitoare și țărănimea muncitoare, începută după 23 August 1944, pentru făurirea unei vieți mai bune și mai drepte, viață care își atinge apogeul în zilele noastre.

Cu prilejul împlinirii celor 70 de ani de la răscoala din 1907, Biserica Ortodoxă Română, prin preoții și credincioșii săi, aduce un pios omagiu de recunoștință și prețuire, ca unor adevărați martiri, celor 11.000 de țărani care și-au jertfit viața pentru o cauză superioară, sacrificiul vieții lor devenind o piatră de temelie pentru o ordine socială mai bună și mai dreaptă, care se înfăptuiește și se desăvîrșește zi de zi în scumpa noastră Patrie.

T. R.

Asupra vechimii și continuității poporului român (II)

Problema vechimii și continuității milenare a poporului nostru în străvechea vatră a patriei unde s-a plămădit a constituit obiect de studiu al multor generații de istorici.

Primii cronicari Grigorie Ureche și Miron Costin au arătat originea noastră daco-romană. Stolnicul Constantin Cantacuzino socotea ideea unei pustiiri a Daciei ca fiind „împotriva crezului și a socotelii". Dimitrie Cantemir scrie despre originea, vechimea și continuitatea poporului român pagini de istorie, care au stîrnit interesul străinilor. Corifeii Școlii Ardelene: Samuil Micu, Gheorghe Șincai și Petru Maior au susținut și demonstrat obîrșia noastră daco-romană mai ales prin argumentul limbii române.

Există nenumărate și incontestabile dovezi ale continuității poporului român în spațiul carpato-dunărean — pontic păstrate în arhiva mare și puțin cunoscută a pămîntului.

Avînd în vedere însemnătatea mare a surselor arheologice pentru această perioadă din istoria patriei, cercetările de specialitate s-au concentrat în ultimele decenii și mai ales în perioada anilor din urmă, asupra acestui domeniu, aducînd noi contribuții la originea și continuitatea poporului român.

În acest sens o contribuție însemnată aduce cartea Prof. univ. Dr. D. Protase de la Institutul de istorie al Filialei din Cluj-Napoca intitulată: „Problema continuității în Dacia în lumina arheologiei și numismaticii", tipărită în Editura Academiei R.S.R., București, 1966, 280 p.

(Continuare în pag. 3)

Ecoul răscoalei țărănești din 1907 în „Telegraful Român"

(Urmare din pag. 1)

și nu s-ar fi inițiat măsuri de îndreptare. Dar în acest fel nu se putea scrie pe atunci în presa română transilvăneană, unde erau cunoscute „grevele de seceriș" din Crișana și Banat, reprimate cu forța și unde amenința proiectul de lege al contelui Albert Apponyi cu privire la etatizarea întregului învățămînt, care îi amenința pe români cu pierderea școlilor lor confesionale și particulare cu limba de predare maternă; despre această opoziție fermă românească informau, pe lîngă „Telegraful Român", și „Lupta" de la Budapesta, „Tribuna" de la Arad, „Gazeta Transilvaniei" de la Brașov, apoi „Unirea" de la Blaj precum și alte reviste bisericești: „Biserica și școala" de la Arad și „Foaia diecezană" de la Caransebeș.

În consecință, se informa că la ședința „istorică" din 13/26 martie a Camerei s-a realizat „înfrățirea tuturor partidelor politice". În acest sens și-au exprimat convingerile liberalii și conservatorii D. S. Sturza, Take Ionescu, Ion Lahovari, Petre Carp, C. I. Istrate, C. Arion, Gr. Tocilescu, mitropolitul-primat Iosif Gheorghian, Costache Negri, C. Disescu și Gr. Cantacuzino (Nr. 31).

Dar pentru că răscoalele nu încetau, „Telegraful Român" constata cu mare mîhnire: „jale mare și durere este în Țara Românească" (Nr. 29 și 30); ziarul informa de asemenea despre o subscripție în România pentru ajutorarea familiilor celor căzuți în răscoală (Nr. 34). Dar despre cifra victimelor nu se dădea nici un amănunt.

Răsunet îngrijorător a avut informația despre „bătălia de la Băilești" de lîngă Craiova, — în care au participat la 10.000 de țărani și față de care armata a folosit și tunuri —, despre care Telegraful Român (nr. 44), cu destul curaj relata astfel: „S-au adunat țăranii ca cei bogați și neîndurători să simtă că și țăranul formează o putere mare... țăranii s-au năpustit asupra soldaților la luptă îndîrjită. Ei au arătat acte de bravură, care ar fi pus lumea în mirare, dacă erau aplicate față de dușmani; iată ce element bun e țăranul român întru apărarea gliei din regat și de pretutindeni". Desigur redacția se gîndea prin acest „pretutindeni" și la vitejia țăranului transilvănean, din timpul răscoalelor unui Horia, Cloșca și Crișan și apoi a lui Avram Iancu din Transilvania.

Spre sfîrșitul reportajelor despre „Răscoala din România", Telegraful Român informează despre falsele acuze ce se aduceau lui Vasile Kogălniceanu, fiul marelui patriot Mihail Kogălniceanu, precum și istoricului Nicolae Iorga în legătură cu acțiunile răscoalei (nr. 39 din 7/20 aprilie, p. 159). Redacția publică (nr. 41) chiar declarația de dezmințire a lui N. Iorga, și ca o mărturisire și din partea ei, că: „Informația este total falsă; nu este adevărat că aș fi fost tras la răspundere judecătorească. Sînt liber să am sentimentele democratice cele mai hotărîte, să iubesc pe țăranul martir; fiindcă este așa de „Român", așa de sărac, așa de nedreptățit; sînt liber să o spun; sînt liber să predic această iubire fără ca vreun guvern să aibă dreptul a-mi spune „pînă aici" sau „dă-ți seamă". Nu am nici un amestec în tulburări, pe care le înțeleg, fără să le fi provocat. Reprezentant al unei justiții superioare, care-și află propoveduitori firești între cărturari și profesori, nu am a face nimic cu justiția pedepsitoare a tribunalelor".

Cu aceasta redacția „Telegrafului Român" și-a epuizat informațiile importante despre răscoală, lăsînd spre completare altele pe seama celorlalte publicații românești transilvane.

Dar țăranul român în genere a trebuit să aștepte încă alte decenii, chiar și după reîntregirea României din 1918, pînă ce a putut informa „Telegraful Român" despre „reforma agrară" dată de guvernul Dr. Petru Groza la 23 martie 1945, precum și după proclamarea „Republicii" la 30 decembrie 1947, despre „transformarea socialistă a agriculturii", pînă la desăvîrșirea ei anunțată oficial la Sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naționale din 27—30 aprilie 1963. Au participat la această sesiune 11.000 de țărani, — exprimînd astfel numărul celor căzuți în 1907 — spre a confirma „terminarea procesului de cooperativizare a agriculturii" și a cărei rodire îmbelșugată a întregii țărănimi române încununează stăruința de generații pentru progresul vieții românești de-a lungul istoriei neamului și a Patriei.

Aniversarea a 70 de ani a acestei răscoale țărănești ne obligă la pioasă recunoștință pentru jertfa adusă, împreunată în prezent cu mulțumirea că dreptatea socială și-a ajuns împlinirea în zilele noastre, în cadrul Republicii Socialiste România.

Prof. *M. Șesan*

Din viața țărănimii transilvănene de acum 70 de ani

Deși aflați sub rinduieli politice deosebite, țăranii români de pe o parte și alta a Carpaților își aveau acum 7 decenii aproape aceeași soartă grea. De aceea nu-i de mirare că în Transilvania încă înainte de 1907 glasul poetului țărănimii s-a făcut auzit ca un protest amenințător: „Noi vrem pămînt!" Nu trebuie să uităm în același timp că tocmai în anul 1907 au emigrat în America 50.000 de țărani, cînd în 1900 abia emigraseră 6500. Dacă peste munți cîteva mii de mari moșieri dispuneau de peste 3 milioane de hectare, pe care, neputîndu-le lucra, le-au încredințat arendașilor, care storceau pînă la sînge pe bietul țăran, în schimb nici în Transilvania nu era de loc mai bine, căci și aici 40% din terenurile agricole erau în mîna cîtorva bogătași care nu reprezentau nici 1% din populație.

Dar ceea ce a înăsprit și mai mult lucrurile în Transilvania era politica de asuprire națională pe care o duceau guvernanții vremii aceleia, care se alegeau aproape exclusiv din bogătași. Și cum poporul român care forma 70% din populația Transilvaniei fusese privat de drepturi în decursul veacurilor ajungînd în treapta iobăgiei, cu toate protestele, răscoalele și revoluțiile lui Gh. Doja, a lui Horia, Cloșca și Crișan, ori a lui Avram Iancu, moșierimea a plănuit tocmai în anul 1907 prin așa numita lege Apponyi să înceapă o campanie de maghiarizare prin școli pentru ca această populație românească majoritară să nu se trezească prin lumina de carte în limba proprie la conștiința drepturilor naționale și sociale. De peste 60 de ani aici poporul era cel care-și plătea pe dascăli și tot el își întreținea singur școlile (așa-numitele școli confesionale, îndrumate de biserică). Pe la anii 1900 din cele 6000 de școli elementare, abia 1300 erau plătite de stat sau comune.

În aceste situații era firească vorba poetului de la Rășinari:

„Al vostru-i plînsul strunei mele
Creștini ce n-aveți sărbătoare,
Voi cei mai buni copii ai firii
Urziți din lacrimi și durere."

De aceea în anul 1907 se pornea, din încredințarea „ASTREI", gazeta scrisă în limbaj popular intitulată „Țara noastră", avînd ca redactor pe poetul și gazetarul Octavian Goga. „Pentru luminarea oamenilor de la sate se face prea puțin, se spunea în primul număr al foii. Cărturarii noștri se duc rar la sate; adunările la care se cheamă poporul sînt sterpe.. Să ne pătrundem de adevărul, că viitorul unui neam se reazimă pe legătura sufletească dintre căpetenii și ostași. Să fim umăr la umăr, să ne răzimăm unul pe altul ca să nu ne prăpădim."

În numărul 2 din 7 ianuarie 1907, se spunea în articolul prim: „Nu mai vrem umilință! să nu mai stea țăranul cu căciula în mînă în stradă în fața unui domn... căruia să-i zică „Măria ta".

În numărul 14 din 1 aprilie 1907 profesorul de teologie din Sibiu, Dr. Ioan Lupaș, semna un articol cu titlul: „Toate plugurile umblă / Numa-al meu șede la umbră"..., articol care s-a părut guvernanților că „instigă clasa plugarilor la ură împotriva clasei proprietarilor de pămînt", de aceea îl condamnă la 3 luni închisoare de stat și la o amendă de 200 de coroane.

De ce s-or fi temut „domnii"?

Iată cum se exprima prof. Lupaș: „E adevărat că plugarii sînt buni și blagosloviți că hrănesc și pe alții din sudoarea feței lor și că pot îndura multe suferințe și asupriri. Dar mai este și un alt adevăr și anume: dacă din înrteaga roadă a muncii nu li se îngăduie și lor o parte cuvenită, din care să poată trăi omenește, dacă boierii și bogătanii nu știu decît să-i adape cu veninul asupririlor și să-i îngrămădească cu săgețile disprețului lor: atunci umplîndu-se păharul suferințelor, acești oameni buni și pacinici devin îngrozitori. Ați auzit cu toții, — continua articolul — ce lucruri fioroase s-au întîmplat prin Moldova și Țara Românească, din pricina trufiei proaste și îngîmfării păcătoase a boierilor și a veneticilor hrăpăreți... Cunoscînd adînc firea aceasta care însetează după dreaptă răsplătire, s-a îndreptat un cîntăreț al nostru către plugari cu următoarele cuvinte grele și de un cuprins zguduitor:

În pacea obidirii voastre
Ca-ntr-un adînc întins de mare
Trăiește-nfricoșatul vifor
Al vremurilor răzbunătoare".

Se vede că aceste ultime cuvinte nu vor fi fost pe placul domnilor. În fond, nu spusese decît adevărul, căci țăranii cîntau că „bătrînul soare / pe plaiurile noastre / nu pentru noi răsare".

Sau cum se exprima „Călugărul Miron" (Cristea, viitorul patriarh):

„Slujim slujba satului
Țarina bogatului
Pajura-mpăratului."

Procesul profesorului Lupaș s-a dezbătut în ziua de 15/23 nov. 1907.

Gazeta „Țara noastră" a continuat să apară tot anul 1907. Numărul 23 din 27 mai aducea un articol al lui Octavian Goga, intitulat „La podmol", în care se protesta împotriva legii de maghiarizare a lui Apponyi:

„Vremea, nepriincioasă astăzi năzuințelor noastre românești, aduce zi de zi primeniri și schimbări care jignesc drepturile noastre. Fiecare cărturar sau cititor de gazete știe că se apropie ziua cînd porecla scrisă cu litere roșii pe fața școalei noastre nu va mai spune adevărul sau va fi ștearsă de cutare spoitor venit cu poruncă „de sus"... Atunci toate vor fi altcum. Străin și neînțeles duhul nou va arunca sămînța pe piatră... Cărturarul nostru e lămurit că în sufletul lui nu găsește nici un îndemn pentru a jertfi școalei de mâne din satul lui."

Începînd din anul 1908 gazeta a urmat „pe drum nou", Goga a continuat lupta singur, ca proprietar și editor al ei: „Purtăm o luptă inegală, toate îndemnurile noastre de viață sînt strivite..."

Pentru articolul „La podmol" a fost amendat și Goga cu 100 de coroane. Opinia publică din țară și de peste hotare protesta însă tot mai cu putere. Descriindu-și amintirile celor trei luni de temniță petrecute la Seghedin, profesorul I. Lupaș va mărturisi că adevăratul motiv al întemnițării a fost ura ce i-o purtau autoritățile austro-ungare, mai ales pentru faptul că tot în timp ce apărea articolul „toate plugurile umblă", autorul lui mai publica și în limba maghiară o broșură cu titlul „Paralelism istoric", în care răspîndea, critic sub pseudonim, publicistului maghiar Jancso Benedek, care în fiecare Duminică batjocorea pe români în ziarul „Budapesti Hirlap". De aceea și lunile de temniță au fost pentru Lupaș, pentru slovaci și sîrbi, care s-au întîlnit acolo, prilej de a se cunoaște, de a se apropia și chiar de a învăța unii din ei limba românească.

Pomenind, azi după 70 de ani despre durerile de altă dată ale țărănimii noastre, ne aducem aminte de cuvintele poetului maghiar Ady Endre, care într-un articol intitulat „Pelagra istorică" asemăna răscoala din 1907 a țăranilor din Maramureș cu o avalanșă care a răsturnat într-o clipită — prin protestul lor contra comasării toată rînduiala nedreaptă de pînă atunci.

Așadar, fie că trăiau într-o parte sau alta a Carpaților, țăranii români duceau jugul greu al poverilor nedrepte, care au dus la cunoscutele răscoale țărănești din Transilvania, iar mai apoi la răscoala din 1907, care a avut atîtea ecouri și în Transilvania.

Cu atît mai înălțătoare apar realitățile de astăzi cînd, pe ogoare înfrățite, muncesc cot la cot, stăpîni pe munca lor, țărani români, maghiari și de alte naționalități, prosperitatea fiind notă dominantă nu numai în orașele ci și în viața satelor din Patria noastră.

Prof. *T. Bodogae*

Asupra vechimii și continuității poporului român

(Urmare din pag. 2)

Rezultatele mai vechi și mai noi ale cercetărilor arheologice arată prezența neîntreruptă a populației daco-romane, după retragerea legiunilor romane de către Aurelian la 271, pe teritoriul vechii Dacii, atît în vechile orașe romane, cît și în mediul de la sate. Sinteza etnică daco-romană din vremea Daciei Traiane se desăvîrșește în această perioadă și este pe deplin atestată pe planul culturii materiale, care este unitară și deosebită de cea a primilor migratori.

Deși centrele urbane pierd strălucirea și importanța economică, politică și culturală, ele continuă să servească cel puțin pentru adăpost și apărarea unei populații care avea o viață simplă, modestă și mereu tulburată de migrațiile continue ale popoarelor. Astfel, la Sarmisegetuza, în vechiul centru al Daciei, s-au baricadat intrările amfiteatrului construit în timpul stăpînirii romane, încît cetatea a devenit o fortăreață de apărare și refugiu. Tot acolo, această populație daco-romană a despărțit prin pereți rudimentari de piatră legată cu lut, edificiile publice romane în spații mai mici pentru locuit, corespunzătoare noilor nevoi. (D. Protase, op. cit., p. 133).

La Apulum (Alba Iulia), Porolissum (Moigrad, jud. Sălaj), Cluj-Napoca, Potaissa (Turda), Tibiscum (Jupa, lîngă Caransebeș), există, de asemenea, numeroase vestigii romane tîrzii: locuințe, morminte, ceramică, opaițe de lut ars, monede de bronz etc. Toate acestea demonstrează continuitatea vieții daco-romanilor în aceste așezări.

Cele mai multe urme ale prezenței native a acestei populații se găsesc însă, și pentru această perioadă, tot la sate. După retragerea oficialităților romane, ocupația precumpănitoare este cea agrară, iar comunitățile omenești se ruralizează aproape total. Continuă să existe vechile așezări sătești, dar apar așezări noi în locurile mai ferite și mai potrivite noului fel de viață.

Astfel sînt așezările autohtone întemeiate la sfîrșitul secolului III și în secolele IV—V, cum e cazul la Cluj—Mănăștur, Noșlac, Taga, Soporul de Cîmpie, Bratei etc. (Transilvania) sau în multe alte părți din Banat și Oltenia. De asemenea în interiorul și în jurul multor castre romane, al căror rol militar a încetat odată cu desființarea provinciei, există urme ale populației autohtone pînă-n secolele IV—VI. Așa s-a constatat la săpăturile arheologice de la Comalău, Vețel, Sărățel, Gherla, Hoghiz, Boroșneu etc. (Transilvania) și în foarte multe părți din Oltenia și Banat.

În toate aceste așezări se află urme ale culturii materiale autohtone, ale principalelor ocupații: agricultura, creșterea vitelor, mineritul, meșteșugurile etc. „Ele atestă cu deosebită putere — precizează D-l prof. D. Protase — permanența, în întreaga perioadă a migrațiilor, a unei populații sedentare, stabile, continuînd formele tradiționale de viață din secolele anterioare, incompatibile cu viața nomadă, caracteristică popoarelor migratoare. De altfel, tocmai permanența populației daco-romane a asigurat păstrarea vechilor nume ale principalelor cursuri de apă din epoca daco-romană: Dunăre (Donaris), Mureș (Mariș), Someș (Samus), Olt (Alutus), Criș (Crista), Timiș (Tibiscum) etc" (Statornic de milenii în vatra strămoșească, art. în „Scînteia", 14 mai 1976).

Existența daco-romanilor este dovedită și „prin complexe rituale funerare sau prin sisteme de înmormîntare care le sînt proprii, atît în vechile orașe unde predomină înhumația, cît și în lumea de la țară, care practică cu predilecție incinerarea morților" (art. cit.). Sînt mărturii grăitoare în această privință cimitirele sau grupurile de morminte descoperite la Apulum, Napoca, Potaissa, Porolissum, Romula, Sucidava, Drobeta, precum și la Soporul de Cîmpie, Bratei, Lechința de Mureș, Iernut etc.

Deosebit de important pentru dovedirea continuității populației daco-romane este cimitirul de la Bratei pe Tîrnava Mare (jud. Sibiu), cimitir datînd din răstimpul 380—454. El dovedește existența unei populații care practica „un rit și un ritual de înmormîntare provincial-roman (atestat frecvent chiar în provincia Dacia în timpul stăpînirii romane) și întreținînd încă legături cu civilizația romană (ceramică provincial-romană, monedă de bronz romană, divizionară)". Cercetările arheologice de la Bratei au fost comunicate de I. Nistor, Arheologia perioadei de trecere la feudalism pe teritoriul R.P.R., în „Studii", XI (1962), 6, p. 1431; și de Eugenia Zaharia, Sondajele de la Bratei din 1959, în „Materiale și cercetări arheologice VIII (1962), pp. 623—631. În lumina acestor date, se constată o stare economică satisfăcătoare, pe care o dovedește inventarul funerar al mormintelor de la Bratei. În afară de masele de ceramică, într-unul din aceste morminte a fost pus un fier de plug, în altul seceri, coase și bucșele de fier ale roților unei căruțe. La marginea cimitirului au fost descoperite și mari cuptoare de pîine, „de un tip roman bine cunoscut" și care au continuat „în aceste regiuni pînă-n secolul al XI-lea".

Pr. *F. Costea*

Oameni de seamă ai Transilvaniei

— Nicolae Firu —

Reuniunea de cîntări „Hilaria", şcoala confesională, cercetarea trecutului istoric şi preocupările de muzică sînt cîteva din laturile care trasează activitatea învăţătorului confesional şi diaconul Nicolae Firu, personalitate marcantă în viaţa culturală şi bisericească a Bihorului.

S-a născut la 26 noiembrie 1873, în satul Chişoda, lîngă Timişoara. A învăţat carte la şcoala confesională din satul natal, la şcoala primară germană din Timişoara şi apoi 4 ani la Institutul pedagogic din Arad.

După terminarea şcolii pedagogice, a activat cîţiva ani ca învăţător în satele Utvin şi Şiria, iar din 1899 la şcoala confesională din Oradea. Odată cu transferarea la Oradea, pentru Nicola Firu a început o nouă etapă în viaţa sa. Aici avea să se realizeze, să-şi pună în aplicare principiile pedagogice învăţate în şcoală şi să adune un imens material documentar pe care l-a folosit în lucrările cu caracter istoric. A rămas în Oradea pînă în 1940, cînd se retrage la Timişoara. A murit la 12 noiembrie 1965 fiind înmormîntat la Chişoda, satul natal.

Nicolae Firu a căutat să cultive în sufletul elevilor săi dragostea de neam şi de Biserică, prin lecţii, programe muzicale etc. Cu ajutorul unor binefăcători a reuşit să procure pentru elevii săi manuale şcolare în mod gratuit, iar pe cei lipsiţi de posibilităţi materiale îi ajuta cu haine şi alimente.

Şcoala confesională din Oradea datează din 1743. Era adăpostită în clădirea de lîngă biserica cu lună. Din cauza lipsei de local corespunzător şi de învăţători, această şcoală era frecventată de un număr redus de elevi români ortodocşi. De pildă în 1913, în Oradea existau 201 elevi ortodocşi. Dintre aceştia numai 43 frecventau şcoala confesională, restul de 158 fiind înscrişi „la şcoli străine, unde nu numai că nu aud o vorbă românească, dar se dedau a-şi urî neamu, limba şi obiceiurile noastre frumoase din bătrîni" — scrie Vasile Popovici, parohul bisericii cu lună în protocolul şedinţelor parohiale din 1913.

Consistoriul ortodox din Oradea şi biserica cu lună aveau o situaţie materială precară, neputînd acoperi cheltuielile pentru susţinerea mai multor învăţători şi extinderea localului şcolii confesionale. În ciuda tuturor vicisitudinilor, şcoala românească din Oradea nu a încetat să fiinţeze, ultimul ei învăţător fiind Nicolae Firu.

Paralel cu activitatea didactică şi muzicală, Nicolae Firu a desfăşurat şi o bogată activitate publicistică. Peste 40 de studii şi articole formează lista lucrărilor lui Nicolae Firu, privind trecutul cultural al Bihorului, şcolile româneşti, culegeri de folclor, istoria oraşului Oradea, lupta pentru apărarea Ortodoxiei, trecutul Episcopiei ortodoxe a Oradiei etc. În 1934 s-au împlinit 150 de ani de la zidirea catedralei ortodoxe din Oradea, prilej cu care a tipărit „Monografia bisericii Sf. Adormiri" (biserica cu lună), Oradea 1934, 174 p. Lucrarea aceasta a fost premiată de fosta Academie Română şi recenzată în diferite periodice. În urma „Apelului pentru cărţi vechi", lansat de Ioan Bianu, a donat fostei Academii Române o serie de cărţi vechi de cult în l. română, folosite apoi în monumentala lucrare: „Bibliografia românească veche" (Bucureşti, 1903, Tom. I—IV).

Nicolae Firu a fost al doilea, după Vasile Mangra, care a cercetat manuscrisele liturgice în l. română din Bihor. În calitate de bibliotecar al parohiei, le-a colecţionat, cercetat şi pe cele mai valoroase le-a donat Academiei Române.

Pentru bogata lui activitate în diferite domenii: didactic, cultural, muzical, precum şi în dezvăluirea trecutului istoric al Bisericii Ortodoxe din Bihor, Nicolae Iorga îl aprecia foarte mult, întreţinînd cu el o bogată corespondenţă. De pildă în 1904, cu ocazia vizitei făcute la Oradea, despre Nicolae Firu scria că este „un tînăr inimos şi cu multe cunoştinţe de literatură românească, în stare chiar de a scrie românește istoria Bisericii sale" (Neamul Românesc în Ardeal şi Ţara ungurească, vol. II, Buc. 1906, p. 616).

În 1975 s-au împlinit 100 de ani de la înfiinţarea „Reuniunii de Cîntări Hilaria" din Oradea (1875—1975). Din 1901, pînă în 1940, Nicolae Firu a fost dirijorul corului Reuniunii Hilaria. Această reuniune milita pentru afirmarea naţională în toate domeniile — cultural, artistic, social, bisericesc — aducîndu-şi contribuţia în pregătirea măreţului act de la 1 decembrie 1918.

Alături de Ştefan Lupşa, Gheorghe Ciuhandu, Vasile Mangra şi alţi cărturari bihoreni, Nicolae Firu prin activitatea sa şi preocupările de istorie a adus o contribuţie însemnată la cunoaşterea puternicei vieţi româneşti, care pulsa în satele bihorene.

M. Mălinaş

Temeiuri ale învăţăturii noastre de credinţă

4. Sfînta Taină a Pocăinţei

— „Adevăr grăiesc vouă, oricîte veţi lega pe pămînt, vor fi legate şi în cer şi oricîte veţi dezlega pe pămînt, vor fi dezlegate şi în cer" (Matei 18, 18).

— „Şi zicînd acestea, a suflat asupra lor şi le-a zis: luaţi Duh Sfînt; cărora le veţi ierta păcatele, le vor fi iertate şi cărora le veţi ţine, vor fi ţinute" (Ioan 20, 22—23).

— „Căci Fiul Omului a venit să caute şi să mîntuiască pe cel pierdut... Şi să se propovăduiască în numele Său pocăinţa spre iertarea păcatelor la toate neamurile" (Luca 19, 10; 24, 47).

— „N-am venit să chem pe cei drepţi, ci pe cei păcătoşi, la pocăinţă" (Luca 5, 32).

— „Aşa şi în cer va fi mai multă bucurie pentru un păcătos care se pocăieşte, decît pentru nouăzecişinouă de drepţi, care n-au nevoie de pocăinţă" (Luca 15, 7).

— „Pocăiţi-vă, că s-a apropiat împărăţia cerurilor" (Matei 3, 2).

— „Pocăiţi-vă şi credeţi în Evanghelie" (Marcu 1, 15).

— „De nu vă veţi pocăi, toţi aşa veţi pieri" (Luca 13, 5).

— „Dumnezeu, trecînd cu vederea veacurile neştiinţei, vesteşte acum oamenilor ca toţi de pretutindeni să se pocăiască" (F. Ap. 17, 30).

— „Iar Petru a zis către ei: Pocăiţi-vă şi să se boteze fiecare dintre voi în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre şi veţi primi Duhul Sfînt" (F. Ap. 2, 38).

— „Deci pocăiţi-vă şi vă întoarceţi, ca să se şteargă păcatele voastre" (F. Ap. 19, 18).

— „Şi mulţi dintre cei ce crezuseră veneau ca să se mărturisească şi să spună faptele lor" (F. Ap. 19, 18).

— „Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta, şi după mulţimea îndurărilor Tale, şterge fărădelegea mea. Mai vîrtos mă spală de fărădelegea mai şi de păcatul meu mă curăţeşte. Căci fărădelegea mea eu o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea. Ţie unuia am greşit şi rău înaintea Ta am făcut... Că iată întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea" (Ps. 50, 1—6).

— „Fericiţi cărora s-au iertat fărădelegile şi cărora s-au acoperit păcatele. Fericit bărbatul, căruia nu-i va socoti Domnul păcatul... Păcatul meu l-am cunoscut şi fărădelegea mea n-am ascuns-o, împotriva mea. Zis-am: mărturisi-voi fărădelegea mea Domnului şi tu ai iertat nelegiuirea păcatului meu" (Ps. 31, 1—6).

— „Dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înşine şi adevărul nu este întru noi. Dacă mărturisim păcatele noastre, El este credincios şi drept, ca să ne ierte şi să ne curăţească pe noi de toată nedreptatea. Dacă zicem că n-am păcătuit, îl facem mincinos şi cuvîntul Lui nu este întru noi" (I Ioan 1, 8—10).

— „Mărturisiţi-vă unul altuia păcatele şi vă rugaţi unul pentru altul, ca să vă vindecaţi, că mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului" (Iacov 5, 16).

— „Orice păcat şi orice hulă se va ierta oamenilor, dar hula împotriva Duhului Sfînt nu se va ierta" (Matei 12, 31).

— „Şi această vină, adică hula împotriva Duhului Sfînt, s-a iertat celor ce s-au pocăit, căci mulţi din aceia care au hulit împotriva Duhului Sfînt au crezut mai pe urmă şi li s-au iertat toate" (Sf. Ioan Gură de Aur).

— „Căci nu cel ce zice: am păcătuit şi apoi persevereză în păcat, se mîntuieşte ci cel ce a aflat, după cuvîntul psalmistului, păcatul său şi l-a urît" (Sf. Vasile cel Mare).

— „Cine poate să ierte păcatele decît Dumnezeu?" (Luca 5, 21).

— „Preoţii au fost cinstiţi cu încrederea de a administra cele cereşti; ei au primit puterea pe care Dumnezeu nici îngerilor nici Arhanghelilor n-a dat-o. Acestora nu li s-a spus: cîte veţi lega pe pămînt vor fi legate şi în ceruri şi cîte veţi dezlega pe pămînt vor fi dezlegate şi în ceruri. Stăpînitorii pămîntului au putere de a lega, numai trupurile. Legătura însă pe care Dumnezeu a dat-o preoţilor, atinge sufletul şi pătrunde pînă la ceruri. Cele ce fac preoţii aici jos, Dumnezeu le întăreşte sus şi Stăpînul aprobă hotărîrea servilor Săi. Ce altceva le-a dat decît puterea cerească? „Cărora le veţi ierta păcatele, se vor ierta lor şi cărora le veţi ţine, ţinute vor fi" (Ioan 20, 23). Ce autoritate ar putea fi mai mare decît aceasta: „Tatăl a dat Fiului toată judecata" (Ioan 5, 22). Iar eu văd că toată această putere a fost dată preoţilor de către Fiul" (Sf. Ioan Gură de Aur).

Pr. prof. Dr. *Ioan I. Ică*

Sf. Ioan Scărarul despre păstorul de suflete

În opera sa duhovnicească, Scara Paradisului, renumitul ascet ortodox, Sf. Ioan Scărarul, anul 600, după ce vorbeşte despre virtute, zice despre păstorul de suflete:

— Păstor adevărat este acela care poate — şi caută — să îndrepte prin nerăutate şi cît mai multă sîrguinţă, stăruinţă şi rugăciune oile cele cuvîntătoare pierdute. În această situaţie, ca un doctor duhovnicesc, trebuie să aibă trupul, dar mai ales sufletul slobod de orice patimă şi neputinţă, ca să nu ceară de la alţii nici un fel de doctorie şi nici să-i reproşeze cineva „doctore, vindecă-te pe tine însuţi" (Luca 2, 49).

— Învăţător şi părinte adevărat este acela care a primit de la Dumnezeu, fără mijlocire (prin rugăciune), înţelepciunea divină, scrisă în inima sa de degetul lui Dumnezeu care i-a iluminat mintea mai înainte de-a fi avut nevoie să o înveţe din cărţi.

— Ca să poţi îndruma bine turma cuvîntătoare, învaţă — dar mai ales — desăvîrşeşte-te singur (prin rugăciune) în cele de sus ale lui Dumnezeu. Apoi învaţă pe alţii cele duhovniceşti pe care le ştii, dar nu uita că nu de la oameni, şi nici prin om propovăduieşti această învăţătură. Căci lucrurile (ranele duhovniceşti) nu se pot tămădui prin cele omeneşti şi pămînteşti.

— Cîrmaciul cel bun este acela care nu scapă cîrma corabiei (din mînă), iar păstorul cel bun este cel ce este în măsură să tămăduiască oile cele bolnave, adică să facă vii sufletele moarte (împătimite).

— Este semn de păstor bun şi înţelept acela care uneori rosteşte un cuvînt mai aspru pentru oile care se lenevesc (în păcate), sau din cauza lăcomiei pîntecelui rămîn afară de turmă.

— Păstorul trebuie să fie vigilent. Cînd oile încep să dormiteze cu sufletul, din cauza arşiţei soarelui, adică din cauza aprinderii patimilor trupeşti, el trebuie să privească spre cer mai stăruitor şi (cu rugăciunile şi sfatul) să vegheze asupra lor, altminteri multe dintre ele ajung pradă lupilor răpitori. Iar dacă aceste oi duhovniceşti îşi pleacă capul spre pămînt, în timpul arşiţei, adică se smeresc, este motiv să ne bucurăm şi să ne îmbărbătăm pentru că „inima înfrîntă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi" (Ps. 50, 19).

Cînd întunericul duhovnicesc şi noaptea patimilor a cuprins turma cuvîntătoare, atunci, tu, păstorule, pune cîinele tău — adică mintea ta — de strajă înaintea lui Dumnezeu. Căci nimic nu-i mai plăcut, mai de folos şi mai potrivit acum decît să ai mintea trează drept armă ucigătoare împotriva acestor fiare din gînd.

Prot. *Simion Radu*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 125 Sibiu, 1 martie 1977 Nr. 9—10

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă, P. O. Box 136 - 137 — telex: 11226, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 3.

Unitate şi continuitate

Din cele mai vechi timpuri pe meleagurile patriei noastre a trăit un popor cu numele de daci sau geţi, care făcea parte din marele neam al tracilor, despre care istoricul grec Herodot, în „Istoriile sale" spunea că era cel mai mare după neamul indienilor. Dacii sau geţii vorbeau aceeaşi limbă, ne spune un alt istoric grec, Strabo, fiind împărţiţi într-un mare număr de triburi cuprinse între Tisa, Dunăre, Marea Neagră şi Nistru, în unele părţi chiar depăşind aceste hotare. Şi cum în antichitate unele popoare se mişcau mereu dintr-o parte în alta — migrau —, peste triburile geto-dace au migrat sciţii, care s-au amestecat printre populaţia autohtonă, fără să o poată disloca de la locul ei, răspîndindu-se aproape pe întreg teritoriul ocupat de geto-daci ajungînd pînă la Dunăre.

În vremea aceea, ne spune istoricul Herodot, Darius al cărui imperiu foarte întins ajungea pînă la ţinuturile stăpînite de traci, a pornit o expediţie contra sciţilor care făceau dese incursiuni în imperiul său. Neamurile tracice pe care le-a găsit în cale i s-au închinat fără luptă. Geto-dacii „care se cred nemuritori" s-au opus lui Darius, dar au fost învinşi cu toate că, spune istoricul: „Sînt cei mai viteji şi mai drepţi dintre traci." Istoricul Herodot, care a făcut chiar călătorii pînă la Dunăre şi Marea Neagră (Pontul Euxin), vorbeşte şi de ocupaţia geto-dacilor: cultivau inul şi cînepa din care-şi făceau îmbrăcămintea, se îndeletniceau cu creşterea albinelor, de la care aveau miere şi ceară. Mai tîrziu Alexandru Macedon, atacînd prin surprindere teritoriul din nordul Dunării, găseşte lanuri întinse de grîu şi vite. Un general al lui Alexandru, Lisimah, ajungînd prizonierul regelui geto-dac Dromichete, este eliberat şi se stabilesc relaţii de prietenie între cei doi conducători, apoi legături de rudenie, Dromichete căsătorindu-se cu fica lui Lisimah.

Prin această înrudire dinastică, triburile getice de la Dunăre iau contact cu civilizaţia lumii elenistice (greceşti), care va avea unele urmări importante în dezvoltarea culturii getice, pe întreg teritoriul stăpînit de geto-daci. Mai tîrziu triburile getice din lanţul munţilor Carpaţi au fost atacate de alte populaţii migratoare ca: celţii, bastarmii, ceea ce a făcut necesară unirea vremelnică a acestor triburi sub regele Rubobostes. Istoria mai aminteşte apoi de numele unui rege getic Remaxos.

Expansiunea romană ajungînd la Dunăre, geţii sînt nevoiţi să se unească pentru a fi mai puternici. Astfel, ne povesteşte istoricul grec Strabo, Burebista uneşte toate triburile geto-dacilor alcătuind un stat puternic. El este susţinut de autoritatea marelui preot Deceneu. Burebista şi-a format un stat puternic şi întins, încît putea să reziste stăpînirii romane, capitala avînd-o la Argedava (probabil pe rîul Argeş), apoi mutată la Sarmizegetusa, loc mai greu accesibil năvălitorilor.

După moartea lui Burebista, regatul înfiinţat de el a început să slăbească, avînd conducători mai puţin importanţi care făceau dese incursiuni în Imperiul roman, ceea ce a determinat pe generalii romani să întreprindă un război împotriva lor.

Cel mai mare conducător de oşti şi rege al dacilor dintre urmaşii lui Burebista a fost Decebal, care a avut însemnate războaie cu romanii, dar care pînă la urmă a fost învins şi ca să nu cadă viu în mîna duşmanilor, s-a otrăvit împreună cu generalii lui.

Aşa se face că Dacia a fost transformată în provincie romană şi au fost aduşi aici colonişti romani precum şi armată. Cele mai însemnate legiuni romane pe care le aminteşte istoria au fost la Apulum (Alba Iulia) şi Potaisa (Turda).

Descoperirile arheologice care s-au făcut pe pămîntul ţării noastre ne vorbesc atît despre cultura geto-dacilor, cît şi despre civilizaţia şi ocupaţiile lor, despre religia şi vitejia acestor vrednici de laudă strămoşi ai noştri.

Geto-dacii au rămas mai departe să locuiască pe teritoriul ţării lor în tot timpul stăpînirii romane. Contactele cu romanii, avute încă înainte de cucerirea propriu-zisă a Daciei, în tot timpul stăpînirii acestora cît şi după stăpînire, au făcut ca geto-dacii să înveţe limba stăpînitorilor, s-au înrudit cu ei şi au convieţuit dînd naştere poporului rezultat din amestecul lor cu romanii. Poporul nostru face parte din popoarele latine (italienii, francezii, spaniolii, portughezii). Mai tîrziu s-au aşezat vremelnic pe teritoriul ţării noastre o serie de popoare migratoare care au fost influenţate de strămoşii noştri, aflaţi pe o treaptă superioară de civilizaţie spirituală şi materială. În secolele VII—IX, migrează şi se stabilesc slavii pe teritoriul vechii Dacii. Slavii au trăit în bună înţelegere cu populaţia daco-romană, pe care nu au putut-o disloca pentru ca să-şi înfiinţeze un stat propriu.

Mai tîrziu, atît în Transilvania cît şi în Moldova şi Muntenia, românii se organizează în cnezate şi voievodate pentru a se putea apăra de năvălitori. Prin secolul X—XI, cînd migrează ungurii în Cîmpia Pannonică, ei găsesc în Transilvania cnezatele lui Menumorut şi Gelu, iar în Banat al lui Glad, ca să amintim numai pe cele mai importante.

În Ţara Românească sînt amintite în 1247 cnezatele lui Litovoi şi Seneslau, precum şi ale lui Ioan şi Farcaş. Pentru a rezista mai uşor atacurilor duşmane, aceste cnezate se unesc în Ţara Românească sub Basarab I în primele decenii ale sec. XIV. El dobîndeşte şi independenţa de sub stăpînirea regelui Ungariei, prin lupta de la Posada (1330). În Moldova, după descălecarea lui Dragoş, urmează Bogdan din Cuhea Maramureşului, care la 1359 alungă pe urmaşii lui Dragoş şi întemeiază ţara Moldovei ca stat independent.

Pe parcursul istoriei, aceste două state independente: Ţara Românească şi Moldova au stăpînit mai multe cetăţi în Transilvania. Astfel au fost: Amlaşul şi Făgăraşul stăpînite de domnii Ţării Româneşti şi: Ciceul, Cetatea de Baltă, Bistriţa, Rodna şi Ungurăşul, stăpînite de domnii Moldovei.

Dintre cele trei ţări surori, numai Transilvania nu a putut deveni un stat independent condus de domnitori români, deşi românii erau populaţia de baştină şi cea mai numeroasă. Cu toate acestea, s-au urcat pe tronul de voievozi ai Transilvaniei şi români ca: Iancu Corvin de Hunedoara — care a luptat vitejeşte la Varna, pentru apărarea creştinătăţii şi a ţării sale de puhoiul otoman —, iar fiul său Matei Corvin a ajuns rege al Ungariei.

Nu putem trece cu vederea unirea politică a celor trei ţări surori realizată de Mihai Viteazul la anul 1600, care a rămas ca un vis de veacuri al poporului român, vis pentru care românii au luptat atîtea secole.

Românii au păstrat legături comerciale pe teritoriul acestor ţări surori pe tot parcursul zbuciumatei lor istorii. Românii din Transilvania, cînd erau prigoniţi, au fost sprijiniţi de fraţii din Moldova şi Ţara Românească, de aceea mulţi au emigrat în Moldova şi Ţara Românească.

Cînd au apărut primele scrieri în limba română ele nu s-au limitat la teritoriul unde au apărut, ci au fost scrise şi pentru românii din celelalte „ţări", unde au fost tot atît de răspîndite ca şi în „ţara" în care erau tipărite. De exemplu, cărţile lui Coresi, Noul Testament de la Alba Iulia 1648, în a cărui predoslovie marele cărturar, mitropolitul Simion Ştefan, se străduieşte să arate tuturor românilor că a tradus în aşa fel cartea, încît să fie înţeleasă de toţi.

(Continuare în pag. 2)

Pîine pentru suflet

Privind spre viitor

La cumpăna anilor, gîndul se îndreaptă spre cele trei feţe ale timpului: trecut, prezent şi viitor. Îşi aminteşte cu nostalgie de cele trecute vremi şi, dacă este călăuzit de înţelepciune, învaţă să cearnă binele de rău şi să-şi temeluiască viaţa pe stînca adevărului, binelui şi frumosului în viaţă.

Se opreşte fugar la cele prezente, fiindcă n-are timp să le cîntărească în iureşul faptelor în care se deapănă firul vieţii. Dar, stînd pe culmea faptelor şi evenimentelor actuale, priveşte în zări spre viitor, se întreabă ce va aduce viitorul şi ce are de împlinit pe dimensiunea lui. Dintre toate fiinţele de pe pămînt numai omul trăieşte şi în viitor, mai bine zis nu poate trăi fără viitor. Căci viitorul înseamnă credinţă, nădejde şi iubire în acţiune, înseamnă tensiune spre ideal, spre desăvîrşire morală şi materială.

Oricît de bogat ar fi trecutul, oricît de încîntător prezentul, omul nu poate trăi fără dorul după viitor, dorul de mai bine, după mai multă lumină, dorul după ideal.

„Ridicat-am ochii mei la munţi, de unde va veni ajutorul meu" (Psalm 120, v. 1). Acestea nu sînt numai nişte cuvinte ca oricare altele. Cînd credinciosul le pronunţă înseamnă că el face o declaraţie, mărturiseşte un dor, care este pe cale să se împlinească în viaţa lui. El caută mai mult decît ceea ce îi oferă clipa, ceea ce a împlinit pînă aici; el caută viitorul, caută înălţimile, caută pe Dumnezeu.

De aceea, în psalmul următor, David completează dorinţa sa cu cuvintele: *„Către Tine, Cel ce eşti în cer, am ridicat ochii mei"* (Ps. 122, v. 1). „Eu ridic ochii mei", aceasta înseamnă că eu vreau să realizez mai mult decît am realizat pînă acum, că prezentul nu este limita vieţii; înseamnă că doresc să îmbunătăţesc condiţia vieţii mele, iar pentru credincios înseamnă că vrea să fie „mai aproape de Dumnezeu, de unde vine ajutorul".

Credinciosul adevărat, deşi vede nestatornicia lucrurilor sau greutatea împlinirii lor, nu descurajează, nu se teme pentru că ştie că pe drumul vieţii primeşte ajutorul lui Dumnezeu. Pentru credincios, viitorul nu este o sumă de necunoscute, ci este o înşirare de gînduri şi fapte, călăuzite şi ocrotite de Dumnezeu. Viitorul stă în darul lui Dumnezeu şi în puterea omului. De aceea credinciosul priveşte cu încredere viitorul, cu încredere în propriile lui puteri şi cu credinţă în purtarea de grijă a lui Dumnezeu.

Credinciosul vede în prezent nu ultima realitate, nici singura. El vede din toate împrejurările vieţii o ieşire, o biruinţă a binelui şi a dreptăţii. El simte mereu prezenţa şi lucrarea lui Dumnezeu în viaţa sa.

Sînt însă din păcate unii credincioşi care, privind spre viitor, încearcă să-i dezlege tainele şi să-l facă cunoscut în diferite feluri. Sînt aşa-zişii „prooroci" care se laudă că ştiu cînd e sfîrşitul lumii, sau pretind că numai lor le-a fost dat să cunoască viitorul, şi numai ei sînt aleşi să moştenească împărăţia cerurilor. Ei propovăduiesc fuga de lume, fuga de prezent şi uitarea întregului trecut al Bisericii şi al poporului din care fac parte.

Interpretînd după bunul lor plac Scriptura, vorbesc despre o apropiată venire a lui Hristos şi despre sfîrşitul lumii. Acestora se cuvine să le aducem aminte că „ispitesc" pe Dumnezeu, pentru că însuşi Domnul nostru Iisus Hristos a spus: *„Iar de ziua şi ceasul acela nimeni nu ştie, nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl"* (Matei 24, 36). Şi tot în Scriptură citim: *„Luaţi aminte, privegheaţi şi vă rugaţi că nu ştiţi cînd va fi acea vreme"* (Marcu 13, 33).

(Continuare în pag. 2)

Unitate şi continuitate

(Urmare din pag. 1)

Mai tîrziu cronicarii, dintre care vom aminti pe cei mai importanţi: Grigore Ureche, Miron Costin, Stolnicul Constantin Cantacuzino, Dimitrie Cantemir, la care adăugăm pe Nicolae Olahul, marele umanist transilvănean al sec. XVI, care afirmă pentru prima dată în limba română scrisă: unitatea poporului român, originea latină şi continuitatea lui pe aceste meleaguri, precum şi existenţa în lexiconul românesc a cuvintelor de origine latină. Toţi aceştia dovedesc atît contemporanilor, cît şi urmaşilor lor, că poporul român s-a născut pe aceste meleaguri. Astfel şi românii din „ţările ungureşti" şi-au păstrat graiul şi obiceiurile.

Marele învăţat cu studii la Padova, stolnicul Constantin Cantacuzino, cercetează sursa izvoarelor istorice şi arată că este un titlu de onoare a te trage din romani, care au avut o cultură şi o civilizaţie de care noi ca urmaşii lor trebuie să fim mîndri. Stolnicul Cantacuzino ca şi Dimitrie Cantemir argumentează pe baze ştiinţifice originea poporului român, latinitatea limbii, unitatea lui în decursul istoriei şi continuitatea lui pe aceste meleaguri.

În secolul al XVIII-lea, reprezentanţii Şcolii ardelene dovedesc cu argumente ştiinţifice originea, continuitatea şi unitatea poporului român, arătînd că limba română se trage nu din latina clasică, ci din latina vulgară, fapt foarte important şi dovedit mai tîrziu de filologi. Toate aceste eforturi le-au făcut corifeii Şcolii ardelene cu scopul redeşteptării naţionale, a izbăvirii fraţilor lor de asuprirea imperiului habsburgic.

Cu Gheorghe Lazăr, originar din Transilvania, şi Gheorghe Asachi se înfiinţează în Ţările Române, la Bucureşti şi Iaşi, primele şcoli superioare cu limba de predare română. Conştiinţa unităţii de limbă şi neam a poporului român creşte, evoluează, ca să culmineze cu revoluţiile din 1848 în toate cele trei ţări româneşti. Momentul culminant al înţelegerii ideii unităţii de neam este acela cînd revoluţionarii din Ţara Românească şi Moldova participă la Adunarea din Transilvania de pe Cîmpia Libertăţii, unde poporul cere dreptul la libertate şi unirea cu Ţările Române extracarpatice („vrem să ne unim cu ţara"). Astfel s-a pregătit terenul pentru unirea celor două ţări româneşti de peste Carpaţi, Muntenia şi Moldova. Dorinţa românilor din Transilvania ca să se unească cu „ţara" se conturează tot mai mult în timpul domniei lui Cuza Vodă cînd cele două ţări au început să prospere. Un moment al luptei pentru unirea Transilvaniei cu România l-a constituit mişcarea memorandistă. Multe asupriri şi prigoane au răbdat românii transilvăneni. Mulţi s-au stins cu dorul în suflet de a vedea o ţară mare, unită şi stăpînă pe destinele ei.

Cum în Transilvania stăpînirea nu era românească, lupta a fost dusă pe plan spiritual şi cultural de Biserică. Ea a înfiinţat şcoli, a plătit dascăli şi pe modeştii preoţi ai acestor vremuri care purtau tradiţionalul port ţărănesc, deosebindu-se de ţărani numai prin aceea că cunoşteau mai multă carte.

A suferit alături de fraţii lui marele cărturar care a fost mitropolitul Transilvaniei Andrei Şaguna, participant activ la Adunarea de la Blaj, 1848. Acest om, despre care ministrul maghiar Eötvös spunea că „are minte cît o jumătate de ţară", s-a străduit ca românii să se afirme pe plan cultural prin şcolile pe care le-a înfiinţat. Şaguna a cumpărat case în „cetate". Pe locul unde azi e catedrala a fost o biserică mică. S-au pus bazele unui fond pentru ridicarea unei catedrale. Astfel, mitropolitul Ioan Meţianu ajunge să construiască catedrală ortodoxă, după modelul Sfintei Sofia de la Constantinopol, atît de mult rîvnită de înaintaşul său Şaguna. Constructorii înalţă în jurul cupolei turlele spre cerul luminilor, pentru a dovedi tuturor că şi ei au biserică în cetate. Toate s-au făcut cu multe jertfe ca noi astăzi să ne mîndrim de înaintaşii noştri. Să nu uităm cu ce slabe posibilităţi puteau să lucreze. Să nu mai vorbim de toţi scriitorii transilvăneni care-şi petreceau viaţa dincolo de Carpaţi, iar unii murind prea tineri n-au ajuns să-şi vadă visul împlinit (Coşbuc). A sosit însă şi timpul eliberării.

Cu multă însufleţire s-au adunat delegaţi din Transilvania la Alba Iulia în 1918, unde românii transilvăneni au cerut unirea cu patria mamă, marcînd sfîrşitul procesului de unire al românilor într-un stat.

Acum, cînd ne bucurăm pe deplin de roadele atîtor eforturi şi vedem că marile jertfe ale înaintaşilor n-au fost în zadar, cînd facem parte dintr-o ţară liberă şi independentă, cu prestigiu deosebit pe plan mondial, sîntem fericiţi că împreună cu toţi fiii acestui popor mergem înainte — în frunte cu Domnul Preşedinte Nicolae Ceauşescu, cel mai iubit fiu al poporului, suflet din sufletul neamului nostru — cu conducătorii Patriei noastre scumpe, spre realizarea măreţelor idealuri ale epocii noastre.

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

Privind spre viitor

(Urmare din pag. 1)

Ceea ce este mai trist este că asemenea credincioşi neagă tot ceea ce s-a lucrat pînă acum prin Biserica lui Hristos pentru mîntuirea semenilor. Ei se leapădă de proprii lor părinţi şi strămoşi pe care îi socotesc osîndiţi morţii veşnice.

Sînt de asemenea aşa-zişii credincioşi care susţin că pot prezice viitorul şi destinul oamenilor din ghicitul în palmă, sau în cărţi, din cititul în stele sau zodii, ori din alte practici superstiţioase. Ca şi cînd viitorul omului ar consta din nişte linii de pe podul palmei sau în nişte figuri bizare dintr-o căniţă de cafea, ori ar fi determinat de mersul invariabil al stelelor.

Toate aceste îndeletniciri sînt amăgiri în care bietul om ajunge prizonierul unor credinţe deşarte.

Auzind sau văzînd asemenea practici ne aducem aminte că însuşi Apostolul Pavel, propovăduind pe Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, în Efes, a întîlnit o astfel de lume care trăia în superstiţii, dar care auzind propovăduirea Apostolului a venit la adevărata credinţă (F. Ap. 19, v. 19—20). Superstiţia nu are nimic comun cu credinţa adevărată. Cel ce crede în Dumnezeu dobîndeşte libertatea şi puterea de a face binele. El preţuieşte viaţa ca pe un dar al lui Dumnezeu şi se străduieşte să săvîrşească binele.

Dumnezeu l-a creat pe om liber şi nu l-a lăsat în robia forţelor naturii, nici să fie biruit de patimi.

Prin Iisus Hristos, care a venit la noi, am dobîndit harul de a fi biruitori asupra păcatului. Anii vieţii noastre sînt o călătorie împreună cu El. „Ajutorul meu vine de la Domnul, Cel ce a făcut cerul şi pămîntul" (Ps. 120, v. 2).

Privind spre viitor, noi privim spre Părintele veacurilor de la care vine toată darea cea bună şi tot darul cel desăvîrşit.

Privind spre viitor privim spre Hristos care ne-a chemat să-i slujim lui Dumnezeu şi oamenilor şi ne-a dat Însuşi pildă cum să slujim.

Privind spre viitor ne încredinţăm lucrării mîntuitoare a Duhului Sfînt în sfînta Biserică şi ne străduim să împlinim voia Celui ce ne-a trimis în lume.

Dă-ne nouă, Doamne, puterea şi ajutorul Tău ca să facem din anii vieţii noastre o cunună de preamărire a slavei Tale şi de mireasmă binemirositoare în slujba semenilor noştri. Să luăm aminte, frate în Hristos, ca să avem privirea pururea sus, la Dumnezeu. Acesta este viitorul nostru binecuvîntat.

Părintele VASILE

De vorbă cu credincioşii

Despre Sf. Taină a Cuminecăturii, a Nunţii şi Preoţiei

— Astăzi, fiule, îţi voi vorbi despre Taina Sf. Cuminecături. Prin ea, sub forma pîinii şi a vinului, se dă credinciosului Trupul şi Sîngele Mîntuitorului spre iertarea păcatelor şi spre viaţa veşnică. Ea a fost aşezată de Domnul nostru Iisus Hristos la Cina cea de Taină, cînd a zis: „Luaţi mîncaţi acesta este trupul meu. Beţi dintre acesta toţi, acesta este sîngele meu al aşezămîntului celui nou, care pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor" (Matei 26, 26). Şi apoi: „Adevărul adevărat grăiesc, că de nu veţi mînca trupul Fiului Omului şi de nu veţi bea sîngele lui nu veţi avea viaţă întru voi" (Ioan 6, 53).

— Părinte, aici iarăşi e ceva greu de înţeles. Cum sub forma pîinii şi sub forma vinului se dă trupul şi sîngele Mîntuitorului?

— Este o Taină, fiule, şi multe taine vor rămîne nepătrunse pentru mintea noastră mărginită. Totuşi, azi, după atîtea descoperiri binefăcătoare ale ştiinţei, poţi înţelege mai bine unele sfinte taine. Te-ai uitat vreodată la sîrma prin care trece puterea curentului electric. Este o sîrmă ca orice sîrmă. Nu vezi nimic cu ochii decît sîrma. Dar, deşi nu vezi cu ochii cei trupeşti decît numai sîrma, cred că-ţi dai seama de marea putere ce este în această sîrmă. Cîte lucruri binefăcătoare nu aduce ea pentru viaţa de toate zilele, dînd lumină şi căldură? Prin această asemănare poţi mai bine să înţelegi rostul trupului şi al sîngelui Mîntuitorului dat nouă sub forma pîinii şi a vinului. Este în ele o putere nevăzută, care luminează fiinţa şi aduce putere în viaţa noastră de toate zilele. Pentru aceea trebuie să ne apropiem cu multă frică şi cu cutremur, nu ca şi cum am lua o simplă pîine şi vin, ci o înfricoşată putere. Căci iată ce zice Sf. Apostol Pavel: „Cine mănîncă pîinea aceasta şi bea paharul Domnului cu nevrednicie va fi vinovat de trupul şi sîngele Domnului" (I Cor. 11, 27).

— Părinte, unii credincioşi îmi spun că Sfînta Cuminecătură nu are putere, ci este numai amintirea Cinei Domnului.

— Nu este aşa, fiule. Să nu te laşi prins de această amăgire. Una e cînd ai o amintire şi alta cînd eşti străbătut de o putere. O amintire nu-ţi poate da ajutor, dar o putere te poate ajuta în fiinţa ta. Ce folos am eu pentru suflet din pîinea şi din vinul de la Cina Domnului, dacă sînt numai o simplă pîine şi simplu vin, ca o amintire? Nici un folos. Şi ce rost are să fac un lucru fără folos? Doar s-a spus aşa de limpede: Acesta este trupul Meu, acesta este sîngele Meu şi... de nu veţi mînca trupul Fiului Omului şi de nu veţi bea sîngele Lui nu veţi avea viaţă întru voi.

Cum am putea noi să răstălmăcim un text aşa de limpede? O pîine cu putere de trup dumnezeiesc şi un vin cu putere de sînge dumnezeiesc să le facem o simplă pîine şi un simplu vin. Ce folos am eu de o sîrmă fără curent în ea? N-ai citit ce spune Apocalipsa despre cei ce au biruit ispitele şi au ajuns în Cer? Aceştia le-au biruit cu sîngele Mielului (Apoc. 12, 11). Deci nu poţi să birui răul, pe diavol, că de el este vorba, cu o simplă pîine şi cu un simplu vin ci numai cu o putere dumnezeiască şi această putere ne-o dă nouă Sf. Cuminecătură, trupul şi sîngele Domnului. Să te apropii deci de ele, totdeauna, fiule, după ce te-ai mărturisit cu frică şi cu cutremur „că foc curăţitor este şi arde pe cei nevrednici". Toţi înaintaşii noştri creştini şi Sfinţii Bisericii, înainte de a pleca din lumea aceasta, se înarmau cu această armă binefăcătoare a Sfintei Împărtăşanii pe drumul veşniciei, precum fac şi astăzi bunii noştri creştini.

*

— Taina Nunţii, fiule, este o taină sfîntă în care unirea de bună voie a celor doi soţi este binecuvîntată de Sfîntul Duh în Biserică, dîndu-li-se puterea ca să poată lupta în viaţă lupta cea bună contra tuturor relelor şi darul naşterii de fii buni.

Cred că ştii, fiule, că viaţa nu este uşoară şi căsnicia nu-i o simplă distracţie. De aceea ea are lipsă de darul lui Dumnezeu, care pogoară în Taina Nunţii peste cei doi soţi.

Sfîntul Apostol Pavel zice: „Taina aceasta mare este" (Efes. 5, 32). Amîndoi soţii trebuie să se ajute împreună, ca să poată face faţă greutăţilor vieţii: „De aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa şi vor fi amîndoi un trup" (Facere 2, 24).

— Precum înţeleg eu, părinte, trebuie privită cu multă seriozitate această Taină.

— Cu adevărat, fiule, să priveşti cu seriozitate acest aşezămînt familial, dătător de multe binefaceri. Căci în acest cuib familial facem primele noastre cunoştinţe cu viaţa şi ce simţăminte se brăzdează în inimă întîi în cuibul familiei rămîn neşterse toată viaţa.

Din el avem cei şapte ani de acasă, despre care vorbeşte poporul nostru. Este mare folos ca acest

(Continuare în pag. 4)

1907 în amintirea unui martor ocular

„Mă numesc Ion Tulpaz. Am văzut lumina zilei cu 92 ani în urmă, la 2 iunie 1885, în familia lui Nicolae și Ana Tulpaz, oameni săraci din satul Borăscu, județul Gorj.

Am crescut într-o familie numeroasă. Eu eram al zecelea din cei unsprezece copii ai lui Nicolae și Ana Tulpaz. Părinții mei lucrau din greu pentru întreținerea familiei, pe moșia lui Emanuel Savoiu, om de tristă pomenire, crud și rece, cum n-am mai văzut în cei 92 ani pe care îi am.

În anul 1892 am început școala primară în Borăscu, învățător fiind Dumitru Ionescu, om foarte cumsecade și iubitor de carte. Dar greutățile familiale l-au determinat pe tata ca în anul 1895 să mă retragă de la școală și la vîrsta de 11 ani începeam lungul drum al vieții, pe moșia lui Emanuel Savoiu. Aici lucram alături de cei în vîrstă, iar seara pe lîngă o mînă de mălai mai căpătam și o lovitură de bici pentru că i se părea stăpînului că e prea puțin cît am lucrat.

Cu sapa și cu lovituri de bici, așa am pășit în viață. N-am avut o copilărie liniștită. Mi-am petrecut tinerețea departe de cei dragi în amărăciuni și dureri cumplite pentru că ceea ce aveam să văd în 1907 n-aș dori să mai vadă nimeni.

La 1 noiembrie 1906, am fost chemat la oaste și dus departe de meleagurile natale, la Galați. Am făcut parte din Regimentul de Cavalerie I Roșiori Galați. Prin ianuarie 1907 am fost ridicat la gradul de „brigadier" și apoi prin martie la gradul de sergent.

Dar... a venit și neprevăzutul. Aflam din ziare cum că în Moldova de nord țăranii dăduseră foc la hambarele moșierilor și că porneau la luptă pentru cîștigarea de drepturi. Un singur lucru cereau ei: pămînt, iar autoritățile de atunci trimiteau armata ca să-i reducă la tăcere. Nu după multă vreme, flacăra răscoalei a ajuns și în județul Vlașca. Aici, căpitanul Manscioti Onoriu de la Regimentul de cavalerie I Roșiori a ordonat să ne deplasăm cu un escadron în comuna Toporu, pentru a da o „lecție" răzvrătiților. În fruntea escadronului de cavalerie se afla însuși căpitanul Manscioti Onoriu.

În comuna Toporu, căpitanul a luat legătura cu primarul, notarul și jandarmeria ca să afle pe capii răsculaților. Au găsit vreo 20 sau 30 de bărbați, considerați a fi conducătorii răzvrătiților și printr-un ordin toți au fost dezbrăcați pînă la piele și puși cu fața la pămînt. Cîte un soldat avea misiunea să-i țină de cap, iar altul de picioare, în timp ce un alt soldat avea ordinul să-i aplice cîte 10 lovituri de trăgător de armă pe spate. Era o tortură îngrozitoare. După această groaznică bătaie erau lăsați în voia soartei. De-abia se mai mișcau.

Așa s-a procedat în satul Toporu și apoi în Pangalu, după care situația a devenit mai gravă. Din ordinul guvernului burghezo-moșieresc de atunci, trebuia să împușcăm pe cei care se răzvrăteau pentru dreptate, pentru pîine și pămînt.

Îmi amintesc o întîmplare pe care nu o voi uita. Am primit ordinul să duc pe malul unui rîu (nu-mi amintesc rîul) vreo 20 de bărbați răzvrătiți și să-i așez în rînd cîte unul cu fața spre rîu, ca să fie împușcați din spate de către soldați. Fiind și eu

1907 — Pictură de O. Băncilă

fiu de țăran sărac împărtășeam aceleași gînduri, dorințe și nevoi ca răsculații. Cînd i-am dus pe malul apei le-am spus ca în momentul în care vor auzi pocnet de armă să cadă toți cu fața la pămînt, fiindcă știam că soldații nu trăgeau în țărani, ci fiecare își descărca arma în văzduh. Așa am reușit să scap de la moarte sigură pe foarte mulți frați de-ai noștri, țărani răsculați, pe unde am trecut cu escadronul Regimentului de cavalerie I Roșiori.

Autoritățile militare de atunci mi-au conferit o medalie de tristă amintire și pe care o păstrez și astăzi, nu pentru că aș ține atît de mult la ea, ci pentru a arăta urmașilor mei prin ce evenimente am trecut și cu ce preț s-a scris istoria neamului românesc. Ce vremuri!... Anul acesta, cînd se împlinesc 70 de ani de la acel nefericit eveniment, trăiesc și eu, ca un fost participant la răscoală, clipele înnoirilor care sînt astăzi la noi. Astăzi sîntem liberi și nimeni nu ne mai amenință cu moartea. Cît este de frumos!... Păcat că am 92 de ani... Aș fi dorit să am 18 sau 20 ani, ca să trăiesc din plin istoria plină de farmec a noilor împliniri de pe meleagurile României. Mă simt profund legat de neamul nostru românesc pe care l-am slujit și îl slujesc în puținele zile cîte mi-au mai rămas de trăit. Rămînă pe vecie amintirea acelora care s-au jertfit!"

Ion Tulpaz, cîntăreț bisericesc,
satul Borăscu, jud. Gorj

La a 75-a comemorare a lui

Nicolae Cristea

S-au împlinit în 7 februarie 1977 trei sferturi de veac de la trecerea întru cele veșnice a uneia dintre cele mai mari personalități pe care le-a avut Biserica Ortodoxă Română din Transilvania, vrednicul de pomenire asesor consistorial Nicolae Cristea. Evocarea lui în paginile gazetei noastre este o cinstitoare îndatorire. Timp de aproape douăzeci de ani redacția „Telegrafului Român" a fost adevărat amvon de pe care condeiul inspirat al lui Nicolae Cristea a mărit pe Dumnezeu și i-a implorat pază și tărie Bisericii și neamului din care făcea parte, care în El avea nădejdile lui de mai bine; a fost catedră de pe care chema, îndemna și învăța neobosit masele de țărani români să se ridice din întuneric, să adopte primenirile pe care binefacerile culturii le oferă și să pornească hotărît pe căile noi deschise de lumea modernă ca să-și găsească bunăstarea și demnitatea după care jinduiau de veacuri.

Fiu de țăran din Ocna Sibiului, Nicolae Cristea s-a născut la 14/26 octombrie 1834. A urmat școala poporală locală și apoi școala elementară și gimnaziul german de limbă latină (liceu) din Sibiu, după care s-a înscris la secția teologică a Seminarului ortodox, absolvînd în 1859. Ochiul pătrunzător al ierahului Andreiu Șaguna l-a descoperit de la început. După absolvire l-a reținut 2 ani ca secretar al Consistorului din Sibiu, după care l-a trimis la Lipsca, dîndu-i o bursă de studii. Înțelegîndu-i aptitudinile, i-a recomandat studii de istorie, de politică, dar și studii economice, cu accent pe dezvoltarea meseriilor și industrie. Ca să-și completeze mijloacele de trai, devine corist la Capela ortodoxă din acel oraș, apoi ca membru al unei societăți științifice universitare, ține conferințe asupra istoriei românilor, avînd o dispută cu profesorul de istorie Heinrich von Treitschke, care prezentase într-o lumină falsă participarea românilor la revoluția din 1848 în Transilvania. Lămurit, acesta și-a cerut scuze și și-a rectificat cursul după indicațiile lui Cristea.

În 1863 a revenit la Sibiu și Șaguna l-a numit profesor suplinitor la seminar, pentru ca doi ani mai tîrziu să-i dea conducerea redacției Telegrafului Român.

În 1876—77, consecvent ideilor sale de ridicare economică a românilor pentru ca pe această bază afirmarea națională să devină mai puternică, el adaugă ziarului un supliment cu acest profil: „Foișoara Telegrafului Român." Pe acest plan, ca pe toate celelalte: politic, școlar, cultural etc., poziția lui s-a identificat integral cu cea a mitropolitului Șaguna. Este cunoscut repetatul îndemn al acestuia: „la meserii, turmă iubită, la meserii!" Ca episcop, la 17 mai 1855 el transmisese întregului cler ortodox din Transilvania celebra circulară cu nr. 445 prin care dădea protopopilor și preoților instrucțiuni amănunțite privind felul în care să procedeze pentru a convinge țăranii să-și dea copiii

(Continuare în pag. 4)

NOI, TRACII

Între 4—10 septembrie 1976, la București au avut loc lucrările celui de-al II-lea Congres internațional de tracologie deschis sub înaltul patronaj al Domnului *Nicolae Ceaușescu*, Președintele Republicii Socialiste România, care a transmis un mesaj celor peste 300 de participanți din 17 țări ale lumii, mesaj din care reținem următorul pasaj:

„Este cunoscut că numeroasa populație a tracilor — cu adînci rădăcini în întregul spațiu carpato-balcanic — a intrat din cele mai vechi timpuri în lumina istoriei. Începînd cu Iliada lui Homer, izvoarele literare și istorice au menționat existența tracilor de-a lungul a mai bine de un mileniu, pînă în momentul cînd, în urma unor complexe și îndelungate procese social-economice, culturale și etnice, ei au trecut — pierzîndu-și numele — în ființa popoarelor moderne ale acestui spațiu.

Constituie un adevăr istoric de necontestat faptul că toate națiunile care trăiesc astăzi în această zonă geografică au suferit, în trecutul îndepărtat, într-o măsură mai mare sau mai mică, influența tracilor, care și-au pus pecetea pe însuși felul de a fi al acestor popoare, au favorizat dezvoltarea contactelor și legăturilor dintre ele. Vechile populații migratoare care au venit și s-au stabilit în această parte a Europei au găsit aici o organizare socială și o civilizație constituită — cea a tracilor, respectiv a geto-dacilor — în spațiul căreia s-au format apoi și s-au afirmat ca unități distincte, de sine stătătoare, popoarele care trăiesc astăzi în această parte a continentului."

Istoricii români au întîmpinat congresul cu un bogat material privind civilizația traco-daco-romană, aducînd noi mărturii istorice și arheologice pentru demonstrarea identității, unității și continuității neamului românesc pe aceste plaiuri, de peste 5000 de ani, după cum mărturisesc tăblițele de lut cu inscripții asemănătoare scrierii pictografice din Mesopotamia, găsite la Tărtăria în apropiere de Sebeș Alba.

Printre participanții la cel de-al II-lea Congres internațional de tracologie, Domnul Iosif Constantin Drăgan născut la Lugoj, dar trăind în Italia, a avut un loc deosebit, întrucît în luna august i-a fost publicată de către editura craioveană „Scrisul Românesc", cartea intitulată *„Noi, Tracii"*, sau istoria multimilenară a neamului românesc.

Prezentînd lucrarea Domniei sale, facem cunoscută cititorilor personalitatea și cartea unui abonat permanent și cititor asiduu al revistelor Patriarhiei Române și al Telegrafului Român peste hotare.

D-l Iosif Constantin Drăgan, deși trăiește de peste trei decenii în Italia, nu a pierdut legătura cu patria de obîrșie, ci a păstrat această legătură prin relații comerciale în timpul celui de-al II-lea război mondial, iar mai tîrziu atît prin relații economice cît și prin vizite în România. În ultima vreme este cunoscut ca specialist în „Marketing" și ca autor a două volume de eseuri publicate la noi sub titlul „Prin Europa".

Bun fiu al Bisericii Ortodoxe Române care l-a botezat și crescut duhovnicește, a făcut o substanțială donație pentru împodobirea cu mozaic a exteriorului catedralei din Lugoj. Pentru activitatea sa de fiu al Ortodoxiei, de sprijinitor al ecumenismului, a fost cinstit de către Patriarhia Ecumenică de Constantinopol cu titlul și mantia de „arhonte".

Prețuirea de care se bucură autorul și cartea în rîndul specialiștilor români, este exprimată și prin faptul că prefața cărții este semnată de cunoscutul arheolog, profesorul Dumitru Berciu, care spune de la început: „Lucrarea semnată de Iosif Constantin Drăgan la care așez aceste cuvinte de început, se prezintă ea însăși cititorului prin sugestivul său titlu „Noi, Tracii", cît și prin subtitlul tot așa de plin de conținut și de îndemnuri: istoria multimilenară a neamului românesc... Meritul de necontestat al acestei cărți, care face loc cu generozitate și ispititoarelor construcții ale imaginației popoarelor, este pasiunea pusă de autor în evocarea trecutului multimilenar al neamului românesc și în demonstrarea permanenței sale pe aceeași vatră a străbunilor."

Aprecierile din prefața cărții sînt justificate de cuprinsul celor cinci mari capitole, care poartă titlurile următoare: I, Preistoria; II, Protoistoria tracilor; III, Migrațiunile triburilor trace; IV, Mitologie și istorie; V, Afirmări în spațiul tracic: regate și imperii. Incluzînd o bibliografie selectivă, cartea conține 317 pagini de valoroase interpretări și informații actuale, îmbinate cu spirit de fin interpret al istoriei și clădite pe mărturiile istorice și arheologice care vin din noianul milenilor.

Cartea *„Noi, Tracii"*, de Iosif Constantin Drăgan, se încheie la fel de sugestiv cum începe, dar de data aceasta prin versurile cunoscutului poet

(Continuare în pag. 4)

Din viața unor comunități ortodoxe române de peste hotare

La 1 noiembrie 1976 s-au împlinit 110 ani de la întemeierea capelei ortodoxe române din Baden-Baden (R. F. Germania).

Duminică, 7 noiembrie 1976, capela ortodoxă română din acest oraș și-a sărbătorit hramul.

Î. P. S. Mitropolit Iustin al Moldovei și Sucevei, de care depinde canonic această capelă, a delegat la aceste festivități pe P. S. Episcop-vicar Adrian Botoșăneanul, care, cu această ocazie, a făcut și instalarea noului superior al capelei în persoana P. C. pr. prof. Dr. Ștefan Alexe.

La sfîrșitul slujbei, P. S. Episcop-vicar Adrian Botoșăneanul a felicitat pe credincioșii ortodocși români, care trăiesc pe aceste meleaguri, pentru statornicile lor sentimente patriotice și pentru dragostea față de Biserica strămoșească și le-a prezentat pe noul paroh, căruia i-a acordat rangul onorific de „iconom-stavrofor".

P. C. pr. Ștefan Alexe, noul paroh, a asigurat pe Î. P. S. Mitropolit Iustin al Moldovei și Sucevei, întregul Sf. Sinod, de ascultare și dăruire în activitatea sa pastorală și a mulțumit P. S. Episcop Adrian pentru înălțătoarea slujbă săvîrșită în capela română din Baden-Baden.

*

În 14 noiembrie 1976, P. S. Episcop Lucian Făgărășanul, vicarul Arhiepiscopiei ortodoxe române pentru Europa Centrală și Occidentală, și P. S. Episcop Adrian Botoșăneanul, vicarul Arhiepiscopiei Iașilor, au săvîrșit sfințirea bisericii ortodoxe române din Offenbach — R. F. Germania, păstorită de P. C. pr. Alexandru Tudor, parohie înzestrată recent cu catapeteasmă nouă, sfințită cu acest prilej, și cu mobilierul necesar, trimise din țară.

La sfînta slujbă au participat credincioși ortodocși români din Offenbach, Frankfurt și din alte orașe ale R. F. G.

După terminarea Sf. Liturghii, P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărășanul a rostit o cuvîntare, în care a arătat rolul Bisericii în viața credincioșilor. De asemenea, a mulțumit credincioșilor pentru participare la slujbă și pr. Tudor pentru activitatea sa neobosită.

Iconostasul bisericii ortodoxe române din Offenbach a fost lucrat în atelierele Patriarhiei Ortodoxe Române de la Mănăstirea Plumbuita, în lemn de cireș. Picturile sînt executate în ulei, în stil bizantin.

Iconostasul este darul Prea Fericitului Patriarh Justinian pentru această nouă parohie din R. F. Germania, alături de cele de la München, Salzgitter și Hamburg.

*

În 21 noiembrie 1976, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, însoțit de P. C. arhidiacon prof. Constantin Voicu, prorectorul Institutului teologic din Sibiu, a făcut instalarea noului vicar al Vicariatului ortodox român din R. P. Ungară, cu sediul la Gyula, în persoana P. C. pr. Teodor Misaroș.

Vicariatul ortodox român din R. P. Ungară cuprinde 18 parohii cu 12 preoți și peste 18.000 credincioși ortodocși români.

Festivitatea a avut loc în catedrala ortodoxă română din Gyula în prezența Dr. László Pojony, director al Oficiului de Stat pentru probleme bisericești din R. P. Ungară, a reprezentanților autorităților locale de stat și a celorlalte culte religioase din Gyula. Au fost de față numeroși credincioși ortodocși români.

Sfînta Liturghie a fost săvîrșită de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, însoțit de un sobor de preoți și de arhidiac. prof. Constantin Voicu.

La sfîrșitul slujbei, Î. P. S. Mitropolit Nicolae a rostit o cuvîntare în care a exprimat bucuria Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu Prea Fericitul Patriarh Justinian, pentru încadrarea Vicariatului ortodox român cu sediul la Gyula în Consiliul Ecumenic Național al Bisericilor din R. P. Ungară. Î. P. S. Sa a mulțumit conducerii acestui Consiliu pentru condițiile create activității Vicariatului ortodox român în R. P. Ungară.

Cu această ocazie au mai luat cuvîntul Dr. László Pojony, director al Oficiului de Stat pentru probleme bisericești, pr. prot. Feriz Berki din partea Bisericii Ortodoxe Maghiare, rev. prot. Rozsa Jenő, romano-catolic, și prot. Sándor Nagy, reformat.

Din partea Vicariatului au vorbit pr. prot. Dumitru Săbău, Consilier eparhial, și pr. vicar Teodor Misaroș.

A urmat o recepție și o agapă în cadrul căreia s-au rostit toasturi. În seara aceleiași zile, Î. P. S. Mitropolit Nicolae a slujit vecernia într-o biserică română din Gyula, datînd din 1834.

A doua zi, delegația Bisericii Ortodoxe Române a fost primită de D-l Imre Miklos, Secretar de Stat, Președintele Oficiului Național pentru problemele de culte din R. P. Ungară.

De asemenea, a făcut o vizită Episcopului reformat Dr. Tibor Bartha, membru al Consiliului de Stat, președintele Consiliului Ecumenic Național al Bisericilor din R. P. Ungară.

În 24 noiembrie 1976, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului a săvîrșit Sf. Liturghie în parohia ortodoxă română din Méhkérek, în prezența a 300 credincioși, cărora le-a vorbit despre credința noastră ortodoxă.

Dr. *Cezar Vasiliu*

NOI, TRACII

(Continuare din p. 3)

Ion Brad, a cărui liră vine să cînte, ca pana să scrie și astfel un transilvănean și un bănățean să mărturisească despre noi, tracii, geto-dacii, dacoromanii și apoi românii, care de o parte și de alta a Carpaților trăim de milenii.

Finalul cărții repetă titlul ei, exprimînd viziunea autentic răsăriteană a autorului:

„Dacă te uiți bine-apoi,
În pietre nemuritori
suntem noi, numai noi:
Noi, Tracii!" *N. Streza*

Nicolae Cristea

(Urmare din pag. 3)

la meserii și făcîndu-i direct răspunzători de reușita acțiunii. Nenumărate au fost articolele scrise de Nicolae Cristea în spiritul acestei circulare. La îndemnul inspiratului ei autor, în 1867 el a reușit să constituie cu 30 de calfe și 2 mici meseriași prima asociație muncitorească a românilor din Transilvania: „Reuniunea sodalilor români din Sibiu", al cărei președinte a rămas pînă spre sfîrșitul vieții. Meritele acestei prime solidarizări de muncitori români — al cărei număr de membri a crescut an de an — au fost multiple, atît pe plan economic (popularizarea meseriilor, atragerea și plasarea ucenicilor, grija față de ei, ridicarea nivelului profesional, expoziții de produse proprii etc.) cît și pe plan educativ-național (club cu cărți și ziare, „conveniri" sociale, conferințe, festivaluri artistice etc.).

Din 1881, după înființarea Partidului Național Român, Cristea imprimă ziarului și mai multă combativitate. Sub presiunea autorităților spre sfîrșitul anului 1883 e silit să părăsească redacția Telegrafului Român. Întreg grupul de tineri se solidarizează cu el și-l urmează, pentru ca după cîteva luni — în aprilie 1884 — să întemeieze prestigioasa „Tribună", această fiică bună a vechiului Telegraf Român, în conducerea căreia Cristea devine consilier. Ca ideolog al mișcării tribuniste, el luptă pentru Memorandul din 1892 și cînd după doi ani este adus pe banca acuzării la Curtea cu juri din Cluj — cu toate că nu făcea parte din Biroul Comitetului central al P. N. R. — la întrebarea dacă își ia răspunderea pentru textele incriminate, el declară fără ezitare: „Da, mi-o iau cu toată inima." Va fi condamnat la 8 luni închisoare. Nu i se va permite să-și vadă fiul grav bolnav la Sibiu, ci numai să-l însoțească la cimitir. N-au reușit oamenii să-i zdruncine solida construcție sufletească, nu va reuși nici destinul. Convins că toate sînt de la Dumnezeu, cu neclintită credință în El și în dreptatea românească, Cristea se întoarce în închisoare mai senin și mai înțelept, spunîndu-și că cea mai solidă temelie a viitorului obștesc este sacrificiul personal. În 1898 se va simți jenat cînd într-o călătorie pe care a făcut-o la Brăila ca să participe la un dineu în onoarea sa, ministrul Stolojan, aflînd că a făcut închisoare pentru Memorand, s-a închinat și i-a sărutat mîna.

În perioada războiului de independență, în timp ce soția sa făcea parte din comitetul doamnelor române constituit la Sibiu pentru a colecta ajutoare necesare răniților români, Nicolae Cristea s-a găsit în prima linie a luptătorilor cu condeiul din Transilvania pentru viitorul României. Nenumărate sînt aceste pasionante pledoarii pentru cauza românească. Articolul apărut în nr. 103 din 29 decembrie 1877 — a doua zi după căderea Plevnei — este ilustrativ pentru gîndirea și sentimentele care l-au însuflețit pe patriotul Nicolae Cristea. Reproducem un extras: „Au trecut cele cîteva luni de zile și numele *Curcan* a ajuns a fi popular în Europa; la Plevna, la Rahova, la Palanca, românii au dovedit că sînt urmași adevărați ai strămoșilor (lor), că știu să apere o cauză, că sînt un popor de bărbați. Asta ne leagă, ne împreună și ne încheagă, asta silește lumea să recunoască în noi un popor compus din oameni de același fel binecuvîntat (...) zicem dar fără sfială: anul 1877 a dat Europei un nou popor."

Nicolae Cristea a fost un strălucit și neobosit slujitor al neamului românesc și al Bisericii noastre Ortodoxe Române. Iată de ce la a 75-a comemorare a trecerii sale pămîntene evocarea personalității lui devine prilej de reafirmare a recunoștinței românești, iar pentru Telegraful Român, în care a investit cea mai mare parte din sufletul său mare, prilej de adîncă cinstire și pioasă amintire.

C. Rășinaru

Despre Sf. Taină...

(Urmare din pag. 2)

așezămînt al familiei să fie și să rămînă cît mai sănătos ca să dea oameni sănătoși la minte și la trup, spre binele și bucuria părinților, cît și al societății.

*

— Despre preoție, fiule, dacă ai citit în Vechiul Testament și Noul Testament, ai putut vedea că acolo se vorbește mult de preoți.

— Așa este, părinte, dar unii spun că toți sîntem preoți.

— Ei, fiule, părerile noastre ale celor credincioși sînt diferite, dar noi trebuie să ținem la cele rînduite de Mîntuitorul nostru. El a prețuit foarte mult preoția, care este o Taină, prin care se dă puterea Sfîntului Duh de a dezlega și a lega păcatele prin punerea mîinilor episcopilor, unor oameni anume pregătiți. Acest dar, episcopii l-au primit de la Sfinții Apostoli și Sf. Apostoli de la Hristos-Domnul. „Nu fi nebăgător de seamă cu darul care este întru tine, care ți s-a dat după proorocie prin punerea mîinilor preoției" (I Tim. 4, 14). Nu toți au acest dar ci numai cei cărora li s-a dat. În Vechiul Testament găsim o mulțime de texte din care vei vedea cît de mult era prețuită preoția.

Ascultă. fiule, unele din ele: „Și nu l-am ales eu dintre toate seminția lui Israel, să-mi fie preot ca să-mi aprindă tămîie, și să poarte efod?" (I Regi 2, 28) și apoi: „Preotul Azaria i-a zis: Nu-ți este dat ție să tămîiezi înaintea Domnului. Dreptul acesta îl au numai preoții, fiii lui Aron, care au fost sfințiți să tămîieze" (II Paralipomene 26, 18).

Deși această preoție era în Vechiul Testament, Hristos-Mîntuitorul o cinstește zicînd: „Pe scaunul lui Moise s-au așezat cărturarii și fariseii, deci toate cîte vă vor zice să păziți, păziți și faceți" (Matei 23, 2). Cînd vindecă pe leproși îi trimite să se arate preoților.

— Dar, părinte, eu văd că în Biserică unii sînt îmbrăcați într-un fel, alții într-alt fel, deși sînt toți preoți. De ce această diferență?

— Citește, fiule, și vezi că în Sfînta Scriptură a Noului Testament vei găsi termenul acestei diferențe pentru că în preoție sînt trei trepte: diaconia, treapta cea de jos, apoi preoția, treapta a doua, și episcopatul, treapta a treia, cea mai de sus. Iată ce spune Noul Testament despre diaconi: „I-au pus înaintea apostolilor și s-au rugat și și-au pus mîniile peste dînșii" (Fapte 6, 6). Iar despre preoți, care se mai numesc și astăzi în unele părți prezbiteri, se zice: „Au hirotonit preoți pentru fiecare biserică" (Fapte 14, 23) sau: „Te-am lăsat în Creta ca să pui în rînduială ce mai rămîne de rînduit și să pui prezbiteri prin cetăți, după cum ți-am poruncit eu" (Tit 1, 5).

— Acum înțeleg, părinte, că nu putem fi toți preoți și că fiecare dintre cetăți își avea preotul său rînduit de Apostoli.

Acum înțeleg, părinte, că fără preoți nu este Biserică.

— Așa este, fiule, pentru că Taina Preoției dă preotului puterea de a săvîrși celelalte taine de care am vorbit. Și dacă darurile celorlalte taine sînt minunate, toate vin de la Dumnezeu prin Taina Preoției și fără preoție nu ar fi nici celelalte taine. Mare lucrare este preoția, fiule, fără preoție n-ar fi nici Sf. Liturghie, care este minunată lucrare a Sfîntului Duh. Pentru aceea, fiule, a vorbit așa de minunat despre preoție Sf. Ioan Gură de Aur, care arată marea cinste a preoției, dar și răspunderea negrăită pe care preoții o au înaintea credincioșilor, și mai ales a lui Dumnezeu în fața Căruia vor răspunde de faptele lor, de felul cum s-au îngrijit sau nu s-au îngrijit de turma duhovnicească ce le-a fost dată spre păstorire.

Pr. *I. Mihălțan*

REDACȚIA: Secția culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poștală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 125 Sibiu, 15 martie 1977 Nr. 11—12

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă, P. O. Box 136-137 — telex: 11226, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 3.

ÎNDRUMĂTORUL BISERICESC

— 125 ani de apariţie neîntreruptă —

La Centrul arhiepiscopesc din Sibiu a apărut de curînd, prin purtarea de grijă a Î. P. S. Mitropolit Nicolae Mladin al Ardealului, Îndrumătorul bisericesc pe 1977, *lucrare pentru care 1977 reprezintă cel de al* 125-lea an de apariţie neîntreruptă.

Avînd în vedere acest jubileu, considerăm potrivită o scurtă privire asupra acestei străvechi publicaţii bisericeşti.

Dacă în 1850 mitropolitul Andrei Şaguna înfiinţa, cu bani propri, tipografia eparhială din Sibiu, la numai doi ani, în 1852, adăuga altă ctitorie culturală, „Călindariu", ca în anul următor, 1853, să trimită fiilor săi sufleteşti, români transilvăneni, primele numere ale „Telegrafului Român".

Între 1852—1922, „Îndrumătorul bisericesc" a purtat numele, după cum am văzut, „Călindariu", între 1923—1949: „Calendarul bunului creştin", între 1950—1952: „Almanahul creştin ortodox", iar din 1953 actuala sa numire.

De redactarea lui, în aceşti 125 ani, s-au îngrijit: Zaharia Boiu, Ilie Cristea, Nicolae Ivan, Ilarie Chendi, Nicolae Frateş, Lazăr Triteanu, Matei Voileanu, Gheorghe Proca, Ioan Lupaş, Enea Hodoş, Dumitru Călugăr, din 1946—1966, iar din 1967 Gheorghe Papuc, consilierul cultural de la Centrul arhipiscopesc Sibiu.

Subliniem faptul că pe lîngă partea calendaristică proprie oricărei astfel de publicaţii, „Călindariu" a cuprins mai puţin material bisericesc propriu-zis, ci mai ales materiale cu caracter de instruire generală, cu caracter economic-gospodăresc, literar, istoric etc. Aşa de pildă într-o perioadă de 70 ani (1852—1922), dacă se pot număra 20 articole cu conţinut pur religios. Explicaţia constă în aceea că românii transilvăneni aparţineau altei stăpîniri, care nu se preocupa de propăşirea lor. Din acest motiv Biserica s-a străduit să ajute sub toate laturile la ridicarea obştei româneşti din Transilvania.

Astfel, cine zăboveşte cu atenţie asupra Îndrumătorului bisericesc, între anii 1852—1918, va rămîne impresionat de mulţimea şi varietatea informaţiilor pe care această publicaţie le ducea în casele românilor transilvăneni, din domeniul astronomiei, al medicinei, al progresului tehnic, al istoriei bisericeşti şi universale şi cu deosebire din domeniul agriculturii, aceste articole fiind adevărate lecţii de cultivare cu grijă a puţinului pămînt pe care ţăranii noştri îl aveau. Aşa de pildă vestitul medic Dr. Pavel Vasici (1806—1881) pe parcursul a cinci ani (1852—1856) scrie „Despre grădini" un adevărat tratat pentru cultivarea legumelor şi pomilor, în multe privinţe valabil şi astăzi.

De asemenea, titluri ca: „Sănătatea", „D-ale doctorilor", „Porunci pentru mame", „Sfaturi medicale", „Pravila sănătăţii" etc., se întîlnesc aproape an de an în primele 5—6 decenii ale Îndrumătorului bisericesc. Subiecte generice, ca: „Lumină şi reculegere", „Din relele ce ne bîntuie", „Luaţi şi cetiţi", „De cetit şi gîndit" etc., dovedesc grija pentru ridicarea culturală şi morală a românilor transilvăneni.

Un alt aspect, la fel de important, îl reprezintă grija „Călindariului" pentru cultivarea şi întărirea ideii de unitate a tuturor românilor în care sens se găsesc de asemenea bogate mărturii.

Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, Alexandru Odobescu, Dimitrie Bolintineanu, Grigorie Alexandrescu, Ioan Creangă, Petre Ispirescu, Gheorghe Coşbuc, Octavian Goga, I. L. Caragiale, Al. Brătescu-Voineşti şi încă alţi clasici de ai noştri de pe întreg cuprinsul Patriei pot fi întîlniţi pe parcursul multor pagini ale acestei venerabile publicaţii.

Chipurile unor voievozi români ca: Mihai Viteazul, Ştefan cel Mare, Mircea cel Bătrîn, Tudor Vladimirescu ş. a., poezii legate de vitejia ostaşilor români în războiul pentru Independenţă, ca şi alte astfel de materiale au pregătit desigur şi ele calea marii Uniri din 1918.

Aşa se explică faptul că, pînă în 1918 şi încă mulţi ani după aceea, acest calendar de masă era ţinut la loc de cinste, ca un fel de Biblie, în casele credincioşilor noştri din Transilvania.

Se cuvine să reţinem şi aceea că, după 23 August 1944, Îndrumătorul bisericesc a oglindit, alături de alte aspecte, marile înfăptuiri ale poporului român în aceşti ani de progres multilateral, ca şi năzuinţa de pace şi de mai bine a popoarelor în epoca noastră.

De bună seamă că, după 1918 şi îndeosebi în ultimele trei decenii, Îndrumătorul bisericesc cuprinde un bogat material de învăţătură ortodoxă şi morală creştină, cicluri de predici, iar la sfîrşit îndrumări tipiconale, necesare preoţilor şi cîntăreţilor noştri bisericeşti.

* * *

Revenind la Îndrumătorul bisericesc pe 1977, arătăm că, după partea calendaristică, urmează „Cuvîntul înainte" al Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, iar apoi o seamă de materiale semnate de Ierarhi transilvăneni şi anume: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului: „Înţelesurile Legii străbune", Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului şi Clujului: „Gustaţi şi vedeţi", P. S. Episcop Emilian al Alba Iuliei: „Unitatea duhului întru legătura păcii", P. S. Episcop Vasile al Oradiei: „Aspecte ale luptei pentru libertatea poporului român din Transilvania în secolul al XIX-lea", P. S. Episcop-vicar Timotei Lugojanul: „Icoană şi imn" şi P. S. Episcop-vicar Iustinian Maramureşanul: „Omul cel nou".

Urmează apoi rubrica: „Republică, măreaţă vatră", din care reţinem articole consacrate aniversării Republicii, împlinirii a 70 ani de la răscoala ţărănească din 1907, Patrimoniului cultural naţional etc.

Patru materiale sînt închinate în continuare Centenarului Independenţei de stat a României (1877—1977), războiul de Independenţă avînd, după cum se ştie, largi ecouri şi în Transilvania.

După rubrica în care se subliniază jubileul Îndrumătorului bisericesc, urmează rubrica: Evenimente deosebite în 1976, unde la loc de frunte se află articolul: „Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian la 75 ani".

„Din învăţăturile Bisericii noastre" este capitolul cel mai extins, cuprinzînd un ciclu de predici la praznicile împărăteşti şi la Sfinţii mari de peste an (p. 133—235), Îndrumătorul bisericesc pe 1977 încheindu-se cu rubrica „Din Sfinţii Părinţi" şi îndătinatele îndrumări tipiconale.

Ca şi altă dată, pe lîngă Ierarhi din Mitropoliile Ardealului şi Banatului, colaboratorii Îndrumătorului bisericesc sînt P. C. vicar, consilieri şi alţi preoţi de la Centrul arhiepiscopesc Sibiu, P. C. rector şi profesori de la Institutul Teologic Universitar Sibiu, ca şi alţi preoţi din Arhiepiscopia Sibiului sau din alte Eparhii.

*

La cei 125 ani de apariţie neîntreruptă, Îndrumătorul bisericesc se dovedeşte, aşadar, mereu încărcat de învăţătură bisericească ortodoxă şi patriotică, ducător de dragoste creştinească şi de ţară, preţuit şi aşteptat an de an de preoţii şi credincioşii noştri.

T. R.

Preamărirea lui Dumnezeu

„Toată suflarea să laude pe Domnul."
(Ps. 150, 6)

Ne este cunoscută tuturora vindecarea minunată, săvîrşită de Mîntuitorul Iisus Hristos, a zece leproşi, care zăceau — scoşi dintre oameni, cum era rînduiala vremii — într-un loc mai retras, undeva la marginea unui sat din Palestina.

Ştim de asemenea cum, dintre cei zece leproşi vindecaţi, numai unul singur s-a întors să mulţumească Mîntuitorului pentru marele bine ce i l-a făcut, *„slăvind pe Dumnezeu cu glas mare"* — cum spune Sf. Evanghelist Luca (12, 15).

„Dar cei nouă unde sînt?" — a întrebat Mîntuitorul.

Oare îi aştepta într-adevăr Fiul lui Dumnezeu? Nu, pentru că, după cum ştim, în atotperfecţiunea Sa, Dumnezeu nu are nevoie de nimic; El — cum spun teologii — îşi este suficient Sieşi. Omeneşte grăind, Iisus-Domnul nostru nu avea nevoie, aşadar, de mulţumirile leproşilor vindecaţi. Ţine însă de firea noastră, ţine de bunul simţ, ţine de nobleţea noastră sufletească, de o elementară echitate ca atunci cînd cineva ne face un bine, cît de mic, să-i mulţumim, să ne arătăm recunoştinţa noastră. Ne învaţă acest lucru şi un proverb din bătrîni, care zice: „Dacă ai dat, uită; dacă ai primit, pomeneşte", adică, dacă ai făcut un bine, uită-l căci nu-l uită Dumnezeu, dar dacă ţi s-a făcut un bine, nu uita niciodată pe binefăcătorul tău.

Cuvintele de preamărire a lui Dumnezeu, rostite de leprosul, care a venit să mulţumească pentru vindecarea dobîndită, ne aduc aminte de alte cuvinte asemănătoare cuprinse în Sf. Scriptură, pe care le auzim la fiecare slujbă a utreniei, rostite din uşile împărăteşti de către preot sau diacon şi anume: *„Toată suflarea să laude pe Domnul"*, la care strana răspunde: „Toată suflarea şi toată făptura să laude numele Domnului."

Textul reprezintă ultimul verset al Psaltirii, carte, după cum ştim, prin excelenţă de preamărire a lui Dumnezeu şi cu deosebire ultimul psalm la care toate versetele încep cu „lăudaţi pe Domnul". „Lăudaţi pe Domnul întru sfinţii lui . . ., lăudaţi-l pe el întru puterile lui . . ., lăudaţi-l pe el în glas de trîmbiţă . . ., lăudaţi-l pe el în timpane şi horă . . ." (Ps. 150, 1—6i.

Pentru ce oare a simţit Psalmistul nevoia să laude pe Dumnezeu? Pentru ce simţim noi nevoia să-l preamărim pe El?

Lucrul nu este greu de explicat.

Precum ştim, orice copil normal priveşte cu admiraţie la părinţii săi — cînd aceştia îşi înţeleg, desigur, rosturile pe care le au — la a căror vrednicie doreşte şi se străduieşte să se ridice şi el.

Cu atît mai mult noi, credincioşii, sîntem cuceriţi de însuşirile negrăite ale Părintelui nostru ceresc, pe care, preamărindu-l, încercăm de fapt să ne apropiem de El, să ne asemănăm cu El. Lăudîndu-l deci noi sîntem cei care ne folosim. Acest lucru se vede şi de acolo că, în Vechiul Testament, Dumnezeu respinge adesea unele acte de preamărire a Sa, cînd ele nu erau însoţite şi de o atitudine interioară pozitivă corespunzătoare, aşa cum a fost respinsă de pildă jertfa lui Cain.

Îl preamărim deci pe Dumnezeu pentru bunătatea Sa, pentru atotştiinţa Sa, pentru atotputernicia Sa, pentru veşnicia Sa şi pentru alte asemenea măreţe şi unice însuşiri, care ne fac să exclamăm şi noi împreună cu cuvintele rugăciunii pe care am auzit-o la sfinţirea apei din ziua Bobotezei: *„Mare eşti Doamne şi minunate sînt lucrurile Tale şi nici un cuvînt nu este de ajuns spre lauda minunilor Tale!"*

(Continuare în pag. 2)

Amintirea lui Sextil Puşcariu

S-a împlinit de curînd secolul de la naşterea unui mare învăţat care ne-a dat, acum aproape patru decenii, cea mai frumoasă carte despre o componentă esenţială a fiinţei noastre naţionale: *Limba română*, o carte masivă, plină de erudiţie, de adîncime şi de subtile precizări asupra structurii, originalităţii ei romanice, asupra expresivităţii şi resurselor ei de comunicare, de fapt sinteza unei laborioase activităţi a marelui filolog şi literat. Tot acum a apărut o ediţie nouă a acestei cărţi fundamentale, după exemplarul corectat şi completat de Puşcariu înainte de dispariţia sa, ediţia recentă fiind îngrijită de nepoata autorului: Magdalena Vulpe şi de filologii G. Istrate şi Ilie Dan de la Iaşi, Editura Minerva aducîndu-şi o reală contribuţie, prin Rodica Rotaru, redactoare, la apariţia, în condiţii excelente, a volumului. Studiul introductiv, notele şi bibliografia, toate întocmite competent şi cu mare grijă, ca şi indicele cărţii, ne dau o imagine instructivă asupra personalităţii excepţionale a lui Puşcariu, asupra profunzimii şi vastităţii erudiţiei sale, asupra contribuţiilor lui decisive în domeniul cunoaşterii limbii şi literaturii naţionale. Argumentele imbatabile despre originea, continuitatea, romanitatea specifică a limbii noastre, singura moştenitoare a latinităţii orientale — limba „cea mai interesantă, sub raport structural romanic, din toată Europa", cum spunea acum două decenii marele lingvist suedez Alf Lombard, bazîndu-se şi pe o afirmaţie a lui V. Kiparski, reputat slavist şi bun romanist finlandez — sînt ilustrate şi prezentate în acest volum cu o impresionantă documentare, cu hărţi realiste care ne dau cu adevărat profilul istoric şi întinderea geografică cea adevărată a graiului românesc de pe întinsul străvechilor teritorii româneşti, argumente ale unităţii şi permanenţei poporului nostru, căruia Sextil Puşcariu i-a lăsat moştenire o operă atît de vastă şi de originală, străbătută de un puternic suflu afectiv faţă de tezaurul culturii noastre. Toate capitolele cărţii pledează pentru cunoaşterea şi cultivarea limbii: „organizaţia limbii, graiul individual şi limba comună, economia limbii, specificul românesc în organizarea limbii, rostirea, eufonia, scrierea, cugetarea lingvistică, limbă şi naţiune — sîngele, pămîntul, vecinii, trecutul, elementul social, influenţe culturale" — perspectiva evoluţiei şi tendinţele îmbogăţirii şi perfecţionării limbii fiind cu osebire relevate şi exemplificate grăitor. Unitate în diversitate, capacitatea asimilării, mai ales bogăţia sinonimelor şi receptarea neologismelor sub impulsul culturii moderne şi al marilor limbi romanice occidentale, apar ca trăsături definitorii ale limbii, configurînd romanitatea ei, tot mai evidentă în fazele mai noi ale dezvoltării, tocmai prin „reromanizarea" elementelor componente ale lexicului actual.

Să ne mai amintim că la început, acum opt decenii, S. Puşcariu părea cîştigat de literatură, de istoria şi critica literară, comentînd aspecte semnificative ale dezvoltării scrisului românesc; mai tîrziu el ne-a dat şi o excelentă istorie a literaturii vechi, dar în 1897 trimitea Telegrafului Român (nr. 53—60; 137) relatări despre Seminarul român de filologie de la Lipsca (Leipzig), unde Puşcariu se forma ca specialist, colaborînd cu G. Weigand, filologul german — autor al multor studii consacrate limbii noastre.

S. Puşcariu a intuit, de la început, din primele scrieri, talentul puternic al lui Sadoveanu, Goga, Blaga, Cezar Petrescu, scriind elogios şi impunîndu-i atenţiei generale. A fost un militant energic, neobosit, pentru Unirea cea mare a românilor de pretutindeni în 1918, cînd a condus Glasul Bucovinei, în care a scris, cel dintîi, despre noul poet Lucian Blaga, chiar în ianuarie 1919 (iar după el Iorga, imediat). Anul următor, a fost numit membru al Academiei Române, rostind discursul de recepţie: Locul limbii române între limbile romanice (cu răspunsul elogios al lui I. Bianu).

Între cele două mari războaie, S. Puşcariu a condus marea revistă Dacoromania şi Muzeul limbii române, ilustră instituţie de investigare a tezaurului culturii noastre, tipărind pe rînd două lucrări de importanţă mondială: Dicţionarul tezaur şi Atlasul lingvistic (neterminate, ajunse acum la punctul lor final), unanim apreciate de specialişti de pretutindeni. Postum s-a tipărit şi al doilea volum din marea monografie asupra limbii române, *Rostirea* (1959), care sperăm să fie reluată, pentru a se adăuga acestui volum-sinteză apărut acum.

Astfel, S. Puşcariu este, şi prin culegerile de studii tipărite anii trecuţi, şi prin studiile consacrate activităţii lui prodigioase şi prin excelentul volum de amintiri *Călare pe două veacuri*, prezent în ariile investigaţiilor filologice atît de ample azi, tineretul, în special, avînd mereu şi mult de învăţat din cărţile lui. Căci Sextil Puşcariu nu numai ca savant, ca profesor al multor generaţii de studenţi de la Cluj-Napoca, Universitate printre ai cărei fondatori şi rectori s-a numărat, ci şi ca luptător pentru drepturile şi demnitatea naţiei sale, ca ambasador al culturii româneşti, a stat alături de Iorga, Pârvan, Bogrea, O. Ghibu, N. Drăgan, T. Capidan, N. Bănescu, Gh. Oprescu etc., în fruntea unei admirabile mişcări culturale, promovînd adevăratele şi originalele valori ale spiritualităţii româneşti, putînd, cu toţii, afirma, parafrazînd pe cronicari: „Nasc şi în Dacoromania oameni!"

Omagiem azi memoria lui Sextil Puşcariu, amintindu-ne ceea ce a făcut el pentru „creşterea limbii româneşti" şi-i reluăm cărţile pentru a folosi şi amplifica rodul învăţăturii lui adînci, izvorul, totdeauna propulsiv, al erudiţiei, sensibilităţii şi generozităţii sale.

Dr. *Gh. Bulgăr*

Termeni bisericeşti şi înţelesul lor

Prezentăm mai jos unele cuvinte sau termeni bisericeşti, pe care îi auzim adesea în cîntările de la stranele bisericilor noastre, sau în rugăciunile şi predicile preoţilor noştri. Astfel:

Aleluia — cuvînt din limba ebraică — înseamnă: Lăudaţi pe Domnul. Întrucît exclamaţia se referă la Sf. Treime se repetă de trei ori.

Acatist — din limba greacă — înseamnă: citire în timpul căreia nu se şade. Astfel se numeşte ciclul de rugăciuni (12 „condace" şi 12 „icoase"), în care se preamăreşte Iisus Hrislos, Maica Domnului sau un alt oarecare sfînt. Acatistele se citesc la vecernie, la utrenie înainte de citirea Evangheliei şi cu alte ocazii.

Agape — serate ale iubirii. În primele secole ale creştinismului, creştinii se adunau după serviciul divin în pridvoul bisericii şi ospătau împreună hrana adusă de ei, în amintirea „Cinei de Taină".

Agneţ — Miel. Din timpul ieşirii evreilor din Egipt, în amintirea acestui eveniment, la ei s-a îndătinat obiceiul ca la Paşti să mănînce miel fript special. În proorociile Vechiului Testament, Mîntuitorul cel aşteptat, care se aducea pe Sine jertfă pentru păcatele lumii, adesea se numea „Miel" (Ioan 29). În Sf. Liturghie „Agneţ" se numeşte partea din mijloc a prescurei, scoasă în amintirea patimilor de pe cruce ale Domnului Hristos.

Amvon — din limba greacă: „înălţat". Aşa se numeşte locul ridicat cu cîteva trepte în formă semicirculară din faţa uşilor împărăteşti, de unde preotul rosteşte predica.

Amin — din limba greacă: „adevărat, aşa să fie". Obişnuit, cu acest cuvînt se termină fiecare rugăciune.

Antimis — din limba greacă: „în loc de prestol". Acesta e făcut dintr-o bucată de pînză de mătase, în care sînt cusute părticele din sf. moaşte, pe care este înfăţişată scena punerii în mormînt a Mîntuitorului. Sf. Liturghie se poate săvîrşi numai pe sf. antimis.

Antifon — din limba greacă: „reciprocitate". Versete din psalmi care se repetă de două coruri sau de două voci, ca şi cum şi-ar răspunde reciproc; cîntare repetată de două coruri, la slujba bisericească.

Apostol — carte bisericească în care se cuprind Faptele Sf. Apostoli, 7 epistole sobornicеşti şi 14 epistole ale Sf. Ap. Pavel, împărţite în pericope pe zile din tot cursul anului, ce se citesc la Liturghie.

Aer — din limba neogreacă. Astfel se numeşte bucata de pînză, cu care se acoperă sfîntul potir în timpul Sf. Liturghii.

Să luăm aminte — „să fim atenţi".

Glas — Din cele mai vechi timpuri există opt glasuri, compuse de Sf. Ioan Damaschin. Fiecare glas cuprinde cîteva melodii, după care se cîntă o bună parte de rugăciuni la serviciul divin. Glasurile se schimbă săptămînal. După fiecare ciclu

(Continuare în pag. 4)

Preamărirea lui Dumnezeu

(Urmare din pag. 1)

Îl lăudăm pe Dumnezeu pentru dragostea Sa nemărginită, din care a emanat tot ceea ce atît de minunat şi înţelept a zidit sau creat, văzut şi nevăzut, în frunte cu cea mai aleasă făptură a Sa, omul, fiinţă capabilă de simţăminte şi fapte atît de înalte, cum ne este dat să vedem adesea.

Îl lăudăm pentru dragostea Sa, concretizată mai ales în întruparea Fiului Său, a Domnului nostru Iisus Hristos, a cărui venire în lume a însemnat o a doua zidire a noastră, ceea ce a determinat pe un teolog de al nostru să-şi intituleze foarte potrivit o carte a sa: „Iisus Hristos sau (=) restaurarea omului'. Sînt semnificative în această privinţă şi cuvintele care au marcat într-un fel începutul propovăduirii Mîntuitorului şi anume: „Poporul care şedea în întuneric a văzut lumină mare şi celor ce şedeau în latura şi în umbra morţii le-a răsărit lumină" (Matei 4, 16), lumina cunoaşterii lui Dumnezeu şi a voii Sale, lumină care — nouă, celor ce urmăm Mîntuitorului Hristos — ne călăuzeşte paşii, ne luminează cărările vieţii spre chemările, spre rosturile superioare pe care le avem de îndeplinit în această lume.

Într-adevăr, prin învăţătura Sa, prin pilda vieţii Sale, prin harul Său, Iisus-Domnul nostru ne ajută să învingem, să biruim puterea celei mai crude realităţi din această lume: păcatul, cu multele lui feţe destrămătoare şi uneori ucigătoare de trup şi suflet. Sfinţii împreună cu toţi fiii buni ai Bisericii ne stau mărturie că acest lucru este posibil, este un fapt real. De altfel noi toţi ne putem da seama că, atunci cînd credem cu tărie în Dumnezeu, în Iisus Hristos şi puterea Sa şi ne încordăm la maximum coardele noastre sufleteşti, putem trece cu bine peste orice ispită vătămătoare ne-ar ieşi în cale. Ne încredinţează de acest lucru şi Sf. Apostol Pavel cînd zice: „Toate le pot în Iisus Hristos care mă întăreşte."

Ca credincioşi ai Bisericii Ortodoxe Române, îi mulţumim şi preamărim pe Dumnezeu că a purtat de grijă fiilor acestor meleaguri, vrednicilor noştri înaintaşi, moşilor şi strămoşilor noştri, ajutîndu-i să răzbească prin toate valurile grele care n-au cruţat aceste plaiuri, ajungînd la zilele marilor afirmări de astăzi.

Voievozii noştri, care au ridicat atîtea aşezăminte mănăstireşti, izvoare de lumină şi cultură, au avut vie conştiinţa prezenţei lui Dumnezeu în cauzele drepte ce le apărau, în izbînzile pe care le repurtau.

Mulţumim şi preamărim pe Dumnezeu că binecuvintează munca noastră, a celor de astăzi, ajutîndu-ne în împlinirea tuturor gîndurile noastre bune.

*

Dumnezeu deci poate fi lăudat în multe feluri.

Îl putem lăuda cu gîndul, atunci cînd mintea noastră nutreşte în adîncurile sale idei frumoase, ziditoare, înălţătoare.

Îl putem lăuda cu graiul, seara şi dimineaţa, înainte de masă şi după masă, cînd ne facem rugăciunile, precum şi atunci cînd spunem o vorbă potrivită cuiva, cînd dăm un sfat bun, ziditor unui semen de al nostru, cînd salutăm pe cei mai în vîrstă decît noi ş. a. m. d.

Cu vorba, îl putem lăuda pe Dumnezeu acasă, în familiile noastre şi, prin conduita noastră de credincioşi adevăraţi, oriunde ne-am afla, dar îl putem lăuda mai ales în bisericile noastre, unde ne încălzim sufleteşte unul de la altul, întocmai cum se încing cărbunii unii de la alţii.

Îl lăudăm în bisericile noastre rugîndu-ne în taină, dar mai ales cîntînd cu întreaga obşte răspunsurile la Sf. Liturghie, ceea ce ajută nespus de mult la ridicarea şi întremarea noastră sufletească, ca şi la frumuseţea slujbelor noastre.

În chip special, pe Dumnezeu îl lăudăm sau preamărim prin viaţa noastră cinstită şi corectă, prin faptele noastre bune, răspînditoare de lumină, ziditoare pentru noi şi semenii noştri, potrivit poruncii Mîntuitorului Iisus Hristos, care zice: „Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzînd ei faptele voastre cele bune să preamărească pe Tatăl vostru cel din ceruri" (Matei 5, 16).

Diacon *Gh. Papuc*

Chipuri de preoți de altă dată

Prot. ŞTEFAN BALAŞ

În cursul istoriei poporului nostru, mulți slujitori ai altarului și-au revărsat energia creatoare în lucrarea pentru întărirea continuă a solidarității naționale și evadarea din țarcul asupririi și inculturii făurit de mîini hrăpărețe și menținut de legi vrăjmașe. Între aceștia se află și vrednicul Șt. Balaș, preot și protopop ortodox al Sighișoarei.

A venit în Sighișoara, oraș care se oglindește de veacuri în apa Tîrnavei Mari, din părțile Brașovului, din Săcele, așezare veche, cu tradiții sănătoase, cu oieri dîrzi, răzbătători și iubitori de libertate și lumină. În Sighișoara, pentru care Balaș a fost hirotonit în 1775, familii de români ortodocși se aflau mai multe în suburbii și cătune pe pămînturile „domnilor din oraș" ca „maieri, păstori și stupinari" ai acestora. Cunoscutele împrejurări vitrege au făcut ca ei să trăiască în sărăcie lucie, să nu aibă nici casă proprie, nici pămînt, nici chiar parohie organizată și, astfel, nici școală, căci atunci școala era fiica Bisericii. Aveau bieții oameni locaș de închinare, dar acesta era „un șopron învelit cu scînduri" și situat „într-o măieriște domnească". Acolo oficiau slujba religioasă preoți din comunele învecinate. Cătunarii îndepărtați mergeau mai bucuros la biserica din satul vecin cu moșiile unde trăiau și lucrau, de aceea truditorii Sighișoarei nu aveau o parohie proprie.

Dar greutățile acestea nu l-au intimidat pe tînărul preot. El a venit de la Săcele cu gîndul să facă ispravă. Și a făcut în așa măsură încît i-a strîns pe credincioșii ortodocși sighișoreni și a pornit împreună cu ei pe drumul luminos al împlinirilor îndreptățite.

Om energic, iubitor al vieții însorite și „al celor sfinte" și convins de necesitatea ducerii muncii în folosul colectivității etnice, preotul Balaș a strîns în jurul lui pe credincioși, le-a imprimat sentimentul solidarității și i-a mobilizat pentru fapte superioare. Astfel, a întemeiat și organizat parohia ortodoxă a Sighișoarei și a creat suportul necesar înălțării unui locaș bisericesc corespunzător demnității umane, înființării școlii cerute de spiritul înnoitor al vremii și zidirii casei parohiale spre a avea preotul un adăpost la nivelul poziției și misiunii sale.

Încă din primii ani ai activității sale pastorale, preotul Balaș „a mișcat pe micul popor a aduna materialul și a se pregăti de ridicarea bisericii". A dorit să primească locul necesar de la primăria orașului, românii neavînd pămînt și s-o vadă înălțată înainte de zidirea casei parohiale. Dar asuprirea, care se manifesta și sub formă religioasă, nu i-a îngăduit aceasta. Și astfel munca pentru materializarea trebuințelor imperioase a început cu zidirea casei parohiale, urmînd ca aceasta să aibă folosire dublă. Zidirea ei nu s-a putut face decît în afara cetății și a „măieriștilor domnești" de la apusul acesteia, anume în Cornești, în loc pustiu, acoperit cu corn și mlăștinos într-o parte a anului. Casa parohială, cu două camere, una mai mare, despărțită printr-o tindă și șura (cu grajd) au fost terminate în 1780. Tot atunci preotul Balaș s-a mutat în camera mai mică, iar „în cea mare", care era cu fața spre stradă, „a făcut altarul și biserica".

Edictul de toleranță din 1781 a frînt îngusta îndărătnicie a bogătașilor aflați la conducerea primăriei sighișorene. Biserica a fost înălțată alături de casa parohială, deci tot în Cornești. Corpul bisericii a fost terminat la 1788, pristolul la 1789, turnul la 1797, iconostasul la 1818. Sfințirea a avut loc la 1822. La săvîrșirea actului sfințirii, n-a putut participa acela fără a cărui străduință neobosită și chibzuită nu s-ar fi ridicat biserica, vrednicul preot-protopop Balaș; el murise la 1817. După toată probabilitatea, folosirea noii biserici a început o dată cu terminarea corpului ei, căci în conscripția din 1805 este anul 1788, dat de preotul Balaș la rubrica „Biserica zidită", nu anul 1780, cînd a fost transformată în biserică o parte din casa parohială.

Tot străduința preotului Balaș a creat prima școală românească în Sighișoara. Nu știm unde anume, cînd și în ce condiții a fost realizat acest monument cultural. Probabil, școala a fost înființată „într-o măieriște" din apropierea bisericii, mai ales că măieriștile de la apus de cetate formau principala suburbie românească. Încă în timpul răscoalei conduse de Horia (1784), școala era frecventată chiar și de copii ai satelor învecinate, lipsite de școală. Primul învățător atestat documentar este Ilie Rucăreanul — anul 1807. Numărul școlarilor crescînd, preotul Balaș s-a văzut nevoit să mute clasa în grajdul casei parohiale, amenajat cu banii săi, în 1816, penultim an al vieții acestui om cu idei înalte și sentimente curate și generoase puse în întregime în folosul păstoriților săi, năpăstuiți în acel timp.

Preotul Balaș a pășit cu îndrăzneală îndreptățită și apoi cu satisfacție pe drumul fericiților îndeplinitori de fapte cu răsfrîngeri constructive asupra colectivității. Inscripția bisericească pusă cu prilejul terminării corpului bisericii, la 1788, cuprinde un epitet încărcat de adevăr istoric: „(...) popa Ștefan Balaș paroh și începător la toate". Cum era și firesc, el a fost apreciat de contemporani și posteritate. Pentru vrednicia sa, a fost înălțat la rangul de protopop al nou înființatului tract Sighișoara și i s-a încredințat și administrarea tractului Odorhei, iar cronicarii bisericii sighișorene, preoții Z. Boiu (1800—1888) și Aurel Stoicovici (1888—1968), au înfățișat activitatea lui multilaterală și rodnică cu o admirație de nimic reținută. Și pe bună dreptate, căci demn de aceasta este „începătorul la toate" prot. Ștefan Balaș.

Tuliu Racotă

INFORMAȚII

● Duminică, 28 noiembrie 1976, Prea Sfințitul Episcop Visarion al Aradului a vizitat parohia Chisindia din protopopiatul Ineu, unde a fost întîmpinat cu un cuvînt de bine-venit rostit de P. C. preot Pavel Dan, protopopul Ineului.

Pătrunși de însemnătatea evenimentului, de frumusețea Sf. Liturghii arhierești, credincioșii au cîntat răspunsurile liturgice cu însuflețire, ascultînd cu atenție deosebită cuvîntul părintesc de învățătură rostit de P. S. Episcop Visarion care a arătat cît de folositoare pentru suflet și pentru viața noastră, de fiecare zi, sînt dragostea, pacea și înfrățirea dintre oameni și ce păgubitoare sînt, pentru viață, învrăjbirile și dușmăniile, exemplificînd învățătura cu pilde din viață.

Preotul paroh Vasile Nistor a mulțumit în numele credincioșilor pentru această îmbucurătoare vizită.

● Tot Duminică, 28 noiembrie 1976, din încredințarea Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, P. S. Episcop-vicar Timotei Lugojanul a săvîrșit binecuvîntarea lucrărilor de renovare și zugrăvire a bisericii din parohia Sacu, prot. Caransebeș.

După împlinirea rînduielilor îndătinate, a urmat slujba Sf. Liturghii arhierești, în cadrul căreia Prea Sfinția Sa a rostit un cuvînt de învățătură, îndemnînd pe credincioși la practicarea virtuților creștine.

După Sf. Liturghie, P. C. pr. Mihai Pop, parohul locului, a prezentat un raport, evocînd momentele mai însemnate din viața parohiei.

● Permanenta preocupare a conducerii Mitropoliei Banatului pentru îmbunătățirea continuă a activității pastorale la toate nivelele a generat ideea de a se face apel la cei mai apropiați colaboratori ai preoților, la soțiile lor. Această inițiativă s-a concretizat în invitarea preoteselor la întrunirile ce s-au ținut la toate sediile protopopești ale eparhiei, între 9—15 decembrie 1976.

Fiecare întrunire s-a început cu o rugăciune rostită în comun, după care a urmat cuvîntul protopopului și al delegatului chiriarhal, care au precizat scopul acestor întruniri și anume acela de a se reliefa rolul preotesei — „maica preoteasă" cum spun credincioșii — în lucrarea preotului, în viața parohiei.

Discuțiile ce au urmat s-au desfășurat într-un cadru adecvat, fiecare dintre cele ce au luat cuvîntul încercînd, pe lîngă expunerea unor cazuri date, să sublinieze variatele mijloace prin care preotesele își pot ajuta soții în activitatea ce desfășoară.

Pornind de la premiza: „Casa preotului trebuie să aibă pereții de sticlă, ca oricine privind înăuntru să aibă ce învăța", s-a insistat în mod deosebit asupra pildei ce trebuie s-o ofere credincioșilor familia preotului, pilda acestuia și a soției sale.

● Respectînd hotărîrea Sfîntului Sinod referitoare la întroducerea și generalizarea cîntării în

(Continuare în pag. 4)

Hramul și aniversarea bisericii „Sf. Nicolae" din Teiuș

În 6 decembrie 1976, parohia Teiuș II a sărbătorit hramul său Sf. Nicolae și împlinirea a 50 de ani de la zidirea bisericii. Serviciul divin a fost oficiat în sobor de preoții Teiușului. Răspunsurile la Sf. Liturghie au fost date de corul mixt al parohiei.

Sărbătoarea a fost cinstită de prezența P. S. Episcop Emilian al Alba Iuliei.

După priceastnă, părintele Chețan Vasile a evocat chipul Sf. Ierarh Nicolae, arhiepiscopul Mira Lichiei — patronul sf. locaș — chemînd pe credincioși să-l urmeze în credință și fapte bune.

La „otpust" soborul de preoți a oficiat un parastas pentru ctitorii trecuți la cele veșnice, la care P. S. Episcop Emilian a citit rugăciunea de dezlegare. A urmat cuvîntul preotului paroh Toma Păunescu, care a evocat și pomenit cu numele pe cei ce au temeluit cu 50 de ani în urmă acest sf. locaș, cei doi preoți ctitori Vasile Bîrluț și Ioan Puia și cei 46 de enoriași — ctitori decedați.

Zidirea bisericii a început în 1924 și a fost gata în 1926, iar de atunci fiecare au adus bisericii noi împliniri, ca de pildă catapeteasma sculptată în stejar de Anghel Duma și pictată de D. Beligăr din București, în 1938, apoi pictura interioară în tempera în 1956 de Cornel Cenan și altele.

Prin mijlocirea Sf. Ierarh Nicolae, viața religioasă a parohiei a cunoscut bucurii, ca cele ale păcii, unității de credință a fraților români, bunăstare și fericire socială, iar astăzi prezența P. S. Episcop Emilian de Alba Iulia, a primului ierarh al refăcutei vlădicii de Alba Iulia, care — după 275 de ani — vine să călăuzească viața religioasă și morală a creștinilor ortodocși din județele Alba, Mureș și Harghita.

Pentru aceste binefaceri și pentru climatul de libertate de credință, de ecumenism practic și de prosperitate, ne încredințăm în continuare purtării de grijă a Patronului nostru, iar P. S. Episcop Emilian îi dăruim ostenelile noastre, ascultare și rîvnă în slujirea vieții noi din Patrie și a tinerei Episcopii de Alba Iulia, în armonia Ortodoxiei strămoșești.

Împărtășind bucuria celor prezenți, fii ai parohiei și oaspeți, P. S. Episcop Emilian dă glas simțămintelor P. S. Sale, venit să se roage cu noi, să cinstească memoria celor pomeniți ctitori și să binecuvinteze munca, aspirațiile și viața, ca împreună cu toți fiii Bisericii străbune, cu toți fiii Patriei dragi să împlinim slujirea vieții celei noi.

Evocînd luptele și aspirațiile înaintașilor voievozi, vlădici și eroi naționali, relevînd momentele cruciale pentru viața și biruința poporului român, împărtășește credincioșilor starea de azi a noii Eparhii, care și-a analizat în ziua de 5 decembrie activitatea de 10 luni și care a înscris multe bucurii și împliniri.

P. S. Sa constată cu bucurie prezența credincioșilor veniți să aducă prinos de recunoștință lui Dumnezeu, să-și cinstească înaintașii și să se angajeze în apostolatul zilelor noastre, de a sluji viața, pacea, buna convietuire cu toată lumea și mîntuirea sufletului.

Cu îndemnuri la muncă cît mai rodnică, la ascultarea de „mai marii noștri", cu doriri de viață fericită, de întărire în credință și fapte bune, de unitate și jertfelnicire, P. S. Sa binecuvintează pe cei prezenți.

În cîntări de colinde și pricesne potrivite, toți cei prezenți sînt miruiți de Ierarh și primesc anafură.

În armonia „imnului arhieresc", P. S. Episcop Emilian este condus de sobor la casa parohială, înscriind o nouă pagină în activitatea misionară a P. S. Sale.

Paroh *Toma Păunescu*

INFORMAŢII

(Urmare din pag. 3)

comun, Consiliul eparhial din Timişoara a luat o serie de măsuri între care şi organizarea de întruniri cu cîntăreţii bisericeşti, factori determinanţi în realizarea acestei acţiuni.

Consfătuiri asemănătoare au avut loc în cursul lunii decembrie 1976 la toate protopopiatele. Din discuţiile angajate s-a putut constata stadiul actual al cîntării în comun. Între altele s-a reliefat faptul că în majoritatea parohiilor sînt respectate îndrumările date de a se executa cîntarea deobşte.

La sfîrşit au fost date îndrumări menite să îmbunătăţească continuu nivelul cîntării omofone şi au fost făcute exerciţii practice de cîntare în comun.

● Duminică, 19 decembrie 1976, a avut loc jubileul a 100 de ani de la înfiinţarea corului catedralei din Caransebeş, condus la ora actuală de prof. Gh. Dobreanu. Festivitatea s-a desfăşurat în cadrul Sf. Liturghii, răspunsurile fiind date de urmaşii vechiului cor caransebeşan. La sfîrşit s-a săvîrşit un parastas pentru pomenirea celor peste două sute de corişti trecuţi la cele veşnice.

Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului a fost reprezentat de P. C. cons. C. Comşulea, cuvînt comemorativ rostind P. C. prof. Ion Teodorovici.

● Duminică, 19 decembrie 1976, P. S. Episcop Vasile al Oradiei a săvîrşit Sf. Liturghie în biserica parohială din cartierul Ioşia al oraşului Oradea.

Duminică, 26 decembrie 1976, a doua zi de Crăciun, P. S. Sa — ca în fiecare an — a oficiat Sf. Liturghie în oraşul Satu Mare, de data aceasta în catedrala I.

Cu această ocazie au fost hirotoniţi tinerii Mateuţ Iosif întru preot pe seama parohiei Episcopia Bihorului, şi Fetea Casian ca diacon.

În după-amiaza aceleiaşi zile, s-a oficiat vecernia în biserica din parohia Botiz, unde — ca şi la Satu Mare — P. S. Sa a ţinut un cuvînt de învăţătură, subliniind însemnătatea colindelor în viaţa bisericească şi naţională a poporului nostru.

În 27 decembrie 1976, de sărbătoarea Sf. Mucenic Arhidiacon Ştefan, Sf. Liturghie arhierească a fost săvîrşită în biserica din parohia Băbăşeşti, prot. Satu Mare, răspunsurile fiind date de corul parohial, pe patru voci, care a executat şi un mare număr de colinde.

În cadrul Sf. Liturghii, diaconul Fetea Casian a fost hirotonit întru preot pentru parohia Vintere, prot. Beiuş.

Vecernia a fost oficiată în biserica din parohia vecină, Potău, unde de asemenea credincioşii au executat un frumos program de colinde, iar un grup de credincioşi costumaţi adecvat au prezentat frumosul obicei strămoşesc „Viflaimul".

● Duminică, 9 ianuarie 1977, P. S. Episcop Vasile al Oradiei a săvîrşit Sf. Liturghie în biserica parohială din Oradea-Olosig, păstorită de P. C. iconom stavrofor Aurel Muşet, care — în cuvîntul său de întîmpinare — a arătat bucuria sufletească a credincioşilor pentru prezenţa Prea Sfinţiei Sale.

La sfîrşitul sf. slujbe. P. S. Sa a ţinut un ziditor cuvînt de învăţătură despre pronia cerească şi a dat îndemnuri credincioşilor să fie în continuare buni fii al Bisericii strămoşeşti şi devotaţi cetăţeni ai Patriei.

● Aflat în ţara noastră cu prilejul decernării la Institutul Teologic din Bucureşti a titlului academic de doctor honoris causa, monseniorul Dr. Wilhelm Nyssen, profesor la Academia rom.-cat. din Köln (R. F. G.) şi docent la Institutul Teologic din Düsseldorf (R. F. G.), însoţit de stud. teolog Hans Joachim Tynk din Köln, a făcut, în 17 ianuarie 1977, o vizită la Sibiu.

Cu acest prilej, profesorul oaspete a prezentat la Institutul Teologic Universitar din Sibiu conferinţa cu subiectul: „Hristos-Mîntuitorul în miniatura occidentală timpurie".

Erau prezenţi: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, consilieri eparhiali, profesori şi studenţi ortodocşi şi evanghelici luterani.

A participat de asemenea d-l prof. univ. V. Vătăşanu.

După conferinţă, sprijinită cu proiecţii, s-au vizitat: paraclisul şi biblioteca mitropolitană, seara la cină conferenţiarul fiind oaspetele Î. P. S. Mitropolit Nicolae.

Prieten al ţării şi al Bisericii noastre, prof. Wilhelm Nyssen este un admirator şi valorificator al comorilor româneşti de artă religioasă din mănăstirile Moldovei.

Termeni bisericeşti şi înţelesul lor

(Urmare din pag. 2)

de opt săptămîni, „osmoglasia" se începe din nou. Colecţia tuturor acestor cîntări se numeşte Octoih.

Deisis — este un triptic de icoane. În centru se află Hristos-Domnul, la dreapta Maica Domnului, iar la stînga Ioan Botezătorul.

Dicheriu — sfeşnic cu două lumînări şi *tricheriu* — cu trei lumînări, ambele se folosesc în timpul Sf. Liturghii arhiereşti, pentru binecuvîntarea credincioşilor.

Discul — vas sfinţit pe care se pune agneţul, adică acea parte de prescură, care la Liturghie se preface în adevăratul Trup al lui Hristos.

Evanghelie — ce stă pe sfînta masă, împodobită cu coperţi, pe prima sînt înfăţişate cinci imagini: în centru — Mîntuitorul, în colţuri, cei patru Evanghelişti cu simbolurile lor. Sf. Ioan — cu vulturul, Sf. Matei — cu omul, Sf. Luca — cu viţelul şi Sf. Marcu — cu leul. Textul Evangheliei este împărţit în pericope pentru fiecare zi a anului, la Liturghie şi Utrenie.

Euharistie — din limba greacă: „mulţumire". Aceasta este Sf. Taină a împărtăşirii.

Ectenie — din limba greacă: „rugăciune prelungită". Ea constă din cereri separate, rostite de preot sau diacon, între care corul cîntă: „Doamne miluieşte" sau „Dă Doamne".

Epitrahil — din limba greacă: „ce se pune pe grumaz". El constă dintr-o fîşie lungă de stofă, pe care preotul, cînd slujeşte, îl îmbracă pe gît, în aşa fel încît ambele capete se lasă în jos, în faţă, pînă mai jos de genunchi.

Jertfelnic sau *proscomidiar* — firidă în peretele de nord al altarului sau o măsuţă patrulateră, unde se săvîrşeşte proscomidia înainte de Sf. Liturghie şi se potrivesc Sf. Taine după ea.

Icos — cîntare bisericească, în care preamăreşte fapta sfîntului sau însemnătatea evenimentului sărbătorii.

Irmos — din limba greacă: „legătură" (vezi canon). Irmoase se numesc stihirile începătoare, ca de exemplu titlurile, cu care începe fiecare din cele nouă pesne ale canonului.

Canon — din limba greacă: „normă sau model". După rînduieli speciale, canon se numeşte componenţa celor nouă pesne. Cuprinsul canoanelor este diferit, depinzînd de evenimentul comemorat, însă stihirile începătoare ale fiecăruia din cele nouă pesne (irmos) aproape totdeauna sînt compuse după un model determinat, luat din Vechiul Testament. De exemplu irmosul primei pesne este compus după modelul pesnei, cîntată după trecerea în chip minunat a evreilor prin Marea Roşie. La Utrenie, canonul, se citeşte şi se cîntă după scoaterea Evangheliei în mijlocul bisericii.

În concluzie: din punct de vedere lingvistic majoritatea termenilor prezentaţi sînt de origine greacă, ebraică, latină şi 2—3 vechi slavi — adăugaţi pe parcurs. De aici se vădeşte că termenii uzuali de bază folosiţi în Biserica Ortodoxă Română datează din cele mai vechi timpuri, luaţi din limbile popoarelor în care s-a format creştinismul, de unde s-a răspîndit şi în Dacia. Scriitorul roman Tertulian (200 după Hristos) scrie că s-a răspîndit creştinismul în diferite provincii ale Imperiului roman, între care numeşte şi Dacia (P. P. Panaitescu, Istoria Românilor, Craiova, 1938, p. 37).

Ori, populaţia băştinaşă, care a trăit şi trăieşte pe aceste teritorii au format-o românii, ea a păstrat termenii vechi bisericeşti pînă azi, n-a părăsit niciodată aceste teritorii. A fost deci o continuitate a elementului român în Dacia de la Traian şi Decebal pînă astăzi.

Pr. *C. Pistrui*

Spicuiri din Indrumătorul bisericesc

— Cinsteşte toate legile (credinţele religioase), dar te închină numai la a ta.

— Pe omul scăpătat şi cu minte să-l ajuţi, ori de ce lege ar fi.

— Să-ţi fie milă de dobitoc, căci limba boului e lungă dar nu poate vorbi, şi cine n-are milă de dobitoc, n-are milă nici de semenul său.

— Apără-ţi ochii de zavistii, mîinile de răpiri, gura de pîri şi clevetiri, picioarele de căi rele.

— Nu fi leneş, căci lenea este începutul păcatului.

(Anul 1852)

— Toate organele, mai vîrtos acelea pe care se reazimă mai aproape sănătatea şi ţinerea vieţii, atît fizice cît şi intelectuale, trebuie cuviincios organizate şi îndeletnicite şi duse la gradul cel mai mare de perfecţie.

— De la a treia săptămînă (vara mai înainte, iarna mai tîrziu), trebuie lăsat copilul în toate zilele afară în aer curat şi aceasta trebuie făcută neprecurmat, fără a ne speria de vreme rea... Copiii şi plantele aduc foarte mult laolaltă... de le vom trage aerul şi lumina ei se vor beteji, vor căpăta o faţă palidă, vor rămîne îndărăpt cu dezvoltarea.

(Anul 1862 şi 1863)

— A mînca şi a bea prea mult strică viaţa întreit: întîi pentru că sileşte prea tare puterile mistuitoare şi aşa le şi slăbeşte, a 2-a pentru că opreşte mistuirea, fiindcă la astfel de mulţime nu se poate mistui tot cuviincios şi prin aceea se nasc cruzimi în maţe şi sucuri rele. A 3-a măreşte prea tare mulţimea sîngelui şi aşa grăbeşte circulaţia şi viaţa... Drept aceea, regula veche rămîne încă adevărată: înceată de a mai mînca, cînd ai mai putea încă mînca.

(Anul 1864)

— Asociaţiunea (Astra) are scopul cel mai înalt şi mai nobil a deştepta, a lumina, a cultiva şi prin aceasta a ferici pre poporul nostru cel atît de apăsat.

(Anul 1871)

— Să trecem mai departe dovedind, ce idei nebune mai puteau avea oamenii aşa numiţi culţi, despre aceea ce este omul în drept a cugeta şi a vorbi. Galilei pentru că au cutezat a cugeta şi a zice, că nu-i modru ca soarele care este un uriaş să se învîrtă pe lîngă piticul de pămînt, ci din contră — soarele este statornic şi pămîntul se învîrte în jurul lui — ne înşală însă văzul, ca şi atunci cînd trecem repede printr-o pădure copacii ni se par că fug — Galilei a fost tras la dare de seamă, cum a cutezat să şi cugete aşa ceva! A fost chinuit bietul bătrîn atîta, că şi-a călcat pe inimă şi-a zis, am minţit, deşi era convins că grăieşte cel mai curat adevăr născut în cap de om.

(Anul 1885)

— Nici odată să nu faci prin altul, ceea ce însuţi poţi să faci.

— Învaţă ceva nou în fiecare zi a vieţii tale.

— În zadar nu umbla niciodată, ci totdeauna caută ceva lucru, că vei avea şi vei afla.

(Anul 1886)

Pr. *Vart. Constantinescu*

Prăznuirea Sf. Iosif cel Nou de la Partoş

Şi în anul care s-a scurs prăznuirea celui ce a fost cu trei veacuri în urmă mitropolit al Timişoarei a adunat în biserica catedrală din acest oraş preoţi şi credincioşi din diverse parohii bănăţene, veniţi să-şi aducă prinosul lor de cinstire celui ce, în toată vremea, s-a arătat ocrotitor şi povăţuitor păstoriţilor săi.

În cadrul privegherii cu litie, P. S. Episcop-vicar Timotei Lugojanul a rostit un cuvînt de învăţătură despre cinstirea Sfintei cruci şi înţelesurile ei cu referire la activitatea şi trăirea Sfîntului Iosif cel Nou de la Partoş.

În ziua praznicului, 15 septembrie, s-a oficiat Sf. Liturghie arhierească cu participarea Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit Nicolae al Banatului şi a Prea Sfinţitului Episcop-vicar Timotei Lugojanul, în cadrul căreia, la timpul potrivit, Întîistătătorul Mitropoliei Banatului s-a adresat celor prezenţi, dîndu-le exemplu de urmat pe Sfîntul sărbătorit aşa cum s-a distins el în sînul obştii creştine a timpului său, ocrotitor a celei de astăzi.

După masă s-a săvîrşit Acatistul Sfîntului Iosif cel Nou de la Partoş, după care racla păstrătoare a moaştelor sale a fost reaşezată la locul obişnuit din naosul catedralei. P. C. pr. Ilie Maier, vicar administrativ, a prezentat apoi piesa corală „Recviem" închinată Sf. Iosif şi aparţinînd maestrului Filaret Barbu. Ea a fost interpretată în chip mişcător de corul catedralei mitropolitane, dirijat cu sensibilitate şi pricepere de Aurel Ciobanu.

Rep.

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 125 Sibiu, 1 aprilie 1977 Nr. 13—14

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă, P.O. Box 136-137 — telex: 11226, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 3.

† Prea Fericitul Părinte Patriarh JUSTINIAN a trecut la cele veşnice

„Lupta cea bună m-am luptat, călătoria am săvîrşit, credinţa am păzit. De acum mi s-a gătit cununa dreptăţii . . ."
(II Timotei 4, 7—8)

Fiii Bisericii noastre au luat cunoştinţă, cu adîncă durere, de comunicarea Sfîntului Sinod privitoare la încetarea din viaţă, sîmbătă, 26 martie 1977, ora 20,45, a Prea Fericitului Părinte JUSTINIAN, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Identificat întru totul cu spiritul autentic al Evangheliei Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, precum şi cu marile aspiraţii spre mai bine ale poporului nostru, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a fost o personalitate creatoare de epocă nouă în istoria Bisericii noastre. De aceea, prin trecerea sa la cele veşnice, Biserica Ortodoxă Română ca şi celelalte culte din ţara noastră, pentru care a avut o inimă caldă, frăţească, pierd un luminos exemplu de Ierarh.

*

Al treilea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Justinian s-a născut în urmă cu 76 de ani, la 22 februarie 1901, în satul Suieşti, jud. Vîlcea. Tatăl său era plugarul Marin Ilie Marina, un „luptător dîrz pentru binele ţărănimii", iar mama sa Elena, care i-a sădit în suflet „dragostea fierbinte faţă de comorile nepieritoare ale învăţăturii creştine", trăind în casa lor „duhul unui creştinism autentic, întemeiat pe faptele iubirii de Dumnezeu şi de aproapele", cum însuşi mărturisea. Strămoşii săi dinspre mamă slujiseră ca preoţi vreo trei veacuri în acele părţi de ţară, unii din ei fiind apărători hotărîţi ai păstoriţilor lor, ca Dumitraşcu din Dejoi, spînzurat în faţa bisericii într-o zi de Paşti, pentru că ridicase la luptă pe ţăranii vîlceni împotriva ienicerilor care-i jefuiau, sau un altul în acelaşi sat, înrolat între pandurii lui Tudor Vladimirescu. Pilda unor astfel de slujitori ai Bisericii şi ai Patriei a călăuzit în viaţă şi pe viitorul patriarh al Bisericii noastre.

Şcoala primară a urmat-o în satul natal, iar în 1914 părinţii l-au înscris la Seminarul teologic „Sf. Nicolae" din R. Vîlcea. Aici şi-a dobîndit o aleasă pregătire teologică şi duhovnicească, sub îndrumarea unor dascăli distinşi, fiind în toţi cei 8 ani de studii printre premianţii şcolii. În iunie 1923 a absolvit seminarul, obţinînd totodată şi diploma de învăţător.

În 1923, la numai 22 de ani, tînărul absolvent de seminar, în dorinţa de a veni în sprijinul poporului din care a odrăslit, şi-a început lucrarea de luminare a semenilor săi ca învăţător în satul Olteanca (Vîlcea), transferat la începutul anului şcolar următor la şcoala primară din Băbeni (Vîlcea). În 14 octombrie 1924 la praznicul Cuvioasei Paraschiva a fost hirotonit preot în catedrala episcopală din R. Vîlcea pe seama parohiei Băbeni, unde a păstorit timp de 8 ani, iar ca învăţător 6 ani.

În toamna anului 1925, preotul Ioan Marina s-a înscris ca student la Facultatea de Teologie din Bucureşti, împletind astfel slujirea de preot şi învăţător în Băbeni cu studiile universitare.

Şi-a continuat activitatea neobosită la Băbeni pînă la 1 noiembrie 1932, cînd a fost detaşat ca preot la catedrala episcopală din R. Vîlcea şi numit profesor şi director al Seminarului. La 1 septembrie 1933 a fost numit preot paroh la biserica „Sfîntul Gheorghe" din acelaşi oraş, unde a ostenit timp de 12 ani. Împreună cu preoţii vîlceni a înfiinţat o bancă populară, o bancă de credit şi o cooperativă. Datorită prestigiului de care se bucura în rîndul clerului, a fost ales în comitetul de conducere al Asociaţiei preoţilor din Oltenia, apoi în comitetul de conducere al Asociaţiilor preoţilor ortodocşi din ţară. În 1935 făcea parte din Comitetul Naţional şi Internaţional antifascist şi pentru pace. În prima jumătate a anului 1939 a luat parte la înfiinţarea revistei „Muncă şi voie bună" împreună cu marele scriitor Mihail Sadoveanu şi cu ziaristul Octav Livezeanu, redactînd pagina bisericească.

În viforul celui de al doilea război mondial, preotul Ioan Marina a luat atitudine făţişă împotriva fascismului, sprijinind acţiunea dusă de cei mai buni fii ai poporului nostru pentru eliberarea ţării.

Odată cu deschiderea drumului către o viaţă nouă în patria noastră, s-au deschis zări noi de activitate şi pentru preotul Ioan Marina, care a fost chemat la Înalta slujire arhierească. Încă din martie 1945, învăţatul mitropolit Irineu Mihălcescu al Moldovei, fostul său profesor şi locţiitor

(Continuare în pag. 3)

Întrajutorare frățească

După o iarnă mai puțin grea, o primăvară timpurie își trimitea vestitorii încă din luna februarie, încît, înainte de a le fi venit sorocul, mugurii vieții mijau prin livezile și poalele crîngurilor noastre. Odată cu acest minunat răsărit de înnoire a firii, începusem și noi, în clipele de răgaz, să rîdem la soare, ca oarecînd Ionică din Humulești Neamțului, mulțumind Celui Atotputernic pentru darurile cu care a împodobit lucrarea nevăzutelor Sale mîini.

Iată însă că acest zîmbet lăuntric ne-a fost întrerupt deodată, transformîndu-se într-o adîncă durere. Ca un trăznet la care nu te aștepți, așa a venit cutremurul din seara zilei din 4 martie, care, ca un monstru, ca o Godzilă uriașă, a lăsat în urma sa pagube enorme pentru țară, pagube pentru mulți semeni de-ai noștri, care și-au pierdut avutul dar și multe ființe dragi, iar durerea unor asemenea pierderi este cu anevoie de exprimat.

Cutremurul a distrus sau avariat și multe locașuri de închinăciune ale cultelor din țara noastră. Între ele se află sute de biserici și mănăstiri ortodoxe, care necesită intervenții capitale, iar alte peste 1200 de biserici au fost afectate într-un grad mai mic sau mai mare. În Arhiepiscopia Sibiului au avut de suferit peste 80 biserici și case parohiale, dintre care peste 20 biserici și cîteva case parohiale în prot. Sf. Gheorghe, cercetate de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului în zilele de 7 și 8 martie.

După cum știm planeta noastră este destul de des confruntată cu astfel de încercări dar, cu toate acestea, cursul vieții nu s-a oprit, oricît de grele au fost cataclismele. Pe lîngă datele încurajatoare pe care ni le oferă, în astfel de situații, oameni de specialitate, noi, ca fii ai Bisericii, este important să nu ne pierdem nici o clipă încrederea în purtarea de grijă a lui Dumnezeu, care, chiar dacă îngăduie să fim încercați uneori, „morții nu ne-a dat" — cum spune Cartea Sfîntă. Astfel de împrejurări avea în vedere și Psalmistul cînd scria: „Cînd am zis: S-a clătinat piciorul meu, mila ta, Doamne, mi-a ajutat mie", sau: „Doamne, cînd s-au înmulțit durerile mele în inima mea, mîngîierile tale au veselit sufletul meu" (Ps. 79, 15—16).

În decursul istoriei sale bimilenare, poporul nostru a avut și el parte de astfel de încercări dureroase dar din toate a ieșit la suprafață, oricît de învolburate au fost valurile care l-au împresurat. Să ne amintim de pildă de situația în care se afla Ștefan cel Mare după o luptă cu turcii, cînd, înfrînt pentru un moment, părea că nu mai este nici o nădejde de scăpare pentru țărișoara sa. Dar, la îndemnul mamei sale, cum spune legenda, la îndemnul lui Daniil Sihastru, marele voievod își readună oștenii, care, sub văpaia dragostei de glia străbună, au făcut adevărate minuni de vitejie, țara fiind mîntuită de puhoaiele străine.

Astfel de adevărate minuni a făcut poporul nostru și în zilele de după 4 martie, cînd a dat din nou un măreț examen de patriotism, de omenie, de întrajutorare, pildă de dăruire constituind în acest sens persoana neobosită a Președintelui Republicii noastre, Domnul Nicolae Ceaușescu.

„Cred că nenorocirea a scos la suprafață ceea ce este mai bun în noi" — scria Geo Bogza în România literară din 10 martie 1977.

Într-adevăr, „dragostea lucrătoare", cum i-ar spune Sf. Apostol Pavel, a fost cît se poate de vădită în acele zile. Ea a însuflețit echipele de militari și muncitori care au lucrat fără odihnă zile și nopți încontinuu la înlăturarea dărîmăturilor și salvarea de vieți omenești, ca și caravanele omeniei, care veneau din județele mai puțin afectate de cutremur cu alimente și alte articole de strictă necesitate pentru sinistrați; medicii și surorile medicale, prezenți la fața locului și sutele de mii de donatori de sînge din întreaga țară, între ei numărîndu-se între primele rînduri și studenții noștri teologi din Sibiu.

Cu toate acestea, rana dureroasă din trupul țării este destul de deschisă și la vindecarea ei sîntem chemați cu toții să contribuim. Acum mai ales, alături de toți fiii Patriei, noi, ca creștini, trebuie să ne dovedim prin fapte credința noastră, așa cum ne îndeamnă și Pastorala Sf. Sinod din 10 martie a. c. Acum mai ales se cuvine să ne aducem aminte de cuvintele Sf. Apostol Pavel care ne poruncește: „Nimeni să nu caute numai de ale sale ci fiecare și de ale altuia" (I Cor. 10, 24), sau de ale Sf. Ioan Gură de Aur care zice: „Să ne îngrijim de ale aproapelui ca de ale noastre", alergînd „unii în ajutorul altora". Acum mai ales, tot după cuvîntul Sf. Apostol Pavel, ni „s-a deschis o ușă mare spre folosință" (I Cor. 16, 9), străduindu-ne să ajutăm pe cei ce am avut de suferit din cauza cutremurului, ca oarecînd corintenii pe cei bîntuiți de secetă din Palestina, nu cu zgîrcenie, ci cu dragoste, „căci pe dătătorul de bunăvoie îl iubește Dumnezeu" (II Cor. 9, 6—7).

Sîntem în postul Sf. Paști, timp în care simțul întrajutorării se cuvine să ne fie mai viu, pentru ca și bucuria Învierii să ne fie cît mai deplină.

„Cei ce seamănă cu lacrimi, cu bucurie vor secera", spune Psalmistul (Ps. 125, 5), cuvinte care ne întăresc convingerea că, cu ajutorul lui Dumnezeu și forțele sale unite, poporul nostru va trece cu bine și peste grelele neajunsuri provocate de cutremur, așa după cum acei dintre semenii noștri loviți de cutremur, prin ajutorul Statului, acordat cu atîta largheță, cu ajutorul nostru moral și material vor depăși zdruncinul negrăit prin care au trecut.

Să ne străduim deci să ne facem fiecare la locul nostru de muncă datoria cu toată rîvna și conștiinciozitatea, încredințați fiind că vom culege „cu bucurie", nu numai roadele ogoarelor care acum se însămînțează prin hărnicia sătenilor noștri, ci și roadele efortului general și al întrajutorării noastre frățești, contribuind la continuarea urcușului Patriei noastre spre noi culmi de înflorire.

R.

Cu privire la post

Mîntuitorul Iisus Hristos spune, în Evanghelia după Matei, că „nu ceea ce intră în gură spurcă pe om, ci ceea ce iese din gură" (Matei 15, 11). Unii dintre noi, mai puțini cunoscători ai rostului și înțelesurilor postului, susțin că prin cuvintele de mai sus Iisus-Domnul nostru a desființat postul. Oare așa să fie?

Pentru a înțelege textul de mai sus, trebuie să vedem în ce împrejurări l-a rostit Mîntuitorul. Citind cap. 15 de la Matei, vedem că fariseii și cărturarii învinuiesc pe Apostolii că „mănîncă pîine" fără a-și spăla mîinile. Se știe că la iudei se făcea deosebire între mîncări curate și necurate, carnea de porc de pildă fiind oprită. Cel ce mînca cu mîini nespălate de asemenea era socotit necurat sau spurcat. În textul de mai sus deci nu este vorba nicidecum de post, ci, răspunzînd învinuirii cărturarilor că Apostolii au mîncat pîine cu mîinile nespălate, Iisus le spune: „Nu ce intră în gură spurcă pe om...", în înțelesul că nici un fel de mîncare nu poate spurca pe cel ce o mănîncă, chiar dacă nu se spală pe mîini înainte de a o consuma. Despre acest lucru ne va încredința mai tîrziu și Sf. Apostol Pavel, cînd zice: „Nimic nu este spurcat în sine", ci „toate sînt curate" (Rom. 14, 14.20).

De bună seamă că acest lucru nu înseamnă că nu trebuie să ne spălăm pe mîini înainte de a mînca; nespălarea este condamnabilă, nu pentru că ne-ar spurca sufletul, ci pentru că primejduiește sănătatea trupului.

Postul Sf. Paști în care ne aflăm — care închipuie și postul de 40 zile al Mîntuitorului (Matei 4, 2) înainte de a ieși la propovăduire — ne aduce aminte de rostul înalt pe care îl au în viața noastră creștinească posturile rînduite din vechime de Biserica ai cărei fii sîntem.

Mai întîi trebuie să reținem că postul nostru creștinesc nu trebuie confundat cu un simplu regim alimentar, ci el are în primul rînd un sens spiritual. În cartea: „Iisus Hristos, viața noastră", p. 261, Î. P. S. Mitropolit Nicolae Mladin al Ardealului îl arată foarte lămurit cînd spune: „Sensul spiritual nu constă numai în faptul că postul este un exercițiu prin care se întărește voința și își arată stăpînirea asupra poftelor noastre, ci mai mult: postul este o jertfă liber acceptată din iubire față de Dumnezeu... iar cel ce iubește pe Dumnezeu se bucură că poate aduce această jertfă." „Postul — continuă Î. P. S. Sa — este înfrînarea tuturor poftelor, tuturor impulsurilor trupești (nefirești), pentru ca să poți iubi pe Dumnezeu, să poți simți pe Dumnezeu în inima ta... Cum vei auzi vocea lui Dumnezeu cînd în sufletul tău bîntuie vijelia ispitelor, plăcerilor și păcatelor? Fă liniște în viața ta: oprește strigarea poftelor, poruncește patimilor să tacă, stinge aprinderea plăcerilor, stăvilește risipirea gîndurilor și răvășirea simțurilor..., fă liniște în trupul și-n sufletul tău... Acesta este postul: *un proces de purificare a trupului și a sufletului, pentru ca în ființa noastră să sălășluiască Dumnezeu.*"

Este adevărat că postul implică și un fel de regim alimentar, adică abținerea de la unele mîncări, aspect de mare importanță și el. Medicina modernă confirmă ceea ce Sfinții Părinți ai Bisericii au intuit cînd au rînduit eliminarea unor alimente de origine animală în vremea postului. Se știe că organismul omenesc are nevoie din cînd în cînd de o primenire lăuntrică, de o dezintoxicare provocată de cărnuri, grăsimi etc., de un fel de repaus, pe care îl dau alimentele de origine vegetală. Ba mai mult, zarzavaturile și alte plante pe care le consumăm mai intens în vremea postului conțin și o seamă de substanțe de care organismul nostru are absolută nevoie pentru echilibrul și buna sa funcționare.

În această privință poporul nostru are foarte multe cunoștințe, acumulate prin experiența și inteligența sa în decursul veacurilor. Se știe că în postul Sf. Paști se consumă multe urzici, care „primenesc sîngele". Loboda de pildă reduce tensiunea arterială, iar usturoiul este un fel de medicament universal.

Și în această privință putem spune cu Sf. Scriptură că Dumnezeu toate le-a făcut „bune foarte" (Facere 1, 31), natura oferind, ca o uriașă farmacie, elementele necesare vindecării multor boli, ceea ce popoarele au descoperit în bună parte în decursul vremii, iar medicina de astăzi întărește acest lucru prin ceea ce numește fitoterapie.

Semnalăm în această privință o valoroasă carte apărută în 1976 la noi în țară, intitulată: *„Farmacia naturii"*, scrisă de E. Crăciun, O. Bujor și M. Alexan, prefațată de acad. prof. Dr. Aurel Moga, din al cărei cuvînt înainte reținem și următoarea frază: „Dacă am asemui natura cu o imensă uzină împărțită în numeroase secții, care fabrică în permanență produse alimentare și furajere, materii prime și industriale, biochimice și microbiologice, atunci în această uzină și-ar găsi un loc important una dintre cele mai utile secții: cea de materii prime și de produse farmaceutice."

Se cuvine deci să înțelegem adevăratul rost al postului nostru creștinesc, străduindu-ne să împlinim atît postul sufletesc, evitînd gîndurile și faptele rele și împlinind cele bune, cît și cel al mîncării, organismul nostru avînd nevoie, după cum am văzut, și de un asemenea post.

Adăugînd la acestea Sf. Spovedanie și Sf. Cuminecătură, vom spori în urcușul nostru spre desăvîrșire și vom întîmpina după cuviință și marele praznic al Învierii Domnului.

N. M. Boițan

† Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a trecut la cele veşnice

(Urmare din pag. 1)

de episcop la Rîmnic (1938—39), l-a numit ca vicar al său la Iaşi. Apoi la 30 iulie 1945, pe baza propunerii mitropolitului Irineu, Sf. Sinod a acordat preotului vicar Ioan Marina rangul ierarhic de arhiereu-vicar al Mitropoliei Moldovei şi Sucevei cu titlu de „Vasluianul". La 11 august 1945, a fost tuns în monahism la Mănăstirea Cetăţuia de lîngă Iaşi, iar în 12 august 1945 a fost hirotonit întru arhiereu în catedrala mitropolitană din Iaşi.

O problemă majoră care se punea în acel timp era aceea a asistenţei sociale, absolut necesară atunci cînd o parte din Moldova fusese teatrul operaţiunilor de război. Peste tot erau mii de orfani, de văduve, de oameni fără adăpost, la care se adăuga şi cumplita secetă din anul 1947. Arhiereul Justinian a venit în sprijinul acestora sub multiple forme.

Prin bogata activitate pe care a desfăşurat-o ca arhiereu-vicar, a cîştigat dragostea preoţilor şi credincioşilor încît în august 1947, în urma retragerii din scaun a mitropolitului Irineu Mihălcescu, Patriarhul Nicodim a numit pe arhiereul Justinian ca locţiitor de mitropolit al Moldovei şi Sucevei, iar la 19 noiembrie 1947 Colegiul electoral Bisericesc l-a ales în scaunul vacant de arhiepiscop al Iaşilor şi mitropolit al Moldovei şi Sucevei, fiind înscăunat la Iaşi la 28 decembrie 1947.

După abia două luni, octogenarul patriarh Nicodim Munteanu a trecut la cele veşnice (27 februarie 1948). Potrivit prevederilor statutare, mitropolitul Justinian a devenit locţiitor de patriarh.

La 24 mai 1948, Marele Colegiu electoral Bisericesc a ales pe mitropolitul Justinian în scaunul vacant de arhiepiscop al Bucureştilor, mitropolit al Ungrovlahiei şi Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Cu acest prilej, noul Întîistătător al Bisericii noastre enunţa şi cîteva din problemele mari care urmau să fie în centrul atenţiei sale. „În mod deosebit, mă voi strădui ca Sfînta noastră Biserică Ortodoxă Română să facă faţă aşteptărilor şi nădejdilor ce şi le pun dreptcredincioşii în contribuţia ei la noua aşezare socială... Niciodată în viaţa ei, în decurs de aproape două milenii, Biserica lui Hristos nu a avut un prilej mai potrivit pentru a-şi pune în practică învăţăturile Evangheliei ca cel de azi, datorită regimului democrat popular instaurat în ţara noastră", arătînd în acelaşi timp că „numai în felul acesta, slujind omenirea, ajutînd noroadele în lupta lor pentru pace şi libertate, Biserica va putea să contribuie la zidirea unei lumi mai bune, care să fie demnă de Creatorul ei. Pe drumul acesta vom îndruma paşii Bisericii Ortodoxe Române şi ai slujitorilor săi". Cu acelaşi prilej spunea: „Vom avea inima larg deschisă pentru celelalte confesiuni din ţara noastră. De asemenea vom întinde mîna iubirii şi a prieteniei de frăţie întru Hristos tuturor Bisericilor Ortodoxe surori întru ecumenicitate, luptînd pentru înflorirea Ortodoxiei."

La 6 iunie 1948, în prezenţa reprezentanţilor autorităţilor de stat, a delegaţiilor Bisericilor Ortodoxe surori, a membrilor Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, a reprezentanţilor corpului diplomatic şi al altor invitaţi, preoţi şi credincioşi, a avut loc solemnitatea înmînării cîrjei de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Ajuns „mare preot în casa lui Dumnezeu" (Evr. 10, 21), în vremuri de adînci prefaceri în viaţa politică, socială şi economică a ţării noastre, Patriarhul Justinian a intuit de la început calea pe care trebuia să meargă Biserica Ortodoxă Română. Noul Întîistătător al Bisericii noastre s-a dovedit de la bun început un om de acţiune şi curaj, un conducător energic şi priceput, un îndrumător dinamic şi plin de înţelepciune al clerului şi credincioşilor, care a ştiut să înnoiască toată lucrarea Bisericii pe care o cîrmuia, potrivit realităţilor vremii noastre, dar fără să se îndepărteze de credinţa şi de canoanele Bisericii sau să se rupă de tradiţiile bimilenare ale creştinismului românesc. Vom aminti pe scurt doar cîteva din marile realizări ale Patriarhului Justinian.

Încă din primul an de activitate patriarhicească — în octombrie 1948 — s-a săvîrşit actul de mare însemnătate istorică şi bisericească al Reîntregirii Bisericii Ortodoxe din Transilvania, prin revenirea foştilor preoţi şi credincioşi uniţi la sînul Bisericii strămoşeşti. În felul acesta s-a înlăturat pentru totdeauna actul nedrept din 1698—1701 prin care o parte a românilor transilvăneni au fost rupţi prin silnicie şi amăgire din trupul Bisericii Ortodoxe. In anii care au urmat Patriarhul Justinian a manifestat o grijă statornică pentru consolidarea deplină a acestui act istoric al Reîntregirii bisericeşti.

S-a purces apoi la o nouă organizare şi legislaţie bisericească, aceasta trebuind să corespundă atît aşezămintelor dogmatice şi canonice ale Bisericii noastre cît şi a tradiţiei creştinismului românesc. Sub îndrumarea sa a fost întocmit Statutul pentru Organizarea şi Funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române. Pe baza acestui Statut sînt organizate eparhiile Patriarhiei noastre. Patriarhul Justinian a purtat o grijă statornică faţă de aşezămintele ortodoxe române de peste hotare, trimiţîndu-le preoţi, iconostase, veşminte, cărţi de cult, reviste bisericeşti etc.

Tot în anul 1948 s-a purces la organizarea învăţămîntului teologic care a fost trecut sub directa îndrumare a Bisericii. Pentru îndrumarea clerului s-au organizat din 1949 încoace cursuri de îndrumare pastorală şi socială a clerului, la care au fost chemaţi în două rînduri toţi preoţii din cuprinsul Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române.

Literatura teologică şi presa bisericească au cunoscut o adevărată renaştere. Ierarhii, profesorii de Teologie şi alţi preoţi cu preocupări carturăreşti au publicat nenumărate cărţi de teologie, manuale didactice, studii etc. Însuşi Patriarnul Justinian a publicat 12 volume de predici, pastorale, cuvîntări şi articole sub titlul semnificativ de *„Apostolat Social"*, precum şi o nouă ediţie a Cazaniei. Se adaugă la acestea două ediţii ale *Bibliei* (1968; 1975), Noul Testament (1949; 1972), Mica Biblie (1972), toate cărţile de cult, majoritatea în mai multe ediţii (de pildă Liturghierul, în 3 ediţii, revăzut de Patriarhul Justinian însuşi). Două dintre revistele bisericeşti centrale şi anume Ortodoxia şi Studii Teologice au purces la drum din înalta iniţiativă a Patriarhului Justinian.

Numeroşi tineri teologi au fost trimişi la studii peste hotarele ţării prin grija Patriarhului Justinian, preocupat permanent de formarea viitoarelor cadre ale Bisericii. Din rîndul lor s-au recrutat cîţiva Ierarhi, profesori de Teologie etc.

Un act de mare însemnătate în viaţa Bisericii Ortodoxe Române a fost prima canonizare solemnă a unor sfinţi de neam român şi generalizarea cultului unor sfinţi ale căror moaşte se găsesc în ţara noastră (1955). Acest act de adîncă pietate a sporit evlavia credincioşilor noştri şi a ridicat Ortodoxia românească la o nouă strălucire.

Între alesele realizări ale Patriarhului Justinian se înscrie şi acţiunea de restaurare a monumentelor istorice bisericeşti, comori de artă românească, lăsate de vrednicii noştri înaintaşi pe întreg cuprinsul ţării.

Sub îndrumarea sa au fost restaurate zeci de mănăstiri şi biserici din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureştilor, în unele s-au amenajat muzee şi colecţii de obiecte bisericeşti, s-au organizat cursuri speciale pentru pregătirea îndrumătorilor acestor muzee. În acelaşi timp, în Arhiepiscopia Bucureştilor, ca şi în celelalte Eparhii ale ţării, s-au ridicat biserici noi, au fost împodobite cu picturi alte biserici de către pictori şi zugravi formaţi sub directa îndrumare a Patriarhiei. Tot la Patriarhie s-au organizat ateliere speciale de pictură, de sculptură, argintărie etc., în care au fost chemaţi să lucreze mai ales slujitorii cinului monahal.

Ca unul care a urcat pe scaunul patriarhal din rîndurile preoţimii de mir, Patriarhul Justinian a arătat o părintească şi statornică grijă faţă de toţi slujitorii Bisericii, străduindu-se să le creeze condiţii satisfăcătoare de viaţă prin retribuirea lor de stat sau din fondurile Bisericii. Sub îndrumarea sa a luat fiinţă Casa de Pensii şi ajutoare a clerului, case de odihnă ale Bisericii în diferite staţiuni balneo-climaterice, un cămin pentru preoţii şi călugării pensionari la Dealu, un alt cămin pentru preotesele văduve şi călugăriţele bătrîne. Pentru împlinirea nevoilor urgente ale Bisericii şi pentru sprijinirea bisericilor mai mici şi a celor de peste hotare s-a creat un fond central misionar din daniile benevole ale credincioşilor. Sub Patriarhul Justinian s-a introdus un duh nou în relaţiile Bisericii noastre cu alte Biserici creştine, în vederea refacerii unităţii creştine. A condus zeci de delegaţii care au vizitat diferite Biserici creştine, primind la rîndul său vizitele unor înalte solii de peste hotare, fie ortodoxe fie de alte confesiuni. Astfel au fost reluate legăturile tradiţionale ale Bisericii noastre cu Patriarhiile apostolice din Constantinopol, Alexandria, Antiohia şi Ierusalim, cu Patriarhiile rusă, gruzină, sîrbă şi bulgară, şi cu Arhiepiscopiile Greciei, Poloniei, Finlandei ş. a., cu Biserica romano-catolică din Austria, Germania Federală, Belgia, cu Biserica Anglicană, cu Bisericile vechi orientale (armeană, etiopiană, coptă şi siriană din Malabar), cu Biserica veche catolică şi cu zeci de biserici şi denominaţiuni protestante. În 1961 Biserica Ortodoxă Română a reintrat în Consiliul Ecumenic al Bisericilor, unde ierarhii şi teologii români activează în diferite comisii.

Prin toate aceste contacte a sporit nespus de mult însuşi prestigiul Bisericii Ortodoxe Române.

Dar Patriarhul Justinian a fost preocupat în permanenţă de stabilirea unor bune raporturi între cultele din patria noastră, prin cultivarea respectului reciproc şi a înţelegerii între ele în vederea sprijinirii efortului general pentru progresul şi prosperitatea ţării şi a poporului nostru. „Ecumenismul local" dintre cultele de la noi, sprijinit cu fermitate de Patriarhul Justinian, a fost unanim apreciat de toţi Ierarhii şi teologii care au vizitat ţara şi Biserica noastră.

În acelaşi timp sub arhipăstorirea Patriarhului Justinian, clerul ortodox român a fost îndrumat permanent să sprijine străduaniile poporului nostru spre o viaţă nouă.

Acţiunea de apărare a păcii a fost mereu în centrul Apostolatului social, propovăduit şi pus în practică de Biserica Ortodoxă Română şi slujitorii ei.

Însufleţit de nobile sentimente patriotice, Patriarhul Justinian a îndrumat clerul spre o muncă susţinută de sprijinirea tuturor eforturilor Cîrmuitorilor ţării de zidire a României noi, de instaurare a păcii, a bunei înţelegeri între oameni şi popoare. De aceea pe bună dreptate a fost numit „Patriarhul păcii" şi „Patriarhul Apostolatului social".

Înalta ocîrmuire de Stat, apreciind sprijinul statornic al Patriarhului Justinian în acţiunea de promovare a păcii şi de zidire a vieţii celei noi în Patria noastră, i-a acordat în mai multe rînduri ordine şi medalii ale Republicii Socialiste România. La fel a fost apreciat de cîrmuitorii altor ţări şi Biserici pe care le-a cercetat.

Din această rezumativă prezentare a activităţii desfăşurate de răposatul Patriarh Justinian în cei peste 50 ani de slujire a Bisericii strămoşeşti şi a poporului, dintre care 32 de ani de slujire arhierească şi 29 ani de patriarhat, se desprinde constatarea că oriunde a lucrat, ca învăţător de sat, ca preot-paroh, ca profesor şi director de seminar, ca arhiereu-vicar şi mitropolit al Moldovei şi Sucevei şi, în sfîrşit, ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române a manifestat în permanenţă o rîvnă cu adevărat apostolică întru slujirea lui Dumnezeu şi a omului. Personalitatea sa a dominat întreaga viaţă a Bisericii noastre în ultimii 32 de ani, fiind în acelaşi timp una din figurile reprezentative ale Ortodoxiei şi ale ecumenismului contemporan. Numele său, înscris de mult în şirul marilor ierarhi ai Bisericii noastre, va fi pomenit de-a pururi de generaţiile care vor veni după noi şi care vor cerceta cu sfinţenie bogatele sale realizări, care au creat o epocă nouă în istoria Bisericii Ortodoxe Române: *Epoca Patriarhului Justinian.*

*

Încredinţaţi că numele Patriarhului Justinian va rămîne de-a pururi înscris în cartea de aur a Bisericii Ortodoxe Române, în conştiinţa Ierarhilor, preoţilor şi credincioşilor care l-au cunoscut şi preţuit ca pe omul providenţial care a cîrmuit, împreună cu Sf. Sinod, Biserica noastră trei decenii spre culmi ale duhovniciei noastre ortodoxe, ne rugăm Părintelui ceresc să aşeze sufletul său bun şi mare întru odihna cea fericită a aleşilor Săi.

Pomenirea lui din neam în neam!

T. R.

Bucuria Învierii Domnului

Hristos a înviat!

Acest salut umple de bucurie inima tuturor creştinilor, chemaţi la o viaţă nouă de Domnul cel înviat din morţi.

Învierea Domnului stă la temelia mîntuirii noastre. Ea ne întăreşte credinţa că Cel ce a murit pentru iertarea păcatelor noastre şi ne-a lăsat viaţa Sa ca pildă de urmat — este nu numai *Om adevărat*, dar şi *Dumnezeu adevărat*, care a rupt zapisul păcatului lui Adam, a sfărîmat puterea morţii şi a diavolului şi nouă ne-a dăruit viaţă fericită.

Dacă Hristos-Domnul n-ar fi înviat, nu ne-ar fi izbăvit de păcat pentru că ar fi arătat că este numai Om. El ar fi rămas un mare binefăcător al omenirii.

Murind ca Om fără de păcat, Domnul a înviat ca Dumnezeu atotputernic, pentru că El este în una şi aceeaşi Persoană Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, este Fiul născut din Tatăl mai înainte de a fi lumea, întrupat din Sf. Fecioara Maria, ca să ne mîntuiască de păcat, să ne facă din nou fiii lui Dumnezeu prin har, cum am fost înainte de căderea primilor oameni. În acest scop Domnul a luat asupra Sa păcatul lui Adam — şi păcatele tuturor oamenilor şi *a murit* pentru ele, împăcîndu-ne cu Dumnezeu. De aceea El este nu numai Prietenul şi Fratele nostru bun, ci şi *singurul şi adevăratul nostru Mîntuitor*.

Dar acum, după moarte se revelează minunea! Omul acesta umilit, batjocorit, hulit şi chinuit, răstignit, omorît şi îngropat, *n-a rămas in mormînt decît trei zile* şi a *înviat* pentru că nu a fost un simplu Om, ci şi Dumnezeu şi ca Dumnezeu a înviat din morţi. Moartea este plata păcatului, zice Sf. Ap. Pavel, iar unde nu este păcat nu este nici moarte, ci este harul şi viaţa veşnică în Iisus Hristos, Domnul nostru" (Rom. 6, 22—23).

De această biruinţă a vieţii asupra morţii se bucură şi se veselesc de-a pururi toţi credincioşii pentru că *Învierea Domnului este certitudinea* învierii noastre, deoarece a fost cîştigată de El în numele nostru al tuturor şi toţi cîţi credem şi trăim după voia Lui, ne bucurăm de darul învierii şi al vieţii fericite în veci. De aceea toată suflarea creştinească tresaltă de bucurie, pentru că Domnul, murind pentru noi, ne-a trecut din moarte la viaţă şi de pe pămînt la cer şi a distrus puterea celui rău. Pe drept, zice măritul Apostol Pavel: „Unde-ţi este moarte boldul? Undeţi este iadule, biruinţa?" (I Cor. 15, 55—56). Toate s-au prăbuşit prin Învierea Domnului. Psalmistul David luminat de Duhul Sfînt — cu milenii înainte — a grăit pentru toţi credincioşii pămîntului: „Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm şi să ne veselim întrînsa" (Ps. 117, 24). Iar noi cîntăm cu mare bucurie în sfintele biserici: „Astăzi toate de lumină s-au umplut, şi cerul şi pămîntul...", credincioşii fiind îndemnaţi să se *ierte şi să se împace între ei*, „să zicem fraţilor şi celor ce ne urăsc pe noi..."

Dar marea bucurie a Învierii Domnului o simte sufletul credincios numai dacă priveşte retrospectiv faptele dureroase din Vinerea Sf. Patimi. Atunci am văzut stînd faţă în faţă *iubirea* altruistă şi jertfelnică cu ura egoistă şi oportunistă, iertarea cu răzbunarea, virtutea cu păcatul şi viciul, sfinţenia absolută cu fărădelegea josnică, bunătatea şi blîndeţea cu răutatea şi violenţa, lumina cu întunericul şi viaţa cu moartea. De frica celor petrecute atunci, ni s-a cutremurat toată fiinţa din temelii, pentru că am *văzut triumful forţelor negative asupra forţelor pozitive ale existenţei.*

Iată, însă, că a venit ziua Învierii, cînd toate de lumină s-au umplut şi ne cheamă la veselie duhovnicească, pentru că Hristos a înviat şi prin aceasta şi-a arătat dumnezeirea Sa. Prin El sîntem fericiţi în veci; am fost restauraţi în har, am recîştigat tot ce am pierdut prin Adam; raiul s-a deschis şi odată cu noi, se bucură îngerii din cer.

Era obiceiul sfînt în trecut ca, de Paşti, toţi credincioşii să se îmbrăţişeze cu bucurie între ei, cu salutul „Hristos a înviat!"

Învierea Domnului este piatra de temelie a mîntuirii noastre, certitudinea învierii şi a vieţii de veci, zice Sf. Ap. Pavel (I Cor. 15, 14—30). Ea ne arată în chip strălucit că *forţele luminii sînt mai puternice decît forţele întunericului. Binele şi adevărul biruiesc răutatea şi minciuna, dreptatea iese la lumină, iubirea şi iertarea între oameni sînt mai tari decît ura şi răzbunarea, virtutea triumfă peste păcat şi fărădelege, iar viaţa învinge moartea.*

Ziua Învierii grăieşte credincioşilor din toate veacurile că viaţa este lucrul cel mai de preţ — primit în dar de la Dumnezeu — şi că merită să trăieşti, să lupţi, să te jertfeşti, să munceşti şi să creezi neîncetat, dăruind şi promovînd valorile absolute: Adevărul, Binele, Frumosul, Sfinţenia şi Dreptatea. Învierea arată că merită să te sacrifici pentru triumful idealurilor umanitare: religios-morale, social-politice, culturale şi materiale, pentru libertate, egalitate şi înfrăţirea dintre oameni şi popoare, pentru pacea, armonia, colaborarea şi întrajutorarea lor, pentru binele şi fericirea tuturor, a fraţilor din jurul tău, a poporului şi a Patriei tale în care se află chiar binele şi fericirea ta. Totul să facem, însă, şi să vieţuim *după pilda vieţii Domnului Hristos.*

Ziua învierii Domnului pentru creştini este un mesaj divin şi o chemare, de dincolo de veac, care ne obligă să trăim şi să muncim pentru un ideal superior. De ce? Pentru că la cîrma acestei lumi este un Dumnezeu-Părinte care îngrijeşte de fiecare din noi, prin harul Fiului şi lucrarea Sf. Duh, ca să fim fericiţi dacă facem voia Lui.

Învierea Domnului ne spune, convingător, că viaţa noastră nu este o zi de sărbătoare, dar nici o zi de temniţă — cum cred unii — şi de aici începe huzureala sau tristeţea, două căi opuse şi nesănătoase. Viaţa este o zi de lucru, zi de muncă, de încordare serioasă, de luptă grea şi susţinută, adesea cu înfrîngeri şi căderi. Numai peste Golgota se ajunge la Înviere.

Iubite frate, în lupta vieţii nu dispera, oricît ar fi lucrul tău de greu. Din Vinerea patimilor, a necazurilor şi a durerilor tale, priveşte, crede şi nădăjduieşte în ziua învierii tale. Munceşte cu credinţă şi rîvnă, luptă şi te jertfeşte pentru binele tuturor, ca şi Domnul. Mergi liniştit înainte, să fi convins că vine şi ziua cea mare a biruinţei tale, ziua învierii tale, ziua cea mare a bucuriei că ţi-ai făcut datoria şi ai urmat Domnului Hristos, ai urmat conştiinţei tale curate şi această bucurie nimeni nu ţi-a va lua. E ziua mîntuirii şi a fericirii tale, că ai fost exemplu bun între fraţii tăi.

Prot. Dr. *S. Radu*

La închiderea ediţiei:

Funeraliile Părintelui Patriarh JUSTINIAN

În ziua de 31 martie a. c. au avut loc funeraliile Părintelui Patriarh Justinian.

Slujba înmormîntării s-a săvîrşit în catedrala patriarhală, începînd cu ora 10,30 de către soborul Ierarhilor ortodocşi.

Au asistat D-l Ştefan Voitec, vicepreşedinte al Consiliului de Stat, D-l Eugen Jebeleanu, vicepreşedinte al Consiliului Naţional al Frontului Unităţii Socialiste, D-l Ion Roşianu, preşedintele Departamentului Cultelor, D-l Gheorghe Nenciu, vicepreşedintele Departamentului Cultelor, reprezentanţi ai Consiliului popular al capitalei.

Au fost prezenţi şefii cultelor din ţara noastră, numeroşi preoţi, monahi, monahii şi credincioşi.

De asemenea, au participat reprezentanţi ai unor Biserici de peste hotare, precum şi delegaţi ai unor organizaţii religioase internaţionale.

În numele Preşedintelui Republicii Socialiste România, Domnul Nicolae Ceauşescu, al Consiliului de Stat, Guvernului şi al Frontului Unităţii Socialiste, Domnul Ştefan Voitec, Vicepreşedinte al Consiliului de Stat, a exprimat condoleanţe.

A vorbit Î. P. S. Iustin Moisescu, Mitropolitul Moldovei şi Sucevei, în numele Sf. Sinod care a înfăţişat viaţa Părintelui Patriarh Justinian, subliniind principalele momente ale activităţii celui dispărut.

Domnul Ion Roşianu, preşedintele Departamentului Cultelor, în cuvîntul Domniei Sale a relevat personalitatea de ierarh patriot a Patriarhului Justinian, care a iubit cu înflăcărare poporul român, slujindu-l cu devotament.

Au mai luat cuvîntul Î. P. S. Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului, Em. Sa Episcopul Albert Klein în numele Bisericilor Protestante, Em. Sa Dr. Moses Rosen, şef-rabinul Cultului mozaic, Em. Sa Episcopul auxiliar Jakab Antal al Episcopiei Romano-Catolice de Alba Iulia.

După datină, se înconjoară catedrala patriarhală.

De asemenea, din rîndul delegaţiilor de peste hotare, au omagiat personalitatea defunctului Sanctitatea Sa Patriarhul Maxim al Bisericii Ortodoxe Bulgare, Sanctitatea Sa Patriarhul Vasken I, Catolicosul armean din Etchmiadzin, Î. P. S. Mitropolit Meletios de Paris, din partea Patriarhiei Ecumenice a Constantinopolului, Î. P. S. Mitropolit Ghermanos de Petra, din partea Patriarhiei Ierusalimului, Î. P. S. Mitropolit Alexei de Tallin din partea Patriarhiei Moscovei, Î. P. S. Mitropolit Alexandru de Peristeri din partea Bisericii ortodoxe a Greciei, P. S. Episcop Ramon Torella, vicepreşedinte al Secretariatului pentru Unitatea Creştină al Vaticanului, Em. Sa Episcopul John Satterthwithe de Fulham şi Gibraltar, din partea Bisericii anglicane, Allan Brasch, secretar general, asociat al Consiliului Ecumenic al Bisericilor şi dr. G. Williams, secretar general al Conferinţei Bisericilor Europene.

În sunetul clopotelor, soborul Ierarhilor şi preoţilor purtînd pe braţe sicriul cu trupul Patriarhului Justinian a înconjurat Catedrala patriarhală potrivit tradiţiei.

Cortegiul funebru s-a îndreptat apoi spre biserica Radu Vodă, unde s-a săvîrşit înhumarea în cripta dinaainte pregătită.

*****

(În numărul din 15 aprilie vom relata desfăşurarea funeraliilor).

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 125 Sibiu, 15 aprilie 1977 Nr. 15—16

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă, P. O. Box 136-137 — telex: 11226, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 3.

Împreună cu întreaga ţară

Din datele oficiale publicate în presa noastră cunoaştem că cutremurul din 4 martie 1977 a afectat 763 unităţi industriale, de construcţii şi transporturi, numeroase construcţii zootehnice, silozuri şi magazii de cereale, s-au prăbuşit sau avariat grav 32.900 locuinţe, zeci de unităţi spitaliceşti, instituţii de învăţămînt, cămine, case, pagubele ridicîndu-se la aproape 10 miliarde lei. Se ştie de asemenea că 35.000 familii şi-au pierdut adăpostul primind alte locuinţe prin grija Conducerii noastre de stat, iar mulţi fraţi de-ai noştri, între care personalităţi de prestigiu: artişti scriitori, oameni de ştiinţă etc., au trecut în chip năpraznic la cele veşnice, deşi s-au făcut eforturi supraomeneşti pentru salvarea a cît mai mulţi supravieţuitori. Pentru odihna sufletelor lor am înălţat rugăciuni fierbinţi la Cel Atotputernic.

Înconjurînd cu căldură şi dragoste pe cei ce au avut de suferit, într-un fel sau altul, în urma cutremurului din 4 martie, întregul nostru popor, ca o singură făptură, depune eforturi susţinute pentru a înlătura urmele cutremurului, iar roadele se văd de la o zi la alta.

Este impresionantă de asemenea contribuţia tuturor cetăţenilor Patriei, de la mic la mare, la „contul omeniei" 1977, sumele totalizînd pînă în momentul de faţă aproximativ trei miliarde trei sute de milioane lei: „Aceasta reprezintă — cum a arătat Domnul Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Republicii Socialiste România, în expunerea din 28 martie a. c. — o elocventă expresie a demnităţii şi spiritului de solidaritate şi întrajutorare al poporului nostru, a unităţii şi forţei sale politice şi morale. În aceste momente grele am simţit mai mult ca niciodată ce minunat popor sîntem."

Împreună cu întreaga ţară, fiii Bisericii noastre, cler şi credincioşii, şi-au adus şi îşi aduc obolul bănesc şi de muncă la recuperarea grelelor pierderi pe care le-am suferit.

Acestor probleme au fost închinate şi lucrările Sinodului Permanent al Bisericii Ortodoxe Române, care s-au desfăşurat la Palatul patriarhal în 10 martie a. c. La ordinea de zi au figurat analizarea pagubelor pricinuite bunurilor bisericeşti din Patriarhia Română de cutremurul din 4 martie 1977 şi măsurile de urgenţă pentru înlăturarea lor.

Sinodul Permanent a fost informat că, potrivit datelor preliminare comunicate de Eparhii, pagubele materiale suferite de unităţile Patriarhiei Române sînt foarte mari, depăşind cifra de 200 milioane lei.

Analizînd această situaţie, Sinodul Permanent a luat măsuri pentru restaurarea şi conservarea bunurilor bisericeşti afectate de această calamitate. În acest scop, fiecare Eparhie a fost îndrumată să întocmească de urgenţă documentaţii tehnice pentru toate obiectivele care au suferit stricăciuni, trecîndu-se imediat, după stabilirea priorităţilor, la restaurarea, rezidirea sau refacerea tuturor clădirilor bisericeşti care necesită acest lucru.

Sinodul Permanent a luat act, cu mulţumiri, de telegramele primite din partea unor Biserici, organizaţii intercreştine sau asociaţii religioase de peste hotare, care şi-au exprimat compasiunea pentru pierderile de vieţi omeneşti şi bunuri materiale suferite de Biserica Ortodoxă Română în urma îngrozitorului cutremur din 4 martie 1977, precum şi de ofertele de ajutorare primite în legătură cu această situaţie.

Prin telegrame, scrisori sau delegaţi trimişi în România, în această împrejurare, multe Biserici şi organizaţii inter-creştine de peste hotare, precum şi personalităţi bisericeşti, s-au oferit să tri-

(Continuare din pag. 3)

ÎNMORMÎNTAREA
Prea Fericitului Părinte Patriarh
† JUSTINIAN

Săvîrşirea din viaţă a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian a făcut o profundă impresie, cu largi ecouri, în ţară şi peste hotare.

În legătură cu încetarea din viaţă a Părintelui Patriarh Justinian, Ocîrmuirea de Stat a Republicii Socialiste România a trimis următoarea telegramă Sfîntului Sinod:

SINODULUI BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Adînc impresionaţi de încetarea din viaţă a Patriarhului Justinian Marina, exprimăm Sinodului Bisericii Ortodoxe Române profunde condoleanţe.

Prin încetarea din viaţă a Patriarhului Justinian Marina, Biserica Ortodoxă Română pierde un slujitor de seamă, care şi-a desfăşurat întreaga activitate în spiritul principiilor Constituţiei şi legilor ţării noastre ce consfinţesc libertatea cultelor, acţionînd pentru ca întregul cler al Bisericii Ortodoxe Române să sprijine consecvent străduinţele poporului nostru pentru zidirea României noi, pentru progres şi bunăstare, pentru pace şi colaborare internaţională.

CONSILIUL DE STAT
AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

La Catedrala patriarhală — unde au fost depuse rămăşiţele pămînteşti ale defunctului — zi-noapte s-au săvîrşit rugăciuni pentru odihna sufletului său ales, în vreme ce credincioşii aduceau în şirag neîntrerupt ultimul omagiu Patriarhului mutat întru odihna cea fericită. Sicriul era împresurat de nenumărate coroane de flori. Pe masa de lucru a Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit *Iustin* al Moldovei şi Sucevei, Patriarh Locotenent, se înmulţeau mesajele de condoleanţe primite din ţară şi de peste hotare. Soseau mereu delegaţii ale Bisericilor Ortodoxe surori, ale altor Biserici şi religii, ale organizaţiilor pancreştine ecumeniste, ale unor instituţii şi aşezăminte din ţară şi din străinătate.

La catafalcul adormitului în Domnul Patriarh Justinian

Ziua programată pentru desfăşurarea înmormîntării — joi, 31 martie 1977 — a început cu

ŞEDINŢA COMEMORATIVĂ A SF. SINOD

Deschizînd şedinţa, la ora 9, la Palatul patriarhal, Î. P. S. Mitropolit *Iustin* al Moldovei şi Sucevei, Patriarh Locotenent, a dat expresie durerii pricinuite Bisericii noastre de încetarea din viaţă a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian. Asistenţa a păstrat un minut de reculegere.

Elogierea personalităţii şi activităţii defunctului Patriarh a fost făcută de către Î. P. S. Mitropolit Nicolae *al Ardealului. Î. P. S. Sa a subliniat contribuţia decisivă a Patriarhului Justinian la înfăptuirea unificării noastre bisericeşti, la înnoirea Teologiei noastre şi a legislaţiei bisericeşti, reorganizarea învăţămîntului teologic, cursurile de orientare misionară şi socială, editarea de cărţi bisericeşti şi teologice.*

„Pe planul gîndirii teologice — a spus între altele I. P. S. Mitropolit Nicolae — Teologia ortodoxă românească, sub conducerea Patriarhului Justinian, s-a manifestat cu o vitalitate deosebită prin anco-

(Continuare în pag. 2)

Mironosițele

Maria din Magdala, Maria mama lui Iacov și Salomea, amintite în Sf. Evanghelie ce se citește în Duminica mironosițelor, alături de care mai pot fi așezate și Maria din Betania, sora lui Lazăr, și Ioana, femeia lui Huza, dregătorul lui Irod, care sînt considerate mironosițe, ne amintesc de toate femeile care și-au închinat viața lui Dumnezeu și semenilor.

Începînd de la femeia din obște, care, auzind pe Mîntuitorul, a strigat: „Fericit este pîntecele care te-a purtat...“ (Luca 11, 27), la femeile Ierusalimului care l-au petrecut plîngînd pe drumul Golgotei (Luca 23, 27), Claudia Procula, soția lui Pilat, care în timp ce Hristos-Domnul era judecat și considerat un om al fărădelegii, ea l-a numit Drept și Nevinovat (Matei 27, 19), Veronica ce a șters fața lui Iisus cu mahrama, femeile ce stăteau deoparte și priveau cum așează trupul Domnului; mironosițele și nesfîrșitul număr de matroane creștine, care prin exemplul vieții lor, în primele veacuri ale erei noastre, au uimit lumea necreștină și i-au ajutat pe oameni să se elibereze de întuneric și de păcate și să se apropie de Iisus Hristos-Mîntuitorul nostru.

De-a lungul veacurilor femeia a avut un rol deosebit de important în viața omenirii. Acest rol nu s-a pierdut nici acum. El a rămas același, la aceeași înălțime, cu condiția ca femeia să-și cunoască bine rostul și să-și îndeplinească cu vrednicie misiunea, rostul ei adevărat, înalt și luminat. Ba, astăzi, mi se pare că mai mult decît oricînd femeia are o chemare, o misiune, o sarcină deosebit de mare de realizat.

În lume mai există suferință. O parte din omenire e neliniștită, e bolnavă ca un copil stăpînit de febră. Pericole multiple și grave amenință omenirea din timpurile noastre. De la dezlănțuirea unor războaie catastrofale, pînă la dezordinea și decădența morală; de la raționalismul excesiv și pînă la ignoranța și răutatea cea mai întunecată, toate sînt rele ce amenință omenirea.

Împotriva tuturor relelor, mai eficient decît oricine, poate lupta femeia, femeia creștină, mama, soția, fiica.

Mironosițele dau un frumos exemplu și pentru femeile creștine de astăzi, fiice ale Bisericii noastre.

Magdalenele de acum să urmeze pe mironosița Maria Magdalena.

Maria din Betania, sora Martei, poate și ea să învețe ceva pe femeile creștine din zilele noastre.

Ioana, femeia lui Huza, dregătorul lui Irod, care din bunurile ei materiale ajuta și dădea întreținere pentru comunitatea celor doisprezece apostoli, este un model pe care l-a urmat întotdeauna femeia creștină. Despina Doamna, soția lui Neagoe Basarab, ca să nu amintesc decît de una, care și-a sacrificat toate podoabele pentru realizarea capodoperei, biserica Mănăstirii Curtea de Argeș, pe care o admiră o lume întreagă și astăzi, n-a făcut altceva decît a urmat cu fidelitate exemplul mironosiței Ioana și a altor femei care de-a lungul secolelor și-au sacrificat ce au avut mai scump pentru înflorirea culturii și civilizației.

Salomea, mironosița ce n-a avut nici calitățile nici scăderile celorlalte mironosițe, este prototipul, modelul femeii anonime, ce nu are nici patimi și aparent nici virtuți deosebite. Nu are nici vase de alabastru pline cu mir de nard de mare preț, cum a avut Maria Magdalena, nici posibilitățile materiale pe măsura Ioanei, soția dregătorului Huza, nici bijuteriile Despinei, nici comorile spirituale ale Mariei din Betania. Ea este o femeie obișnuită, dintre acelea care formează piedestalul de granit al societății. Aceasta prin munca ei, prin viața ei plină de dăruire și jertfă, prin modestia ei, prin truda ei neadormită acolo lîngă leagăn, lîngă vatră, lîngă soțul ei, căruia îi este tovarăș credincios de viață, săvîrșește o operă de o valoare nemaipomenită pentru societate.

Pe brațele acestei femei cresc pruncii, de la sînul ei a primit hrana toată suflarea omenească, pe umerii ei se reazămă viața, în inima ei pulsează frumusețea firească, moderată, fără străluciri la prima vedere, dar mult mai minunate și de o importanță mai mare decît multe alte opere de imediată binefacere.

Pe umerii femeilor de astăzi apasă și acum aceeași gravă responsabilitate.

Primul lucru pe care este datoare femeia din timpurile noastre să-l îndeplinească este să-și păstreze cu grijă toate calitățile cu care a înzestrat-o Dumnezeu; să-și păstreze feminitatea cu farmecul

(Continuare în pag. 4)

ÎNMORMÎNTAREA...

(Urmare din pag. 1)

rarea ei în actualitate, în problemele ridicate de viața Bisericii, de viața Ortodoxiei și a creștinătății întregi, de viața epocii noastre. Vrednicul de pomenire, Patriarhul Justinian a urmat pilda Sfinților Părinți, după care a teologhisi nu e numai a gîndi sau a vorbi despre Dumnezeu, ci e viață în Dumnezeu, e gîndire trăită, e o floare răsărită din solul realității divine și umane, de aceea și izvor de viață creștină și orientare în problemele actuale ale Bisericii. De aici accentul teologic în activitatea Prea Fericirii Sale, în activitatea internă și externă a Bisericii noastre, care își fundamentează teologic toate atitudinile și acțiunile și fructifică gîndirea teologică în noile realități ale vremii noastre.“

Au fost scoase în evidență de asemenea însușirile de neîntrecut gospodar bisericesc ale răposatului Patriarh, promovarea legăturilor frățești cu toate Bisericile ortodoxe, cu celelalte culte și religii, apostolatul social și ecumenismul practic, local. Î. P. S. Sa a încheiat arătînd grija părintească pe care Patriarhul Justinian a purtat-o Bisericii ortodoxe din Transilvania.

În continuare, au vorbit numeroși șefi de delegații. Au luat astfel cuvîntul: Î. P. S. Mitropolit *Meletie* de Paris — din partea Patriarhiei Ecumenice de Constantinopol și a Sanctității Sale Patriarhul ecumenic Dimitrie I; Î. P. S. Mitropolit *Ghermanos* de Petra — din partea Sanctității Sale Patriarhul apostolic al Ierusalimului, Benedict, și a Sfîntului Sinod; Î. P. S. Mitropolit *Alexandru* de Perisseri — din partea Bisericii Greciei; Monseniorul Episcop *Ramon Torelli*, vicepreședinte al Secretariatului pentru unitate creștină al Vaticanului — din partea Sanctității Sale Papa Paul VI; Em. Sa Episcopul anglican *John Sattertwaite* de Fulham și Gibraltar — din partea Bisericii Anglicane și a Arhiepiscopului-Primat de Canterbury; Pastorul *Allan Brasch*, secretar general adjunct al Consiliului Ecumenic al Bisericilor (Geneva); D-l *Glen Garfield Williams*, secretarul general al Conferinței Bisericilor Europene; Mgr. Episcop auxiliar rom.-cat. Dr. *Jakab Antal* — din partea Episcopiei rom.-cat. de Alba Iulia și a Excelenței Sale Episcopului Márton Áron; Em. Sa Dr. *Moses Rosen*, șeful Cultului Mozaic din țara noastră; Em. Sa Dr. *Albert Klein*, Episcopul Bisericii ev.-lut. C. A. din România; delegatul ortodocșilor francezi, D-l *Ștefan Mladen*.

La ședința comemorativă au participat ca invitați: delegați de peste hotare, șefi de culte din țară, rectorii și prorectorii Institutelor Teologice Universitare din București și Sibiu, vicari și consilieri patriarhali și eparhiali, alți invitați.

Au fost de față, din partea Departamentului Cultelor, Domnul președinte *Ion Roșianu* și Domnul vicepreședinte *Gheorghe Nenciu*, împreună cu funcționari superiori din Departament.

Î. P. S. Patriarh Locotenent Iustin al Moldovei și Sucevei a exprimat mulțumiri pentru participare și pentru cuvîntările rostite.

A urmat, în continuare,

PROHODIREA

rămășițelor pămîntești ale Patriarhului Justinian.

La Palatul patriarhal s-a format un impresionant cortegiu alcătuit din toți ÎÎ. PP. SS. și PP. SS. Ierarhi membri ai Sfîntului Sinod prezenți în Capitală, preoți și diaconi în odăjdii.

Ierarhii slujitori, cu preoții și diaconii, au luat loc pe solee. În preajma sicriului se aflau membrii familiei defunctului Patriarh.

În jețul de onoare a luat loc Domnul *Ștefan Voitec*, Vicepreședinte al Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România. În numele Domnului *Nicolae Ceaușescu*, Președintele Republicii Socialiste România, al Consiliului de Stat, al Guvernului și al Frontului Unității Socialiste, Domnia Sa a prezentat condoleanțe.

Au mai fost de față: D-l Eugen Jebeleanu, vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, D-l Ion Roșianu, președintele Departamentului Cultelor, D-l Gheorghe Nenciu, vicepreședintele Departamentului Cultelor, reprezentanți ai Consiliului popular al Capitalei.

Prohodirea s-a săvîrșit după rînduiala înmormîntării călugărilor.

La ora 10,30 Î. P. S. Patriarh Locotenent, Iustin al Moldovei și Sucevei a dat binecuvîntarea de început. Răspunsurile au fost date de Corala Patriarhiei, dirijată de P. C. pr. Iulian Cârstoiu.

Participarea efectivă a fiecărui slujitor din sobor la îndeplinirea ritualului înmormîntării a fost minuțios și exact prestabilită și respectată pilduitor. Î. P. S. Mitropolit Teoctist al Olteniei a citit Evanghelia. Cele două rugăciuni de dezlegare, de la sfîrșit, au fost rostite de către Î. P. S. Patriarh Locotenent Iustin, resp. Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

După terminarea slujbei înmormîntării, în numele membrilor Sfîntului Sinod, al clerului și credincioșilor Bisericii noastre, a luat cuvîntul Î. P. S. Patriarh Locotenent Iustin *al Moldovei și Sucevei. Evocînd viața defunctului Patriarh, Î. P. S. Sa s-a oprit la principalele momente ale activității excepționale pe care a desfășurat-o Prea Fericitul Patriarh Justinian. Legat prin originea sa și prin educația primită în familie și în școală de oamenii simpli, s-a dovedit animat tot timpul de rîvna împlinirii binelui obștesc, în tărîm bisericesc și patriotic deopotrivă. Dragostea lui față de România de astăzi, participarea lui la sprijinirea înfăptuirilor fără precedent din anii erei socialiste au fost exemplare. România nouă, liberă și democrată — spunea Patriarhul Justinian — este un patrimoniu sacru, care trebuie păstrat cu sfințenie.*

Activitatea desfășurată vreme de aproape trei decenii la cîrma Bisericii Ortodoxe Române de către Patriarhul Justinian, apostolatul social, ecumenismul practic local au înlesnit Bisericii Ortodoxe Române putința de a participa la lucrarea epocală de dezvoltare și progres a țării. El a împărtășit pe deplin aspirațiile obștești de construire a unei societăți noi, mai dreaptă și mai bună.

D-l Ion Roșianu, *președintele Departamentului Cultelor, a relevat că timp de aproape trei decenii, cît s-a aflat în fruntea Bisericii Ortodoxe Române, defunctul Patriarh a fost receptiv la înnoirile din țara noastră, a îndrumat permanent clerul — împreună cu membrii ierarhiei — pe calea slujirii*

Î. P. S. Mitropolit Iustin al Moldovei și Sucevei, Patriarh Locotenent, și Înalți Ierarhi de peste hotare

ÎNMORMÎNTAREA...

neabătute a eforturilor constructive ale tuturor fiilor acestui pămînt. O bună parte din activitatea sa şi-a dedicat-o statornicirii bunelor relaţii cu celelalte culte din Patria noastră, contribuind la instalarea unui climat de respect reciproc şi de înţelegere între acestea. Desfăşurîndu-şi activitatea pe temeiul libertăţilor religioase acordate de Constituţia ţării, Patriarhul Justinian a înţeles că înalta îndatorire a clerului, în tărîm patriotic-

doxe Ruse la această grea pierdere a Bisericii Ortodoxe Române, subliniind totodată unele aspecte ale bogatei activităţi a adormitului în Domnul Patriarh Justinian. Î. P. S. Sa a spus între altele: „În persoana Prea Fericitului Patriarh Justinian, Biserica Ortodoxă Română a avut un luptător dîrz şi energic al unităţii interortodoxe, nu numai în problemele de credinţă şi organizare bisericească, dar şi în toate problemele umanitare şi creştine

Reprezentanţii Ocîrmuirii de stat

cetăţenesc, o reprezintă îndeplinirea cu devotament a îndatoririlor cetăţeneşti, sprijinirea fără precupeţire a străduinţelor poporului nostru pentru înălţarea şi înflorirea Patriei.

Au luat apoi cuvîntul:

Sanctitatea Sa Patriarhul Maxim *al Bisericii Ortodoxe Bulgare, care a spus între altele: „Vă rog, iubiţii mei, să primiţi, în numele meu şi în numele Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Bulgare, în numele clerului şi al binecredincioşilor creştini, compasiune în legătură cu adormirea vrednicului Întîistătător al Sfintei Biserici Ortodoxe Române, a Prea Fericirii Sale Părintelui Patriarh Justinian, iubitul Dv. părinte şi arhipăstor duhovnicesc şi al nostru întru Domnul scump confrate şi prieten cordial... Aportul Prea Fericirii Sale în întreaga sa activitate în folosul Sf. Biserici Ortodoxe Române este mare; el a avut grijă pentru binele poporului său, pentru cauza întregii Ortodoxii, îndrumînd pe toţi pe făgaşul înfrăţirii oamenilor, contribuind efectiv pentru pace în întreaga lume... Astfel de personalităţi, cum a fost Patriarhul Justinian, vor fi apreciate pe pămînt de generaţii întregi cu profundă recunoştinţă...“*

Sanctitatea Sa Patriarhul Vasken, *Catolicosul armean din Ecimiadzin — fost Episcop al armenilor din ţara noastră, cunoscător îndeaproape al Bisericii şi Patriei noastre — din al cărui cuvînt desprindem: „În acest ceas de tristeţe şi de nădejde, noi sîntem aici alături de Dv., fierbinte rugîndu-ne pentru odihna şi luminarea sufletului marelui arhipăstor al dreptcredinciosului popor român, stîlp al Ortodoxiei răsăritene şi vajnic luptător pentru cauza sfîntă a păcii pe pămînt... Cu inima plină de sfînta şi mîntuitoarea nădejde creştină, în genunchi ne rugăm ca veşnic luminoasă să fie amintirea mulltruditorului şi prea ostenitorului arhipăstor atît în ceruri cît şi aici pe acest pămînt drag românilor...“*

Î. P. S. Arhiepiscop şi Mitropolit Alexei *al Talinului şi Estoniei — reprezentantul Sanctităţii Sale Pimen, Patriarhul Moscovei şi a toată Rusia — care a împărtăşit durerea întregii Bisericii Ortodoxe Ruse la aceasta grea pierdere a Bisericii Ortodoxe Române, subliniind totodată unele aspecte ale bogatei activităţi a adormitului în Domnul Patriarh Justinian. Î. P. S. Sa a spus între altele: „În persoana Prea Fericitului Patriarh Justinian, Biserica Ortodoxă Română a avut un luptător dîrz şi energic al unităţii interortodoxe, nu numai în problemele de credinţă şi organizare bisericească, dar şi în toate problemele umanitare şi creştine generale ale timpului nostru... În clipa de durere a rămasului bun de la adormitul Patriarh Justinian nu pot să nu vorbesc şi despre poziţia sa activă în problema referitoare la răspunderea creştină pentru soarta lumii şi a omenirii. El neschimbat s-a arătat adept activ al oricăror măsuri îndreptate spre întărirea păcii şi colaborării între popoare...“*

*

După cuvîntări s-a săvîrşit ridicarea colivei, cîntîndu-se „Veşnica pomenire“.

A urmat sărutarea frăţească şi formarea cortegiului.

Sicriul a fost ridicat şi purtat pe umeri de 8 preoţi din Arhiepiscopia Bucureştilor, cu epitrahil şi culion.

S-a ocolit Catedrala patriarhală, cu săvîrşirea rituală a celor patru stări. După starea a patra, sicriul a fost aşezat pe carul mortuar.

Şuvoiul procesiunii, urmat de numeroşi credincioşi, a ajuns apoi la aşezămîntul bisericesc de la Mănăstirea voievodală Radu Vodă. Pe traseu, s-au făcut două opriri, cu rînduiala îndătinată: la biserica „Sf. Spiridon“ (paraclis patriarhal) şi biserica „Slobozia“.

După îndeplinirea ultimelor rînduieli cerute de ritualul înmormîntării, sicriul a fost aşezat spre veşnică odihnă — în aşteptarea învierii de veci — în interiorul bisericii mănăstireşti, în mormîntul din vreme pregătit.

*

După înmormîntare, au fost oferite trei mese de „pomeană“: la Palatul patriarhal, la Institutul Teologic Universitar şi la Seminarul Teologic, servindu-se un meniu de post.

*

A încetat din viaţă un m a r e Patriarh, — aceasta a fost constatarea de fond a funeraliilor. A doua, legată de aceasta: ne-am rugat cu toţii ca Părintele ceresc să-i ridice urmaş vrednic de moştenirea pe care i-o lasă PURUREA POMENITUL PATRIARH JUSTINIAN.

Telegraful Român

Împreună cu întreaga ţară

(Urmare din pag. 1)

mită ajutoare pentru remedierea pagubelor produse Cultelor religioase din ţara noastră în urma cutremurului. Din numărul acestora amintim: 1. Consiliul Ecumenic al Bisericilor, prin CICARES; 2. Conferinţa Bisericilor Europene; 3. Federaţia Luterană Mondială; 4. Alianţa Mondială Reformată; 5. Das Diakonische Werk, R. F. Germania; 6. Danchurch Aid — Danemarca; 7. Caritas-ul din R. F. Germania şi Austria; 8. Consiliul Britanic al Bisericilor; 9. Biserica Presbiteriană din S. U. A.; 10. Federaţia Bisericilor Protestante din Franţa; 11. Î. P. S. Arhiepiscop Serafim al Atenei (Biserica Ortodoxă Greacă); 12. Î. P. S. Arhiepiscop Victorin al Arhiepiscopiei Misionare Ortodoxe Române în America; 13. Rabinul Schreier din S. U. A.; 14. D-l James Connell, prim-secretar al Ambasadei S.U.A. din Bucureşti; 15. Pr. Alexandru Ciurea, parohul bisericii ortodoxe române din Stockholm.

În ziua de 12 martie 1977, vrednicul de pomenire Patriarh Justinian a adresat celor care s-au oferit să trimită ajutoare telegrame de eălduroasă mulţumire.

Ca şi celelalte Eparhii afectate de cutremur şi în Arhiepiscopia Sibiului — unde pagubele se ridică la peste 5 milioane lei: biserici şi case parohiale avariate — s-au constituit trei echipe, una fiind condusă chiar de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului însoţit de P. C. cons. Gh. Papuc şi d-l tehn. arh. Gh. Neaga, care au cercetat toate obiectivele afectate de cutremur, dînd îndrumările care se impuneau, Î. P. S. Sa mîngîind şi încurajînd pe credincioşii din parohiile cu bisericile grav avariate (Mărtănuş, Valea Mare — prot. Sf. Gheorghe, Perşani — prot. Făgăraş etc.).

În 12 martie a. c., la Centrul arhiepiscopesc Sibiu a avut loc o scurtă şedinţă a majorităţii Ierarhilor din Mitropoliile Ardealului şi Banatului, cu care prilej Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a făcut o informare asupra lucrărilor şi hotărîrilor Sinodului Permanent din 10 martie a. c. Erau prezenţi: Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului şi Clujului, P. S. Episcop Emilian al Alba Iuliei, P. S. Episcop Visarion al Aradului, P. S. Episcop Vasile al Oradiei şi P. S. Episcopi-vicari Timotei Lugojanul (Timişoara) şi Iustinian Maramureşanul (Cluj-Napoca).

Tot în acest scop, în 16 martie a. c., a avut loc la reşedinţa mitropolitană din Sibiu o consfătuire cu P. C. protopopi din Arhiepiscopie şi angajaţii de la Centrul arhiepiscopesc şi Institutul teologic, la care Î. P. S. Mitropolit Nicolae a făcut o amplă expunere a dezastruoaselor urmări ale cutremurului, cu care prilej însă „s-a manifestat solidaritatea frăţească şi patriotismul nostru din totdeauna“, asupra hotărîrilor Sinodului Permanent al Bisericii noastre, îndemnînd totodată la participare cît mai activă pentru înlăturarea efectelor cutremurului. „Să ne aducem şi noi obolul — a spus între altele Î. P. S. Sa — la ajutorarea fraţilor noştri năpăstuiţi, împlinind astfel cuvîntul Scripturii, care zice „că mai fericit este a da decît a lua“.

Astfel, Ierarhul, vicarul, consilierii, secretarul şi inspectorul eparhial, protopopii şi preoţii din Arhiepiscopia Sibiului, asemenea altor Ierarhi şi preoţi din alte Eparhii, s-au înscris cu vărsarea retribuţiei pe o lună în „contul 1977“, iar ceilalţi angajaţi de la Centrul arhiepiscopesc, protopopiate şi parohii cu o parte din retribuţia lunară, suma totală ridicîndu-se la aproape un milion lei, în care intră şi contribuţia monahilor de la Sf. Mănăstire Brâncoveanu-Sîmbăta de Sus. Tot cu retribuţia pe o lună contribuie de asemenea profesorii şi toţi angajaţii de la Institutul Teologic din Sibiu, suma totală fiind de 111.250 lei.

„Acolo unde este unire a poruncit Domnul binecuvîntarea şi viaţa pînă în veac“ — spune undeva Sf. Scriptură. Unitatea tuturor fiilor ţării s-a vădit cu prisosinţă şi în aceste zile de grea încercare, iar această unitate este chezăşia că vom trece cu bine şi peste greaua încercare din 4 martie a. c., la eforturile noastre unite adăugîndu-se, precum am văzut, şi binecuvîntarea Părintelui nostru ceresc.

R.

Pomenirea Patriarhului JUSTINIAN

Joi, 31 martie 1977, ora 12, clopotele tuturor bisericilor parohiale şi mănăstireşti anunţau nu numai durerea cea mare a fiilor Bisericii noastre, cler şi credincioşii, ci marcau totodată slujba înmormîntării vrednicului de pomenire Patriarh Justinian.

De asemenea, pomenirea sa s-a făcut în toate bisericile parohiale din Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române şi anume Duminică, 3 aprilie 1977, cînd, după Sf. Liturghie, s-a săvîrşit cîte un parastas, după care C. preoţi au evocat în faţa credincioşilor personalitatea defunctului Patriarh Justinian.

În catedralele eparhiale de la Centrele episcopeşti şi arhiepiscopeşti ale Bisericii Ortodoxe Române un asemenea parastas de pomenire s-a săvîrşit joi, 31 martie a. c., ora 12, cu care prilej au fost rostite panegirice.

În catedrala mitropolitană din Sibiu parastasul a fost slujit de un sobor de preoţi şi diaconi, format din consilieri eparhiali, profesori de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, preoţi ai catedralei. Erau prezenţi angajaţii Centrului arhiepiscopesc şi Institutului Teologic, studenţi teologi, preoţi din oraş, credincioşi. Răspunsurile au fost date de corul studenţilor teologi, condus de P. C. prof. I. Popescu.

La sfîrşit, un amplu cuvînt de evocare a rostit P. C. prof. Milan Şesan, care a adus în atenţia ascultătorilor aspecte mai importante din bogata activitate a adormitului în Domnul Patriarh Justinian, dragostea sa faţă de Biserica străbună, de Patria şi poporul din care a făcut parte.

„Un slujitor desăvîrşit al Bisericii — a spus între altele P. C. Sa — nu-şi aparţine sieşi, ci aparţine lui Hristos, Domnul şi Mîntuitorul nostru. Astfel Patriarhul Justinian — dăruindu-se cu jertfelnicie Bisericii şi, prin ea, slujirii poporului şi Patriei — aparţine Domnului nostru Iisus Hristos, aparţine nouă tuturor.

Acum Mîntuitorul Iisus Hristos îşi cheamă osîrduitorul la Sine cu acele cuvinte din Sf. Evanghelie din Pilda talanţilor, rostite către cel care i-a mulţumit: „Bine, osîrditorule, bun şi credincios, peste multe te voi pune, intră întru bucuria Domnului tău“ (Matei 25, 21). Şi astfel, împlinindu-şi Patriarhul Justinian calea sa vremelnică din această lume, împlinindu-şi totodată şi misiunea ce i-a fost încredinţată, intră întru bucuria cea veşnică, care este Mîntuitorul Iisus Hristos.“

INFORMAŢII

● Luni, 24 ianuarie 1977, în aula Institutului Teologic Universitar ortodox din Sibiu s-a desfăşurat o şedinţă festivă închinată aniversării Unirii Principatelor Române, onorată cu prezenţa Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, însoţit de P. C. vicar şi consilieri eparhiali.

Au fost prezenţi reprezentanţi ai Departamentului Cultelor.

Programul a început cu cîntecul patriotic „Pui de lei", executat de corul studenţilor teologi.

Cuvîntul festiv — „Unirea Principatelor Române şi crearea Statului naţional român" — a fost ţinut de către P. C. prof. dr. *Grigorie Marcu,* rectorul Institutului Teologic Universitar.

Vorbitorul a arătat cum Ţara Românească şi Moldova au devenit la 24 ianuarie 1859 România, pentru ca trecînd peste puntea de fier şi foc a războiului pentru independenţă (1877) să se ajungă la împlinirile definitive ale zilei de 1 Decembrie 1918. A subliniat părtăşia clerului şi credincioşilor la realizarea idealului naţional al unirii tuturor românilor în cadrele Statului unitar naţional care se dezvoltă astăzi în ritmurile fără precedent ale construcţiei socialiste.

Corul studenţilor teologi a executat apoi cîntecul patriotic „Tricolorul" (pe versuri de C. Porumbescu).

Poezia „Unirea noastră" de Dim. Rachici a fost recitată de studentul teolog Ursu Cornel, din anul II.

După aceea, corul a cîntat „Republică, măreaţă vatră" (de I. Chirescu).

Studentul teolog Gelu Vasile, din anul III, a recitat poezia „Unirea" (de Traian Iancu).

Programul s-a încheiat cu „Hora Unirii" (de A. Flechtenmacher).

Î. P. S. Mitropolit *Nicolae* al Ardealului a adresat studenţilor teologi şi asistenţei un vibrant cuvînt de chemare la strădanii însufleţite pentru continua ridicare şi înflorire a Patriei, Republica Socialistă România.

● În cadrul săptămînii ecumenice (18—25 ianuarie 1977), la biserica evanghelică din parcul „Astra", Sibiu, a avut loc un bogat program religios, la care au participat o seamă de reprezentanţi de culte din Sibiu.

Din partea Arhiepiscopiei Sibiului a fost de faţă P. C. vicar Traian Belaşcu, care, luînd cuvîntul, a adus salutul Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, scoţînd totodată în lumină spiritul frăţesc, ecumenist, existent astăzi între cultele din ţara noastră.

● În 27 ianuarie a. c., P. S. Episcop Emilian al Alba Iuliei a făcut o vizită în municipiul Tg. Mureş, discutînd cu reprezentanţii Direcţiei de sistematizare, asupra locului de construire a unei noi biserici, în noul şi impunătorul cartier Tudor Vladimirescu.

Cu acest prilej s-au adus cele mai călduroase mulţumiri organelor locale şi îndeosebi conducerii judeţului Mureş.

În 29 ianuarie 1977 a. c., P. S. Episcop Emilian a întors vizita Excelenţei Sale Episcop Márton Áron, făcută în ziua de Crăciun. Au fost prezenţi Excelenţa Sa Episcop Jakab Antal şi P. C. Erös László, directorul cancelariei Episcopiei romano-catolică din Alba Iulia, precum şi P. C. consilier economic Toma Păunescu. S-au purtat discuţii cu privire la obiceiurile de Crăciun, de Anul Nou şi de Bobotează, precum şi despre lucrările de restaurare de la Mănăstirea Rîmeţ.

În 30 ianuarie 1977, P. S. Episcop Emilian a făcut o vizită canonică la Mănăstirea Rîmeţ, participînd la Sf. Liturghie şi vorbind soborului şi credincioşilor prezenţi despre mărturisirea dreptei credinţe, avînd ca pildă pe Sf. Trei Ierarhi.

Luni, 31 ianuarie 1977, P. S. Sa a vizitat biserica din Teiuş, monument istoric din sec. XV, dînd preotului îndrumări pentru editarea unei ilustrate cu biserica şi fragmente din pictura ei, înlocuirea materialului netradiţional, îngrijirea şi dotarea ei în interior cu mobiliar tradiţional etc.

● În cursul lunii ianuarie 1977, P. S. Episcop Visarion al Aradului a făcut vizitaţii canonice la parohiile: Miniş, prot. Lipova, Pecica, Semlac şi Seit prot. Arad, unde a dat îndrumările cuvenite organelor parohiale pentru o cît mai rodnică activitate în viitor.

● Ca şi la celelalte şcoli teologice din Patriarhia noastră prăznuirea patronilor Institutului Teologic Universitar din Sibiu, Sfinţii Trei Ierarhi: Vasile, Grigorie şi Ioan, s-a făcut cu o solemnitate deosebită.

Astfel, Duminică, 30 ianuarie 1977, în catedrala mitropolitană s-a oficiat Sf. Liturghie arhierească, de către Î. P. S. Mitropolit Nicolae Mladin al Ardealului, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, compus din membri ai Consiliului arhiepiscopesc şi profesori ai Institutului Teologic.

După Sf. Liturghie a urmat desfăşurarea unui program în Aula Institutului Teologic, la care au fost prezenţi: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, reprezentantul Departamentului Cultelor, D-l C. Frîncu, delegatul Institutului Teologic Protestant, secţia luterană, Sibiu, D-l prof. H. Pitters, delegatul Episcopiei de Alba Iulia, inspectorul eparhial pr. Ioan Oniga, membri Consiliului arhiepiscopesc din Sibiu, în frunte cu P. C. vicar Traian Belaşcu, corpul didactic al Institutului Teologic, studenţii teologi şi un număr de credincioşi.

După cuvîntul de deschidere rostit de P. C. prof. Dr. Grigorie Marcu, rectorul Institutului, au urmat mai multe puncte muzicale, executate de corul studenţilor teologi, condus de P. C. lector Ioan Popescu, dintre care menţionăm: Troparul Sfinţilor Trei Ierarhi; Troiţă de arhierei, Limba noastră (de A. Mateevici), Hora Unirii, care au încadrat cuvîntul festiv despre Sfinţii Trei Ierarhi, rostit de P. C. prof. Dr. Constantin Voicu, prorectorul Institutului. P. C. Sa a elogiat activitatea Sfinţilor Trei Ierarhi sub toate aspectele ei de manifestare, insistînd în mod deosebit asupra valenţelor acesteia pentru ecumenismul contemporan.

La sfîrşitul programului, Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului a rostit un cuvînt de încheiere, caracterizînd activitatea celor Trei Sfinţi Ierarhi, în ordine, ca reprezentanţi ai gîndului, cuvîntului şi faptei. Păşind pe urmele lor, studenţii Institutului trebuie să se integreze, dimpreună cu toţi fiii Bisericii noastre, în unitatea noastră bisericească, unitate care serveşte în acelaşi timp şi unitatea poporului nostru.

Mironosiţele

(Urmare din pag. 3)

acesteia luminat şi curat, prin care femeia înseninează viaţa; să-şi păzească integritatea morală prin care femeia se poate impune şi face ascultată ca o regină. Să se îmbrace cu cel mai frumos veşmînt, cu haina imperială ce se numeşte demnitate; să-şi cultive în suflet şi să-şi cîştige cel mai preţios titlu de nobleţă spirituală. Să nu uite niciodată că este mamă şi ca mamă este privită de toată lumea cu respect, cu dragoste, cu încredere, ca o icoană sfîntă, în faţa căreia se pleacă orice frunte şi se retrage ruşinată orice răutate. Să-şi amintească mereu că este soţie, a cărei fidelitate este mai de preţ decît toate comorile din lume. Să-şi contemple chipul de fiică şi fecioară, ce alături de tinerii curaţi, sînt podoabele cele mai frumoase ale pămîntului, aşa după cum îngerii luminaţi sînt podoabele cele mai frumoase ale cerului.

Duminica mironosiţelor ne mai pune în faţă încă una dintre calităţile de seamă ale femeii creştine: calitatea de martor al marilor adevăruri de viaţă. Aşa după cum mironosiţele au fost cei dintîi martori ai Învierii Domnului şi femeia creştină din zilele noastre este un martor al vieţii. Ea generează viaţa, ea slujeşte viaţa, ea se sacrifică pentru viaţă, ea păstrează cu străşnicie elementele vitale ale vieţii: Credinţa, Nădejdea, Dragostea de Dumnezeu şi încrederea faţă de oameni, încrederea statornică în viitorul strălucit al lumii. Nimeni mai mult decît femeia nu dă ocazia la un optimism mai sănătos, la un sentiment mai luminos de încredere în realizarea unei lumi mai bune, mai drepte şi mai echilibrate.

Femeia creştină nu se descurajează. Ea ştie să rabde, să tacă adeseori, şi niciodată ea nu dă înapoi. Ea merge mereu înainte. Îşi creşte pruncii în orice atmosferă vitregă. Îşi însoţeşte bărbatul pe orice drum, dacă este nevoie pînă la picioarele crucii şi chiar dincolo de aceasta, pînă la mormînt. Iar cînd rămîne singură pe marginea gropii, înconjurată de copiii ei mărunţi, ea nu deznădăjduieşte, ci, avînd încredere în Dumnezeu, se face şi mamă şi tată pentru fiii ei, şi merge mai departe, luptîndu-se cu viaţa, pînă îşi vede odraslele mari şi aşezate la vatra lor.

Femeia creştină nu se înspăimîntă nici de neputinţă şi nici de bătrîneţe, ci şi pe acestea le înfruntă, transformîndu-le într-o binecuvîntare. Ea îşi poartă crucea cu răbdare, mîngîind şi binecuvîntînd pînă la moarte. Ea rămîne mereu purtătoare de mirul bucuriei şi păcii.

Acesta este chipul femeii creştine ce a urmat cu credinţă mironosiţele a căror pomenire o săvîrşim cu cinste astăzi, în Duminica închinată lor, femeilor mironosiţe, care „dis-de-dimineaţă, în prima zi a săptămînii, adică Duminică, pe cînd răsărea soarele, au venit la mormînt" (Marcu 16, 2).

† JUSTINIAN MARAMUREŞANUL
Episcop-vicar

Cronică şi aspecte pastorale de la Episcopia de Alba Iulia

În dorinţa de a da un impuls nou vieţii bisericeşti din oraşul Alba Iulia şi din cuprinsul Eparhiei şi pentru a ţine un contact mai strîns cu preoţimea din Eparhie, P. S. Episcop Emilian şi Centrul eparhial a depus în luna februarie a. c. o rodnică activitate pastorală.

Astfel, în ziua de Duminică, 6 februarie, P. S. Sa a făcut o vizită canonică la parohia cu cea mai veche biserică — Lipoveni — din oraşul Alba Iulia, împlinind astfel o veche dorinţă a credincioşilor de aici, de a avea pe ierarh în mijlocul lor.

*

În ziua de 7 februarie a. c., P. S. Episcop Emilian însoţit de P. C. Preot Iosif Rusu şi P. C. Pr. Dragosin Oană, a participat la înmormîntarea arhidiaconului Iosif Bolog de la Arhiepiscopia Sibiu, în semn de preţuire pentru munca lui conştiincioasă în slujba Bisericii.

*

În ziua de 8 februarie, P. S. Episcop Emilian a convocat la Centrul Eparhial preoţii hirotoniţi în cursul anului 1976. Cu acest prilej, un sobor de preoţi a slujit Sf. Liturghie în prezenţa P. S. Sale. Răspunsurile la strană s-au dat de preoţi şi s-a ţinut o predică şi o catehză.

După serviciul divin, întruniţi în sala de şedinţe, s-au purtat cu tinerii preoţi discuţii asupra felului în care s-a desfăşurat Sf. Liturghie, asupra predicii şi catehezei. Apoi s-a analizat activitatea lor în parohii şi s-a dat de către Centrul eparhial îndrumări pastorale. După primirea fiecăruia în audienţă de către P. S. Episcop Emilian, tinerii preoţi au fost invitaţi la o masă în sala de recepţie, care s-a încheiat cu mulţumiri din partea participanţilor.

*

În ziua de 10 februarie a avut loc o şedinţă cu personalul din Centrul eparhial, P. C. Protopopi şi stareţi de Mănăstiri, prezidată de P. S. Episcop Emilian. A fost de faţă şi reprezentantul Departamentului Cultelor.

Tot în această zi a avut loc Adunarea Generală a Casei de Ajutor Reciproc a Episcopiei de Alba Iulia, în care s-a prezentat activitatea depusă în acest sector pe anul 1976 şi s-a aprobat planul de buget pe anul 1977. Adunarea Generală s-a încheiat cu o agapă pentru membrii şi alţi invitaţi, care s-a desfăşurat într-o atmosferă plăcută.

*

Pe linia preocupărilor pastorale, în ziua de 15 februarie a. c., P. S. Episcop Emilian a invitat la Centrul Eparhial pe preoţii pe care chiriarhul i-a vizitat în cursul anului 1976 cu prilejul sfinţirilor şi binecuvîntărilor de biserici şi puneri de pietre de temelii la biserici şi case parohiale.

Cu acest prilej s-a oficiat Sf. Liturghie în catedrala episcopală, s-a ţinut o predică şi o catehză. Apoi s-a trecut la primirea fiecărui preot în audienţă, de către chiriarh. A urmat o agapă în cinstea celor invitaţi, prilej cu care P. S. Episcop Emilian le-a mulţumit pentru munca depusă în parohii, iar preoţii impresionaţi de această invitaţie au luat cuvîntul şi au mulţumit pentru binecuvîntarea lucrărilor în parohii, pentru cinstirea ce li s-a făcut de P. S. Sa prin invitaţia la masă. Cei prezenţi s-au oferit să lucreze cu şi mai mult spor pentru Biserica străbună şi înflorirea scumpei noastre Patrii.

*

În ziua de 18 februarie a. c. au fost oaspeţi ai P. S. Episcop Emilian, prof. Maies Filip şi soţia sa, de confesiune romano-catolici, de la Universitatea din Anvers-Belgia. Oaspeţii au fost primiţi cu multă ospitalitate semnînd în Cartea de Aur a Episcopiei cu mulţumiri şi aprecieri pentru primirea călduroasă ce li s-a făcut.

*

În ziua de 20 februarie a. c. P. S. Episcop Emilian a slujit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala episcopală, hirotonind întru preot pe tînărul licenţiat în Teologie, Augustin Burtă pentru parohia Şibot, prot. Alba Iulia.

*

Prima săptămînă din Postul Păresimilor la Centrul Eparhial

Potrivit rînduielilor tradiţionale, serviciile religoase s-au săvîrşit de către slujitorii catedralei episcopale prin rotaţie şi în sobor, oficiindu-se în fiecare seară Pavecerniţa, Canonul cel Mare şi celelalte rînduieli tradiţionale, iar în dimineţi rînduiala Ceasurilor, Utrenia şi Obedniţa.

În zilele de marţi, miercuri şi vineri s-a oficiat Sf. Liturghia a Darurilor mai înainte Sfinţite.

Săptămîna primă din post s-a încheiat cu oficierea Sf. Liturghii a Sf. Ioan Gură de Aur, sîmbătă şi parastasul cuvenit, iar în prima duminică din post, a Ortodoxiei, P. S. Episcop Emilian a slujit Sf. Liturghie arhierească, P. C. Protos. Modest Muraru vorbind despre Ortodoxie, iar după aceia s-a citit Pastorala pentru colecta Fondului Central Misionar.

*

În ziua de 25 februarie a. c. a avut loc în sala de şedinţe a Centrului eparhial de Alba Iulia, comemorarea aniversării a 70 de ani de la Răscoala ţărănească din 1907. Cu acest prilej, în prezenţa P. S. Episcop Emilian şi a angajaţilor din Centru, P. C. cons. Toma Păunescu a deschis şedinţa printr-un cuvînt ocazional, după care Domnii Profesori Şerban Ioan I, Şerban Ioan II şi prof. Giosan N. de la Muzeul Unirii au evocat acest eveniment din istoria Patriei noastre.

Prof. Şerban I. a făcut o scurtă prezentare a stării de iobăgie a ţărănimii, care a dus deseori la izbucniri de răscoale cum au fost cele din 1437, 1514, 1784, 1907.

Al doilea vorbitor a explicat cauzele şi urmările Răscoalei din 1907, iar al treilea, a evocat în scurte cuvinte ecoul şi efectele Răscoalei din 1907 în Transilvania, care a întărit conştiinţa unităţii naţionale şi a dus la împlinirea istorică din anul 1918.

În încheiere P. S. Episcop Emilian a mulţumit celor care au luat cuvîntul.

*

Pe linia împlinirii îndatoririlor patriotice, în ziua de 28 februarie a. c. a avut loc la Centrul eparhial, în prezenţa angajaţilor şi a altor invitaţi comemorarea a 92 de ani de la martiriul lui Horea şi Cloşca pe Dealul Furcilor din localitate. Şedinţa a fost condusă din încredinţarea P. S. Episcop Emilian de P. C. cons. Toma Păunescu, iar conferinţa a fost susţinută cu mult simţămînt patriotic de către P. C. pr. Iosif Rusu.

Pr. *Pleşa Petru*
Secretar eparhial

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 125 Sibiu, 1 iunie 1977 Nr. 21—22

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă, P.O. Box 136-137 — telex: 11226, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 3.

GRÎUL

În urmă cu exact 10 ani, acad. Geo Bogza semna în revista „Contemporanul" două vibrante articole, cu deosebire pentru cei ce am deschis ochii în vatra satelor, dacă nu chiar pe brazdă sau undeva la stînă, articole intitulate „Grîul", în care se sublinia frumuseţea ogoarelor noastre, măreţia lanurilor ce unduiesc în boarea serii, dar şi rosturile adînci pe care obştea cea mare a celor ce au muncit şi muncesc ogoarele le-au avut şi le au în istoria Patriei noastre.

„Am străbătut de curînd — scria autorul menţionat — un lan de grîu şi am fost uimit încă odată de cîtă frumuseţe şi înţelepciune a firii s-au revărsat asupra mea", acelaşi autor făcînd şi următoarea dreaptă afirmaţie: „Cei pe care nu-i interesează cum este grîul rămîn puţin în afară de istoria şi sufletul acestei ţări."

Ne-au venit în minte aceste articole acum cînd grîul se înalţă voinicеşte pe tot cuprinsul Patriei, făurindu-şi spicul ce mîine îşi va revărsa cu dăruire cuprinsul în hambare, acum cînd harnica noastră ţărănime, toţi cei ce, într-un fel sau altul, muncesc de zor pentru a ne asigura, cu binecuvîntarea Cerului, „pîinea noastră cea de toate zilele."

Ne-au venit în minte cele două articole cu deosebire în zilele lui aprilie a. c. cînd, în capitala ţării, s-a adus, ca niciodată, un adevărat omagiu muncii sfinte „de la ţară", de pe ogoare, un fără precedent omagiu vrednicei noastre ţărănimi de totdeauna, tuturor celor ce au arat şi ară şi seamănă, tuturor celor ce plantează şi seceră, celor ce au păzit şi îngrijesc turmele, celor ce apleacă mieii sau viţeii să se facă mari, celor ce mulg şi fac brînzeturile şi caşcavalurile noastre vestite.

Acesta este unul din aspectele de seamă ale primului „Congres al consiliilor de conducere ale unităţilor agricole socialiste, al întregii ţărănimi", *desfăşurat între 18—20 aprilie 1977, la care au luat parte peste 11.000 de oameni ai muncii din agricultură, simbolizînd pe cei peste 11.000 de ţărani căzuţi ca adevăraţi martiri pentru pămînt şi pîine în marea răscoală din 1907, a căror memorie a fost de asemenea omagiată.*

Este grăitoare, pe marginea spuselor de mai sus, ampla cuvîntare a Domnului Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Republicii Socialiste România, care în partea introductivă a spus între altele: „In ciuda atîtor furtuni ale istoriei ţărănimea a asigurat permanenţa neclintită a poporului nostru pe aceste meleaguri, păstrînd totodată comoara limbii şi culturii naţionale şi înaltele virtuţi ale spiritului popular... Ori de cîte ori ţara a fost în primejdie, ţărănimea a pus mîna pe arme şi a sărit la luptă fără să pregete, dovedind o înaltă conştiinţă patriotică, nestinsă dragoste pentru pămîntul strămoşesc."

De aceea, Congresul ne-a adus aminte de atîtea chipuri luminoase, conducători de ţară, savanţi, oameni de litere, ierarhi, preoţi, profesori, medici, învăţători etc., care au răsărit şi plămădit fiinţa în atmosfera satelor noastre, ducînd cu ei în gluga minţii dragostea de muncă, de adevăr, de dreptate, de omenie, de cinste, de ţară, învăţate „de acasă".

Ne-a adus aminte de marii noştri poeţi şi scriitori: Alecsandri, Coşbuc, Goga, Rebreanu, Sadoveanu, Eminescu, Creangă şi atîţia alţii, care au cîntat sau descris frumuseţea sufletească a ţăranului român, cinstea şi hărnicia sa, simţămintele sale nobile, frica sa de păcat, spus în limbajul nostru bisericesc, dar şi dragostea de virtute, căldura sufletului său, dragostea de glia străbună etc. „Românii — spunea la vremea sa Eminescu, avînd în vedere o anumită perioadă din istoria poporului român — au fost popor de ciobani. De acolo multe tipuri frumoase, ce se găsesc în părţile unde

(Continuare în pag. 3)

Popas aniversar

Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului la 10 ani de arhipăstorire

În 11 iunie 1977 se împlinesc 10 ani de cînd actualul nostru Arhipăstor, Inalt Prea Sfinţitul Dr. Nicolae Mladin, a fost instalat sărbătoreşte în scaunul de Arhiepiscop şi Mitropolit de la Sibiu, scaun care, de la refacerea Mitropoliei Ardealului, a fost cinstit de Ierarhi vrednici, în frunte cu mitropolitul Andrei Şaguna.

Înalt Prea Sfinţia Sa Dr. NICOLAE MLADIN, Mitropolitul Ardealului

„A conduce — spunea Înalt Prea Sfinţia Sa la solemnitatea recunoaşterii ca Mitropolit al Ardealului, miercuri, 7 iunie 1967 — a fi cîrmuitor bisericesc în Duhul lui Hristos, înseamnă a sluji din dragoste lui Hristos şi Bisericii Sale, a sluji din dragoste Patriei şi omenirii întregi." Aruncînd o privire peste deceniul care a trecut se poate spune cu deplin temei că zestrea sufletească cu care Înalt Prea Sfinţia Sa pleca pe calea arhieriei a fost pusă cu adevărat în slujirea obştei celei mari a preoţilor şi credincioşilor care i s-au încredinţat spre arhipăstorire şi a Patriei noastre dragi. „Rugăciunea cu munca, credinţa cu patriotismul", au fost sădite în copilul de minier de altă dată încă „din familie" — cum mărturisea la alegerea din 4 iunie 1967. Aşa se explică faptul că noile orizonturi patriotice şi bisericeşti ivite pe meleagurile plaiurilor noastre străbune, noul ritm de viaţă din Patria noastră au găsit în persoana I. P. S. Mitropolit Nicolae Mladin un sprijinitor activ, o inimă fierbinte, din care au emanat nesfîrşite unde de dragoste de Dumnezeu şi de oameni, de dragoste de popor şi de ţară.

Acest simţămînt al dragostei este, în concepţia I. P. S. Sale, „sufletul vieţii noastre, este izvorul entuziasmelor noastre, este rădăcina tuturor virtuţilor noastre."

Dragostea de Dumnezeu, de Evanghelia Mîntuitorului nostru Iisus Hristos — din care „primim imboldul de a ne dărui întreaga noastră fiinţă pentru slujirea omului, a poporului nostru, slujirea păcii şi înfrăţirii între popoare" — dragostea de plaiurile străbune, de Patria noastră dragă, România socialistă, sînt elementele de căpătîi care străbat în chip vădit activitatea Înalt Prea Sfinţiei Sale în cei 10 ani de arhipăstorire.

Ele se vădesc în sutele de predici şi cuvîntări ocazionale rostite în catedrala mitropolitană din Sibiu, în faţa altarelor a tot atîtea biserici din Arhiepiscopie, în faţa altarelor unor biserici din alte Eparhii, la conferinţele preoţeşti la care a participat şi a căror tot mai bună desfăşurare o urmăreşte permanent, la Institutul Teologic Universitar din Sibiu cu care stă în strînsă legătură, la Seminarul teologic din Cluj-Napoca, la Seminarul teologic special de la Curtea de Argeş şi în alte părţi.

Sînt vădite aceste aspecte în zecile de studii şi articole publicate în revista „Mitropolia Ardealului", în „Telegraful Român", în „Îndrumătorul bisericesc" care apar la Centrul arhiepiscopesc din Sibiu, sub îndrumarea Î. P. S. Sale, şi în alte publicaţii bisericeşti din ţară şi de peste hotare (Zeichen der Zeit, Standpunkt).

Ultimele elaborări cărturăreşti ale Î. P. S. Mitropolit Nicolae sînt bogatul şi documentatul studiu de peste 60 pagini: „Continuitate şi unitate", apărut în revista „Mitropolia Ardealului", nr. 1—3 (ianuarie—martie) 1977, şi: „100 ani de la Războiul de Independenţă", apărut în nr. 4—6/1977 al aceleiaşi reviste. La acestea se adaugă ciclul „Credinţa noastră", cuprinzînd peste 60 articole a căror publicare este spre sfîrşit în Tele-

(Continuare în pag. 3)

Pe firul tradiției culturale

A apărut primul volum al „Îndrumătorului pastoral“ editat de către refăcuta Episcopie ortodoxă de Alba Iulia prin strădania și sub îndrumarea directă a P. S. Episcop Emilian Birdaș. Lucrarea marchează după 275 de ani un moment deosebit de important în viața acestui așezămînt românesc continuînd o glorioasă tradiție culturală, aceasta fiind și o expresie superioară a unor străduanii mai vechi, înmănunchind o variată gamă de preocupări de ordin cultural și spiritual, pentru difuzarea valorilor noastre naționale în rîndul credincioșilor și a vizitatorilor din țară și din străinătate.

Fiind o continuatoare a unor strălucite tradiții spirituale românești, Episcopia ortodoxă română de Alba Iulia prin conducerea ei ne dovedește prin această nouă lucrare „Îndrumătorul pastoral“ 1977, înțelegerea profundă a realităților epocii noastre, a menirii sale istorice și culturale.

După partea calendaristică cu îndrumări tipiconale și cuvinte din Sfinții părinți, lucrarea propriu-zisă cuprinde mai multe capitole: I. Cuvinte de învățătură ale ierarhilor din Mitropoliile Ardealului și a Banatului; II. Refacerea Episcopiei Ortodoxe Române de Alba Iulia; III. Istorie-cultură-religie; IV. In memoriam; V. Locuri pitorești și realizări de pe raza județelor Alba, Mureș și Harghita; IV. Varia.

În fruntea volumului se află cuvîntul adormitului Patriarh Justinian și al P. S. Episcop Emilian Birdaș, care prefațează prin pana lor această prestigioasă publicație.

Primul capitol cuprinde un mănunchi de îndrumări și învățături semnate de către Î. P. S. Mitropolit Dr. Nicolae Mladin; Î. P. S. Nicolae, Mitropolitul Banatului; Î. P. S. Arhiepiscop Teofil Herineanu al Clujului; P. S. Visarion, Episcopul Aradului; P. S. Episcop Dr. Vasile Coman; P. S. Episcop-vicar Timotei Lugojanul; P. S. Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul; P. S. Gherasim Hunedoreanul ales de curînd de Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, arhiereu vicar la Episcopia Aradului.

Al doilea capitol cuprinde studiul Pr. prof. univ. Dr. Grigorie Marcu, referitor la refacerea Episcopiei ortodoxe de Alba Iulia, precum și o prezentare a vieții și activității P. S. Episcop Emilian Birdaș semnată de către P. C. pr. Toma Păunescu și prof. I. Berciu, care oglindește cei 35 de ani de slujire a Bisericii și Patriei.

Cel de al treilea și cel mai cuprinzător capitol al publicației prezintă un important număr de articole privitoare la apariția creștinismului pe teritoriul țării noastre, cum ar fi spre exemplu materialele semnate de prof. I. Barnea și prof. Al. Popa, rolul și circulația tipăriturilor românești în cele trei Țări Românești, cu referire specială la tipăriturile de la Bălgrad, publicări de documente inedite, materiale semnate de o seamă de colaboratori cum sînt: prof. E. Hulea, prof. I. Mârza, prof. L. Hațeganu.

În cuprinsul lucrării remarcăm deasemenea prezența unor materiale dedicate marilor aniversări ale anului 1977: Centenarul Războiului de Independență și împlinirea a 70 de ani de la Răscoala țărănească din 1907. În acest sens, menționăm art. semnate de pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu, prof. Șerban I., I. I. Șerban, prof. E. Hulea, prof. N. Josan etc. Tot în cadrul acestui capitol sînt prezentate o seamă întreagă de materiale referitoare la monumentele de artă cum sînt: Catedralele din cele trei județe, biserici din lemn din cadrul Eparhiei de arh. istoric Ioana Panait, mănăstirile și schiturile de pe raza Eparhiei prezentate de către protopopi, preoți și stareți. De asemenea sînt prezentate colecțiile cu caracter religios de pe cuprinsul Eparhiei de Alba Iulia, sub semnătura unor colaboratori cum sînt: prof. Gh. Anghel, prof. M. Porumb, prof. C. Tatai Baltă, prof. M. Blăjan, prof. M. Nicula, P. C. pr. Oană Dragosin, P. C. pr. Petru Pleșa și mulți alții.

Capitolul patru cuprinde o galerie de portrete ale unor ilustre personalități din trecut, înalți ierarhi, preoți și credincioși, care au jucat un rol de seamă în activitatea de propășire a vieții spirituale și naționale.

Al cincilea capitol ne înfățișează pe parcursul cîtorva articole frumusețile naturale de pe întinsul județelor: Alba, Mureș și Harghita, date istorice, realizări și perspective ale județelor care intră în componența Eparhiei de Alba Iulia.

Din ultimul capitol — *Varia* — care încheie sumarul acestei frumoase și valoroase publicații religioase, remarcăm materiale cum sînt: „patrimoniul cultural-național și cultele“, semnat de prof. I. Pleșa și „Ecumenism și promovarea păcii în lume“, de Dr. C. Vasiliu, ilustrative pentru modul în care editorii „Îndrumătorului pastoral“ abordează unele probleme actuale.

Și în sfîrșit nu putem omite prezența în paginile cărții a unei excelente selecții de versuri, semnate de nume prestigioase, reprezentanți de frunte ai literaturii noastre cum sînt: Gh. Coșbuc, L. Blaga și I. Alexandru.

Acest bogat conținut, rod al colaboratorilor din toată țara, al primului număr al publicației Episcopiei de Alba Iulia, cu un material ilustrativ deosebit de bogat cca 120 ilustrații, și semnificativ, constituie un bun exemplu de felul cum trebuie să se abordeze nobila misiune de cunoaștere a adevărului istoric și a valorilor culturale și spirituale în rîndurile credincioșilor.

Acest îndrumător pastoral a ajuns la timp în parohii, rod al străduaniilor P. S. Episcop Emilian și al colaboratorilor, care au lucrat cu multă rîvnă și plăcere la editarea prețioasei lucrări în care se oglindește de către Centrul Eparhial, preoți și credincioși, slujirea Bisericii și a Patriei noastre scumpe.

Prof. *I. Berciu*

Ce este mai frumos și mai fericitor decît să ne simțim împreună ca o singură familie în dragostea lui Iisus Hristos și în dragostea față de poporul nostru.

*

Iisus Hristos, unul și același de-a lungul veacurilor, este mereu viu, izvor de viață nouă și ne ajută ca în marile înnoiri ale epocii noastre să trăim în conformitate cu imperativele acestei epoci.

*

Creștinul crede în bunătatea omului. El crede că omul are un fond bun, că pojghița răutății poate fi spartă, ca să iasă la iveală fondul cel bun. Pojghița răutății însă nu poate fi spartă decît prin bunătate. Precum ghiața nu se topește prin ghiață, ci prin căldura Soarelui, așa nici răutatea nu se risipește prin răutate, ci prin căldura bunătății.

*

Viața divină este cu adevărat desăvîrșită, ea nu are nici o lipsă, nici o slăbiciune, nici o imperfecțiune, ea este plenitudine.

*

Creștinismul este religia vieții. El crede în biruința vieții asupra morții, în puterea neistovită a vieții care pășește biruitoare veac de veac și se revarsă în veșnicie.

*

Credința nu ne leagă numai de sfintele altare, nu ne leagă numai de Hristos, ci și de semenii noștri, de patria noastră, de întreaga omenire. Din dragostea vie față de Biserică și față de Iisus Hristos se răsfrînge dragostea vie față de poporul român, față de toate popoarele lumii.

*

Noi românii ortodocși n-am ținut numai la Legea și neamul nostru, ci am avut stimă și dragoste și față de alte credințe, de alte popoare. Noi n-am luptat să atragem la credința noastră pe nimeni. Am respectat credința tuturor, dar am pretins ca și noi să fim lăsați în Legea noastră.

*

Dacă știința ne descoperă tainele naturii, legile Universului, credința ne deschide zările spre taina cea mare a lui Dumnezeu, care pe toate le cuprinde și le conduce după legile așezate în toate cele ce există și viază.

*

Înrădăcinați în glia moșilor și strămoșilor noștri, în credința ortodoxă dreptmăritoare, preoții și credincioșii noștri au respectat întotdeauna și respectă și astăzi naționalitățile conlocuitoare și credințele lor religioase.

(† NICOLAE, Mitropolitul Ardealului: Iisus Hristos, viața noastră, p. 80, 179, 181, 184, 331, 347, 379, 449).

Bunătatea (I)

Pericopa evanghelică ce ne redă pilda celor doi datornici (Matei 18, 23—35) exprimă în rezumat două purtări, două atitudini, una plină de bunătate, a celui ce iartă datornicului său o datorie foarte mare, fiindu-i milă de el, căci nu avea cum s-o plătească; a doua, purtarea slujitorului neîndurător și rău față de semenul său, care-i datora o sumă neînsemnată, față de valoarea mare a datoriei iertată lui.

Bunătatea, înțelegerea largă și generoasă a celui dintîi ne umple inima de bucurie și prețuire. Răutatea și asprimea celui de-al doilea ne întristează, ne amărăște sufletește, dezaprobînd-o.

Vom zăbovi puțin asupra bunătății, însușire și virtute aleasă a sufletului omenesc, explicînd necesitatea și importanța ei pentru viața creștină și pentru viața omenească în general.

Izvorul bunătății este însuși Dumnezeu, singurul cu adevărat și în mod deplin bun (Luca 18, 19), adică Binele suprem. Bunătatea este o însușire a ființei atotbune a lui Dumnezeu. Din bunătate Dumnezeu a creat lumea și pe om, pentru a face și alte existențe părtașe la bunătatea Sa. Omul, creat „după chipul lui Dumnezeu“, adică cu alese însușiri sufletești (rațiune, simțire, voie liberă), a primit vrednicia de a se împărtăși conștient și liber de comuniunea fericită a bunătății lui Dumnezeu, prin desăvîrșirea treptată în bine.

Păcatul neascultării de Dumnezeu a însemnat o alterare a bunătății lui Adam, a însușirilor sale bune. În sufletul și viața omului au apărut astfel înclinări păcătoase, rele.

Bunătatea lui Dumnezeu s-a arătat din nou, în chip deplin, prin trimiterea Fiului Său, Domnul nostru Iisus Hristos, „pentru ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică“ (Ioan 3, 16) și să se îmbogățească întru dragostea bunătății Sale dumnezeiești, încă din viața aceasta pămîntească. Învățătura, viața și întreaga Sa activitate a însemnat o revărsare a bunătății și dragostei Tatălui ceresc, chemîndu-i pe toți să devină fii preaiubiți ai lui Dumnezeu și frați întreolaltă. Mîntuitorul Hristos ne-a tălmăcit bunătatea Sa dumnezeiască în multe pilde și învățături, dar mai deplin a rezumat-o în legea iubirii de Dumnezeu și de oameni, care culminează în învățătura despre iubirea vrăjmașilor „Iar eu vă spun: iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvîntați pe cei ce vă blestemă pe voi și vă rugați pentru cei ce vă prigonesc pe voi, ca să fiți fii ai Tatălui vostru celui din ceruri; că El face să răsară soarele său și peste cei răi și peste cei buni și trimite ploaie și peste cei drepți și cei nedrepți“ (Matei 5, 44—45).

Această dumnezeiască învățătură, Mîntuitorul Hristos a întrupat-o deplin în viața și activitatea Sa, în toate binefacerile tămăduirilor Sale minunate, care s-au revărsat cu îmbelșugare față de toți cei suferinzi sufletește și trupește. Bunătatea Sa dumnezeiască a strălucit în chip desăvîrșit în momentele grele ale Patimilor, ale Răstignirii Sale cînd s-a rugat pentru cei ce-l răstigneau și-l batjocoreau prin cuvintele: „Părinte, iartă-le lor că nu știu ce fac“ (Luca 23, 34).

Chipul bunătății și al iertării divine îl observăm la toți aleșii lui Dumnezeu. El strălucește cu atît mai mult cu cît mai nejustificată a fost invidia și răutatea celor ce s-au pornit asupra lor. Lumina soarelui ni se arată mai strălucitoare în contrast cu întunericul, iar armonia și liniștea naturii mai deplină după trecerea viforului napraznic al furtunilor.

Ce minunată este viața și luminos este sufletul plin de bunătate al lui Iosif vîndut de frații săi în Egipt din invidie și ură, mai ales atunci cînd îi primește, îi iartă și le ajută în necazul foametei care se abătuse asupra lor!

Cîtă bunătate și lumină iradiază din chipul și sufletul arhidiaconului Ștefan, cînd s-au năpustit asupra lui cei ce-l ucideau cu pietre, iar el rostește transfigurat de bunătate: „Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta“ (F. Ap. 7, 60).

Ce minunat este sufletul plin de bunătate al tatălui, care primește în brațele iubirii și bunătății părintești pe fiul cel pierdut, iertîndu-l pentru greșelile lui datorită întoarcerii și căinței acestuia.

Cîtă apreciere și curată bucurie simțim față de bunătatea Samarineanului milostiv, care se apleacă asupra celui căzut între tîlhari, îl ajută legîndu-i rănile și-l duce la o casă de oaspeți.

Spre această bunătate ne cheamă Evanghelia și Biserica, spre a o înmulți în suflet și în faptele noastre de fiecare zi. Dar ne cheamă și mintea cea sănătoasă, așa cum rezultă din constatarea și experiența general umană. Și anume, noi constatăm că bunătatea este o însușire și virtute aleasă, care este deosebit de necesară vieții omenești. Așa cum toate

(Continuare în pag. 4)

Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului . . .

(Urmare din pag. 1)

graful Român, ciclu ce constituie o adevărată carte de învățătură de credință a Bisericii noastre.

Dragostea de Dumnezeu și dragostea de Patrie se oglindesc apoi în cele trei cărți tipărite ca Arhiepiscop și Mitropolit: „Biserica Otodoxă Română, una și aceeași în toate timpurile" (Sibiu, 1968, 331 p.), „Studii de Teologie morală" (Sibiu, 1969, 408 p.) și „Iisus Hristos, viața noastră" (Sibiu, 1973, 491 p.), lucrări care îl arată pe Î. P. S. Mitropolit Nicolae Mladin ca pe un teolog de seamă al Bisericii Ortodoxe Române și al Bisericii Ortodoxe în general. Caracteristica principală a scrisului Înalt Prea Sfinției Sale este legarea învățăturii Mîntuitorului nostru Iisus Hristos de realitățile vieții contemporane, „în necontenită transformare", „căci Duhul lui Hristos cel veșnic este izvor de creație, de înnoire continuă a vieții, în conformitate cu imperativele vremii noastre" — cum citim în prefața uneia din cele trei lucrări.

Din aceeași dragoste a izvorît sublinierea festivă — cu participarea angajaților de la Centrul arhiepiscopesc Sibiu și Institutul Teologic și, desigur, a studenților teologi — a unor evenimente mai importante din viața Patriei noastre, ca de exemplu: 25 ani de la eliberarea țării de sub dominația fascistă; 2000 ani de atestare documentară a municipiului Alba Iulia; 375 ani de la unirea provinciilor românești sub sceptrul lui Mihai Viteazul; 100 de ani de la moartea lui Emanuil Gojdu; 125 ani de la moartea lui Gheorghe Lazăr, și din viața Bisericii noastre, ca spre pildă: 90 ani de autocefalie a Bisericii Ortodoxe Române și 50 ani de patriarhat; 400 ani de la tipărirea în grai românesc a Liturghierului și Psaltirii de către diaconul Coresi; 150 ani de la moartea lui Petru Maior; 200 ani de la moartea episcopului Inochentie Micu; 100 ani de la nașterea lui Timotei Popovici; 125 ani de existență a tipografiei eparhiale din Sibiu ș. a.

Tot dragostea de Dumnezeu și Legea Sa cea sfîntă, dragostea de Patrie și obștea cea mare a poporului stă la baza lucrării ecumeniste a Arhipăstorului nostru, lucrare care a crescut în chip minunat, la toate nivelurile, în ultimele decenii, datorită climatului de libertate și egalitate a cultelor din țara noastră, garantat de orînduirea noastră de stat. „Una din marile mele bucurii — spunea cu un anumit prilej Î. P. S. Mitropolit Nicolae — este și aceea că oriunde am fost să sfințesc biserici sau să fac vizitații canonice au fost prezenți și reprezentanții celorlalte culte, care aveau biserici în acele locuri. In felul acesta n-am avut numai o manifestare a credinței noastre ortodoxe române, ci și o manifestare a patriotismului nostru constructiv și a ecumenismului practic, concret, viu, care este prețuit nu numai în țară, ci și peste granițele ei."

Înalt Prea Sfinția Sa are legături frățești, de dragoste în Hristos-Domnul nostru, cu toți Episcopii celorlalte confesiuni din Transilvania, începînd cu Em. Sa Albert Klein, Episcopul ev.-lut. de la Sibiu, cu Excel. Sa Márton Áron, Episcopul rom.-cat. de la Alba Iulia, Em. Sa Nagy Iuliu, Episcopul reformat de la Cluj-Napoca ș. a. În același spirit, Î.P.S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a participat la multe consfătuiri interconfesionale din țară și peste hotare, primind la reședința mitropolitană din Sibiu numai în ultimii ani peste 30 delegații bisericești de pe multe meridiane ale lumii. Așa se explică acordarea Înalt Prea Sfinției Sale, de către Institutul Teologic Protestant Unic de grad Universitar din Cluj-Napoca, a titlului academic de Doctor honoris causa, în anul 1969.

Dragostea Arhipăstorului nostru față de preoți și obștea credincioșilor s-a vădit puternic și în încercările prin care a trecut țara în 1970 și 1975, cînd a cercetat, a mîngîiat, încurajat și ajutat pe cei ce au avut de suferit pe văile Mureșului, Tîrnavelor și Oltului în urma inundațiilor, precum și bisericile afectate de cutremurul din 4 martie a. c.

Atenție cuvenită a acordat Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului și problemelor administrative-pastorale și gospodărești. Mărturie stau hirotonirile, misiunile întreprinse la parohii, la Mănăstirea Brâncoveanu, cursurile speciale de scurtă durată organizate la Centrul arhiepiscopesc din Sibiu, reparațiile capitale sau parțiale la numeroase biserici, între care foarte multe monumente istorice, restaurările de picturi și pictura nouă executată în multe biserici, grija față de patrimoniul cultural național, construirea sau repararea a foarte multe case parohiale etc.

Loc special ocupă în această privință ridicarea unei noi construcții cu patru nivele pentru Biblioteca mitropolitană din Sibiu, înzestrată cu cele necesare funcționării cerințelor actuale, bibliotecă pusă la dispoziția studenților teologi, a profesorilor și preoților, precum și a multor cercetători din țară și de peste hotare; reamenajarea spațiului la tipografia eparhială din Sibiu și înzestrarea ei cu mașini noi de cules, de tipar, de tăiat hîrtie, de fălțuit, de cusut cu sîrmă ș. a., în care își tipăresc astăzi lucrări și alte Eparhii: Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Episcopia Alba Iuliei, Episcopia ev.-luth. din Sibiu, Episcopia reformată din Cluj-Napoca etc., continuarea lucrărilor de la monumentala catedrală din Sf. Gheorghe, care își ridică turnurile zvelte spre cerul albastru al Patriei, ca niște brațe întinse spre Părintele luminilor, drept semn de mulțumire pentru toate binefacerile știute și neștiute revărsate asupra obștei celei mari a poporului nostru.

*

„Timpul valorează — *spunea în ziua de Anul Nou 1976 adormitul întru Domnul patriarh Justinian* — atît cît izbutim să realizăm în fiecare ceas și minut care se scurge. Valoarea lucrării noastre sporește și mai mult dacă o închinăm desăvîrșirii noastre spirituale și slujirii aproapelui."

Incheind această scurtă prezentare, prilejuită de împlinirea a 10 ani de arhipăstorire, putem spune că tot acest interval de timp a fost folosit în chip exemplar de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului — ajutat de Sf. Sinod, de Departamentul Cultelor, de colaboratorii apropiați etc., pentru binele preoților și credincioșilor din Arhiepiscopie, pentru formarea lor religios-morală și patriotică, pentru întărirea unității noastre de credință, pentru adîncirea înfrățirii dintre toți fiii țării, pentru întărirea prestigiului Bisericii și Patriei ai cărei fiii sîntem.

De aceea rugăm pe Părintele nostru ceresc să dăruiască și de acum înainte Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae al Ardealului ani mulți, în deplină sănătate și încărcați de cît mai multe roade spre binele Bisericii străbune și al Patriei noastre dragi, România socialistă.

Întru mulți ani, Înalt Prea Sfințite Părinte!

Telegraful Român

În vizită la comunitățile ort. române din America

Din încredințarea adormitului în Domnul Patriarh Justinian, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, însoțit de d-l N. Mihăiță, secretarul Serviciului pentru relațiile externe bisericești ale Patriarhiei române, a întreprins o călătorie peste Ocean între 12—28 ianuarie 1977. Itinerarul a cuprins orașele Washington, Detroit, Windsor, Hamilton, Montreal și New York.

Găsindu-se la Detroit, Înaltul Ierarh a fost oaspetele Înalt Prea Sfințitului Victorin, conducătorul Arhiepiscopiei misionare ortodoxe române din America, care l-a informat despre activitatea Centrului eparhial, a tipografiei și editurii proprii, despre situația preoților, parohiilor, organelor parohiale etc. De asemenea au fost vizitate familiile mai multor preoți și credincioși. Răspunzînd invitației responsabililor „orei românești" de la postul de radio local, Înalt Prea Sfinția Sa a adresat ascultătorilor din zona Detroitului și Windsorului un cuvînt ocazional, exprimînd bucuria de a putea întîlni comunitățile ortodoxe române din S.U.A. și Canada, a le transmite binecuvîntările Întîistătătorului Bisericii Ortodoxe Române și salutările confraților din țara de baștină.

Totodată Ierarhul bănățean a făcut un popas la „Vatra românească" de lîngă Detroit, unde a întîlnit pe Î. P. S. Arhiepiscop Valerian și cîțiva din colaboratorii săi cu care s-a întreținut asupra bunelor raporturi dintre toți ortodocșii de origine română din America.

La invitația P. C. părinți Ioan Surducan și Ioan Ivașcu, originari din Banat, Î. P. S. Mitropolit Nicolae a avut posibilitatea să viziteze bisericile unde slujesc, construite și pictate în ultima vreme, precum și familiile lor.

Duminică, 23 ianuarie 1977, Înalt Prea Sfinției Nicolae și Victorin au slujit Sf. Liturghie la Windsor, după care au fost invitații P.Cuv. Arhim. Paulin Popescu și consiliului parohial la o masă comună. Întîlniri asemănătoare cu P. C. părinți Nicolae Ciurea și George Chișcă, secondați de consiliile parohiale și obștile de credincioși, au avut loc la Hamilton și Montreal (23 și 25 ianuarie).

Ultima etapă a călătoriei a fost New Yorkul după care, petrecut de Î. P. S. Arhiepiscop Victorin și P. C. pr. Nicolae Bîrsan, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului a plecat spre țară.

Festivitate consacrată aniversării Îndrumătorului bisericesc

La recomandarea Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, joi, 21 aprilie 1977, în aula Institutului Teologic Universitar din Sibiu a avut loc o festivitate consacrată împlinirii a 125 ani de apariție neîntreruptă a Îndrumătorului bisericesc, la care au participat: P. S. Episcop-vicar Timotei Lugojanul (Timișoara), aflat în vizită la Institutul Teologic din Sibiu, însoțit de P. C. cons. C. Comșulea, P. C. vicar Tr. Belașcu, consilieri și angajați de la Centrul arhiepiscopesc Sibiu, profesori și studenți teologi.

Erau de asemenea de față P. C. prof. onorari S. Vlad și Gh. Șoima.

În cuvîntul de deschidere a programului, P. C. rector Gr. Marcu a caracterizat Îndrumătorul bisericesc drept „o microenciclopedie", o „carte fluviu", aniversarea sărbătorită reprezentînd un eveniment cultural, literar și bisericesc.

Corul studenților teologi a interpretat compoziția „Limba noastră", pe versurile pr. Alex. Meteevici.

În continuare, P. C. prof. M. Păcurariu a susținut o documentată conferință, în care s-a ocupat de istoricul calendarelor în limba română pe tot cuprinsul țării și rolul lor în viața credincioșilor români, subliniind apoi faptul că Telegraful Român și Îndrumătorul bisericesc, care apar la Sibiu, sînt cele mai vechi publicații cu apariție neîntreruptă în limba română.

P. C. Sa a prezentat apoi conținutul Îndrumătorului bisericesc pe parcursul celor 125 ani de apariție, conținut care a oglindit și cultivat ideea de unitate națională, a împărtășit cunoștințe multiple necesare ridicării culturale, sociale și economice a românilor etc., iar după 1918 și îndeosebi după 1944 Îndrumătorul bisericesc oferind preoților, cîntăreților bisericești și credincioșilor „o lectură aleasă și instructivă", atît pe tărîm bisericesc cît și patriotic.

Corul studenților a interpretat compoziția patriotică „Țară mîndră".

Un cuvînt ocazionul a rostit în încheiere P. S. Episcop-vicar Timotei, care, în numele cititorilor, a mulțumit „pentru acest dar al Centrului arhiepiscopesc Sibiu", precum și conducerii Institutului Teologic pentru organizarea acestei festivități atît de instructivă pentru studenții teologi și toți participanții.

GRÎUL

(Urmare din pag. 1)

ai noștri n-au avut amestec cu nimenea, de acolo cumințenia românului, care ca cioban a avut multă vreme ca să se ocupe cu sine însuși, de acolo limba spornică și plină de figuri, de acolo simțămîntul adînc pentru frumusețile naturii, prietenia lui cu codru, de acolo povești, cîntece, legende, c-un cuvînt de acolo un popor plin de originalitate și de-o feciorească putere."

Ne-a adus aminte de Miorița, de Toma Alimoș, de Voroneț, de Curtea de Argeș, de proverbe, de orațiile de nuntă, de portul popular, de doinele și colindele noastre și de atîtea alte valori născute în sînul satelor noastre, pe pămîntul românesc, care „ne este scump și sfînt — cum spunea vrednicul de pomenire patriarh Justinian — fiind plămădit în sînge de eroi și mucenici, udat de lacrimile a mii și mii de mame, soții și copii, muncit de veacuri de hărnicia vrednicilor noștri țărani".

Dar „marele sfat al agricultorilor" ne-a adus aminte în chip special „de ce oameni minunați avem — astăzi — în satele noastre, în țara noastră în general" — cum a spus Domnul Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România, la încheierea Congresului, de munca lor cu nimic mai prejos decît a altor sectoare ale economiei naționale, de sarcinile de onoare pe care le au în cultivarea cu și mai multă grijă și dragoste a pămîntului, în creșterea a și mai multe animale, ca astfel și contribuția agriculturii să fie cît mai vădită la prosperitatea țării.

*

Grîul este pîinea noastră cea de toate zilele, este o parte însemnată din tezaurul țării, este un sector de activitate plin de frumusețe, aducător de multe satisfacții.

Grîul este totodată și coliva și colacul pe care le facem cînd ne pomenim morții noștri, pe părinții și frații noștri, pe toți vrednicii noștri înaintași care au pus temelii de nădejde la edficiul grandios pe care îl înălțăm noi astăzi.

Grîul, pentru noi ca fii ai Bisericii, este și prescura din care preotul scoate Sf. Agneț, este Sf. Cuminecătură, care ne adună frățește în fața sfintelor altare ce ne-au luminat și întărit pe cărările noastre bune, este „fața Domnului Hristos", cum de atîtea ori auzim spunîndu-se.

De aceea cinstim, cu evlavie, pe toți cei ce în arșiță, în ploaie, din zori și pînă-n noapte seamănă grîul și asudă secerîndu-l la bună vreme, pe cei ce pasc turmele pe vreme bună și pe vreme rea și fac ca ele să se înmulțească, pe toți cei ce contribuie ca pîinea să ne fie din belșug.

Cinstim totodată pe cei ce, în fruntea țării fiind, creează condiții ca toți fiii țării să beneficieze din plin de harurile aducătoare de tot mai mult bine ce se revarsă în acești ani pe plaiurile Patriei noastre dragi.

R.

„Slujba ta fă-o deplin!" *)

(II Tim. 4, 5)

În toamna anului 66 al erei noastre creştine, Sf. Ap. Pavel se afla în a doua şi greaua sa captivitate romană, în una din închisorile Romei, bineştiindu-se că împărăţia romană era necruţătoare cu cei ce se închinau lui Iisus Hristos, iar nu zeilor romani şi chiar cezarilor. În toamna aceea a anului 66 după Hristos-Domnul nostru, marele Apostol se adresează ucenicului său iubit Timotei, invitîndu-l la Roma pentru o ultimă întrevedere.

Întrucît îşi presimţea sfîrşitul, Sf. Ap. Pavel avea conştiinţa posibilităţii ca Timotei să nu-l mai găsească în viaţă. De aceea, scrisoarea pe care o trimite acestuia, a doua către Timotei, se transformă, sub duhul şi pana pline de foc ale Apostolului, într-un veritabil îndrumător al vieţii creştineşti în general şi al celei preoţeşti în special, dar şi într-un adevărat testament, în care neobositul Apostol Pavel îşi revarsă ultimele sale gînduri, ultimele sale îndemnuri, izvorîte din grija sa nemărginită pentru lucrul Domnului, pentru soarta Bisericii, care creştea în acei ani văzînd cu ochii, întocmai ca voinicul din basmele noastre populare.

Timotei — episcopul vestitei cetăţi a Efesului din Asia Mică, Turcia de astăzi, ale cărei urme glorioase se văd încă şi astăzi — este îndrumat să păstreze *„credinţa cea sănătoasă"*, căci au fost şi sînt încă şi false credinţe, să ţină aprins darul preoţiei pe care l-a primit, să propovăduiască cuvîntul Evangheliei, stăruind asupra lui *„cu vreme şi fără de vreme"*, să ţină piept celor de rea credinţă, mînaţi *„de poftele lor"* — cum zice Apostolul, dăunînd prestigiului învăţăturii creştine, care pătrundea în lumea de acum două mii de ani.

Ca nişte concluzii ale acestor sfaturi se înscriu şi următoarele minunate îndemnuri cuprinse în aceeaşi scrisoare: „Tu însă fii treaz întru toate, fă lucrul evanghelistului, *slujba ta fă-o deplin"*, cuvinte de o permanentă şi covîrşitoare actualitate.

Ştim cu toţii că, în orice sector de activitate ne-am afla, în orice domeniu am lucra, numai atunci lăsăm o dîră de lumină în urma noastră, o pildă pozitivă, o amintire plăcută, cîştigînd şi preţuirea oamenilor de bine din preajmă-ne, cînd, alături de o ţinută demnă, cinstită, corectă, muncind cu dăruire, cu pasiune, cu dragoste, atunci cînd, după cuvîntul Sf. Ap. Pavel, căutăm ca slujba noastră să ne-o facem deplin.

Cuvintele Apostolului însă priveau în special pe slujitorii bisericeşti: Ierarhi, preoţi şi diaconi.

Slujire divin-umană, *„lucru mare şi înfricoşător"* — cum spune o rugăciune liturgică, cu responsabilităţi cutremurătoare, atît în această lume cît şi în veşnicie mai ales, misiunea preoţească cere într-adevăr dăruire cît mai deplină, muncă devotată, conştiinţă trează, corectitudine în cel mai înalt grad posibil, iar despre fratele nostru întru slujire, părintele arhidiacon Iosif Bolog, plecat prea de timpuriu din mijlocul nostru, noi, cei ce am trăit şi lucrat zeci de ani în preajmă-i, putem spune cu inima împăcată că aşa s-a străduit să vieţuiască, *slujba sa făcîndu-şi-o deplin.*

Şi-a făcut slujba deplin aici, în această monumentală catedrală, în care cu dragoste a servit la mii de Sfinte Liturghii sau Liturghii arhiereşti, în cei peste 30 ani de diaconie.

Şi-a făcut slujba deplin ca neîntrecut diacon, diaconie slujire însemnînd după cum ştim, atunci cînd se documenta în tainele tipicului slujbelor noastre, ale căror rînduieli le cunoştea ca nimeni altul.

Şi-a făcut slujba deplin la sutele de sfinţiri de biserici, cînd, din ajun pînă a doua zi după masa, nu avea linişte decît cînd ştia că întregul program al slujbelor s-a desfăşurat la nivelul corespunzător, în care scop nu se cruţa nici o fărîmă pe sine.

Şi-a făcut slujba deplin în sutele de hrisoave, scrise de mîna sa de adevărat artist, îngropate în picioarele a tot atîtea sute de altare, adevărate documente istorice, semnificative pentru cei ce vor veni după noi.

Şi-a făcut slujba deplin ca cel mai îndelungat lucrător la arhiva Centrului nostru arhiepiscopesc, la care ţinea ca la un tezaur sfînt moştenit de la înaintaşi, pe care o cunoştea cum îşi cunoaşte păstorul cel bun oile, şi pe care s-a străduit s-o pună în rînduială, s-o aranjeze sistematic, potrivit cerinţelor actuale, lucrare la care a depus o muncă imensă, un efort deosebit, pe care însă n-a avut bucuria s-o vadă încheiată.

Şi-a făcut slujba deplin atunci cînd căuta să ducă la bun sfîrşit, cu o conştiinciozitate rară, orice lucrare i se încredinţa, avînd o intuiţie practică deosebită şi un înalt simţ al ordinei.

Pentru toate acestea şi, desigur, încă alte multe asemenea fapte a fost distins de autoritatea bisericească cu ranguri onorifice, ajungînd pînă la arhidiacon stavrofor, cea mai înaltă distincţie însă rămînînd conştiinţa sa împăcată — „mor liniştit", cum îmi spunea adesea — a unei vieţi omeneşti trăite în chip corespunzător, potrivit luminoaselor porunci ale echităţii.

„Omul strădalnic spre cele bune — spune undeva mitropolitul Andrei Şaguna — goleşte odihnit paharul morţii, fiindcă el şi-a împlinit chemarea. Numele lui va rămîne în cinste la toţi cîţi l-au cunoscut."

În cinste va rămîne pentru noi toţi şi numele adormitului în Domnul arhidiaconul stavrofor Iosif Bolog, pe care noi, colegii săi de muncă, nu-l vom uita şi căruia îi vom păstra o frumoasă amintire, rugînd totodată pe bunul Dumnezeu să-i facă parte de bucuria aleşilor Săi.

Gh. P.

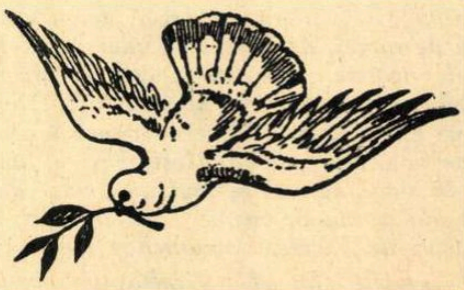

* Cuvînt rostit la înmormîntarea arhid. Iosif Bolog, Sibiu, 7 februarie 1977.

† Arhidiacon stavr. Iosif Bolog

După şase luni de suferinţă, inima unui vrednic slujitor bisericesc, cunoscut de un mare număr de preoţi şi credincioşi de pe plaiurile Transilvaniei, a neuitatului arhidiacon stavrofor de la Centrul arhiepiscopesc din Sibiu, Iosif Bolog, a încetat să bată în zenitul zilei de 5 februarie 1977.

Născut în 23 martie 1918 în localitatea Petrilaca din preajma Luduşului de Mureş, într-o familie de ţărani cu dragoste de muncă şi frică de Dumnezeu,

Arhid. I. Bolog, în mijlocul colegilor săi, la revederea colegială de 25 ani de la absolvirea Institutului teologic (banca întîia, primul din stînga)

urmează liceul la Turda, iar apoi Institutul Teologic Universitar din Sibiu.

După ce se căsătoreşte cu tînăra Maria Porumb din Sibiu, este hirotonit diacon, funcţie pe care a îndeplinit-o 31 ani încheiaţi cu rară rîvnă, pricepere şi dăruire, slujind sub patru Ierarhi: Mitropolitul Nicolae Bălan, mitropolitul Nicolae Colan, Î. P. S. Mitropolit Iustin Moisescu şi Î. P. S. Mitropolit Nicolae Mladin. Cu însuşirile sale alese a împodobit trei decenii sfintele slujbe din catedrala mitropolitană din Sibiu, precum şi din alte sute de biserici din Mitropolia Ardealului şi din afara ei, ultima fiind biserica din parohia Barcani, prot. Sf. Gheorghe, la a cărei sfinţire a participat în 30 mai 1976.

A prestat totodată funcţia de arhivar principal la arhiva Centrului arhiepiscopesc din Sibiu, muncă împlinită de asemenea cu dragoste şi aceeaşi pricepere şi dăruire.

Slujba înmormîntării a fost săvîrşită în catedrala mitropolitană din Sibiu, luni, 7 februarie 1977, de către un sobor de preoţi şi diaconi, avînd în frunte pe Î. P. S. Mitropolit Nicolae Mladin al Ardealului. Pe lîngă un mare număr de credincioşi, prieteni şi cunoscuţi, era de faţă P. S. Episcop Emilian Birdaş al Alba Iuliei.

La sfîrşit a vorbit Î. P. S. Mitropolit Nicolae, care a scos în lumină unele aspecte din activitatea adormitului în Domnul arhid. I. Bolog, adresînd totodată cuvinte de mîngîiere îndureratei familii. „Prin trecerea sa pe tărîmul celălalt — a spus între altele Î. P. S. Sa — ne simţim totuşi una în comunitatea Bisericii, în comuniunea cu Iisus Hristos-Domnul nostru, cu Sfinţii, în comuniunea dragostei."

În numele colegilor de serviciu a vorbit apoi P. C. diac. Gh. Papuc, consilier cultural, iar C. pr. T. Burcuş, ca paroh, a evocat viaţa adormitului arhid. I. Bolog.

La mormîntul din preajma mausoleului mitrop. A. Şaguna din Răşinari, unde a fost aşezat corpul său neînsufleţit, a vorbit, în numele colegilor de şcoală, P. Cuv. arhim. V. Jitaru (Ocna Mureş).

Dumnezeu să-l ierte şi cu drepţii să-l numere.

Bunătatea (I)

(Urmare din pag. 2)

cresc şi rodesc în lumina şi căldura soarelui, tot astfel cresc şi rodesc năzuinţele cele bune ale omului în atmosfera dulce şi blîndă a bunătăţii. Bunătatea este lumina şi căldura care apropie sufletele omeneşti; ea naşte încrederea necesară înfrăţirii, păcii şi iertării dintre oameni. Bunătatea este ploaia binecuvîntată care înviorează, veseleşte şi înalţă sufletele în bucuria comuniunii frăţeşti. De aceea exclamă psalmistul David cu bucurie: „Iată acum cît este de bine şi cît este de frumos a vieţui fraţii împreună" (Ps. 132, 1), iar înţelepciunea poporului nostru rosteşte: „De omul bun şi de vremea bună nu te saturi niciodată", sau îndemnul: „Ci fii precum se cuvine, bun şi blînd cu fieşcine."

Cu adevărat bunătatea este o floare prea aleasă din buchetul virtuţilor morale care împodobesc omenia românească, care exprimă felul de-a gîndi, de-a simţi şi de-a fi al sufletului poporului nostru. Bunătatea a înmiresmat cu dulceaţa parfumului ei ei toate manifestările spirituale ale culturii poporului român, întîlnind-o împreună cu alte fiice ale omeniei şi surori ale frumuseţilor morale, între care amintim: sinceritatea, modestia, generozitatea, ospitalitatea, cumpătarea, întrajutorarea, hărnicia, dreptatea şi înţelepciunea. Acestea ies în relief prin darurile lor în proverbe, în basme, în doinele şi poeziile populare precum şi în scrisul marilor noştri poeţi şi scriitori. Ele sînt izvoare de bucurie, de succese şi de izbînzi în lupta cu elementele egoiste, rele, exprimate prin orgoliu şi invidie, prin lene şi făţărnicie. Toate „Cosînzenele", „feţii frumoşi", fetele înţelepte şi voinicii, eroi ai tuturor creaţiilor populare au înmulţit bucuria vieţii pentru toţi, mai ales pentru cei necăjiţi şi suferinzi, prin faptele lor de bine, de întrajutorare şi dragoste. Ei au confirmat înţelepciunea proverbelor: „Bine faci, bine găseşti" sau „omul e ca un puţ cu apă: cu cît face mai mult bine, cu atît mai mult îi vine".

Bunătatea, ospitalitatea şi generozitatea poporului nostru sînt exprimate şi de construcţia caselor ţărăneşti cu cerdacuri deschise din Muntenia şi Oltenia lui Brâncuşi, de sculptura înflorită a porţilor de lemn maramureşene, de arta şi pitorescul portului naţional, care te îmbie, te întîmpină şi te primesc cu căldura, amabilitatea şi delicateţea lor.

Bunătatea românească o întîlnim şi în atitudinile de bună convieţuire şi de înţelegere şi pace ale poporului nostru faţă de celelalte naţionalităţi conlocuitoare sau vecine.

Bunătatea şi omenia românească o întîlnim mai ales astăzi în toate acţiunile de înfrăţire, pace şi colaborare, iniţiate de ţara noastră şi de conducătorii ei, pentru statornicirea unei vieţi mai bune şi mai drepte pentru toate popoarele lumii. Sînt fapte şi acţiuni apreciate şi recunoscute de tot mai mulţi oameni de bine din întreaga lume.

Se cuvine să fim conştienţi de toate aceste valori morale şi umanitare, ca fii buni ai Bisericii străbune şi cetăţeni vrednici ai României socialiste, să ne bucure şi să ne înalţe conştiinţa demnităţii noastre, dar să ne şi îndemne de a îmbogăţi conţinutul omeniei româneşti, prin înmulţirea bunătăţii şi ospitalităţii, a păcii şi înfrăţirii dintre Biserici şi popoare.

Pr. *F. Costea*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 125 Sibiu, 15 iunie 1977 Nr. 23—24

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă, P.O. Box 136-137 — telex: 11226, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 3.

DATE BIOGRAFICE

Nou-alesul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, *Dr. Iustin Moisescu,* provine din pitoreasca zonă a Muscelului, bogată în balade şi pagini de istorie naţională, născut fiind în localitatea Cîndeşti, în 5 martie 1910. Tatăl, învăţător, a căzut pe cîmpul de luptă în 1917, lăsînd în urmă o mamă cu mai mulţi copii.

După ce termină şcoala primară, urmează Seminarul orfanilor din Cîmpulung-Muscel, unde tînărul seminarist Iustin Moisescu se remarcă prin sporul la învăţătură şi o ţinută morală ireproşabilă, absolvind seminarul în 1930 ca şef de promoţie.

Obţinînd o bursă de studii peste hotare, între 1930—1934 studiază la Facultatea de Teologie din Atena, unde îşi ia licenţa cu calificativul „excepţional".

Între 1934—1936 urmează studii de specializare pentru doctorat la Strasbourg (Franţa), pe care le continuă în anii următori la Atena unde, în iunie 1937, obţine titlul de doctor în Teologie, teza de doctorat fiind premiată de Academia ateniană.

Întors în ţară, este numit profesor la Seminarul Nifon din Bucureşti şi la o şcoală aparţinătoare învăţămîntului muncitoresc.

În 1938 este trimis profesor de Noul Testament la Facultatea de Teologie ortodoxă din Varşovia (Polonia), unde a reprezentat cu deosebită cinste Teologia ortodoxă românească.

Izbucnirea războiului îl sileşte să revină în ţară, din 1940 lucrînd ca profesor de Noul Testament la Facultatea de Teologie din Suceava şi apoi la Facultatea de Teologie din Bucureşti.

Dotat cu alese calităţi morale şi intelectuale, posedînd o temeinică pregătire, cunoscînd şi cîteva limbi, avînd şi o putere de muncă deosebită, ca profesor a format generaţii întregi de slujitori ai altarelor, toţi cei ce i-au audiat cursurile avînd mereu viu în minte şi inimă chipul profesorului cu vocaţie. Prelegerile sale limpezi, temeluite totdeauna pe luminile Sf. Părinţi şi pe învăţătura tradiţională a Bisericii noastre, ţinuta sa sobră, dragostea pe care o avea faţă de studenţi, care se vădea cu multe prilejuri, au lăsat urme pozitive de neşters în sufletele învăţăceilor pe care i-a avut.

Aşa cum va spune mai tîrziu ca Ierarh la Sibiu, profesorul de atunci era conştient că „pentru îndeplinirea misiunii ei dumnezeieşti în lume, Biserica are nevoie de un cler temeinic pregătit şi călăuzit fără încetare în acţiunea lui de a duce pe credincioşi la mîntuire . . ., arătîndu-se neîncetat luminători (preoţii) credincioşilor, plini de rîvnă după luminile cereşti şi însetaţi după o aşezare statornică a dreptăţii în orînduirea socială".

Pe lîngă prelegeri şi formarea atîtor ucenici în ale Teologiei, se cuvine să amintim doar cîteva titluri de lucrări, care ne arată preocupările cărturăreşti din perioada de profesorat: Evagrie Ponticul — viaţa, scrierile şi învăţătura (Atena 1937); Sf. Scriptură şi interpretarea ei în opera Sf. Ioan Hrisostom (1942); Originalitatea parabolelor Mîntuitorului (Rm.Vîlcea, 1945); Activitatea Sf. Apostol Pavel în Atena (Iaşi, 1946); Ierarhia bisericească (Craiova, 1955); Simbolica lui Hr. Andruţos, trad. din greceşte (Craiova, 1955), la care se adaugă studii şi articole, multe dintre ele cu caracter patriotic, ca de ex.: „Temeiurile lucrării Bisericii pentru apărarea păcii" (rev. Studii Teologice, nr. 3—4/1953).

Aşa se face că, prin trecerea la cele veşnice a mitropolitului Nicolae Bălan, Colegiul electoral bisericesc a ales, cu unanimitate de voturi, în 26 februarie 1956, pe prof. univ. Dr. Iustin Moisescu în scaunul vacant de Mitropolit al Ardealului, în

(Continuare în pag. 4)

Înalt Prea Sfinţia Sa Dr. IUSTIN MOISESCU
Mitropolitul Moldovei şi Sucevei
a fost ales
PATRIARH AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Prin încetarea din viaţă — la 26 martie a. c. — a celui ce a fost al treilea Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, fericitul întru pomenire Părinte Justinian Marina, a devenit vacant scaunul cel mai de sus al ierarhiei noastre ortodoxe române.

Potrivit legiuirilor bisericeşti în vigoare, Înalt Prea Sfinţia Sa Dr. Iustin Moisescu, *Mitropolitul Moldovei şi Sucevei, a devenit* Patriarh Locotenent, *pînă la alegerea titularului jeţului patriarhal.*

În această calitate — împreună cu forurile legiuite — Înalt Prea Sfinţia Sa a făcut pregătirile cuvenite pentru îndeplinirea procedurilor menite să hărăzească Bisericii Ortodoxe Române un nou Întîistătător.

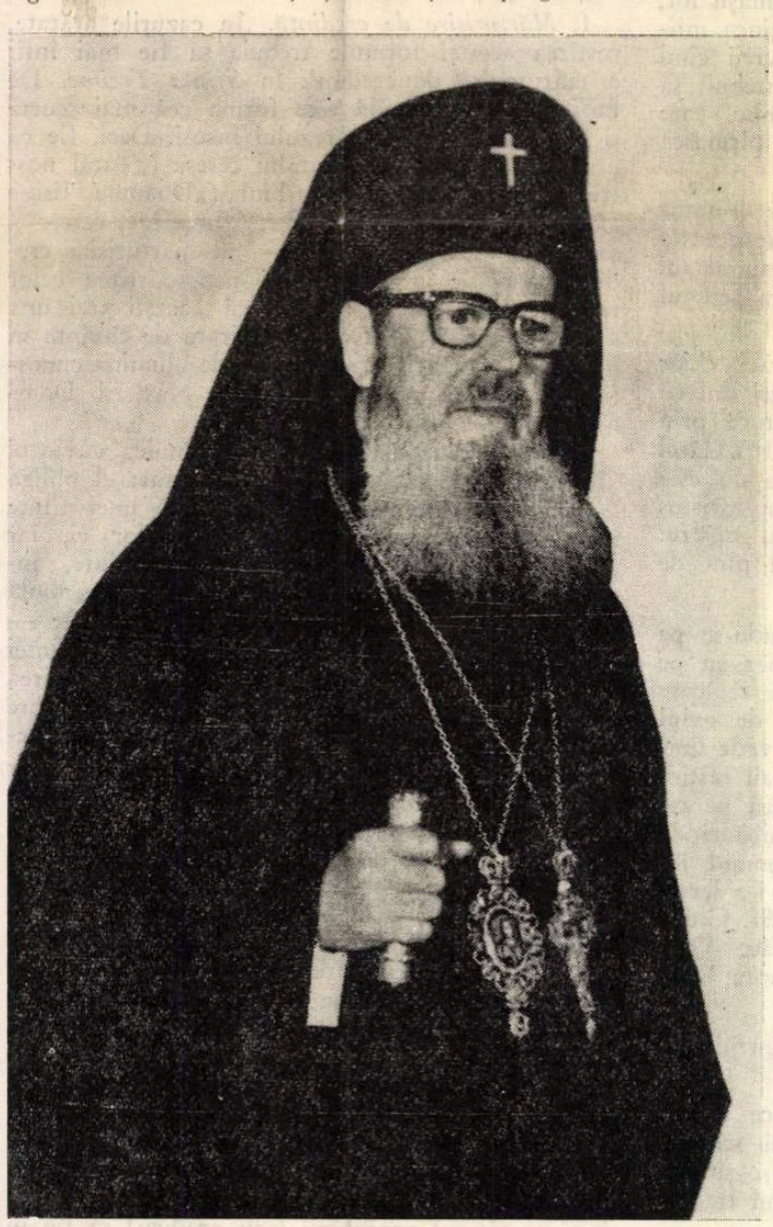

Înalt Prea Sfinţitul
Dr. IUSTIN MOISESCU
Nou-alesul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române

Cu adresa Patriarhiei Române (Consiliul Naţional Bisericesc) nr. 7253 din 28 mai a. c. — pe temeiul art. 130 din Statutul *pentru organizarea şi funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române — Înalt Prea Sfinţia Sa Patriarhul Locotenent Dr. Iustin Moisescu a convocat Colegiul electoral bisericesc pentru alegerea Arhiepiscopului Bucureştilor, Mitropolit al Ungrovlahiei şi Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, pentru ziua de* Duminică, *12 iunie 1977, ora 9, la Palatul Patriarhal din Capitală.*

În preseara Duminicii respective, potrivit rînduielilor tradiţionale, s-a săvîrşit sf. slujbă a Privegherii în Catedrala Sf. Patriarhii, de către un sobor de preoţi şi diaconi, avînd în frunte pe Prea Sfinţia Sa Roman Ialomiţeanul, *Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureştilor.*

Duminică, 12 iunie a. c., la ora 9 dim., în acelaşi sfînt locaş de închinare, P.S. Episcop-vicar Roman, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească.

Răspunsurile liturgice au fost date de Corala Patriarhiei, dirijată de P. C. pr. Iulian Cârstoiu.

Au participat ÎI.PP.SS. Mitropoliţi şi Arhiepiscopi, PP. SS. Episcopi şi Arhierei vicari membri ai Sfîntului Sinod, precum şi ceilalţi membri ai Colegiului Electoral Bisericesc.

Îndată după Sf. Liturghie, Î. P. S. Arhiepiscop Dr. Antim *Nica al Tomisului şi Dunării de Jos, cu sobor, a săvîrşit îndătinata Doxologie (Te-Deum), cu Polihroniu pentru cîrmuitorii bisericeşti şi de stat, pentru cler şi credincioşi.*

Străbătînd apoi un culoar viu deschis de credincioşi, prezenţi în număr mare, înalţii ierarhi şi alţi demnitari bisericeşti şi civili s-au îndreptat spre Palatul Patriarhal. Pe traseu, li s-au oferit flori.

*

La ora 11,30 o delegaţie din Colegiul Electoral Bisericesc a invitat pe Î. P. S. Mitropolit Iustin, Locţiitor de Patriarh, împreună cu delegaţii autorităţilor de stat, precum şi pe ÎI. PP. SS. Mitropoliţi, să binevoiască a lua parte la şedinţă.

S-a rostit rugăciunea „Împărate Ceresc".

Î. P. S. Patriarh Locotenent Iustin a rugat pe Domnul Ion Roşianu, *Preşedintele Departamentului Cultelor, să dispună citirea acordului Departamentului Cultelor pentru deschiderea Colegiului Electoral.*

D-l dir. adj. Iulian Sorin a dat citire acordului, apoi a luat cuvîntul Î. P. S. Sa Iustin Moisescu.

În cuvîntarea pe care a rostit-o, Î. P. S. Sa a făcut elogiul personalităţii şi operei netrecătoare a celui ce a fost Patriarhul Justinian, *a indicat scopul întrunirii Colegiului Electoral Bisericesc şi a dat lămuriri în legătură cu alegerea ce urma să se efectueze.*

Au fost desemnaţi doi secretari de şedinţă în persoanele P. C. Inspector eparhial T. Bodnar (Iaşi) şi Vasile Cazacu, profesor (Buzău).

Î. P. S. Preşedinte a suspendat apoi şedinţa pentru o jumătate de oră, pentru consfătuirea alegătorilor.

(Continuare în pag. 3)

De vorbă cu credincioşii

Despre sfînta cruce

— Poţi să-ţi dai seama despre folosul mare al *dreptei judecăţi* din faptul că şi cele mai de folos lucruri le poţi vedea nefolositoare dacă-ţi lipseşte această însuşire. Ai văzut că pe sf. biserici, pe casele credincioşilor se află sf. cruce. Şi noi totdeauna cînd începem să ne rugăm şi cînd încheiem rugăciunile, ne facem semnul sf. cruci. Sfînta cruce este semnul biruinţei Mîntuitorului. De aceea dracii fugeau de Sfinţi cînd îşi făceau semnul sf. cruci. Aşa se cîntă la Sf. Maslu: „Doamne, armă asupra diavolului Crucea Ta ne-ai dat-o nouă, că se scutură şi se cutremură, nesuferind a căuta spre puterea ei.“ Nu numai cîntarea aceasta, dar şi Sf. Scriptură ne arată ce crede despre sf. cruce Sf. Apostol Pavel, cînd scrie: „Propovăduirea Crucii este nebunie pentru cei ce sînt pe calea pierzării, dar pentru noi cei ce ne mîntuim este puterea lui Dumnezeu“ (I Cor. 50, 18), iar la sfîrşitul veacurilor ne spune Sf. Apostol şi Evanghelist Matei: „se va arăta pe cer semnul Fiului Omului“ (Matei 24, 30).

Să vezi, fiule, că acest semn s-a arătat cu multă putere încă de mult chiar în Vechiul Testament: „Iacov îşi încrucişează mîinile pe capul fiilor lui Iosif“ (Facere 48, 14), iar pe un vîrf de băţ a fost ridicat în Vechiul Testament un şarpe de aramă, avînd deci forma sf. cruci şi oricine privea la acest semn nu murea, deşi era muşcat de şerpi veninoşi. Vezi cît de mare se prevestea încă din vechime puterea sf. cruci precum se arată în Numeri 21. Însuşi Mîntuitorul vorbeşte despre aceasta, zicînd: „Precum Moise a înălţat şarpele în pustie, trebuie să se înalţe Fiul Omului“ (Ioan 3, 14). Şi tot în Vechiul Testament (Exod 17) poţi vedea că într-o luptă a evreilor cu vrăjmaşii lor, biruiau evreii ori de cîte ori Moise îşi ţinea mîinile în sus şi totdeauna erau învinşi evreii cînd Moise îşi lăsa mîinile în jos. Aşa că a trebuit să reazime pe două pietre mîinile lui Moise, care obosise să le ţină mereu în sus, ca să biruiască pe vrăjmaş.

— Înţeleg, părinte, cît de mare este puterea crucii, dar cînd am spus unor fraţi despre aceasta căutau să-mi arate că crucea este duşman al lui Hristos şi de aceea nu trebuie să facem semnul sf. cruci.

— Mare rătăcire e aceasta, fiule, căci chiar Sf. Scriptură spune: „Şi a împăcat pe cei doi cu Dumnezeu într-un singur trup, prin Cruce prin care a nimicit vrăjmăşia“ (Efeseni 2, 16). Deci Crucea a adus pacea şi unde este pace nu este ură. A crede că Crucea e duşman al lui Hristos este un mare blam pentru Mîntuitorul nostru. Ce înjosire a Fiului lui Dumnezeu cel plin de toată îndelunga răbdare şi bunătate.

Apoi a-l vedea pe Mîntuitorul mîniindu-se pe Cruce este o copilărie. Cum să mă supăr eu pe biciul care mă bate şi să nu mă supăr pe cel care dă cu biciul? Ce vină are biciul faţă de omul care îl mînuieşte. Din Sf. Evanghelii se vede limpede că Mîntuitorul a iertat pe cei ce l-au răstignit, zicînd: „Iartă-i Doamne.“ Deci, dacă pe cei ce l-au răstignit i-a iertat, cum să mai aibă ciudă pe lemnul sf. cruci mai ales că nu lemnul l-a răstignit, ci oamenii. Şi dacă pe oameni i-a iertat ce rost mai avea să se mînie pe lemnul Sf. Cruci, lemn care nu va putea face nimic rău. Vezi, fiule, ce greşeli se fac dacă lipseşte dreapta judecată?

— Cu adevărat, părinte, mare şi primejdioasă este lipsa de judecată.

— Şi pe lîngă aceasta, fiule, sf. cruce a fost primul altar pe care s-a adus cea mai scumpă jertfă. Altar pe care s-a prelins însuşi sîngele Domnului nostru Iisus Hristos. Iar altarul trebuie cinstit, aşa ne învaţă însuşi Mîntuitorul.

Întrarmează-te, fiule, în seri şi dimineţi, acasă şi pe hotar, cu semnul sfintei cruci. Să duci la frunte mîna dreaptă cu trei degete, care închipuiesc Sfînta Treime. Fruntea închipuieşte pe Tatăl cel Ceresc, de aceea se şi zice: În numele Tatălui, iar pieptul închipuieşte dragostea Fiului, de aceea se zice şi al Fiului, apoi se duce mîna la umărul drept, care închipuieşte puterea Duhului şi se zice al Duhului Sfînt, în sfîrşit se încheie la umărul stîng, zicînd acum şi pururea şi în vecii vecilor, amin. Făcînd aşa vei vedea, fiule, cum te linişteşti, cum te întăreşte puterea sfintei cruci, înarmîndu-te cum s-au înarmat toţi dreptcredincioşii creştini, înaintaşii noştri.

Pr. *I. Mihălţan*

Popas sărbătoresc

În viaţa obştei în general nu mai puţin în cea a unei comunităţi bisericeşti, există zile care se cer subliniate într-un mod mai deosebit.

O astfel de zi au trăit-o credincioşii şi slujitorii altarelor din cuprinsul Arhiepiscopiei Timişoarei şi Caransebeşului în chip aparte cei aflaţi în oraşul de reşedinţă cînd, la 4 martie a. c., s-au adunat la Centrul eparhial pentru a sărbători cei 15 ani de la instalarea Înalt Prea Sfinţitului Nicolae Corneanu în scaunul de Mitropolit al Banatului.

Au ţinut să fie prezenţi, ca de fiecare dată, şi reprezentanţii celorlalte culte religioase, membrii ai Consiliului Eparhial, ai Adunării Eparhiale, angajaţii Centrului eparhial, preoţi, credincioşi, invitaţi.

Cel dintîi a rostit un cuvînt omagial Prea Sfinţitul Episcop-vicar Timotei Lugojanul care, pe tema însemnătăţii scaunului ierarhic al Timişoarei în cadrul Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, a relevat chipul în care este ilustrat prin lucrarea arhipăstorească a Înalt Prea Sfinţiei Sale mărturia unităţii de totdeauna în credinţă, cult şi organizare.

În reluarea acestei idei a cuvîntat şi Prea Sfinţitul Episcop Visarion al Aradului, Ienopolei şi Halmagiului, care a elogiat realizările şi calităţile personale ale Înalt Prea Sfinţiei Sale. Apoi Întîistătătorul Episcopiei Aradului a dat citire unor scrisori din partea preoţilor, credincioşilor şi Consiliului Eparhial arădean, din care răzbătea înalta apreciere pe care aceştia o acordă Ierarhului sărbătorit.

Din partea cultelor religioase din localitate a vorbit P. C. pr. Gheorghe Hranisavlievici, conducătorul Vicariatului ortodox sîrb din Timişoara. El a relevat, între altele, meritul deosebit al Înalt Prea Sfinţintului Mitropolit Nicolae al Banatului la propagarea şi traducerea în viaţă a principiilor ecumenismului, care îşi găsesc permanentă aplicare în relaţiile locale cu celelalte culte. Nu au fost trecute cu vederea nici bunele relaţii existente între Mitropolia Banatului şi Vicariatul Ortodox Sîrb din Timişoara, care au progresat mereu.

Din partea Adunării Eparhiale, Consiliului Eparhial şi a credincioşilor Eparhiei bănăţene a vorbit D-l dr. Teodor Dejeu, care a făcut o succintă trecere în revistă a etapelor parcurse în cei 15 ani de rodnică arhipăstorire şi ca unul ce a avut putinţa de a fi nemijlocit martor şi împreună ostenitor.

Tuturor le-a răspuns Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, pentru prezenţa în această zi la reşedinţa mitropolitană, pentru alesele cuvinte ce s-au rostit atît în numele lor cît şi a celor pe care îi reprezintă.

A urmat apoi o agapă care a prilejuit noi manifestări şi luări de cuvînt, menite să cinstească odată mai mult importanţa aniversării.

În numele Tatălui...

Am vrea să arătăm înţelesul şi rostul pe care, la începutul unei rugăciuni sau predici, îl au cuvintele: „În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh. Amin.“ Vom vedea că, totodată, avem prilejul şi aici să facem un îndemn cald la dragoste creştină şi pace.

1. *Mărturisire de credinţă.* În cazurile arătate, rostirea acestei formule trebuie să fie mai întîi o mărturisire de credinţă în *Sfînta Treime.* De fapt, această formulă este forma cea mai scurtă şi mai concentrată a Crezului însuşi. Deci, fie că urmează să ne rugăm Tatălui ceresc („Tatăl nostru“), sau lui Dumnezeu-Fiul („Doamne Iisuse Hristoase“), ori Duhului Sfînt („Împărate ceresc“), se cuvine ca — mai întîi — să mărturisim credinţa noastră în unitatea şi nedespărţirea celor trei Persoane divine, pentru că „aceşti trei una sînt“ (I Ioan 5, 7). Dar nu înşirare de cuvinte în neştire, ci mărturisire străbătută de „lumina cunoştinţei“ (din Troparul sărbătorii Naşterii Domnului).

Rostit la începutul acestei formule, cuvîntul „în“ are caracter îndatoritor, angajant; el obligă la străduinţe. Numele ce i se cuvine unei fiinţe înmănunchează toate numele însuşirilor ei, iar „Dumnezeu“ este numele Fiinţei absolute, înseamnă că, prin cuvintele „În numele“, formula aceasta obligă la străduinţa de a trăi sufleteşte — omeneşte — însuşirile dumnezeieşti ale Sfintei Treimi. Aceste însuşiri sînt: veşnicia, nemărginirea şi toate celelalte care ni s-au descoperit şi despre care ne învaţă Biserica. Înţelegem veşnicia şi nemărginirea Dragostei, căci „Dumnezeu este dragoste“ (I Ioan 4, 8).

De asemenea, formula aceasta premergătoare unei rugăciuni sau predici obligă la efortul de a fi lăuntrici şi însuşirilor personale pe care le rezumă cele trei nume: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfînt. Să ne facem primitori amintirii cunoştinţei că Tatăl este Creatorul şi Susţinătorul tuturor, împreună cu Fiul, Mîntuitorul nostru, şi cu Duhul Sfînt, Mîngîietorul şi Sfinţitorul nostru. Şi să începem a ne închipui sau reprezenta aceste însuşiri. Căci, omeneşte, pe pămînt, numai *treapta începătoare* a apropierii de aceste adevăruri ne este posibilă.

2. *Dorinţă şi promisiune.* Cuvintele formulei pe care o analizăm dau glas şi unei dorinţe: doresc din tot sufletul ca ceea ce voi gîndi şi simţi în timpul rugăciunii (sau predicii) să fie în deplin acord cu numele Sfintei Treimi; încît mai mare potrivire cu voia Celui ce este dragoste fără de margini: Părintele, Mîntuitorul şi Sfinţitorul nostru.

La începutul unei predici, rostirea acestei formule are şi caracterul unei promisiuni (făcute cu toată smerenia): făgăduiesc ca, primind ajutorul harului Duhului Sfînt, să predic în deplină concordanţă cu învăţătura Bisericii despre numele Sfintei Treimi, despre atributele sale.

3. *Înainte — rugăciune.* Pentru ca rostirea unei formule atît de scurte să fie mărturisire de credinţă şi — totodată — exprimarea dorinţei şi promisiunii pe care le-am arătat, se cere o mare încordare sufletească. Mai ales în timpul scurt al rostirii curgătoare a formulei este foarte greu să ne apropiem de adevărul că lumea celor ce pot fi văzute şi a celor ce — prin natura lor — depăşesc vederea ochilor noştri trupeşti este creată şi susţinută de o nemărginită Putere iubitoare, în trei persoane.

De aceea, pentru ca, cel puţin pe o treaptă începătoare, rostirea formulei treimice să-şi poată atinge scopul, trebuie să ne străduim ca din însăşi formula aceasta să facem şi o rugăciune, o înainte-rugăciune. Nu suprapunînd cuvintelor formulei alte cuvinte, cuvinte de cerere, ci avînd mai mult sentimentul unei astfel de cereri, odată cu conştiinţa despre el. Înainte şi în timpul rostirii, să simţim ca şi cum am zice: Doamne ajută-mi ca rugăciunea (sau predica) mea să o rostesc în numele Tău: al Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh. Atunci, cu ajutorul harului dumnezeiesc, vom fi pătrunşi de un simţămînt religios înnoit, crescut din ceea ce s-a aşezat în noi mai dinainte, prin rugăciunile, meditaţiile, citirile duhovniceşti şi faptele dragostei creştine.

De multe ori, rugîndu-ne acasă, ne dăm seama că la cea dintîi rostire a formulei nu simţim încă nimic nou în suflet. Atunci o rostim încă o dată, sau chiar de mai multe ori, tot mai însetaţi de conţinutul cuvintelor care o alcătuiesc, pînă cînd, cu ajutor de Sus, starea sufletească pe care ele ne-o pot aduce prinde să ne încălzească aievea. Simţim atunci ceva minunat, ca o sfîntă arvună a Împărăţiei cerurilor, potrivit cuvintelor: „Iată Împărăţia lui Dumnezeu este înăuntrul vostru“ (Luca 17, 21).

4. *Lămurire.* La întrebarea: de ce, atunci cînd i-a învăţat pe ucenici rugăciunea „Tatăl nostru“, Mîntuitorul nu i-a îndemnat să rostească şi o formulă premergătoare, putem răspunde că atunci Mîntuitorul nu şi-a propus să ţină o prelegere despre rugăciune. El a voit numai să atragă atenţia asupra zădărniciei rugăciunilor făţarnice, lungi şi fără conţinut şi să dea pildă de rugăciune sinceră şi plină de înţeles. De aceea nici nu-şi îndeamnă ucenicii să se roage numai cu rugăciunea „Tatăl nostru“. De exemplu, o dată le spune: „Rugaţi-vă pentru cei ce vă vatămă sau vă prigonesc“ (Matei 5, 44).

Nici nu le recomandă o anumită poziţie a corpului. Dar Sfintele Evanghelii scriu, în destule locuri, despre modul cum s-a rugat Mîntuitorul. De exemplu, în Ghetsimani „a căzut cu faţa la pămînt, rugîndu-se“ ... (Matei 26, 39). Dar ucenicilor Săi le spune simplu: „Iar cînd staţi“ (în picioare) „de vă rugaţi iertaţi“ (Marcu 11, 25). Totuşi, învăţînd şi de la Mîntuitorul, Apostolii adeseori s-au rugat în genunchi (vezi Faptele Apostolilor 9, 40; 20, 36; ş. a.).

De mare însemnătate este şi faptul că deşi nu premergătoare unei rugăciuni sau predici, formula la care ne referim a întrebuinţat-o însuşi Mîntuitorul. Trimiţîndu-şi ucenicii la propovăduire, le-a dat porunca să boteze „în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh“ (Matei 28, 19).

(Continuare în pag. 4)

I. P. S. Sa Dr. IUSTIN MOISESCU...

(Urmare din pag. 1)

La redeschidere, biroul a fost completat cu doi bărbaţi de încredere, designaţi în persoanele profesorilor de teologie D-l Dr. Iorgu D. Ivan şi P. C. Pr. Dr. Ene Braniştе.

S-a dat citire art. 130 din Statut, privitor la procedura alegerii. Bărbaţii de încredere, din încredinţarea Î. P. S. Preşedinte — au distribuit membrilor Colegiului buletinele de vot.

S-a trecut apoi la votare.

Primul, a votat Î. P. S. Locţiitor de Patriarh Iustin, aplaudat călduros de membrii Colegiului Electoral Bisericesc. Î. P. S. Sa a fost urmat de ceilalţi ÎÎ. PP. SS. şi PP. SS. Ierarhi membri ai Sfîntului Sinod. Aplauze puternice au salutat apariţia la urnă — între alţii — a P. S. Episcop al Episcopiei Ortodoxe Catolice din Franţa, Germain de Saint Denis.

Î. P. S. IUSTIN, nou-alesul Patriarh, vorbind după alegere

Cu deosebită căldură şi respect au fost întîmpinaţi delegaţii autorităţii de stat: Domnul Virgil Teodorescu, *Vicepreşedinte al Marii Adunări Naţionale — din partea supremului for legislativ al ţăriii; Domnul* Miu Dobrescu, *Preşedintele Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste — din partea Guvernului Republicii Socialiste România; Domnul* Ion Roşianu, *Preşedintele Departamentului Cultelor — din partea acestei instituţii, care era însoţit de D-l vicepreşedinte Gheorghe Nenciu şi domnii directori Iulian Sorin şi Ioan Puiu.*

Rînd pe rînd s-au perindat prin faţa urnei delegaţii Adunărilor Eparhiale (cîte un cleric şi doi mireni). Între ei — vechi şi valoroşi oameni de ştiinţă ca: Academicienii prof. Dr. Gh. Olănescu, prof. Dr. Const. Iliescu ş. a.

A urmat la rînd grupul compact al membrilor Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureştilor.

Votarea au încheiat-o rectorii Institutelor Teologice Universitare din Bucureşti şi Sibiu şi directorii Seminariilor Teologice (Bucureşti, Mănăstirea Neamţ, Craiova, Buzău, Cluj-Napoca, Caransebeş şi Curtea de Argeş).

Î. P. S. Preşedinte, ajutat de birou, numără buletinele de vot, trecîndu-le în cea de-a doua urnă — constatînd că numărul lor coincide cu numărul alegătorilor prezenţi.

Se trece la despuierea scrutiniului.

Primul buletin de vot pe care-l deschide Î. P. S. Preşedinte conţine numele său. În sală izbucnesc aplauze puternice. Dată fiind situaţia, Î. P. S. Sa roagă să fie preluată conducerea şedinţei de către unul din Î. P. S. Mitropoliţi.

Î. P. S. Mitropolit Teoctist *al Olteniei continuă să scoată buletinele de vot din urnă, citeşte numele celui căruia i s-a atribuit votul şi le trece în prima urnă. Cînd se realizează jumătatea plus unu, ropote de aplauze răsună din nou în sala de şedinţe, alegerea Î. P. S. Mitropolit Iustin fiind asigurată.*

Rezultatul votului: Cu rară însufleţire, Înalt Prea Sfinţia Sa Dr. IUSTIN MOISESCU, Mitropolitul Moldovei şi Sucevei, a fost ales Arhiepiscop al Bucureştilor, Mitropolit al Ungrovlahiei şi PATRIARH AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE.

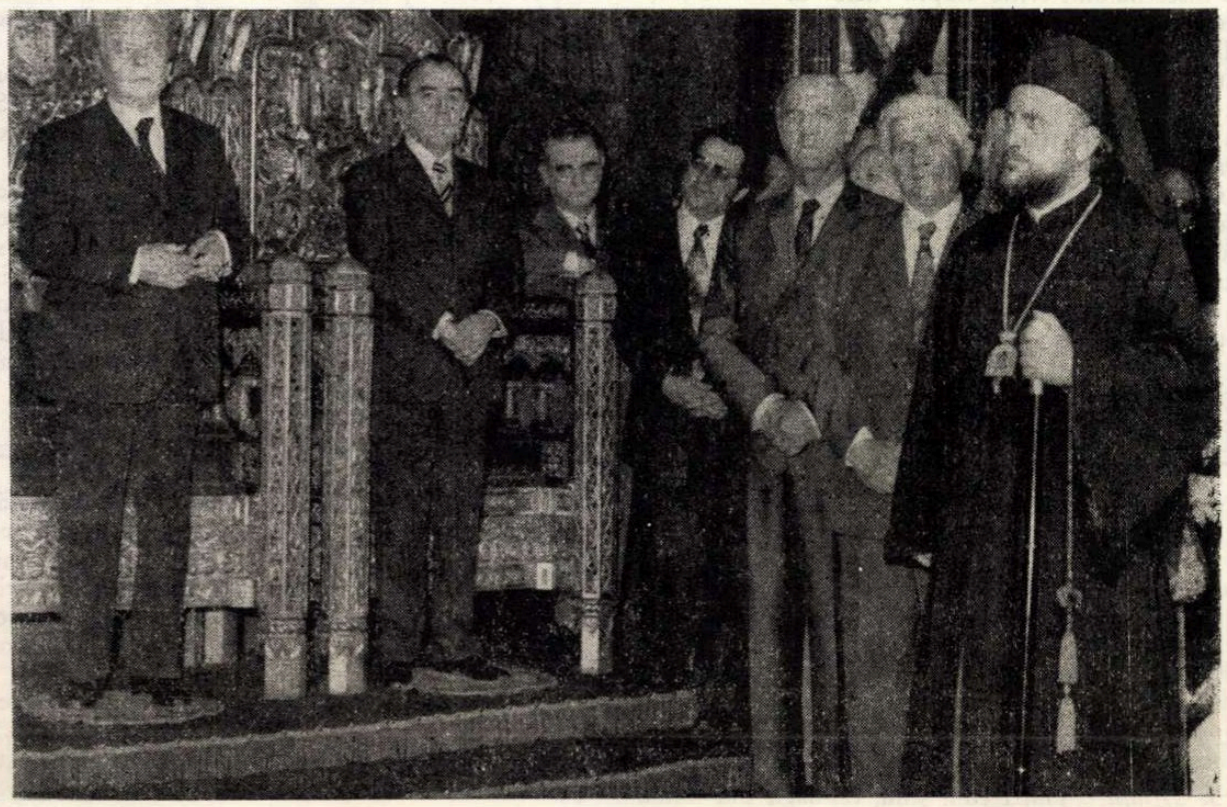

Reprezentanţii înaltelor autorităţi de stat la alegere

Pentru Î. P. S. Sa Iustin au votat 92 din cei 94 alegători prezenţi la lucrările Colegiului Electoral Bisericesc.

Luînd cuvîntul în numele Colegiului Electoral Bisericesc, Î. P. S. Mitropolit Teoctist **al Olteniei a rostit o cuvîntare vibrantă, dînd expresie momentului istoric bisericesc trăit de toţi cei prezenţi, cu vădită intensitate. Făcînd o scurtă biobibliografie a nou-alesului Patriarh, a arătat că evenimentul alegerii sale se adaugă firesc — verigă de preţ — lanţului de aur care ne leagă de străbunii închinători şi mărturisitori ai Ortodoxiei româneşti. Dreapta Domnului a săvîrşit unele ca acestea. Î. P. S. Sa a subliniat tactul, înţelepciunea şi bogata experienţă de conducere bisericească pe care noualesul Patriarh le pune în slujba Bisericii şi Patriei din locul cel mai înalt al ierarhiei noastre bisericeşti.**

A încheiat prezentînd felicitări şi exprimînd calde urări de activitate rodnică şi îndelungată celui ce a fost găsit vrednic să fie ales Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

A luat apoi cuvîntul nou-alesul Patriarh, Î. P. S. Sa Dr. Iustin Moisescu. **Adresîndu-se Colegiului Electoral Bisericesc, a declarat că nu meritele sale personale l-au ridicat pe treapta cea mai înaltă a ierarhiei noastre bisericeşti, ci vrednicia cu care sînt împodobite scaunele vlădiceşti ale Mitropoliei Moldovei şi Sucevei şi Mitropoliei Ardealului, unde s-a pătruns de spiritul pururea pomeniţilor Mitropoliţi Andreiu Şaguna şi Nicolae Bălan. A făgăduit că va trage brazdă adîncă în viaţa Bisericii noastre, în spiritul Sfintei Scripturi, al Sfintei Tradiţii şi al Ortodoxiei româneşti de totdeauna. Luînd aminte la nevoile credincioşilor şi împletindu-le cu aspiraţiile întregului nostru popor, va năzui să slujească bisericeşte neamul nostru românesc, pacea lumii şi propăşirea obştească. Zidurile care mai pot despărţi pe oameni nu ajung pînă la cer; de aceea, ele vor fi înlăturate şi bunăvoirea instaurată peste tot. Celor ce îl vor urma în strădaniile sale apostoleşti şi cetăţeneşti, nou-alesul Patriarh le promite, fără precupeţire, îndrumările sale părinteşti, sprijinul său nelimitat, dragostea sa caldă şi adîncă.**

În încheiere, a exprimat mulţumiri Bisericii şi Patriei noastre prospere pentru încrederea ce i se arată şi cu acest prilej.

A mulţumit Înalţilor Ierarhi, întregului Colegiu Electoral Bisericesc pentru votul lor mărinimos.

A omagiat cu înalt respect pe Domnul Preşedinte al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceauşescu, **ocîrmuitorul înţelept al Patriei noastre iubite, preţuit în toată lumea contemporană.**

Într-o pornire de avînt însufleţitor, membrii Colegiului Electoral Bisericesc — ridicîndu-se din scaune — au aplaudat îndelung şi au ovaţionat pe Preşedintele Statului nostru.

Î. P. S. Sa a declarat apoi închisă şedinţa Colegiului Electoral Bisericesc.

Rînd pe rînd, membrii Colegiului Electoral Bisericesc au felicitat personal pe nou-alesul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Îndată după reprezentanţii autorităţilor de stat, nou-alesul Patriarh a fost felicitat călduros şi îmbrăţişat frăţeşte de către Înalt Prea Sfinţitul nostru Mitropolit Dr. Dr. h. c. Nicolae Mladin *al Ardealului, care i-a făcut adînc simţite urări de activitate rodnică şi îndelungată.*

*

Membrii Colegiului Electoral Bisericesc — precum şi invitaţii — au luat parte apoi la agapa oficială oferită cu prilejul alegerii noului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, în sufrageria Palatului Patriarhal.

La masă, nu s-au rostit cuvîntări. În decursul mesei a domnit o stare de bună dispoziţie întremătoare.

La sfîrşit, Î. P. S. Sa nou-alesul Patriarh Iustin a mulţumit tuturor pentru participare la evenimentul zilei de neuitat de Duminică, 12 iunie 1977.

S-a rostit rugăciunea îndătinată.

*

Luni, 13 iunie a. c., dimineaţa, în şedinţă plenară, Sfîntul Sinod al Bisericii noastre a făcut cercetarea canonică a alegerii noului Patriarh şi a întărit-o.

*

Aşa cum a arătat Arhipăstorul nostru, Î. P. S. Nicolae *al Ardealului, cînd i-a prezentat felicitări, alegerea ca Patriarh a Î. P. S. Mitropolit* Iustin *al Moldovei şi Sucevei umple de bucurie inimile preoţilor şi credincioşilor din Arhiepiscopia Sibiului şi din întreaga Mitropolie a Ardealului, care l-am avut — pentru scurt timp — arhipăstor (1956—1957) luminat, iubit şi preţuit.*

Dumnezeu să ajute nou-alesului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române să-şi îndeplinească misiunea bisericească şi cetăţenească precum îi este voia şi cu toată priinţa.

ÎNTRU MULŢI ŞI FERICIŢI ANI!

„Telegraful Român"

Date biografice

(Urmare din pag. 1)

15 martie 1956 fiind hirotonit arhiereu, iar Duminică, 18 martie 1956, instalat la Sibiu într-un cadru sărbătoresc deosebit.

Preluînd făclia unor vrednici înaintași, Î. P. S. Mitropolit Dr. Iustin Moisescu era omul potrivit la locul potrivit. Deși a rămas scurt timp la Sibiu, Înalt Prea Sfinția Sa a lăsat puternice dîre de lumină pe plaiurile Transilvaniei, în inimile preoților și credincioșilor care l-au cunoscut în chip direct.

Rămînînd vacant scaunul mitropolitan de la Iași, în 10 ianuarie 1957, Colegiul electoral bisericesc a ales pe Î. P. S. Mitropolit Iustin al Ardealului în fruntea Mitropoliei Moldovei și Sucevei, fiind instalat în 13 ianuarie 1957 în monumentala catedrală din Iași. Prăznuind la începutul acestui an două decenii de la acest eveniment, revista „Mitropolia Moldovei și Sucevei", nr. 1—3/1977, p. 9, scria între altele: „Cronicarul care zăbovește cu discernămînt critic asupra filelor de arhivă și interpretează exegetic tot ceea ce Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Iustin a gîndit și îmbrăcat în cuvîntul său în acest răstimp, tot ceea ce a urzit și plănuit în cugetul său și inima sa, tot ceea ce a înfăptuit în scaunul mitropolitan al Moldovei, în istoria Ortodoxiei, a creștinismului contemporan, în iureșul eforturilor pentru propășirea și înflorirea Patriei, în strălucitoarea lucrare pentru apărarea păcii în lume — desprinde impunătoarele dimensiuni ale personalității sale, cunoaște frămîntările și strădaniile sale necontenite, înțelege sensibilitatea sa artistică și hărnicia sa pilduitoare."

Această hărnicie este vădită de pildă pentru oricine zăbovește la monumentele istorice bisericești de pe meleagurile moldovene, restaurate în ultimele decenii și cercetate astăzi de un imens număr de turiști din țară și de peste hotare.

Este vădită de asemenea la Centrul mitropolitan din Iași, refăcut, unde s-au ridicat noi construcții, în pliantele și monografiile tipărite sub îndrumarea Înalt Prea Sfinției Sale, loc de frunte ocupînd monumentalele lucrări: „Monumente istorice bisericești din Mitropolia Moldovei și Sucevei" și „Dosoftei, Psaltirea în versuri", tipărită cu text paralel, originalul și transcrierea cu litere latine.

Î. P. S. Mitropolit Iustin al Moldovei și Sucevei a fost totodată un crainic de prestigiu al Bisericii Ortodoxe Române la conferințe interortodoxe, la sesiuni ale Consiliului ecumenic al Bisericilor, ale Conferinței Bisericilor Europene și la alte consfătuiri religioase internaționale.

Astfel de fapte le-au avut în vedere membrii Colegiului electoral bisericesc atunci cînd, în 12 iunie 1977, au dat votul lor Î. P. S. Dr. Iustin Moisescu, Mitropolitul Moldovei și Sucevei, devenit astfel al patrulea Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Imediat după cunoașterea rezultatelor alegerilor, Consiliul arhiepiscopesc din Sibiu a trimis Î. P. S. Iustin, nou-alesul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, o telegramă, cu următorul cuprins:

„Luînd cunoștință cu deosebită bucurie de alegerea Înalt Prea Sfinției Voastre în fruntea Bisericii Ortodoxe Române, Consiliul nostru arhiepiscopesc roagă pe bunul Dumnezeu să Vă stea în ajutor cu tot darul Său și să vă dăruiască ani mulți cu sănătate, încărcați de cît mai multe roade spre binele și sporirea prestigiului Bisericii străbune și Patriei noastre dragi."

R.

În numele Tatălui...

(Urmare din pag. 3)

Cunoscînd funcțiunile mari pe care le-am văzut și provenind de la însuși Mîntuitorul nostru, avem temei deplin să întrebuințăm această formulă treimică înaintea unei rugăciuni sau predici. Numai că, așa cum am reținut, să facem acest lucru „din tot sufletul și din tot cugetul nostru".

5. *„Amin."* După cum știm, tălmăcit din limba evreiască în limba română, acest cuvînt înseamnă: așa să fie! El vine ca o semnătură — nu scrisă, ci grăită cu cea mai mare solemnitate — la tot ceea ce am rostit înainte. Cuvîntul „amin" adună în sine întreg cuprinsul formulei. Prin el exprimăm deodată (într-un singur cuvînt): cred, doresc, promit și mă rog potrivit cu înțelesul tuturor cuvintelor pe care le-am rostit înainte.

Iată deci cu cîtă încordare sufletească și cutremur, deși în pace, trebuie să ajungem a rosti nu numai întreaga formulă asupra căreia am zăbovit, ci și încheierea ei: cuvîntul „amin".

Gheorghe Șoima

CIBINIUM '77

Mai devreme ca în ceilalți ani, cea de-a X-a ediție a festivalului cultural-artistic „Cibinium '77" s-a desfășurat între 1—8 mai. În felul acesta, prestigioasa manifestare a creației artistice, care ne-a devenit așa de familiară, a plaiurilor sibiene a îmbrăcat nu numai haina primăverii, care i-a imprimat miresme noi, ci a cuprins și oglindit în chip divers și concludent marile praznice patriotice ale acestei primăveri: Centenarul Independenței de stat a României împlinirea a 70 de ani de la marea răscoală țărănească din 1907, ziua muncii ș. a. Semnificative sînt, în această privință, și cele trei date încrestate pe inspiratul afiș al festivalului: 1877, 1907, 1947.

Cibinium '77, mai mult se pare ca în ceilalți ani, a fost, într-un fel, o sumă de festivaluri, cuprinzînd toate zonele județului Sibiu (a Tîrnavei, Hîrtibaciului, Oltului etc.), unde în multe localități au avut loc diverse manifestări, albia principală rămînînd, desigur, zona Cibinului, la frumusețea și bogăția programului dîndu-și concursul toți fiii acestor străbune meleaguri: români, germani, maghiari.

Ca și în alți ani, Cibinium '77 a fost însoțit de un caiet-album, tipărit în excelente condiții de către Comitetul Județean de cultură și educație socialistă Sibiu, redactor prof. N. Scutea, în care se face și un fel de bilanț al acestui festival, lucrare din al cărei cuprins reținem titluri ca: „La cea de-a X-a ediție" (Mircea Braga), „Cibinium-festival al împlinirilor" (Alexandru Gătej), „Cucerirea independenței reflectată în presa sibiană" (Gheorghe Pavelescu), „Acțiuni românești în sprijinul războiului de independență oglindite în mărturii arhivistice sibiene" (Nicolae Nistor), „O permanentă participare" (Wolf Aichelburg), „Permanența literară în festival" (Titu Popescu), „Cibinium și personalitățile sibiene" (Mircea Oprișiu), „Muzeul tehnicii populare din Dumbrava Sibiului" (Cornel Irimie) și alte asemenea interesante materiale.

Programul festivalului a fost extrem de bogat, vibrant și instructiv, cuprinzînd spectacole diverse, expoziții, sesiuni științifice, simpozioane, concursuri și alte manifestări care au făcut din Cibinium '77 un nou și grăitor prilej de afirmare a puternicelor forțe creatoare de bunuri spirituale și materiale ale județului nostru.

În încheierea acestor gînduri, încrestăm faptul că — asemenea altor manifestări care au avut loc în întreaga țară — loc prim ocupînd grandiosul spectacol din Capitala Patriei din 9 mai 1977, desfășurat în prezența Domnului Președinte al Republicii, Nicolae Ceaușescu — sîmbătă, 7 mai, pe stadionul „Voința" din Sibiu s-a desfășurat spectacolul festiv: „Independența — arc peste timp", consacrat centenarului Independenței de stat a României, la care a fost de față conducerea județului Sibiu, în frunte cu Domnul Richard Winter, președintele Consiliului Popular Județean Sibiu. T.

INFORMAȚII

● Miercuri, 2 februarie 1977, ziua praznicului Întîmpinării Domnului, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, fiind însoțit de P. C. vicar Tr. Belașcu, P. C. consilieri Gh. Papuc și M. Rusu și P. C. prof. T. Bodogae, a descins în frumoasa parohie de munte Poiana Sibiului, păstorită de C. preoți: Ioan Luca, Dumitru Comșa și I. Hîndoreanu.

Î. P. S. Sa a fost întîmpinat cu multă dragoste de credincioșii parohiei îmbrăcați în minunate costume naționale, cuvîntul de bun venit fiind rostit de P. C. protopop D. Luca (Sibiu).

În monumentala biserică „Din Vad" s-a săvîrșit Sf. Liturghie arhierească, răspunsurile fiind date de un cor restrîns al studenților teologi.

A fost hirotonit întru preot tînărul diacon Tr. Rotaru pentru parohia Roșia, prot. Sibiu.

Predica zilei a fost rostită de P. C. prof. T. Bodogae, care a explicat Evanghelia zilei.

La sfîrșitul Sf. Liturghii a vorbit P. C. vicar Tr. Belașcu.

În continuare, C. pr. Hîndoreanu a făcut o succintă informare asupra lucrărilor ce s-au executat, mulțumind, în numele credincioșilor, Î. P. S. Sale și colaboratorilor pentru tot sprijinul dat.

Cuvînt de învățătură a rostit apoi Î. P. S. Mitropolit Nicolae, care a adus în atenția credincioșilor o seamă de fapte legate de trecutul nostru istoric, de lupta poporului român pentru păstrarea ființei naționale, precum și a unității sale de credință, în care sens credincioșii din Poiana Sibiului sînt un exemplu grăitor, ei păstrîndu-și cu fidelitate Legea strămoșească, portul și bunele rînduieli moștenite de la înaintași.

Î. P. S. Sa a subliniat de asemenea rolul credinței părintești pentru viața noastră de astăzi, ea călăuzindu-ne pașii pe cărările cele bune ale dragostei de Dumnezeu și de oameni, ale unei viețuiri morale sănătoase, în care sens a îndemnat credincioșii, prezenți în număr mare, la muncă cinstită și omenie, la dragoste de Dumnezeu și de țară, de tot ceea ce este frumos și înălțător.

Pentru activitatea depusă, P. C. preoți I. Luca și D. Comșa au fost distinși cu rangul de iconomi stavrofori, iar C. pr. I. Hîndoreanu cu rangul de iconom, primind și hirotesia cuvenită.

Au primit de asemenea acte de apreciere, semnate de Î. P. S. Mitropolit Nicolae, epitropii: Aron Tănase, Ilie Stanciu și Dumitru Podeanu.

La agapa care a urmat, au luat cuvîntul: P. C. cons. Gh. Papuc, P. C. vicar Traian Belașcu, P. C. pr. D. Comșa și d-l I. Munteanu din partea credincioșilor ș. a.

A vorbit de asemenea reprezentantul Departamentului Cultelor.

În parohia Poiana Sibiului există de asemenea o foarte frumoasă biserică de lemn, monument istoric, veche de peste 200 ani, căreia i s-au făcut reparații fundamentale, prin grija preoților și contribuția benevolă a credincioșilor.

În după amiaza aceleiași zile Î. P. S. Mitropolit Nicolae, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, a săvîrșit binecuvîntarea acestei biserici. A urmat apoi slujba vecerniei.

În cuvîntul de învățătură rostit, Î. P. S. Mitropolit Nicolae a arătat importanța locașurilor de cult și datoria păstrării și îngrijirii acestora, cu atît mai mult cu atît monumentele istorice bisericești sînt și mărturii ale trecutului.

● Joi, 10 februarie 1977, la reședința mitropolitană din Sibiu a avut loc consfătuirea trimestrială de lucru cu P. C. protopopi și cadrele de conducere de la Centrul arhiepiscopesc și Institutul Teologic Universitar din Sibiu.

Desfășurată sub conducerea Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, în cuvîntul de deschidere Î. P. S. Sa, după ce reliefează o seamă de noi realizări dobîndite de țara noastră, insistă asupra necesității intensificării lucrării de îndrumare și control la parohii de către P. C. protopopi și P. C. consilieri eparhiali.

A vorbit apoi P. C. vicar Tr. Belașcu, după care P. C. cons. M. Colotelo a susținut un referat în care a analizat, în spirit critic și autocritic, activitatea pastoral-misionară din trim. IV/1976, desprinzînd concluziile care trebuie avute în vedere în lucrarea viitoare.

În acest spirit au luat cuvîntul toți P. C. protopopi și ceilalți participanți la consfătuire.

● Duminică, 13 februarie 1977, în catedrala mitropolitană din Sibiu s-a săvîrșit, după Sf. Liturghie, de către Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului înconjurat de un sobor de preoți și diaconi un parastas în amintirea vrednicului colaborator al mitropolitului Andrei Șaguna, redactor al Telegrafului Român și bun patriot Nicolae Cristea, cu prilejul împlinirii a 75 ani de la moartea sa.

Evenimentul a fost evocat și în a doua parte a predicii rostite de P. C. pr. Gh. Bota.

Izvorul Tămăduirii la Mănăstirea Brâncoveanu

Pentru Mănăstirea Brâncoveanu de la Sîmbăta de Sus, jud. Brașov, Izvorul Tămăduirii din Săptămîna luminată este un fel de al doilea hram, care a adunat încă de la ctitorire — vreme de peste 300 de ani, chiar cînd construcția a fost în ruină în vremurile de asuprire națională și religioasă de altă dată — mulțime de închinători, care s-au întărit aici în Legea noastră străbună, în dragostea de Dumnezeu și de oameni. An de an praznicul a fost cinstit și de prezența Ierarhilor de la Sibiu, după ce mănăstirea a fost rectitorită în urmă cu aproape 50 de ani.

Fiind chemat la alte îndatoriri, anul acesta Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a delegat de la Sibiu pentru această prăznuire pe P. C. consilieri M. Colotelo și Gh. Papuc.

Sf. Liturghie s-a săvîrșit la altarul din pădure, de către un sobor de preoți și diaconi, avînd în frunte pe P. Cuv. arhim. V. Tohăneanu, starețul mănăstirii, răspunsurile fiind date de obștea credincioșilor.

La priceastnă, predica zilei a fost rostită de P. Cuv. ierod. T. Părăianu care, cald și pe înțeles, a tîlcuit Evanghelia praznicului.

După Sf. Liturghie, cuvînt de învățătură a rostit P. C. cons. Gh. Papuc, care a adus în atenție cinstirea memoriei marelui voievod Brâncoveanu, ctitorul mănăstirii, pildă de tărie în credința străbună și dragoste de țară, zăbovind totodată asupra Învierii Domnului ca fapt istoric și semnificațiile ei pentru viața noastră creștină.

P. C. cons. M. Colotelo, după ce a transmis binecuvîntarea și urările de bine ale Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, a vorbit despre cultul Maicii Domnului, de care este legat și Izvorul Tămăduirii, praznic care ne îndrumă și pe noi să fim izvor de tămăduire a suferințelor fraților noștri, izvor de cît mai multe fapte bune.

P. Cuv. stareț V. Tohăneanu a mulțumit Î. P. S. Mitropolit Nicolae pentru grija pe care o poartă mănăstirii și bunului ei mers, precum și credincioșilor pentru dragostea pe care o au față de sf. mănăstire.

S-au săvîrșit apoi Sf. Maslu și sfințirea apei, rostindu-se totodată cîte o rugăciune de pomenire la mormintele mitropolitului Nicolae Bălan și părinților Î. P. S. Mitropolit Nicolae Mladin.

La agapa care a urmat, au participat și d-l pastor ev.-lut. din orașul Victoria și studentul norvegian Kolvik M., aflat în vizită la Mănăstirea Brâncoveanu, care a mărturisit că va duce în țara sa impresii de neuitat despre Biserica Ortodoxă Română, fiind foarte bucuros de a ne fi cunoscut țara și Biserica.

REDACȚIA: Secția culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poștală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 125 Sibiu, 1 iulie 1977 Nr. 25—26

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă, P. O. Box 136-137 — telex: 11226, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 3.

Festivităţi aniversare la Centrul arhiepiscopesc Sibiu

Împreună cu toţi fiii ţării, centenarul Independenţei de stat a României a fost sărbătorit de către întreaga noastră Biserică, Duminică, 8 mai 1977, cînd, în toate bisericile parohiale şi mănăstireşti, s-a rostit o cuvîntare omagială, iar după Sf. Liturghie s-a săvîrşit un parastas pentru sufletele eroilor căzuţi în războiul din 1877/78, precum şi un Te-Deum, în cadrul căruia s-au înălţat rugăciuni de mulţumire Părintelui ceresc pentru toate binefacerile revărsate asupra ţării şi poporului nostru.

La Centrul arhiepiscopesc Sibiu, Sf. Liturghie a fost săvîrşită în această Duminică de 8 mai de către Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, compus din membri ai Consiliului arhiepiscopesc, profesori ai Institutului Teologic, preoţii catedralei şi alţi preoţi şi diaconi.

La priceastnă a predicat P. C. prof. Dr. Milan Şesan, care în partea introductivă a vorbit despre apa cea vie, oferită de Mîntuitorul tuturor celor ce cred în El, un spaţiu mare acordînd apoi centenarului Independenţei de stat a României.

După încheierea Sf. Liturghii, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului şi soborul de preoţi au oficiat un parastas pentru eroii morţi în războiul de independenţă din 1877, de asemenea un Te-Deum, înălţîndu-se rugăciuni de mulţumire.

După încheierea serviciilor divine din catedrală, festivitatea aniversării centenarului Independenţei a continuat în aula Institutului Teologic, unde s-a desfăşurat un bogat program festiv, în prezenţa Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, a reprezentantului Departamentului Culte lor, a delegaţiei secţiei luterane din Sibiu a Institutului Teologic Protestant din Cluj-Napoca în frunte cu d-l decan Hermann Binder, a membrilor Consiliului arhiepiscopesc, a profesorilor şi studenţilor Institutului Teologic şi a unui număr de credincioşi.

Programul a cuprins cuvîntări, poezii, lecturi de documente şi un montaj artistic-literar, fiind susţinut de studenţii Institutului.

La început, P. C. rector Dr. Grigorie Marcu a rostit un cuvînt de deschidere, iar după compoziţia „Pui de lei" de I. G. Brătianu, executat de corul studenţilor teologi, sub conducerea păr. lector Ioan Popescu, a urmat conferinţa festivă cu titlul: „Centenarul Independenţei de Stat a României", ţinută de P. C. prof. Dr. Mircea Păcurariu.

Celelalte puncte din program s-au desfăşurat alternativ, multe din corurile executate fiind compoziţii ale P. C. prof. onorar Gh. Şoima. Afară de „Testamentul soldatului" de Z. Boiu, poeziile recitate au fost creaţii ale studenţilor teologi: Mihali Dumitru an III şi Feher Nicolae an I, iar textul montajului literar-muzical a fost compus de Petraş Ioan din anul IV.

Programul s-a încheiat cu cuvîntul Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, în care a arătat, între altele, năzuinţele de veacuri spre neatîrnare ale poporului român, contribuţia românilor de dincoace de Carpaţi la războiul pentru independenţă, contribuţia Bisericii Ortodoxe Române la acest război, pentru ca în partea finală să arate zorile aurii pe care le-a deschis Patriei noastre Independenţa de stat. Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae şi-a încheiat cuvîntul, referindu-se la zilele de azi, în care Patria, poporul nostru, strîns unit în jurul conducătorilor săi, în frunte cu Domnul Preşedinte Nicolae Ceauşescu, păşeşte zi de zi pe noi culmi de înfăptuiri.

(Continuare în pag. 4)

Intronizarea Prea Fericitului Părinte IUSTIN ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române

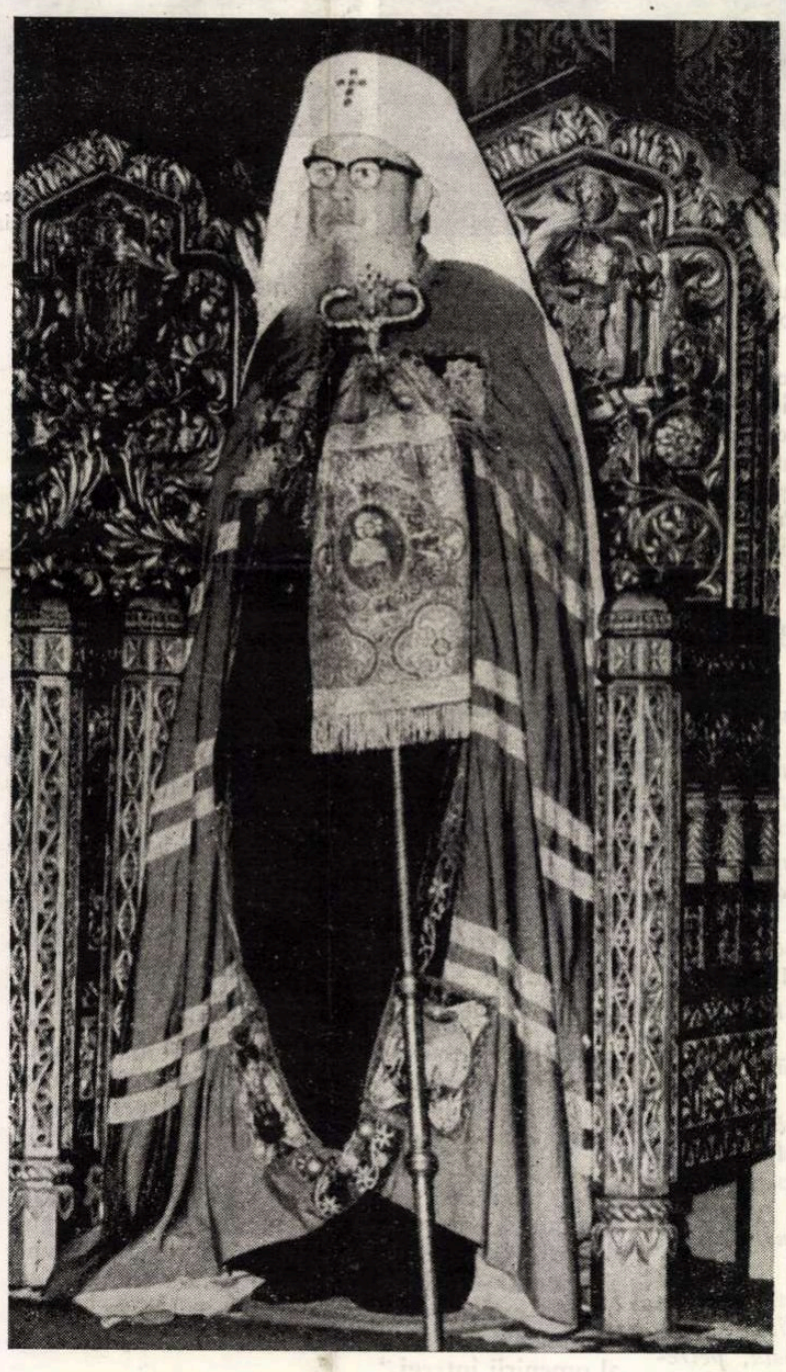

Prea Fericitul Părinte
IUSTIN
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Imediat după alegerea de către Colegiul electoral bisericesc, în 12 iunie 1977, în treapta de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Iustin a primit telegrame şi scrisori de felicitare din partea preoţilor şi credincioşilor, din partea unor personalităţi din ţară şi de peste hotare.

Potrivit rînduielilor statornicite, Conducerea noastră de stat a recunoscut alegerea P. F. Părinte Iustin în treapta de Patriarh prin

DECRETUL PREZIDENŢIAL

nr. 165/1977, înmînat Prea Fericirii Sale la Consiliul de Stat, în cadrul unei festivităţi, de către Domnul Ştefan Voitec, vicepreşedinte al Consiliului de Stat, sîmbătă, 18 iunie 1977.

La festivitate au participat Domnii: Emil Bobu, vicepreşedinte al Consiliului de Stat; Ioan Dincă, primarul general al Capitalei; Miu Dobrescu, preşedintele Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste; Mihai Marinescu, viceprim-ministru al Guvernului; Virgil Teodorescu, vicepreşedinte al Marii Adunări Naţionale; Eugen Jebeleanu, vicepreşedinte al Consiliului Naţional al Frontului Unităţii Socialiste; Ion Roşianu, preşedintele Departamentului Cultelor, ş. a.

Au fost de faţă de asemenea membrii Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

În numele Domnului Nicolae Ceauşescu, *Preşedintele Republicii Socialiste România, D-l* Ştefan Voitec *a adresat Prea Fericirii Sale calde felicitări cu ocazia investiturii.*

Răspunzînd, P. F. Părinte Pariarh Iustin *a mulţumit pentru încrederea ce i s-a acordat de a conduce, împreună cu Sf. Sinod, destinele Bisericii Ortodoxe Române.*

După înmînarea Decretului de recunoaştere ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, P. F. Părinte Patriarh Iustin

a fost primit de către Domnul Preşedinte al Republicii Socialiste România,
NICOLAE CEAUŞESCU.

Prea Fericirea Sa a fost însoţit de către Î. P. S. Mitropoliţi: Nicolae al Ardealului, Teoctist al Olteniei şi Nicolae al Banatului.

P. F. Patriarh Iustin a adresat Domnului Preşedinte al Republicii, Nicolae Ceauşescu, profunde mulţumiri pentru recunoaşterea ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, arătînd totodată că întregul cler al Bisericii noastre nutreşte sentimente de caldă preţuire, dragoste fierbinte şi adîncă recunoştinţă pentru Preşedintele Republicii Socialiste România, care se identifică cu destinele poporului român, pe care îl slujeşte cu înţelepciune şi vigoare, cu dragoste fierbinte şi dăruire.

Prea Fericirea Sa a arătat de asemenea că înfăptuirile din domeniul construcţiei socialiste, precum şi creşterea prestigiului României socialiste în lume sînt indisolubil legate de numele Domnului Preşedinte Nicolae Ceauşescu. Exprimînd mulţumiri pentru libertatea de care se bucură Biserica Ortodoxă Română, precum şi celelalte culte din ţara noastră, Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin a asigurat Conducerea de Stat că Biserica noastră va sprijini activ şi de acum înainte eforturile poporului român pentru zidirea unei Românii noi, prospere şi fericite, pentru înfăptuirea unei lumi mai drepte şi mai bune.

După ce a felicitat pe Prea Fericitul Patriarh Iustin şi s-a referit la tradiţiile bogate ale Bisericii Ortodoxe Române, Domnul Nicolae Ceauşescu,

(Continuare în pag. 2)

(Urmare din pag. 1)

Președintele Republicii Socialiste România, a arătat că, în condițiile istorice actuale, cînd poporul român își făurește o viață nouă, socialistă, în care fiecare cetățean își poate manifesta din plin personalitatea, poate participa la edificarea Patriei libere, independente și fericite, Bisericii Ortodoxe Române, ca și celorlalte culte religioase din țara noastră, îi revine datoria de a sprijini din toate puterile această operă constructivă.

Aspecte de la înmînarea, la Consiliul de Stat, a Decretului Prezidențial

Evidențiind libertatea de care se bucură cultele în țara noastră, în spiritul prevederilor Constituției, Domnia Sa a subliniat necesitatea ca acestea să slujească în orice împrejurare interesele Patriei, ale poporului, activitatea lor desfășurîndu-se în spiritul respectului deplin față de legile țării.

Exprimînd convingerea că întotdeauna cultele își vor face datoria față de popor și față de Patrie, Domnul Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România, a făcut P. F. Patriarh Iustin cele mai bune urări.

ÎN CATEDRALA PATRIARHALĂ

încă din ajun, sîmbătă, 18 iunie a. c., la ora 17, s-a săvîrșit slujba vecerniei celei mari și litiei, de către un sobor de preoți și diaconi, avînd în frunte pe P. S. Episcop-vicar Adrian Botoșăneanul. Între timp, P. F. Patriarh Iustin a primit un mare număr de delegații venite de peste hotare.

Duminică, 19 iunie 1977, curînd după ora 7, clopotele catedralei patriarhale anunțau marele praznic al întronizării P. F. Părinte Iustin ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, la care credincioși, preoți, monahi etc. țineau să participe, urcînd dis-de-dimineață pîlcuri-pîlcuri pe ambele părți ale Dealului Patriarhiei.

La ora 9 a început Sf. Liturghie, săvîrșită de Î. P. S. Mitropolit Teoctist al Olteniei și Î. P. S. Arhiepiscopi Antim al Tomisului și Dunării de Jos și Teofil al Vadului, Feleacului și Clujului și P. S. Episcop-vicar Adrian Botoșăneanul, înconjurați de un mare număr de arhimandriți, unii stareți de mănăstiri, și arhidiaconi. Răspunsurile au fost date de corala Sf. Patriarhii.

Purcezînd din palatul patriarhal, într-un lung cortegiu, după rînduială dinainte stabilită, la ora 10,30 au pătruns în catedrala patriarhală, petrecute de privirile obștei credincioșilor, delegațiile de peste hotare, Ierarhi ai Bisericii noastre îmbrăcați în odăjdii, reprezentanții autorităților de stat, ceilalți Ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române în frunte cu P. F. Patriarh Iustin, vicari, consilieri, reprezentanți ai învățămîntului teologic etc.

Erau astfel prezenți în catedrală membrii Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și alți membrii ai clerului, reprezentanți ai Patriarhiilor: Ecumenică (Constantinopol), Alexandriei, Antiohiei, Ierusalimului, Moscovei, Serbiei, Bulgariei, ai altor Biserici Ortodoxe din Georgia, Grecia, Polonia, Cehoslovacia, Finlanda, Armenia, India,, ai Bisericii Romano-Catolice (Vatican), ai Bisericii Anglicane din Anglia și Canada, ai Bisericii Vechi-Catolice, ai Bisericii Evanghelice-Luterane din R. F. Germania și Suedia, ai unor organizații bisericești internaționale ș. a.

Erau prezenți de asemenea reprezentanți ai unor comunități ortodoxe române de peste hotare (Franța, Suedia, Australia, Ierusalim etc.), șefi de culte și alți delegați ai cultelor din țara noastră, reprezentanți ai învățămîntului teologic etc.

Înaltele autorități de stat au fost reprezentate de Domnii: Virgil Teodorescu, vicepreședinte al Marii Adunări Naționale; Miu Dobrescu, președintele Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Ion Roșianu, președintele Departamentului Cultelor, însoțit de D-l vicepreședinte al Departamentului Cultelor Gheorghe Nenciu și D-l director adjunct Iulian Sorin.

După citirea Gramatei sinodale, de către P. S. Episcop Antonie Ploieșteanul, secretarul Cancelariei Sf. Sinod, la ora 11 a început slujba propriu-zisă a întronizării, săvîrșită de către Î. P. S. Mitropoliți Nicolae al Ardealului, Teoctist al Olteniei și Nicolae al Banatului.

Mișcătoare a fost rugăciunea de înscăunare și emoționante clipele cînd au fost înmînate insemnele patriarhale: crucea, engolpioanele, camilafca albă și apoi cîrja patriarhală, cu formula: „În numele Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române primiți toiagul acesta ca să păstoriți turma lui Hristos cea încredințată Ție."

Corala Sf. Patriarhii, întreaga asistență au intonat în limbile română și greacă: Vrednic este, *apoi imnul patriarhal.*

În continuare, în numele Sf. Sinod a luat cuvîntul Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care a evocat „luminoase figuri de ierarhi ce și-au pus amprenta asupra epocii lor", între care au fost amintiți Simion Ștefan, Varlaam, Dosoftei ș. a., pilde vii de urmat pentru ierarhii de totdeauna.

Î. P. S. Sa a arătat totodată că Biserica nu se poate mărgini numai la activitatea duhovnicească, nu se poate închide în cercul ei de preocupări și să fie străină de frămîntările vremii, ci ea trebuie să ajute în duhul iubirii creștine și la strădaniile societății pentru o viață mai bună și mai fericită. Acesta este duhul Ortodoxiei românești, care își are izvoarele în credința dreptmăritoare, veche și totuși mereu nouă, și în legătura cu poporul, cu istoria lui, cu năzuințele lui, cu vrerile lui. Într-o epocă de mari înnoiri, de rapide transformări, Biserica noastră a găsit în tezaurul vechi de gîndire și viață ortodoxă românească energii divine și energii populare, prin care ea s-a înnoit și se înnoiește mereu, a adus și aduce mereu partea sa de contribuție la mersul înainte al poporului, al omenirii întregi."

Referindu-se la personalitatea P. F. Patriarh Iustin, Î. P. S. Mitropolit Nicolae a spus: „La această solemnă sărbătoare mă gîndesc cît de fericiți sînt azi fiii Bisericii Ortodoxe Române pentru că au ajuns „această măreață și sfîntă zi" de a avea la cîrmă un om cu un îndelungat trecut de muncă și realizări, un teolog de seamă, un Ierarh înțelept, care timp de douăzeci de ani a dat strălucire nu numai scaunului mitropolitan al Moldovei, ci întregii Biserici Ortodoxe Române, prin activitatea desfășurată în țară cît și în afara granițelor ei."

Făcînd urări de sănătate și rodnică patriarhicească arhipăstorire, în partea finală a spus: „Sîntem încredințați că veți conduce destinele Bisericii Ortodoxe Române cu multă pricepere, înțelepciune și dragoste, ca astfel credincioși și ierarhi să se bucure din plin de măreția zilelor pe care le trăim."

Adresîndu-se P. F. Patriarh Iustin, Sf. Sinod, conducătorilor de culte din țara noastră și oaspeților de peste hotare, Domnul Ion Roșianu, președintele Departamentului Cultelor, a exprimat bucuria de a participa la această mare sărbătoare a Bisericii Ortodoxe Române. Domnia Sa, după ce a făcut o scurtă prezentare a personalității și activității Prea Fericirii Sale în Transilvania și Moldova, s-a referit și la răposatul patriarh Justinian despre care a spus că „a fost o pildă vie a ospitalității și omeniei românești în relațiile cu celelalte culte. Avem profunda convingere că Patriarhul Dr. Iustin Moisescu va menține și dezvolta climatul de înțelegere și respect reciproc între toate cultele, ca o expresie a conviețuirii frățești între toți fiii acestui pămînt, indiferent de apartenența lor națională sau religioasă."

„Conducerea statului nostru — a subliniat de asemenea Domnul președinte al Departamentului Cultelor — prețuiește aportul tuturor cultelor la opera de zidire a României socialiste, asigurînd deplina libertate religioasă și practica nestingherită a cultului, în condițiile respectării Constituției și a legilor țării."

Referindu-se la oaspeții de peste hotare, Președintele Departamentului Cultelor a spus: „Sărbătoarea instalării Patriarhului Iustin Moisescu ne oferă plăcerea de a avea în mijlocul nostru străluciți reprezentanți ai Bisericilor Ortodoxe, ai altor Biserici și organizații religioase de peste hotare, cărora le adresăm un călduros salut, exprimîndu-ne convingerea că participarea lor la acest eveniment va sluji dezvoltării continue a bunelor relații de colaborare pe tărîmul cauzei păcii și prieteniei între popoare."

În încheiere, Domnul Ion Roșianu, președintele Departamentului Cultelor, l-a asigurat pe P. F. Părinte Patriarh Iustin de tot sprijinul în slujirea cu devotament a poporului român și intereselor sale fundamentale.

Exprimînd felicitări, aprecieri la adresa P. F. Patriarh Iustin și a țării noastre, urări de prosperitate Bisericii Ortodoxe Române și poporului român, în numele Bisericilor și organizațiilor pe care le reprezentau, au luat apoi cuvîntul: P. F. Patriarh Maxim *al Bulgariei, Sanctitatea Sa* Vasken I, *Catolicosul armean de* Ecimiazin, *Î. P. S. Mitropolit* Sinesios *de Nubia (Patriarhia Alexandriei), Î. P. S. Mitropolit* Simion *de Ierupolis (Patriarhia Antiohiei), Î. P. S. Mitropolit* Hrisantos *de Eleuteria (Patriarhia Ierusalimului), Î. P. S. Mitropolit* Filaret *de Kiev (Patriarhia Moscovei și a întregii Rusii), P. S. Episcop* Visarion *al Vîrșețului (Patriarhia Serbiei), Î. P. S. Mitropolit* Alexandros *de Peristeri (Biserica Ortodoxă Greacă), Î. P. S. Mitropolit* Elief *de Suhumi și Abhazi (Biserica Ortodoxă a Georgiei), Î. P. S. Mitropolit* Vasile *al Varșoviei (Biserica Ortodoxă din Polonia), Î. P. S. Mitropolit* Dorotei *de Praga (Biserica Ortodoxă din Cehoslovacia), Î. P. S. Arhiepiscop* Paavali *al Careliei (Biserica Ortodoxă din Finlanda), Excelența Sa* Jean Willebrands, *președintele Secretariatului pentru unitate (Vatican), în numele Papei Paul al VI-lea, Î. P. S. Mitropolit* Gregorios *de Delhi (Biserica Ortodoxă Siriană din India), Excelența Sa Arhiepiscopul* Marnus Kok *(Biserica Veche Catolică), Grația Sa Episcopul* Mervyn Stockwood *de Londra (Biserica Anglicană), Grația Sa Arhiepiscopul G. F.* Jackson *(Biserica Anglicană din Canada), Em. Sa Episcopul* Harms *(Biserica Ev.-Lut. din R. F. G. și reprezentant al Das Diakonisches Werk), Î. P. S. Arhiepiscop* Athenagora *al Tyatirelor și D-l Dr.* Allan Brach *(Consiliul Ecumenic al Bisericilor).*

(Continuare în pag. 3)

O amplă cuvîntare a rostit apoi Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin, care a făcut o documentată incursiune în perioada de început a Bisericii noastre străbune, care, ținînd cont de propovăduirea Sf. Apostol Andrei pe meleagurile noastre, se poate considera „o Biserică apostolică în cel mai autentic înțeles al acestui cuvînt".

În continuare, Prea Fericirea Sa amintește o seamă de chipuri de venerabili ierarhi ai Țării Românești, începînd cu Iachint de Vicina pînă la Ghenadie Petrescu, după care omagiază personalitatea celor trei patriarhi predecesori: Miron Cristea, Nicodim Munteanu și Justinian Marina, a căror rodnică activitate a fost redată după cuviință.

„Patriarhul Justinian — a spus între altele Prea Fericitul Părinte Iustin — a iubit țara și Biserica cu toată ardoarea sufletului său mare. El a închinat păstrării dreptei credințe și sprijinirii străduințelor depuse de popor pentru un trai mai bun întreaga sa viață. Îndeosebi el s-a manifestat ca slujitor statornic al unității neamului și al unității Bisericii noastre strămoșești", lăsînd Biserica noastră „unificată, consolidată și pregătită pentru a-și împlini misiunea ei în sînul poporului nostru, în vremea de acum".

În continuare, Prea Fericirea Sa a subliniat: „Mergînd acum pe făgașul slujirii poporului nostru, Biserica de astăzi, sorbind cu nesaț din izvorul curat al tradițiilor ei românești, din moștenirea lăsată de marii ei părinți și din învățătura Sf. Scripturi, își îndeplinește rostul său binefăcător în viața poporului nostru românesc."

Făcînd referiri la modul în care consideră că va lucra în fruntea Bisericii noastre, P. F. Patriarh Iustin a arătat între altele: „În slujirea noastră ca Întîistătător al Bisericii Ortodoxe Române, purtînd în suflet lungul șir al marilor noștri înaintași, care s-au dăruit cu trup și suflet Bisericii și neamului românesc, din rîvna lor sfîntă, sfîntă rîvnă vom lua pentru slujirea Bisericii întru sfințenie, iar din dragostea lor jertfelnică, jertfelnică dragoste de poporul nostru vom lua pentru a-l sluji cu dragoste ... Sorbind îndemn și putere din izvorul de cleștar al faptelor mari ale înaintașilor noștri, pe cei care întru cinste au slujit Biserica și neamul, întru cinste îi vom ține pururea în inima noastră și pildă vom lua din faptele lor."

„Întru prețuire și cinstire — a subliniat de asemenea Prea Fericirea Sa — vom ține întreaga cîrmuire a Patriei noastre, vădindu-ne sentimentele noastre bune prin lucrarea de sprijinire a tuturor înfăptuirilor la care năzuiește, cu devotament față de popor, să le dea viață. Iar pe ctitorul României noi, Domnul Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii noastre socialiste, care trăiește cu toată ființa sa bucuriile și entuziasmul realizărilor poporului nostru, ca și zbuciumul durerilor și tragediilor, care uneori se abat asupra țării, îl urmăm statornic în toate străduințele de înfăptuire a visului poporului de a-și crea o viață fericită și de a trăi în pace, prietenie și cooperare cu toate popoarele lumii."

Se cuvine să reținem și următorul semnificativ pasaj, în ce privește viziunea ecumenistă a Bisericii noastre: „Ca slujitori ai Bisericii Ortodoxe Române și ai neamului nostru românesc, noi avem în pază — așa cum ne învață Sf. Apostoli — turma credincioșilor lui Dumnezeu încredințată nouă, Bisericii Ortodoxe Române, spre mîntuire. Dar, fiind părtași ai Bisericii de pretutindeni și de totdeauna, noi sîntem împreună lucrători cu Dumnezeu la mîntuirea tuturor oamenilor. Sîntem deci datori atît față de cei de aproape cît și față de cei de departe. De aceea, lucrarea noastră bisericească, săvîrșindu-se în Biserica de totdeauna și de pretutindeni, își împletește firele ei cu firele lucrării altor Biserici. Împreună cu ele ne rugăm pentru toți oamenii, împreună cu ele cercetăm chestiuni teologice, împreună cu ele ne străduim să aducem partea noastră de contribuție la soluționarea tuturor problemelor care frămîntă astăzi omenirea."

Adresîndu-se oaspeților, Prea Fericirea Sa a spus între altele: „Primindu-vă cu dragoste frățească în mijlocul nostru, vă exprimăm calde mulțumiri pentru osteneala luată de a participa la ceremonia ridicării mele în tronul patriarhal, rugîndu-vă să transmiteți Bisericilor pe care le reprezentați aici frățească salutare din partea Bisericii Ortodoxe Române și urări de prosperitate pentru credincioșii și țările Dv."

„Un cuvînt cald de frățească mulțumire — a spus P. F. Patriarh Iustin în partea finală a cuvîntării — adresez acum Înalt Prea Sfințitului

Delegați de peste hotare, prezenți la întronizare

Nicolae, Mitropolitul Ardealului, care a pus în fața mea gîndurile și speranțele Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în arhipăstorirea mea. Făgăduiesc tuturor că mă voi sili, cu timp și fără timp, să nu dezamăgesc pe nimeni, străduindu-mă să-mi fac în adevăr slujba mea deplin, potrivit cu îndemnul Sf. Apostol Pavel."

*

La ieșirea din catedrala patriarhală, credincioșii prezenți în număr mare au făcut P. F. Patriarh Iustin o entuziastă primire.

RECEPȚIA OFICIALĂ

La ora 14 Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române a oferit, în saloanele restaurantului Athéné Palace din București, o recepție oficială, la care au luat parte toți invitații și toți participanții la festivitatea întronizării P. F. Părinte Patriarh Iustin.

Au participat de asemenea Domnii Ștefan Voitec, vicepreședinte al Consiliului de Stat, Emil Bobu, vicepreședinte al Consiliului de Stat, Ion Roșianu, președintele Departamentului Cultelor, Gheorghe Nenciu, vicepreședinte al Departamentului Cultelor, și alte persoane oficiale.

Recepția s-a desfășurat într-o atmosferă deosebit de plăcută, plină de seninătate.

S-au rostit toasturi. Șirul lor a fost deschis de P. S. Antonie, *Episcop, vicar patriarhal, după care au mai luat cuvîntul: Past. Primarius* Lars Carlzon (*Biserica Ev.-Lut. din Suedia*), *Dr.* Glen G. Williams (*Conferința Bisericilor Europene*), *Dr.* Károly Toth (*Conferința Creștină pentru pace*), *P. S. Episcop* Germain de Saint Denis (*Episcopia Ortodoxă Catolică din Franța*), *P. S. Episcop-vicar* Lucian Făgărășanul (*Arhiepiscopia ortodoxă română Misionară din Europa Centrală și de Vest*), *D-l* Virgil Cândea (*Asociația „România"*), *Exc. Sa Mgr.* Francisc Augustin (*Arhiepiscopia rom.-cat. din București*), *Em. Sa Șef-Rabinul Dr.* Moses Rosen (*Cultul Mozaic din R. S. R.*), *Em. Sa Episcopul* László Papp (*Biserica Reformată din R. S. R.*), *D-l* Hermann Binder (*Biserica Ev.-Lut. C. A. din R. S. R.*), *D-l* Kovács László (*Biserica Ev.-Lut. S. P. din R. S. R.*), *P. C. rector* Mircea Chialda, *D-l* Corneliu Mara (*Cultul Baptist din R. S. R.*), *I. P. S. Mitropolit* Meliton *de Calcedon* (*Patriarhia ecumenică*).

A vorbit apoi P. F. Părinte Patriarh Iustin, *care a mulțumit vorbitorilor și tuturor participanților la această festivitate, subliniind din nou străduințele pe care Biserica Ortodoxă Română le va depune, alături de toți oamenii de bine, ca obștea românească, întreaga omenire,* „viață să aibă și mai mult să aibă".

*

În cinstea oaspeților a avut loc, în sala Ateneului Român, la ora 19, un reușit concert festiv, susținut de corala Sfintei Patriarhii, dirijată de

Aspect de la ieșirea din catedrala patriarhală, după festivitatea întronizării

d-l prof. N. Lungu și C. pr. Iulian Cîrstoiu, cu concursul unor soliști de la Opera Română și de la Filarmonica de Stat din București.

*

Încrestînd faptul că 19 iunie 1977 *va rămîne o zi de seamă în Istoria Bisericii Ortodoxe Române, bătrîna și totuși mereu tînăra noastră gazetă spune împreună cu întreaga și marea obște, cler și credincioși, a Bisericii Ortodoxe Române:* Pe Părintele și Patriarhul nostru Iustin, Doamne îl păzește întru mulți, fericiți și rodnici ani!

„Telegraful Român"

Conferința teologică interconfesională

În 27 mai 1977, la Institutul Teologic Universitar din București a avut loc prima conferință teologică interconfesională din acest an, la care a participat un mare număr de reprezentanți aparținînd Bisericilor din țara noastră.

Erau prezenți în sală: Î. P. S. Mitropoliți: Nicolae al Ardealului, Teoctist al Olteniei și Nicolae al Banatului, Î. P. S. Arhiepiscop Antim al Tomisului și Dunării de Jos, Eminențele lor: Albert Klein, Episcop ev.-lut. C. A. Sibiu; Papp László, Episcop reformat Oradea; Kovács Lajos, Episcop unitarian Cluj-Napoca; Szedressy Paul, Episcop ev.-lut. S. P. Cluj-Napoca; Bertalon Blasius, consilier la Arhiepiscopia rom.-cat. din București; Episcopi și Arhierei-vicari; vicari administrativi și consilieri culturali de la Centrele eparhiale ale Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române; profesori de la cele trei Institute teologice din țara noastră, directorii Seminariilor teologice, protopopi etc.

La masa prezidiului au luat loc: P. S. Episcop, vicar patriarhal, Antonie Plămădeală, P. C. prof. Grigorie Marcu, rectorul Institutului Teologic Universitar din Sibiu; P. C. prof. Jozsef Nemecsek, rectorul Institutului Teologic Universitar rom.-cat. din Alba Iulia; d-l prof. Rapp Károly, rectorul Institutului Teologic Univ. protestant din Cluj-Napoca; P. C. prof. C. Voicu, prorectorul Institutului Teologic Universitar din Sibiu; P. C. prof. P. Gherghel, prorectorul Institutului Teologic rom.-cat., secția Iași; d-l Hermann Binder, decanul Institutului Teologic protestant, secția Sibiu și P. C. prof. D. Popescu, prorectorul Institutului Teologic din București.

În cadrul conferinței au fost dezbătute următoarele teme:

1. *„Bisericile creștine din țara noastră și lupta poporului român pentru libertate, independență și suveranitate"*, referat principal susținut de P. C. prof. Nicolae Șerbănescu de la Institutul Teologic din București.

2. *„Biserica Ortodoxă Română, sprijinitoare în lupta pentru libertate și independență a altor popoare"*, primul referat secundar, susținut de P. C. prof. M. Păcurariu de la Institutul Teologic din Sibiu.

(Continuare în pag. 4)

Un nou turneu peste hotare al pictorului protos. T. Tohăneanu

Îmbrăcînd o gamă variată de teme, începînd cu Sfinţii Bisericii noastre şi Sfinţii români, cu scene din viaţa Mîntuitorului, continuînd cu chipuri de voievozi români şi alte personalităţi de seamă din viaţa poporului român şi terminînd cu scene semnificative din viaţa satelor făgărăşene, pictura pe sticlă a protos. Timotei Tohăneanu ne cucereşte pe toţi prin căldura ei, prin coloritul ei armonios, prin firescul care emană din fiecare icoană sau tablou. Acest lucru este confirmat de cele 3 expoziţii personale organizate pînă acum în ţară şi 9 în străinătate şi cele 6 participări în ţară şi 3 în străinătate. Este întărit acest fapt şi de ecoul pe care expoziţiile sale l-au avut în presa din ţară: Magazinul istoric, Scînteia, Contemporanul, România pitorească, Flacăra, Albina, Drum nou, Tribuna României ş. a. şi de peste hotare, fapt consemnat de gazeta noastră.

Cu astfel de recomandări, părintele protos. Timotei Tohăneanu de la Mănăstirea Brâncoveanu de la Sîmbăta de Sus de sub Munţii Făgăraşului, la invitaţia Î. P. S. Arhiepiscop Victorin al Arhiepiscopiei ortodoxe române misionare în America, a purces în Statele Unite ale Americii, în a doua jumătate a anului trecut şi începutul anului în curs, unde a avut 5 expoziţii.

Prima s-a desfăşurat la Philadelphia, unde a coincis cu serbările prilejuite de aniversarea bicentenarului independenţei americane, unde a făcut şi demonstraţii publice asupra artei sale, ceea ce s-a bucurat de apreciere.

A doua expoziţie a avut loc la Biblioteca română din New York, unde, timp de aproape o lună de zile, un numeros public a făcut cunoştinţă cu acest îndrăgit gen de artă populară, despre care s-a vorbit la radio şi televiziunea americană din acel oraş.

A treia expoziţie a fost organizată la Chicago, cu ocazia sfinţirii catedralei ortodoxe române din acel mare oraş american, expoziţia fiind vizitată de un numeros public, între care mulţi români americani, proveniţi din Transilvania, care s-au bucurat văzîndu-şi locurile natale din Ţara Făgăraşului în picturile protos. T. Tohăneanu.

A patra expoziţie a fost prezentată în oraşul Paramus, statul New Jersey, unde de asemenea, timp de aproape 30 de zile, a fost vizitată de mii de cetăţeni americani, ziare locale, radio şi televiziunea ocupîndu-se de popularizarea ei.

A cincea expoziţie a avut loc la galeriile de artă „Dacia" din New York, care a durat aproape trei luni.

Publicaţii ca: The Star-Ledger, The Sunday Record, Credinţa, Romanian Bulletin ş. a. au scris elogios despre aceste expoziţii, care au stîrnit ecouri pozitive în sufletele vizitatorilor, inclusiv în ale românilor stabiliţi pe meleagurile americane. „A reuşit să ne încălzească sufletele noastre de români" — îşi aşternea impresiile Dr. Cornel Dumitrescu după vizitarea uneia din aceste expoziţii.

„Arta dv. pe sticlă — desprindem din scrisoarea conducerii Bibliotecii române din New York adresată păr. T. Tohăneanu — a stîrnit un ecou larg în rîndul publicului american, care a avut, prin dv., prilejul să ia cunoştinţă cu una dintre faţetele cele mai caracteristice ale spiritualităţii noastre.

Succesul de care s-au bucurat toate expoziţiile dv. din S. U. A. este o recunoaştere a creaţiei dv. artistice pe plan mondial, a puterii de exprimare artistică a poporului român."

Pe lîngă desfătarea lăuntrică pe care au produs-o în sufletele vizitatorilor, expoziţiile din S. U. A. ale părintelui Timotei Tohăneanu — continuator, împreună cu restul obştei, a activităţii creatoare desfăşurate în veacurile trecute la Sf. Mănăstire Brâncoveanu — au avut, precum vedem, şi darul de a arunca o nouă punte de legătură, de cunoaştere şi preţuire reciprocă între poporul român şi poporul american.

Gh. P.

Festivităţi aniversare

(Urmare din pag. 1)

Totodată Înalt Prea Sfinţia Sa a apreciat ţinuta programului şi a mulţumit oaspeţilor pentru participare.

La sfîrşitul festivităţii, P. C. prof. Dr. Constantin Voicu, prorectorul Institutului, a dat citire listei studenţilor laureaţi ai concursului „Centenarul Independenţei", organizat cu cîteva zile mai înainte în cadrele Institutului, acordîndu-le premii în cărţi.

În încheiere, P. C. prof. Dr. Grigorie Marcu, rectorul Institutului, a invitat asistenţa să viziteze expoziţia organizată — sub îndrumarea P. C. Prof. M. Păcurariu — în cadrul Institutului, cu prilejul Centenarului Independenţei.

*

De asemenea marele eveniment istoric: răscoala ţăranilor din 1907 a fost sărbătorit la Centrul arhiepiscopesc şi Institutul Teologic Universitar din Sibiu, Duminică, 20 martie 1977. După cum se ştie in toate bisericile din Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române s-au săvîrşit parastase, însoţite de cîte un cuvînt evocator, în amintirea miilor de ţărani români căzuţi pentru pămînt, pîine şi vremuri mai bune în marea Răscoală din 1907.

Programul festiv s-a desfăşurat în aula Institutului în prezenţa P. C. vicar Traian Belaşcu şi a membrilor Consiliului arhiepiscopesc, a profesorilor şi studenţilor teologi, precum şi a unui număr de credincioşi.

În cuvîntul de deschidere, P. C. prorector Dr. C. Voicu a subliniat importanţa marii răscoale ţărăneşti din 1907, care are o importanţă de prim plan în trecutul istoric al ţării.

După executarea imnului „Deşteaptă-te române" de corul studenţilor şi a cîntecului „Plai de cîntec românesc" de G. Derieţeanu, a urmat conferinţa pr. prof. Dr. Milan Şesan, cu titlul: „Aniversarea a 70 de ani de la răscoalele ţărăneşti din România, din 1907".

În cadrul conferinţei au fost introduse cîteva recitări, lecturi şi coruri, care au subliniat diferitele momente ale ei, făcînd cu atît mai atractivă desfăşurarea programului. S-au recitat poeziile: „Noi vrem pămînt", de Gh. Coşbuc, şi: „Pe răzătoare", de T. Arghezi, de către studenţii Gelu Vasile din anul III şi Ursu Cornel din anul II; s-a citit o pagină din „O viaţă de actor", de Vasile Brezeanu, evocatoare a unui moment din răscoala din 1907.

Corul studenţilor teologi a executat cîntecele: „Sînt zori în miezul Patriei culcaţi", versuri de Eugen Evu, muzica de Gh. Şoima, şi: „Românul", cor, versuri şi muzica de Ciprian Porumbescu.

Aceste două mari evenimente patriotice, şi cu deosebire centenarul Independenţei de stat a României, ne-au dat prilejul să „aducem cea mai fierbinte cinstire eroilor patriei . . ., celor care au luptat şi s-au jertfit pentru dreptul sacru al poporului român de a fi liber şi stăpîn în ţara lui" — cum aşa de potrivit se spune în Proclamaţia sesiunii solemne a forurilor supreme de conducere a României de astăzi, din 9 mai 1977, reprezentînd în acelaşi timp vădite chemări de a ne iubi cu ardoare Patria ai cărei fii sîntem şi a contribui prin munca noastră deosebită la continua ei înflorire.

I. Z.

Conferinţa teologică interconfesională

(Urmare din pag. 3)

3. *„Libertatea, independenţa şi suveranitatea statului în lumina eticii sociale creştine"*, al doilea referat secundar, susţinut de d-l prof. Gálfy Zoltán de la Institutul Teologic protestant din Cluj-Napoca.

Pe marginea celor trei referate au luat cuvîntul în următoarea ordine: Î. P. S. Arhiepiscop Antim, Em. Sa Papp Laászló, Em. Sa Kovács Lajos, P. S. Episcop-vicar Nestor Severineanul, d-l prof. Şt. Juhász, d-l prof. Şt. Tökes, P. S. Episcop-vicar Iustinian Maramureşanul, d-l prof. L. Binder, P. C. prof. D. Stăniloae, d-l prof. H. Pitters, P. C. prof. D. Abrudan, P. C. prof. I. Glăjar, P. C. prof. C. Galeriu şi P. C. prof. I. Ionescu.

Concluziile finale au fost formulate de P. S. Antonie, Episcop-vicar patriarhal, care a subliniat şi adîncit lucrurile mai importante care s-au spus în timpul conferinţei, ideea centrală rămînînd centenarul Independenţei de stat a României, precum şi suportul istoric al ecumenismului local existent în ţara noastră, pentru noi cei de astăzi rămînînd obligaţia de a menţine şi duce mai departe ceea ce ne-au lăsat cei de la 1877, ale căror jertfe să nu le uităm niciodată, aducîndu-ne contribuţia la înfrăţirea între oameni şi popoare, la întărirea păcii în lume.

Part.

10 ani de la săvîrşirea din viaţă a mitropolitului

Nicolae Colan

al Ardealului

La 15 aprilie a. c. s-au împlinit 10 ani de cînd Domnul a chemat la Sine pe cel ce a fost bunul şi valorosul mitropolit al Ardealului, academician *Nicolae Colan.*

Cu acel prilej, din dispoziţia Î. P. S. nostru Mitropolit *Nicolae* al Ardealului, Duminică, 17 aprilie a. c., în catedrala mitropolitană, îndată după Sf. Liturghie, s-a săvîrşit un parastas de către un sobor condus de P. C. vicar arhiepiscopesc Tr. Belaşcu. Din sobor au făcut parte: P. C. prof. dr. Grigorie Marcu, rectorul Institutului Teologic Universitar, profesori de teologie, consilieri arhiepiscopeşti, slujitori ai catedralei, diaconi. Răspunsurile au fost date de corul bărbătesc al catedralei, dirijat de P. C. diacon lector Ioan Popescu.

La sfîrşit, viaţa excepţională a pururea pomenitului ierarh a fost evocată mişcător în cuvîntul de pomenire pe care l-a rostit P. C. rector dr. *Grigorie Marcu,* succesorul la catedră şi, acum, la conducerea Institutului nostru teologic.

Au fost de faţă, din partea familiei, domnişoara prof. Elena Leucă Colan, bibliotecară la Institutul Teologic, doamna prof. pens. Cornelia Costea ş. a.

Între timp, la biserica mare din Răşinari, parohia de-acolo a săvîrşit de asemenea un parastas.

Un al doilea parastas, în aceeaşi biserică — în preajma căreia îşi doarme somnul de veci pururea pomenitul mitropolit Nicolae Colan, alături de mitropolitul Andreiu Şaguna şi primul episcop al Maramureşului, dr. Vasile Stan — a fost săvîrşit de Arhiepiscopia Sibiului.

În acest scop, s-a deplasat la Răşinari, într-amiază, P. C. rector dr. Grigorie Marcu, împreună cu P. C. consilier economic Mihai Rusu, P. C. asistent pr. Vasile Mihoc şi un grup vocal de studenţi teologi. Acestora li s-a adăugat preotul paroh al locului, Nicolae Jianu, constituind soborul slujitor al parastasului.

La sfîrşit, cu prapori purtaţi de venerabili bătrîni ai satului, s-a făcut procesiunea îndătinată la mormîntul mitropolitului Nicolae Colan. Acolo — în prezenţa familiei şi a credincioşilor care au participat la parastasul din biserică — P. C. rector dr. Grigorie Marcu a dat citire Rugăciunii de dezlegare, iar P. C. consilier arhiepiscopesc Mihai Rusu a făcut încheierea.

În biserică, P. C. rector Grigorie Marcu a vorbit despre viaţa şi opera mitropolitului Nicolae Colan şi a chemat pe credincioşii răşinăreni să fie mîndri de mormîntul care li s-a dat în duhovnicească grijă acum zece ani.

Dumnezeu să odihnească sufletul neuitatului ierarh în curţile Sale, precum este scris!

Redacţia

Din Învăţăturile Sf. Ioan Gură de Aur

— Să ne îngrijim de mădularele noastre şi să nu ne ascuţim limba unii împotriva altora şi nici să vorbim cuvinte grele, săpînd cinstea aproapelui.

— Nu putem să avem pricină de bucurie, dacă nu vom socoti mai întîi că fericirea altora este a noastră.

— Noi nu vom da seama numai de propriile noastre greşeli, ci şi de acelea prin care am scandalizat pe alţii.

— El — Iisus — ne porunceşte să ne tratăm şi să ne vorbim respectuos, pentru a seca astfel izvorul multor rele.

— Nu zice Tatăl meu, ci zice „Tatăl nostru", pentru ca ruga noastră să fie pentru toţi şi pentru ca orice om să aibă în vedere interesul tuturor. În felul acesta El alungă duşmăniile şi certurile, înăbuşă îngîmfarea, îndepărtează invidia.

— El nu zice „facă-se voia Ta în mine sau în noi", ci pe tot Pămîntul. Aceasta pentru ca minciuna să dispară şi adevărul să domnească, viciul să fie nimicit, virtutea să prospere, Pămîntul să nu se mai deosebească de cer.

— Mîinile lui Iisus făceau toate spre folosinţa celor care aveau nevoie şi gura Lui nimic nu a pronunţat din cele ce nu se cuveneau.

— Întru atît se bucură Dumnezeu de noi întrucît ne facem bine unii altora.

— Dumnezeu a înrădăcinat în firea noastră dragostea, ca să ne iubim unii pe alţii. Vezi deci că de la natură avem în noi germenele virtuţii? Germenele răului deci este contra firii şi dacă acesta ne stăpîneşte mai mult, apoi este dovada marii noastre trîndăvii.

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 125 Sibiu, 15 iulie 1977 Nr. 27—28

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă, P. O. Box 136-137 — telex: 11226, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 3.

Credinţa noastră

58. Ierusalimul şi răspîndirea creştinismului în întreg imperiul roman

Domnul şi Mîntuitorul nostru Iisus Hristos, Cel născut din Prea Curata Fecioară Maria, în ieslea Betleemului, Cel răstignit şi înviat a treia zi din morţi pentru mîntuirea noastră, a întemeiat Biserica Sa prin care să se continuie opera începută de El pe pămînt. În sens dogmatic Biserica a fost întemeiată odată cu propovăduirea Sa pe pămînt, odată cu începerea activităţii mesianice. În sens istoric şi canonic, Biserica a fost întemeiată odată cu răstignirea Sa pe Crucea de pe Golgota, cînd catapeteasma templului din Ierusalim s-a rupt în două. La Pogorîrea Duhului Sfînt din 29 mai 783, sau anul 30 al erei creştine, la Rusalii a luat fiinţă prima comunitate bisericească, alcătuită din cei 3.000 de credincioşi aflaţi cu acea ocazie în Ierusalim şi convertiţi după predica Sf. Apostol Petru. Căci la acea dată se aflau în Ierusalim evrei din tot imperiul roman veniţi aici pentru sărbătorile ce aveau loc în fiecare an, ce aminteau de primirea de către Moise a Tablelor Legii pe Muntele Sinai, la 50 zile după ieşirea evreilor din Egipt.

După plecarea lor din Ierusalim au dus cu ei noua credinţă în oraşele de unde veniseră. Aşa se face că la Roma de pildă exista o comunitate creştină înainte de a ajunge aici Sfîntul Apostol Pavel. Cînd el scria Epistola sa către Romani la anul 57/58 era atestată comunitatea creştină din Roma, la care nu mersese nici un apostol şi nici nu va merge pînă cînd va ajunge la Roma în captivitate acelaşi mare apostol, care după ce este eliberat întăreşte această comunitate, dîndu-i de episcop pe ucenicul său Lin în anul 63.

Deci prima comunitate creştină se organizează în Ierusalim după Pogorîrea Sfîntului Duh, cînd Sf. Apostoli au primit darul de a grăi în limbi, aşa încît fiecare neam auzea cuvîntul lui Dumnezeu în limba sa şi se mira cum aceşti bărbaţi galileeni grăiesc în limbi pe care nu le-au cunoscut pînă acum (Faptele Apostolilor 2, 7—12). Iudeii au pornit prigoane împotriva creştinilor în anul 36 cînd Sf. Arhidiacon Ştefan este martirizat — primul martir — steaua care va lumina de acum înainte drumul martirilor creştini. Saul din Tars participă la martirizarea Sf. Ştefan (F. Ap. 7, 58—60), dar pe drumul Damascului Saul e transformat din prigonitor în Apostol, în Apostolul neamurilor, după cum ne istorisesc Faptele Apostolilor (9, 1—6). Vremurile sînt tulburi. Prigoana contra creştinilor creşte. În anul 42 este martirizat Sf. Apostol Iacob cel bătrîn, fratele lui Ioan. Iudeii erau revoltaţi de ce învăţătura Mîntuitorului este propovăduită şi neamurilor. Ei pretindeau ca trecerea la creştinism să se facă prin legea mozaică, adică cei ce se încreştinează să se taie împrejur. *Corneliu Sutaşul* a fost păgîn şi s-a botezat creştin fără a primi legea mozaică. Sfinţii Apostoli se *împrăştie*, pleacă din Ierusalim, unde erau prigoniţi şi se răspîndesc în diferitele provincii ale imperiului roman.

În Cipru cu ocazia încreştinării proconsului roman Sergiu Paul, *Saul* îşi schimbă numele în Pavel (F. Ap. 13, 7). În Antiohia, unde pentru ima dată este folosit termenul de creştin pentru ce primeau învăţătura lui Hristos, se naşte o ută între creştinii dintre iudei şi cei dintre gîni" cu privire la obligativitatea legii mozaice u toţi. Astfel în anul 51 Sf. Apostol Pavel *ava* vin la Ierusalim pentru a se sfătui cu postoli. Aici găsesc pe Iacob, fratele nului, pe Apostolul Ioan şi pe Apos- care Apostolul Pavel îi socoteşte Galateni 2, 9). Aşa s-a ţinut primul Sinod al Apostolilor în Ierusalim în faţa căruia Sf. Apostol Pavel şi-a expus evanghelia sa şi a fost primit în rîndul celorlalţi Apostoli, hotărîndu-se ca Apostolul Pavel să propovăduiască Evanghelia neamurilor, iar Apostolul Petru iudeilor. La acest sinod se ia act de Evanghelia după Matei scrisă în limba aramaică, tradusă şi în greceşte; se compune un simbol al credinţei, se dau cîteva canoane cu privire la hirotonirea întru episcop; se compune o Sfîntă Liturghie şi se hotărăşte cum să se facă Sf. Botez şi Sfînta Euharistie. Se împart regiunile de misionarizare încît fiecare Apostol ştie unde are obligaţia să propovăduiască Evanghelia lui Hristos.

Informaţii avem numai despre Sf. Apostol Pavel, care întreprinde după această dată a doua călătorie misionară în anii 51—54, după ce făcuse prima călătorie între anii 45—48. Importanţa călătoriilor misionare ale Sf. Apostol Pavel *rezidă* din rezultatul lor, care este egal cu răspîndirea creştinismului în întreg imperiul roman. La Atena ţine vestita cuvîntare al cărui rezultat duce la încreştinarea conducătorului *Areopagului*, eveniment foarte important pentru viitorul religiei creştine. Cu această ocazie are loc prima confruntare între filozofia antică şi religia creştină. Acum începe încreştinarea masivă a Europei. În a treia călătorie misionară, care a avut loc între anii 54—58, Sf. Apostol Pavel consolidează Bisericile întemeiate. Datorită intrigilor iudeilor este captiv la Ierusalim şi în Cezareia Palestinei, de unde — la dorinţa Sfîntului Apostol Pavel — este trimis captiv la Roma pentru judecare. Scapă din captivitate la anul 63, merge în Spania, de unde vine din nou în Răsărit, aşează episcopi la Bisericile întemeiate de el, consolidîndu-le. Între timp a scris Epistolele sale către Bisericile întemeiate şi către episcopii pe care i-a pus la cîrma lor. Este arestat din nou şi dus la Roma în anul 66; închisoare grea, cînd scrie ultima Epistolă către Timotei, considerată testamentul său.

Am arătat în linii mari vasta activitate a marelui Apostol al neamurilor, din care reiese forţa şi repeziciunea cu care s-a răspîndit creştinismul în imperiul roman, iar acum vom arăta pe scurt care sînt cele mai importante Biserici înfiinţate şi rolul lor în viaţa creştinilor din primele veacuri:

Biserica din Ierusalim a dat primul martir creştin, la anul 36, Sf. arhidiacon Ştefan. A urmat la anul 42 Sf. Apostol Iacob cel bătrîn, primul episcop al Ierusalimului, şi Iacob fratele Domnului, la anul 62. Împăratul Tit a atacat Ierusalimul pentru a pedepsi pe iudeii răsculaţi şi astfel a fost distrus vestitul Templu din Ierusalim, una din cele *şapte minuni ale lumii*, la anul 70. Aşa s-au pierdut o parte din urmele lui Iisus aici şi ele au fost distruse total în a doua răscoală iudaică din anul 131, cînd pe locul templului romanii au zidit un templu al lor — Aelia Capitulina — pentru că nu trebuie să uităm că Palestina era provincie romană în vremea aceea.

Biserica din Antiohia e susţinută de Sf. Apostol Pavel. Aici apărea pentru prima dată numele de creştin dat celor ce s-au botezat în numele lui Hristos. Aici ajunge un mare episcop, Sfîntul Ignaţiu Martirul la anul 107, care învaţă pe credincioşi cum să facă semnul Sfintei Cruci şi arată că creştinul se deosebeşte prin aceea că îşi face cruce. Tot aici s-a înfiinţat şi o şcoală teologică.

(Continuare în pag. 3)

Pîine pentru suflet

În mijlocul credincioşilor şi pentru credincioşi

„Preotul este pentru credincioşi, nu pentru sine". În această propoziţie se cuprinde un mare adevăr, de care se cuvine să ţinem seama în activitatea noastră. Nimeni nu este şi nu poate fi preot numai pentru sine însuşi, fiindcă nimeni, nici chiar cel mai bun preot, nu se poate mîntui singur.

Numele de „părinte" cu care se adresează credincioşii păstorului sufletesc implică în el datoria de a trăi şi a lucra pentru alţii, de a fi în mijlocul credincioşilor, precum un părinte adevărat trăieşte în mijlocul familiei şi se îngrijeşte zilnic de toţi membrii ei.

Credincioşii dintr-o parohie nu pot fi îndrumaţi de la distanţă, de la oraş sau din altă localitate, departe de parohie. Ei au suflet şi sufletul cere comunicare şi prezenţa altui suflet, pînă la el nu se poate merge pe un drum oarecare, el aşteaptă să fie convins. Omul este fiinţă liberă şi doreşte să trăiască în libertate. El vrea să aleagă singur binele de rău şi să se convingă de calea pe care o urmează. Pentru aceea el simte lipsa unui îndrumător care să-l convingă. Grija pentru credincioşi nu se poate reduce la slujba de Duminica sau sărbătoare, sau la anumite slujbe cerute de credincioşi. Un părinte adevărat, un tată sau o mamă bună, nu hrăneşte copiii numai cînd aceştia plîng sau o cer cu insistenţă, ci se îngrijesc, supraveghează şi iau aminte ca ei să se hrănească, să se îmbrace curat în fiecare zi, pentru că sînt copiii lor şi fără această grijă zilnică viaţa lor se anemiază şi se îmbolnăvesc.

Tot astfel slujitorul altarului trebuie să fie mereu în mijlocul credincioşilor, ca rugător către Dumnezeu, ca părinte şi ca cel mai apropiat prieten. Numai într-o astfel de relaţie continuă, atentă şi perseverentă cu credincioşii săi poate preotul să-şi împlinească cu adevărat misiunea, să pună în valoare harul mîntuitor cu care este învestit prin hirotonie şi darurile naturale cu care l-a înzestrat Dumnezeu.

Lipsa din parohie a unor preoţi care mai dăinuie în unele părţi este o gravă abatere de la misiunea sacerdotală şi o cauză de seamă a înstrăinării credincioşilor de biserică.

Absenţa din mijlocul credincioşilor este o călcare a conştiinţei de răspundere a preotului pentru credincioşii încredinţaţi lui spre păstorire.

Dacă muncitorul stă la locul său de muncă, lîngă unealta sau maşina lui, pe care o mînuieşte zi de zi şi ceas de ceas, dacă conducătorul de tren este mereu de veghe la locul său de muncă, oare îndrumătorul spiritual nu trebuie să fie aproape de „laboratorul spiritual" al activităţii lui, aproape de clocotul şi frămîntarea spirituală a credincioşilor, aproape de bucuriile, necazurile şi ispitele vieţii lor, ca să-i povăţuiască, să-i mîngîie şi să-i binecuvinteze, să se bucure şi să plîngă cu ei, să fie sprijinitorul vieţii lor morale?

Poate oare păstorul de suflete să stea departe de viaţa credincioşilor săi? Să se întîlnească cu ei o dată pe săptămînă sau numai la două săptămîni? Şi atunci numai cu cîţiva dintre ei şi în mod fugitiv. Cînd va vizita pe bolnavul despre care i s-a spus Duminica la slujbă că e bolnav? Cînd va cerceta şi învăţa pe cel ce a apucat pe o cale rătăcită? Cînd şi cum va sprijini acţiunile de folos obştesc pe care ceilalţi factori de răspundere le-au luat în comună? Cum îşi va arăta el comuniunea şi solidaritatea cu toţi fiii comunei?

(Continuare în pag. 4)

Blîndeţea — izvor de sfinţenie

Multe sînt calităţile care dau sufletului un farmec deosebit şi o mişcătoare frumuseţe spirituală, însă pe toate acestea, se pare, le întrece *blîndeţea*. Prin blîndeţe toate calităţile credinciosului strălucesc ca roua în lumina soarelui. Însăşi rugăciunea rodeşte mai cu spor într-un suflet blînd, aşa cum zice Evagrie Monahul: „Rugăciunea este vlăstarul blîndeţii şi al lipsei de mînie."

Blîndeţea îmbinată cu credinţa este ca un pămînt mănos asupra căruia se revarsă o apă liniştită şi binefăcătoare, este ca amurgul unei seri liniştite în care toată natura ostenită de dogoarea zilei se îndreaptă spre odihnă şi refacere. Credinciosul blînd este asemeni naturii care te atrage, te recrează şi în a cărei nemărginire te pierzi în reverie.

Îmbinarea credinţei ferme, luminate, cu blîndeţea care mişcă şi cucereşte şi-a găsit expresie fericită în persoana Sfîntului Ierarh din Mira, în al cărui tropar cîntăm: „Îndreptător credinţei şi chip blîndeţelor, învăţător înfrînării te-ai arătat pe tine turmei tale..." În chiar primele cuvinte este pusă în lumină ortodoxia credinţei Sfîntului Ierarh Nicolae, prăznuit în 6 decembrie, care a cunoscut profeţia făcută de Apostolul neamurilor ucenicului său Timotei: „Va veni vremea cînd oamenii nu vor putea să suporte învăţătura sănătoasă; ci îi vor gîdila urechile să audă lucruri plăcute şi îşi vor da învăţături după poftele lor" (II Timotei 4, 3), ceea ce s-a şi întîmplat cu ereticul Arie care a tulburat pacea şi liniştea Bisericii timp de un veac, stăruind în împietrirea cugetului său în erezie. Sf. Nicolae îşi arată intransingenţa faţă de eretic, pe care-l înfruntă cu toată energia la Sinodul I ecumenic, arătînd că adevărata blîndeţe nu poate fi confundată cu slăbiciunea.

Apărînd dumnezeirea Fiului şi fecioria Preacuratei Maici, ne arată că faţă de tezaurul credinţei trebuie să ne comportăm cu mult respect şi sfială şi nu cu inovatoare îndrăzneală, că aceluia „îi va scoate Dumnezeu partea lui de la pomul vieţii şi din cetatea sfîntă" (Apocalipsa 20, 19), căci „Iisus Hristos este acelaşi, ieri şi azi şi în veci" (Evrei 13, 13). Dar nu numai a învăţa greşit este păcat împotriva Adevărului, ci chiar a gîndi potrivnic, pentru că „Dumnezeu va da fiecăruia sau cunună sau osîndă, nu numai pentru fapte, ci şi pentru gînduri şi hotărîri" (Sf. Casian Romanul).

Calităţile care au aureolat sufletul marelui Ierarh au fost multe, dar blîndeţea lucrătoare s-a revărsat din fiinţa lui ca un torent de apă care a făcut să rodească atîta viaţă şi virtute. Nici astăzi nu poate fi uitată fapta Ierarhului care a dus pe întunericul nopţii pungi pline cu galbeni şi le-a pus în curtea aceluia care pentru bani voia să-şi dezonoreze fetele, aruncîndu-le în vîltoarea desfrîului.

Bezna nopţii n-a cunoscut numai păcate, ci şi fapte de virtute.

„Lumina luminează în întuneric şi întunericul n-a cuprins-o" (Ioan 1, 5).

Cercetînd „arhiva noastră sacră", cum a denumit blîndul teolog şi condeier Gala Galaction Sf. Scriptură, descoperim sensul şi raţiunea adevăratei blîndeţi, prin cuvintele inspirate ale Sf. Iacob, cînd zice: „Cine este între voi înţelept şi priceput? Să arate, din buna-i purtare, faptele lui, în blîndeţea înţelepciunii" (Cap. 3, 13). Rezultă de aici că noţiunea de blîndeţe nu poate fi separată de aceea a înţelepciunii.

Înţelepciunea creştină, căreia în Sf. Scriptură îi sînt închinate patru cărţi, este bunul spre care trebuie să tindă oricare creştin întocmai ca cerbul spre apele cele reci ale izvoarelor. Dar cum spunea un învăţat al neamului nostru (Nicolae Iorga): „Înţelepciunea nu se cumpără cu carul ci se cîştigă cu bobul." Şi aşa cum ne-a descoperit Isus fiul lui Sirah: „Începutul înţelepciunii este frica de Dumnezeu" (Cap. I, 14).

Calea prin care se cîştigă este grea, dar este bătătorită de experienţa bimilenară a cugetătorilor de Dumnezeu. Ea porneşte de la curăţirea gîndurilor, a limbii şi a voinţei noastre. Adică să realizezi adevărata libertate spirituală. Să fii stăpîn pe mintea ta, pe gîndurile tale şi pe simţurile tale. Să eviţi şi să înlături patimile şi să poţi exclama cu apostolul: „Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăieşte în mine" (Gal. 2, 20).

Nu înseamnă că pentru a atinge asemenea sfere de desăvîrşire duhovnicească trebuie „să ieşim din lume", ci dimpotrivă, în vîltoarea ei să te purifici. Cum? Ne-o spune un Sf. Părinte care zice: „Nu cele ce se fac după fire sînt păcate, ci cele rele după alegere cu voia. Nu e păcat a mînca, ci a mînca nemulţumind, fără cuviinţă şi fără înfrînare. Căci eşti dator să ţii trupul în viaţă însă fără nici un gînd rău. Nu e păcat a privi curat, ci a privi cu pismă, cu mîndrie şi cu poftă. E păcat însă a nu asculta liniştit, ci cu mînie. Nu e păcat neînfrînarea limbii la mulţumire şi rugăciune, dar e păcat la vorbirea de rău. E păcat să nu lucreze mîinile milostenie, ucideri şi răpiri."

*

Nu cu mult timp înainte de mîntuitoarele patimi, Mîntuitorul Hristos a spus ucenicilor Săi: „Peste puţină vreme lumea nu mă va mai vedea, dar voi mă veţi vedea; pentru că Eu trăiesc şi voi veţi trăi" (Ioan 14,19). Ce sublimă precizare şi făgăduinţă. Hristos este deapururi viu în Biserica Sa, lucrător şi pronietor. El trăieşte în Biserica Sa şi în sufletele care formează Biserica al cărei cap El este. Şi tot de peste veacuri ca o trîmbiţă răsună cuvîntul Lui: „Iată eu stau la uşă şi bat. Dacă aude cineva glasul meu şi deschide uşa, voi intra la el, voi cina cu el şi el cu mine" (Apocalipsa 3, 20). Referindu-se cineva la această imagine care a inspirat mulţi zugravi să conceapă tablouri religioase ca cele în care Iisus bate la o uşă închisă aşteptînd să i se deschidă, spunea că descriindu-se unor credincioşi semnificaţia tabloului, unul scrutînd mai cu atenţie a făcut o remarcă destul de interesantă şi anume că tabloul este puţin plauzibil pentru că uşa pictată nu are mîner. Dar ceea ce în ochii privitorului părea o omisiune, în gîndul artistului era o idee adîncă şi anume aceea că uşa sufletului nu poate fi deschisă numai pe dinăuntru. Orice încercare forţată de a pătrunde este lipsită de izbîndă. De aceea Domnul Iisus veghează asupra noastră şi aşteaptă necontenit chemarea noastră: „Vino Doamne Iisuse" (Apocalipsa 22, 20). Că o asemenea trăire este posibil de realizat ne-o dovedesc cu prisosinţă sfinţii pe care Domnul Iisus îi numeşte „prietenii" şi „casnicii" Săi. Iar în cazul de faţă, Sf. Ierarh Nicolae cu blîndeţea sa a învins multe răutăţi, a schimbat nenumărate caractere şi a insuflat credinţa în Dumnezeu. Tocmai de aceea i se potriveşte cuvîntul Mîntuitorului: „Păstorul cel bun îşi pune viaţa pentru oile Sale" (Ioan 10, 11). Sf. Ierarh Nicolae rămîne un exemplu desăvîrşit de păstor duhovnicesc, el avînd şi în existenţa sa, care a fost determinată de cunoscuta-i bunătate, o adîncă semnificaţie: creştinească îngăduinţă, care este coiful de apărare a creştinului în faţa ispitelor negative ale vieţii.

Şi între viaţa sfîntului şi idealul creştin de desăvîrşire a fost o evidentă armonie. La poporul nostru dreptcredincios Sf. Nicolae trece drept unul dintre cei mai populari sfinţi şi acest fapt iarăşi nu este lipsit de o oarecare semnificaţie, căci între blîndeţea sfîntului şi ospitalitatea credincioşilor noştri ortodocşi, cunoscută sub numele incomparabilei *omenii*, este o strînsă legătură.

Prot. *Vasile Petrica*

Pe urmele unor valahi la Mănăstirea Sf. Ecaterina din Sinai

Mănăstirea Sf. Ecaterina de pe muntele Sinai din vechea Palestină, ridicată de împăratul Constantin cel Mare la anul 327 şi reedificată de împăratul Justinian la anul 570, prezintă pentrù închinătorii ce o cercetează cîteva curiozităţi vrednice de a fi luate în seamă.

Aflîndu-mă cu un grup de credincioşi în pelerinaj la Locurile Sfinte, călătorie făcută la începutul anului 1976 în Israel, şi citind în presa locală că în mănăstirea din Sinai mai vieţuiesc şi azi cîţiva valahi (români, cum apar în anumite hrisoave) urmaşi ai păstorilor aduşi de Justinian din cîmpia Dunării, pe la sfîrşitul veacului al VI-lea şi legaţi pe viaţă de ctitoria sa de aici împreună cu domeniile cu care a fost înzestrată mănăstirea, această ştire ne-a mărit curiozitatea şi dorinţa de a cunoaşte acest loc, unde Moise a văzut rugul ce ardea şi nu se mistuia din preajma Muntelui Horeb şi unde el a primit Tablele Legii.

Se înţelege că mai înainte de a purcede la această drumeţie, am cercetat locurile sfinte din Ierusalim şi împrejurimile sale, slujind Sf. Liturghie la mormîntul Domnului din biserica Învierii, la mormîntul Maicii Domnului din Ghetimani, la Betleem şi Nazaret. Ne-am oprit la Hebron pentru a cerceta mormintele patriarhilor din peştera Mac-Pela, ne-am coborît la Ierihon spre a ne reaminti cele întîmplate aici şi după ce ne-am răcorit cu apa din izvorul proorocului Elisei, am continuat drumul la mănăstirile Sărindar, Gheorghe Hozevitul, Sfîntul Sava, făcînd scurte popasuri la mai toate locurile amintite în minunile ce au săvîrşit Mîntuitorul şi Sfinţii Săi Apostoli.

Învioraţi sufleteşte şi călîţi de drumeţie am pornit spre mănăstirea din Sinai. Starețul mănăstirii, arhiepiscopul Damianos în vîrstă de numai 42 ani, este şi profesor la o şcoală din Cairo, mănăstirea avînd multe proprietăţi în Egipt, metocuri şi schituri subordonate în fostul centru monastic din Tebaida.

Se păstrează aici în bună stare atît edificiul iniţial ridicat de Constantin cel Mare la 327, precum şi monumentala construcţie cu mai multe etaje ridicată de împăratul Justinian la 570, cu arhitectura specific bizantină, în care se află plasate picturi în mozaic de mare valoare. Se disting de asemenea construcţiile mai noi adăugate de-a lungul veacurilor, reprezentînd arhitectura epocii în care au fost ridicate.

Accesul în altarul mănăstirii, ridicat chiar deasupra rugului ce ardea şi nu se mistuia, se face şi azi fără încălţăminte, respectînd tradiţia şi porunca glasului dumnezeiesc care poruncea lui Moise că locul acesta sfînt este. Călugării de aici oferă închinătorilor frunze din arborele ale cărui rădăcini se află sub altar în locul unde se afla rugul aprins. În partea superioară a altarului se află aşezate la loc de mare cinste moaştele sfintei mare mucenițe Ecaterina, de la care încă din veacul al VII-lea Mănăstirea din Sinai şi-a luat numele.

Cei zece „valahi" aflaţi azi în mănăstirea din Sinai poartă numele de familie „Chebelii"-Ciobanu. Ei susţin că sînt de origine valahă şi că strămoşii lor din cele mai vechi timpuri au fost rînduiţi robi pe domeniile cu care împăratul Justinian a înzestrat mănăstirea, fiind luaţi prizonieri cu turmele lor de oi, cu prilejul războaielor purtate de bizantini în cîmpia Dunării.

Trebuie să arătăm că chiar fizionomia lor, chipul lor fizic se deosebeşte întrucîtva de cel al locuitorilor din acele părţi, ceea ce ar putea confirma originea acestor „chebeli" sau ciobani valahi.

Cercetările care se vor mai face ne vor mai aduce desigur date noi despre aceşti fii al plaiurilor noastre, strămutaţi fără voia lor în îndepărtatul Sinai biblic, cu atît mai mult cu cît Mănăstirea Sfînta Ecaterina din Sinai posedă un depozit masiv de documente foarte valoroase şi încă necercetate. Încercarea grupului nostru de a pătrunde şi cerceta acest depozit spre a afla amănunte în legătură cu proveniența şi trecutul acestor valahi de care ne interesăm nu a fost cu putinţă.

Izolarea acestei lavre monahale în creierul muntelui Horeb, aflat la o extrem de mare distanţă de aşezările omeneşti, drum nepracticabil printre stînci şi dune de nisip a ferit-o de distrugerile prin care au trecut alte monumente asemănătoare. Aici n-a pătruns iconoclasmul. În această vreme au fost depozitate la mănăstire icoane autentice din veacul 4, 5, 6 aduse din Alexandria, Creta, Cipru şi alte centre iconografice ale lumii creştine. La fel au fost aduse aici documente importante aparţinînd diferitelor laturi ale lumii şi păstrate aici cu mare sfinţenie, prezentînd pentru contemporani şi în viitor un vast cîmp de cercetare ştiinţifică şi documentară.

În necropola mănăstirii se păstrează cu toată evlavia un depozit masiv de moaşte sfinte şi relicve. Aici se află capetele celor 3000 călugări ucişi de perşi, moaştele sfîntului Ştefan Sinaitul, sute de trupuri uscate ale mucenicilor, sfinţilor schimnici, aflate prin peşterile şi schiturile din apropiere şi ceea ce te impresionează la intrarea în necropolă este mirosul de bună mireasmă ce se degajă din acest tezaur al sfinţeniei creştine ortodoxe, acumulat aici în 16 veacuri de existenţă a mănăstirii.

La mănăstire sîntem copleşiţi de dragostea şi ospitalitatea călugărilor, care încearcă să facă o legătură între mănăstirea din Sinai şi mănăstirea Sinaia din Carpaţii noştri, amintindu-ne în acelaşi timp că printre nevoitorii şi sfinţii din Mănăstirea Sf. Ecaterina se află şi mulţi români care au fost atraşi de sfinţenia acelui loc binecuvîntat de Dumnezeu.

Arhim. *Veniamin Tohăneanu*

58. Ierusalimul şi răspîndirea creştinismului în întreg imperiul roman

(Urmare din pag. 1)

Biserica din Tesalonic, organizată de Sf. Apostol Pavel în anul 52, a fost un centru important pentru regiunile sud-dunărene şi întreaga Macedonie.

Biserica din Corint, organizată de Sf. Apostol Pavel în anul 52—53, alături de *Biserica din Atena*, unde după tradiţie ar fi rînduit ca episcop pe Dionisie Areopagitul, după ce ţinuse acea strălucită cuvîntare consemnată în Faptele Apostolilor (F. Ap. 17, 22—31). Tot aici vor apare primii *apologeţi creştini* (apărători ai religiei creştine) în sec. II, continuîndu-se astfel tradiţia Apostolului neamurilor.

Biserica din Efes, întemeiată de Sf. Apostol Pavel în anul 55, avea din anul 59 episcop pe Timotei, rînduit de Sf. Apostol Pavel. Aici vine în anul 70 Sf. Apostol Ioan şi rămîne pînă la moarte. În apropierea Efesului se va face cunoscută *Biserica din Smirna*.

Biserica din Alexandria, înfiinţată între anii 51—61, probabil de Sf. Evanghelist Marcu. Ea are o poziţie deosebită deoarece aici era centrul culturii antice în jurul Bibliotecii Ptolemeilor, care a fost arsă de Cezar, dar a fost completată cu Biblioteca din Pergam. În Alexandria se organizează curînd o şcoală de catehumeni, care pregătea pe cei ce voiau să primească botezul. Ea se va transforma mai tîrziu în prima şcoală de exegeză (explicare, tîlcuire) a Sf. Scripturi şi va avea în frunte pe Panten la anul 180. Clement Alexandrinul şi Origen — urmaşii lui Panten — vor ridica nivelul şcolii, transformînd-o în Şcoală superioară de Teologie.

Biserica din Roma, constituită în mod anonim de unii creştini care s-au botezat la Ierusalim, cu ocazia Pogorîrii Duhului Sfînt (an. 30). Comunitatea creştină formată din iudei nu s-a putut dezvolta sub ochii împăratului. În anul 50 intră în comunitate şi „păgînii", iar în anul 58 Sf. Apostol Pavel scrie Epistola sa către Romani, constatînd că la ei nu mersese nici un apostol. Ajungînd la Roma, întîi în captivitate şi apoi fiind eliberat, Sf. Apostol Pavel aşează ca episcop pe ucenicul său Lin. Odată cu dezlănţuirea persecuţiilor împotriva creştinilor, Roma va fi centrul marilor martirizări, avînd în frunte pe Sf. Apostoli Petru şi Pavel. Din cauza sîngelui vărsat aici, Roma va fi privită cu mare respect, dar creştinismul se va dezvolta mai mult în catacombe.

Biserica din Bizanţ, organizată după tradiţie de Sf. Apostol Andrei, s-a ridicat în sec. II ca un centru important al lumii tracice.

Biserica din Cartagina — Tunis — datează din a doua jumătate a sec. II şi avea ca reprezentant pe marele apologet Tertulian. Se pare că aici s-a făcut prima traducere a Sfintei Scripturi în limba latină, numită Itala.

Biserica din Lugdun — Lyon — datează de la sfîrşitul sec. II, avînd în frunte pe vestitul apologet grec Irineu din Lugdun.

Deşi au existat mai multe centre episcopale apostolice (întemeiate de Apostoli), totuşi între ele s-a păstrat deplina egalitate. Tertulian ne informează că atunci cînd a fost întrebat de cineva unde se găseşte învăţătura apostolică i-a răspuns: „Cutreieră Bisericile Apostolice, dacă aşa ai nevoie pentru sufletul tău; îţi este apropiată Ahaia (Grecia), atunci ai Corintul; dacă nu eşti departe de Macedonia, atunci ai Filippi şi Tesalonicul; dacă te poţi duce în Asia ai Efesul; iar dacă vi în Italia ai Roma."

Creştinismul se răspîndeşte foarte repede prin acceptare liberă, nu prin constrîngere. De aceea cuprinde foarte multă lume, dovadă sînt martirii. Mîntuitorul şi-a ales 12 apostoli şi 72 de ucenici, pe care îi consemnează Noul Testament (Luca 10, 1), dintre care sînt aleşi cei 7 diaconi. Au fost organizate Biserici şi Comunităţi creştine, au fost rînduiţi episcopi, apoi preoţii sau prezbiterii — „Bătrînii". Ceea ce îi ţinea uniţi era credinţa în Iisus Hristos, a cărei învăţătură era propovăduită de Apostoli. Începînd cu anul 36 ies total din sinagogile evreilor şi — pînă să-şi construiască locaşuri de închinare — se rugau în cimitire la mormintele sfinţilor — sau aşa cum am văzut la Roma în catacombe. În continuare multe temple păgîne au fost transformate în locaşuri creştine de închinare.

Evanghelia lui Hristos, aplicată la viaţa creştină, arată că femeia este egală cu bărbatul în faţa lui Dumnezeu şi a legii, pentru că şi sufletul femeii este chemat la mîntuire. Copiii sînt scoşi de sub puterea absolută a tatălui, sclavii devin fraţi în Hristos, cu oamenii liberi, chemaţi la aceeaşi mîntuire. Astfel concepţiile religioase ale vremii îşi dădeau seama că au în faţa lor un concurent serios. Creştinismul cuprindea deplina şi ultima revelaţie (descoperire) a lui Dumnezeu către oameni. Biserica înfiinţată de Fiul lui Dumnezeu propovăduia învăţături superioare celorlalte religii. Învăţătura Mîntuitorului punea temelia unei noi epoci în istoria mîntuirii, o viaţă nouă se întrezărea la orizont. Căutările de secole ale filozofilor pentru a găsi pe „Dumnezeul necunoscut", căruia atenienii îi ridicaseră statuia de care ne vorbesc Faptele Apostolilor, găseau în religia creştină idealul năzuinţelor lor. Se părea că se schimbase ceva în istoria mîntuirii noastre, se întrezărea o viaţă nouă în care „nu mai este rob nici slobod, ci toate şi întru toţi Hristos", cum zice Apostolul neamurilor. Noua învăţătură atît de neobişnuită pentru acea epocă intriga pe unii, nemulţumea pe alţii. Aşa s-au pornit împotriva creştinilor persecuţiile, care aveau drept scop desfiinţarea acestei învăţături, acestei credinţe care zguduise din temelii imperiul sclavagist roman. Dar, deşi timp de aproape trei secole persecuţiile s-au dezlănţuit cu toată puterea, Biserica întemeiată de Fiul lui Dumnezeu pe Cruce a cuprins toată lumea cunoscută atunci.

† **NICOLAE**
Mitropolitul Ardealului

Sfîntul Ioan Gură de Aur despre întrajutorarea omenească

— Cele ale tale sînt comune tuturor, după cum este şi soarele şi aerul şi pămîntul şi toate celelalte. Nu vezi că mîinile slujesc, gura mestecă şi înmoaie mîncărurile, iar stomacul le primeşte? Nu cumva oare zice stomacul: „Fiindcă eu le-am primit, de aceea trebuie să le stăpînesc pe toate?" Ochiul de asemenea primeşte în sine lumina, dar pentru aceasta nu este îndreptăţit s-o stăpînească numai pentru sine, ci luminează întregul trup. Nasul de asemenea simte mirosul, dar nu-l stăpîneşte numai pentru sine, ci-l trimite creierului şi prin el întregul trup se simte bine dispus. La fel şi tu, orice ţi s-a încredinţat nu stăpîni tu singur, pentru că pretutindeni a da şi a împărtăşi şi pe alţii din ale noastre este începutul multor bunuri.

— Să ne îngrijim de ale aproapelui ca de ale noastre.

— Dumnezeu a dat interesele fiecăruia aproapelui său, ca astfel să alergăm unii în ajutorul altora şi să nu fim dezbinaţi. Interesul meu stă în tine şi folosinţa ta în mine.

Temeiuri ale învăţăturii noastre de credinţă

Sfînta taină a preoţiei

— „În zilele acelea a ieşit Iisus la munte ca să se roage şi a petrecut noaptea în rugăciune către Dumnezeu. Şi cînd s-a făcut ziuă *a chemat* la Sine pe ucenicii Săi şi *a ales* din ei doisprezece pe care i-a numit *apostoli*" (Luca 9, 1—2).

— „Şi chemîndu-i le-a dat putere şi i-a trimis să propovăduiască Împărăţia lui Dumnezeu şi să tămăduiască pe cei bolnavi" (Luca 9, 1—2).

— „Iată, eu trimit peste voi făgăduinţa Tatălui meu; voi însă şedeţi în cetate pînă ce vă veţi îmbrăca cu puterea de sus" (Luca 24, 49).

— „Şi apropiindu-se Iisus, le-a vorbit lor, zicînd: Datu-mi-s-a toată puterea, în cer şi pe pămînt. Drept aceea, mergînd, învăţaţi toate neamurile, botezîndu-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh, învăţîndu-le să păzească toate cîte v-am poruncit vouă" (Matei 28, 18—19).

— „Precum m-a trimis pe mine Tatăl, vă trimit şi eu pe voi. Şi zicînd acestea a suflat asupra lor şi le-a zis: luaţi Duh Sfînt; cărora veţi ierta păcatele le vor fi iertate şi cărora le veţi ţine, vor fi ţinute" (Ioan 20, 21—23).

— „Cel ce ascultă de voi pe mine mă ascultă şi cel ce se lapădă de voi se lapădă de mine" (Luca 10, 16).

— „Pe unii i-a pus Dumnezeu în Biserică: întîi apostoli, al doilea prooroci, al treilea învăţători... Oare toţi sînt apostoli? Oare toţi sînt prooroci? Oare toţi învăţători?" (I Cor. 12, 28—29; Ef. 4, 11).

— „Şi chemînd cei doisprezece mulţimea ucenicilor, au zis: Nu este drept ca noi părăsind cuvîntul lui Dumnezeu să slujim la mese. Drept aceea, fraţilor, căutaţi şapte bărbaţi dintre voi, cu nume bun, plini de Duh Sfînt şi de înţelepciune, pe care noi să-i rînduim la această slujbă şi după ce i-au ales, i-au pus înaintea apostolilor şi rugîndu-se şi-au pus mîinile peste ei (i-au hirotonit)" (F. Ap. 6, 2—6).

— „Şi pe cînd slujeau Domnului şi posteau, Duhul Sfînt a zis: osebiţi-mi pe Barnaba şi pe Saul, pentru lucrul la care i-am chemat. Atunci, postind şi rugîndu-se şi-au pus mîinile peste ei (i-au hirotonit) şi i-au lăsat să plece" (F. Ap. 13, 2—3).

— „Şi hirotonîndu-le preoţi în fiecare biserică, rugîndu-se cu postiri, i-au încredinţat pe ei Domnului în care crezuseră" (F. Ap. 14, 23).

— „Şi trimiţînd din Milet la Efes, a chemat la sine pe preoţii Bisericii" (F. Ap. 20, 17).

— „Iar a doua zi Pavel a mers cu noi la Iacob şi au venit acolo toţi preoţii" (F. Ap. 21, 17).

— „Pavel şi Timotei... celor ce sînt în Filipi, împreună cu episcopii şi diaconii" (Filipeni 1, 1).

— „Te îndemn să-ţi aprinzi harul lui Dumnezeu, cel ce este în tine, prin punerea mîinilor mele" (II Tim. 1, 6).

— „Nu fi nepăsător faţă de harul care este întru tine, care ţi s-a dat prin proorocire, cu punerea mîinilor preoţiei" (I Tim. 4, 14).

— „Pentru aceasta te-am lăsat în Creta, ca să îndreptezi cele ce mai lipsesc şi să aşezi preoţi prin cetăţi, precum ţi-am rînduit" (Tit 1, 5).

— „Drept aceea, luaţi aminte de voi înşivă şi de toată turma, întru care Duhul Sfînt v-a pus pe voi episcopi, ca să păstoriţi Biserica lui Dumnezeu, pe care a cîştigat-o cu însuşi sîngele Său" (F. Ap. 14, 23).

— „Pe preoţii cei dintre voi îi rog ca unul ce sînt împreună preot... păstoriţi turma lui Dumnezeu, dată în paza voastră, cercetînd-o nu cu silnicie, ci cu voie bună, după Dumnezeu, nu pentru cîştig urît, ci din dragoste. Nu ca şi cum aţi fi stăpîni peste biserici, ci pildă făcîndu-vă turmei... Tot aşa şi voi, fiilor duhovniceşti, supuneţi-vă preoţilor; şi toţi, unii faţă de alţii îmbrăcaţi-vă întru smerenie" (I Petru 5, 1—5).

— „Aşa să ne socotească pe noi fiecare om: ca slujitori ai lui Hristos, şi ca iconomi ai tainelor lui Dumnezeu" (I Cor. 4, 1).

— „Ascultaţi de mai marii voştri şi să vă supuneţi lor, fiindcă ei priveghează pentru sufletele voastre, avînd să dea de ele seamă — ca să facă aceasta cu bucurie şi nu suspinînd, lucru care n-ar fi spre folosul vostru" (Evr. 13, 17).

— „Se pune mîna peste om, dar toate le face Dumnezeu şi dreapta Lui se atinge de capul celui ce se hirotoneşte, dacă hirotonia se face după cuviinţă. Din aceasta învăţăm că cei ce primesc punerea mîinilor de la arhierei se fac părtaşi de harul spiritual, primesc harul preoţiei" (Sf. Ioan Gură de Aur).

— „Spune-mi, frate, cine dă darul preoţiei: Dumnezeu sau omul? Vei răspunde fără îndoială că Dumnezeu, dar prin om. Omul pune mîinile iar Dumnezeu trimite harul; arhiereul pune dreapta neputincioasă, iar Dumnezeu binecuvîntează cu dreapta Sa atotputernică" (Sf. Ambrozie).

— „Primind dar porunca şi lămurindu-se prin învierea Domnului nostru Iisus Hristos şi fiind întăriţi în cuvîntul lui Dumnezeu şi înarmaţi cu lămurirea Duhului Sfînt, Sfinţii Apostoli au ieşit să propovăduiască Evanghelia despre Împărăţia lui Dumnezeu. Pe cînd vesteau deci în ţări şi cetăţi şi botezau pe cei ce ascultau de voinţa lui Dumnezeu, aşezau pe cei ce credeau întîi dintre aceştia, cercetîndu-i cu duhul, ca episcopi şi diaconi pentru cei ce aveau să crează" (Sf. Clement Romanul).

— „Episcopul este în Biserică precum şi Biserica este în episcop şi dacă cineva nu este cu episcopul, nu este în Biserică" (Sf. Ciprian).

Pr. prof. *Ioan I. Ică*

În mijlocul credincioşilor şi pentru credincioşi

(Urmare din pag. 1)

Căci nu trebuie să uităm că prezenţa preotului în parohie şi misiunea lui are şi un caracter obştesc. El este un membru al societăţii, de la care se aşteaptă să fie împreună colaborator spre tot lucrul bun ce se săvîrşeşte în comună.

Chiar dacă locuieşte în parohie el nu poate fi un izolat, străin de realităţile, de problemele şi acţiunile care se întreprind pentru înaintarea şi propăşirea tuturor.

Aici se naşte o altă întrebare, o altă răspundere! Cum trebuie să se poarte slujitorul altarului în lume, în societate? Mai întîi se cuvine să amintim că în Sf. Scriptură cuvîntul „lume" este folosit în două înţelesuri. Pe de o parte lumea este socotită creaţia lui Dumnezeu şi ca atare ea este bună şi este datoria noastră să o iubim, să lucrăm pentru desăvîrşirea şi progresul făpturii lui Dumnezeu.

„Însuşi Creatorul a iubit lumea, încît a trimis în lume pe Unul născut Fiul Său, încît oricine crede în El să nu moară, ci să aibă viaţa veşnică" (Ioan 3, 16). Dar acelaşi evanghelist Ioan ne arată şi celălalt aspect al lumii şi o atitudine de antagonism şi tensiune faţă de ea. Iată ce spune el: „Nu iubiţi lumea, nici cele ce sînt în lume. Dacă cineva iubeşte lumea, iubirea Tatălui nu este întru el, pentru că tot ce este în lume, adică pofta trupului şi pofta ochilor şi trufia vieţii, nu sînt de la Tatăl, ci sînt din lume, şi lumea trece şi pofta ei, dar cel ce face voia lui Dumnezeu rămîne în veac" (I Ioan 2, 16—17).

O privire comparativă a acestor două texte biblice, oricît de sumară, ne arată că între ele nu este contrazicere. Lumea în înţelesul prim şi adevărat este de la Dumnezeu şi Dumnezeu iubeşte lumea şi pe cei ce trăiesc în lume şi se străduiesc să o desăvîrşească. În al doilea text este vorba de păcatul şi răul din lume, care i-a urîţit faţa şi o abate de la destinul ei. Că aşa se cuvine să înţelegem textele biblice amintite, ne arată lămurit Apostolul Pavel, precum şi toată învăţătura Bisericii noastre: „Nu vă potriviţi lumii, cu plăcerile ei, zice Sf. Ap. Pavel, ci vă schimbaţi prin înnoirea vieţii, ca să deosebiţi care este voia lui Dumnezeu, ce este bun, plăcut şi desăvîrşit" (Romani 12, 2).

Iată, aşadar, care trebuie să fie atitudinea oricărui credincios şi cu atît mai vîrtos a preotului faţă de lume, faţă de societate: să caute mereu „ce este bun şi plăcut şi desăvîrşit" în lume. Să caute şi să contribuie la înaintarea societăţii, la propăşirea şi binele moral al credincioşilor. Ori pentru aceasta nu se poate lucra de la distanţă, ci se cere o prezenţă activă, o participare la viaţa tuturor acelora cu care vieţuieşte împreună. Activitatea preotului se desfăşoară din lăuntrul vieţii, din interior, de la suflet, nu din afară şi de la suprafaţă.

Desigur preotul este obligat de însăşi misiunea lui să aibă un discernămînt şi să fie mereu atent la atitudinea lui în societate. El are misiunea de a transmite credincioşilor un mesaj divin, darurile Duhului Sfînt, ale cărui roade sînt: dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, facerea de bine, credinţa, blîndeţea, înfrînarea, curăţia" (Gal. 5, 22—23).

Preotul trebuie să fie deasupra patimilor şi preocupărilor meschine, nu trebuie să se lase atras şi ademenit de cele ce sînt rele în lume. Pentru aceasta este bine să aibă mereu în faţă felul în care Mîntuitorul şi Sf. Apostoli s-au purtat în lume, să aibă mereu înaintea ochilor îndreptarul moral al vieţii. Petele se văd mai repede în soare, tot aşa şi abaterile preotului sînt mai vizibile decît ale altor credincioşi. El trebuie să vadă lumea şi să slujească lumii ca un om duhovnicesc.

El trăieşte în lume, în societate, pe care e chemat să le slujească, să ajute la progresul lor. Dar se va feri să fie un om „de lume" şi „de societate" în sensul peiorativ al acestor cuvinte. Ci va rămîne mereu preot al lui Dumnezeu, părinte şi prieten al credincioşilor.

Părintele VASILE

„Sărbătoarea sărbătorilor" la Deva

Răspunzînd pozitiv cererii adresate de preoţii şi consiliile parohiale de la parohiile municipiului Deva, P. S. Episcop Visarion al Aradului s-a deplasat în ajunul Învierii Domnului în oraşul Deva, fiind însoţit de P. C. arhid. Teodor Babuţia şi C. diac. Vasile Vaida de la Centrul eparhial Arad.

În noaptea Învierii Domnului, Prea Sfinţia Sa a fost aşteptat la biserica „Sf. Nicolae" de un sobor de preoţi, în frunte cu P. C. Alexandru Hotăran şi de credincioşi.

A fost de faţă reprezentantul Departamentului Cultelor.

La ora 24, în biserică s-au stins luminile şi P. S. Sa a chemat credincioşii să ia lumină: „Veniţi de luaţi lumină." A urmat apoi înconjurarea bisericii şi slujba Învierii.

După slujbă, credincioşii au primit arhiereşti binecuvîntări din partea Ierarhului, s-au miruit, au luat „Paşti" pentru ei şi pentru cei ce nu au putut fi de faţă.

În ziua Învierii Domnului, P. S. Sa Episcop Visarion al Aradului a fost aşteptat de preoţi şi credincioşi la biserica „Bunavestire" din Deva.

La intrarea în biserică, pr. paroh Valerian Grosu, în numele preoţilor şi credincioşilor parohiei, a adresat un cuvînt în care a arătat marea bucurie pe care au trăit-o credincioşii din Deva prin venirea în mijlocul lor a Ierarhului.

În faţa celor prezenţi P. S. Sa a mulţumit preoţilor şi consiliilor parohiale pentru invitaţia făcută de a sărbători Sf. Paşti la Deva.

Răspunsurile la Sf. Liturghie au fost date de corul parohiei. După priceastnă C. diac. V. Vaida a rostit predica zilei.

După otpustul de la Sf. Liturghie, P. S. Sa a adresat credincioşilor un cuvînt de învăţătură şi îndemn.

„Cu ocazia marelui Praznic al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos vă urez multă sănătate, bucurie deplină şi linişte sufletească. Viaţa voastră să fie cît mai îmbelşugată, scutită de rele şi neplăceri, să slujiţi Biserica lui Dumnezeu în care au trăit şi s-au rugat moşii şi strămoşii noştri.

Munca voastră să fie cît mai spornică, mai ales în contextul marilor eforturi pe care le depune întregul nostru popor, în frunte cu conducerea de stat, pentru vindecarea rănilor cutremurului din luna trecută" — a spus între altele P. S. Sa.

În onoarea P. S. Episcop Visarion preoţii de la parohiile municipiului Deva au organizat o agapă în hotelul „Sarmis" din Deva.

În după-amiaza aceleiaşi zile, P. S. Sa s-a întors la reşedinţa episcopală din Arad.

La ora 18 au fost primiţi în reşedinţa episcopală din Arad preoţii din împrejurimi, în numele cărora a luat cuvîntul P. C. prot. al Inăului, Dan Pavel.

A vorbit apoi P. S. Sa arătînd că e nevoie de unitate cît mai strînsă pentru a ne putea uni pe calea construirii socialismului.

Diac. *Vasile Vaida*

Cronica şi aspecte pastorale de la Episcopia de Alba Iulia

Prea Sfinţitul Episcop Emilian în cursul lunii martie a. c. a oficiat Sf. Liturghie arhierească în Catedrala episcopală pe 6, 13 şi 20 martie, iar în restul zilelor de sărbătoare a fost prezent în biserică cu credincioşii.

În Eparhia de Alba Iulia conferinţele de orientare din luna martie au fost prezidate de P. S. Episcop Emilian la protopopiatele: Alba Iulia — în 8 martie; Cîmpeni — 10 martie; Aiud — 15 martie; Luduş — 17 martie; Tg. Mureş — 21 martie; Reghin — 22 martie.

Cu prilejul conferinţelor, în urma instrucţiunilor Sf. Sinod şi a îndrumărilor Centrului Eparhial, preoţii vîrfuri administrative au contribuit pentru vindecarea rănilor pricinuite de cutremurul din 4 martie, cu retribuţia bănească pe o lună de zile, iar ceilalţi angajaţi şi preoţi cu cîte 1—2 zile din retribuţia lunară pînă la sfîrşitul anului.

La fiecare conferinţă prezidată, pe lîngă subiectul tratat, s-au dat preoţimii îndemnări pastorale şi îndemnul de a se ruga pentru cei care şi-au pierdut viaţa în cutremurul din 4 martie, de-a mîngîia pe cei ce şi-au pierdut pe semenii lor, rude, prieteni şi de-a sprijini material înlăturarea rănilor produse de cutremur.

Concomitent cu deplasarea la conferinţele de orientare P. S. Episcop Emilian a vizitat următoarele biserici avariate: Sohodol-Cîmpeni în 10 martie; Jidvei, în 12 martie; Sîngeru de Pădure şi Gornesti în 21 martie; Toaca şi Băiţa, biserici noi în construcţie în 22 martie, biserica din Frunzeni care necesită reparaţii. De asemenea, s-a vizitat biserica de lemn monument istoric din parohia Cheţani, bine restaurată de către D. P. C. N. A fost vizitată de asemenea şi biserica din Zlatna I, aflată în curs de pictare, în data de 9 martie a. c.

*

În cadrul preocupărilor de formare a tinerilor preoţi, în data de 5 martie a. c., Prea Sfinţitul Episcop Emilian a prezidat examenele de licenţă la Institutul Teologic Sibiu, pentru candidaţii Eparhiei de Alba Iulia.

*

Ziua de 10 aprilie înscrie în calendarul creştin ortodox din acest an, Învierea Domnului, praznic primit cu bucurie în casele credincioşilor, aducînd cu sine nădejdea Învierii noastre.

În Episcopia ortodoxă de Alba Iulia s-a păstrat tradiţia ca la ora 0 să străbată prin întuneric glasul protosului „Veniţi de luaţi lumină."

Deşi timpul a fost ploios, totuşi după ieşirea soborului care înconjura pe P. S. Episcop Emilian, ploaia a încetat dînd posibilitatea celor de faţă, să asculte slujba învierii. De remarcat prezenţa unui mare număr de studenţi teologi romano-catolici.

La ora 10,30 P. S. Episcop Emilian a oficiat Sf. Liturghie în cadrul slujbei solemne a hirotonit întru diacon licenţiatul în Teologie Stanciu Ioan. La sfîrşit s-a citit Pastorala dată de P. S. Episcop Emilian cu prilejul Învierii Domnului.

*

La ora 13 P. S. Episcop Emilian, însoţit de colaboratori a făcut o vizită pentru a prezenta felicitări P. S. Episcop Márton Áron şi P. S. Jakab Antal, fiind de faţă directorul cancelariei episcopale Eros Ludovic. Întîlnirea s-a desfăşurat într-o atmosferă de sărbătoare.

*

La ora 17 protopopul N. Cantor şi preoţii din oraş şi împrejurimi, împreună cu corurile parohiale şi credincioşii au venit să prăznuiască împreună cu ierarhul lor şi consilierii din Centrul Eparhial, a 2-a Înviere a Domnului. Astfel, în cadrul Vecerniei s-a citit Evanghelia în 12 limbi. După Vecernie a vorbit P. C. cons. Toma Păunescu despre pacea care sălăşluieşte în sufletele credincioşilor prin Învierea Mîntuitorului.

În încheiere, P. S. Episcop Emilian a vorbit despre Învierea Domnului, chezăşie a Învierii tuturor celor ce cred în El, făcînd apoi legătura cu trecutul plin de jertfe care au dus la mari împliniri istorice, P. S. Sa a îndemnat pe credincioşi să-şi aducă aportul la înlăturarea cataclismului şi la înflorirea şi promovarea vieţii noi din Patria noastră. A urmat apoi în sala de recepţie o întîlnire cu preoţii din oraş şi angajaţii din Centrul Eparhial.

*

În ziua de 11 aprilie a. c. P. S. Episcop Emilian, însoţit de colaboratorii de la Centru, a poposit pe meleagurile Tîrnavei Mici spre a pune piatra de temelie unui nou locaş în parohia Deleni. A fost de faţă preotul unitarian Butca Adalbert şi soţia sa.

*

A treia zi de Paşti, P. S. Episcop Emilian, însoţit de un sobor, a poposit în parohia Idiciu, unde s-a pus piatra de temelie a unui nou locaş. În cadrul Sf. Liturghii săvîrşite aici, s-a hirotonit întru preot Ioan Stanciu. Preotul Albu Ioan de la parohia Laslău a vorbit despre preoţie, după care s-a sfinţit locul unde va fi biserica şi s-a pus piatra fundamentală. La sfîrşit P. S. Episcop Emilian a rostit o cuvîntare prilejuită de praznicul Învierii şi de momentul punerii pietrei de temelie. A vorbit cu însufleţire prot. Boeriu de la Mediaş.

*

În ziua de 16 aprilie a. c. P. S. Episcop Emilian, însoţit de colaboratori, a pornit înspre părţile Sighişoarei avînd ca obiectiv vizitarea unor biserici aflate în stare de degradare din cauza inundaţiilor din 1975, slujbă arhierească în parohia Boiu şi punerea pietrei de temelie în filia Ţopa. Astfel, s-au vizitat bisericile: din Mica, din Coroiul Mic şi din Hetiur, crăpată din cauza alunecărilor de teren şi a cutremurului. Ierarhul a fost întîmpinat în toate parohiile cu multă căldură de către cei prezenţi.

*

A doua zi, 17 aprilie, P. S. Episcop Emilian şi însoţitorii au fost întîmpinaţi după rînduielile tradiţionale în parohia Ţopa şi conduşi la biserica din Boiu, unde a fost primit cu un cuvînt de — bun venit — de către P. C. protopop I. Dragolea şi un sobor de preoţi. P. S. Emilian într-o alocuţiune a arătat importanţa praznicului zilei. După aceea s-a început Sf. Liturghie în cadrul căreia a fost hirotonit întru preot licenţiatul în Teologie Vesa Ioan, iar tînărul Trif Gligor întru diacon. La sfîrşitul Sf. Liturghii, P. S. Episcop Emilian a vorbit despre fericirea în lumina Sf. Scripturi.

P. C. Pr. Ionescu D-tru a adus mulţumiri P. S. Episcop Emilian. După Sf. Liturghie, P. S. Sa a mers în filia Ţopa, unde credincioşi, îmbrăcaţi în costume naţionale l-au întîmpinat după datina străbună. După cuvîntul de mulţumire a început slujba şi s-a pus piatra de temelie pentru o nouă biserică. P. S. Episcop Emilian a rostit un cuvînt despre biserică.

*

În ajunul zilei de 23 aprilie, P. S. Episcop Emilian s-a oprit în drum spre Cerghizel, în parohia Botorca, la vrednicul preot Gh. Cîmpeanu, onorîndu-l cu prezenţa de ziua onomastică, spre bucuria familiei şi a oaspeţilor.

*

În ziua de 23 aprilie, P. S. Episcop Emilian, însoţit de colaboratorii din Centrul eparhial, au dat curs dorinţei preotului şi credincioşilor din parohia Cerghizel, prot. Tg. Mureş, de a le binecuvînta începutul de lucrare a noii biserici şi a le pune piatra fundamentală.

*

În aceeaşi zi, în drum spre Reghin, P. S. Sa s-a oprit la Catedrala II din Tg. Mureş, unde un sobor de preoţi au slujit Vecernia în ajun de prăznuire a Sf. Ierarhi Ilie Iorest şi Sava Brancovici. La sfîrşitul Vecerniei, P. S. Episcop a rostit un cuvînt despre viaţa Sf. Ierarhi transilvăneni. Pr. Anca a mulţumit pentru vizita canonică. S-au împărţit credincioşilor ilustrate.

De la Tg. Mureş s-a mers la Reghin, unde P. S. Emilian a cinstit cu prezenţa sa de ziua onomastică pe vrednicul preot Gh. Popa, iar a doua zi, 24 aprilie a. c., P. S. Episcop Emilian şi însoţitorii au mers în parohia Logig, unde s-a săvîrşit Sf. Liturghie la un altar acoperit, frumos amenajat chiar pe locul unde va fi noua biserică. La sfîrşit a vorbit P. S. Sa, care pornind de la cuvintele Mîntuitorului: „Mergînd învăţaţi..." a arătat importanţa bisericii în care se împărtăşeşte harul dumnezeiesc prin Sf. Taine, despre Sf. Ierarhi transilvăneni Ilie Iorest şi Sava Brancovici, cinstirea mironosiţelor şi punerea pietrii de temelie pentru noua biserică. După slujba punerii pietrei fundamentale P. S. Sa a rostit un cuvînt despre Biserică şi importanţa ei.

*

În ziua de 27 aprilie, în drum spre Bucureşti, P. S. Emilian a vizitat elevii Eparhiei de la Seminarul teologic Curtea de Argeş, în vederea repartizării lor în parohii.

Pr. *Petru Pleşa*
Prof. *Ion Berciu*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 125 Sibiu, 1 august 1977 Nr. 29—30

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă, P. O. Box 136-137 — telex: 11226, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 3.

Mărăşeşti
1917 — 1977

„Pe aici nu se trece!"

„Viteji au fost flăcăii tăi, o Patria mea frumoasă, pretutindeni unde ţi-au apărat moşia de năvala duşmană. Dar nicăieri sufletele lor n-au ars de un foc mai mistuitor ca la Mărăşeşti. Aici ei n-au mai avut nici speranţa înaintării, nici credinţa rămînerii pe loc. Şi totuşi flăcăii tăi n-au dat înapoi; împresuraţi, s-au despresurat; mînaţi înapoi, s-au întors îndărăt. Ca Făt Frumos cu Smeul Smeilor, ei au luptat lupta dreaptă a vitejiei şi avînd în ei voinţa nestrămutată de a învinge, sau de a muri, ei au învins" — scria istoricul Vasile Pârvan, vădit mişcat de faptele de eroism ale ostaşilor noştri căzuţi vitejeşte în luptele de la Mărăşeşti, Mărăşti şi Oituz, din vara lui 1917, lupte victorioase de la care se împlinesc în aceste zile 60 de ani.

În cursul zbuciumatei sale istorii, poporul nostru şi-a apărat cu îndîrjire glia împotriva multor valuri de cotropitori, care, setoşi de jaf şi de stăpînire, s-au revărsat mereu peste plaiurile noastre. Cunoaştem destule cazuri cînd, în faţa unui duşman numeros, micile oştiri române au repurtat victorii cu ecouri în lumea largă. Eroicele bătălii purtate de armata română la Mărăşeşti par într-adevăr a le întrece pe toate. De aceea, în conştiinţa poporului nostru Mărăşeştiul a devenit sinonim cu rezistenţă de oţel, de netrecut, cu bătălii îndîrjite, fără pereche, cum spun şi următoarele versuri care circulau pe buzele soldaţilor din acel timp:

Foaie verde meri domneşti
Lupte ca la Mărăşeşti
Pămîntul n-a mai văzut
Şi nici nemţii n-au avut.

Ştim cum în 1914 puterile imperialiste au dezlănţuit primul război mondial, pentru împărţirea sferelor de influienţă ale lumii, acapararea de colonii şi alte teritorii străine. După 2 ani de neutralitate, guvernul român a hotărît să intre în război de partea Antantei care îi promitea satisfacerea unităţii de stat.

Se ştie că după primele operaţiuni ofensive ale armatelor române pe pămîntul Transilvaniei, unde erau primite cu acelaşi entuziasm cu care românii transilvăneni întîmpinaseră oştirile lui Mihai Viteazul, cursul luptelor a luat o întorsătură nefavorabilă pentru noi. Aceasta datorită, pe de o parte, deschiderii frontului în Dobrogea din partea armatelor bulgare şi turceşti, precum şi a concentrării unor masive forţe ale puterilor centrale pe frontul transilvănean, iar pe de altă parte datorită slabei înzestrări a armatei române cu armament, cît şi neîndeplinirii angajamentelor asumate de Antantă. În aceste condiţii, 2/3 din teritoriul ţării a fost ocupat de duşmani, care au instaurat un regim de teroare şi de jaf. Ba mai mult, puterile centrale, în frunte cu imperialismul german, plănuiau cotropirea întregului teritoriu, împărţirea între ele a pămîntului nostru naţional şi, în felul acesta, desfiinţarea României ca stat. Ameţit de acest vis nebun, feldmareşalul Mackensen îşi pregătise discursul pe care intenţiona să-l rostească la Iaşi.

Acest discurs însă n-a fost citit niciodată, căci, asemenea strămoşilor în împrejurări similare, poporul român, stăpînul legitim al acestui pămînt străbun, s-a ridicat de la mic la mare şi — învingînd cu o neînchipuită bărbăţie lipsurile şi suferinţele de tot felul care s-au îngrămădit pe pămîntul neocupat al Moldovei — a ridicat un zid de

(Continuare în pag. 3)

Credinţa noastră

59. *Sinoadele ecumenice*

La anul 313 prin Edictul din Milan se acordă libertate religiei creştine în imperiul roman. Religia creştină devenea religie de stat. Acordarea acestei libertăţi a fost totodată şi un semnal pentru lămurirea problemelor teologice rămase nerezolvate în timpul persecuţiilor. Astfel se puteau manifesta mai liber şi părerile propri. Cea mai controversată problemă era problema Sfintei Treimi. Din neputinţa de a înţelege taina Sfintei Treimi s-a născut arianismul, care susţinea că Fiul este mai mic decît Tatăl şi deci o creatură a Acestuia. Creştinismul fiind acum religie de stat şi ereziile deveneau probleme de stat. Astfel, împăratul Constantin cel Mare sfătuit de un prieten al său, episcopul Osiu al Cordobei, convoacă un sinod al întregii Biserici, dînd dispoziţii cu privire la mijloacele de transport şi de întreţinere. Aşa s-a întrunit în anul 325 la Niceea *primul Sinod Ecumenic,* la care au participat 318 episcopi cu însoţitori, unii din Apus alţii din Goţia, Armenia şi Persia. Stăruind împreună pentru lămurirea celor discutate în mijlocul sinodului era Evanghelia însăşi. După discuţii preliminare a avut loc o dispută aprinsă între Arie şi Atanasie, diaconul care avea delegaţie specială din partea episcopului Alexandriei. Minte ageră şi bun cunoscător al Sf. Scripturi, Sfîntul Atanasie a propus formularea dogmei Sfintei Treimi, care a fost acceptată de marea majoritate a participanţilor. Această învăţătură a fost formulată în 7 articole de credinţă — primele şapte articole ale Simbolului Credinţei. Arie nu a voit să se supună şi a fost declarat eretic şi exilat în Iliric. S-a stabilit apoi data Duminicii Învierii: prima Duminică după luna plină, după echinocţiul de primăvară. O altă problemă rezolvată la sinod a fost căsătoria clerului înainte de hirotonie.

Cu toate măsurile luate de Sinodul de la Niceea împotriva lui Arie, frămîntările generate de doctrina sa continuă. Cînd ajunge împărat Teodosie cel Mare, urmărind să pună capăt frămîntărilor ariene de diferite nuanţe, dă o dispoziţie în anul 380, prin care arată că Biserica creştină ortodoxă, bazată pe hotărîrile Sinodului de la Niceea, este singura organizaţie religioasă de stat. Frămîntările continuă. Biserica Ortodoxă are în frunte pe cei mai luminaţi episcopi, care apără cu competenţă tezele ortodoxe. Aceşti apărători sînt: Sfîntul Vasile cel Mare, Sfîntul Atanasie cel Mare, Sfîntul Grigorie de Nazians, Sfîntul Grigorie de Nissa, Didim cel Orb, Sf. Ambrozie din Mediolan. Deoarece arianismul sub diferitele lui forme era puternic, împăratul Teodosie cel Mare hotărăşte convocarea unui sinod la *Constantinopol în anul 381.* Participă 150 episcopi şi 36 arieni pnevmatomahi, care învăţau că Duhul Sfînt este o creatură a Tatălui şi slujitor al Tatălui şi Fiului. Sinodul e deschis de Sfîntul Grigorie de Nazians. Dezbaterile se fac de către cei mai încercaţi apărători ai Ortodoxiei: Timotei al Alexandriei, Meletie al Antiochiei, Grigorie din Nissa, Diodor din Tars, Amfilohie din Iconia şi Ciril al Ierusalimului. Sinodul respinge arianismul sub toate formele lui şi formulează şi celelalte 5 articole ale simbolului credinţei, care se adaugă la cele 7 articole formulate de Sinodul de la Niceea. Simbolul credinţei a fost numit Simbolul Niceo-Constantinopolitan şi cuprindea 12 articole, formă în care se păstrează şi azi în întreaga Biserică Ortodoxă. Sinodul a formulat 7 canoane disciplinare, între care canonul 3 stabilea locul important după Roma veche al Constantinopolului. Canonul 7 stabilea condiţiile reprimirii în Biserică a ereticilor. Toate hotărîrile Sinodului de la Constantinopol au fost comunicate episcopilor din Apus, chemîndu-i la Ortodoxie. Atunci Ambrozie a convocat un sinod la Mediolan, iar Damascus altul la Roma. Ei s-au declarat de acord cu hotărîrile luate de sinodul din Constantinopol, ele primind caracter obligatoriu pentru întreaga Biserică. Sinodul de la Constantinopol a devenit al doilea Sinod Ecumenic. Astfel Sinoadele I şi II ecumenice au răspuns dogmatic la frămîntarea ariană şi au formulat principiile reprimirii arienilor în Biserică la dreapta credinţă, trecîndu-se la măsuri concrete.

În secolul IV continuă frămîntările generate de erezii, dînd naştere la tensiuni între cele două şcoli — antiohiană şi alexandrină — pentru motivul că arienii se alimentau din şcoala antiohiană, iar apolinarişti — o altă erezie — din şcoala alexandrină. La apariţia în Răsărit a tezei pelagiene au răspuns ambele şcoli. Problema hristologică angajează pe rînd ambele şcoli. Conflictul devine vehement în jurul celor două firi din persoana Mîntuitorului. Nestorie, episcop în Constantinopol, vrînd să apere mai bine teza ortodoxă cu privire la Maica Domnului alunecă într-o nouă erezie, care îi va purta numele: Nestorianism. Este condamnat public de un preot — Anastasie —, apoi de Sf. Ciril al Alexandriei. Pentru a putea restabili liniştea împăratul Teodosie al II-lea convoacă al III-lea Sinod Ecumenic la anul 431 în Efes, la care participă 200 episcopi, în centru de onoare fiind Evanghelia Domnului. Sf. Ciril al Alexandriei deschide Sinodul şi condamnă tezele lui Nestorie. Episcopul Ioan al Antiohiei şi Nestorie pleacă din Sinod şi împreună cu 40 de episcopi ţin alt sinod, în care-l condamnă pe Sf. Ciril. Amîndouă sinoadele condamnă erezia apolinaristă. Sinodul Sfîntului Ciril formulează 8 canoane, între care canonul 7 prevede exilul ca pedeapsa cea mai mare dată de Biserică pentru erezie şi faţă de cel ce refuză simbolul Niceo-Constantinopolitan. Canonul 8 dat de Sinodul Sf. Ciril aprobă autocefalia Bisericii din Cipru. Ambele sinoade au înaintat hotărîrile lor împăratului, care, necunoscînd problemele teologice, trimite în exil şi pe Sfîntul Ciril şi pe Nestorie. În exil Nestorie moare după 20 de ani. Episcopii sirieni vor continua teza nestoriană şi vor întemeia un nou centru teologic la Edesa în Mesopotamia de unde erezia se va întinde şi în Persia la Nisibi. Sfîntul Ciril îşi dovedeşte ortodoxia şi este rechemat din exil spre marea bucurie a alexandrinilor. Chiar şi prietenii lui Nestorie, Ioan al Antiohiei, Teodoret din Cyr şi Ibas din Edesa recunosc greşeala lui Nestorie, dar ca prieteni nu-i semnează sentinţa. Alexandrinii combat şi pe Teodor de Mopsuestia, care e socotit părintele spiritual al Nestorianismului. Sinodul al III-lea ecumenic nu a formulat o dogmă precisă în problema disputată. De aceea controversele au continuat pe plan personal. Cu toate acestea majoritatea episcopilor s-au ataşat sinodului ţinut de Sf. Ciril, care a intrat în conştiinţa credincioşilor ca adevărat sinod ecumenic. Deciziile sinodului contra Nestorianismului şi Apolinarismului, cît şi tezele Sf. Ciril au fost recunoscute ca adevărate, ortodoxe şi obligatorii. De aici putem trage concluzia că dacă în cadrul unui Sinod au izbucnit ciocniri personale, Sinodul a avut în vedere totdeauna teza teologică şi ortodoxia ei. Cine greşea împotriva Bisericii îşi lua asupra sa şi riscul răspunderii şi deci al unei eventuale condamnări, cum a fost cazul lui Nestorie episcop în Constantinopol. Măsura de la

(Continuare în pag. 2)

Despre rugăciune și post

Cu ziua de 1 august intrăm în fiecare an în postul Sfintei Marii, postul care a fost rînduit din vechime în cinstea prăznuirii Adormirii Maicii Domnului, ce se face la 15 august. Este un popas duhovnicesc înfrumusețat de sărbătoarea Aflarea Sf. Cruci de la 1 august și de praznicul Schimbării la Față a Domnului nostru Iisus Hristos din 6 august. Credincioșii folosesc aceste zile pentru înălțarea lor sufletească prin post și rugăciune, se spovedesc și se împărtășesc cu Sfintele Taine, se străduiesc să facă fapte bune, cinstesc cu o deosebită evlavie pe Maica Domnului, luînd-o ca exemplu de curățenie și de împlinire a voii lui Dumnezeu prin smerenie, ascultare, rugăciune și post.

Despre rugăciune și post, Mîntuitorul ne spune (Marcu 9, 29 și Matei 17, 21), că sînt mijloacele cele mai puternice prin care se biruiește răul și se cîștigă tăria în credință și în săvîrșirea binelui. El însuși ne-a lăsat, ca model, rugăciunea „Tatăl nostru" (Matei 6, 9—13) și s-a rugat pentru ucenicii săi (Ioan 17, 1—26) și pentru toți care vor crede în Evanghelia Sa. El însuși a postit (Matei 4, 2; Luca 4, 2) ca să învingă pe diavolul și mai ales pentru ca să ne lase nouă pildă și învățătură despre trebuința și importanța postului. În propovăduirea Sa, Mîntuitorul a dat lămuriri precise cu privire la post (Matei 16, 18; Marcu 2, 20) și la rugăciune (Matei 6, 5—7) și a rostit îndemnul mereu actual: „Privegheați și vă rugați" (Matei 26, 41).

Sfinții Apostoli au urmat poruncile și pilda Mîntuitorului și împreună cu Maica Domnului stăruiau în rugăciune și post (Fapte 1, 14; 13, 2—3; 14, 23), iar Sf. Apostol Pavel învață și îndeamnă de asemenea la rugăciune (I Tes. 5, 17) și la post (Rom. 14, 20—21).

Urmașii Apostolilor, Sf. Părinți, au trăit în același duh de rugăciune și postire, lăsînd în scrierile lor învățături minunate cu privire la roadele și puterea acestor mijloace de creștere duhovnicească și de permanentă legătură cu Dumnezeu.

Începutul fiecărei rugăciuni este însoțit de semnul sfintei cruci. Crucea ne amintește de pătimirea și răstignirea Domnului, deci de jertfa Sa, de biruința Sa asupra diavolului, de întemeierea Bisericii, de împăcarea omului cu Dumnezeu. De aceea Sf. Apostol Pavel zice despre sf. cruce că „este puterea lui Dumnezeu" (I Cor. 1, 18). Crucea e preamărită în cîntările bisericești ca semn al mîntuirii noastre. Sf. Ioan Gură de Aur scrie că „prin cruce noi cunoaștem adevărul dumnezeiesc, prin cruce ne unim cu Hristos și ne învrednicim de darul Sf. Duh. Cine nu cinstește crucea, acela este și fără Dumnezeu".

Semnul sf. cruci însoțește pe creștin de la naștere și pînă dincolo de mormînt. Mamele își însemnează pruncii cu sf. cruce. Biserica îi botează în numele Sf. Treimi, dîndu-le și puterea crucii. Înainte de a începe o lucrare, sau după isprăvirea ei, înainte și după masă, pornind la drum, sau ajungînd la țintă, înainte de somn, sau în zorii dimineții, în timpul rugăciunii, acasă sau la biserică, creștinul se însemnează cu semnul sf. cruci, invocînd și numele Sf. Treimi: „În numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh."

În facerea semnului crucii, noi mărturisim că Părintele ceresc este înțelepciunea desăvîrșită și atotcălăuzitoare, atunci cînd punem cele trei degete de la mîna dreaptă — simbolizînd Sf. Treime — pe frunte. Mărturisim, de asemenea — cînd punem mîna pe piept — că Fiul Tatălui din iubirea de oameni (căci pieptul este sălașul inimii și al iubirii) a coborît din ceruri și a luat trup omenesc, afară de păcat, ca să ne mîntuiască și să ne trimită pe Duhul Sfînt. Punînd mîna pe umărul drept și pe cel stîng, mărturisim că Duhul Sfînt este cel care ne întărește (umerii reprezintă puterea omului, după cum zice poporul „a pune umărul"). Cunoscînd această învățătură, se cuvine să dăm toată atenția ca să facem corect semnul sfintei cruci. Dacă nu facem crucea după rînduială, ci mișcăm oricum mîna, călcăm învățătura despre Sf. Treime și atunci arătăm că nu cunoaștem ce reprezintă semnul sfintei cruci.

Facerea crucii este un act de credință, nu un gest oarecare. De aceea, înțelegem că cine face cruce, acela trebuie să se roage. Chiar dacă e cea mai scurtă rugăciune, cuvintele „În numele Tatălui" și celelalte reprezintă totuși o chemare a Sf. Treimi, iar chemarea o facem prin credință și gîndul nostru împreună cu simțirea inimii formulează o rugă, fie ea și numai de cîteva clipe. De altfel, Sf. Părinți ne învață că invocarea numelui Sf. Treimi, sau a unei persoane din Sf. Treime, aduce o mare mîngîiere și lumină în sufletul nostru.

Rugăciunea este izvorîtă din credință. Numai cine crede, se poate ruga și se roagă. Prin credință intrăm în legătură cu Dumnezeu, iar prin rugăciune întreținem această legătură. Rugăciunea e ca o scară între cer și pămînt. Adevărata rugăciune e unită cu dragostea față de Dumnezeu și de aproapele nostru. De aceea cînd ne rugăm, gîndul trebuie să fie îndreptat spre preamărirea lui Dumnezeu și în același timp spre iertarea aproapelui nostru și dragostea nefățarnică față de dînsul. Textul rugăciunilor ne îndrumează în acest sens. Rugăciunile începătoare ca: Împărate Ceresc, Sfinte Dumnezeule, Prea Sfîntă Treime, Tatăl nostru sînt cele care ne introduc în preamărirea lui Dumnezeu. Credincioșii nu se pot lipsi de aceste rugăciuni și e bine dacă le învață pe de rost. Psalmul 50 — Miluiește-mă Dumnezeule, e o rugăciune de pocăință, care nu trebuie uitată ci rostită zilnic, fiindcă nu este om care să viețuiască și să nu greșească. Cărțile de rugăciuni ne pun la dispoziție numeroase alte rugăciuni, acatiste, paraclise, psalmi și cîntări care sînt atît de frumoase și atît de necesare creștinului.

În postul Sf. Marii, în biserici se fac mai multe slujbe în cinstea Maicii Domnului — ca paraclise și acatiste — un prilej în plus pentru credincioși de a-și îmbogăți viața duhovnicească. Se știe de altfel că rugăciunile trebuiesc rostite zilnic de fiecare credincios în parte, dar să nu uităm că, în afară de aceste rugăciuni personale și individuale, o importanță deosebită o are slujba bisericească și mai ales Sf. Liturghie, la care se roagă și participă toată obștea credincioșilor.

Dacă am asemăna rugăciunea cu vîrfurile munților, Sf. Liturghie ar fi vîrful cel mai înalt care ajunge pînă la cer și prin care se coboară sfințenia lui Dumnezeu pe pămînt. De aceea să nu lipsim de la Sf. Liturghie, mai ales în post, cînd se cere ca sufletul creștinesc să se păzească de păcate și să se îmbrace în nestricăciune. Să reținem că Sf. Liturghie a fost rînduită de Însuși Mîntuitorul, la Cina cea de Taină, și El a poruncit Sf. Apostoli și prin ei întregii Biserici: „Aceasta să faceți spre pomenirea mea" (Luca 22, 19).

Orice formă ar avea rugăciunea, ea trebuie făcută nu numai cu gura ci și cu participarea gîndului nostru în întregime. Ea trebuie să izvorască dintr-o „inimă înfrîntă și smerită", curată și plină de iubire, pe care „Dumnezeu nu o va urgisi" (Ps. 50, 18). În cazul contrar, cînd mintea și gîndurile și inima noastră rătăcesc în mîndrie sau ură sau răzbunare sau în cine știe ce uneltiri diavolești, ne asemănăm celor fățarnici, despre care Mîntuitorul, redînd din proorocul Isaia, a zis: „Poporul acesta se apropie de mine cu gura și mă cinstește cu buzele, dar inima lor este departe de mine" (Matei 15, 8). Rugăciunea făcută cu rîvnă și cu iubire este ca o lumină pentru sufletul și mintea noastră. Dar grija diavolului este ca să încerce să arunce prin ispite și păcate cît mai multă umbră și nepăsare în mintea și inima celor ce se roagă, astfel ca rugăciunea lor să nu fie rugăciune, ci vorbe lipsite de conținut. De aceea, înainte de a începe rugăciunea, trebuie să facem un efort serios pentru a îndepărta din minte și inimă o sumedenie de gînduri, care ne asaltează atunci parcă tot mai tare. Numai după ce înlăturăm aceste piedici, putem începe rugăciunea. Căci numai „cei curați cu inima vor vedea pe Dumnezeu" (Matei 5, 8).

De un real folos în nevoințele duhovnicești este postul. El trebuie privit și acceptat cu încredere și nădejde, căci prin post ne asemănăm cu Hristos-Domnul, cu Maica Domnului și cu Sfinții, care — așa cum am arătat — au prețuit postul și au postit. Unii dintre creștini afirmă că Mîntuitorul s-ar fi pronunțat împotriva postului prin cuvintele: „Nu ceea ce intră în gură spurcă pe om, ci ceea ce iese din gură, aceea spurcă pe om" (Matei 15, 11). Părerea este întru totul necorespunzătoare cu intenția Mîntuitorului. Căci dacă citim întreg capitolul 15 al Evangheliei după Sf. Matei sau cap. 7 al Evangheliei după Sf. Marcu, constatăm că Domnul Hristos s-a referit în cuvintele de mai sus la spălarea mîinilor înainte de mîncare, declarînd că această spălare, prescrisă de „datina bătrînilor" (Marcu 7, 3), nu are vreo importanță în mîntuirea sufletului și nu aduce foloase sau prejudicii nimănui. Mîntuitorul reproșează iudeilor că ei urmăreau numai curățenia trupească, dar nu se preocupau de ceea ce e esențial, adică de curățenia sufletească. Așadar, nu despre post este vorba, ci despre cu totul altceva. Postul este o lucrare la care participă voința omului credincios de a se înfrîna, de a se îmbunătăți, de a se îndrepta și de a se înnoi, dar participă și Dumnezeu cu harul Său, prin care ajută credinciosului și-l întărește ca să poată realiza îndreptarea sa și să meargă pe calea binelui.

Să ne străduim, deci, a petrece sf. post în gîndire la Dumnezeu și la bunătatea Sa nemărginită, în rugăciune, atît personală, cît și în biserică, și în fapte alese creștinești. Prin post și rugăciune urcăm mereu trepte pe scara vieții în Hristos, în harul Său, în sfințenia Sa. Postul și rugăciunea ne deschid ușile pocăinței, prin care putem intra în viața veșnică și în împărăția cerurilor, de care să ne învrednicim toți cu harul Domnului și Dumnezeului nostru, cu puterea cinstitei și de viață făcătoarei cruci, cu rugăciunile Prea Sfintei Născătoarei de Dumnezeu și cu ale tuturor Sfinților. Amin.

Pr. *M. Colotelo*

59. Sinoadele ecumenice

(Urmare din pag. 1)

Sinodul III ecumenic din 431 de a se proclama autocefalia Bisericii locale din Cipru se bazează pe decizia canonului 34 apostolic, aprobată de Biserică, care prevede ca „episcopii fiecărui popor să recunoască între ei pe cel ce este întîi (protos) fără de care să nu facă nimic". După acest exemplu și principiu a urmat recunoașterea autocefaliei și a Bisericii naționale din Persia (496) și din Georgia (556), adică la Bisericile naționale din afara Imperiului bizantin. Principiul acesta s-a aplicat ulterior și la Bisericile naționale locale din Bulgaria (934 și 1234), Sîrbia (1219), Rusia (1448), Grecia (1853) și România (1885) de către Patriarhia Ecumenică de la Constantinopol.

Lipsa unei definitivări dogmatice asupra credinței ortodoxe în cadrul sinodului al treilea ecumenic a determinat discuții în continuare. Contra tezei lui Nestorie s-a ridicat în anul 447 arhimandritul Eutihie din Constantinopol. În opoziție cu dualitatea firii lui Hristos susținută de Nestorie, Eutihie susținea unitatea firilor lui Hristos, alunecînd pe o pantă greșită care va fi numită monofizitism. Eutihie a fost combătut de episcopul Teodoret din Cyr, iar patriarhul Flavian al Constantinopolului l-a chemat în fața unui sinod cerîndu-i să retracteze. Eutihie nu s-a prezentat ca să retracteze. Și Leon cel Mare al Romei răspunde lui Flavian printr-o Epistolă dogmatică în care îl condamnă pe Eutihie ca eretic. Frămîntarea fiind mare, s-a întrunit la *Halcedon în anul 451 al 4-lea sinod ecumenic.* Au participat 630 de episcopi, între care și patru delegați ai lui Leon cel Mare al Romei. Acesta este cel mai strălucit Sinod pe care l-a avut vreodată Biserica. S-au ținut 15 ședințe, în care au fost condamnate nestorianismul și monofizitismul și s-a formulat următoarea dogmă: „În unica persoană a lui Hristos în care prin întrupare s-a asociat firea dumnezeiască la cea omenească au rămas ambele firi cu toate însușirile lor propri într-o uniune ipostatică. Firii omenești îi lipsește doar păcatul strămoșesc. Amîndouă firile sînt unite întreolaltă în mod neîmpărțit și nedespărțit — aceasta contra lui Nestorie — neamestecat și neschimbat — aceasta contra lui Eutihie." Totodată s-a accentuat că este absolut interzis a se adăuga sau a se omite ceva din Simbolul de credință Niceo-Constantinopolitan. Apoi s-au formulat 30 de canoane disciplinare. În toate discuțiile s-a afirmat peste tot grija tuturor pentru dogma ortodoxă. Iar în rezoluția finală, semnată și de împărat, se folosește pentru prima dată la un sinod ecumenic noțiunea de „Biserică Ortodoxă" în propoziția: „Încolo să ferim împreună Biserica Ortodoxă de alunecări în erezie și schismă." Cu privire la organizarea pămîntească a Bisericii sinodul a hotărît prin canonul 28 ca în frunte să fie cinci patriarhii după cele cinci simțuri de cunoaștere egale întreolaltă și înșirate onorific astfel: Roma, Constantinopol, Alexandria, Antiohia și Ierusalimul. S-a avut în vedere importanța administrativă și social-politică. Dacă se avea în vedere înșirarea cronologică sau divină trebuia să fi stat în frunte Ierusalimul, unde Iisus Hristos a predicat și a pătimit. Aceste 5 patriarhii din fruntea Bisericii s-au numit „pentarhia patriarhală". Leon cel Mare al Romei și-a însușit hotărîrile sinodului și a recomandat episcopilor din Apus să le pună în aplicare. Eutihie a fost exilat pentru că s-a încăpățînat în erezia sa. Din cele discutate și hotărîte la Sinodul al IV-lea ecumenic tragem concluzia că a fost un adevărat Sinod al Ortodoxiei. Urmașii în scaunele patriarhiilor și orice episcopi erau obligați la instalarea lor să jure pe deciziile acestui Sinod, ca dovadă că vor respecta pe viitor cele hotărîte.

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

Mărăşeşti

(Urmare din pag. 1)

netrecut în calea cotropitorilor. Setea de libertate şi dragostea fierbinte de patrie au făcut ca lozinca ostaşilor români de pe frontul moldovean: „Pe aici nu se trece"! să fie o realitate vie, un adevăr ferm pentru duşman — deviză de care se vor izbi totdeauna toţi cei care, samavolnic, ar încerca să ne încalce pămîntul. Conştiinţa că luptă pentru o cauză dreaptă, că de bătăliile de la poarta Moldovei, unde ajunsese frontul, atîrnă însăşi soarta ţării, au generat hotărîrea de a apăra cu orice preţ, cu orice sacrificiu, fiecare palmă de pămînt.

Frontul se întindea de la Dorna la Marea Neagră, iar inamicul făcea intense pregătiri pentru dezlănţuirea unei ofensive de mare amploare. Mackensen, supranumit „spărgătorul de fronturi", considera că îi sînt suficiente 24 de ore pentru a străpunge frontul româno-rus din sectorul Mărăşeşti, spre a-şi croi drum spre Iaşi şi mai departe spre Ucraina. El a aruncat în luptă în acest sector 12 divizii împotriva a 5 divizii româneşti, reorganizate însă şi refăcute cu ajutor tehnic şi militar francez.

Întinzîndu-se pe o bună parte din lunile iulie şi august 1917, furioasele atacuri germane pentru cucerirea Moldovei s-au desfăşurat cu deosebire în sectoarele Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz. Întocmai ca talazurile mării cînd se izbesc de stînci, la fel şi ofensivele duşmane s-au sfărîmat spumegînde de piepturile dîrze ale celor ce-şi apărau glia, casele şi familiile, transformîndu-se toate în tot atîtea biruinţe ale ostaşilor români. Aceştia, luaţi prin surprindere şi pentru a fi mai iuţi în luptele ce deveneau corp la corp de multe ori, au fost nevoiţi să lupte adesea numai în cămăşi, cu capetele descoperite şi cu mînecile sumese. „Românii sînt bravi şi se luptă ca leii — scria un ziar străin din acel timp. Mor, dar nu se predau. Se luptă pentru orice bucăţică din pămîntul lor, ca şi lupoaica cînd i se răpeşte ultimul pui." Se cunosc faptele de arme ale unor regimente, ca 22 infanterie, 32 Mircea ş. a., vitejia căpitanilor Ignat şi Florea, ca şi a generalului Eremia Grigorescu, curajul micuţei Maria Zaharia şi al atîtor altora, ale căror nume, în parte, se pot citi la impresionantul Mausoleu ridicat la Mărăşeşti în amintirea tuturor acestor eroi care şi-au dat viaţa în urmă cu 60 de ani. De altfel, biruinţele de la Mărăşeşti sînt biruinţele întregului nostru popor, care a jertfit totul „pentru cinste, pentru drept şi biruinţă", cum se spunea într-un comunicat din acel timp. De reţinut că printre luptătorii de la Mărăşeşti se aflau şi o mulţime de români transilvăneni, care, fugiţi de pe plaiurile lor sau dezertînd din motive de conştiinţă din armata austro-ungară, s-au înrolat ca voluntari în armata română şi au luptat cot la cot cu fraţii lor din Muntenia şi Moldova pentru făurirea unităţii de stat. Acest ideal, atît de mult aşteptat, s-a împlinit pentru totdeauna prin votul celor peste 100.000 de participanţi la Adunarea populară din 1 decembrie 1918 de la Alba Iulia, cînd a fost consfinţită Unirea Transilvaniei cu România.

Se ştie de asemenea că în acei ani mulţi preoţi din Transilvania şi-au adus contribuţia la victoriile din 1917, un mare număr dintre ei au înfundat temniţele, au fost schingiuiţi, ucişi etc., de către autorităţile duşmane.

Luptele de la Mărăşeşti, considerate ca cele mai îndîrjite de pe frontul răsăritean al primului război mondial, ca şi victoria ostaşilor români au contribuit la înfrîngerea duşmanului, salvînd ţara de la prăbuşire, fiinţa naţională a statului nostru.

De aceea, împlinindu-se în aceste zile 60 de ani de la epopeea Mărăşeştilor, poporul nostru aduce un vibrant omagiu celor căzuţi acum şase decenii şi tuturor eroilor de totdeauna, care şi-au jertfit viaţa pentru apărarea Patriei, pentru libertatea şi unitatea de stat a poporului român. T.

SAMARINEANCA

Trecînd prin Samaria, în drum spre Galileea, Mîntuitorul, ostenit de călătorie, s-a oprit, în înăbuşitoarea căldură a amiezii, la fîntîna lui Iacob de lîngă Sihar, ca să se odihnească. Iată, în vreme ce şedea El lîngă fîntînă, a venit o femeie din cetate ca să scoată apă. Întîlnirea a prilejuit o convorbire care, pe de o parte, pune în lumină vie puterea, frumuseţea propovăduirii şi slava dumnezeiască a Mîntuitorului, iar, pe de alta, frămîntările sufleteşti ale samarinencii, generate de condiţiile istorice, geografice, sociale şi religioase în care fusese crescută şi în care trăia ea.

I. Contrariată şi, oarecum, surprinsă, că iudeul, un străin pentru ea, i-a cerut să bea apă, îi adresează această întrebare: *„Cum ceri să bei, tu care eşti iudeu, de la mine, care sînt samarineancă? pentru că iudeii nu se îngăduiesc cu samarinenii"* (Ioan 4, 9). Întrebarea oglindeşte unele stări de lucruri nefireşti. De multă vreme, iudeii şi samarinenii nu se puteau suferi unii pe alţii. Potrivnicia iudeilor faţă de samarineni era atît de înverşunată încît ei nici nu treceau prin ţara lor. Pentru ei, locuitorii Samariei erau nişte oameni netrebnici, decăzuţi, înstrăinaţi. Samarinenii, de asemenea, priveau pe iudei ca pe nişte vrăjmaşi. O mentalitate, aşadar, nesănătoasă, pricinuită de unele interpretări greşite date legii şi tradiţiilor vechi.

Mîntuitorul n-a admis aceste atitudini atît de înguste, atît de neomeneşti, spunînd: *„Iubiţi pe vrăjmaşii voştri, binecuvîntaţi pe cei ce vă blestemă, faceţi bine celor ce vă urăsc şi rugaţi-vă pentru cei ce vă asupresc şi vă prigonesc"* (Matei 5, 44). El a răsturnat vechea concepţie propovăduind iubirea frăţească, cinstirea şi ajutorarea semenilor.

Spre a arăta iudeilor că şi samarinenii sînt însufleţiţi de simţăminte umane, că şi ei săvîrşesc binele slujind pe semenii lor, Mîntuitorul a rostit frumoasa şi consistenta parabolă a samarineanului milostiv (Luca 17, 16), prin care arată deplin grăitor că principiul de temelie al relaţiilor dintre oameni este iubirea, adică *omul pentru om* şi nicidecum omul împotriva omului.

Accentuînd, după ce a vindecat pe cei zece leproşi, că numai unul s-a întors să dea mulţumită şi slavă lui Dumnezeu, şi acela samarinean, Mîntuitorul a urmărit să arate că locuitorii Samariei au sentimente şi atitudini alese.

Adresîndu-se femeii samarinence, purtînd cu ea o discuţie, înlăturînd din viaţa ei sufletească duhul vrajbei atît de păgubitor, Mîntuitorul a dat cinstea care se cuvenea acestei femei, acestui om, a înfruntat şi răsturnat o mentalitate arătînd, totodată, care este esenţa propovăduirii Sale.

Orice credincios creştin, potrivit învăţăturii Mîntuitorului, nu poate privi cu ochi buni atitudinile de desconsiderare a unor popoare mici, nedezvoltate sau în curs de dezvoltare, de către popoare mari sau de către anumite cercuri călăuzite de preocupări şi ţeluri nesănătoase. Istoria arată limpede că astfel de atitudini nedrepte au stîrnit ura unora împotriva altora, au adîncit sentimentele de vrăjmăşie care au pus în primejdie pacea lumii. Oamenii şi popoarele trebuie să trăiască în pace şi armonie, ca fraţii, împărţind, după dreptate, tot ce rodeşte maica noastră, pămîntul şi muncind pentru bunăstare şi fericire.

II. Auzind de la Mîntuitorul că tot cel ce cunoaşte şi se învredniceşte de darul lui Dumnezeu ar putea avea parte de apa cea vie, samarineanca a cerut această apă ca să nu mai înseteze. S-ar putea crede că ea s-a gîndit la o apă de izvor, mereu limpede, mereu proaspătă, dar tot aşa de bine se poate crede că prin descoperire, ea înţelesese urmările binefăcătoare ale apei celei vii dăruită de Mîntuitorul, înţelesese că apa aceasta minunată este învăţătura sfîntă care îi deschide calea spre viaţa veşnică.

Fermecătoarea imagine „apa cea vie" duce gîndurile noastre la valoarea şi utilitatea cuvîntului dumnezeiesc pentru toţi cei care se împărtăşesc de darul lui Dumnezeu prin Sfintele Taine. Cunoscînd cuvîntul lui Dumnezeu şi făcîndu-l temei şi izvor al gîndurilor şi tuturor faptelor noastre, mergem pe calea care ne duce la pacea noastră veşnică, la Dumnezeu. Cine bea apa cea vie a Mîntuitorului, adică cine ascultă şi păzeşte învăţătura Sa este smerit, blînd, plînge îndurerat cînd păcătuieşte, însetează şi flămînzeşte după dreptate, este curat în inima sa, milostiv faţă de cei care sînt în jurul său, săvîrşeşte toate faptele sale după legea dreptăţii, urmăreşte pacea şi buna înţelegere cu toţi semenii săi, năzuieşte spre cele cereşti prin toate gîndurile şi faptele sale, iubeşte pe aproapele său neţinînd seama de originea sa etnică, de poziţia sa socială, de vîrsta sa, de credinţa sa, nu se lasă biruit de bunurile pămînteşti, deplin convins că aceste bunuri l-ar duce la arghirofilie, furt, lăcomie, minciună, la disprepuirea şi înjosirea semenilor săi.

Bunul credincios care bea apa cea vie a Mîntuitorului, care ascultă cuvîntul evangheliei, care chibzuieşte în inima şi cugetul său, care cumpăneşte cu zăbavă între ce este bun şi ce este rău, care se hotărăşte să meargă pe calea cea dreaptă, care săvîrşeşte totdeauna fapta cea bună, acela a aflat pacea, mîntuirea sufletului său. *„Această apă (vie) se va face în el izvor de apă izvorîtoare întru viaţa veşnică"* (Ioan 4, 14). Credinciosul acesta, mergînd pe calea împăcării sale cu Dumnezeu, este un frate al semenilor săi, un slujitor al dreptăţii, un slujitor al tuturor strădaniilor pentru un om nou îmbrăcat în podoaba nestricăciunii.

III. Cuvintele Mîntuitorului au fost încununate, lîngă fîntîna lui Iacob, de rodul cel bun. Samarineanca a înţeles că, în faţa ei, se află un prooroc, trimisul lui Dumnezeu, care va învăţa tot ceea ce trebuie să facă oamenii spre a moşteni viaţa de veci. Făcînd această descoperire, pentru a se dumeri într-o chestiune care, între altele, adusese pe iudei şi samarineni la vrăjmăşie, samarineanca adresează călătorului ostenit de drum, proorocului, o întrebare în legătură cu locul unde trebuie să se închine oamenii: Pe muntele de lîngă Sihar sau în Ierusalim!? Mîntuitorul îi răspunde că *„Dumnezeu este Duh şi cei care i se închină trebuie să i se închine în duh şi în adevăr"* (Ioan 4, 24).

Cultul, aşadar, închinarea, potrivit învăţăturilor Mîntuitorului, este o stare sufletească de măreţie şi puritate, de dăruire totală lui Dumnezeu, vădită în cuvinte, mişcări şi simboale. Formele de cult sînt zadarnice dacă cel ce se închină nu este însufleţit de gînduri înalte, de simţăminte alese, de hotărîri pentru tot ceea ce este bun, frumos şi înălţător. Închinarea formală, aparentă, manifestată, între altele, prin pomelnicul în care credinciosul îşi aşterne dorinţele şi amărăciunile, în care-şi arată năduful şi, adesea, izbucnirile împotriva semenilor săi şi pînă la cele mai variate poliloghii, semne şi mişcări teatrale, nu este o închinare în duh şi în adevăr, ci, mai curînd, o defăimare, o luare în deşert a lui Dumnezeu. Exagerările ritualistice pot pricinui în sufletele credincioşilor stări de confuzie şi tulburare.

Dumnezeu este Duh. Prin urmare, închinarea care i-o aducem ca Ziditorului a toate, pe care i-o datorăm ca fii ai Săi, trebuie să fie o pornire sufletească desăvîrşită, o înălţare la Tatăl nostru însoţită de iubire adîncă, de evlavie şi frică (Evrei 12, 28), exteriorizate în cuvinte şi mişcări de aleasă cuviinţă, de cumpănită măsură.

IV. Între timp *„sosiră ucenicii Lui şi se mirau că vorbeşte cu o femeie samarineancă"* (Ioan 4, 27). După unii interpreţi ai Noului Testament, starea aceasta de mirare nu era pricinuită de faptul că Mîntuitorul vorbea cu o femeie din Samaria, ci de faptul că vorbea cu o femeie. Conştiinţa că femeia trebuia să stea la marginea întocmirilor sociale le-a pricinuit stări de mirare. Doar şi între semenii lor, ca şi la alte popoare din vechime, femeia era privită ca o făptură fără onoare; ea nu avea drepturi depline, nu putea ocupa funcţiuni publice, trebuia să asculte hotărîrile bărbatului ei.

Convorbirea Mîntuitorului cu femeia samarineancă era considerată de ucenici ca o înjosire pentru Învăţătorul lor. Gîndurile şi simţămintele dispreţuitoare faţă de femeie se pot vedea limpede şi din atitudinile cărturarilor şi fariseilor referitoare la femeia care căzuse în păcat (Ioan 8, 4). Ei voiau s-o ucidă cu pietre, aşa cum le poruncea legea lui Moise.

Mîntuitorul Hristos, însă, atît prin propovăduirea Sa, cît şi prin faptele Sale, a dat femeii cinstea care i se cuvine, fiind, ca şi bărbatul, făptura lui Dumnezeu şi avînd aceleaşi însuşiri şi funcţiuni sufleteşti. Este drept, între apostolii apropiaţi ai Mîntuitorului n-au fost femei, dar ea l-a născut în iesle, ea l-a purtat în braţe, ea l-a ocrotit cu duioşie, ea l-a ferit de relele întîmplări, ea este „Maica Domnului" (Luca 1, 43), ea a stat la picioarele lui Iisus şi a ascultat cu luare aminte cuvintele Lui (Luca 10, 39), ea l-a primit silindu-se să-l slujească cu grijă (Luca 10, 41) etc.

Femeia dreptcredincioasă, rîvnind şi gustînd apa vie a Mîntuitorului Hristos, a stat şi stă mereu în slujba semenilor. Călăuzită de această învăţătură izbăvitoare, ea îndeplineşte cu cinste rolul de soţie şi de mamă, alături de acela de muncitoare, lucrează cu spor pentru apărarea păcii în lume, stăruie necontenit pentru tot ceea ce este bun, frumos şi înălţător.

Convorbirea lui Iisus cu samarineanca pune în lumină limpede cinstea pe care Mîntuitorul a dat-o femeii, cum şi rolul pe care aceasta îl are în Biserică şi în lumea zidită de Domnul.

Pr. *Scarlat Porcescu*

Informaţii

● În 24 ianuarie 1977, Eminenţa Sa Csete K. István, episcop reformat din Pacir (Jugoslavia), în drum spre patrie, după ce i s-a decernat titlul de „Doctor honoris causa" la Institutul Teologic Protestant de Grad Universitar din Cluj-Napoca, la invitaţia P. S. Episcop Vasile a făcut, împreună cu soţia, o vizită la reşedinţa episcopală din Oradea, fiind însoţit de Eminenţa Sa László Papp, Episcop reformat din Oradea.

Între altele, distinşii oaspeţi au vizitat paraclisul episcopal şi Muzeul eparhial.

● Sîmbătă, 5 februarie 1977, P. S. Episcop Vasile al Oradiei însoţit de P. C. prot. Augustin Lucian, vicar eparhial, şi P. C. prot. Ioan Negroiu, consilier eparhial — a săvîrşit slujba vecerniei în biserica din parohia Vezendiu, prot. Carei.

Duminică, 6 februarie 1977, P. S. Sa a săvîrşit Sf. Liturghie în biserica parohială din oraşul Carei.

În după-amiaza aceleiaşi zile, P. S. Sa a oficiat sf. slujbă a vecerniei în biserica din filia *Ghenci*, aparţinătoare de parohia Căuaş, prot. Carei.

● Luni, 21 februarie 1977, a sosit de la Bucureşti d-l prof. dr. Friedrich Heyer de la Facultatea de Teologie protestantă a Universităţii din Heidelberg (R. F. G.). Însoţit de I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, cu care se cunoştea de la Heidelberg, profesorul oaspete a vizitat Muzeul din parohia Sibiel (Sibiu) şi Mănăstirea Brâncoveanu de la Sîmbăta de Sus.

Au fost vizitate de asemenea toate aşezămintele bisericeşti de la centrul Mitropoliei Ardealului.

Marţi, 22 februarie a. c. la ora 17, în aula Institutului nostru teologic, oaspetele a ţinut o conferinţă cu subiectul: *„Participarea instituţiilor bisericeşti ale Occidentului Evanghelic la mişcările de emancipare ale naţiunilor ortodoxe din Sud-Estul european în secolul al XIX-lea."*

Înainte de conferinţă, oaspetele a fost prezentat asistenţei, în termeni călduroşi, de către P. C. rector dr. Grigorie Marcu.

În cadrele Institutului Sud-Est European contribuie intens la apropierea Bisericilor. A făcut să se instaleze în acest institut o atmosferă de simpatie şi preţuire pentru Ortodoxie, pentru specificul ei, pentru iconografia ei, pentru spiritualitatea ei, pentru unicitatea ei.

Cunoaşte îndeaproape mănăstirile noastre din Moldova şi Bucovina, le-a vizitat de repetate ori, le popularizează în conferinţe documentate şi atrăgătoare (cu proiecţii), preamărind geniul creator al poporului român.

Mare prieten al Bisericii noastre, preţuieşte în egală măsură ţara noastră, a cărei viaţă nouă îl umple de respect.

În sală se mai aflau studenţi teologi ev.-lut. din R. F. G.: Gottfried Lunkenheimer şi Dietmar Andras, însoţitori ocazionali ai profesorului oaspete.

A vorbit apoi I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, care, într-un concentrat cuvînt ocazional, a dat expresie bucuriei de a-l vedea ca oaspete preţuit pe D-l prof. Heyer şi s-a referit apoi la subiectul conferinţei, aducînd unele precizări utile referitoare la continuitatea şi unitatea poporului român, care îşi construieşte acum o viaţă nouă.

În cinstea oaspetelui, Arhipăstorul nostru a dat o masă de onoare, joi, 23 februarie a. c., la amiază. Au participat: P. C. vicar arhiepiscopesc Tr. Belaşcu, profesorii Institutului teologic, consilieri.

● În 27 februarie 1977, de Duminica Ortodoxiei, P. S. Episcop Vasile al Oradiei a săvîrşit Sf. Liturghie în biserica cea mare din Zalău.

În după-amiaza aceleiaşi zile, Chiriarhul a oficiat sf. slujbă a Vecerniei în parohia Crişeni, unde a rostit un ziditor cuvînt de învăţătură ca şi la Zalău.

Duminică, 13 martie 1977, P. S. Sa a săvîrşit Sf. Liturghie în biserica din parohia Rieni, prot. Beiuş.

Tot Duminică, 13. III., după masă, a oficiat sf. slujbă a Vecerniei în bisericile din Sudrigiu şi Ghighişeni, ţinînd cîte un cuvînt de învăţătură, ca şi la Rieni.

Duminică, 27 martie a. c., P. S. Sa Episcop Vasile al Oradiei a oficiat Sf. Liturghie în biserica din Stîrciu, prot. Şimleul Silvaniei, unde a ţinut un ziditor cuvînt de învăţătură.

● Profesor la Facultatea de Teologie Mc. Cormick din Chicago (S. U. A.), D-l prof. V. Bruce Rigdon cunoaşte îndeaproape ţara noastră şi preţuieşte în mod deosebit Biserica Ortodoxă Română. Vizitîndu-ne ţara şi Biserica, domnia sa a trecut şi prin Sibiu, sosind la Centrul nostru arhiepiscopesc şi la Institutul teologic în dimineaţa zilei de 13 martie a. c., fiind însoţit de d-l asistent Aurel Jivi.

Luni, 14 martie, oaspetele a vizitat Institutul Teologic cu care prilej şi-a exprimat compasiunea pentru efectele seismului din 4 martie a. c., ale cărui urmări întregul nostru popor luptă eroic să le înlăture definitiv, cît mai curînd.

Profund recunoscător Patriarhiei Ortodoxe Române — personal, P. S. Episcop-vicar patriarhal Antonie Ploieşteanul — pentru că i-a dat posibilitatea de a-şi aduce la îndeplinire programul, şi-a exprimat dorinţa de a organiza în România, în primăvara anului 1978, un seminar (cu 15—20 participanţi, majoritatea studenţi teologi) menit să înlesnească participanţilor o cît mai bună cunoaştere a Ortodoxiei româneşti, faţă de care are aprecieri optime. De asemenea, are intenţia să organizeze la ei acasă, în Statele Unite ale Americii, o serie de conferinţe despre Ortodoxie şi poporul român.

Oaspetele şi-a exprimat admiraţia deplină faţă de Teologia ortodoxă română.

La plecare, oaspetele şi-a exprimat mulţumirea şi recunoştinţa deplină pentru modul cordial în care a fost primit.

● A doua zi de Sf. Paşti (11 aprilie 1977), potrivit unei tradiţii introduse de la venirea la cîrma vieţii duhovniceşti din Eparhia Oradiei, P. S. Episcop Vasile a săvîrşit şi în acest an Sf. Liturghie în oraşul Beiuş, în biserica „Din Deal", cu care prilej a rostit ziditor cuvînt de învăţătură.

Duminică, 17 aprilie 1977, P. S. Episcop Vasile — înconjurat de un sobor de clerici — a oficiat slujba de sfinţire a bisericii noi din filia Topeşti, parohia Bucium, prot. Beiuş, ridicată în anul 1976, prin jertfelnicia credincioşilor şi strădania harnicului lor preot, Dumitru Gheorghiţoaia.

În după-amiaza zilei, s-a oficiat vecernia în biserica de lemn, monument istoric, din parohia Vărăşeni, acelaşi protopopiat, şi păstorită de tînărul preot Traian Blaj. În cuvîntul său, chiriarhul i-a îndemnat pe credincioşi şi pe păstorul lor ca să aibă în mare grijă frumoasa biserică de lemn, care vorbeşte despre tăria de credinţă a înaintaşilor lor şi de prezenţa poporului nostru pe acele meleaguri din cele mai vechi timpuri.

● Joi, 28 aprilie 1977, la Centrul arhiepiscopesc din Sibiu a avut loc consfătuirea trimestrială de lucru cu P. C. protopopi şi cadrele de conducere de la Centrul arhiepiscopesc şi Institutul Teologic Universitar din Sibiu.

În cuvîntul de deschidere, I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a subliniat unele aspecte din viaţa Patriei noastre arătînd cum Independenţa de stat cucerită în 1877 s-a desăvîrşit în zilele noastre, zăbovind apoi asupra îndatoririlor preoţilor de a sluji cu devotament Biserica străbună şi Patria, de a fi permanent prezenţi în parohii, căutînd şi îndrumînd cu grijă şi competenţă credincioşii, să fie oameni ai disciplinei, bisericile şi casele parohiale avariate de cutremur să fie reparate, P. C. protopopi să cerceteze cît mai des parohiile etc.

În continuare a luat cuvîntul P. C. vicar Tr. Belaşcu, după care P. C. cons. M. Colotelo a prezentat un referat, în care a analizat activitatea din trim. II/1977, subliniind părţile pozitive şi negative.

Au luat apoi cuvîntul P. C. protopopi, P. C. rector Gr. Marcu şi P. C. consilieri Gh. Papuc şi M. Rusu.

● Duminică, 22 mai 1977, I. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului şi Clujului a săvîrşit binecuvîntarea bisericii din parohia Cubleşu Someşan, prot. Dej, căreia i s-au făcut reparaţii capitale, iar apoi s-a pictat.

După cuvîntul de bun venit, rostit de P. C. prot. D. Purdea (Dej), s-a săvîrşit sf. slujbă a binecuvîntării bisericii şi Sf. Liturghie arhierească, după care C. preot paroh local G. Mihalca a făcut o dare de seamă.

În cuvîntul de învăţătură rostit, I. P. S. Arhiepiscop Teofil a tîlcuit Evanghelia zilei, îndemnînd credincioşii la mărturisire şi împărtăşanie, la muncă şi rugăciune.

Un vrednic protopop de altădată

LUPU ŞANDRU

Evocînd chipul preotului Lupu Şandru din Borşa Maramureşului, gîndul ne duce la o întîmplare cu adînci semnificaţii istorice, de la care, în august 1977, se împlinesc 260 ani.

Este anul 1717. O oaste tătară se pregătea de o nouă incursiune în ţările româneşti, poate cea mai cunoscută din documentele timpului, dar şi ultima din Transilvania. Încă din mai 1715, contele Steinwille, comandantul trupelor din Transilvania, avertiza comitatele că tătarii se adună la Hotin pentru o nouă invazie. La 1 iulie 1717,

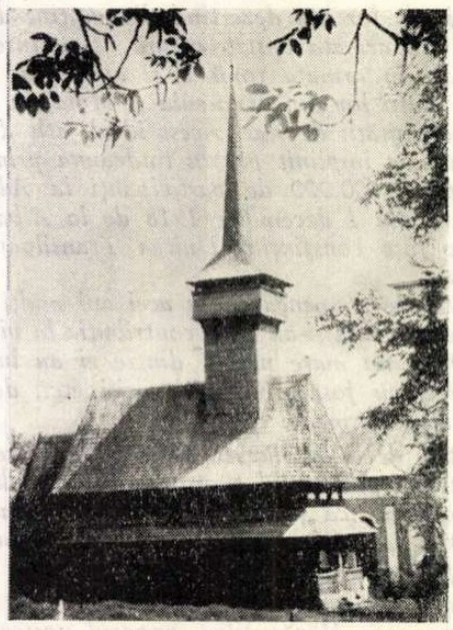

Biserica din lemn din Borşa Maramureşului (din vremea prot. Lupu Şandru)

căpitanul Gessel din regimentul St. Amour din Bistriţa, raportează că năvălirea tătarilor este iminentă.

Înalta Poartă, potrivit planurilor de război împotriva austriecilor, dăduse ordin ca tătarii din Crimeea şi Nogai, sprijiniţi de oastea turcească staţionată la Hotin, să facă o expediţie în Transilvania şi Ţara Ungurească. Sultanul Agiamet Ghirai Khan şi comandantul turcilor de la Hotin, Colceag aga, erau însărcinaţi cu această acţiune, urmînd să li se alăture şi generalul Eszterhazy cu o oaste de emigranţi. Alianţa se va strica îndată ce a căzut garnizoana Bistriţei, aşa că numai hanul singur îşi va continua invazia, atras fiind de gînduri de jaf, mai ales că ţara era slab apărată, armata, sub comanda lui Eugen de Savoya, fiind la Belgrad, în luptă cu turcii.

Cotropitorii înaintează pe valea Someşului, devastînd satele, luînd robi şi prăzi, fiind înfruntaţi doar de haiducii din codrii Gutinului. De atunci, lîngă Cavnic, pe o stîncă stă scris pînă azi: „Usque hic fuerunt tartari" (Pînă aici au fost tătari). Trecînd de Sighet, s-au îndreptat spre „ierăşul de sus al văii Iza", distrugînd totul în cale, luînd robi creştini şi dînd cu precădere foc bisericilor, care apoi au fost reclădite, purtînd de atunci fiecare cîte o inscripţie deasupra uşii naosului, cu anul ctitoriei 1718.

Din valea Izei prăpădul se îndreaptă spre Borşa, căci hoarda tătară avea de gînd să iasă pe aici din Maramureş şi să treacă în Moldova. Satul Borşa, aşezat la poalele Rodnelor bătrîne, fusese moşia voievodului Bogdan, apoi după ce acesta ieşise-n Moldova ca domn, s-a dăruit lui Balc şi fiilor săi, Sas, Dragomir şi Ştefan. Ajungînd aici în ziua de 3 august, tătarii au pustiit satul şi au aprins cele două biserici de lemn, una reuşind să fie stinsă de nişte femei credincioase, care cu cerge de lînă muiate-n apă au învelit trupul de bîrne ca pe un copil la sîn.

Borşenii, conduşi de preotul Lupu Şandru, fost căpitan în revoluţia lui Francisc Rakoczy II şi acum protopop, transformă trecătoarea Cheia ce ducea în Moldova într-o adevărată capcană. De-o parte şi de alta au fost tăiaţi molizi în aşa fel ca să se ţină numai în coajă şi să fie răsturnaţi peste cotropitori, iar cu carele s-au adus bolovani pe creste şi desigur că nu au lipsit nici furcile şi coasele folosite cu mult succes la atîtea răscoale ţărăneşti.

Totul era pregătit, dar trebuia ca tătarii să intre pe valea Vişeului şi nu pe cealaltă vale a Cislei, căci totul ar fi fost în zadar. Tradiţia spune că mîndra fată a preotului Lupu se oferi să le fie călăuză, ca să-i ademenească pe valea Vişeului, unde-i aşteptau bravii borşeni.

Noaptea de 3 spre 4 august tătarii şi-au petrecut-o într-o tabără aşezată pe valea Vişeului, aproape de locul bătăliei.

În zorii zilei de 4 august, cînd razele lăptoase ale dimineţii se ridicau dinspre ţara Moldovei de nord, un fluerat puternic, ca un pocnet de bicii, despică liniştea codrilor seculari. La un semn al preotului se porni potopul peste tătarii buimăciţi de somn şi spaimă. Molizii se prăvăleau peste ei trosnind ca tunetul, bolovanii parcă curgeau din ceruri, gheme de cîlţi unse cu răşină şi aprinse le pîrjoleau turbanele şi faţa. Posada reînvie! Voievozii sînt cu noi, cu noi este şi Dumnezeu, căci providenţa parcă a vrut ca un nor să se rupă lîngă Cornul Nedeii şi dinspre muntele Stiol venea Vişeul gemînd de apă şi furie, prăvălindu-se peste grămezile de tătari. A fost o adevărată înfrăţire între om şi natură, o înfrăţire pentru a izbăvi acest pămînt şi acest cîntec de libertate al românilor!

Printre brazi coboară popa Lupu cu bravii lui tovarăşi: pletele unse cu unt le sclipesc acum în soare şi-n ochi le cîntă bucuria, dar ochii preotului plîng, căci printre mormane de tătari îşi vede pe singura fecioară ce-o avusese. Hanul tătar, avînd-o călăuză, în iadul luptei străpunse cu hangerul sînul blîndei fete ca unei „ghiaure haine". I-au făcut apoi un pat din cetină de brad şi pe cap i-au pus cununi de flori rotite în jelire, iar părinţii îi cîntau aşa acestei tinere mirese a jertfei:

„Bucură-te ţintirim
Mîndră floare-ţi răsădim
Bucură-te temeteu
Mîndră floare-ţi trimet eu;"

şi flăcăii şi fetele, ca din partea adormitei, ziceau aşa:

„Veniţi fraţi, veniţi surori
De mă-mpodobiţi cu flori
Şi mă stropiţi voi cu vin
Şi mă duceţi cătilin."

Tătarii au lăsat peste 6000 de morţi, cîteva mii de cai, însuşi hanul fiind rănit; cîţi au rămas cu viaţă au fugit „ca cîinii", în frunte cu hanul Ghirai Mahmud Abdul, după cum ne spun scrisorile vremii. Atunci au fost eliberaţi 10.000 robi creştini luaţi din teritoriile vecine Bereg, Sătmar şi Ugocea, cît şi din satele de pe valea Izei şi Vişeului. Se spune că multă vreme pîrîul Vişeu a duhnit a sînge, iar azi de scurmi pămîntul găseşti sub rădăcini oase „de cai şi de om şi săbii unse cu rugină".

Borşenii n-au luat nici o pradă: totul s-a împărţit între armata colonelului Deak Ferencz, care sosise abia în 5 august împreună cu Vasile Stoica viceşpanul Maramureşului, ca să constate că „bună treabă au făcut borşenii". Ţăranii, cinstiţi, n-au rîvnit la prăzi de război ci doar atît au cerut: două clopote aflate la tătari pentru biserica de lemn din Borşa, unde au rămas pînă în timpul celui dintîi război mondial, cînd au fost „luate" de stăpînirea de atunci pentru a fi topite din ele tunuri.

1717. Sînt 260 de ani de atunci! Preotul Lupu Şandru şi borşenii lui se odihnesc acum sub cerga de lut a patriei şi pe mormîntul lor foarte bine s-ar potrivi cuvintele pictorului maramureşean Traian Bilţiu-Dăncuş: „Am fo' ş-om si!"

Dumitru Mihali, student teolog

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 125 Sibiu, 15 august 1977 Nr. 31—32

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă, P. O. Box 136-137 — telex: 11226, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 3.

23 AUGUST

În suita pietrelor de hotar din istoria poporului nostru, 23 August 1944 ocupă desigur loc de seamă.

Pentru noi, fiii acestui pămînt străbun, şi pentru toţi cei ce cu gînd bun ne vizitează ţara, 23 August are multiple şi superioare rezonanţe.

Cînd zicem 23 August ne gîndim desigur în primul rînd la sutele de mii de ostaşi români care, alături de trupele sovietice şi celelalte forţe aliate antihitleriste, au luptat vitejeşte pentru eliberarea României şi a altor ţări de sub dominaţia fascistă. Ne gîndim în acelaşi timp la cei peste 170.000 ostaşi şi ofiţeri români, care şi-au dat viaţa pentru eliberarea României, Ungariei, Cehoslovaciei etc., pe ei şi alţi eroi eliberatori de ţară Biserica noastră pomenindu-i la fiecare Sf. Liturghie.

Cînd zicem 23 August ne gîndim apoi la reformele care au urmat şi care au dus la faţa nouă pe care ţara o are astăzi.

Ne gîndim, de exemplu, la „unirea-n cuget şi-n simţiri" a tuturor fiilor ţării, fără deosebire de naţionalitate sau religie, trăită în anii noştri într-o formă superioară, ceea ce a dus de pildă la marea solidaritate manifestată de întreaga naţiune română cu prilejul grelei încercări prin care am trecut în seara de 4 martie a. c.

Ne gîndim la ceea ce în preambulul unei legi promulgate cu ani în urmă se spunea atît de potrivit: „Cetăţenii României socialiste, legaţi trup şi suflet de glia străbună, de tradiţiile şi idealurile poporului nostru, uniţi prin interese şi aspiraţii comune, ca fii ai aceleiaşi patri, sînt membrii egali ai societăţii, statul ocrotindu-i deopotrivă, fără nici o îngrădire sau deosebire pe temeiul naţionalităţii, rasei, sexului sau religiei", afirmaţie întărită, între altele, de cei 40 deputaţi, din cei 349, în Marea Adunare Naţională proveniţi din rîndul naţionalităţilor conlocuitoare, de cei 5174 deputaţi, de aceeaşi provenienţă, în organele locale ale puterii de stat, de cele 14 teatre şi instituţii muzicale care funcţionează în limbile naţionalităţilor conlocuitoare, de cele 49 ziare şi reviste care apar la noi în ţară în aceleaşi limbi, între care cîteva şi pe linie bisericească: Református Szemle, Kirchliche Blätter, Keresztényi Magvető, de sutele de şcoli, de diferite grade, care funcţionează în limbile naţionalităţilor conlocuitoare ş. a. Însăşi denumirea Universităţii clujene „Babeş-Bolyai" este semnificativă în acest sens.

Ne gîndim la climatul de echitate socială vădit pe meleagurile noastre, la climatul moral, de cinste, de muncă, de obligaţie ca fiecare membru al societăţii noastre, capabil de muncă, să depună o activitate constructivă, ceea ce Domnul Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Republicii Socialiste România, afirma la Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor, cînd spunea că trebuie „să realizăm cu fermitate în viaţă principiul după care în societatea noastră nimănui nu i se poate asigura mai mult decît dă societăţii, nimeni nu poate trăi fără muncă, nimănui nu i se poate îngădui să prospere de pe urma leneviei".

Cînd zicem 23 August ne mai gîndim la vertiginoasa creştere a industriei româneşti, în unele ramuri numărîndu-ne printre primele ţări din lume, cum este industria petrolieră, la petrolierul „Independenţa" de 150.000 tdw, produs de şantierele navale din Constanţa, la zăgăzuirea Dunării la Porţile de Fier, la monumentalele baraje şi hidrocentrale din interiorul ţării, lucrări care erau cu anevoie chiar de conceput altădată, la rîurile artificiale, create de mîna omului, ce străbat astăzi cîmpiile Bărăganului, ale Dobrogei, la grînarele răsărite în „bălţile" Dunării, unde domneau sălciile, bălăriile, lupii, mistreţii etc., la cordoanele de vii care încing inima Dobrogei de la Dunăre la mare, pe care nu te mai saturi privindu-le şi ale căror vinuri ne-au adus aproape 200 de diplome şi medalii, majoritatea de aur, la concursurile internaţionale etc.

Ne gîndim în acelaşi timp la imensa manifestare artistică de mase, cum a fost Festivalul naţional „Cîntarea României", care chiar şi în ultima etapă, republicană, a adus pe scenele Capitalei 14.000 artişti amatori din 39 judeţe şi din municipiul Bucureşti.

În chip special, 23 August ne aduce aminte de politica înţeleaptă şi realistă promovată de ţara noastră, bazată pe o seamă de principii cu adevărat umanitare: al echităţii, al avantajului reciproc, al egalităţii şi respectului între naţiuni, al cooperării paşnice şi înfrăţirii tuturor popoarelor şi altele asemenea acestora care au adus Patriei noastre, Domnului Preşedinte al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceauşescu, un fără precedent prestigiu. Multele iniţiative şi propuneri tinzînd spre mai binele omenirii, făcute de ţara noastră şi adoptate în cadrul organizaţiilor internaţionale, ecourile favorabile privind noua ordine economică şi politică, precum şi democratizarea întregii vieţi internaţionale, susţinute cu atîta tărie de ţara noastră, cele peste 30 asociaţii de prietenie cu România, care funcţionează în ţări europene, asiatice, americane, africane etc., cele peste 160 de lectorate, secţii sau catedre din 34 ţări în care se predau limba, literatura, istoria şi civilizaţia poporului român, cei aproximativ 10.000 de tineri, provenind din peste 100 de ţări, care îşi fac studiile în România, sînt doar cîteva date care confirmă prestigiul la care ne-am referit mai sus.

Dacă marele nostru diplomat Nicolae Titulescu spunea cu durere, în urmă cu decenii la Liga Naţiunilor: „Despre ţara mea se ştie prea puţin în lume, domnilor, şi este păcat" — România socialistă este cunoscută şi preţuită astăzi de toate meridianele Pămîntului.

Cînd zicem 23 August ne gîndim şi la condiţiile create în ţara noastră, care au favorizat marele act al refacerii unităţii noastre bisericeşti din 1948, ne gîndim la ecumenismul local care s-a adîncit negrăit de mult în aceşti ani, exemplele fiind extrem de multe în acest sens, preoţii şi credincioşii aparţinînd unor confesiuni şi naţionalităţi diferite vizitîndu-se şi ajutîndu-se reciproc la reparaţii şi construcţii de biserici şi case parohiale etc., la conferinţele teologice interconfesionale, care se organizează periodic la Bucureşti, Sibiu şi Cluj-Napoca, la ajutoarele masive pe care statul le dă pentru restaurarea monumentelor bisericeşti, istorice şi de arhitectură etc.

Am redat, în cele de mai sus, doar cîteva ecouri sau rezonanţe pe care ziua de 23 August, sărbătoarea naţinoală a poporului român, le readuce în conştiinţa noastră a tuturor, toate demonstrînd în chip vădit paşii uriaşi pe care Patria noastră i-a făcut spre progres multilateral în anii ce-au urmat zilei de 23 August 1944.

Evocarea acestor fapte trebuie însă să fie imbold pentru noi toţi a ne aduce şi de acum înainte aportul de muncă devotată şi dragoste de ţară, pentru ca Patria noastră, poporul nostru să facă noi paşi înainte spre binele său, spre binele şi pacea întregii omeniri.

T. R.

Voievodatele din Transilvania şi creştinismul românesc în secolul al X-lea

Este binecunoscută informaţia Notarului anonim maghiar de pe la 1150, că la Răsărit de Panonia existau în jurul anului 900 trei voievodate-ducate. Este vorba de ţări bogate ca voievodatul din Crişana, în frunte cu Menumorut, fiul lui Morut, dintre Tisa, Someş şi Mureşul inferior, cu centrul la Biharea şi cu cetate la Sătmar. Apoi era voievodatul lui Glad, sau Vlad, din Banat, între Mureşul inferior şi Dunăre, cu centrul la Cuvin şi cetate la Orşova şi Horom. În fine era indicat voievodatul Ultrasilvaniei din Podişul regiunii, în frunte cu „Gelu Blahul"-Românul, cu populaţie valahă-română şi cu cetate de reşedinţă la Dăbîca.

Aceste voievodate-ducate erau formaţiuni stabile, cu conştiinţa unor tradiţii de cîrmuire politică din strămoşi şi cu legături strînse cu vecinii. De pildă Menumorut se afla în legături foarte apropiate cu împăratul bizantin de la Constantinopol, Leon VI Filosoful (—912), „fără de voia căruia nimeni nu se putea atinge de ţara sa", şi la care domnitor „putea să plece oricînd era nevoie şi urgenta vreun ajutor". Prin urmare aceste „ţări" erau guvernate după legi şi desigur şi după „obiceiul pămîntului sau al strămoşilor", cunoscut mai tîrziu sub numele de „jus valachicum"; ele se bazau pe organizaţii de „obştii locale", conduse de juzi, jupani sau cnezi.

Dar faptul că Menumorut şi Glad, ca şi Gelu, se aflau în bune relaţii cu împăratul Leon VI, mai implică şi consecinţa că trebuia să fie ortodocşi, avînd în vedere că acest împărat bizantin era apărător hotărît al Ortodoxiei, pe care o cuprinse şi în legislaţia sa. Faptul l-a confirmat şi urmaşul său, Constantin VII Porfirogenetul, care îi deosebea pe cei „romanizaţi" de grecii „romei", pe la 950, precizînd că „la răsărit de Panonia există seminţii „scitice" (valahe) la care se găsesc cruci săpate în piatră şi fundamente de biserici şi care ştiau să jure alături de bizantini pe cruce" (Migne P. G. 113, col. 166, 323). În plus, cronicarul maghiar Simond de Kéza, scriind pe la 1285, mai afirma că „Blakii-românii" îşi aveau scrierea lor, pe care au adoptat-o apoi şi secuii. Este o informaţie extrem de preţioasă şi ea se referă fie la scrisul latin pentru limba romanică a poporului, fie la cel slavon bisericesc, adoptat mai tîrziu.

În astfel de împrejurări nu este neverosimil ca pe lîngă fiecare voievod să fi fost delegat şi cîte un vlădică, pentru că politica bizantină era întotdeauna dublată şi de o jurisdicţie bisericească a Patriarhiei ecumenice, pentru că imperiul bizantin nu putea uita străduinţele împăraţilor înaintaşi de a fi „restitutor Daciarum", Constantin cel Mare şi împăratul Justinian I.

Arheologic s-au descoperit dovezi pentru „cetatea Biharea", aşezată cam la 10 km nord de Oradea, de proporţii relativ modeste. În schimb „cetatea Dăbîca", la circa 30 km spre nord-est de Cluj-Napoca, oferă un foarte bogat material

(Continuare în pag. 3)

De vorbă cu credincioșii

Despre sfintele icoane

— Astăzi, părinte, discutînd cu oarecine mi-a arătat un loc din Sfînta Scriptură unde se scrie: „Să nu-ţi faci chip cioplit, nici un fel de asemănare a nici unui lucru din cîte sînt în cer sus şi cîte sînt pe pămînt jos şi din cîte sînt în apele sub pămînt“ (Ieşire 20, 4).

— O, fiule, repede se clatină judecata noastră de la locul ei. Ia şi citeşte cinci capitole mai departe, la Ieşire 25, 18. „Apoi să faci doi heruvimi de aur şi să-i faci ca dintr-o bucată, ca şi cum ar răsări din cele două capete ale capacului.“ Ai înţeles, fiule?

— Acum nu mai înţeleg nimic, părinte. Într-un loc zice să faci, într-altul zice să nu faci. Greu este de înţeles această carte sfîntă.

— Vezi, fiule, că trebuie să-ţi dai seama că sînt lucruri grele pe care noi singuri cu mintea noastră greu le pricepem, după cuvîntul Sf. Apostol Petru, şi le putem tîlcui spre pieirea noastră. Să încercăm, fiule, să lămurim aceste locuri. De la început trebuie să înţelegi că icoana este icoană şi idolul este idol.

— Cum aşa părinte?

— Iată, fiule. Un idol este un chip cioplit, care nu are nici o putere, un chip de pasăre, un animal cu patru picioare, sau vreun peşte. Despre idolii aceştia vorbeşte Isaia în cap. 40. 19. „Chipul cel turnat este turnat de un lucrător, argintarul cu aurul îl îmbracă şi-l înfrumuseţează cu lănţişoare.“ Iar în alt loc zice tot despre idoli: „Turnătorul îmbărbătează pe argintar şi cel ce bate aurul pe cel ce bate pe nicovală zicînd: îmbinarea este bună şi-l întăreşte cu cuie ca să nu se clatine“ (Isaia 41, 7). Şi mai departe: „Au zis lemnului: tu eşti tatăl meu şi pietrii i-au grăit: tu m-ai născut şi nu şi-au întors spre mine faţa, ci spatele“ (Ieremia 2, 27).

— Vezi, fiule, ce întunecime de minte, încît să zici lemnului şi pietrei: „Tu eşti tatăl meu“, ceea ce înseamnă rătăcire totală de la Dumnezeul cel viu. În alt loc se zice: „Şi au făcut un viţel turnat şi s-au închinat la el, aducîndu-i jertfe şi zicînd: Iată, Israile, Dumnezeul tău“ (Ieşire 32, 8). Despre aceşti idoli se vorbeşte, fiule, şi în biserică, după psalmul 134, 15: „Idolii neamurilor sînt argint şi aur, lucruri de mîini omeneşti, gură au şi nu vor grăi, ochi au şi nu văd, urechi au şi nu vor auzi, că nu este suflare în gura lor.“ Socot că acuma înţelegi, fiule, ce este un idol şi la ce se închinau cei din vechime? Despre aceşti idoli vorbeşte porunca a doua, despre care ţi-au vorbit cei ce ţi-au citit din Ieşire, cap. 20. Ca să înţelegi că aşa este, ascultă tot din Sf. Scriptură, Deuteronom 4, 17: „Să nu-ţi faci închipuirea vreunui dobitoc de pe pămînt, sau închipuirea vreunei păsări ce zboară sub cer, sau închipuirea vreunei jivine ce se tîrăşte pe pămînt, sau închipuirea vreunui peşte din apă de sub pămînt.“ Ai înţeles, fiule, ce limpede se explică Sf. Scriptură pe ea însăşi? Vezi despre ce chipuri se spune în Ieşire, cap. 20. Şi cum se explică acest capitol în Deuteronom 4, 17.

— Da, părinte, se zice că chiar de sus din cer să nu-ţi faci?

— Ia seama să nu te rătăceşti cu mintea. În Vechiul Testament şi chiar în Noul Testament tot ce era deasupra pămîntului se numea cer, numire egală cu numirea modernă de atmosferă sau de aer. Doar şti că Mîntuitorul vorbeşte de păsările cerului şi doar noi ştim că nu sînt în cer. Aşa cînd scrie să nu-ţi faci ţie chip cioplit de sus din cer, nu este vorba de cerul, în înţelesul lui spiritual. Deci, una e cerul lui Dumnezeu şi altul văzduhul. În felul acesta vei înţelege limpede că Sf. Scriptură nu se contrazice şi vei şti ce trebuie să faci şi ce trebuie să nu-ţi faci. Icoane da, idoli ba. Dar, idolii cei mai mari şi mai primejdioşi sînt patimile, după cum ne arată Sf. Apostol Pavel, cînd zice: „Faceţi deci să moară în voi ceea ce alcătuieşte omul cel pămîntesc: Desfrînarea, necurăţenia, patima, pofta cea rea, care este închinarea la idoli“ (Col. 3, 5). Şi tot Sf. Apostol zice la Efeseni 5, 5: „Să ştiţi că un desfrînat sau necurat sau lacom, ca unul ce este slujitor la idoli, n-are moştenire în împărăţia lui Hristos.“

— O, părinte, ce lumină mi s-a făcut în minte!

— Acum, fiule, încă ceva despre icoane.

Dacă ţi-am spus de la început că idolul este idol şi icoana este icoană, trebuie să înţelegi că icoana este chipul Mîntuitorului, al Maicii Sfinte, al îngerilor, aşa cum ai văzut că s-a poruncit în V. Testament şi al Sfinţilor. Dacă ai ascultat citindu-se despre idoli, ascultă acum, fiule, locuri despre sf. icoane: „Pe uşile templului acoperit cu aur şi pe pereţi a săpat heruvimi şi finic“ (II Paralip. 3, 7). Aceasta o ştia Sf. Apostol Pavel, cînd a scris evreilor: „Deasupra erau heruvimii măririi, care acopereau capacul ispăşirii cu umbra lor“ (Evrei 9, 5). Şi în alt loc zice: „Să le sfinţeşti pe acestea: jertfelnicul şi toate uneltele. Şi va fi sfinţenie mare, tot cel ce se va atinge de ele se va sfinţi“ (Ieşire 30, 29). Ai înţeles, fiule, că icoanele îngerilor erau socotite sfinte.

— Tot mai multă lumină văd, părinte, în ceea ce la început îmi părea aşa de neclar.

— Dacă vei fi întrebat, că cine l-a văzut pe Dumnezeu, tu să răspunzi că Mîntuitorul a fost Dumnezeu şi L-au văzut oamenii; şi avem chipuri ale conducătorilor din vremea Mîntuitorului, deci nu-i de mirare că avem şi chipul Mîntuitorului. Se spune în Tradiţia Bisericii că Sf. Luca ar fi fost pictor şi a pictat pe Mîntuitorul şi pe Maica Domnului cu pruncul în braţe. Ai auzit de Veronica, care a şters faţa Mîntuitorului de sudoare, cînd ducea sf. cruce, şi cum i-a rămas chipul Său cel sfînt pe sfînta mahramă, ba mai mult, cercetările mai noi vorbesc că s-ar fi găsit giulgiul în care a fost înfăşurat trupul Mîntuitorului, pe care au rămas pete care au fost fotografiate. În catacombe, în primele veacuri ale erei noastre creştine, erau icoane ale Mîntuitorului.

— Ai mai zis, părinte, că icoanele sînt făcute de mînă.

— Fiule, să nu ne rătăcim, hîrtia din care e făcută Sf. Scriptură e făcută din lemn. Şi ţinem aşa de mult la ea. De ce?

— Cred, părinte, că pentru ceea ce scrie în ea, pentru că ne învaţă lucruri dumnezeieşti.

— Aşa este, fiule. Dar şi icoana este sfîntă pentru ce ne arată, nu pentru materialul din care e făcută. Dacă citeşti în Sf. Scriptură despre Înviere, cum a fost la mormînt. dis-de-dimineaţă Maria Magdalena a văzut piatra răsturnată şi pe îngerul Domnului în lumină, nu-ţi face în mintea ta o icoană? Pare că vezi mormîntul, femeile, piatra, îngerul ori dacă pe icoană e zugrăvită învierea cu femeile, îngerul, Hristos-Mîntuitorul, nu înţelegi acelaşi lucru ca şi din citire?

Ba mai mult, de multe ori te mişcă mai mult ce vezi decît ce auzi. Aşa privind sf. icoane ţi se mişcă sufletul nu cu smintiri închipuite sau gînduri proprii, ci de ceea ce s-a petrecut de fapt. Apoi decît să am în casa mea chipuri care nu-s bune, mult mai folositor e să aşez pe pereţi sfinte icoane şi cînd mă rog şi privesc la ele să mă înalţ sufleteşte cum zice Sf. Ioan Damaschinul. Astfel mă rog mult mai bine în Duh şi Adevăr, cum mă învaţă Mîntuitorul. Cred că ai înţeles, fiule, că şi icoanele ca şi Sf. Scriptură ne învaţă despre viaţa Mîntuitorului, ne înalţă sufleteşte spre binele nostru şi spre lauda lui Dumnezeu.

— Aşa este, părinte. Dar mă mir ce uşor rătăceşte mintea noastră de la dreapta judecată.

— Cred, fiule, că-ţi dai seama de ceea ce spuneam la început, că e mare lucru să ai dreapta judecată. Să ne rugăm mereu ca să ne ajute Dumnezeu să rămînem în dreapta judecată a Sfinţilor Părinţi şi a moşilor şi strămoşilor noştri.

Pr. *I. Mihălţan*

Crăiasa codrului

Editura Facla din Timişoara a pus la îndemîna cititorilor o culegere din operele Mariei Botiş-Ciobanu, intitulată: „Crăiasa codrului. Povestiri, legende, poveşti“, ediţie îngrijită şi prefaţată de G. Nistor. Titlul volumului este împrumutat de la legenda în versuri prin care autoarea omagia pe Titu Maiorescu la vîrsta de 60 ani.

Pentru Telegraful Român această apariţie editorială prezintă o importanţă deosebită prin faptul că scriitoarea s-a numărat printre colaboratorii de altă dată; în acest ziar a debutat şi mare parte din opera ei poetică şi pedagogică a văzut lumina tiparului în coloanele lui.

Maria Botiş-Ciobanu s-a născut în Abrud-Sat dintr-o familie de înflăcăraţi patrioţi. Bunicul ei dinspre mamă, Gheorghe Gritta, a luptat în rîndurile revoluţionarilor ca tribun al lui Avram Iancu. Ea şi-a făcut şcoala la Sibiu, apoi Şcoala normală la Cluj, iar la Budapesta obţine diploma de „maestră în limba română“. În anul 1895 se stabileşte la Sibiu, funcţionînd în cadrul Şcolii civile de fete de pe lîngă Astra.

S-a căsătorit în 1893 cu Teodor Botiş, doctor în drept şi Teologie, intelectual de elită în Transilvania.

De la el ne-a rămas lucrarea: Istoria Şcoalei normale (Preparandiei) şi a Institutului teologic ortodox român din Arad (Arad, 1922). A depus o activitate politică şi publicistică deosebită în favoarea Unirii, cot la cot cu patriotul V. Goldiş. A fost prezent la Marea Adunare de la Alba Iulia, unde s-a consfinţit marele act al Unirii din 1918.

Bogata activitate a Mariei Botiş-Ciobanu se poate urmări pe mai multe planuri.

Pe plan literar. A scris poezie originală şi traduceri, legende în proză şi versificate, proză şi teatru. Debutul ei literar a fost găzduit de ziarul Telegraful Român, cu poezia M-am rugat (an 1898, nr. 133). Multe alte poezii au fost publicate în această foaie, dintre care menţionăm: Călugărul (1902, nr. 28), Cîntec (1899, nr. 17), Dragostea (1901, nr. 112), În Album (1901, nr. 101), Lacrămi (1899, nr. 45), Lîngă rîu (1899, nr. 44), Mama (1906, nr. 1), Mi-e dor (1899, nr. 46), Pescarul (trad. din Goethe, 1902, nr. 60), S-a dus (1901, nr. 133), Transilvania (1902, nr. 40). În paginile acestui ziar i-au apărut şi legende (ca: La „despicata“ Legenda despre vîlva băilor 1903, nr. 11), poveşti (ca: povestea credinciosului Ignatie, 1905, nr. 138).

Pe plan pedagogic. Debutul şi-l face tot în Telegraful Român, în ale cărui coloane îi apare „Rolul mamei în familie“ (1898). Prima ediţie din „Scrisori către eleve“ vede lumina tiparului la Sibiu în Tipografia arhidiecezană. Aspectul principal al activităţii ei pedagogice este cel patriotic. Ea urmărea o educaţie „de viaţă a elevelor ce vor merge, la rîndul lor, să-şi facă apostolatul în mijlocul fiilor de români“ — cum remarcă autorul prefeţei (p. 15).

De asemenea a desfăşurat o însemnată activitate patriotică şi umanitară. Ea devine preşedinta Crucii Roşii, Filiala Arad (pînă în 1938), iar pentru activitatea depusă în timpul războiului primeşte ordine şi medalii: Meritul Sanitar clasa I, Medalia Crucea Roşie clasa I (din partea Belgiei).

Legătura ei cu poporul din care face parte şi-o exprimă în cuvinte ca acestea: „Eu toată viaţa mea am scris pentru popor, durerile şi bucuriile lui le-am împărtăşit întotdeauna. La apusul vieţii mele încă tot păstrez credinţa mea din tinereţe, că literatura noastră trebuie să rămînă legată de poporul nostru, că nu trebuie să se îndepărteze de graiul, obiceiurile şi idealurile lui.

Tot ce poezia românească a creat frumos şi dăinuitor a fost inspirat din nesecatul tezaur artistic al poporului nostru. Legendele ce le public sînt şi ele din lumea basmelor populare. Eu nu le-am adăugat decît freamătul unui suflet de româncă“.

În încheierea acestei scurte prezentări reproducem cîteva din multele versuri ale autoarei apărute în Telegraful Român:

„Mi-e dor pe muşchiul verde,
Sub brazi umbroşi să şed,
. . . . . .
S-ascult doina de jale
Şi cînt de ciocîrlie,
S-aud de clopot glasuri
Cînd toacă-n Liturghie —
Şi-atunci de pietate
Pătruns tot gîndul meu
Să preamăresc în taină
Pe bunul Dumnezeu.“

(Din poezia: *Mi-e dor*, nr. 46/1899)

„Transilvanie, ţară sfîntă,
Ţară plină de tărie,
Haina ta cea verde-ntinsă
Cu Carpaţii e încinsă
Şi scăldată-n suc de vie.“

(Din poezia: *Transilvania*, nr. 40/1902)

C. Todeasă

Credința lucrătoare prin dragoste

În epistola către Galateni, Sf. Apostol Pavel, statornicind adevărul că, pentru cei ce cred în Hristos, tăierea împrejur nu are nici un rost, face afirmația: „În Hristos Iisus nici tăierea împrejur nu prețuiește nimic, nici netăierea împrejur, ci *făptura cea nouă*“ (Gal. 6, 15). În aceeași epistolă găsim și cuvintele: „În Hristos Iisus nici tăierea împrejur nu prețuiește nimic, nici netăierea împrejur, ci credința care este lucrătoare prin dragoste“ (Gal. 5, 6). Ceva asemănător spune Sfîntul Apostol și în epistola întîia către Corinteni, unde citim: „Tăierea împrejur nu e nimic; netăierea împrejur nu e nimic. Paza poruncilor lui Dumnezeu este totul“ (I Cor. 7, 19). Dacă luăm aminte la cele trei texte amintite, constatăm că Sf. Ap. Pavel învață că la „omul cel nou“, la „făptura cea nouă“ ajunge cineva dacă păzește poruncile lui Dumnezeu, iar la paza poruncilor lui Dumnezeu, prin care se alcătuiește viața cea nouă, făptura cea nouă, se angajează și stăruie numai cel credincios, cel ce are „credință lucrătoare prin iubire“. Altfel spus, la temelia făpturii celei noi este credința și iubirea. Credința și dragostea trebuie să străbată întreaga viață a celui ce vrea să fie al lui Hristos și să se alcătuiască după „chipul Domnului Hristos“. Credința și iubirea sînt virtuțile de căpetenie ale creștinului, semnele deosebitoare ale lui.

Lămuririle pe care le-a dat și le dă Sf. Ap. Pavel își au temeiul în „învățătura sănătoasă“ a Domnului Hristos, păstrată prin purtarea de grijă a Duhului Sfînt în Biserică. O parte din învățătura Mîntuitorului a fost cuprinsă în Sf. Evanghelie, a fost scrisă de Sfinții Evangheliști și a ajuns pînă în zilele noastre. Din Sfînta Evanghelie se vede lămurit că cele dintîi cuvinte ale Mîntuitorului, care ni s-au păstrat în Sf. Evanghelie de la Marcu, sînt cuvinte îndemnătoare la credință: „S-a împlinit vremea și s-a apropiat împărăția lui Dumnezeu. Pocăiți-vă și credeți în Evanghelie“ (Marcu 1, 15). Știm de asemenea că între ultimele cuvinte rostite de Mîntuitorul, înainte de înălțarea Sa la cer, au fost spuse și următoarele: „Mergeți în toată lumea și propovăduiți Evanghelia la toată făptura. Cel ce va crede și se va boteza, se va mîntui; iar cel ce nu va crede, se va osîndi“ (Marcu 16, 15—16).

Credință în Domnul Hristos au cerut Sfinții Apostoli Pavel și Sila de la temnicerul din Filipi, care dorea să știe ce anume trebuie să facă spre a se mîntui. „Crede în Domnul Iisus și te vei mîntui tu și casa ta“ (F. Ap. 16, 31) sînt cuvinte ce au rămas peste veacuri, pentru oricine care întreabă, ca temnicerul de odinioară: „Ce să fac să mă mîntuiesc?“ (F. Ap. 16, 30). Credința duce la botez. Pentru botez e trebuitoare credința. O înțelegem aceasta din cele ce i le-a spus sf. diacon Filip famenului etiopian, căruia i-a lămurit calea de mîntuire. Cînd acel etiopian, mișcat de învățătura cea nouă, văzînd apa trebuitoare pentru botez, a zis: „Iată apă; ce mă oprește ca să nu mă botez? Sf. Filip i-a zis: „Dacă crezi din toată inima“ (F. Ap. 8. 37). Cu alte cuvinte: dacă vrei să te unești cu Hristos, prin taina sfîntului botez și prin toate celelalte Taine, începe cu credința din adîncul inimii și rămîi în această credință.

Din Sf. Evanghelie de la Ioan aflăm că Domnul Hristos, întîlnindu-l pe un om căruia îi dăduse vederea și știind că acel om a fost izgonit din sinagogă, ca unul ce l-a mărturisit pe El ca prooroc, l-a întrebat: „Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?“ La această întrebare, omul a răspuns, mai întîi, tot printr-o întrebare, căci a zis: „Dar cine este, Doamne ca să cred într-însul?“ (Ioan 9, 36). Cînd a aflat însă că Fiul lui Dumnezeu este chiar Acela pe care el îl mărturisise ca prooroc, deci că este cel care i-a dat vederea, omul miluit de Domnul a răspuns: „Cred, Doamne“ (Ioan 9, 38), iar răspunsul cel cu cuvîntul și l-a însoțit cu un semn al credinței, căci „i s-a închinat Lui“ (Ioan 9, 38), ne spune Sf. Evanghelie.

Întrebarea pe care a pus-o Domnul Hristos omului căruia îi dăduse vederea, în chip minunat, este o întrebare permanentă, veșnică, pe care Domnul Hristos ne-o pune nouă tuturor, fără deosebire. Și nouă ne pune Domnul Hristos întrebarea: „Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?“ Răspunsul nostru, dat cu cuvîntul și cu fapta, poate fi „cred, Doamne“; un „cred, Doamne“, urmat de închinare, dar poate fi și un „cred, Doamne! Ajută necredinței mele“. Adică un răspuns asemănător acelui pe care l-a dat tatăl unui fiu bolnav, care, cînd a auzit de la Mîntuitorul că „toate sînt cu putință pentru cel credincios“, cercetîndu-și cunoștința, a întîmpinat această afirmație spunînd „cu lacrimi“: „Cred, Doamne! Ajută necredinței mele“ (Marcu 9, 23—24). Oricare ar fi răspunsul nostru, la întrebarea „crezi tu în Fiul lui Dumnezeu“, să nu uităm nici odată că această întrebare ni se pune fiecăruia dintre noi, că sîntem datori cu un răspuns la această întrebare și că, de fapt, chiar și fără să ne dăm seama, prin tot ce facem, prin tot ce vorbim și prin tot ce gîndim, noi răspundem la întrebarea: „Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?“

Oricît de însemnată pentru mîntuire, credința are putere schimbătoare spre bine numai atunci cînd este „lucrătoare prin iubire“. O știm aceasta nu numai din afirmația Sf. Pavel, după cum am văzut la început, ci o știm și dintr-o altă afirmație a aceluiași Sf. Apostol, care zice: „De aș avea credință atît de multă să mut munții din loc; dacă nu am dragoste, nimic nu sînt“ (I Cor. 13, 2). În lumina acestei învățături, credința nu trebuie și nu poate să fie singură. O credință singură, o credință nelucrătoare, o credință neînsoțită de fapte bune spune Sf. Iacob că au demonii: „Tu crezi că unul este Dumnezeu? Bine faci; și demonii cred și se cutremură“ (Iac. 2, 19).

Însemnătatea pe care o are iubirea față de Dumnezeu și față de aproapele, ca dovadă a unei credințe lucrătoare, o vedem în chip deosebit cînd ne gîndim la faptul că, după învierea Sa din morți, Domnul Hristos l-a întrebat pe Sf. Ap. Petru de trei ori: „Simone, fiul lui Iona, mă iubești tu mai mult decît aceștia?“ (Ioan 21, 15—17) Răspunsul dat de Sf. Ap. Petru a fost: „Da, Doamne, tu știi că te iubesc“ (Ioan 21, 15—16), „Doamne, tu știi toate. Tu știi că te iubesc“ (Ioan 21, 17).

Întrebarea: „Mă iubești tu pe mine?“, adresată de Domnul Hristos Sf. Apostol Petru este cea de a doua întrebare pe care ne-o adresează Fiul lui Dumnezeu nouă tuturor. Ea urmează neapărat întrebării: „Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?“ Cine răspunde la această întrebare trebuie să răspundă și la întrebarea: „Mă iubești tu pe mine?“ Ne pune și nouă Domnul Hristos întrebarea: „Mă iubești tu pe mine“, dar răspunsul nostru poate că nu-i totdeauna: „Da, Doamne, tu știi că te iubesc“ și „Doamne, tu toate le știi“. „Tu știi că te iubesc.“ Poate că de multe ori răspunsul nostru la această de a doua întrebare este: „Doamne, crește iubirea în inima mea.“ Sau: „Învrednicește-mă, Doamne, de fericirea de a te iubi.“ Ori alte răspunsuri de felul acesta.

„Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?“ „Mă iubești tu pe mine?“ — sînt două întrebări care, deși au fost puse de Mîntuitorul la oameni diferiți, într-o vreme de mult trecută, sînt întrebările pe care ni le pune Domnul fiecăruia dintre noi și la care avem de dat răspuns fiecare. Sînt întrebări pe care trebuie să le aducem cît mai des în conștiința noastră, ca din partea Domnului Hristos, și să dăm răspuns la ele, cu toată sinceritatea, căci de răspunsul la aceste întrebări atîrnă toată viața noastră creștinească.

Să ne cercetăm pe noi înșine în legătură cu întrebările: „Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?“ și „Mă iubești tu pe mine?“ Să vedem care este răspunsul pe care îl putem da noi în adîncul conștiinței noastre la aceste întrebări și în ce măsură răspunsul nostru este dovedit de ceea ce facem, vorbim și gîndim noi înșine. Să vedem cum ne trăim viața, ca să ne putem da seama cum ne este credința. Bineînțeles că, după cuvîntul cugetătorilor de Dumnezeu, „măsura credinței este măsura vieții“, adică atîta credință avem cîtă putem dovedi cu viața pe care o trăim. Iar iubirea noastră este și ea pe măsura credinței noastre. Să nu ne oprim la credința singuratică, ci credința să o facem „lucrătoare prin iubire“. Atunci cu adevărat sîntem pe calea mîntuirii sau a îmbunătățirii sufletești, țelul nostru suprem ca oameni și fii ai Bisericii. Dacă credința noastră este lucrătoare prin dragoste, păzim poruncile lui Dumnezeu și „poruncile ne păzesc pe noi“, iar din aceasta înaintăm spre o credință și mai întemeiată și spre o iubire mai întărită și „viața noastră este ascunsă cu Hristos în Dumnezeu“ (Col. 3, 3), de la care vine „toată darea cea bună și tot darul cel desăvîrșit“ (Iac. 1, 17), deci și „credința lucrătoare prin dragoste“ (Gal. 5, 6).

Ierod. *Teofil Părăianu*

O carte a numelor sacre

Prof. Alain Buillermou, directorul Institutului de studii românești și titular al catedrei de română de la Sorbona, ne trimite un dicționar original: „Le livre des saints et des prenoms“, sinteză a cercetărilor sale despre numele sacre, demult înscrise în istoria culturii mondiale, de care se leagă mulțime de prenume, luate, cum se știe, din calendarul Bisericii. Cum vreme de doi ani am lucrat cu autorul acestui frumos volum, ca profesor asociat la Sorbona (1965—1967), cunoscînd și apreciind preocupările lui istorice, lingvistice, literare sînt bucuros să consemnez aici apariția acestei cărți unice, o adevărată sinteză de date istorice, de cultură străveche, sacră, de referințe etimologice, de evocări mișcătoare a eroismului, a sacrificiului pentru credință, cu sute de nume care demult au devenit familiare, mai ales prin nenumărate opere literare celebre. Se citesc, în acest dicționar al numelor, multe biografii celebre, eroice, în care se reflectă epoca și retrăiesc virtuți nobile, aspirații umaniste de valoare perenă, reunind obiectiv tradițiile Bisericii răsăritene și ale celei apusene. Putem spune că această carte a ilustrului profesor de la Sorbona, prieten al României, al limbii și culturii noastre, pledează convingător și cu pagini elegant scrise pentru unitatea convingerilor sacre, pentru solidaritatea spirituală a europenilor, leagănul civilizațiilor omenești, pentru nobila rîvnă a frăției dintre oameni, alimentată la puterea tradițiilor și practicii vieții spirituale din trecut. Materia volumului provine în bună parte din cronica: Un nume pe zi, dintr-un cotidian parizian (1973—1975), după modelul unei rubrici similare a cunoscutului savant italian Carlo Tagliavini: Un nome al giorno (Padova).

Nume frecvente în calendarul răsăritean (Augustin, Gheorghe, Boris, Anton, Alexandru, Constantin, Dumitru, Ciril, Metodiu, Lazăr, Vasile), ca și cele din calendarul apusean (Bonifaciu, Cristian, Francisc, Gaston, Hipolit, Ignațiu, Leon, Pascal, Sabin) își găsesc toate locul potrivit, alfabetic, cu numeroase ilustrări și comentarii erudite, cu documentări etimologice, în acest dicționar de istorie spirituală europeană.

Gh. Bulgăr

Voievodatele din Transilvania

(Urmare din pag. 1)

arheologic, așezat în patru încinte de proporții și cu podoabe de argint aurit de factură bizantină. Întregul sistem de fortificare are analogii la Morești de lîngă Tg. Mureș, la Moigrad lîngă Zălau, la Șirișoara lîngă Bistrița și la Moldovenești de lîngă Turda, care făceau parte din voievodatul lui Gelu. De o seamă cu acestea era și cetatea de la „Bălgrad“—Alba Iulia. La alte cetăți cercetările sînt în curs.

În ce privește populația, românii-blachii constituiau populația majoritară a Transilvaniei din punct de vedere numeric; ei erau totodată și elementul demografic cel mai însemnat din punct de vedere economic și politic; aceasta se constată și din descoperirile de ceramică și de tezaure și monezi bizantine.

Arheologic, românii erau cuprinși în sec. al VII—VIII-lea în cultura Sîntana de Mureș, Morești, Bratei, Someșeni pentru Transilvania, identică cu cea de la Ipotești-Cîndești din Moldova, cu cea de la Bucov-Dridu din Muntenia și cu cea numită Dinogeția din Dobrogea. În sec. al IX-lea toate aceste culturi s-au unificat în expresia culturii „Bucov-Dridu“, cultură autohtonă românească carpatică, din care s-au descoperit aproape 300 de așezări de pe cuprinsul României de azi. Pentru Transilvania centrele cele mai importante sînt la Dăbîca, Morești, Noșlac, Blandiana, Bălgrad, Ciumbrud și multe altele.

Creștinismul acestor români strămoși autohtoni este atestat pentru acest secol din Transilvania prin cimitirele și mormintele noi de la Biharia, Blandiana, Morești, Ciumbrud, Ocna Sibiului, Noșlac și altele, precum și prin fundamente de biserici de la Dăbîca, Cluj-Mănăștur, Bălgrad, Turdaș și altele de pe întinsul Transilvaniei și al Banatului.

Amănunte edificatoare și documentate le oferă numeroșii cercetători, în frunte cu eruditii istorici Constantin C. Giurescu și Ștefan Pascu, prin publicații speciale sau în periodicele de specialitate. Acta Muzei Napocensis din Cluj-Napoca, Aluta din Sf. Gheorghe, Apulum de la Alba Iulia, Banatica din Reșița, Cumidava din Brașov, Marmația de la Baia Mare, Sargetia de la Deva, Studii și comunicări de la Sibiu și Satu Mare, Tibiscus de la Timișoara și Ziridava de la Arad; și de la București periodicele: Buletinul Monumentelor istorice, Dacia, cu bogată informație, Studii și cercetări de istorie veche și arheologie și altele.

Unitatea istorică a poporului român și continuitatea lui de la daco-romani pînă la români, pe acest pămînt al României, este evidentă și mai presus de orice îndoială. Vestigiile istorice o dovedesc din plin.

Prof. *M. Șesan*

INFORMAŢII

● *Joi, 9 iunie 1977, la reşedinţa mitropolitană din Sibiu a avut loc o festivitate, consacrată împlinirii a 10 ani de arhipăstorire de către I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, la care au participat membrii permanenţei Consiliului arhiepiscopesc, corpul profesoral de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, preoţii catedralei mitropolitane, angajaţii de la Centrul arhiepiscopesc şi Institutul Teologic, deputaţi eparhiali etc.*

A fost de faţă reprezentantul Departamentului Cultelor.

În numele angajaţilor de la Centrul arhiepiscopesc, a protopopilor, preoţilor şi credincioşilor din Arhiepiscopie a vorbit P. C. vicar Traian Belaşcu, *care, după ce a evocat momentele înălţătoare ale instalării de acum un deceniu, precum şi cîteva aspecte mai semnificative din activitatea I. P. S Sale, menţionînd o seamă de date concrete, a transmis Arhipăstorului urări de sănătate şi noi roade în ogorul Bisericii şi Patriei.*

Luînd cuvîntul în numele Institutului Teologic Universitar, P. C. rector Dr. Grigorie Marcu *a prezentat o scurtă schiţă biografică a I. P. S. Sale, strălucitele studii pe care le-a făcut, care au fost încununate de cele teologice, aspecte din activitatea de profesor la catedra de Teologie morală, sprijinul pe care, ca Ierarh, îl acordă Institutului Teologic, subliniind totodată ecoul puternic pe care aspiraţiile de astăzi ale poporului român le are în lucrarea Arhipăstorului de la Sibiu.*

Mulţumind pentru urările ce i s-au făcut, I. P. S. Mitropolit Nicolae *mărturiseşte că cei 10 ani de arhierie au trecut repede, ceea ce se explică prin faptul că atunci cînd cineva lucrează, este activ, timpul se scurge pe nesimţite.*

I. P. S. Sa a reliefat necesitatea de a ne zidi unii pe alţii în Iisus Hristos-Domnul nostru, pentru ca binele să triumfe pe toate planurile, dovedindu-ne pilde bune în orice împrejurare.

Ridicaţi fiind din sînul obştei, trebuie să ne identificăm cu ea, cu aspiraţiile ei, a arătat de asemenea I. P. S. Sa, căci „slujind ţara, slujind poporul, slujim însăşi existenţa noastră".

Scoţînd în lumină eforturile depuse de ţara noastră pentru „aşezarea lumii pe un făgaş sănătos", Biserica aducîndu-şi şi ea aportul la înfrăţirea între oameni şi popoare, la zidirea unei vieţi mai bune, în încheiere I. P. S. Mitropolit Nicolae a mulţumit Departamentului Cultelor şi Sf. Sinod pentru sprijinul acordat în cei 10 ani de arhipăstorire.

Participanţii au intonat imnul arhieresc.

Personalităţi diverse, preoţi şi credincioşi au trimis I. P. S. Mitropolit Nicolae Mladin al Ardealului telegrame de felicitare, prilejuite de acest moment aniversar, care a fost subliniat şi în cadrul predicii rostite de P. C. cons. Gh. Papuc în catedrala mitropolitană din Sibiu, Duminică, 12 iunie 1977.

● Eminenţa Sa Albert Klein, Episcopul ev.-lut. C. A. din Sibiu, însoţit de consilierul Hans Gerald Binder şi protopopul Sebeşului, Wilhelm Wagner, a făcut un popas la Timişoara în 7 martie 1977, cu care prilej a făcut o vizită Centrului mitropolitan bănăţean. Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului şi P. S. Episcop-vicar Timotei Lugojanul au oferit o masă în cinstea înaltului oaspete şi a însoţitorilor săi.

Au fost de faţă D-l Corneliu Roşul, secretarul Consiliului popular municipal Timişoara, şi reprezentantul Departamentului Cultelor. De asemenea a luat parte protopopul evanghelic Paul Mathos — Timişoara.

În cuvîntul rostit de Înalt Prea Sfinţia Sa cu acest prilej şi apoi în cel al Eminenţei Sale Episcopul dr. Albert Klein au fost subliniate raporturile frăţeşti ce există între cultele religioase din ţara noastră, dezvoltate în cadrul ecumenismului practic, local, bunele relaţii statornicite între toate naţionalităţile conlocuitoare, datorate condiţiilor noi de viaţă din ţara noastră. A fost subliniat de asemenea modul în care se nădăjduieşte a le cultiva mereu ca o contribuţie la însăşi cauza unităţii poporului nostru.

La plecare, oaspeţilor le-au fost oferite daruri în semn de preţuire şi dragoste creştină.

● În 12 aprilie a. c. Excelenţa Sa Jakab Antal, episcopul auxiliar romano-catolic din Alba Iulia, însoţit de protopopul romano-catolic din Timişoara Konrad Kornweis, a făcut o vizită Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului. Oaspetele a transmis Înalt Prea Sfinţiei Sale mesajul dragostei în Domnul din partea Excelenţei Sale Episcopul Márton Áron. La convorbirile ce s-au desfăşurat într-o atmosferă caldă, frăţească, au fost de faţă Prea Sfinţitul Episcop-vicar Timotei Lugojanul şi P. C. Popeţi — secretar eparhial.

● Şi în acest an Izvorul Tămăduirii, vineri după Paşti, la mănăstirea de la Rohia, prot. Lăpuş, s-a dovedit a fi un prilej de întărire spirituală pentru cei ce au cercetat-o.

Din încredinţarea Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului şi Clujului, de la Centrul Eparhial au participat P. S. Episcop-vicar Iustinian Maramureşanul, P. C. vicar administrativ Onisie Moraru, C. diaconi: Iustin Tira şi Ioan Suciu.

În ajun s-a oficiat vecernia şi acatistul Izvorului Tămăduirii, iar la sfîrşit a vorbit credincioşilor P. C. vicar Onisie Moraru.

A doua zi, vineri, 15 aprilie a. c., s-a săvîrşit sfinţirea apei, Utrenia şi apoi Sf. Liturghie arhierească, de către P. S. Episcop-vicar Iustinian, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi. Strana a fost susţinută de un grup de elevi seminarişti şi studenţi teologi, iar la Sf. Liturghie au cîntat şi credincioşii.

La timpul potrivit, P. S. Episcop-vicar Iustinian, mînecînd de la cuvintele Mîntuitorului: „Femeie, iată fiul tău!" (Ioan 19, 26), a rostit cuvîntul de învăţătură, vorbind despre menirea pe care a avut-o Maica Domnului în opera de mîntuire a lumii, subliniind că rolul ei de a zdrobi capul şarpelui, de a supune sub călcîi răul şi păcatul (Facere 3, 15), revine tuturor femeilor şi tuturor mamelor, de a pune sub călcîi, adică de a nimici tot ce este rău, toată imoralitatea şi toată fărădelegea. A vorbit apoi despre spiritul de jertfă şi sacrificiu al mamelor noastre dintotdeauna cerînd credincioaselor prezente să nu dezerteze niciodată de la datoriile sfinte şi cu dragoste de oameni şi de tot ceea ce este frumos şi nobil.

Praznicul s-a încheiat într-o atmosferă de adîncă bucurie sufletească.

● Credincioşii filiei Valea Lungă, aparţinătoare de parohia Hezeriş, prot. Lugoj, şi preotul lor Ioan Roşu au realizat în cursul acestui an lucrări de renovare a picturii, de zugrăveli interioare şi exterioare şi recondiţionarea mobilierului.

Strădaniile lor au fost încununate în ziua de 22 mai a. c. prin descinderea în parohie a Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit Nicolae al Banatului, însoţit de P. C. cons. Dimitrie Băleni.

Ctitorii muşatine

Cu acest titlu, profund evocator, a apărut o carte în editura Junimea, 1974, semnată de Sergiu Adam, despre trecutul culturii româneşti. Familia domnitoare a Muşatinilor este aproape sinonimă cu a voievozilor celor mai de seamă ai Moldovei, aşa după cum scrie Eminescu în cunoscuta evocare: „Rămâneţi în umbră sfîntă Basarabi şi voi Muşatini (Descălecători de ţară, dătători de legi şi datini)" Ctitoriile Muşatinilor, numeroase şi diverse, adeveresc fapte de cultură nepieritoare. Din cauza vitregiei vremurilor pentru că această ţară a fost după spusa înţeleaptă a cronicarului, „o poartă a furturilor", geniul creator al poporului nostru se manifestă relativ tîrziu în scris. Dar stihurile populare, ciopliturile în lemnul din porţile maramureşene, mănăstirile din Nordul Moldovei, aceste splendide „ctitorii muşatine", demonstrează că rîvna pentru crearea frumosului artistic a fost proprie dintotdeauna acestui vrednic popor. Lucrarea lui Sergiu Adam, Ctitorii muşatine, vine să confirme adevărul spuselor lui N. Iorga: „Ar greşi foarte mult un străin şi ar face un mare păcat unul dintre ai noştri, cînd ar socoti că la o dată oarecare din veacul al XIX-lea la 1821 ori 1848 ori 1866 — am fost smulşi din barbaria sufletului, din întunecimea minţii . . .; altă dată, în scris, ca şi în meşteşugul clădirii, al zugrăvelii, al lucrării metalelor scumpe, al cusăturilor de tot felul, aveam poteci care nu erau şi ale altora şi pe care noi le deschisesem pentru folosul nostru." Tradiţia populară ne spune că marele voievod înălţa după fiecare biruinţă cîte o mănăstire. Locaşurile de închinăciune şi de viaţă duhovnicească erau şi vetre de cultură. Lucrarea prof. Mircea Păcurariu despre Istoria Bisericii Ortodoxe Române ar fi putut oferi autorului ample sugestii privind viaţa culturală a Moldovei feudale. Ctitoriile sale erau pentru voievod şi loc de întremare sufletească (V. Daniil Sihastru), aşa cum reiese mai ales din trilogia istorică sadoveniană, Fraţii Jderi.

Aducînd în discuţie o problemă de istorie a culturii româneşti, ctitoriile muşatine, pe care o dezvoltă cu dragoste şi pricepere, deşi lacunar, cartea lui Sergiu Adam se recomandă lecturii şi bibliotecilor noastre.

Ioan Buzaşi

După ce s-a săvîrşit binecuvîntarea lucrărilor, potrivit rînduielii îndătinate, a urmat Sf. Liturghie arhierească, în cadrul căreia C. pr. Ioan Roşu a fost hirotesit întru sachelar.

La vremea predicii, Înalt Prea Sfinţia Sa a rostit un cuvînt de învăţătură în legătură cu pericopa evanghelică a zilei.

● Duminică, 15 mai 1977, P. S. Episcop Vasile a săvîrşit slujba de sfinţire a bisericii din filia Fălcuşa, aparţinătoare de parohia Gostila, prot. Zalău.

Tot în 15 mai, după-amiază, P. S. Sa a oficiat slujba de punerea pietrei fundamentale a noii biserici din parohia Ciumăna, prot. Zalău.

Duminică, 22 mai 1977, P. S. Sa a săvîrşit sfinţirea monumentalei biserici noi din parohia Lucăceni, prot. Carei, înălţată între anii 1962—1977, împodobită cu o frumoasă pictură şi zugrăveală.

Biserica ortodoxă română din parohia Lucăceni, prot. Carei, zidită între 1962—1977

De asemenea s-a înălţat aici, între 1972—1977, şi o foarte frumoasă casă parohială, toate rod al jertfelniciei credincioşilor şi străduinţei preotului lor Crăciun Filip.

În 19 mai 1977, de Praznicul Înălţării Domnului, P. S. Sa a săvîrşit Sf. Liturghie în parohia Ateaş, prot. Oradea, cu care ocazie s-a făcut şi slujba de binecuvîntare a noii case parohiale.

RETORICA

Retorica este lucrarea principală a lui Ioan Molnar Piuariu. Ea apare în 1798 la Buda, cu titlul: „Retorica. Adecă învăţătura şi întocmirea frumoasei cuvîntări".

Scrierea elogiază lumea antică şi este o renuvelare a izvoarelor bizantine. În timp ce epoca exagera latinitatea şi reversul ei, catolicismul, Ioan Molnar Piuariu reconsideră cealaltă componentă a sufletului românesc: credinţa ortodoxă.

Purtat de unda adevărului, el scrie: „Cîţi plugari ai credinţei, cari dezrădăcinînd din inimile oamenilor mărăcinii rătăcirii, au sădit pomul vieţii, care iaste credinţa cea adevărată şi sobornicească." Cartea aduce un mesaj iluminist, fiind şi o pledoarie pentru arta vorbirii. Căci „ritorul poate vorbi frumos şi potrivit ca să înduplece şi să tragă pe ascultători la orice voieşte".

Oratorul trebuie să folosească „zicere adîncă", dar şi tropuri care sînt „podoaba cuvîntului, sufletul a toată povestirea".

Teoria şi critica românească se servesc de această carte, care cuprinde reflecţii asupra artei şi a meşteşugului creaţiei.

Valoarea Retoricii creşte prin exemplele practice, „ce trag inimile tinerilor spre îndreptare". Ea elogiază omul. „Fără înţelepciunea omului însăşi stelele ar fi fost întuneric şi cărbuni."

Problema stărilor sociale ale vremii sale se găseşte cuprinsă şi ea în cartea lui Molnar. Bogăţia este dezgolită de aspectul ei somptuos, căci se spune: „De vei căuta la înţelepciunea palatelor, ele ajung pînă la mari înălţimi, şi iarăşi de vei privi la adîncimea lor, ajung pînă jos la deşertăciuni." Masa celui bogat se cutremură de greutatea şi de mulţimea bucatelor — iar mescioara săracului, deşartă de toată desfătarea, nici hrană nu are, fără numai puţine ierburi.

Pildele se aseamănă cu cele cuprinse în predicile lui Antim Ivireanu. Iată o frază de mare adevăr: „Ci ce bun noroc poate să aibă cel ce iaste izgonit de patria sa şi rătăceşte în pustietatea acestei vieţi".

Gîndirea religioasă luminează multe pagini ale Retoricii. Cartea lui Ioan Molnar Piuariu laudă virtuţile graiului românesc, „în stare ca să verse . . . nu cuvinte, ci mărgăritare, nu glasuri, ci trandafiri şi cu tiranie prea dulce să învingă şi să pătrunză suflete şi inimi omeneşti". Gîndul acesta o recomandă cu prisosinţă atenţiei noastre cu deosebire preoţilor noştri, care găsesc în această carte folositoare învăţături necesare unui bun propovăduitor.

Pr. *Nicolae Modoiu*

Invăţături din Sf. Scriptură

„Frica de Dumnezeu este începutul înţelepciunii; cei fără minte dispreţuiesc înţelepciunea şi stăpînirea de sine" (Pilde 1, 7).

„Ascultă, fiul meu, învăţătura tatălui tău şi nu lepăda îndrumările maicii tale. Căci ele sînt ca o cunună pe capul tău şi ca o salbă împrejurul gîtului tău" (Pilde 1, 8—9).

„Domnul dă înţelepciune, din gura lui izvorăşte ştiinţa şi prevederea" (Pilde 2, 6).

„Atunci tu vei înţelege dreptatea şi buna judecată, calea cea dreaptă şi toate potecile binelui — cînd înţelepciunea se va sui la mintea ta şi ştiinţa va desfăta sufletul tău, cînd buna chibzuială va veghea peste tine şi înţelegerea te va păzi ca să te izbăvească de calea celui rău şi de omul care grăieşte minciună, de cei ce părăsesc căile cele drepte, ca să umble pe drumuri întunecoase" (Pilde 2, 9—13).

„Drept aceea mergi pe calea oamenilor celor buni şi păzeşte cărările celor drepţi" (Pilde 2, 20).

*

„Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzînd ei faptele voastre cele bune să preamărească pe Tatăl vostru cel din ceruri" (Matei 5, 16).

„Fiţi, dar, voi desăvîrşiţi, precum şi Tatăl vostru cel din ceruri desăvîrşit este" (Matei 5, 48).

„Toate cîte voiţi să vă facă vouă oamenii, faceţi şi voi lor asemenea" (Matei 7, 12).

„Nu tot cel ce-mi zice: Doamne, Doamne, va intra în împărăţia cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui meu care este în ceruri" (Matei 7, 21).

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 125 Sibiu, 1 septembrie 1977 Nr. 33—34

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă, P. O. Box 136-137 — telex: 11226, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 3.

Emanuil Gojdu

Anul 1977 este anul aniversării unor evenimente însemnate din istoria poporului român şi al amintirii unor personalităţi de seamă din trecutul lui; personalităţi care au luptat şi au murit pentru zidirea coloanelor principale ale edificiului naţional: unitatea, independenţa şi progresul material şi spiritual al întregului popor.

Între bărbaţii de seamă a căror amintire se face în chip deosebit în acest an este şi marele mecenat al românilor transilvăneni, Emanuil Gojdu, de la a cărui naştere s-au împlinit 175 ani.

Personalitatea şi faptele sale îl aşază în rîndul acelor bărbaţi care primesc numele de „părinţi ai naţiunii române", pentru dragostea lui de neam şi lupta pe care a dus-o pentru apărarea şi ocrotirea românilor transilvăneni, într-o vreme în care puteri vrăjmaşe încercau să-i despartă şi să nimicească unitatea şi independenţa, la care are dreptul fiecare popor.

Emanuil Gojdu aparţine, în primul rînd, românilor bihoreni, prin viaţa şi mormîntul părinţilor şi prin naşterea sa în Oradea prin prietenii politici şi de credinţă, dar prin activitatea şi faptele lui, el este al tuturor românilor transilvăneni, al căror îndrumător şi mare binefăcător a fost.

Legătura cu Biserica ortodoxă a mărturisit-o de atîtea ori şi a dovedit-o prin fapte de filantropie. Astfel, cînd a fost sărbătorit la vîrsta de 60 ani, spunea: „Ca fiu credincios al Bisericii mele, laud Dumnezeirea că m-a creat român; iubirea ce am către naţiunea mea neîncetat mă îmboldeşte să stărui în faptă, ca încă şi după moarte să erump de sub glia mormîntului, spre a fi pururea în mijlocul naţiunii mele."

Epoca în care a trăit Emanuil Gojdu (1802—1870) a fost una dintre cele mai frămîntate din istoria românilor transilvăneni.

El a căutat să fie folositor naţiunii sale, în împrejurări grele, apărîndu-i libertatea, dreptatea şi credinţa. Deşi dobîndise titlul de „nobil", nu s-a „despărţit de corpul naţiunii sale" al cărui mădular viu şi activ a fost totdeauna. „M-am simţit fericit, spunea el, ori de cîte ori am împărţit unor fraţi de ai mei, nenobili, binefacerile."

Ca deputat în Camera Magnaţilor, în calitate de comite al judeţului Caraş şi ca deputat de Tinca, el a luptat din toate puterile „pentru ridicarea şi înaintarea materială şi spirituală a neamului şi a lucrat ca român şi patriot".

Răsărit dintr-o rădăcină viguroasă de macedoromân, ca şi prietenul său, mitropolitul Andrei Şaguna, chiar dacă a crescut şi a activat într-un climat neprielnic pentru a-şi arăta toată puterea iubirii sale de neam şi s-a înclinat uneori vînturilor ce suflau puternic, el nu s-a abătut de la comandamentele supreme ale naţiunii române. În viaţă a trebuit să manifeste anumite convergenţe la cerinţele politice ale timpului, prin Fundaţia sa însă a devenit nemuritor şi mereu în mijlocul neamului românesc, aşa cum şi-a dorit.

Sînt trei laturi principale ale activităţii lui Emanuil Gojdu: 1. Apărător al românilor din imperiul austro-ungar. 2. Luptător pentru eliberarea Bisericii ortodoxe din Transilvania de sub jurisdicţia Carlovăţului şi 3. Mare mecenat al tinerimii române prin întemeierea Fundaţiunii, care îi poartă numele, din ajutoarele căreia au beneficiat pînă în anul 1918 (fiindcă numai pînă atunci Reprezentanţa a putut dispune de veniturile ei), 303 bursieri, între care amintim pe Valeriu Branişte, Octavian Goga, Dumitru Lascu, Nicolae Zigre, Dr. Petru Groza, Teodor Neş şi alţi mulţi medici şi profesori care, datorită acestor ajutoare,

(Continuare în pag. 3)

Episcopia Aradului are arhiereu-vicar

Venind în întîmpinarea cererii titularului ei, Prea Sfinţia Sa Dr. Visarion Aştilean, *Sfîntul Sinod al Bisericii noastre a ales arhiereu-vicar al Episcopiei Aradului, Ienopolei, Hălmagiului şi Hunedoarei pe P. Cuv. Sa Părintele Arhimandrit* Gherasim Cucoşel, *starețul Sf. Mănăstiri Putna, bine cunoscut şi apreciat unanim ca pilduitor cîrmuitor de aşezămînt monastic, slujitor bisericesc de voca-*

Prea Sfinţia Sa Gherasim Hunedoreanul, arhiereu-vicar

ţie, cu inimă caritabilă şi rîvnă sfîntă întru săvîrşirea a tot lucrul bun şi de folos.

*

În ziua de 16. VI. 1977 a avut loc la Departamentul Culte lor înmînarea Decretului Prezidenţial de recunoaştere a P. Cuv. arhim. Gherasim Cucoşel în funcţia de arhiereu-vicar al Episcopiei ortodoxe Arad.

După ce D-l director Iulian Sorin a dat citire Decretului Prezidenţial, a luat cuvîntul P. Cuv. arhim. Gherasim Cucoşel care în cuvinte emoţionante a mulţumit înaltei conduceri de stat pentru încrederea ce i-a fost acordată. Evocînd activitatea sa pe meleagurile moldovene în calitate de călugăr şi apoi stareţ al Mănăstirii Putna, P. Cuv. Sa a exprimat profunda sa gratitudine faţă de autorităţile statului şi personal faţă de Excelenţa Sa Domnul Nicolae Ceauşescu, *Preşedintele Republicii Socialiste România, care au asigurat un climat de depline libertăţi religioase, îndatorîndu-se ca prin activitatea sa viitoare să slujească cu devotament Biserica strămoşească şi interesele superioare ale poporului român, „îmbinînd armonios credinţa strămoşilor ortodocşi cu dragostea înflăcărată faţă de patrie".*

Felicitînd pe noul-ales arhiereu-vicar, D-l Ion Roşianu, preşedintele Departamentului Cultelor, a subliniat bunele raporturi ce există între statul socialist român şi Biserica Ortodoxă Română, subliniind că aceasta constituie o caracteristică a raporturilor statului nostru socialist cu toate cultele.

D-l preşedinte I. Roşianu şi-a exprimat încrederea că, folosind alesele însuşiri dobîndite în decursul anilor ca slujitor al Bisericii şi bun cetăţean, va ridica pe noi trepte contribuţia sa la împlinirea nobilelor idealuri ale păcii, suveranităţii şi independenţei ţării noastre.

În încheierea cuvîntului său, D-l preşedinte Ion Roşianu a subliniat speranţa că, în noua sa misiune, arhiereul-vicar Gherasim Hunedoreanul va da noi valenţe calităţilor sale şi împreună cu P. S. Visarion va contribui la dezvoltarea bunelor tradiţii ale acestei episcopii.

Din partea autorităţilor de stat au mai fost prezenţi D-l vicepreşedinte Gh. Nenciu, directori şi alte cadre de conducere din Departamentul Cultelor, secretarii comitetelor executive ale consiliilor populare judeţene Arad şi Hunedoara.

La festivităţi au fost prezenţi I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, P. S. Episcop Visarion al Aradului, P. S. Episcop-vicar patriarhal Antonie Ploieşteanul, P. S. Timotei Lugojanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timişoarei şi Caransebeşului. Din partea celorlalte culte au fost prezenţi monseniorul Ferdinand Ciza din partea protopopiatului romanocatolic Timişoara; pr. vicar Gheorghe Hranisavlievici al Vicariatului ortodox sîrb din Timişoara, pastorul Deac Gligor preşedintele Conferinţei adventiste din Timişoara, pastorul Grec Traian preşedintele comunităţii baptiste Arad, pastorul Ardeu Petre preşedintele filialei penticostale Arad şi alţi reprezentanţi ai cultelor.

*

Instalarea primului arhiereu-vicar al Episcopiei Aradului s-a săvîrşit — cu îndeplinirea procedurilor bisericeşti îndătinate — Duminică, 26 iunie 1977.

Sîmbătă seara, la catedrala episcopală din Arad, îndată după Vecernie, s-a desfăşurat rînduiala che-

(Continuare în pag. 3)

Aspect de la înmînarea Decretului Prezidenţial la Departamentul Cultelor

Cu privire la cimitire şi îngrijirea lor

Cimitirele şi mormintele sînt locuri de veşnică odihnă pentru trupurile celor dragi ai noştri: strămoşi, moşi, părinţi, fraţi, soţi, copii şi rudenii, prieteni şi cunoscuţi, înaintaşi binefăcători ai noştri, care au adormit cu credinţa în Hristos-Domnul şi nădejdea învierii. Aici trupurile lor aşteaptă ziua învierii şi a judecăţii de obşte, după care urmează viaţa veşnică. Trebuie să ştim că cimitir vine din limba greacă şi înseamnă dormitor.

Pentru idealurile care au dinamizat sufletele celor adormiţi, mormintele sînt oaze de regenerare şi reconfortare spiritual-morală pentru urmaşi. Prin ele ne legăm de tradiţia şi virtuţile străbunilor şi ne făurim — prin veacuri — un viitor fericit. Lîngă mormintele vrednicilor înaintaşi se sudează legătura dintre generaţiile unui popor, se desăvîrşeşte simbioza organică şi îşi trec din mînă-n mînă torţa de lumină a idealurilor sfinte pe care le nutreşte fiecare generaţie.

De aceea, pentru marea lor semnificaţie şi pentru valoarea lor religios-morală, cultural-naţională şi umanitară, cimitirele şi mormintele — ca izvor de educaţie — trebuie preţuite şi îngrijite cu cea mai înaltă conştiinţă. Această îngrijire este o datorie creştinească, pe care o avem toţi faţă de binefăcătorii noştri trupeşti şi sufleteşti. Din aceste motive Biserica a considerat cimitirele ca locuri sacre.

În fruntea datoriilor faţă de înaintaşi stă recunoştinţa şi cinstirea lor pentru că ei ne-au dat viaţa şi educaţia, ca prin muncă şi virtute — să fim folositori Bisericii, Patriei, poporului, omenirii întregi. Un popor care nu-şi cinsteşte mormintele, pe binefăcătorii săi, care n-are „cultul eroilor" şi al înaintaşilor săi dispare din istorie.

Împotriva cinstirii mormintelor rudeniilor şi binefăcătorilor noştri se greşeşte pe două căi egal de condamnabile: 1. prin neîngrijirea mormintelor şi 2. prin îngrijirea exagerată de morminte. Una păcătuieşte prin nerecunoştinţă, alta printr-o deplasată recunoştinţă — faţă de trup. Le vom cerceta mai de aproape.

1. Despre neîngrijirea mormintelor şi a cimitirelor şi nerecunoştinţa faţă de înaintaşi, semnalăm două cazuri extrem de concludente:

a) Într-una din misiunile avute cu ani în urmă, am vizitat o parohie din jud. Alba. Cimitirul nu era îngrădit şi animalele se plimbau în voie, păscînd iarbă pe mormintele cu crucile rupte. Totul era neglijat. În predică am arătat păcatul celor care nu îngrijesc de mormintele rudeniilor lor, recunoştinţa şi respectul pe care-l datorăm celor decedaţi, ale căror trupuri trebuie să le cinstim. Oasele lor sînt şi oasele noastre şi ele aşteaptă ziua învierii, ca — unite cu sufletul — să trăiască în veci. Am îndrumat la îngrădirea cimitirului şi îngrijirea mormintelor. Curînd după aceasta s-a făcut gardul la cimitir şi s-au îngrijit mormintele — spre bucuria credincioşilor.

b) Al doilea caz de neglijenţă se observă la unele cimitire cu caracter istoric, unde sînt îngropaţi oameni de seamă ai noştri şi unde se mai găsesc mormintele nu suficient îngrijite. Este adevărat că aceste cazuri sînt din ce în ce mai rare, dar ele nu trebuie să se mai întîlnească niciunde. Este semnificativă în această privinţă preocuparea parohienilor din Miercurea Sibiului de a se îngriji de mormîntul Iuditei Măcelaru, mare animatoare a colectelor făcute în Transilvania în timpul războiului pentru Independenţă din 1877/78.

2. Faţă de cei adormiţi se greşeşte şi printr-o exagerată îngrijire de trupul lor, în dauna sufletului lor. Adevărul acesta se poate verifica uşor, dacă intrăm în cimitirele oraşelor noastre. Rămîi uimit de cele ce vezi: cripte şi cavouri mari, în adîncime, dar mai ales la suprafaţa pămîntului. Sînt ridicate adevărate „case" pentru „locuinţa morţilor", toate împodobite cu mobilier ales: măsuţe, scaune, vase ornamentale, scoarţe, covoare, preşuri, tablouri, fotografii, becuri de iluminat etc. Se pare că decedaţii sînt într-un permanent cros de inedită arhitectură funerară, antrenaţi de cei vii, care-şi pregătesc şi pentru ei aceste „salonaşe" în care se fac investiţii cu totul exagerate. Este firesc să te întrebi pentru ce fac acestea? Ce se urmăreşte prin acest „cult" faţă de trupul-cadavru. Voiesc oamenii să-şi etaleze averea şi să se mîndrească în viaţă că sînt „cineva"? Pentru ce atîta atenţie trupului care este „pămînt şi cenuşă" şi aici se întoarce? (Fac. 3, 19). Ele nu folosesc cu nimic celor decedaţi, pentru că trupul este mort, iar sufletul nu locuieşte în el. Această risipă de bani, acest „lux funebru" nu foloseşte nici celor ce le ridică. El este chiar păcat înaintea lui Dumnezeu pentru că deplasează centrul preocupărilor creştineşti de la sufletul nemuritor care este esenţa omului, la trupul său muritor. Deci, este o răsturnare a concepţiei creştine despre om, lume şi sensul vieţii omeneşti şi înlocuirea ei cu o viziune necreştină, atunci cînd se fac investiţii de zeci de mii de lei din care s-ar putea folosi o parte spre ajutorarea semenilor, în interese obşteşti.

Am dori să precizăm că Biserica noastră ne învaţă să fim recunoscători faţă de binefăcătorii noştri adormiţi, ridicîndu-le la mormînt o cruce, sau făcîndu-le o criptă sau un cavou modest, fără cheltuieli exagerate. În schimb toată atenţia trebuie acordată sufletului, pentru că este nemuritor şi se întoarce la Dumnezeu care l-a creat după „chipul şi asemănarea sa" (Fac. 1, 26).

Este absolut necesar să consemnăm adevărul, care umple veacurile, că nimeni nu se poate considera achitat de obligaţiile morale, de recunoştinţă faţă de binefăcătorii săi decedaţi, dacă le-a ridicat o cruce la mormînt sau le-a zidit „o casă" luxoasă în cimitir, după care sînt complet uitaţi sau sînt pomeniţi din ani în ani. Recunoştinţa nu se poate arăta în ziduri reci, de care n-au nevoie nici trupul şi nici sufletul. Poate că cei ce ridică aceste „case ale morţilor" n-au nimic comun cu credinţa creştină, pentru că nu cred în Dumnezeu şi în veşnicia sufletului. Ei socotesc că odată cu moartea trupului s-a încheiat rostul omului în lume, că sufletul piere odată cu trupul şi nu există un Judecător drept care cîntăreşte viaţa fiecăruia.

După doctrina Bisericii noastre, recunoştinţa faţă de cei decedaţi ne-o arătăm prin rugăciuni particulare şi publice la cultul divin şi prin parastase la timpul rînduit de Biserică. În sensul acesta am citit într-un cimitir bine îngrijit (Mohu-Sibiu) următorul epitaf edificator, scris de copii pe crucea de la mormîntul părinţilor lor: „Recunoştinţa adevărată / trăieşte-n sufletul creştin / Nu prin lespedea de piatră; / Ci-n rugi fierbinţi / Spre Tatăl cel divin/"!

Da, numai rugăciunea credinţei şi bogăţia faptelor de milostenie făcute cu cei nevoiaşi în numele şi pentru iertarea păcatelor celor adormiţi sînt bine plăcute lui Dumnezeu şi necesare tuturor (Matei 25, 34—36). Ele sînt comoară de virtuţi nepieritoare care ne fac „asemenea" lui Dumnezeu, ne îndumnezeiesc şi ne unesc cu El. De aceea, să fim înţelepţi în Hristos şi, lepădînd trufia lumească în faţa morţii, să ne îndreptăm toată atenţia şi grija spre rugăciune şi milostenie, pentru că ele sînt de real folos sufletelor celor adormiţi şi celor din viaţă.

Cîte lucruri bune şi de valoare s-ar putea face cu banii investiţi, din orgoliu, pentru aceste deşertăciuni lumeşti! Aceşti bani ar putea fi daţi ca milostenie pentru ridicarea şi repararea bisericilor, pentru pictarea lor frumoasă şi înzestrarea cu mobilier ales, pentru îngrijirea cimitirelor etc.

Este o problemă de mare actualitate, la care sîntem chemaţi să reflectăm serios, pentru o cît mai înţeleaptă şi creştinească îngrijire a mormintelor şi cimitirelor.

Pr. Dr. *S. Radu*

Despre adevărata religiozitate

Mai presus de legăturile, relaţiile şi comunicările pe care le face credinciosul, în viaţa de toate zilele, el simte trebuinţa unei legături cu Dumnezeu, care porneşte dintr-o iubire fiască.

Acestei legături a iubirii şi cinstirii lui Dumnezeu îi spunem religie. Manifestarea sau practicarea religiei conturează şi defineşte chipul religiozităţii unui credincios, felul în care o înţelege, o simte şi o trăieşte. Departe de a fi o poruncă impusă din afară adevărata religiozitate este o expresie a sentimentelor proprii, izvorîte din credinţă, cum zice Sf. Evanghelist Ioan: „Noi iubim pe Dumnezeu, fiindcă el ne-a iubit cel dintîi" (I Ioan 4, 16 şi 19). Iar Sf. Apostol Pavel zice că „fără credinţă nu este cu putinţă să fim plăcuţi lui Dumnezeu, căci cine se apropie de Dumnezeu trebuie să creadă că el este şi că se face răsplătitor celor care îl caută" (Evr. 11, 6).

Această căutare a lui Dumnezeu nu se face la întîmplare, nici ocazional sau în baza unui program, ci ea este înfăţişarea permanentă a religiozităţii unui credincios, în tot locul.

Credinciosul care e pătruns de adevărata religiozitate nu este un simplu formalist în desfăşurarea credinţei sale, ci în mod raţional se menţine sub controlul conştiinţei în tot ce face, ferindu-se de orice înfăţişare a răului (I Tes. 5, 22), dar mai ales fiind dispus să facă nu numai pentru sine, ci şi pentru alţii şi mai mult pentru alţii, un lucru bun. Pe un astfel de credincios nu-l vezi nici bigot, nici fanatic în trăirea credinţei, ci este echilibrat şi are simţul măsurii în toate.

De aceea s-a spus că în preajma unui credincios adevărat simte prezenţa lui Dumnezeu şi un altul mai puţin credincios.

Adevărata religiozitate se observă la credincioşii noştri, şi după felul cum ştiu să petreacă sau să se comporte „în casa lui Dumnezeu, care este biserica Dumnezeului celui viu, stîlp şi temelie adevărului" (I Tim. 3, 15). Participînd la sfintele slujbe, ei nu fac aceasta din obligaţie, ci din dragoste; nu din obişnuinţă ci din conştiinţă; nu pentru îndeplinirea unui program de ritual duminical, ci din dorinţa curată de-a gusta frumuseţea cultului liturgic, de-a simţi comunitatea de rugăciune cu ceilalţi credincioşi, de-a cînta şi a se ruga împreună cu ei şi mai ales de-a vibra sufleteşte, de-a trăi pe pămînt ca în cer, atunci cînd „noi, care pe Heruvimi, cu taină închipuim (şi) sfîntă cîntare aducem . . ."

Grija unui credincios pătruns de-o astfel de religiozitate nu se opreşte la nimic din ce ar putea tulbura prezenţa sa sau a altora în faţa sf. altar. Încă la intrare se închină cu evlavie şi, apoi ajuns în faţa icoanei de pe tetrapod, din mijlocul bisericii, face două închinăciuni, sărută icoana, mai face o închinăciune şi apoi ia şi aprinde cîteva lumînări pentru cei vii şi pentru cei morţi ai familiei şi chiar pentru alţii. După aceea îşi află un loc liniştit unde îşi adună gîndurile la rugăciune încît să simtă că „în biserica slavei Tale stînd, în cer ni se pare a sta".

Bunii noştri credincioşi, pătrunşi de o adevărată religiozitate — spre ceea ce trebuie să tindem toţi cei ce urmăm Mîntuitorului Iisus Hristos — ştiu că la biserică se vine şi se intră nu pentru a ne arăta găteala, pentru a ne afişa luxul, pentru a fi admiraţi, nici ca şi cînd am intra într-o casă oarecare, fără nici o atenţie la cele dinăuntru şi din afară ale noastre, ci ei intră cu demnitate, cu toată seriozitatea, „cu credinţă, cu evlavie şi cu frică de Dumnezeu", aşa cum spune preotul sau diaconul la fiecare ectenie mare.

De asemenea, astfel de credincioşi îşi fac, de pildă din Sf. Spovedanie şi Sf. Cuminecătură, o problemă de profundă cercetare lăuntrică, pregătindu-se cu atenţie pentru primirea acestor Sf. Taine, care, în felul acesta, vor fi cu efect în viaţa lor.

Dornic a se învrednici de harul Domnului, pe lîngă rugăciunea personală pe care o face, credinciosul care are simţul adevăratei religiozităţi doreşte să fie pomenit şi la Sf. Jertfă liturgică el şi ai lui, vii şi morţi, şi alţii despre care-şi aduce aminte, în creştineasca dragoste, atît de mult roditoare.

În acest sens, sînt semnificative pomelnice ca acestea, primite la sf. altar: „Doamne luminează-ne întunecata noastră minte, sfinţeşte sufletele noastre. Fă-ne Doamne mai buni şi drepţi." „N. se roagă pentru sănătate, înţelepciunea, îndreptarea celor necinstiţi şi răuvoitori", ori „Mă rog la Dumnezeu şi Maicii Domnului să fie pace în lume şi în toate casele şi în casa noastră să fie pace". Smerenia şi conştiinţa nevredniciei noastre, trăsături esenţiale ale adevăratei religiozităţi, se desprind şi din pomelnicul: „Vii-N. rog pe bunul Dumnezeu să deschidă asupra mea dragostea şi mila cea sfîntă, ca să pot scoate lacrimi, să plîng să-mi spăl păcatele. Bunul Dumnezeu să mă lumineze". Sau un altul: „Doamne, ajută-mi să fiu mai bună, fără vrăjmăşie, cu credinţă". Ori: „Doamne, fă-le bine la cei ce-mi fac rău".

Plin de simţiri duhovniceşti se remarcă pomelnicul: „Doamne, înnoieşte duhurile noastre întunecate de păcate. Luminează-ne şi ne învredniceşte de pace creştinească în suflete şi în casă". Pe aceeaşi temă de deschidere sufletească şi mărinimie este şi pomelnicul unei familii numeroase: „Doamne, Dumnezeul nostru, sădeşte în inimile noastre roua bunătăţii Tale; nu te depărta de la noi, bunule Doamne; dă-ne sănătate şi spor în toate şi ne fereşte de tot răul".

Astfel de pomelnice dovedesc la cei ce le-au dat şi le dau la sf. altar o dreaptă înţelegere a vieţii religioase, o trăire autentică a simţămintelor creştineşti, dovedesc un suflet larg, cald, dornic de bine şi înclinat mereu a face bine, un suflet în care cu adevărat Mîntuitorul nostru Iisus Hristos este prezent şi lucrător.

Un astfel de suflet să ne străduim, cu ajutorul luminilor cereşti, să ne formăm cu toţii, căci numai în felul acesta, credinţa noastră, religiozitatea noastră ne va folosi cu adevărat.

Pr. *Nichifor Todor*

Episcopia Aradului are arhiereu-vicar

(Urmare din pag. 1)

mării la arhierie (ipopsifierea), soborul slujitorilor fiind condus de P. S. Episcop Dr. Vasile Coman *al Oradiei, de față fiind P. S. Episcop-vicar Dr.* Timotei Lugojanul, *P. C. prof. Dr. Grigorie Marcu, rectorul Institutului Teologic Universitar din Sibiu, vicari, consilieri, protopopi, preoți și diaconi.*

Duminică, 26 iunie 1977, în cadrele Sf. Liturghii arhierești — săvîrșită de Î. P. S. Mitropolit Dr. Nicolae Corneanu *al Banatului, P. S. Episcop* Visarion *al Aradului și P. S. Episcop* Vasile *al Oradiei — Ipopsifiul a fost hirotonit întru arhiereu.*

La sfîrșitul Sf. Liturghii — cu ceremonialul îndătinat — P. S. Sa Arhiereul Gherasim Hunedoreanul *a fost instalat în funcțiunea de arhiereu-vicar al Episcopiei Aradului.*

A fost de față P. S. Sa Episcopul-vicar Patriarhal Dr. Antonie Ploieșteanul, *Secretarul Sfîntului Sinod, care — din încredințarea Prea Fericitului Părinte* IUSTIN, *Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române — a dat citire Actului Sinodal întocmit cu prilejul lucrărilor de înzestrare a Episcopiei Aradului cu arhiereu-vicar.*

Departamentul Cultelor a fost reprezentat de Domnul vicepreședinte Gheorghe Nenciu, *însoțit de D-l director Ion Emil Lungeanu și alți colaboratori.*

Autoritățile de Stat au mai fost reprezentate prin cadre de conducere ale județelor Arad și Hunedoara.

Conducerile Sf. Mănăstiri — mai ales a celor din nordul Moldovei, ai căror stareți sînt vechi prieteni și colegi ai noului arhiereu-vicar — au fost bogat reprezentate în programul festivităților de la Arad.

În catedrală, s-au rostit cuvîntări, noul arhiereu-vicar fiind salutat după cuviință de înalți ierarhi, reprezentanți ai clerului și credincioșilor, ai Adunării Eparhiale etc.

Numeroase cuvîntări au fost rostite apoi la masa oficială, dată de eparhie la reședința episcopală. Reprezentanți ai cultelor, preoți și credincioși, au adus salutul lor noului arhiereu-vicar.

La masă, a luat de asemenea cuvîntul D-l Gheorghe Nenciu, *vicepreședintele Departamentului Cultelor, rostind cuvinte de caldă apreciere la adresa noului arhiereu-vicar, a P. S. Episcop eparhiot Visarion, a lucrării Bisericii noastre în contemporaneitate.*

A mulțumit tuturor, vădit mișcat, P. S. Arhiereu-vicar Gherasim Hunedoreanul, *arătînd că își va îndeplini înalta slujire la care a fost chemat, alături de Chiriarhul locului, Prea Sfinția Sa Episcopul Visarion al Aradului, dînd ascultare deplină Sfîntului Sinod și sprijinind bisericește toate acțiunile patriotice-cetățenești pe care le îndeplinește înțeleapta Conducere de Stat a Republicii Socialiste România.*

Toți vorbitorii — și în primul rînd P. S. Episcop Visarion al Aradului — au subliniat atmosfera de armonie și hărnicie în care se va desfășura și pe mai departe lucrarea spirituală a Episcopiei Aradului, în slujba căreia a fost rînduit arhiereu-vicar P. S. Sa Gherasim Hunedoreanul. *Red.*

Vizita membrilor Comitetului Executiv al Uniunii și Ligii Societăților Românești din America

În ziua de 4 iulie 1977 Înalt Prea Sfințitul Nicolae, Mitropolitul Ardealului, a fost vizitat, la Schitul Păltiniș, de către membrii Comitetului Executiv al Uniunii și Ligii Societăților Românești din America, aflați în vizită în România, împreună cu familiile lor în acest an al centenarului independenței Patriei noastre, ca oaspeți ai Asociației „România".

În biserica schitului oaspeții au fost salutați de Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae în prezența P. C. Pr. Prof. Dr. Grigorie Marcu, rectorul Institutului Teologic Universitar din Sibiu, P. C. Arhid. Dr. Constantin Voicu, prorectorul Institutului Teologic Universitar din Sibiu, P. C. Pr. Prof. Ioan Ică și P. C. Pr. Prof. Dumitru Abrudan de la același institut.

La recepția care a urmat, Domnul John C. Coman, președintele Uniunii și Ligii, a declarat că membrii delegației au fost adînc mișcați de recepția dată de Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae și care s-a desfășurat într-o atmosferă de adevărată frățietate românească. Dintre multele locuri pe care membrii Comitetului Executiv al Uniunii și Ligii vor avea ocazia să le viziteze, acesta va rămîne în amintirea lor ca un moment deosebit al vizitei lor în România.

Recepția a luat sfîrșit într-o atmosferă de adevărată frățietate românească, în timp ce se cîntau cîntece românești pe care membrii delegației le-au învățat în copilăria lor. Mulțumind Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae pentru această recepție, Domnul John C. Coman și-a exprimat speranța că nu va trece mult timp pînă cînd astfel de vizite în țara de obîrșie vor avea loc din nou.

Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae a urat oaspeților să se simtă bine în țara noastră și a spus că această vizită contribuie la întărirea legăturilor de la suflet la suflet, de la inimă la inimă. Vom duce mai departe aceste întîlniri și le vom populariza în cercuri mai largi pentru ca prin această înfrățire românească să mărturisim unitatea noastră nu numai a românilor din țară ci și de pretutindeni.

Ridicăm paharul — a spus în încheiere Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae — pentru românii de pretutindeni, pentru România, pentru președintele României. România este cunoscută prin politica ei de pace și prietenie prin care se slujește luminoasa prezență românească în întreaga lume.

A. Jivi

Vizite frățești la Episcopia Alba Iuliei

În 6 iulie a. c. a sosit în vizită la reședința Episcopală ortodoxă de Alba Iulia grupul membrilor Uniunii și Legii Societăților românilor din America, în frunte cu D-l John Coman, președintele Uniunii, invitați ai Asociației „România" pentru a vizita țara noastră.

P. S. Episcop Emilian și colaboratorii au întîmpinat pe oaspeți în Catedrala episcopală, făcîndu-li-se de către P. S. Sa o prezentare a istoricului Alba Iuliei și a așezămîntului episcopal, după care au vizitat Muzeul și Sala Unirii din localitate.

P. S. Episcop Emilian a primit apoi pe oaspeții români din America la reședința episcopală, oferindu-li-se ultimele noutăți din lucrările tipărite de Episcopie.

În dorința de a cunoaște viața monahală și trăirea ortodoxă de la Mănăstirea Rîmeț, oaspeții români au fost conduși de către P. S. Episcop Emilian la această veche vatră mănăstirească, fiind întîmpinați de soborul mănăstirii.

În aceeași zi seara, după vizitarea capelei bisericii, monument istoric din sec. XV, a colecției muzeale și a atelierelor de covoare, oaspeților li s-a servit o cină de către viețuitoarele mănăstirii.

Cina s-a desfășurat într-o atmosferă de dragoste frățească ceea ce rezultă și din impresiile consemnate în cartea de Aur. „Cred că sînt în asentimentul Uniunii și Ligii Societăților românilor americani, al domnului președinte John Coman, cînd spun că noi românii de peste tot din lume nu putem fi întregi unii fără alții — nici în inimă, nici în viitor, și că nimic nu este prea mult pentru a trudi la întregirea sufletelor și ființei noastre. În acest sens, vizita la Alba Iulia, din 6 iulie 1977, păstorită și luminată de grația și înțelepciunea P. S. Emilian, să fie o treaptă înaltă spre întregire și unire." ss. Vicepreședinte George Pulca.

Tot în ziua de 6 iulie a venit în vizită la Alba Iulia, ca invitată a Asociației „România", Prof. Marta Neag din Ohio, originară din Valea Bîrgăului, fiind preocupată îndeosebi de probleme legate de istoria poporului nostru. Datele istorice prezentate i-au creat adevărate emoții, fapt pentru care a plecat cu impresii dintre cele mai bune despre ospitalitatea românească, scriind în Cartea de Aur între altele: „Sper că aceste meleaguri dragi și istorice vor atrage o mulțime de români americani în speranța apropierii și a unirii cu românii din America. Cu cea mai înaltă apreciere." ss. Marta Neag.

Pr. *P. Pleșa*

Festivitate la Institutul Teologic Sibiu

Miercuri, 17 august 1977, la Institutul Teologic Universitar din Sibiu a avut loc deschiderea festivă a cursurilor de indrumare pastorală și misionară a clerului, seria a 63-a, la care participă preoți din toată Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române.

Din încredințarea P. F. Părinte Patriarh Iustin, festivitatea a fost prezidată de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

După cîntarea de către toți preoții a rugăciunii „Împărate ceresc", festivitatea a fost deschisă printr-o cuvîntare rostită de P. C. rector Gr. Marcu, care a subliniat importanța momentului, reliefînd totodată scopul pe care îl au cursurile de îndrumare, între care reținem cultivarea „învățăturii sănătoase", cum numește Sf. Apostol Pavel învățătura noastră de credință și morală, și cunoașterea cît mai deplină a realizărilor poporului nostru, pentru ca fiecare preot să dea „răspuns bun" în lucrarea pe care o săvîrșește.

Vorbitorul a subliniat de asemenea contextul patriotic în care se desfășoară cursurile, marile aniversări din acest an, și insistă asupra formării religios-morale a slujitorilor bisericești, Biserica noastră avînd nevoie de „preoți în ființa cărora totul predică". P. C. Sa a făcut totodată o prezentare a personalității P. F. Patriarh Iustin.

In continuare, preoții cursanți au cîntat imnul religios „Taina creștinătății".

C. pr. I. Săbăduș (Arhiepiscopia Bucureștilor), care a luat cuvîntul în numele preoților, a mulțumit Sf. Sinod, P. F. Patriarh Iustin, pentru organizarea acestor cursuri și grija pe care le-o poartă.

C. Sa apreciază ca foarte necesare cursurile de îndrumare, preoții avînd nevoie de studiu continuu pentru „a învăța drept cuvîntul adevărului", cum spune o rugăciune liturgică.

Exprimă totodată angajamentul preoților de a fi receptivi la ceea ce se predă, la programul de studiu și rugăciune, valorificînd în parohie cunoștințele dobîndite.

Preoții cursanți execută în continuare compoziția: „Republică, măreață vatră."

A luat apoi cuvîntul Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care transmite binecuvîntarea P. F. Părinte Patriarh Iustin, pe care îl reprezintă la această festivitate.

Plecînd de la galeria de profesori, ale căror tablouri sînt expuse în aula Institutului, Î. P. S. Sa face apoi un istoric al acestui vechi și venerabil așezămînt de învățătură teologică, insistînd cu deosebire asupra lui Gh. Lazăr și a mitropolitului Andrei Șaguna.

Î. P. S. Sa aduce de asemenea în atenția preoților cursanți unele pagini din istoria țării noastre, zăbovind cu deosebire asupra unității și continuității poporului român.

Î. P. S. Mitropolit Nicolae vorbește apoi de chipul intelectual și moral pe care trebuie să-l aibă preotul de astăzi, care să vibreze la harul Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, ceea ce presupune din partea preotului o deosebită puritate spirituală.

În partea finală a cuvîntului, Î. P. S. Sa a omagiat personalitatea Domnului Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România, care a ridicat nespus de mult prestigiul Patriei noastre în lumea contemporană.

Cuvinte de respect a exprimat de asemenea la adresa P. F. Părinte Patriarh Iustin.

A mulțumit de asemenea conducerii Departamentului Cultelor pentru sprijinul acordat.

Festivitatea s-a încheiat cu compoziția patriotică „Trei culori".

R.

Emanuil Gojdu

(Urmare din pag. 1)

și-au putut desăvîrșit studiile și au ajuns bărbați luminați ai poporului, apărători ai cauzei lui drepte și propagatori ai graiului și culturii românești.

În memoria împlinirii celor 175 ani de la nașterea lui Emanuil Gojdu au avut loc serbări și simpozioane în școlile și instituțiile culturale din Oradea. În biserica „cu lună" s-a ținut la 20. II. a. c. un parastas pentru odihna sufletului său și s-a evidențiat personalitatea lui. Ca semn al recunoștinței pentru ceea ce a însemnat el pentru Biserica ortodoxă din nord-vestul țării, în sala muzeului de la reședința episcopală a Oradiei, este pictat chipul lui Emanuil Gojdu între ctitori și se păstrează un bust al său în muzeu.

Părintele VASILE

„Contribuția Transilvaniei la luptele antiotomane"

În zilele de 1—3 august 1977, la Centrul Universitar Sibiu s-a desfășurat colocviul „Contribuția Transilvaniei la luptele antiotomane".

Au participat peste 200 de cercetători din domeniile istoriei, filologiei, etnografiei, folclorului și artei din R. F. Germania, Luxemburg, Belgia, Franța, Austria și România.

Colocviul a cuprins mai multe comunicări științifice.

La lucrările colocviului, Asociația România a fost reprezentată prin prof. M. Berceanu, iar Academia R. S. R. prin prof. Șt. Ștefănescu președintele Secției de istorie.

Partea organizatorică a acestei prestigioase întîlniri a fost asigurată de „Centrul de Științe Sociale" condus de prof. dr. Carol Göllner.

La deschiderea colocviului au mai participat ca invitați Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, însoțit de P. C. rector Gr. Marcu și P. C. prof. T. Bodogae, precum și eminența sa dr. Albert Klein, episcopul Bisericii evanghelice C. A., împreună cu soția și un grup de colaboratori.

Oaspeții au participat la cinele oferite de Episcopia evanghelică și de Arhiepiscopia Sibiului.

La cina oferită la Mănăstirea Brâncoveanu de la Sîmbăta de Sus, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a rostit o vibrantă cuvîntare, reliefînd sprijinul acordat de Biserica Ortodoxă Română tuturor năzuințelor spre mai bine și unitatea poporului român, zăbovind cu deosebire asupra contribuției Bisericii Ortodoxe Române la războiul pentru cucerirea Independenței de Stat din 1877—1878.

Vizite ecumeniste

Între 15—22 aprilie 1977, Canonicul Michael Hamond Moore, Consilierul Biroului de Relații Externe al Arhiepiscopului de Canterbury (Anglia), a făcut o vizită Bisericii Ortodoxe Române. Revd. Moore a făcut doi ani studii de specializare la doctorat la Institutul teologic din București cu cca 10 ani în urmă.

În 16. IV. a. c. a fost primit în audiență de Î. P. S. Iustin al Moldovei și Sucevei, Patriarh Locotenent în acea perioadă, fiind prezent P. S. Episcop Antonie Ploieșteanul, Vicar patriarhal.

În aceeași zi, oaspetele englez a vizitat Ambasada Britanică din București.

Duminică, 17 aprilie, Canonicul Moore a săvîrșit liturghia la biserica anglicană din București, iar după-amiază a asistat la o slujbă în biserica luterană.

Între 18—20 aprilie, Canonicul Moore a început o vizită în Arhiepiscopia Tomisului și Dunării de Jos, la invitația Î. P. S. Arhiepiscop Antim. La Galați, oaspetele englez a vizitat catedrala și centrul arhiepiscopal, muzeul de istorie, biserici din oraș. S-au vizitat apoi mănăstirile Celic-Dere și Cocoș.

La Tulcea, s-a vizitat catedrala, muzeul Delta Dunării, muzeul de istorie și biserici din oraș.

La Constanța, unde Canonicul Moore a fost însoțit de P. S. Episcop-vicar Epifanie Tomitanul, a vizitat catedrala, bazilica paleo-creștină din port și alte biserici, stațiunea Mamaia și litoralul.

Revenind în București, Canonicul Moore a vizitat Seminarul și Institutul teologic, unde s-a întîlnit cu profesori și cadre de conducere ale acestor instituții. A vizitat apoi Mănăstirile Căldărușani și Țigănești.

Vineri, 22 aprilie, după o vizită la Mănăstirea Cernica, Rev. M. Moore a părăsit România.

*

Între 29 aprilie—2 mai 1977, Ex. Sa Episcopul Tadeusz Majewski, președintele Bisericii Vechilor Catolici din Polonia, a făcut o vizită Bisericii Ortodoxe Române.

Vineri, 29 aprilie, Episcopul Tadeusz Majewski a sosit la București, fiind întîmpinat la aeroportul Otopeni de P. S. Episcop Antonie Ploieșteanul, vicar patriarhal, P. C. pr. Dumitru Soare, consilier patriarhal și C. diac. Ioan Caraza, de la Sectorul Relații Externe Bisericești, ca interpret.

În aceeași zi, Episcopul Majewski a depus o coroană de flori la mormîntul Patriarhului Justinian din biserica „Radu Vodă", în numele Bisericii sale și a Uniunii Internaționale a Bisericilor Vechi-Catolice. Aici a fost întîmpinat de P. S. Episcop-vicar Roman Ialomițeanul, de profesori și elevi ai Seminarului Teologic.

În ziua următoare, Episcopul Majewski a vizitat instituțiile centrale ale Patriarhiei Române: Tipografia Institutului Biblic, atelierele de la Schitul Maicilor și Mănăstirea Antim.

La prînz, Episcopul Majewski a fost primit de Î. P. S. Mitropolit Iustin al Moldovei și Sucevei, Patriarh Locotenent.

În continuare s-a vizitat Mănăstirea Cernica apoi oaspetele polonez, însoțit de P. C. pr. Cazan Teodor, consilier patriarhal, a plecat la Mănăstirea Curtea de Argeș, unde a fost întîmpinat de P. S. Episcop-vicar Gherasim Rîmniceanul și de soborul mănăstirii, în frunte cu P. Cuv. arhim. Ilarion Craioveanu.

Duminică, 1 mai, Episcopul Majewski a vizitat Seminarul teologic special, sala Manole și biserica Mănăstirii Curtea de Argeș, apoi a asistat la Sf. Liturghie săvîrșită de P. S. Episcop-vicar Gherasim Rîmniceanul în paraclisul Seminarului.

S-a vizitat apoi barajul Vidraru și biserica nou construită din satul Sălătruc, județul Rîmnic.

Luni, 2 mai, Episcopul Majewski a participat la o masă oficială oferită în cinstea sa de Î. P. S. Mitropolit Iustin, Patriarh Locotenent, la palatul patriarhal.

Î. P. S. Mitropolit Iustin și Episcopul Majewski au rostit toasturi în care au reliefat bunele raporturi ecumenice dintre Biserica Ortodoxă Română și Bisericile Vechi-Catolice din Uniunea de la Utrecht.

În aceeași zi, Exc. Sa Episcopul Tadeusz Majewski a părăsit capitala, reîntorcîndu-se la Varșovia.

*

Joi, 30 iunie 1977, Centrul arhiepiscopesc Sibiu a fost vizitat de rev. George H. Muedeking, redactorul revistei de mare tiraj: „Lutheran Standard, Official Publication of. The American Lutheran Church", care a sosit la Sibiu împreună cu soția. Oaspeții au fost însoțiți de d-l prof. Klein de la Episcopia Ev.-Lut. C. A. din Sibiu, fiind primiți la reședința mitropolitană de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care era înconjurat de P. C. vicar Traian Belașcu, P. C. cons. Gh. Papuc și P. C. pr. V. Bunea, directorul bibliotecii mitropolitane.

Î. P. S. Sa a făcut oaspeților americani o scurtă prezentare a vieții noastre bisericești, a ecumenismului din țara noastră, a originii și continuității poporului român, cu deosebire în Transilvania, după care s-a vizitat reședința și capela mitropolitană.

S-a servit apoi o mică gustare, după care oaspeții au vizitat Tipografia eparhială, Catedrala mitropolitană și Biblioteca mitropolitană, la fiecare obiectiv vizitat dîndu-li-se explicațiile cuvenite.

Un gest simbolic de o înaltă semnificație: „Miorița" — tradusă în sîrbește

Revista „Folclor" din capitala iugoslavă a publicat în 1974, în traducerea sîrbă, minunata noastră baladă „Miorița", traducerea datorîndu-se cunoscutei prietene a țării noastre, Vukosava Karanovici.

„Miorița" fusese premiată în 1972 prin UNESCO, iar în „Anul Internațional al Cărții" editura „Albatros" publica în București traducerile ei în limba: engleză, germană, rusă și spaniolă, adăugîndu-i totodată și o înregistrare sonoră printr-un disc „Electrecord" și o prezentare într-o scurtă prefață de prof. Zoe Dumitrescu-Bușulenga. „Miorița" ne aduce aminte de valorile netrecătoare ale spiritualității românești de dincolo de veacuri. Iată acum un nou prilej ca vecinii noștri să ne simtă și pe această cale parcă mai aproape, dincolo de apropierea geografică și istorică în care am conviețuit.

Mama traducătoarei a fost românca din părțile Sucevei. Simbolic semn de prețuire i-a închinat fiica! Bunurile culturale prezintă căi minunate de apropiere între popoare.

Lucrarea vrea să fie „un omagiu de iubire și stimă nemărginită, zice traducătoarea, pentru scumpa mea mamă, dar și pentru dragostea pe care o simte față de patria ei dragă. După moartea mamei, încheie patetic traducătoarea, n-am decît să continuu să traduc mai departe și alte lucrări, spre a face cunoscute lumii noastre cîte comori se ascund în literatura română".

Notăm că d-sa a mai tradus din clasicii noștri atît din Sadoveanu cît și din Rebreanu.

Prof. *T. Bodogae*

† Prot. icon. stavr. Gheorghe Cotoșman

În 12 ianuarie 1977 a trecut la cele veșnice, după o îndelungată suferință, protopopul iconom stavrofor dr. Gheorghe Cotoșman.

Născut la 6 octombrie 1904 dintr-o familie de țărani, Petru și Florica din Sînnicolaul Mare, jud. Timiș, a urmat în comuna natală cursurile școlii primare, după care a fost trimis de părinți să urmeze cursurile școlii normale din Arad. Răspunzînd chemării lăuntrice de a deveni slujitor al altarului Bisericii străbune, se înscrie la fosta Academie teologică din Arad.

Începînd cu anul 1927, timp de zece ani, a desfășurat o fructuoasă activitate pastorală la parohiile Jimbolia, unde a temeluit biserica și casa parohială și apoi la București, peste tot fiind mult apreciat și prețuit de enoriașii săi. A folosit acest răstimp și pentru desăvîrșirea pregătirii teologice, încunînd-o cu dobîndirea titlului de doctor în Teologie.

Ca o prețuire a calităților sale, în anul 1937 a fost numit profesor titular la Academia teologică din Caransebeș unde, timp de alți zece ani, a contribuit la formarea multor generații de preoți.

După reînființarea Mitropoliei Banatului a fost chemat să ocupe postul de consilier, iar din anul 1950 pînă în 1968, cînd s-a retras la pensie, pe aceea de vicar administrativ.

Protopopul dr. Gheorghe Cotoșman a făcut parte din șirul acelor slujitori ai Bisericii Ortodoxe Române care și-au legat numele de realizarea unora dintre visurile înaintașilor privind un scaun episcopal la Timișoara și reînființarea Mitropoliei Banatului. Cercetării și punerii în lumină a trecutului bisericesc bănățean i-a consacrat o mare parte din eforturile sale, publicînd numeroase studii.

În 14 ianuarie a. c. a fost prohodit de un sobor de preoți și diaconi, panegricul fiind rostit de P. C. pr. Ilie Maier, vicar administrativ eparhial, din Timișoara, apoi corpul neînsuflețit a fost depus la cripta familială din cimitirul parohiei Timișoara I.

Aflat departe de orașul de reședință în acele momente Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului a trimis îndureratei familii o telegramă, exprimînd compasiunea și sincerul regret pentru pierderea suferită.

Din învățăturile Sf. Ioan Gură de Aur

— Cel ce este convins că n-a făcut nimic mare, oricîte ar face, numai acesta este cu adevărat cel ce se smerește, cel ce nu crede că încă a ajuns desăvîrșit.

— Nimic nu este atît de trebuitor ca curăția vieții, nimic nu este atît de armonios și plăcut ca viața cinstită, nimic nu este atît de potrivit ca virtutea.

— Niciodată nu vei practica virtutea dacă nu o vei iubi. (Pentru a lucra binele, cu folos, trebuie săl- iubim mai întîi.)

— Liniștea o vei găsi numai acolo unde oamenii viețuiesc cu dreptate și întovărășiți de virtute. Lacomul, de pildă, niciodată nu se va împăca cu un alt lacom.

— Pentru aceea ți-a dat Dumnezeu gură și limbă, ca să edifici pe aproapele, dar cînd tu strici în loc să zidești, mai bine este a tăcea și niciodată a nu mai vorbi. Pentru că și mîinile zidarului sînt demne de tăiat, dacă în loc să clădească, ele strică.

— De nu va fi cineva supus și respectuos față de părinții săi, acela niciodată nu va fi blînd și îngăduitor cu alți oameni. Dar și părinții culeg cei dintîi roadele, dacă cresc pe copii lor obraznici, nerușinați, neascultători, bădărani.

— Nimeni să nu nădăjduiască cele bune, dacă n-a făcut bine, chiar de ar avea mii de strămoși drepți și buni.

— Să fim pentru cei de aproape ai noștri, ceea ce voim să fim pentru noi înșine.

REDACȚIA: Secția culturală a Consiliului Arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poștală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 125 Sibiu, 15 septembrie 1977 Nr. 35—36

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă, P. O. Box 136-137 — telex: 11226, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 3.

Credinţa noastră

60. Sinoadele ecumenice (II)

Frămîntările continuă şi după al patrulea Sinod ecumenic. Lumea creştină se împarte între ortodocşi şi monofiziţi. In această vreme se ducea la Constantinopol a treia dispută pentru ortodoxia lui Origen. Acum era împărat Justinian. Împărăteasa Teodora susţinea unul dintre curentele eretice şi liniştea nu s-a putut restabili. Între timp împărăteasa Teodora moare. Împăratul Justinian în înţelegere cu Vigiliu patriarhul Romei aflat atunci la Constantinopol şi cu patriarhul Eutihie al Constantinopolului convoacă în anul 553 *al 5-lea Sinod ecumenic la Constantinopol.* Sinodul s-a întrunit în luna mai în prezenţa patriarhilor ecumenici Eutihie al Constantinopolului, Apolinarie al Alexandriei, Domnus al Antiohiei şi Eustatie al Ierusalimului; cu 153 episcopi greci şi latini. Sinodul şi-a deschis şedinţa, a recunoscut hotărîrile Sinodului anterior, cum era obiceiul. A condamnat „cele trei capitole": Teodor din Mopsuestia este condamnat personal cu întreaga sa operă, iar Teodoret din Cir şi Ibas din Edessa sînt condamnaţi parţial. Era condamnat Origen, Didim cel Orb şi Evagrie Ponticul pentru că susţineau învăţătura greşită despre apocatastază (Restabilirea tuturor oamenilor şi încetarea muncilor iadului).

Au fost condamnaţi definitiv Arie, Macedonie, Apolinarie, Nestorie, Eutihie şi Origen. Iar condamnarea „celor trei capitole" s-a făcut în mod ortodox. Vigiliu care nu participase la Sinodul al 5-lea recunoaşte hotărîrile luate, dar în drum spre Roma moare. Urmaşul său Pelagiu, care fusese şi el la Constantinopol, cere episcopilor din Apus să recunoască Sinodul al 5-lea şi astfel a fost recunoscut de peste 3000 de episcopi, cu excepţia episcopilor din Veneţia şi Istria, care s-au constituit în Patriarhia din Aquileia şi mai tîrziu au revenit la Ortodoxie.

Liniştea nu s-a putut restabili nici după acest sinod. În răsăritul imperiului Bizantin apărea pericolul arabo-mahomedan. Împăratul Heraclie caută să-i aprobe pe monofiziţii care promit reintegrarea în Biserica Ortodoxă, dacă se acceptă formula propusă de ei — o formulă de compromis —. Formal pentru această formulă erau patriarhii Sergiu, Kir al Alexandriei, Teodor din Faran şi alţii. Dar Sofronie al Ierusalimului respingea teza ca neortodoxă. Atunci împăratul Heraclie emite în anul 638 un edict numit „Ekthesis", prin care interzicea orice discuţie şi formula o altă teză tot neortodoxă. Împotriva acesteia se ridică patriarhul Sofronie al Ierusalimului şi Maxim Mărturisitorul care a denumit formula de compromis drept o erezie monotelită. Împăratul Constant al II-lea a emis în anul 648 un edict numit „Typos" în care retractează teoria înaintaşului său, dar interzice categoric orice discuţie asupra acestei chestiuni. Opoziţia se întăreşte cînd alături de Maxim Mărturisitorul trece şi papa Martin I care în apărarea tezei hristologice susţine o formulă nouă: că Duhul Sfînt purcede „şi de la Fiul", ceea ce a trezit ripostă vehementă la bizanţ. Bizantinii i-au reproşat lui Martin că a alterat simbolul credinţei şi a nesocotit hotărîrile Sinodului II şi IV ecumenic care au interzis orice adaus la Simbolul Credinţei. Maxim caută să-l apere pe Martin, dar amîndoi au fost condamnaţi în anul 650. Frămîntarea nu a rămas izolată. Unii din Mesopotamia nemulţumiţi de frămîntările monofizite au căutat o revenire la simplitatea apostolică. Acestei idei îi dă curs Constantin din Samosata, mişcarea fiind numită „paulicianism", căci avea ca ghid epistolele pauline şi Sf. Evanghelie după Luca. Ei respingeau unele taine, cultul Maicii Domnului, al Sfinţilor, al Sf. Cruci, al icoanelor, al moaştelor, posturile şi monahismul. În aceste condiţii împăratul Constantin al IV-lea a convocat în anul 680 *Sinodul al 6-lea ecumenic la Constantinopol.*

Au participat delegaţii celor cinci patriarhii şi 174 episcopi. Sinodul repetă formula dată de Sinodul al 4-lea ecumenic cu privire la persoana divin-umană a lui Hristos, completînd-o. Apoi condamnă pe Sergiu, Kyr, Teodor, Pyr, Pavel şi Onoriu de la Roma care au acceptat compromisul şi depune pe patriarhul Macarie al Antiohiei care era şeful monoteliţilor. Aceştia s-au retras la mănăstirea Maron din Liban şi au primit numele de maroniţi. Constatînd că Sinoadele 5 şi 6 ecumenice n-au dat canoane, împăratul Justinian al II-lea a convocat în anul 692 în aceeaşi sală boltită un Sinod ecumenic care a primit numele de „Al 5-6-lea —, pente-hex, quinixex. Au fost de faţă 240 episcopi şi Sinodul a formulat 102 canoane, dintre care canonul 2 a rînduit ca obligatorii canoanele apostolice, ale sinoadelor locale, ale sinoadelor ecumenice şi ale unor Sfinţi Părinţi. Prin canonul 36 se reconfirma Pentarhia Patriarhală; iar în altele erau respinse pentru prima dată în mod oficial unele obiceiuri apusene fără să fi informat despre aceasta pe foştii patriarhi din răsărit — care sînt: postul sîmbăta, mîncarea sîngelui de animale sugrumate, mîncarea de ouă şi lapte în postul mare, reprezentarea Mîntuitorului ca Miel şi celibatul. Totodată s-a hotărît ca episcopii să trăiască în celibat absolut, proveniţi din monahi sau din clerici văduvi care un timp erau trimişi la mănăstire. Diaconii şi preoţii să trăiască în căsătorie. S-a rînduit şi portul clerical, arătîndu-se că lăsarea bărbii face parte din portul unui cleric ortodox. La început episcopul Romei n-a înţeles rolul acestui sinod, dar mai tîrziu Adrian I a recunoscut aceste canoane ca provenind de la Sinodul al 6-lea ecumenic, în sesiunea a 2-a trulană — numele sălii boltite în care s-a ţinut.

Frămîntarea iconoclastă: Monofiziţii nu s-au liniştit susţinînd mai departe teza lor cu privire la persoana Mîntuitorului, respingînd şi reprezentarea iconografică a Mîntuitorului socotind întreaga cinstire a icoanelor ca idolatrie. Ei se bazau pe porunca a 2-a din Decalog. Unii scriitori mai vechi, ca Eusebiu al Cezareii şi Epifanie din Salamis aveau rezerve faţă de icoane iar Grigorie cel Mare le-a subliniat rolul pedagogic. Totuşi Sf. Atanasie cel Mare, Sf. Ioan Gură de Aur, Sinodul al 6-lea ecumenic şi Ioan din Tesalonic au subliniat necesitatea cultică a sf. icoane pentru că ele mijlocesc legătura intuitivă între credincioşi, Mîntuitorul şi sfinţi. Monofiziţii refuză recunoaşterea sfintelor icoane şi sînt sprijiniţi de împăratul Leon al III-lea Isaurul care şi-a luat ca sfetnici pe unii episcopi monofiziţi. Astfel, se dezlănţuie iconoclasmul. Împăratul dispune arderea icoanelor, dar patriarhul Gherman şi papii Grigorie al II-lea şi Grigorie al III-lea se opun, urmează biruri grele şi măsuri aspre. Un răspuns cumpănit, teologic l-a dat Sf. Ioan Damaschinul prin două cuvîntări în care lămureşte problema, arătînd că credinciosul nu se închină icoanei ca atare, ci sfîntului reprezentat prin icoană. El mai arată că sfintele icoane îndeplinesc în Biserică un rol împătrit: didactic — de a învăţa; estetic — de a înfrumuseţa; latreutic — de a sluji cultului; şi haric — de a mijloci harul dumnezeiesc. Sfîntul Ioan Damaschinul a precizat totodată că nu este îngăduit împăratului să legifereze de capul său în Biserică. Leon al III-lea moare şi îi urmează Constantin al V-lea, prigonitor şi mai fanatic al icoanelor. Aşa au căzut pradă multe din vechile picturi de icoane sfinte care erau ţinute în taină. Împăratul Leon al IV-lea credea că iclonoclasmul a biruit dar a văzut că însăşi împărăteasa Irina se închina la icoane. El moare şi împărăteasa Irina preluînd regenţa dă libertate icoanelor şi înlătură pe patriarhii iconoclaşti. Ea a sprijinit candidatura iconodulului (închinător la icoane) Tarasie la scaunul de patriarh şi *convoacă al 7-lea Sinod ecumenic care se ţine în anul 787 la Niceea.* La acest Sinod participă 360 episcopi şi 130 egumeni. Ca bază de discuţie s-a luat definiţia Sf. Ioan Damaschinul, au fost iertaţi unii episcopi şi s-a formulat următoarea dogmă: „Este permis, util şi bine plăcut lui Dumnezeu a face icoane religioase şi a le venera. Dar această venerare este numai cinstire — închinare cu respect, în greceşte: time, proskinesis —, iar nu adorare, în greceşte — latria —, care se cuvine numai lui Dumnezeu." Pentru îndreptarea situaţiei primite de la iconoclaşti s-au mai formulat 22 de canoane. Hotărîrile Sinodului au fost comunicate la Roma care le-a acceptat. Dar împăratul Carol cel Mare al francilor s-a supărat că la Sinod n-a fost invitat şi el cu episcopii săi. Deci, el nu voia să ştie că pentru Europa Apuseană reprezentantul Bisericii era papa. Acest împărat a scris mai multe teze iconoclaste, a obligat adoptarea lui „Filioque" în Simbolul Credinţei dar papa Leon al III-lea a refuzat aceasta şi a dat ordin ca Simbolul Credinţei să fie săpat pe 2 plăci de argint fără adaosul incriminat şi să semneze aşa: „Aceasta am pus-o eu Leon din dragoste şi ca garanţie a religiei ortodoxe." Sinodul de la 843 se consideră pe sine o continuare a Sinodului al 7-lea ecumenic şi de aceea a făcut o suprapriviere asupra tuturor ereziilor care au frămîntat Biserica de-a lungul veacurilor. Astfel, compune un Sinodic — decizie sinodală — în care condamnă pe toţi ereticii, începînd cu Simon Magul şi terminînd cu ultimul iconoclast, exprimînd bucuria că toate ereziile au fost înfrînte datorită trăiniciei Ortodoxiei. În amintirea acestei biruinţe asupra tuturor ereziilor, Sinodul a hotărît ca prima Duminică din Postul Mare în care Sinodul s-a bucurat de această biruinţă de atunci la data de 11 martie 843 să fie numită „Duminica Ortodoxiei". Sinodiconul să fie citit de atunci înainte, ca să fie avertisment pe viitor că orice erezie va fi biruită de Ortodoxie. Este deci firesc ca Duminica Ortodoxiei să încheie episodul istoric al sinoadelor ecumenice. Dar din cauza înstrăinării lui Carol cel Mare de Bizanţ, proclamarea Duminicii Ortodoxiei a rămas mărginită la Răsărit, iar Apusul latin nu a mai participat la această bucurie pentru că în acel an imperiul Franciei se frîngea în trei regate.

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

O grandioasă sinteză istorică a ţării şi oamenilor ei:
Opera lui Sadoveanu

Lumea operei lui Sadoveanu, de Pompiliu Marcea, e o vastă analiză a tipurilor de personaje şi a cadrului istoric şi geografic în care ele trăiesc, reprezentînd autentic speţa şi istoria, într-un moment de îndoială a criticii noastre: se mai poate spune ceva nou şi instructiv despre imensa creaţie a acestui titan al literelor româneşti?

Ca unul care l-am cunoscut şi studiat pe acest mare meşter al cuvîntului luîndu-i un interviu asupra procesului său de creaţie, în 1955, deci poate ultimul interviu asupra acestei teme esenţiale a culturii noastre, sînt bucuros să consemnez aici un succes real al istoriei şi criticii noastre

(Continuare în pag. 3)

De vorbă cu credincioşii

Despre sfinţi

— Părinte, mi-aţi amintit despre sfinţi şi că ei înţeleg mai bine lucrurile cele despre Dumnezeu. Cine sînt aceşti sfinţi?

— Fiule, sfinţii sînt oameni ca şi noi, dar care cu dar de la Dumnezeu au dus o viaţă curată, unii dobîndind darul facerii de minuni. De asemenea trupurile unora dintre ei au rămas neputrezite şi se arată făcătoare de minuni. Ei sînt ca un fel de fraţi mai mari, care ne ajută prin pilda vieţii şi rugăciunile lor, să mergem pe calea poruncită nouă de Dumnezeu. Multe texte biblice vorbesc despre sfinţi şi puterea lor.

Dacă luăm bine seama, observăm că nu toţi au acelaşi dar.

— Aşa este, părinte, dar unii dintre noi spun că în Faptele Apostolilor 10 cu 26 se spune că Sf. Apostol Petru a ridicat pe sutaşul Corneliu, iar în Apocalipsă 19, 10 îngerul ridică pe Sf. Ioan Evanghelistul, care s-a aplecat înaintea lui. Deci, zic ei, numai lui Dumnezeu să ne închinăm.

— Fiule, Sf. Apostol Petru din smerenie ridică pe Corneliu sutaşul pentru că adevărata închinare numai lui Dumnezeu o datorăm. Pe sfinţi îi cinstim.

Dacă vrei să te minunezi, mergi la unele biserici din ţara noastră şi vei vedea trupuri de sfinţi neputrezite, deşi sînt de sute de ani. La Iaşi, Cuvioasa Maica noastră Paraschiva, la Bucureşti: Sf. Dimitrie Basarabov, la Suceava: Sf. Ioan cel Nou, iar la Argeş, Sf. Mucenită Filofteia.

— Mare minune este aceasta, părinte.

— Mare, fiule, şi o poţi vedea şi tu şi alţii cu ochii. Mai mult, trebuie să ştii că Mîntuitorul ne învaţă să cinstim pe tot omul. Şi ce frumos este şi folositor, fiule, să cinsteşti pe oricine, căci tot omul este făptura lui Dumnezeu. Deci, dacă trebuie să cinsteşti pe oricine, cu atît mai mult pe Sfinţi. Dar vedem pînă unde ajunge mintea noastră de multe ori. Că nici chiar pe Născătoarea de Dumnezeu nu o cinsteşte spunînd că este o femeie ca orice femeie.

Învăţătura Sfintei noastre Biserici socoteşte pe Maica Domnului cea mai sfîntă dintre toţi sfinţii. Pe ea a ales-o cerul, deci e aleasa cerului, nu e o femeie de rînd. Ea se roagă pentru noi şi e ascultată de către oricine. Ea a născut pe Dumnezeu. Din trupul ei s-a luat trupul lui Hristos-Domnul şi de la Duhul Sfînt. L-a crescut, l-a iubit, ca nimeni altul; toţi au fugit de lîngă cruce, a rămas numai ea, care cu adevărat îl iubea. Sfînta Scriptură o numeşte „Poarta Cerului" (Facere 28, 17), o preamăreşte: „Femeie învăluită cu soarele, luna sub picioare şi cu o cunună de 12 stele pe cap" (Apocalipsă 12, 1). Şi în alt loc zice: „Împărăteasa stă de-a dreapta Ta îmbrăcată şi împodobită cu aur de ofir" (Ps. 44, 11). Vezi, fiule, ce frumos vorbeşte Sfînta Scriptură despre Maica Domnului. Sfînta noastră Biserică ne învaţă că ea a fost pururea Fecioară. „Iată Fecioara va lua în pîntece şi va naşte fiu" (Isaia 7, 14). A rămas Fecioară în timpul naşterii. „Înainte de a avea dureri ea a născut" (Isaia 66, 7). Şi a rămas Fecioară după naştere. Şi a zis Domnul: „Poarta aceasta va rămîne închisă şi nu se va deschide şi nici un om nu va intra prin dînsa, căci Domnul Dumnezeul lui Israel a intrat prin ea şi ea va fi închisă" (Ezechil 44, 2).

Deci, pe drept cuvînt, o preamărim în rugăciunile Sf. Liturghii: „Preacurata, Preasfînta, Preabinecuvîntata, Mărita Stăpîna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi Pururea Fecioara Maria."

— Înţeleg, părinte, cinstea ce se cuvine Maicii Domnului. Dar azi, vorbind cu unii mi-au citit din Sfînta Scriptură că Mîntuitorul Iisus Hristos ar mai fi avut fraţi.

Aşa scrie la Matei 12, 46; Marcu 6, 3; Luca 8, 19.

— Este drept, fiule, că aşa scrie în Cartea Sfîntă despre fraţii Domnului. Dar trebuie să înţelegi cine sînt fraţii Domnului.

La evrei, cuvîntul de frate avea un înţeles mai larg; nu numai cei de un tată şi de o mamă erau fraţi, ci fraţi se numeau şi rudele mai îndepărtate. Ascultă ce scrie Cartea Sfîntă: „Iar Avraam a zis către Lot să nu ne certăm că sîntem fraţi" (Facere 13, 8). Citeşte şi vezi că Lot era nepotul lui Avraam. Şi cu toate acestea se numesc fraţi. În alt loc se zice despre fiii lui Chiş că erau fraţi cu fiicele lui Eliazar (I Paralip. 23, 22). Cum să fie fraţi fiii lui Chiş cu fiicele lui Eliazar. Totuşi se numesc fraţi. Cred că înţelegi că pe vremea Mîntuitorului şi rudele mai îndepărtate se numeau fraţi. Apoi trebuie să iei seama că niciunde în Sfînta Scriptură fraţii Domnului nu sînt numiţi fiii Născătoarei de Dumnezeu. Aşa cum au vestit proorocii, Născătoarea nu a mai născut alţi copii. Ei sînt veri sau alte rude după trup, ale Mîntuitorului Hristos, fii ai unor rude ale Maicii Domnului.

Noi rămînem deci la aceea ce ne învaţă Sfînta Scriptură şi Sfînta Biserică: Născătoarea de Dumnezeu nu a avut alţi copii. La plinirea vremii a trimis Dumnezeu pe Unul născut Fiul Său, Unul născut din Femeie (Gal. 4, 4). Să rămînem dar în credinţa înaintaşilor noştri, să cistim pe cea mai cinstită decît Heruvimii şi mai mărită fără de asemănare decît Serafimii, care fără stricăciune pe Dumnezeu-Cuvîntul l-a născut.

Pr. *I. Mihălţan*

Pîinea noastră

Sfînta Scriptură, în bogăţia sa de idei şi învăţături sfinte, nu putea să nu cuprindă şi elementul esenţial al vieţii trupeşti, de care însuşi Dumnezeu s-a îngrijit încă înainte de a-l crea pe om, „pîinea cea de toate zilele". Desigur că în Sf. Scriptură, cuvîntul pîine are multe sensuri.

Pentru evreii Vechiului Testament, pîinea era simbol al legăturii dintre Dumnezeu şi credincioşii Săi după învăţătura lor. De la Dumnezeu spre om pîinea este dar, iar de la om spre Dumnezeu pîinea este recunoştinţă. Prinosul de pîine şi vin făcut de împăratul Melchisedec lui Dumnezeu a fost inspirat de gîndul de recunoştinţă, iar pîinea de pîrgă făcea parte din prinosul adus la „Sărbătoarea Săptămînilor". Omul credincios se simte în atenţia lui Dumnezeu; se întoarce deci către El prin prinosul adus ca jertfă Dătătorului a toate.

În istoria revelaţiei, pîinea joacă un rol deosebit. Dumnezeu îi porunceşte lui Moise: „Şi vei pune pe masă pîinile punerii înainte." Pîinea deci este jertfa cea mai plăcută lui Dumnezeu. Oamenii iubitori de Dumnezeu ştiau acest lucru şi de aceea ei şi-au arătat credinţa şi dragostea faţă de El prin pîine. Aşa a făcut Avram cînd a fost vizitat de cei trei tineri (Sfînta Treime) la stejarul Mamvri; el i-a întîmpinat cu pîine şi vin. Jertfa pîinii era cea mai curată şi mai plăcută adusă lui Dumnezeu pentru că, în ea, se concentrează, se fructifică darul lui Dumnezeu cu munca omului. Pîinea constituie substanţa jertfei zilnice pe care omul trebuie să o aducă lui Dumnezeu ca semn că fiecare zi o datorăm Lui şi că, din darul primit, trebuie să dăm Aceluia de la care vine darul. „Ale Tale dintru ale Tale, Ţie aducem de toate şi pentru toate."

Din seara sfîntă a Cinei celei de Taină, pîinea capătă însă noi şi multiple înţelesuri. Ea nu mai rămîne îmbrăcată în haina simbolurilor, ci primeşte şi cununa supremă a transformării, a prefacerii în însuşi Trupul lui Iisus Hristos. Pîinea devine astfel element strict necesar nu numai vieţii noastre trupeşti, ci şi vieţii noastre sufleteşti, mîntuirii noastre — cea spre fiinţă, cea spre existenţă — „dă-ne-o nouă astăzi".

Metamorfoza pîinii repetă viaţa în toată complexitatea ei. Privind la bobul de grîu, la apa curată de izvor cu care se uneşte spre jertfă, ne gîndim la Cel din care răsar şi în care se varsă toate, ne gîndim la bucăţica de prescură învelită în pînza albă de in, cu care credincioşii noştri mai ales se îndreaptă de atîta timp spre altarul străbun, pentru înmulţirea pîinii, spre viaţă. Mîna lor este tremurîndă de truda zilnică, dar inima plină de nădejdi spirituale, pentru efectul împlinirii darurilor, pentru împărtăşirea din propriul dar, pentru conlucrarea cu Pîinea Vieţii. Creştinul se urcă cu pîinea în mînă pe treptele vieţii veşnice, a vieţii curate, ştiind că pîinea, pentru el, este izvor de tărie şi mîntuire. Pîinea este rugăciune, iar rugăciunea este pîine.

Dumnezeu este iubire, este bunătate, lumină, dreptate, viaţă; prin pîinea pe care o cerem zi de zi de la El, cerem o picătură din aceste nepreţuite daruri. Noi credem că pîinea este fructul dragostei dintre Dumnezeu, om şi natură şi de aceea Dumnezeu însuşi s-a lăsat nouă — spre unire cu El — sub forma pîinii. Aceasta este marele nostru favor, rezultat al dragostei divine faţă de propria-i creatură; de a se lăsa pe Sine creaturii spre curăţire, spre ridicare din păcat, spre îndumnezeire. După credinţa noastră, pîinea este loc de întîlnire a omului cu Dumnezeu însuşi.

Pentru perpetuarea vieţii, omul trebuie să-şi îndrepte zilnic buzele spre bucăţica de pîine. Ea îi dă puteri pentru a doua zi, ea îi regenerează trupul. Cu atît mai necesară este împărtăşirea cu „Pîinea Vieţii", cu Iisus Hristos prin Sf. Împărtăşanie, pentru a primi energia spirituală necesară urcării spre chipul „omului desăvîrşit". Unirea directă cu Hristos-Domnul se poate face pe această cale a pîinii. Creştinul nu poate să trăiască fără Iisus Hristos aşa cum trupul nu poate să trăiască fără pîine. Viaţa aceasta de unire cu Mîntuitorul Iisus Hristos este „pîinea" zilnică a creştinnului, este viaţa „în" Hristos, de care Sf. Apostol Pavel ne vorbeşte mereu în epistolele sale. Numai după o astfel de viaţă, hrănită în permanenţă cu „Pîinea Vieţii", creştinul simte cu adevărat că nu mai trăieşte el, ci Hristos trăieşte în el. Pentru creştin pîine mai înseamnă aducere aminte, pomenire, recunoştinţă, binecuvîntare. Pîinea este Patria, glia mumă. Pîine este zîmbetul şi lacrima noastră, pîine este sănătatea, copiii, pacea, iubirea, liniştea, rugăciunea fierbinte, glasul clopotului, munca, prietenia... „Că toată darea şi tot darul de sus este, pogorînd de la Tine, Părintele luminilor..."

Tot ceea ce cerem şi tot ceea ce primim — chiar fără să cerem — este pîine, este dar spre viaţă. Chiar şi darurile coborîte asupra pămîntului şi asupra animalelor sînt date pentru om, din dragoste pentru el, cununa întregii creaţiuni.

Ce poate fi mai măreţ şi mai copleşitor decît să primeşti pe Cel Neîncăput, într-o fărîmă de pîine şi o picătură de vin, care nu mai este pîine şi nu mai este vin ci, prin rugăciunea preotului la Sf. Liturghie, şi binecuvîntarea Părintelui ceresc, sînt însuşi trupul şi sîngele Mîntuitorului Iisus Hristos.

Diac. *Simion Felecan*

Temeiuri ale învăţăturii noastre de credinţă

Sfînta taină a Nunţii

— „Şi a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut, bărbat şi femeie. Şi Dumnezeu i-a binecuvîntat, zicînd: fiţi rodnici şi vă înmulţiţi şi umpleţi pămîntul" (Facere 1, 27—28).

— „Şi a zis Domnul Dumnezeu: nu e bine să fie omul singur, să-i facem ajutor potrivit pentru el" (Facere 2, 18).

— „N-aţi citit că cel ce i-a făcut de la început i-a făcut bărbat şi femeie. Şi a zis: pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa şi vor fi amîndoi un trup. Deci, ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu despartă. Ei i-au zis Lui: Pentru ce, dar, Moise a poruncit să-i dea carte de despărţire şi s-o lase? El le-a zis: pentru învîrtoşarea inimii voastre, dar din început n-a fost aşa. Iar eu zic vouă, că oricine va lăsa pe femeia sa, afară de cuvînt de desfrînare, şi se va însura cu alta, săvîrşeşte adulter şi cine se va însura cu cea lăsată săvîrşeşte adulter (Matei 19, 4—9; Marcu 10, 11—14).

— „Femeia măritată e legată, prin lege, de bărbatul său, atît timp cît el trăieşte, iar dacă i-a murit bărbatul este dezlegată de legea bărbatului. Deci trăindu-i bărbatul, se va numi adulter dacă va fi cu alt bărbat" (Rom. 7, 2—3).

— „Din cauza desfrînării, fiecare să-şi aibă femeia sa şi fiecare să-şi aibă bărbatul său. Bărbatul să-i dea femeii iubirea datorată, asemenea şi femeia bărbatului... Celor ce sînt căsătoriţi, le poruncesc, nu eu, ci Domnul: femeia să nu se despartă de bărbat! Iar dacă s-a despărţit, să rămînă nemăritată, sau să se împace cu bărbatul său, tot aşa, bărbatul să nu-şi lase femeia... Dacă un frate are o femeie necredincioasă, şi ea voieşte să vieţuiască cu el, să nu o lase. Şi femeia dacă are bărbat necredincios şi el voieşte să vieţuiască cu ea, să nu-şi lase bărbatul. Căci bărbatul necredincios se sfinţeşte prin femeia credincioasă şi femeia necredincioasă se sfinţeşte prin bărbatul credincios" (I Cor. 7, 1—14).

— „Te-ai legat cu femeie? nu căuta dezlegare. Te-ai dezlegat de femeie? Nu căuta femeie" (I Cor. 7, 27—28).

(Continuare în pag. 4)

O grandioasă sinteză istorică a ţării şi oamenilor ei

(Urmare din pag. 1)

actuale, concretizat în cartea lui P. Marcea, care cu justeţe şi realism ne previne de la început: „În ceea ce ne priveşte, am abordat, în încercarea de faţă, problema umanităţii din opera lui Sadoveanu, pornind de la un anumit scepticism faţă de tehnicismul unei părţi a criticii actuale care, judecînd operele scriitorilor, mai vechi sau mai noi, insistă disproporţionat asupra compoziţiei, viziunii asupra naturii, meşteşugului etc., şi mai puţin asupra oamenilor. Or, aici cititorul întîlneşte tocmai ceea ce nu găsea decît fragmentar şi cu totul sumar în alte cărţi despre Sadoveanu: categoriile de personaje care, populînd opera scriitorului, recompun în dimensiunile istoriei şi geografiei româneşti viaţa societăţii noastre; aceste categorii de personaje analizate de autor, cu excelente citate şi asocieri de idei, sînt, în ordinea capitolelor: femei, ţărani, boieri, muncitori, intelectuali, tîrgoveţi şi orăşeni, ciobani, pădurari, vînători, pescari, haiduci-lotri, morari, arivişti, oşteni, soldaţi-ofiţeri, domnitori, feţe bisericeşti, copii. La aceste capitole (distonant pare doar acela despre arivişti, care nu ţin totuşi de categoriile bine delimitate enunţate) se adaugă mici studii despre numele proprii, despre „o metaforă sadoveniană“, obiectivitate şi comprehensiune etnică şi, finalul, „încercare de portret al autorului“, adică al lui Sadoveanu. „Această extraordinară diversitate tipologică — scrie P. Marcea — este în acelaşi timp legată de istorie şi de spaţiu precis determinat, fiind prin urmare datată şi localizată, ceea ce măreşte capacitatea ei cognitivă şi-i dă acel suport de veridicitate pe care de totdeauna marile opere l-au conţinut.“ De aceea, folosind terminologia lui Vianu: localizare şi datare prin limbaj în primul rînd, am fi aşteptat în această analiză pertinentă, elegant prezentată cititorilor, un capitol sintetic despre marea artă literară a lui Sadoveanu, fie chiar reproducînd unele opinii ale marelui scriitor (aşa cum am putut să le consemnez în 1955 în revista Limba română, cu acele insistenţe sadoveniene asupra problemelor cheie ale limbajului literar, admirabil formulate de scriitor şi în cele două conferinţe memorabile, şi ele au fost „cîntecul lebedei“ — de la Academie, în 1—2 martie 1955, vorbindu-ne atunci despre „limba literară“ şi despre „limba povestirilor istorice“) şi ilustrîndu-le cu material concret, atît de strălucit şi de divers din scrierile impresionante ale lui Sadoveanu.

În final ni se spune cu dreptate despre scriitorul artist al limbii române că „ne aminteşte, înainte de orice, Patria, vatra strămoşească locul unde ne-am născut şi ne naştem, unde am trăit şi trăim, împlinindu-ne destinul nostru sub soare. Nu există alt scriitor român care să fie atît al patriei sale ca Sadoveanu, care să-i zugrăvească şi să-i cînte, în culori inimitabile, peisajul ei natural de o unică frumuseţe (...) Am putea spune, într-un fel, că Sadoveanu este un dar al naturii româneşti, într-atît peisajul nostru autohton şi-a definit originalitatea prin scrisul său. Fără el ne-am cunoaşte mai puţin ţara în care trăim“.

Este un titlu de mare noblete şi de aceea ne reîntoarcem, ca Anteu, mereu la astfel de opere pentru a prinde puteri sufleteşti noi, pentru că istoria şi arta sînt adevărate izvoare de întremare şi un imbold la dăruire generoasă pentru progresul semenilor şi al patriei noastre.

După un deceniu de cînd insistasem asupra acestei opere pentru a-i defini „originalitatea stilistică“, deci puterea expresivă a artei lui Sadoveanu, am recitit cu mare satisfacţie cartea colegului P. Marcea şi sînt bucuros să-i subliniez meritele, îndemnînd la lectura ei, atît de folositoare, de reconfortantă.

Gh. Bulgăr

Chipuri de preoţi de altă dată

Prot. ZAHARIA BOIU

Secolul al 19-lea a scos pe arena vieţii transilvănene o gamă bogată de intelectuali frămîntaţi de problemele obştei din care făceau parte, „înfrăţiţi în cuget şi simţire“ cu poporul de clăcaşi, cutezători şi capabili de muncă neostoită pentru triumful înnoirilor cerute de setea de lumină şi dreptate. Între aceştia se află şi protopopul sighişorean Zaharia Boiu, tatăl pedagogului, poetului şi predicatorului cu acelaşi nume.

Z. Boiu s-a născut la 1800 în Hetiurul din apropierea Sighişoarei, ca fiu al preotului localnic Moise Boiu. Rămînînd orfan de tată la vîrsta de patru ani, a fost crescut de entuziastul preot sighişorean Şt. Bălaş, care l-a călăuzit spre îmbrăţişarea carierii de învăţător sau preot, învăţîndu-l „citirea, scrierea..., cîntările şi rînduiala bisericii“. A urmat apoi la Sibiu „cursul de pedagogie“ şi seminarul. Înarmat cu două diplome obţinute cu calificativul maxim şi înzestrat cu multă stăruinţă în realizarea unor scopuri superioare, Z. Boiu a păşit apăsat pe drumul ascensiunii în Sighişoara, unde, ca învăţător, preot şi protopop, a depus o activitate demnă de a fi cunoscută.

Ales învăţător (prin 1821) şi convins de necesitatea ridicării culturale a obştei româneşti, Boiu a depus o activitate didactică atît de intensă şi rodnică încît, la numai cîţiva ani, clăcaşii, recunoscători, l-au ales şi diacon al lor iar autoritatea guvernamentală habsburgică a considerat şcoala aceasta singura şcoală „poporală“ românească bună din ţinutul Tîrnavelor. Cu multă energie şi dăruire sufletească „a dăscălit şi diaconit“ pînă în toamna anului 1828, cînd a fost preoţit pentru postul al doilea al parohiei sighişorene.

Ajungerea lui Boiu în postul de paroh „primar“, la 1833, i-a dublat gîndurile şi eforturile necesare colectivităţii etnice şi confesionale şi instituţiilor acesteia.

Boiu, adevărat urmaş al energicului preot Bălaş, a înnodat firul rupt al hărniciei. Lămuriţi şi stimulaţi, parohienii au reparat biserica, au înzestrat-o cu obiectele de cult necesare, i-au făcut gard împrejur şi în grădina ei, împrejmuită şi ea din nou, au plantat puieţi de pomi fructiferi. Tot la stăruinţa lui Boiu, a fost adus în Sighişoara, la 1836, şi ajutat Nicolae Stan, învăţătorul care în scurtă vreme va face ca şcoala să fie din nou vestită în ţinutul Tîrnavelor, chiar să fie înălţată de guvernul transilvănean la nivelul şcolilor elementare orăşeneşti ale popoarelor conlocuitoare.

Investit protopop în toamna anului 1848, Boiu s-a situat ferm pe linia de străduinţă multilaterală a lui Şaguna, ierarhul cu o excepţională forţă de muncă şi pricepere pentru ridicarea românilor transilvăneni.

Cu deplina înţelegere a misiunii lui înnoitoare şi înzestrat cu un temperament pasionat, protopopul Boiu şi-a lărgit şi înteţit activitatea pe tărîm bisericesc şi şcolar. Mai mult: el a voit şi a izbutit să rămînă decenii de-a rîndul catehetul tinerimii române din toate şcolile sighişorene şi directorul celei române, deşi avea un protopopiat dificil.

Catehet la şcolile Sighişoarei, Boiu a urmărit îndeaproape ca şcolarii să satisfacă îndatoririle religioase şi morale şi să asimileze conţinutul tuturor materiilor de învăţămînt. El era conştient că numai înarmarea tinerimii cu o puternică platoşă spirituală poate da tărie luptei împotriva asupririi multilaterale din acel timp, poate da oameni care să corespundă aspiraţiilor obştei româneşti din acea vreme.

Boiu a obţinut dreptul de cumpărare a unei case în inima Sighişoarei, în cetate, pentru nevoile şcolii primare ortodoxe care funcţiona într-un loc total periferic şi avea o singură sală de învăţămînt şi aceea necorespunzătoare — şi a cumpărat casa cu nr. 10 (în vremea noastră str. Cositorarilor nr. 5—7). Inaugurarea noului local şcolar, cu două săli (apoi cu trei săli de clasă), cu cancelarie şi locuinţă pentru îngrijitor, s-a făcut în prima parte a lui ianuarie 1861. Autorul acestui adevărat eveniment a numit învăţători cu bună pregătire generală şi profesională, a dotat şcoala cu mobilier nou, a introdus primele manuale întocmite la nivelul cerinţelor vremii, a procurat mult material didactic şi o bibliotecă „începătoare“ şi a obţinut teren pentru practica agricolă. Boiu este unul din ctitorii învăţămîntului românesc modern în această parte a ţării. Tot stăruinţa biruitoare a acestui om a făcut ca primăria oraşului să preia salarizarea învăţătorilor şi aprovizionarea şcolii cu lemne şi să dea bisericii noastre „canonică porţie 24 iugăre“ iar preoţilor acesteia 10 stînjeni de lemne în fiecare an.

Harnicul protopop a făcut parte deci din rîndul acelora care au văzut în predică un puternic factor educativ religios. El a extras „textele“ necesare laturii argumentative şi le-a aranjat după conţinutul evanghelic respectiv într-un „caiet“ spre a le avea la îndemînă. De acolo lua apoi „textele“ şi le folosea în cadrul predicilor, pe care le pregătea conştiincios din toate punctele de vedere. Această seriozitate profesională şi „darul vorbirii“ au făcut ca „gura de aur“ a protopopului să dea parohienilor învăţături morale şi îndemnuri adecvate şi durabile, să facă îndreptări de conduită, să întreţină în felul acesta flacăra credinţei ortodoxe şi a înfruntării de către credincioşii săi a presiunilor la care erau supuşi.

Avînd în vedere astfel de fapte, Boiu a putut spune cu convingere îndreptăţită la 1887, penultimul an al vieţii sale, ceea ce numai fericiţii îndeplinitori de fapte îndrăzneţe şi rodnice pot spune: „Am lucrat cu mult spor.“

Tuliu Racotă

Informaţii ecumeniste şi interreligioase

● Între 26—29 mai 1977 s-a sărbătorit la Lausanne (Elveţia) semicentenarul Comisiei „Credinţă şi Constituţie“ a C.E.B. Au participat reprezentanţi ai Bisericilor şi Confesiunilor creştine membre ale C.E.B., ca şi reprezentanţii Bisericii Romano-Catolice.

Din partea Bisericilor Ortodoxe au participat reprezentanţi ai Patriarhiei Ecumenice, ai Bisericii Ortodoxe Ruse, ai Bisericii Ortodoxe Române — pr. lector Dumitru Radu, de la Institutul Teologic din Bucureşti, actualmente la specializare la Strasbourg — ai Bisericii Ortodoxe a Greciei şi alţii.

Programul festivităţilor a constat din conferinţe, slujbe religioase, întîlniri ecumenice şi un spectacol artistic cu teme religioase.

● Între 30 mai şi 2 iunie 1977 a avut loc la Cret Berard—Elveţia o consultaţie teologică privind „Botezul, Euharistia şi Ministeriul“, organizată de Comisia „Credinţă şi Constituţie“ a C.E.B.

Din partea Bisericilor Ortodoxe au participat reprezentanţii Patriarhiei Ecumenice, Bisericii Ortodoxe Ruse şi Bisericii Ortodoxe Române, în persoana pr. lector Dumitru Radu.

● Între 1—6 iunie 1977, P.S. Episcop Antonie Ploieşteanul, Vicar patriarhal, a făcît o vizită în Austria, la invitaţia Fundaţiei „Pro Oriente“ din Viena, a Asociaţiei „Unirea“ a prietenilor României din Austria şi a Parohiei ortodoxe române din Viena.

P.S. Antonie a ţinut la sediul Fundaţiei „Pro Oriente“ conferinţa intitulată: *Pregătirea Sfîntului şi Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe*, la care au luat parte printre alţii Em. Sa Cardinalul Franz König, Arhiepiscop al Vienei şi Primat al Bisericii Rom.-Cat. din Austria împreună cu episcopii auxiliari; Î.P.S. Mitropolit Hrisostomos al Vienei (Patriarhia Ecumenică); P.S. Episcop Nicolaus Hummel, conducătorul Bisericii Vechilor-Catolici din Austria; conducători şi reprezentanţi ai Bisericilor Ortodoxe Rusă, Sîrbă şi Bulgară, precum şi ai Bisericii Copte; profesori universitari din Viena şi Graz; stareţi de mănăstiri; reprezentanţi ai presei şi ai unor cercuri culturale, membri ai Asociaţiei „Unirea“ etc.

În seara zilei de 3 iunie, la sediul cultural român din Viena, în prezenţa D-lui Octavian Groza, Ambasadorul României la Viena, şi a unui numeros public, între care numeroşi profesori de teologie, P.S. Episcop Antonie a conferenţiat despre: *Biserica Ortodoxă Română şi războiul de Independenţă.*

Duminică, 5 iunie, P.S. Episcop Antonie, împreună cu Pr. Marin Branişte, parohul Parohiei ortodoxe române din Viena, a săvîrşit un parastas la mormintele ostaşilor români din Tulin, ostaşi căzuţi în primul război mondial. De asemenea, s-a săvîrşit un parastas pentru ostaşii români înmormîntaţi în localitatea Zwentendorf. Apoi toţi participanţii au mers la Mănăstirea Herzogenburg de lîngă St. Pölten, unde P.S. Episcop Antonie şi pr. M. Branişte au săvîrşit un parastas pentru toţi eroii români înmormîntaţi în Austria. După slujbă, P.S. Antonie a vorbit despre comemorarea ostaşilor români din primul război mondial, iar prelatul mănăstirii a vorbit despre colaborarea ecumenică actuală.

Corul Parohiei ortodoxe române din Viena, dirijat de D-l Ernst Jankovitsch, a prezentat un concert de cîntece religioase.

Vizita P.S. Episcop Antonie Ploieşteanul în Austria a constituit un nou prilej de contacte ecumenice între Biserica Romano-Catolică din Austria şi Biserica Ortodoxă Română, şi a marcat încă o dată legăturile frăţeşti dintre românii din ţară şi cei stabiliţi în Austria, ataşamentul lor puternic faţă de România ca şi bunele raporturi dintre cele două ţări şi popoare, austriac şi român.

● Între 6—10 iunie 1977 au avut loc la Moscova lucrările Conferinţei mondiale: „Reprezentanţii religiilor pentru pace trainică, dezarmare şi relaţii juste între popoare“, la care au participat 650 reprezentanţi ai religiilor: creştină, budistă, hinduistă, şintoistă şi musulmană din 107 ţări ale lumii, ca şi delegaţi şi observatori ai diferitelor organizaţii religioase mondiale.

Din România a participat o delegaţie a cultelor, condusă de Î.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului, alcătuită din P.S. Episcop-vicar Adrian Botoşăneanul, P.S. Episcop-vicar Epifanie Tomitanul şi pr. Constantin Pîrvu, Vicar administrativ patriarhal (Biserica Ortodoxă Română); Em. Sa Episcop László Papp (Biserica Reformată); D-l Asist. Hans Klein (Biserica Luterană); Past. Joachim Ţunea (cultul baptist) şi D-l Muftiu Mehmed Iacub (cultul musulman).

Sanctitatea Sa Patriarhul Pimen al Moscovei şi al întregii Rusii a rostit un cuvînt de salut, în care a spus între altele: „Sensibilitatea faţă de relaţiile existente determină pe reprezentanţii diferitelor religii să dialogheze, să ia hotărîri comune şi să acţioneze în comun. O pace durabilă, dezarmarea şi relaţii juste între popoare sînt expresia cea mai elocventă a nevoilor timpului nostru şi sînt de asemenea un obiectiv către care noi aspirăm cu toţii.“

Raportul principal a fost prezentat de Muftiul Ziaudin Khan Ibn Ichan Babakhan (U.R.S.S.)

Î.P.S. Mitropolit *Nicolae* al Banatului, luînd cuvîntul în cadrul primei grupe de lucru, a expus în general bazele colaborării diferitelor religii în slujirea păcii şi în special a vorbit despre destinderea internaţională şi conflictele politice în diferite regiuni ale lumii. A evidenţiat faptul că între destindere şi soluţionarea problemelor majore ale omenirii există o evidentă interdependenţă şi a precizat că religiile lumii pot contribui, de pe poziţiile lor, la crearea unor opinii favorabile destinderii.

Past. I. Ţunea a vorbit în aceeaşi grupă despre rolul O.N.U. în consolidarea păcii internaţionale.

(Continuare în pag. 4)

Informaţii ecumeniste şi interreligioase

(Continuare din pag. 3)

P. S. Episcop Epifanie Tomitanul, luînd cuvîntul în grupa a II-a de lucru, a prezentat poziţia României cu privire la dezarmare, în vederea instaurării unei păci trainice în lume.

D-l Asist. Hans Klein a vorbit în aceeaşi grupă despre modul în care cultele religioase din România îşi aduc contribuţia la crearea unei atmosfere de colaborare şi pace.

P. S. Episcop-vicar Adrian Botoşăneanul, luînd cuvîntul în grupa a II-a de lucru, a prezentat poziţia Bisericii Ortodoxe Române şi a Ortodoxiei în general cu privire la rasism şi apartheid, situaţii care afectează drepturile omului şi demnitatea umană.

În cadrul aceleiaşi grupe, pr. Constantin Pîrvu a luat cuvîntul în legătură cu problemele privind populaţia, ecologia şi migraţiile.

În grupa participanţilor musulmani, D-l Muftiu Mehmet Iacub a relevat condiţiile de deplină libertate religioasă de care se bucură credincioşii musulmani în România.

Conferinţa a adoptat un comunicat final şi două documente: Apelul adresat personalităţilor religioase şi credincioşilor tuturor religiilor din lume, ca şi apelul adresat guvernelor tuturor ţărilor lumii.

● La invitaţia Patriarhiei Române, la Institutul teologic din Bucureşti s-au desfăşurat, între 16—18 iunie 1977, lucrările sesiunii Secretariatului Internaţional al C. C. P., la care au participat membrii Secretariatului şi ai Biroului C. C. P. de la Praga.

Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de pr. Ilie Georgescu, membru al Secretariatului Internaţional.

Sesiunea a fost deschisă printr-un serviciu religios săvîrşit de P. S. Episcop-vicar Nestor Severineanul. În numele P. F. Patriarh Iustin, P. S. Nestor a salutat pe oaspeţi, reliefînd importanţa momentului în care se desfăşoară lucrările Secretariatului.

● La invitaţia Serviciului ecumenic al tineretului din cadrul Federaţiei Bisericilor Evanghelice din R. D. G., între 24—28 iunie a. c., Consiliul Ecumenic al Tineretului în Europa a organizat la Herrnhut lîngă Berlin—R. D. G. o conferinţă a tinerilor creştini din ţările socialiste cu tema: „Mărturia şi slujirea Bisericii într-o societate socialistă."

Au participat 32 delegaţi, ortodocşi şi protestanţi din Bulgaria, Cehoslovacia, R. D. Germană, România, U. R. S. S. şi Ungaria.

Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de pr. conf. Constantin Corniţescu de la Institutul teologic din Bucureşti şi pr. asist. Sebastian Şebu de la Institutul teologic din Sibiu.

Dr. *Cezar Vasiliu*

Sf. taină a Nunţii

(Urmare din pag. 2)

— „Bărbatul este cap femeii precum şi Hristos este capul Bisericii care este trupul Său, şi precum Biserica se supune lui Hristos, aşa şi femeile bărbaţilor lor întru toate. Bărbaţilor iubiţi femeile voastre, după cum şi Hristos a iubit Biserica şi s-a dat pe Sine pentru ea. De aceea, va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va alipi de femeia sa şi vor fi amîndoi un trup. Taina aceasta mare este, iar eu zic în Hristos şi în Biserică" (Ef. 5, 23—32).

— „Femeia este legată de lege atîta vreme cît trăieşte bărbatul ei. Iar dacă bărbatul ei va muri, este liberă să se mărite cu cine vrea, numai întru Domnul. Dar mai fericită este dacă rămîne aşa" (I Cor. 7, 39—40).

— „Cinstită să fie nunta întru toate şi patul nespurcat. Iar pe desfrînaţi îi va judeca Dumnezeu" (Evr. 13, 4).

— „Trebuie să ştim că cei ce se însoţesc prin nuntă s-au însoţit de la Dumnezeu şi sînt curaţi prin chemarea Celui Înalt. Să păzească, deci, unul faţă de altul, nunta nespurcată şi în pace să vieţuiască în cucernicie. Cei ce au luat unire de la Dumnezeu întru cinste, dragoste întru curăţie, însoţirea într-un gînd şi în pace, să le păzească unul cu altul ca un odor şi pe fii lor să-i crească întru frica şi învăţătura Domnului" (Sf. Simeon al Tesalonicului).

— „Trebuie ca mirii să cheme preoţi şi să încheie legătura conjugată prin rugăciuni şi binecuvîntări, pentru ca dragostea mirelui să meargă crescînd şi mireasa să rămînă curată, ca soţii să ducă viaţa fericită, fiind uniţi prin harul dumnezeiesc" (Sf. Ioan Hrisostom).

— „Se cuvine mirilor şi mireselor a se uni cu aprobarea episcopului pentru ca să fie căsătoria lor după Domnul şi nu după poftă" (Sf. Ignatie Teoforul).

— „Hristos a mers şi El şi învăţăceii Săi la nuntă, nu ca să petreacă, ci ca să facă minune şi să sfinţească cauza naşterii omeneşti. Căci se cuvenea, ca Cel ce avea să reînnoiască însăşi natura omului şi să o facă mai bună, să binecuvînteze nu numai pe cei ce erau născuţi, ci şi pe cei ce aveau să se nască mai tîrziu şi să le facă sfîntă originea lor trupească" (Sf. Ciril al Alexandriei).

— „Firea însăşi arată că scopul căsătoriei este al unirii şi nu al despărţirii. Iar întîiul nuntaş al căsătoriei este Creatorul, care a unit pe cei dintîi oameni şi a dat urmaşilor acestora legea neînlăturalnică de a vieţui împreună" (Asterie al Amasiei).

Pr. prof. *Ioan I. Ică*

Însemnări despre corul bisericesc din Hălmagiu

Hălmagiu, atestat istoriceşte din anul 1390 ca reşedinţă de district, a continuat să fie o localitate de prestigiu pe valea Crişului Alb atît prin trecutul său istoric cît şi prin manifestările culturale.

Una dintre aceste manifestări a fost activitatea corală în condiţiile deosebit de grele ale asuririi străine din secolul al XIX-lea şi începutul celui de-al XX-lea. Cea dintîi însemnare a existenţei corului din Hălmagiu datează din anul 1864 şi este cuprinsă în p. 2 a copertei Evangheliei, tipărită în anul 1723. Aici găsim consemnat, următoarele: „În anulu 1864 la rusalii a cîntat corulu cu Ioane Costina."

A doua însemnare datează din anul 1866 şi este cuprinsă pe un Penticostar, avînd următorul conţinut: „În anulu 1866 la hramul Stei. Biserica a cîntat corulu cu învieţătorul Ioane Costina oppidu Hălmagiu. Protopop Petru Moldovan. Sida Arsenie."

Ioane Costina a înfiinţat şi condus un cor cu activitate bisericească naţională, participînd şi la diverse serbări naţionale, pînă în anul 1893 cînd, fiind pensionat, dirijorul a fost înlocuit de talentatul învăţător Mihail Vidu. Acesta a recrutat noi membri şi a organizat corul pe patru voci, ridicîndu-l la înălţimi neobişnuite pe acea vreme. A corespondat cu diverşi compozitori, dirijori şi editori din România, îmbogăţindu-şi mereu repertoriul. Din anul 1921 conducerea corului a trecut asupra lui Ioan Giurgiu, pe care l-a învăţat citirea notelor, cîntatul la vioară şi arta dirijorală. Acest cor instruit pentru „cîntări bisericeşti şi naţionale", a devenit mai tîrziu şi corul „Societăţii meseriaşilor şi comercianţilor Avram Iancu" din Hălmagiu.

Pentru că în localitate se dezvoltase gustul pentru muzica corală, în anul 1927 s-a înfiinţat un cor al „tinerimii hălmăgene" din iniţiativa elevilor normalişti din localitate ce urmau cursurile şcolii normale de învăţători din Arad, cor care a dăinuit pînă în anul 1932. În anul următor, Ştefan Bogdan, noul protopop al Hălmagiului, a înfiinţat un cor mixt cu profil bisericesc şi naţional şi l-a dirijat prin Ioan Giurgiu şi Ioan Balta, pînă în anul 1943, cînd formaţia corală s-a dizolvat.

După anul 1945 Ioan Giurgiu a pus bazele actualului cor al căminului cultural şi a desfăşurat o bogată activitate, participînd la diverse concursuri, cucerind menţiuni şi medalii. Aşa, de exemplu, la concursul „Răsună Crişana de cîntec şi voie bună", ţinut în oraşul Oradea în anul 1962, corul din Hălmagiu obţine premiul I şi diploma de onoare.

O boală necruţătoare a pus capăt zilelor acestui vrednic dirijor, iar mulţi dintre corişti s-au alăturat pensionarului Buşa Gheorghe, vechi corist şi el, şi din anul 1970 s-a reînfiinţat actualul cor mixt bisericesc. Astfel s-au reînnodat verigile unui lanţ centenar al străbunului cor înfiinţat în anul 1864 de învăţătorul Ioane Costina cu actualul cor mixt condus cu competenţă şi mult elan de dirijorul Gheorghe Buşa.

La împlinirea celor 113 ani de atestare documentară a corului din Hălmagiu, îi urăm trăinicie şi o bogată activitate, atît pe tărîm bisericesc, cît şi patriotic.

Buta Vasile
Hălmagiu, jud. Arad

Ioan Molnar Piuariu

Cartea lui Mircea Popa: Ioan Molnar Piuariu, apărută în editura Dacia, aduce o lumină neîndoielnică asupra acestui reprezentant de seamă al „epocii luminilor".

Beneficiar al unei largi informaţii despre structurile morale şi sociale ale acestei epoci, autorul ne prezintă cu o competentă atitudine intelectuală statura unui om, a cărui activitate polarizează toate năzuinţele de atunci ale neamului nostru.

Activitatea lui Ioan Molnar Piuariu se desfăşoară pe mai multe coordonate, în fiecare dintre ele consemnînd izbînzi.

Fiul Popii Tunsu, el însuşi figură legendară în lupta pentru apărarea Ortodoxiei, Ioan Molnar Piuariu se naşte în 1749, la Sadu. Învaţă carte la Sibiu, dedicîndu-se, după absolvirea liceului, carierii medicale. Frecventează apoi Facultatea de medicină din Viena, fiind cel dintîi doctor român posesor al unei diplome la această celebră instituţie academică.

Pe tărîm medical, Ioan Molnar Piuraiu cîştigă o deosebită faimă, fiind socotit în curînd cel mai bun specialist oculist. Străbate distanţe imense, în condiţii potrivnice, îndurînd frig, în căruţe, înnoptînd prin locuri necunoscute, pentru a face faţă solicitărilor venite de pretutindeni. Are o clientelă din înalta societate a vremii, dar el coboară mai degrabă în lumea minierilor de la Zlatna şi Ocna Dejului, fiind supranumit „doctorul săracilor". Desfăşoară o activitate didactică. Este numit profesor. Traduce în româneşte cărţi de specialitate din domeniul medicinei.

Activitatea sa este străbătută de cel mai curat filon iluminist. Se străduieşte pentru a crea cadrul material trebuincios afirmării poporului român. Înfiinţează la Sadu o modernă manufactură de postav, pentru a fi pildă „dacilor". Se zbate pentru întemeierea a cît mai multe şcoli elementare româneşti. Acolo unde majoritatea şcolarilor este ortodoxă, el cere să se numească învăţător ortodox. Încearcă să scoată un ziar pentru păturile de jos ale neamului său.

Îndeplineşte rolul de mediator în timpul răscoalei lui Horia, cu care prilej pronunţă următoarea frază: „Noi, românii, sîntem aşa de mulţi în ţara aceasta, încît ar fi de ajuns să ne înarmăm cu pietre ca să putem deveni stăpînii ei."

Reuşeşte să încheie un armistiţiu cu răsculaţii din Zarand.

Supplex Libellus Valachorum vede lumina tiparului în 1791, mulţumită lui Ioan Molnar Piuariu, unul dintre autorii lui, alături de alţii. Memoriul acesta e un act fundamental, servind tuturor programelor politice ale românilor în secolul al XIX-lea. El cere ca naţiunea să dobîndească drepturile de demult, fiind cea mai veche din Transilvania şi cea mai apăsată.

Ioan Molnar Piuariu are strînse legături cărturăreşti cu cei mai de seamă învăţaţi ai timpului său.

Are preocupări gramaticale. Publică o gramatică nemţească-românească. Ajută pe Vasile Colosi la redactarea dicţionarului său. Are legături cu tipografia românească de la Buda, fiind consilier pentru cărţile româneşti.

Înfiinţează în 1795 „Societatea filozoficească", care avea ca membri, printre alţii, pe Iancu Văcărescu, Radu Tempea şi Ioan Budai-Deleanu.

În 1812, semnează un contract pentru tipărirea la Buda a 12 minee. În acţiunea de editare a acestor cărţi asociază şi pe episcopul Iosif al Argeşului. Următoarea comandă este Octoihul şi Evanghelia. Răspîndirea cărţii religioase şi în Moldova şi în Ţara Românească contribuie la unitatea limbii noastre.

Aportul acesta multilateral nu trebuie trecut cu vederea. El este cu atît mai însemnat cu cît iluminismul lui Ioan Molnar Piuariu nu se inspiră din Occident, nu are amprenta catolicismului, ci se îndreaptă spre izvoare greco-orientale. Cercetătorul atent, care este Mircea Popa, enumeră şi factorul religios ortodox printre determinantele iluminismului românesc. Cartea de faţă o dovedeşte! . . .

Pr. *Nicolae Modoiu*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 125 Sibiu, 1 octombrie 1977 Nr. 37—38

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă, P.O. Box 136-137 — telex: 11226, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 3.

Credinţa noastră

61. Sfinţii Părinţi

Epoca Sinoadelor Ecumenice se încheie cu Duminica Ortodoxiei din 11 martie 843, cînd a fost pecetluită biruinţa Ortodoxiei asupra tuturor ereziilor din trecut şi viitor, pentru care stau mărturie toţi Părinţii bisericeşti ortodocşi. Sfinţii Părinţi au făcut un bilanţ asupra Sinoadelor Ecumenice şi asupra epocii patristice. Aşa s-a născut Duminica Ortodoxiei care consfinţea biruinţa asupra tuturor ereziilor.

Întreaga Biserică Ortodoxă cinsteşte la loc de frunte pe Sfinţii Părinţi din Duminica Ortodoxiei, din Duminica marii biruinţe.

Sfîntul Ioan Damaschinul († *749*) a fost cel mai strălucit Părinte bisericesc pe care l-a avut Biserica Ortodoxă în tot trecutul ei. El a dominat epoca sa şi domină întreaga Ortodoxie de atunci încoace. A fost ultimul Părinte bisericesc, care în lucrarea sa: „Acrivia" — Expunere precisă asupra credinţei ortodoxe — a sintetizat teologia Părinţilor bisericeşti principali şi a dat definiţia: „Taina Ortodoxiei constă în iconomia lui Dumnezeu de a se împlini în lume viaţa şi învăţătura Fiului lui Dumnezeu Celui întrupat." Pentru conţinutul ei de sistem dogmatic, Acrivia îşi păstrează importanţa pînă în prezent. În această operă e tratată problema Sfintei Treimi, problema Hristologică prin care sintetizează învăţăturile Sfinţilor Părinţi definite pînă la el cu autoritate de Sinoadele Ecumenice. Cu privire la Sfînta Fecioară Maria susţine rolul ei de Născătoare de Dumnezeu — Theotokos — după deciziile Sinoadelor III, IV şi VII ecumenice în conformitate cu care ea merită o cinstire deosebită, prea cinstire. Sfîntul Ioan Damaschinul a definit învăţătura despre Sfintele Icoane, arătînd că cinstirea pe care o face credinciosul în faţa unei sfinte icoane nu se adresează icoanei însăşi, ci chipului reprezentat prin ea. Întreaga învăţătură a Bisericii Sf. Ioan o numeşte ortodoxie. Sf. Ioan Damaschinul a fost aclamat la sinodul al VII-lea ecumenic, fiind numit „izvorîtor de mir". Opera sa dogmatică — Acrivia — a fost tradusă şi folosită atît în Apus cît şi în Răsărit, motiv pentru care este numit cu adevărat Dascăl universal. În afară de această operă de căpetenie a mai scris: „Oraţiunile Sfintelor Icoane", lămurind concepţia ortodoxă despre Sfintele Icoane, a combătut toate ereziile, a comentat Epistolele Pauline. A mai scris: „Paralele Sacre", o culegere de sentinţe morale pentru viaţa creştină. A ţinut numeroase Omilii şi a compus o carte necesară şi azi la strană — „Octoihul" —. A scris valoroasa lucrare de filozofie „Dialectica" sau „Capitolele Filozofice", care împreună cu „Istoria ereziilor" şi „Acrivia" alcătuieşte trilogia sa cunoscută în istorie sub numele de „Fîntîna cunoştinţei". Este pomenit la 4 decembrie.

Sfinţii Trei Ierarhi — Vasile, Grigorie şi Ioan, adică Sfîntul Vasile cel Mare, Sfîntul Grigorie de Nazianz şi Sfîntul Ioan Gură de Aur, stîlpi ai Ortodoxiei „Troiţă de arhierei", de egală importanţă. Sînt prăznuiţi împreună la 30 ianuarie în timpul Patriarhului Ecumenic Nicolae al treilea (1084—1111). Din 1936 sînt recunoscuţi patroni ai tuturor Institutelor Ortodoxe din lume.

Sfîntul Vasile cel Mare (330—379) a făcut parte dintr-o familie cu 10 copii, dintre care trei fraţi: Vasile, Grigorie de Nissa şi Petru din Sevasta toţi trei episcopi, iar sora lor Macrina a îmbrăţişat viaţa monahală. Creştinismul l-au îmbrăţişat în familie prin bunica lor Macrina, care fusese ucenică a Sf. Grigorie Taumaturgul. Sfîntul Vasile şi-a făcut studiile în Constantinopol şi la Academia filozofică de la Atena, unde s-a împrietenit cu Sf. Grigorie de Nazianz. Ei nu cunoşteau decît două drumuri: al Bisericii şi al şcolii. Au vizitat împreună Egiptul, Palestina şi Siria şi au scris unele reguli monahale. Sf. Vasile a participat la disputa ariană combătînd arianismul cu toate formele lui. A fost ales mitropolit în Cezareea Capadochiei la anul 370. În scopul întăririi Bisericii a scos pe monahi din izolare şi i-a adus mai aproape de lume, creînd un Institut de caritate numit „Vasiliada" pe cheltuială proprie. Aici erau adăpostiţi bătrîni, orfani şi săraci. Sf. Vasile era omul practic, dar cunoştea şi filozofia lui Platon şi Stoicismul. A influenţat pe contemporanii săi prin scris şi oratorie. Scrisul său are caracter polemic de apărare a Ortodoxiei împotriva ereziilor. A scris lucrările: „Despre Sfîntul Duh", „Canonul Pocăinţei", „Canonul epitimiilor", „Reguli pentru monahi". A formulat Sf. Liturghie după un text mai vechi, care acum se săvîrşeşte de zece ori pe an. Teologia Sfîntului Vasile şi-a păstrat autoritatea pînă azi. A dus o viaţă austeră şi s-a stins înainte de vîrsta de 50 ani. E pomenit la 1 ianuarie.

Sfîntul Grigorie de Nazianz (329—390) era fiul episcopului Grigorie din Nazianz, (în vremea aceea episcopii se căsătoreau), iar educa-

(Continuare în pag. 2)

Noul Testament, temelie a vieţii creştine

Credinciosul dornic să se informeze precis şi documentat despre Iisus Hristos — Domnul nostru şi Biserică, despre Creştinism în general, trebuie în primul rînd şi mai presus de orice, să apeleze la cel mai autorizat izvor, la cel mai luminat document, care este textul Noului Testament.

Acest text poate fi supus la o amănunţită cercetare, la un studiu aprofundat, pentru a se găsi autenticitatea şi vechimea lui. Lumea secolului al XX-lea dispune de suficiente mijloace şi metode prin care se poate constata cu precizie vechimea şi autenticitatea unui document, a unei scrieri, a unei cărţi.

În faţa mijloacelor de azi nu poate să-şi ascundă, nu poate să nu-şi descopere adevărata faţă un text, un document, o operă cum în ultimă instanţă este şi Noul Testament.

Filologia, arheologia, numismatica, sociologia, istoria, psihologia, toate acestea stau astăzi la îndemîna cercetătorului serios şi capabil, care prin aceste mijloace va ajunge la convingerea că Noul Testament nu este altceva decît ceea ce-l consideră Biserica. Nu poate fi încadrat într-o altă epocă, la o altă dată decît aceea în care Tradiţia Bisericii confirmă că s-a scris. Atmosfera din Noul Testament este atmosfera pe care o găsim în orice document străin de Biserică şi de religie din epoca respectivă, de la începutul erei noastre creştine.

Deosebirile din textul celor patru cărţi ce compun sfintele Evanghelii sînt dovezi foarte preţioase ce întăresc autenticitatea cărţilor scrise de cei patru autori. Din acestea se vede că, de pe poziţii diferite, cu scopuri diferite, în locuri diferite, avînd şi sursă de inspiraţie diferită, autorii acestor cărţi au scris istoria unei vieţi, fără să se consulte unul cu altul, fără să lucreze după un plan comun şi totuşi, privită lucrarea lor în ansamblu, nu se poate găsi nici o umbră de contrazicere în problemele esenţiale.

Cele patru cărţi sînt una după conţinut, deşi au fost scrise, precum s-a mai amintit, de patru persoane diferite. În acest caz *micile deosebiri* de formă *sînt mari dovezi* că aceste cărţi s-au scris liber, servind o cauză deosebit de importantă şi de bine cunoscută în lumea de atunci.

Textul Noului Testament, pe lîngă că este de un cutremurător realism, de o probitate şi exprimare directă fără precedent, mai are o calitate: Deşi aparent este simplu, este deosebit de profund.

În timp ce orice altă carte, după ce ai citit-o de două-trei ori, ai impresia că ai epuizat cuprinsul ei, nu te mai interesează, îl cunoşti, începi să-ţi dai seama sau cel puţin să te gîndeşti că aşa ceva pînă la urma urmei ai putea scrie şi tu, Noul Testament ori de cîte ori îl citeşte credinciosul cu grijă i se pare din ce în ce mai frumos, mai interesant, mai real, mai adînc, mai plin de înţelesuri. Noul Testament nu se învechеşte, nu îmbătrîneşte, nu ajunge să fie depăşit de timp. El rămîne permanent, potrivit tuturor locurilor, tuturor timpurilor, tuturor oamenilor. În afară de acestea toate, fiecare cuvînt al lui are o încărcătură foarte mare. Dincolo de text, există, presimţi un fond mult mai bogat decît însuşi textul.

Aceste cărţi „vorbesc în acelaşi duh la toţi, însă acest duh nu luminează pe toţi deopotrivă, pentru că adevăratul învăţător, care de sub coaja slovei arată adevărul sînt eu", zice Domnul (Toma de Kempis, Urmarea lui Hristos, ed. II, Neamţ, 1927, p. 273).

O lume infinită ca un spaţiu nemărginit simţi că se află dincolo de cuvîntul Noului Testament. Este lumea spiritului, ce în contrazicere cu litera ce limitează, ce ucide, el este viu, infinit roditor şi de viaţă dătător.

Acesta este şi motivul pentru care Sf. Evanghelist Ioan atrage atenţia lumii cînd îşi încheie cartea sa, zicînd: „Sînt şi alte multe lucruri pe care le-a făcut Iisus şi care, dacă s-ar fi scris cu de-amănuntul, cred că lumea aceasta n-ar cuprinde cărţile ce s-ar fi scris" (Ioan 21, 25). Numai că aceste „multe lucruri" nu s-au pierdut, ele pot fi întrezărite, ele pot fi bănuite, ele sînt cuprinse şi pot fi văzute, în ultima instanţă, în cele ce s-au scris, în cele ce cuprinde Noul Testament, în textul ce-l avem scris în Noul Testament despre Iisus, Mîntuitorul nostru.

Cu textul Noului Testament poate fi reconstituită o viaţă, viaţa lui Hristos-Domnul, o epocă în care s-a scris o carte, o lume, lumea nouă ce mereu se găseşte în Evanghelie, lumea în care arta, ştiinţa, dreptatea, pacea, sînt bunuri, adevărate pietre de temelie pentru societate, care a trebuit să lupte multe secole pînă în timpul nostru, cînd toate aceste valori sau bunuri evanghelice au început să fie preţuite plenar.

Partea nescrisă se descoperă ochiului sufletului prin textul scris. Acesta, textul scris, este un jalon, un indicator minunat spre marile profunzimi ale spiritului ce se află dincolo de literă, dincolo de text, dar care într-o formă incipientă, într-o fază oarecum limitată se găseşte şi în literă şi în text.

Aşa se explică că deşi este mic în cuprins, textul Evangheliei a dat naştere la o lucrare atît de extinsă, la o literatură religioasă atît de bogată, la o viaţă şi la o trăire aşa de diversă şi de minunată. Textul acesta nici astăzi, după două mii de ani, nu dă semne de epuizare, de istovire, ci rămîne şi acum proaspăt, viu, temeinic, bogat pentru credinciosul care este dornic să se realizeze şi să împlinească în viaţă lucruri mari, lucruri bune, lucruri binecuvîntate.

† JUSTINIAN MARAMUREŞANUL
Episcop-vicar

61. Sfinţii Părinţi

(Urmare din pag. 1)

ţia creştină i-a făcut-o mama sa Nona. A studiat în Cezareea Capadochiei, Cezareea Palestinei şi Atena, unde s-a împrietenit cu Sfîntul Vasile. Cînd Sf. Vasile a ajuns Mitropolit l-a hirotonit pe Sf. Grigorie episcop în Sasima în anul 372, dar socotindu-se nevrednic a refuzat şi s-a retras în Seleucia. Este chemat în anul 379 ca Episcop la Constantinopol pentru a reface Biserica şi a ajuta pe împăratul Teodosie cel Mare să declare ca Biserică oficială în stat, Biserica Ortodoxă în anul 380. A deschis lucrările Sinodului al doilea ecumenic, dar din cauza unor intrigi, el fiind sensibil se retrage. A scris: „Cinci cuvinte despre Sfînta Treime", „Cuvîntări panegirice", „Cuvîntări împotriva lui Iulian Apostatul, în care subliniază superioritatea creştinismului. A scris un tratat „Despre preoţie", a mai scris Stihira „Hristos se naşte, măriţi-L". A fost un mare poet bisericesc. A scris după principiul: „să scri mult în silabe puţine". Epistolele sale dogmatice au fost folosite la Sinoadele III şi IV ecumenice. Sf. Grigorie este socotit un mare teolog. El formulează dogma Sfintei Treimi arătînd că Duhul Sfînt purcede de la Tatăl. Acest termen a fost consacrat în Simbolul Credinţei prin Sinodul al II-lea ecumenic. Sf. Grigorie supranumit „Cuvîntătorul de Dumnezeu" surprinde prin precizia cu care ştia să formuleze, să definească învăţăturile Bisericii, cînd îl ştim om stîngaci în administraţie. Pentru Sf. Grigorie cel mai divin lucru al omului este de a face binele. Este pomenit la 25 ianuarie.

Sfîntul Ioan Gură de Aur — Hrisostom (344—407) a fost îndrumat pe linia creştină de mama sa Antuza. A studiat la retorul Libaniu. Datorită cunoştinţelor adînci despre Sfînta Scriptură a fost propus pentru treapta de episcop, dar a refuzat, socotindu-se nevrednic de o astfel de chemare — şi aceasta a expus-o în strălucita sa carte „Despre preoţie". Totuşi la anul 381 a fost hirotonit diacon, apoi preot, devenind cel mai de seamă predicator al Antiohiei. Din acea vreme există vestitele sale cuvîntări contra statuilor. De atunci Biserica Răsăriteană nu admite statui în locaşurile de închinare, pentru că au caracter naturalist, ceea ce nu corespunde cu concepţia spiritualizată a Bisericii. În anul 397 murind Patriarhul Nectariu al Constantinopolului, Sf. Ioan Gură de Aur este chemat în acest post de mare răspundere. Biciuind prin predicile sale petrecerile de la curtea împărătesei Eudoxia şi legăturile acesteia cu curteanul Eutropiu, este condamnat la exil prin Sinodul din anul 403 de la Stejar, convocat de împărăteasă. Răscoala poporului împotriva acestei hotărîri, urmată de un cutremur, socotit pedeapsă de la Dumnezeu, fac pe împărăteasă să-l recheme. Deoarece a criticat în continuare petrecerile de la Curte, duşmanii l-au acuzat de „Lese Majestate" şi a fost depus în anul 404 şi exilat la Cucuza în Armenia. Acolo era cercetat de foarte multă lume. De aceea a fost mutat în 407 la Pitin la Marea Neagră, pe drum însă a murit. După aceasta poporul s-a revoltat în repetate rînduri şi împăratul Teodosie al II-lea n-a putut restabili ordinea pînă nu a dispus aducerea Sfintelor Moaşte ale lui Ioan la Constantinopol în anul 438. Sf. Ioan Gură de Aur, aşa cum i s-a spus în sec. VI, i-a întrecut pe toţi scriitorii creştini răsăriteni prin adîncimea problemelor şi prin arta oratoriei. Din scrierile lui s-au impus cele omiletice referitoare la Geneză, cincizeci şi opt de Psalmi — cea mai frumoasă lucrare. A făcut exegeza Sfintelor Evanghelii după Matei, Luca, Ioan şi Faptele Apostolilor, apoi a Epistolelor Pauline. Cea mai frumoasă exegeză este la Epistola către Romani. Sf. Ioan nu a fost un teolog sistematic. El a căutat să lămurească şi să explice învăţătura Mîntuitorului. Sf. Ioan a lămurit în mod minunat Taina Sfintei Euharistii. De aceea a fost numit „Dascăl al Euharistiei". Sinoadele IV, VI şi VII ecumenice l-au numit „martor al Ortodoxiei" şi „mare dascăl al lumii". Din exil a scris 240 epistole pline de îndrumări pentru viaţa creştină. A stabilit forma Sfintei Liturghii, care se face în mod obişnuit în Biserica Răsăriteană. Este pomenit la 13 noiembrie.

Sfinţii Părinţi 318 de la Sinodul I ecumenic, ţinut la Niceea în anul 325 sînt pomeniţi în Duminica a 7-a după Sfintele Paşti pentru că au stabilit primele 7 articole din Simbolul de Credinţă oficial, definind astfel „Ortodoxia Niceeană" împotriva ereziilor vremii.

Sfîntul Atanasie cel Mare (295—373) era foarte versat în Sfînta Scriptură. A ajuns diacon în Alexandria, iar la Sinodul I ecumenic a precizat formula pentru dogma ortodoxă despre Sfînta Treime, care a trecut în articolele din Simbolul Credinţei. A combătut arianismul timp de 45 ani şi a fost exilat de cinci ori din cauza intrigilor arienilor. Pentru stăruinţa sa în ortodoxie a fost supranumit „Părintele Ortodoxiei", iar Sinodul al III-lea ecumenic l-a proclamat sfînt. Scrierile sale au caracter apologetico-dogmatic, dintre care: „Cuvinte contra arienilor", în care formulează răspunsul ortodox la erezia ariană, „Epistolele dogmatice" în care lămureşte aceleaşi probleme. Din operă mai face parte şi o „Exegeză la Psalmi". A mai scris şi lucrări istorice, precum şi viaţa Sf. Antonie cel Mare Anahoretul. Din învăţătura Sf. Atanasie cel Mare desprindem: 1. Religia este expresia nevoii sufletului şi minţii după Absolut. 2. Creştinul nu se închină unei năluci ca păgînii, ci Creatorului, care este cunoscut din opera Sa. 3. Dumnezeu a creat lumea. 4. Logosul cel întrupat e din Fiinţa lui Dumnezeu. Prin naştere din Fecioara s-a făcut om ca să ne mîntuiască din păcat. Astfel Sf. Atanasie cel Mare devine autorul teoriei despre Logos în creştinism. 5. Sf. Duh face parte din Sf. Treime şi prin împărtăşirea cu darurile Lui creştinul devine părtaş al firii lui Dumnezeu. Este pomenit la 18 ianuarie.

Sfîntul Ierarh Nicolae din Mira Lichiei (sec. IV) a fost un adversar neîmpăcat al lui Arie. Este considerat Părinte şi învăţător, îndrumător al credinţei, chip blîndeţelor. A rămas un model de bunătate şi blîndeţe, de statornicie în dreapta credinţă, de apărător şi ocrotitor al tuturor celor necăjiţi. I se mai zice „Mare făcător de minuni" pentru ajutorul ce l-au primit cei care au făcut rugăciuni către dînsul. Este pomenit la 6 Decembrie.

Sfîntul Chiril (Ciril) al Ierusalimului († 386) era preot în anul 345 şi catehet, apoi ajunge episcop. Atrăgîndu-şi duşmănia arienilor a fost exilat şi rechemat, dar a fost exilat din nou pentru 11 ani, apoi din nou reabilitat. Ajunge episcop. Participă la Sinodul II ecumenic, în cadrul căruia a combătut arianismul şi alte erezii şi sînt formulate cele cinci articole din Simbolul Credinţei, care rămîne stabilit de aceste două sinoade, cuprinzînd 12 articole neschimbat pînă azi. El este autorul cunoscutelor „Cateheze", prin care erau instruiţi cei ce urmau să primească Sf. Taină a Botezului. Din învăţătura lui desprindem: Sfintele Taine mijlocesc coborîrea Darului Sfîntului Duh asupra credincioşilor. El mărturiseşte credinţa Sinoadelor Niceo-Constantinopolitan, combătînd pe arieni. Sf. Chiril arată cum în Sf. Euharistie este prezent în mod real Hristos-Dumnezeu prin prefacerea substanţelor. De asemenea subliniază rolul Epiclezei sau al chemării Sfîntului Duh pentru prefacere. Totodată el lămureşte importanţa pomenirii morţilor. Este pomenit la 18 martie.

Sfîntul Grigorie, episcopul Nissei (335—394) era fratele Sf. Vasile cel Mare. La început a fost retor, iar Sf. Vasile ca mitropolit l-a hirotonit episcop pentru Nissa în 371. El a participat la Sinodul al II-lea ecumenic cu mare autoritate teologică. Sf. Grigorie de Nissa apără Ortodoxia Niceeană, dar era atras de problema cunoaşterii, de putinţa credinciosului de a cunoaşte pe Dumnezeu pe calea intuiţiei şi nu a raţiunii. Deşi a cunoscut filozofia antică n-a fost influenţat de ea. Sinodul al VII-lea ecumenic l-a numit „Părinte al Părinţilor". În dogmă se alătură Sf. Vasile cel Mare, combătînd arianismul printr-un „antiretic", care cuprinde zece volume. A combătut apolinarismul şi a scris „Dialog despre suflet şi înviere" pentru mănăstirea din Pont unde era stareţă sora sa Macrina. În expunerea metodică a tezei ortodoxe e mai profund în gîndire decît filozoful Platon. A mai scris „Marea oraţiune catehetică", are şi lucrări de exegeză, unde foloseşte ambele interpretări, istorică şi alegorică. În „Comentariul creaţiunii" scris pentru fratele său episcopul Petru din Sevasta, arată că noi nu avem nevoie să explicăm cele şase zile ale creaţiunii ca zile omeneşti, ci trebuie să le înţelegem ca acte ale creaţiunii, care din punct de vedere omenesc aveau desigur o durată mai mare. În doctrină arată că teologia are nevoie de credinţă, prin care urcă mai uşor spre suprasensibil. Sfînta Scriptură e lămurită în părţile ei grele prin traducerile Părinţilor Bisericii. Era cel mai profund cugetător dintre scriitorii capadocieni. E pomenit la 10 ianuarie.

† **NICOLAE**
MITROPOLITUL ARDEALULUI

De vorbă cu credincioşii

Despre rugăciunea pentru morţi, jurămîntul, apa sfinţită şi lumînarea

— Părinte, se cade să ne rugăm pentru morţi?

— Cum de nu, fiule, că doar Dumnezeul nostru nu este Dumnezeul celor vii numai, ci şi al celor de dincolo de lumea aceasta. Auzi ce zice Cartea Sfîntă: „Şi mă îndur pînă la al miilea neam de cei ce mă iubesc" (Ieşire 20, 6). Şi apoi: „Rugaţi-vă unii pentru alţii" (Iacob 5, 16). Şi în alt loc: „Toate cîte veţi cere, rugîndu-vă cu credinţă, veţi primi" (Matei 21, 22). Şi mai departe: „Faceţi rugăciuni, cereri şi mulţumiri pentru toţi oamenii" (I Tim. 2, 1).

— Unii dintre noi spun că morţii sînt morţi şi nu-i putem ajuta cu nimic noi.

— Nu-i aşa, fiule. Pînă la înfricoşata judecată nu e nimic definitiv în viaţa veşnică ci totul e provizoriu. Dacă ar fi definitiv, n-ar mai avea rost înfricoşata judecată, la care ne cheamă pe toţi Mîntuitorul.

De aceea ne rugăm în sfînta biserică pentru morţi şi facem pentru ei milostenie. Ei nu se pot ajuta singuri, dar noi îi putem ajuta cu rugăciunile noastre către bunul Dumnezeu prin Sf. Liturghie şi milostenii. Şi apoi cum să nu cuprindem în rugăciunile noastre pe cei dragi? Ori, cei dragi nu ne sînt numai cei vii, ci şi cei morţi.

— La Dumnezeu apoi toate sînt cu putinţă.

— Aşa este, părinte.

— JURĂMÎNTUL drept, pentru aflarea adevărului, se află practicat şi în Sf. Scriptură. „Îngerul şi-a ridicat mîna dreaptă spre cer şi s-a jurat pe Cel ce este viu în vecii vecilor." (Apocalipsa 10, 6). Tot astfel se poate citi despre jurămînt (Deuteronom 6, 13): „Să te temi de Domnul Dumnezeul tău şi numai lui să-i slujeşti, de el să te lipeşti şi pe numele lui să te juri." Iar în alt loc se zice: „Înaintea mea tot genunchiul se pleacă, pe mine jura-va toată limba" (Isaia 45, 23).

— Fiule, ai auzit de APA SFINŢITĂ, care stă nestricată multă vreme. Cîte minuni nu s-au făcut cu ea şi în N. Testament?

Ai auzit doar de minunea de la lacul Vitezda (Ioan 5, 4). Iar în Numeri 8,7 se zice: „Şi ca să-i cureţi, să faci cu ei aşa: Să-i stropeşti cu apa curăţiei." Deci, iată, fiule, că tot ceea ce vezi că se practică la sf. biserică, sfinţirea caselor, a obiectelor, cu stropirea apei sfinţite, au temei în Sf. Scriptură.

— Nici nu s-ar cădea să mai vorbim despre TĂMÎIE din moment ce întîlnim în V. Testament altarul tămîierii, iar în N. Testament „magii au adus: aur, smirnă şi tămîie" (Matei 2, 11). În Apocalipsă 5, 8 se zice: „Atunci cele patru vietăţi şi cei douăzeci şi patru de bătrîni au căzut înaintea Mielului, avînd fiecare cîte o harfă şi cîte o cupă de aur plină cu tămîie, care e rugăciunea sfinţilor."

— LUMÎNAREA închipuie însăşi lumina lui Hristos, fiule, căci se zice la Liturghia darurilor înainte sfinţite: Lumina lui Hristos luminează tuturor. Iar în F. Ap. 20, 8, citim: „În foişorul unde ne adunasem noi erau mulţime de făclii." Primii creştini în catacombe de asemenea foloseau lumînarea. De aceea la toate slujbele noastre şi la despărţirea sufletului de trup se ţine în mînă lumînarea.

— Părinte, unii dintre cei ce se numesc credincioşi socotesc ca mare păcat JOCUL.

— Aşa se întîmplă, fiule, de multe ori cînd lipseşte dreapta judecată; păcatele mici se văd mari, iar păcatele mari se socotesc mici. Mare rătăcire. Ascultă ce zice Sf. Carte: „Lăudaţi-l pe el în tobe şi jocuri" (Ps. 150, 4). Apoi: „Şi cei ce strigă şi cei ce joacă, cîntă" (Ps. 86, 6). Şi: „Înaintea Domnului voi juca" (II Regi 6, 21). În

(Continuare în pag. 4)

Festivitate dedicată celei de a XXXIII aniversări a Eliberării României

Luni, 22 august 1977, ora 12,30, în aula Institutului Teologic Universitar din Sibiu a avut loc o festivitate patriotică, consacrată împlinirii a XXXIII ani de la eliberarea României de sub dominaţia fascistă.

Prezidată de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, la festivitate au participat angajaţi de la Centrul arhiepiscopesc şi Institutul Teologic, precum şi preoţii participanţi la cea de a 63-a serie a cursurilor de îndrumare misionară şi pastorală.

Deschizînd şedinţa, P. C. rector. Gr. Marcu a reliefat importanţa festivităţii, după care corul preoţilor cursanţi, dirijat de P. C. lector I. Popescu, a interpretat compoziţia „Românul", de C. Porumbescu.

A luat apoi cuvîntul Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care a amintit cîteva evenimente semnificative din trecutul poporului nostru, care demonstrează grăitor unitatea sa de totdeauna, unitate care, după 23 August 1944, a contribuit la marile realizări de astăzi ale Patriei noastre. „Am trecut în revistă — a spus Î. P. S. Sa în partea finală a cuvîntării — aceste evenimente din istoria poporului român cu scopul de a fi cunoscute mai bine de către preoţimea noastră, adunată aici din toate colţurile ţării. Cunoscînd mai bine măreţele fapte ale trecutului vom şti să preţuim realizările prezentului . . .

Să păşim deci cu demnitate pe urmele marilor înaintaşi muncind cu timp şi fără timp, să ne facem pe deplin datoria, ca astfel să contribuim la realizările ce se înfăptuiesc astăzi în ţara noastră."

În continuarea programului, corul preoţilor cursanţi a executat compoziţia „Limba noastră" de Al. Cristea, pe cunoscutele versuri ale preotului A. Mateevici.

A urmat apoi conferinţa: „A XXXIII-a aniversare a zilei de 23 August 1944", susţinută de P. C. pr. asistent S. Şebu, care a scos în lumină faptul că 23 August 1944 reprezintă „piatra din capul unghiului a orînduirii socialiste de astăzi".

După ce aruncă o privire asupra multelor şi marilor jertfe pe care poporul nostru le-a dat pe cîmpul de luptă pentru cucerirea independenţei sale, zăbovind cu deosebire asupra anului 1877/78 şi contribuţia României la războiul antifascist, vorbitorul a prezentat realizările mai de seamă din ţara noastră în anii puterii populare, în domeniul economic, social, cultural etc.

În partea finală, vorbitorul a arătat înnoirile care au avut loc pe plan bisericesc şi interconfesional la noi în ţară în ultimele decenii.

Au fost interpretate apoi compoziţiile: „Pe veci independentă", text şi muzică de P. C. prof. Gh. Şoima, şi „Trei culori", de C. Porumbescu.

Din plenul acestei şedinţe festive s-au trimis telegrame omagiale domnului Ioan Roşianu, preşedintele Departamentului Cultelor, şi domnului Gheorghe Nenciu, vicepreşedintele aceluiaşi Departament.

R.

INFORMAŢII

● Aşezată într-un cadru natural deosebit, pe o gură de rai din ţara Haţegului, Mănăstirea Prislop a fost ctitorită, cu multe veacuri înainte, de către Nicodim cel Sfinţit, ctitorul Mănăstirii Tismana şi al altor monumente bisericeşti.

După o perioadă de înflorire de peste 300 ani, după anul 1700 a devenit un puternic centru de rezistenţă ortodoxă împotriva „uniaţiei", în 1762 fiind incendiată de generalul Bucov. împărtăşind aceeaşi soartă ca alte multe zeci de mănăstiri şi biserici româneşti din Transilvania.

Prin grija P. S. Episcop Visarion al Aradului, socotit al treilea ctitor, Mănăstirea Prislop a reintrat în rosturile ei firești, acela de vatră de muncă, luminare şi zidire duhovnicească.

Evenimentul a fost subliniat oficial Duminică, 22 mai 1977, cînd P. S. Episcop Visarion al Aradului, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, între care P. Cuv. arhim. Gamalül Vaida (Cozia). P. C. protopopi A. Petric (Orăştie), L. Boldura (Brad), Alex. Hotăran (Deva) şi Gh. Iacob (Petroşani).

Răspunsurile au fost date de soborul maicilor vieţuitoare în mănăstire, în frunte cu maica stareţă Apolinaria Drăghiţă.

La sfîrşitul Sf. Liturghii au vorbit P. C. protopopi: A. Hotăran, Gh. Iacob, A. Petric şi L. Boldura, cu toţii subliniind rostul multiplu îndeplinit de mănăstiri în viaţa credincioşilor noştri, în viaţa poporului român.

A vorbit apoi P. S. Episcop Visarion, care a făcut un amplu istoric al Mănăstirii Prislop, aşezămînt cu adînci rezonanţe în istoria Bisericii Ortodoxe Române.

● Duminică, 5 iunie 1977, P. S. Episcop Vasile al Oradiei a făcut vizitaţii canonice în parohiile Dumbrăviţa de Codru şi Urviş din prot. Beiuş, unde a săvîrşit Sf. Liturghie şi respectiv vecernia, cu care prilej a ţinut cîte un instructiv cuvînt de învăţătură.

● În cadrul relaţiilor ecumenice pe care le întreţin cu conducătorii cultelor din ţara noastră, P. S. Episcop Emilian. al Episcopiei de Alba Iulia a făcut, la 21 iunie 1977, o vizită frăţească Em. Sale şef-rabin Dr. Moses Rosen, cu prilejul împlinirii a 29 ani de activitate.

● În 24 iunie a. c. P. S. Episcop Emilian a vizitat parohiile: Şard, Ighiu şi Cricău, jud. Alba, unde a dat îndrumările cuvenite pentru o mai rodnică activitate pastorală şi duhovnicească.

În 26 iunie a. c. P. S. Sa a făcut vizitaţii canonice la parohiile Mirăslău, Gîrbova de Jos şi Gîrboviţa unde a dat îndrumări privitoare la înfrumuseţarea bisericilor şi la activitate pastorală.

În 29 iunie a. c., Sf. Apostoli Petru şi Pavel, P. S. Episcop Emilian a participat la Sf. Liturghie săvîrşită la Mănăstirea Rîmeţ, unde a primit vizita a 40 studenţi teologi de la Institutul Teologic Universitar din Bucureşti.

● Ilimbav, prot. Agnita, parohie cu credincioşi buni şi harnici. are o monumentală biserică, veche de peste 150 ani, căreia i s-au făcut reparaţii capitale, fiind îmbrăcată într-o frumoasă pictură executată de D-l Ioan Căzilă, fiu al acestei localităţi.

Duminică, 3 iulie 1977, biserica a fost sfinţită de către Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care a fost însoţit de la Sibiu de P. C. prof. T. Bodogae, P. C. consilieri Gh. Papuc şi M. Rusu, P. C. prot. N. Todor şi C. diacon H. Rădulescu.

Prezenţa credincioşilor îmbrăcaţi în luminoase costume româneşti, care au cîntat cu toţii la Sf. Liturghie împreună cu un mănunchi de studenţi teologi, a contribuit la frumuseţea praznicului.

La priceastnă a predicat P. C. prot. T. Bodogae. La sfîrşitul Sf. Liturghii, cuvînt de învăţătură a rostit P. C. prot. N. Todor, care şi-a început activitatea în această parohie.

În continuare, C. pr. R. Bot, parohul local, a făcut o dare de seamă asupra lucrărilor săvîrşite. Pentru hărnicia dovedită, C. Sa a fost distins cu rangul de sachelar, acte de apreciere primind şi vrednicii credincioşi V. Timar şi Zaharia Octavian.

Ziditor cuvînt de învăţătură a rostit apoi Î. P. S. Mitropolit Nicolae. Î. P. S. Sa a zăbovit asupra dragostei evanghelice care dă valoare faptelor noastre şi care a contribuit negrăit de mult la mlădierea sufletului poporului nostru în decursul vremii, insistînd totodată asupra realizărilor de astăzi ale poporului român.

La agapa care a urmat, au luat cuvîntul: P. C. cons. Gh. Papuc, C. pr. Al. Gherghel (Hunedoara), crîsnicul T. Hordobeţ, P. C. prot. Gr. Cernea (Agnita), D-l pastor ev. luth. Hofmeister Harald (Marpod), D-l I. Căzilă şi P. C. prot. N. Todor.

● Duminică, 3 iulie 1977, P. S. Episcop Vasile al Oradiei a oficiat slujba de binecuvîntare a bisericii din filia Cuzap, aparţinătoare de parohia Voivozi, prot. Marghita, renovată în ultimii ani şi împodobită cu o frumoasă pictură în tempera.

Pentru merituoasă activitate pastorală şi gospodărească, preotului-paroh Nicolae Nedelcu i s-a acordat rangul de „iconom".

În după-amiaza aceleiaşi zile, Chiriarhul a făcut slujba vecerniei în biserica din filia Ciutelec, aparţinătoare de parohia Bogei, prot. Marghita.

În ambele biserici, P. S. Sa a ţinut cîte un înălţător cuvînt de învăţătură.

● Sîmbătă, 9 iulie 1977, P. S. Episcop Vasile a oficiat slujba vecerniei în biserica din parohia Moişteni, prot. Satu Mare, ţinînd o cuvîntare în care a îndemnat pe credincioşi la tot mai multă dragoste şi muncă pentru prosperarea vieţii bisericeşti şi a bunăstării poporului.

Tot în cursul acestei zile, înainte de vecernie, Chiriarhul a făcut vizite de lucru la parohiile: Mihai Bravu şi Săcuieni din prot. Marghita; Lucăceni din prot. Carei şi la oficiile protopopeşti Carei şi Satu Mare. dînd îndrumări pentru bunul mers al vieţii bisericeşti.

Duminică, 10 iulie 1977, P. S. Sa a săvîrşit sfinţirea bisericii din parohia Certeze. din Ţara Oaşului, prot. Satu Mare, renovată şi pictată în ultimii ani. Tot acum s-a făcut şi binecuvîntarea noii case parohiale.

Tînărul preot-paroh Petre Tătăran. pentru bogata activitate pastorală şi gospodărească, a fost distins cu rangul de „iconom".

● În ziua de 20 iulie, P. S. Episcop Emilian al Alba Iuliei a oficiat Sf. Liturghie arhierească la Sf. Mănăstire „Sf. Ilie" din Toplita, cu prilejul hramului acestui aşezămînt mănăstiresc.

Predica zilei a fost rostită de P. Cuv. arhim. V. Jitaru.

P. S. Emilian a vorbit apoi despre rostul mănăstirilor în viaţa credincioşilor, pentru păstrarea credinţei străbune şi a unităţii poporului nostru.

Un moment deosebit l-a constituit hirotesia de către P. S. Emilian a unor ostenitori din cadrul Eparhiei, după cum urmează: P. C. pr. Petru Pleşa întru iconom stavrofor, PP. CC. părinţi protos. Mihail Goia şi protos. Modest Muraru întru arhimandriţi, P. C. pr. Dumitru Ionescu de la parohia Boiu-Sighişoara întru iconom stavrofor, PP. CC. părintele Vsevolod Pereteatcu-Toaca şi Gheorghe Pop-Reghin întru iconomi.

S-a oficiat apoi un parastas pentru ctitorii aşezămîntului.

† Ştefan Meteş

La 30 iunie 1977 a trecut la cele veşnice, la Cluj-Napoca, distinsul istoric bisericesc Ştefan Meteş, în vîrstă de peste 90 de ani.

Născut la 27 decembrie 1886 (8 ian.—1877 (st. n.), într-o familie de ţărani din Geomal (j. Alba), a făcut şcoala primară şi primele patru clase liceale la Aiud, continuîndu-le la Sibiu şi Braşov, apoi a făcut studii teologice la fostele Institute din Arad, Sibiu şi Caransebeş (1909—12). A studiat apoi la Facultatea de Istorie a Universităţii din Bucureşti, unde a avut ca profesori pe Nicolae Iorga, de prietenia şi preţuirea căruia s-a bucurat pînă la tragica sa moarte, pe Dimitrie Onciul, Vasile Pârvan şi alţi cărturari. Şi-a început cercetările istorice încă pe cînd era student teolog, cu diferite studii publicate în Neamul Românesc, Drum Drept şi alte periodice conduse de N. Iorga.

Izbucnind primul război mondial s-a reîntors acasă, unde a funcţionat pentru o scurtă perioadă ca învăţător în satul natal (1914—16), apoi ca preot în parohia Boholt, prot. Deva (1917—22). Şi-a continuat însă şi cercetările istorice, publicînd felurite lucrări, între care şi ediţia întîia a Istoriei Bisericii Româneşti din Transilvania (Arad, 1918). Pentru rodnica sa activitate istorică, a fost ales încă din 1919 ca membru corespondent al Academiei Române.

În 1922 a devenit întîiul director al Arhivelor Statului din Cluj, funcţie pe care a îndeplinit-o cu multă conştiinciozitate pînă la pensionare (1949). Paralel, a publicat zeci de lucrări privind istoria românilor şi a Bisericii din Transilvania, legăturile românilor transilvăneni cu cei de dincolo de Carpaţi, istoria culturii şi artei româneşti, demografia istorică, numeroase articole la peste 20 de ziare şi 20 de reviste, conferinţe etc.

Dintre lucrările sale amintim: Activitatea istorică a lui Nicolae Iorga (Bucureşti, 1921); Relaţiile Bisericii româneşti ortodoxe din Ardeal cu Principatele Române în veacul al XVIII-lea (Sibiu, 1928); Lămuriri noi privitoare la revoluţia lui Horia (Sibiu, 1933); Istoria Bisericii şi a vieţii religioase a românilor din Transilvania (vol. I, ed. II, Sibiu, 1935); Mănăstirile româneşti din Transilvania (Sibiu, 1936); Din relaţiile şi corespondenţa poetului Gheorghe Sion cu contemporanii săi (Cluj, 1939); Din scrierile lui Gheorghe Sion (2 vol., Cluj, Sibiu, 1941); Zugravii şi icoanele pe hîrtie (Xilogravuri-stampe şi sticlă din Transilvania, revista Bis. Ort. Rom. nr. 7—8/1964); Emigrări româneşti din Transilvania în secolele XIII—XX (Bucureşti, 1971; ediţia II a apărut în 1977, la scurt timp după dispariţia sa).

Regretatul dispărut a avut strînse legături cu Sibiul, încă din anii studenţiei sale. Aici, în tipografia eparhială, a publicat şi o parte din lucrările sale de istorie bisericească. Spre sfîrşitul vieţii, a donat bogata sa bibliotecă de specialitate Bibliotecii mitropolitane din Sibiu, care, după cum se ştie, este pusă la îndemîna studenţilor teologi şi a altor cercetători.

Prohodirea rămăşiţelor pămînteşti ale istoricului Ştefan Meteş a avut loc în catedrala arhiepiscopală din Cluj-Napoca, sîmbătă, 2 iulie 1977, fiind săvîrşită de un sobor de preoţi şi diaconi, în frunte cu Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului şi Clujului. Personalitatea sa a fost elogiată în cuvîntările rostite de Î. P. S. Arhiepiscop Teofil, P. C. prof. Mircea Păcurariu, în numele Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, D-l Alexandru Matei, directorul Arhivelor Statului din Cluj-Napoca, şi P. C. pr. Ioan Cărpineanu. Înhumarea a avut loc în cimitirul oraşului Cluj-Napoca.

Veşnică să-i fie pomenirea!

R.

La întoarcere spre Alba Iulia, P. S. Episcop Emilian a vizitat şantierele de construcţii ale caselor parohiale din Toplita I şi II, apoi bisericile în curs de construcţie din Cerchizel şi Bahnea, precum şi amplasamentul casei parohiale din Găneşti.

● Şi în acest an prăznuirea Sfîntului Prooroc Ilie, hramul unor mănăstiri din Arhiepiscopia Timişoarei şi Caransebeşului s-a făcut potrivit rînduielii şi după un program dinainte stabilit.

Astfel, la paraclisul „Sf. Ilie de la Izvor" — Vasiova, credincioşii s-au bucurat de participarea P. S. Episcop-vicar Timotei Lugojanul. care a oficiat Sf. Liturghie arhierească, la momentul potrivit rostind un ziditor cuvînt de învăţătură.

(Continuare în pag. 4)

Mărire Tatălui...

Tot în înţelesul dragostei creştine, să încercăm acum explicarea formulei: „Mărire Tatălui şi Fiului şi Sfîntului Duh şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin."

Departe de a însemna o scădere a trăirii religioase, formula aceasta exprimă cea mai caldă simţire şi mai înaltă gîndire la care putem ajunge în timpul unei rugăciuni. Dacă o cerere ca, de exemplu, „Prea Sfîntă Treime miluieşte-ne pe noi", este un semn al încrederii în Dumnezeu, deci şi o dovadă a dragostei faţă de El şi faţă de oameni, omagiul sau lauda pe care i-o aducem exprimă încă şi mai bine această dragoste. De fapt, cuvîntul „Mărire" (subînţelegîndu-se: Mărire înălţăm...) provenind din adjectivul „mare", dă glas celei mai mari laude, celui mai înalt omagiu.

Acelaşi conţinut îl are şi cuvîntul „Slavă", cînd înlocuieşte cuvîntul „Mărire", în formula de care ne ocupăm. („Mărire Tatălui"... „Slavă Tatălui"). El (cuvîntul „Slavă") provine din limba slavonă şi — între altele — înseamnă înălţime, înaltul cerului. De aceea, în timp ce în forma „Mărire" Tatălui... aducem laudă Celui ce este „mare", adică desăvîrşit, atotputernic şi nemărginit, în forma „Slavă Tatălui"..., aducem laudă Celui ce este Preaînalt. De fapt, în ambele forme, Sfintei Treimi. De cea mai mare însemnătate este, însă, ceea ce simţim şi gîndim în timpul rostirii acestei formule de încheiere să fie ca şi cum, mai pe larg, am zice: tot ce avem mai curat şi mai bun în gîndirea, simţirea şi puterea noastră de a voi, în aceste clipe, spre Tine îndreptăm, Doamne. Rostirea acestei formule de încheiere să fie o cădelniţare duhovnicească. O tămîiere de dragoste, credinţă şi speranţă pe care o îndreptăm „în sus", spre cerul spiritual, Sfintei Treimi.

Dacă în rugăciunea de cerere, religiozitatea noastră (legătura noastră cu Dumnezeu) este împintenată şi de durerea care ne face să ne rugăm, în rugăciunea de laudă religiozitatea noastră este aceea a omului care a trecut de strîmtoarea durerii, sau se află deasupra ei; este o religiozitate liberă.

Slavă Celui ce are toată slava. De sine înţeles că, atunci cînd slăvim pe Dumnezeu, ca de exemplu, în formula la care ne referim, nu ne închipuim că am putea adăuga ceva slavei (măririi) pe care o are, Dumnezeu fiind însuşi „împăratul slavei" (Ps. 23, 7). Noi numai ne exprimăm bucuria că Sfînta Treime are deplinătatea slavei, deplinătatea puterii şi strălucirii spirituale, numai ne alăturăm cu bucurie adevărului că „plin este cerul şi pămîntul de mărirea Lui" (Is. 6, 3).

În rugăciune, cererea şi mulţumirea cu laudă sînt nedespărţite. După cum, atunci cînd rostim formula începătoare, nu numai că cerem ajutor ca rugăciunea (sau predica) noastră să o putem simţi şi rosti „în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh", ci totodată, ne deschidem mulţumirii, pentru fiecare clipă în care simţim acest ajutor de Sus, tot astfel, în timp ce aducem omagiu Sfintei Treimi, cerem şi ajutor ca să putem aduce acest omagiu. Tot timpul, în rugăciunea adevărată, sentimentul cererii în smerenie şi cel al laudei cu bucurie se întrepătrund, mai viu fiind cînd unul, cînd celălalt, potrivit înţelesului cuvintelor rugăciunii. Am putea spune că cele două stări sufleteşti sînt cele două feţe ale aceluiaşi chip al dragostei faţă de Dumnezeu şi semeni.

Da, şi al dragostei faţă de oameni. Căci, fie că cer ceva lui Dumnezeu, fie că-i aduc laudă, se cuvine să mă simt împreună rugător cu ceilalţi credincioşi şi să mă rog şi pentru ei. Însăşi formulele de început şi sfîrşit ale rugăciunii se cuvine a le gîndi şi simţi aşa. De altfel, chiar forma plurală pe care o îmbracă multe cuvinte, în mai toate rugăciunile bisericeşti, dă caracter comunitar şi acestor formule.

Şi o culminaţie a rostirii. Avînd încărcătura unui atît de bogat şi adînc conţinut, formula de încheiere a unei rugăciuni se cuvine a fi rostită cu cea mai mare căldură sufletească, ca o culminaţie nu numai a simţirii, ci şi a intonării vorbite de pînă aici. Deci nu pe un ton mai scăzut; nu „de formă". Mai ales că ea repetă formula de la început, strălucind-o în lumina laudei pline de bucurie.

În mod firesc, un asemenea punct culminant urcă şi trăirea noastră sufletească acum cînd încheiem scrierea sau citirea acestor rînduri, gîndite şi simţite tot în înţeles de „Mărire Tatălui şi Fiului şi Sfîntului Duh. Şi acum şi pururea în vecii vecilor. Amin".

Gh. Ş.

O lucrare monumentală

„Pictura ţărănească pe sticlă"

Asupra icoanelor româneşti pe sticlă — valori artistice populare remarcate în trecut de cîţiva iniţiaţi, dar descoperite de marele public de abia în ultimele două decenii — nu avem din secolul al XIX-lea decît simple menţiuni, de obicei nefavorabile. Episcopul Calinic al Rîmnicului cerea la 1863 măsuri ale Ministerului Cultelor pentru oprirea icoanarilor ardeleni de a-şi vinde lucrările în Principate, întrucît sînt confecţionate „aşa de prost", încît ceea ce înfăţişează sînt „nişte caricaturi", aducînd „necinste adevăratelor chipuri ale sfinţilor", pricinuind „zmenteală poporului" şi „împuţinînd evlavia către cele bisericeşti". Optica sa era aceea a timpului. Însuşi Eminescu le considera „primitive", Nici Bariţiu nu era încîntat de lucrările „bieţilor zugravi săteni", cu toate că aprecia „uşurinţa minunată" cu care unii le confecţionau. Mai tîrziu Iorga considera pictura pe sticlă o „artă minoră", dar recunoscînd că şi în ea se află „sufletul adevărat al poporului". Brâncuşi aprecia iconarii pentru că aveau „un meşteşug sacru, conştiinţa unei misiuni" şi lucrau „pentru plăcerea lor personală şi din evlavie". G. Călinescu scria că „icoanele pe glajă sînt foarte multe de o rară frumuseţe". Optica cercetătorilor şi criticilor de artă a evoluat treptat, pictura „naivă" sau „primitivă" intrînd în circuitul artistic prin expresionismul şi originalitatea ei. Nume ca Petre Comarnescu, Ion Muşlea, Ion Apostol Popescu. Ştefan Meteş, Coriolan Petranu, Ion Tătaru, Vasile Drăguţ, Gheorghe Pavelescu, Cornel Irimie etc. — unii folclorişti, alţii critici de artă, nu însă prea mulţi — au dedicat lucrări şi studii unor iconari şi operelor lor pe sticlă. Cînd aprecierile lor s-au întîlnit cu cele ale unor cercetători străini ai fenomenului artistic, ca Paul Caso — care după vizitarea unei expoziţii de icoane româneşti pe sticlă la Bruxelles scria: „Veţi fi fermecaţi de acest ansamblu în care palpită sufletul României ca un buchet de maci şi albăstrele" — sau ca Hans Redeker din Haga — care îşi exprima „toată admiraţia" pentru „forţa autenticităţii, umanismul, farmecul decorativ, coloritul strălucitor şi tradiţia acestui gen de artă legat de viaţa poporului" — cînd aceste opinii s-au întîlnit, explozia recunoaşterii icoanelor pe sticlă ca valori de artă a cucerit mai ales publicul de la oraşe. Vechile icoane pe sticlă, păstrate de credincioşi pe pereţii caselor pentru dialogul lor spiritual cu Dumnezeu, au început să treacă în colecţii publice şi particulare pentru valoarea lor artistică, spre stupefacţia generaţiilor mai tinere de la sate, care preferau o icoană nouă, strălucitoare, pe hîrtie. Mai recent, culturalizarea tot mai largă a dat şi acestor generaţii noţiuni fundamentale asupra valorii artistice. Ritmul achiziţiilor orăşeneşti a încetinit pînă spre dispariţie, ţăranul păstrîndu-şi icoanele pe sticlă pentru dubla lor valoare: cea religioasă şi cea artistică. Binevenita lege a patrimoniului cultural naţional le-a întărit şi mai mult conştiinţa celor care posedă asemenea colecţii că sînt deţinători — custozi ai unei părţi din tezaurul culturii româneşti.

Toate lucrările şi studiile publicate — printre care unele şi de autorii acestui volum — n-au cuprins decît fragmentar problematica icoanelor româneşti pe sticlă: zone, monografii de iconari, succinte incursiuni istorice, tehnica unora. aprecieri asupra unor grupuri de icoane sau elogii susţinute de o documentaţie restrînsă. Lipsea nu o simplă însumare a acestor studii, ci o lucrare monografică fundamentală nu numai pe o bibliografie exhaustivă, ci şi pe studierea la teren a tuturor zonelor în care a înflorit acest meşteşug artistic, a tuturor tipurilor de icoane, a manierelor de lucru, a evoluţiei în timp pînă în zilele noastre. Lipsea studiul care să explice circumscrierea fenomenului în spaţiul transilvan, care să-i stabilească originea, fixarea lui în centrul Europei, diferenţierea şi individualizarea lui folcloric-românească din care decurge unicitatea sa în lume. Lipsea, în sfîrşit, exegeza care la capătul acestor ample explorări să enunţe şi să justifice judecata de valoare. Povara de lungă durată a unei asemenea munci depăşea elanul şi perseverenţa oricărei pasiuni. Lucrarea rămînea o doleanţă de viitor, cînd presupuneam că numai un colectiv bine orientat o va putea realiza.

Şi iată că ea a apărut în vitrinele librăriilor noastre. Pentru că „Pictura ţărănească pe sticlă" a soţilor Iuliana şi Dumitru Dancu este tocmai lucrarea monografică vizată. La dimensiunile de 33×24, cele 404 pagini cuprind un studiu larg — cel mai avizat, mai documentat şi mai ştiinţific scris pînă azi — şi 150 de reproduceri în culori, fiecare cu datele de determinare şi cu date analitice, pe lîngă alte 80 de reproduceri alb-negru. Nu lipsesc bibliografia (selectivă), notele de referinţă şi un tabel al iconarilor pe sticlă după zone. Totuşi autorii dedică lucrarea „cu osebire celor ale căror nume nu le mai ştie nimeni", mărturisind că ea este sinteza unei munci de două decenii în care au străbătut zeci şi zeci de aşezări rurale din „minunata Transilvanie". Această sinteză a fost întîmpinată cu largă înţelegere de editura „Meridiane" şi rezultatul este acest volum cu adevărat monumental. Aşezînd icoanele pe lemn şi sticlă alături de valoarea picturilor murale de pe lăcaşurile sfinte din nordul Moldovei, soţii Dancu scriu în introducere: „Cu emoţionantă sinceritate, ţăranul român îşi dezvăluie în icoanele sale concepţiile de viaţă, concepţiile despre etică şi dreptate socială. imaginea pe care şi-o face despre celălalt tărîm, despre lumea nevăzută a raiului şi a iadului, transpunînd cu firească spontaneitate textele biblice în peisajul şi veşmîntul satului ardelean, singura realitate cunoscută lui." Studiul porneşte de la vechimea milenară a acestei tehnici pe sticlă, trece la geneza picturii populare pe acest material, analizînd apoi apariţia, dezvoltarea, tematica, sursele de inspiraţie, materialele, tehnica, arta şi zonele transilvane în care s-a consacrat şi încheindu-se cu aprecierile date icoanelor pe sticlă în decursul vremii. Reproducerile color sînt de o acurateţe ireproşabilă, o adevărată mîndrie a artei noastre tipografice. De altfel întregul volum, cu legătura sa de pînză, cu supracoperta expresivă, cu hîrtia superioară şi tiparul său pregnant este o excepţională biruinţă a tipografiei româneşti. „Pictura ţărănească pe sticlă" poate fi considerată, în ansamblu, cel mai frumos imn închinat ţăranilor români din Transilvania, artei emoţionant de simple şi extraordinar de originale cu care au ştiut să-şi transpună în culori aplicate pe reversul bucăţilor de sticlă, faţa senină. plină de împăcare cosmică, de echilibru filozofic, a adîncului lor sentiment religios.

C. L. Răşinaru

Informaţii

(Continuare din pag. 3)

La paraclisul *„Izvorul Miron"* — Românești, delegat chiriarhal a fost P. C. pr. Ilie Maier, vicar administrativ, care, în predica ce a rostit-o în cadrul Sf. Liturghii ce a avut loc, a vorbit despre puterea rugăciunii şi efectele ei binefăcătoare pentru viaţa credincioşilor.

Credincioşii veniţi să prăznuiască hramul *Schitului de pe Muntele Mic* au asistat, în ziua praznicului, la slujba Liturghiei oficiată de un sobor de preoţi condus de P. C. pr. Dimitrie Băloni, consilier eparhial, delegat al I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului.

Şi credincioşii veniţi să serbeze hramul schitului de pe *Muntele Semenic* s-au împărtăşit de un îndemn pentru a stărui în „credinţă şi rugăciune" din partea delegatului Înalt Prea Sfinţiei Sale, P. C. pr. Aurel Miculescu, inspector eparhial, la momentul potrivit al Sf. Liturghii ce a avut loc în ziua hramului.

● Duminică, 17 iulie 1977, P. S. Episcop Vasile al Oradiei a săvîrşit sfinţirea bisericii din filia Crînceşti, parohia Rotăreşti, prot. Beiuş.

În după-amiaza aceleiaşi Duminici după vecernie, P. S. Sa a oficiat slujba de binecuvîntare a lucrărilor de înnoire a bisericii de lemn — monument istoric, din filia Ogeşti, aparţinătoare tot de parohia Rotăreşti.

● Duminică. 24 iulie 1977, P. S. Episcop Vasile a sfinţit biserica din parohia Burzuc, prot. Marghita, căreia în ultimii ani i s-au făcut reparaţii capitale, timp în care au construit şi o frumoasă casă parohială.

În aceeaşi Duminică, Chiriarhul a oficiat slujba vecerniei în biserica din parohia Sîrbi, prot. Marghita.

La toate aceste unităţi parohiale, P. S. Sa a rostit cîte un ziditor cuvînt de apreciere, de îndemnare şi învăţătură.

Despre rugăciunea pentru morţi...

(Urmare din pag. 2)

zadar zic ei, fiule, că a căzut capul lui Ioan Botezătorul pentru un joc. Nu pentru un joc a căzut capul lui Ioan Botezătorul, ci pentru pizma inimii Irodiadei, mama Salomeei. Dacă ea avea o inimă bună putea să ceară să slobozească pe Ioan din închisoare, deci pizma e mai mare decît jocul, fiule.

De bună seamă că la pieirea Sf. Ioan Botezătorul a contribuit şi băutura peste măsură, adică beţia de care era cuprins Irod şi invitaţii săi, ceea ce desigur este altceva decît jocul aşa cum este înţeles de Sf. Scriptură şi obştea cea mare a credincioşilor noştri, el reprezentînd în acest înţeles, împreună cu cîntecul şi portul o artă, adică un mijloc de afirmare şi înălţare a fiinţei noastre omeneşti.

Pr. *I. Mihălţan*

Sf. Părinţi despre rugăciune

Rugăciunea este vlăstarul blîndeţii şi al lipsei de mînie; ea este rodul bucuriei şi al mulţumirii, precum şi alungarea întristării şi a descurajării.

Dorind să te rogi cum trebuie, să nu întristezi vreun suflet; iar de nu, în deşert alergi.

Dacă eşti răbdător, pururea te vei ruga cu bucurie.

Fugind de mînie, vei afla cruţare şi te vei dovedi înţelept şi vei fi între cei ce se roagă.

Nu te ruga împlinind numai formele dinafară, ci îndeamnă-ţi mintea spre simţirea rugăciunii duhovniceşti, cu multă frică.

E cu dreptate să te rogi nu numai pentru curăţia ta, ci şi pentru a oricărui semen, ca să imiţi chipul îngeresc.

Vezi dacă te-ai înfăţişat cu adevărat înaintea lui Dumnezeu în rugăciunea ta, sau eşti biruit de lauda omenească şi pe aceasta te sileşti să o vînezi, folosindu-te de chipul rugăciunii ca de o acoperitoare.

Starea de rugăciune este o dispoziţie nepătimaşă, cîştigată prin deprindere, care răpeşte mintea înţeleaptă spre înălţimea spirituală, prin dragoste desăvîrşită.

Cel ce se mînie şi ţine minte răul, oricît ar iubi rugăciunea nu este afară de învinuire. Căci este asemenea celui ce vrea să aibă vedere ageră, dar îşi tulbură ochii.

(După Evagrie Ponticul)

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 125 Sibiu, 15 octombrie 1977 Nr. 39—40

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă, P. O. Box 136-137 — telex: 11226, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 3.

„Obişnuitul Mitropolit" al Banatului

Ortodocşii români din Banat şi Biserica lor şi-au văzut împlinit, în urmă cu trei decenii, unul din marile lor deziderate. Generaţii de-a rîndul au militat neîntrerupt pentru refacerea unei organizaţii bisericeşti proprii prin reînfiinţarea Mitropoliei Banatului cu scaunul în oraşul Timişoara. Aşa cum glăsuieşte gramata sinodală emisă la 15 octombrie 1947, cererile şi stăruinţele credincioşilor bănăţeni nu numai că se întemeiau „pe trecutul istoric, după care Banatul şi-a avut Mitropolia sa", dar erau „pornite şi din cugete curate, în scopul sporirii credinţei şi întăririi sufleteşti a tuturor fiilor duhovniceşti de pe frumoasele plaiuri bănăţene, care au dat dovadă îndestulătoare de păstrători ai dreptei credinţe şi a datinilor în Biserica lui Hristos, cea una, sfîntă, sobornicească şi apostolească".

Şi astfel, pornind de la faptul că „Banatul şi-a avut în vremurile vechi Mitropolia sa românească şi ţinînd seama de aşezarea sa geografică, de firea poporului precum şi de desfăşurarea istorică a întregii vieţi bisericeşti în Banat", ca să folosim cuvintele aceleiaşi gramate, s-a hotărît de către forurile legiuite temeluirea din nou a Mitropoliei bănăţene. Actul acesta, consfinţit la 26 octombrie 1947, a fost precedat el însuşi de proclamarea la 29 iunie acelaşi an a ridicării episcopiei din Timişoara la rang de arhiepiscopie.

Evenimentul pe care îl aniversăm s-a înfăptuit deci potrivit unei hotărîri ce exprima realităţi evidente, fiind totodată consecinţa multor veacuri de puternică trăire religioasă în duhul lui Hristos şi în slujirea Bisericii Sale dreptmăritoare. Chiar şi puţinele mărturii ce deţinem ne atestă fără putinţă de tăgadă existenţa unor forme de organizare bisericească pe meleagurile Banatului de astăzi încă la sfîrşitul veacului al IX-lea şi începutul celui de al X-lea. Episcopia Morisenei din acele vremuri e doar unul din centrele în jurul cărora se grupa viaţa spirituală a strămoşilor. Nivelul atins pe parcurs poate fi în parte apreciat dacă îl punem în legătură cu apariţia în veacul al XVII-lea a minunatei figuri de sfînt ierarh care a fost Iosif cel Nou de la Partoş „mitropolitul Timişoarei". Un veac mai tîrziu îşi înscrie numele în paginile istoriei Bisericii noastre Nicolae Dimitrievici, şi el cu rang de „mitropolit", în care calitate la 24 iunie 1730 sfinţea o biserică în cetatea Caransebeşului, alt centru bisericesc important al Banatului.

De-a lungul vremii ortodocşii români din Banat, în ciuda multor vicisitudini, n-au pierdut niciodată conştiinţa apartenenţei lor canonice de mitropolia proprie, chiar şi dacă aceasta a încetat să existe formal. Într-un atare context se poate înţelege atitudinea patriarhului Iosif Raiacici din Carloveţ care, „în mijlocul entuziasmului general provocat de marile mişcări revoluţionare ale popoarelor... din imperiul multinaţional al Habsburgilor, întinde românilor mînă frăţească de unire şi în schimbul acestei alianţe... le recunoaşte îndreptăţirea la reînvierea vechii autonomii a Banatului şi la restaurarea mitropoliei lor istorice" (Prot. dr. Gheorghe Cotoşman, Mitropolia noastră, în rev. Biserica Bănăţeană, an. VIII, nr. 44—46, 9 noiembrie 1947, p. 6).

Frămîntările anului 1848 oferă fruntaşilor din Banat, adunaţi la Pesta în ziua de 3/15 mai sub preşedinţia lui Emanuil Gojdu, prilejul adoptării unei hotărîri de a se crea o „ocîrmuire bisericească cu totul neatîrnată". Exact în aceeaşi zi, e bine să amintim aceasta, fraţii transilvăneni cereau pe Cîmpia libertăţii de la Blaj, sub conducerea episcopului de atunci Andrei Şaguna, restaurarea istoricei Mitropolii de Alba Iulia.

Puţin timp mai tîrziu, la 15/27 iunie 1848, pe o altă Cîmpie a libertăţii, de astă dată la Lugoj, Adunarea naţională prezidată de tribunul Eftimie Murgu, hotăra declararea independenţei Bisericii şi eparhiilor ortodoxe române din Banat şi redobîndirea „obişnuitului mitropolit românesc" (Teodor V. Păcăţean, Cartea de aur, vol. I, ed. I, Sibiu, 1904, p. 353 şi I. D. Suciu, Revoluţia de la 1848—1849 în Banat, Bucureşti, 1968, p. 107—113).

De atunci n-a încetat o clipă să se manifeste, în diferite forme, puternica dorinţă a bănăţenilor de a-şi avea mitropolie proprie. E de ajuns să amintim şi numai de fapta lăudabilă a lui Petru Borlovan din Bocşa, care la 14 iunie 1915 lăsa o mare sumă de bani drept fundaţie pentru reînfiinţarea mitropoliei Banatului. Şirul celor care s-au evidenţiat ca luptători pentru crearea unei organizaţii bisericeşti proprii Banatului este lung şi din el nu pot lipsi desigur Iorgovici, Ţichindeal, Bojincă, Mocioneştii, Babeş, Brediceanu, Ungureanu etc.

Prin cererea lor de a li se reînfiinţa mitropolia proprie, ortodocşii români din Banat n-au pierdut nici o clipă din vedere apartenenţa lor la aceeaşi unică Biserică Ortodoxă Română. Eparhia Timişoarei era doar aceea care multă vreme în trecut se prevala de o emblemă identică cu a Ţării Româneşti (dr. Gh. Popovici, Unirea românilor din Transilvania..., Lugoj, 1901, p. 228. n. 2 şi Idem, Istoria românilor bănăţeni, Lugoj, 1904, p. 233). Idealul bisericesc al bănăţenilor s-a îngemănat statornic cu slujirea năzuinţelor de unitate naţională a tuturor românilor.

Împlinirea acestui vis de totdeauna va întîrzia destul de mult. Au venit însă vremurile cînd, după 23 August 1944, ţara noastră intrînd pe un nou făgaş de adevărată libertate şi independenţă, au fost create condiţiile propice pentru restabilirea drepturilor legitime ale ortodocşilor români din Banat. Astăzi Mitropolia Banatului, parte integrantă din Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române, îşi împlineşte cu cinste rosturile, spre mulţumirea preoţilor, monahilor şi credincioşilor ei.

Aniversînd împlinirea a trei decenii de existenţă mitropolitană reînnoită, aducem mulţumiri lui Dumnezeu care pe toate bine le rînduieşte, după cum aducem prinos de recunoştinţă acelora care au militat pentru înfăptuirea dorirlor noastre de veacuri. Iar Patriei şi Conducerii ei, care ne-au înţeles năzuinţele, îi făgăduim statornic ataşament şi nepărmurită dragoste.

† **NICOLAE**
MITROPOLITUL BANATULUI

Chemarea Mîntuitorului Hristos

„Veniţi după mine" (Matei 4, 19)

Cuvintele Mîntuitorului, puse în fruntea acestor rînduri, ne transpun în perioada de început a Bisericii creştine, ele avînd totodată, pentru noi creştinii de astăzi, mare actualitate.

Pe de o parte, cuvintele „veniţi după mine" ne aduc aminte de recrutarea, de către Mîntuitorul Iisus Hristos, a Sfinţilor Săi ucenici şi apostoli, iar pe de altă parte ele ne readuc în atenţie rostul chemării pe care Iisus-Domnul nostru ne-o face şi nouă, credincioşilor de astăzi.

*

În urmă cu aproximativ nouăsprezece veacuri şi jumătate, curînd după ieşirea la propovăduire, Mîntuitorul Iisus Hristos se afla pe malul lacului Ghenizaret sau Marea Galileii, pe care o găsim pe toate hărţile mai de seamă dacă urmărim firul Iordanului în sus. Aici, nu departe de ţărm, pescuiau fraţii Simon-Petru şi Andrei, cărora le spune: „Veniţi după mine şi vă voi face pe voi pescari de oameni" (Matei 4,19). Cei doi au lăsat instrumentele de pescuit şi au urmat lui Iisus.

Nu departe de acest loc, ne spune tot Sf. Evanghelist Matei, Mîntuitorul Hristos întîlneşte alţi doi fraţi, pe Iacob şi Ioan, care îşi spălau mrejele împreună cu tatăl lor, Zevedei, cărora Iisus le adresează aceeaşi chemare, căreia cei doi fraţi răspund fără nici o ezitare. Într-un fel asemănător au fost chemaţi la apostolie şi ceilalţi ucenici: Toma şi Matei, Filip şi Vartolomeu, Iacob al lui Alfeu şi Simon Zilotul, Iuda al lui Iacob şi Iuda Iscarioteanul.

Într-un mod cu totul special a fost chemat Sf. Apostol Pavel. Acesta se afla pe drumul ce ducea de la Ierusalim la Damasc, plin de ură faţă de cei ce mărturiseau pe Iisus cel înviat, cînd deodată Hristos-Domnul i se arată într-un chip suprafiresc. Din colbul drumului în care căzuse la vederea unei lumini care l-a orbit şi la auzul cuvintelor: „Saule, Saule pentru ce mă prigoneşti!", s-a ridicat alt om, cel ce va deveni marele şi neobositul Apostol Pavel de mai tîrziu.

Ca Dumnezeu atotştiutor, Hristos-Domnul nostru cunoştea plămada lăuntrică a celor chemaţi de El la apostolie, plămadă ce era ca un pămînt bun în care sămînţa Evangheliei putea să încolţească, să răsară şi să rodească însutit.

Pe de altă parte, chemarea Mîntuitorului nu a fost ca o chemare oarecare, ca a unui om de rînd, ci a fost glasul lui Dumnezeu, chemarea

(Continuare din pag. 2)

Limba română în Biserică

După Învierea Sa, Mîntuitorul Iisus Hristos a zis către ucenicii Săi Apostoli: „Datu-mi-s-a toată puterea în cer şi pe pămînt; drept aceea mergînd învăţaţi toate neamurile, botezîndu-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh" (Matei 28, 18—19). Apoi, Mîntuitorul a mai completat, înainte de Înălţarea Sa la cer: „Îmi veţi fi martori în Ierusalim şi în toată Iudeea şi în Samaria şi pînă la marginea pămîntului" (Fapte 1, 8). Astfel, la Pogorîrea Duhului Sfînt, la Rusalii sau la Cincizecime, „s-au umplut Apostolii de Duhul Sfînt şi au început să vorbească în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi" (F. Ap. 2, 4). În consecinţă Sf. Apostol Pavel a precizat că „în Biserică vreau să grăiesc cinci cuvinte înţelese, ca să învăţ şi pe alţii, decît zece mii de cuvinte în limbi" (I Cor. 14, 29).

Din aceste fapte reale, Sfinţii Apostoli şi ucenicii lor au tras concluzia, că Sf. Evanghelie a Mîntuitorului Iisus Hristos trebuie să fie propovăduită pînă la marginile pămîntului la toate popoarele în limba lor populară, ca să o înţeleagă şi să-şi însuşească învăţătura ei pentru viaţă şi mîntuire sufletească.

Prin urmare, Sf. Evanghelie a Apostolului Matei a fost tradusă, cam pe la anul 44, din limba aramaică în limba greacă şi apoi celelalte cărţi din Noul Testament au fost scrise în greceşte, care era limbă de circulaţie culturală în imperiul roman şi nu avea pe atunci nici un colorit religios şi deci putea vehicula, sau purta, învăţătura creştinească autentică. Apoi, din centrul creştin african de la Cartagina romană a pornit traducerea Sf. Evangheliі în limba latină, primind termeni specifici creştini latini în formularea scriitorului bisericesc Septimiu Tertullian, spre sfîrşitul sec. al II-lea.

(Continuare în pag. 4)

Desăvîrşirea morală

În Predica de pe Munte, Mîntuitorul Iisus Hristos ne îndeamnă: „Fiţi, dar, voi desăvîrşiţi, precum Tatăl vostru cer Ceresc desăvîrşit este“ (Matei 5, 48). El, Dumnezeu adevărat şi om adevărat, ne cheamă pe noi, urmaşii Săi, la o viaţă din ce în ce mai bună, mai bogată în fapte mîntuitoare, la o viaţă după voia lui Dumnezeu; ne cheamă la desăvîrşire.

Aşadar, desăvîrşirea este ţinta spre care trebuie să trudească, să alerge orice fiu bun al Bisericii noastre; nu numai că trebuie să se roage pentru dobîndirea ei, dar trebuie să şi lucreze cu stăruinţă pentru a putea ajunge la această culme a vieţii creştine. Căci dacă desăvîrşirea este un rod al harului dobîndit prin rugăciune, ea este în acelaşi timp şi un rod al străduinţelor omeneşti.

Dar Mîntuitorul Hristos nu ne face numai îndemnul la desăvîrşire, ci El ne şi arată calea ce duce la ea şi El însuşi ne stă în ajutor, ca un frate mai mare, să urcăm la desăvîrşire. El ne trimite harul mîntuitor în Sfînta Sa Biserică, maica naşterii noastre duhovniceşti, locul luminării noastre spre cele dumnezeieşti. Aici în Sf. Biserică, ia început şi apoi creşte viaţa noastră sufletească în Iisus Hristos, Domnul nostru.

Sf. Biserică ne naşte duhovniceşte prin Taina Sf. Botez, făcîndu-ne fii ai împărăţiei lui Dumnezeu. Ea ne naşte în Hristos şi în tot ceea ce Hristos a făcut pentru mîntuirea noastră. Harul dumnezeiesc se aşează în noi cum se aşează sămînţa în pămînt, încolţeşte şi, dacă conlucrăm cu el, rodeşte spre viaţă veşnică.

În drumul spre desăvîrşire, Mîntuitorul Hristos ne stă în ajutor prin toate Sf. Taine aşezate de El în Sf. Biserică. Însuşi ne zice: „Eu cu voi sînt în toate zilele, pînă la sfîrşitul veacului“ (Matei 28, 20).

Desăvîrşirea este o împletire de har dumnezeiesc şi de străduinţă omenească (Matei 11, 12). Ea înseamnă creştere, întărire, îmbunătăţire şi înfrumuseţare a vieţii creştinului, pînă a se ajunge la asemănarea credinciosului cu Dumnezeu. La ea duce un urcuş, o scară morală cu multe trepte: treptele desăvîrşirii, care trebuie urcate cu osteneli duhovniceşti, în curăţire trupească şi sufletească, îndepărtîndu-ne de păcate şi patimi, aşa cum ni se arată în Fericiri.

Dar desăvîrşirea este tot ceea ce poate şi trebuie să nădăjduiască credinciosul: fericirea deplină, unirea cu Dumnezeu. „Să ne ridicăm (deci), spre ceea ce este desăvîrşit (Evrei 6,1). Căci cel ce nesocoteşte urcuşul spre desăvîrşire, nu este vrednic de împărăţia lui Dumnezeu (Luca 9, 59—62).

*

Cînd tînărul bogat din Evanghelie îl întreabă pe Mîntuitorul ce trebuie să facă pentru ca să moştenească viaţa de veci, El îi răspunde: „De vrei să intri în viaţă, păzeşte poruncile“ (Matei 19, 17). Iar „dacă vrei să fii desăvîrşit, du-te, vinde averea ta, dă-o săracilor şi vei avea comoară în cer; după aceea, vino şi urmează-mi“ (Matei 19, 21).

Deci două sînt căile spre desăvîrşire: *păzirea poruncilor*, adică împlinirea din conştiinţă a tuturor datoriilor noastre către Dumnezeu, către aproapele şi către noi înşine. Aceasta este o cale mai lungă, dar mai uşoară şi este urmată de cei mai mulţi din fiii Bisericii. Apoi *„sfatul“: „dacă vrei să fii desăvîrşit“*. Este o cale mai scurtă, dar mai grea: calea *sfaturilor evanghelice*.

Trei sînt sfaturile evanghelice: Renunţarea de bunăvoie la bunurile materiale, fecioria (castitatea) şi ascultarea. Pentru îndeplinirea acestor trei sfaturi evanghelice, se leagă cu jurămînt cei ce îmbrăţişează viaţa monahală (călugărească).

Sărăcia sau renunţarea de bunăvoie la bunurile materiale îi scuteşte pe cei ce urmează acest sfat de multe griji de prisos, rămînîndu-le mai mult răgaz pentru curăţirea şi înălţarea sufletului lor.

Urmarea acestui sfat nu înseamnă fuga de muncă, ci fuga de lăcomia după avere.

Fecioria este sfatul pe care îl urmează cei ce îşi aleg viaţa de rugăciune, pusă cu totul în slujba Bisericii. Sfatul acesta este greu de urmat, după cum ne spune Mîntuitorul: „Nu toţi pricep cuvîntul acesta, ci aceia cărora le este dat“ (Matei 19, 11). Şi Sf. Apostol Pavel le scrie corintenilor că nu le porunceşte, ci numai îi sfătuieşte să trăiască în feciorie (I Corinteni 7, 6).

Deşi la feciorie pentru toată viaţa se leagă cu jurămînt greu cei ce îmbrăţişează viaţa monahală, totuşi au fost şi sînt şi astăzi creştini care, deşi trăiesc în lume, îşi păstrează şi ei fecioria toată viaţa lor, lucru chiar mai greu pentru aceştia decît pentru cei dintîi.

Chemarea Mîntuitorului Hristos

(Urmare din pag. 1)

Lui, care cuprinde în ea o forţă deosebită, căreia, luînd seama la chemarea proorocilor din Vechiul Testament, ştim că nu i se poate sta împotrivă. Glasul care a chemat pe Apostoli la misiunea care îi aştepta va linişti mai tîrziu valurile mării, va vindeca pe orbi, pe schiopi, pe leproşi, va chema la viaţă pe fiul văduvei din Nain, pe fiica lui Iair, pe Lazăr din mormînt mort de patru zile ş.a.m.d.

Afară de Iuda Iscarioteanul care, orbit de bani, s-a abătut de la această chemare, ştim că toţi ceilalţi apostoli au răspuns cu desăvîrşită fidelitate şi dăruire chemării ce li s-a făcut.

Ştim de asemenea că răspunsurile Apostolilor la chemarea Mîntuitorului n-au fost de-o zi sau de două, de un an sau doi, ci de o viaţă întreagă, încheiată la fiecare în chip mucenicesc, afară de Sf. Ap. Ioan.

Ştim totodată, că pe lîngă viaţa lor exemplară de zi cu zi, Sfinţii Apostoli au străbătut mii de kilometri, în lipsuri şi primejdii de multe feluri, vestind în calea lor pe Iisus cel înviat şi învăţătura Sa dumnezeiască.

Sf. Apostol Petru, de pildă, a propovăduit în Palestina, în Antiohia şi în alte părţi din Asia Mică, apoi la Roma, unde a murit moarte de martir, răstignit fiind cu capul în jos.

Despre Sf. Apostol Andrei ştim că a ajuns pînă în Sciţia Mică sau Dobrogea de astăzi, murind ca martir în localitatea Patras din Grecia, răstignit fiind şi el pe o cruce în formă de X, din care motiv acest fel de cruce se numeşte pînă astăzi „crucea Sf. Andrei“. Faptul că el a propovăduit pe meleagurile noastre ne îndreptăţeşte să afirmăm cu toată tăria că Ortodoxia noastră românească îşi are începutul de la Sf. Apostoli.

Sf. Apostol Iacob a propovăduit în Palestina, murind ca martir în anul 44 d. Hr., Sf. Apostol Ioan în Asia Mică şi insulele greceşti, Sf. Apostoli Toma şi Vartolomeu au ajuns pînă în India, Biserica întemeiată de ei existînd pînă astăzi, Sf. Apostol Matia, ales în locul lui Iuda vînzătorul, în Etiopia ş.a.m.d.

*

Dacă Sfinţii Apostoli au fost chemaţi şi învestiţi cu un dar, un har, sau putere specială, aceea de a continua lucrarea văzută a Mîntuitorului în lume, hirotonind episcopi, preoţi şi diaconi, episcopii la rîndul lor hirotonind preoţi şi diaconi în succesiune directă pînă astăzi, Mîntuitorul Iisus Hristos însă reînnoieşte mereu chemarea de a-i urma. „Veniţi după mine“ ne spune şi nouă celor de astăzi. *„Veniţi după mine* — ne spune Mîntuitorul Hristos în fiecare Duminică şi sărbătoare, prin Biserica Sa cea sfîntă, nu pentru a ne face pescari de oameni, chemarea Sa pentru noi avînd alte înţelesuri, binefacerile urmării lui Hristos fiind multe şi negrăit de mari pentru întreaga noastră fiinţă.

Vedem cu toţii că o plantă ca să crească, pe lîngă umezeală are neapărată nevoie de lumina şi căldura Soarelui. Soarele vieţii noastre sufleteşti şi trupeşti este Iisus Hristos-Domnul nostru.

Ştim de asemenea ce alcătuire minunată este omul, cu cîte daruri, cu cîte posibilităţi lăuntrice pozitive este înzestrat — şi iată că Iisus-Domnul ne cheamă ca, urmînd Lui, toate aceste însuşiri cu care ne naştem să le facem să crească cît mai deplin.

Este, de pildă, sădită în noi sămînţa faptei, a acţiunii, a activităţii pozitive — şi iată că El ne cheamă să lăsăm în urma noastră cît mai multe astfel de fapte, pe cei inactivi, pe cei leneşi trimiţîndu-i să ia pildă de hărnicie şi disciplină de la albină şi furnică. „Du-te leneşule la furnică şi vezi munca ei şi prinde minte!..., sau mergi la albină şi vezi cît este de harnică şi ce lucrare iscusită săvîrşeşte!“ citim în Sf. Scriptură (Pilde 6, 6—8).

Este sădită în noi sămînţa dragostei de om, a dragostei de frumos, de adevăr, de Dumnezeu — şi iată că Iisus-Domnul ne cheamă să facem să crească şi aceste seminţe, spre a rodi cît mai mult spre înmulţirea şi bucuria vieţii. „Iubiţi-vă unul pe altul, precum şi eu v-am iubit pe voi“, este porunca Lui de căpetenie. Este vorba desigur de dragostea ziditoare, de dragostea împletită cu dreptatea, căci o altfel de dragoste degenerează în slăbiciune.

Este sădită în noi sămînţa înţelepciunii, acest dar al găsirii celor mai bune căi de zidire a binelui în lume — şi iată că Mîntuitorul Hristos ne cheamă să ne adăpăm cît mai din plin din această apă a vieţii, El fiind izvorul înţelepciunii, Înţelepciunea însăşi.

Este sădită în noi sămînţa conştiinţei morale, acest judecător nevăzut pe care îl purtăm în făptura noastră, acest cîntar lăuntric care ne cîntăreşte toate faptele, vorbele şi gîndurile noastre — şi iată că El ne cheamă şi ne ajută ca acele acestui cîntar să fie cît mai sensibile.

Pe scurt, Iisus-Domnul nostru ne cheamă, ne arată şi ne ajută să ne găsim făgaşul, albia pe care, asemenea unui rîu, viaţa noastră să curgă spre ţelurile ei superioare, ne cheamă să ne cultivăm şi să ne valorificăm la maximum darurile cu care Cel Atotputernic ne-a înzestrat pe fiecare, ne cheamă să umblăm în lumină, încredinţaţi fiind pînă în străfundul sufletelor noastre de adeveritatea spuselor Sale: „Eu sînt lumina lumii, cel ce vine după mine nu va umbla întru întuneric, ci va avea lumina vieţii“ (Ioan 8, 12), a vieţii de acum şi a celei ce va să fie.

Diac. *Gh. Papuc*

Ascultarea este de mult folos spre îmbunătăţirea treptată a vieţii cuviosului, adică pentru ca el să ajungă mai repede şi pe cît îi este cu putinţă mai sigur la desăvîrşire. Supunîndu-se întru smerenie, el se înalţă sub povaţa şi prin voinţa unui povăţuitor mai încercat, mai priceput în îndrumarea sufletului către desăvîrşire, către mîntuire. În chipul acesta, el nu urmează doar voinţei sale, ci ascultă fără şovăire poveţele îndrumătorului duhovnicesc, ştiind că acesta este deprins şi înaintat în viaţa morală, în trăirea virtuţilor creştineşti. Cel ce face votul ascultării este deci pildă grăitoare de supunere faţă de interesul obştesc, de respect şi împlinire fără şovăire a poruncilor bisericeşti şi cetăţeneşti.

Sfatul ascultării este cuprins în cuvintele Mîntuitorului: „Oricine voieşte să vină după mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-mi urmeze mie“ (Marcu 8, 34).

*

Este limpede că sfaturile evanghelice se deosebesc de porunci. Poruncile sînt cerute oricărui creştin fără deosebire, dar sfaturile evanghelice sînt lăsate la voia şi puterea fiecăruia. Ele nu sînt cerute, deci, tuturor creştinilor, tocmai pentru pricina că îndeplinirea lor este mai grea decît îndeplinirea poruncilor; — le urmează numai cei ce se hotărăsc, în mod cu totul liber, să le urmeze toată viaţa. Şi aceasta pe temeiul jurămîntului (votului) pe care îl fac, cum s-a mai spus, cei ce intră în tagma monahală (călugărească).

Dar sfaturile evanghelice aduc foloase deosebite pentru viaţa creştină, pentru viaţa duhovnicească. Astfel, sărăcia de bună voie îndepărtează lăcomia, zgîrcenia, îmbuibarea şi petrecerile stricătoare de suflet, ajutînd la urcarea creştinului pe o treaptă mai sus pe scara desăvîrşirii. Fiind scutit de grijile şi primejdiile morale, la care duce bogăţia, cel sărac de bună voie are mai mult răgaz şi mijloace mai înlesnite pentru a se îngriji de curăţia şi înălţarea sufletului său.

Mîntuitorul Iisus Hristos a ridicat căsătoria la treapta de Sf. Taină, aşa că ea este o datorie firească şi morală pentru orice creştin, ca şi pentru orice om. Dar ea aduce cu sine şi multe griji, multe îndatoriri. De aceste griji este scutit cel ce îşi alege viaţa de rugăciune, viaţa în feciorie. Totuşi nu trebuie să se creadă că o asemenea viaţă ar fi uşoară şi lipsită de griji; de ea se leagă griji zilnice, ba ceas de ceas, pentru o viaţă duhovnicească în curăţie, muncă şi rugăciune. Căci dacă „cel ce s-a căsătorit se îngrijeşte de ale lumii, cum să placă femeii, ... cel necăsătorit se îngrijeşte de ale Domnului, cum să placă Domnului“ (I Corinteni 7, 32—33). Dar grijile celui ce trăieşte în feciorie rodesc multă mulţumire sufletească şi întăresc nădejdea în mîntuire.

Socotinţa că ascultarea întru totul de un îndrumător duhovnicesc ar putea fi o înjosire a omului în faţa altui om, nu este îndreptăţită, pentru că ascultarea este fiica cea mai dragă a smereniei, iar smerenia preţuieşte mult înaintea lui Dumnezeu; ea prilejuieşte adevărata înălţare, cum ne învaţă Mîntuitorul însuţi: „Oricine se înalţă pe sine se va smeri, iar cel ce se smereşte pe sine se va înălţa“ (Luca 18, 14).

D. Călugăr

Vizită frățească

În zilele de 13—14 august 1977, Centrul arhiepiscopesc și Institutul Teologic Universitar Sibiu, au avut ca oaspeți grupul folcloric de pe lîngă parohia ortodoxă română din Hamilton — Ontario, Canada, condus de P. C. pr. Nicolae Ciurea și d-na Elena Omorean, grup care la invitația asociației „România" a efectuat un turneu în mai multe orașe ale țării.

În după-masa zilei de sîmbătă 13 august a. c. oaspeții au vizitat Institutul Teologic Universitar din Sibiu, unde au fost primiți de P. C. arhid. prof. Dr. Constantin Voicu, prorectorul Institutului. În cadrul acestei vizite au fost arătate oaspeților aula Institutului, capela, biblioteca și o sală de curs, iar la încheierea vizitei au fost invitați la prorectorat unde P. C. prorector a făcut un scurt istoric al acestui vechi locaș de cultură teologică.

În ziua următoare, Duminică, 14 august, oaspeții au participat la Sf. Liturghie din catedrala noastră mitropolitană din Sibiu, exprimîndu-și satisfacția pentru frumusețea slujbei, împodobită de excelentul cor al catedralei. Specificăm că din soborul slujitor a făcut parte și P. C. pr. N. Ciurea, hirotonit ca diacon în urmă cu 28 ani în catedrala sibiană.

După Sf. Liturghie, oaspeții au vizitat Tipografia Eparhială, unde au fost întîmpinați de P. C. arhid. Gheorghe Papuc, consilier cultural, D-l Dumitru Dan, locțiitor de secretar, și P. C. diac. Ezechil Oancea, conducătorul Tipografiei Eparhiale.

P. C. consilier Gh. Papuc a făcut oaspeților o scurtă prezentare a acestei tipografii șaguniene, a lucrărilor care s-au tipărit și se tipăresc în ea, a înnoirilor care s-au făcut de către Î. P. S. Mitropolit Nicolae Mladin etc. La încheierea vizitei, oaspeților le-au fost oferite unele lucrări realizate în Tipografia Eparhială.

În după-masa aceleiași zile, oaspeții canadieni au prezentat în moderna „Casă de cultură a Sindicatelor" din Sibiu, în fața unui numeros public, un frumos spectacol de dansuri populare românești și canadiene.

Din repertoriu au făcut parte: „Jocul de fete Gaida" din Dobrogea, „Călușerul cel mic" din Banat, „Suită de jocuri bănățene", „Nuntă din Oaș", „Jocul sucitoarelor", „Suită de jocuri din Transilvania, Moldova și Oltenia", un dans canadian etc. În timpul pauzelor a fost prezentată o suită de imagini diapozitive color, comentate de d-na Elena Omorean, care înfățișau frumusețile naturale ale Canadei, viața, munca și obiceiurile oamenilor din acele locuri.

Spectacolul s-a bucurat de un frumos succes, ceea ce a făcut cinste tinerilor români din Canada, îndrăgostiți de arta populară a plaiurilor natale ale părinților lor, precum și celor ce i-au instruit, regia artistică fiind asigurată de doi tineri dansatori: Magdalena Ciurea, fiica P. C. pr. N. Ciurea, și George Omorean.

Oaspeții români canadieni în fața catedralei mitropolitane din Sibiu

În încheierea spectacolului dansatorilor li s-a oferit un frumos coș cu flori.

D-na Elena Omorean a mulțumit în mod deosebit asociației „România" pentru mijlocirea acestui turneu, spectacole avînd loc și în alte orașe: Timișoara, Deva etc., publicului spectator care i-au înconjurat cu căldură, menționînd că prin aceste spectacole doresc să dovedească că „au fost români și vor rămîne români".

În seara aceleiași zile, oaspeților li s-a oferit o cină la Schitul Păltiniș.

Diac. *Ezechil Oancea*

Hramuri mănăstirești

Și în acest an hramul Mănăstirii Brîncoveanu de la Sîmbăta de Sus, Adormirea Maicii Domnului, 15 august. a fost răspînditor de bogate haruri duhovnicești pentru credincioșii care erau de față.

De la Sibiu, Î. P. S. Mitropolit Nicolae a fost însoțit de P. C. prof. Milan Șesan și P. C. cons. Gh. Papuc.

În ajun, la ora 18, s-a săvîrșit slujba vecerniei cu litia, cuvînt de învățătură rostind P. C. prof. M. Șesan și P. Cuv. ierod. T. Părăianu.

Sub razele curate ale lunii s-a săvîrșit apoi Prohodul Maicii Domnului, cu înconjurarea bisericii mănăstirești.

În ziua hramului, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, între care P. Cuv. arhimandriți de la sf. mănăstire: Veniamin Tohăneanu, starețul mănăstirii și Serafim Popescu, P. Cuv. arhim. V. Cornilă, P. C. prot. I. Dragolea (Sighișoara), P. C. prot. P. Dumbravă (Sf. Gheorghe) ș. a., Î. P. S. Mitropolit Nicolae a săvîrșit Sf. Liturghie arhierească în cadrul căreia au fost hirotoniți diacon I. Fodor și preot ierod. Gherontie Dragomir de la Sf. mănăstire.

La priceastnă a predicat P. C. prof. M. Șesan, despre praznicul Adormirii Maicii Domnului.

După Sf. Liturghie a vorbit P. C. prot. R. Zaharie (Făgăraș) precum și P. C. pr. pens. Șt. Slevoacă.

Vibrant cuvînt de învățătură a rostit apoi I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care, plecînd de la viața Maicii Domnului și a pruncului Iisus, viață petrecută în rugăciune. ascultare, curățenie și muncă, îndeamnă femeile creștine să nu fugă de îndatoririle de mame, străduindu-se să-și crească copiii în „frică de Dumnezeu", în spiritul idealurilor de cinste, muncă, omenie și dragoste de țară.

Î. P. S. Sa a adus totodată în atenția ascultătorilor o seamă de realizări din viața poporului nostru în acești ani de avînt creator.

În continuare s-a săvîrșit sfințirea apei, la minunatul aghiazmatar, ridicat de curînd lîngă biserică, s-a împărtășit cu Sf. Cuminecătură un mare număr de credincioși, și a avut loc maslul de obște.

*

La hramul Mănăstirii „Sf. Ana" de la Rohia (Maramureș), Adormirea Maicii Domnului, a participat Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului și Clujului, fiind însoțit de la Cluj-Napoca de P. C. cons. A. Stanciu și C. diaconi S. Felecan și I. Suciu.

În ajun s-au săvîrșit vecernia cu litie, Acatistul Adormirii Maicii Domnului și slujba privegherii, în cadrul căreia au vorbit: P. C. cons. A. Stanciu și P. C. prot. Radu Petru.

Î. P. S. Arhiepiscop Teofil a săvîrșit vecernia la Tg. Lăpuș.

În ziua praznicului, Î. P. S. Sa a săvîrșit Sf. Liturghie arhierească cu participarea credincioșilor veniți la hram, mulți dintre ei spovedindu-se și împărtășindu-se. Răspunsurile au fost date de corurile bisericești de la parohiile Săsar și Tăuții Măgheruș (Baia Mare). A fost hirotonit preot, pentru parohia Costeni, C. diacon V. Pop.

Au predicat P. C. cons. A. Stanciu și P. Cuv. protos. S. Man, starețul mănăstirii.

Cuvînt de învățătură a rostit apoi Î. P. S. Arhiepiscop Teofil care, exprimînd sentimente de prețuire pentru obștea mănăstirii și credincioșii prezenți la praznic, ceea ce arată atașamentul lor față de Biserica străbună, a zăbovit în continuare cu deosebire asupra rostului rugăciunii în viața noastră creștinească.

*

La Sf. Mănăstire Nicula din părțile Dejului, la ziua hramului, Adormirea Maicii Domnului, de la Centrul arhiepiscopesc din Cluj-Napoca a fost prezent, din încredințarea Î. P. S. Arhiepiscop Teofil, P. S. Episcop-vicar Justinian Maramureșanul, însoțit de P. C. cons. I. Chertes.

La vecernie, în ajun, P. S. Sa a rostit cuvînt de învățătură, tălmăcind textul de la Gen. 28, 10—22, scara visată de Iacob aplicînd-o la Maica Domnului.

La prohodul din aceeași seară a vorbit C. pr. S. Hărăguș (Feldru).

La Sf. Liturghie arhierească din ziua praznicului a predicat P. C. cons. I. Chertes.

O amplă predică a rostit. după Sf. Liturghie, P. S. Episcop-vicar Justinian, zăbovind cu deosebire asupra temeiurilor biblice pentru cinstirea Maicii Domnului.

Un mare număr de credincioși s-a spovedit și împărtășit cu acest binecuvîntat prilej.

*

Adormirea Maicii Domnului este și hramul vechiului așezămînt mănăstiresc Hodoș-Bodrog, care va sărbători curînd 800 ani de atestare documentară.

În ajun, vecernia cu litie au fost săvîrșite de P. S. Arhiereu-vicar Gherasim Hunedoreanul.

În ziua praznicului, Sf. Liturghie arhierească a fost săvîrșită de P. S. Episcop Visarion al Aradului, ajutat de P. S. Arhiereu-vicar Gherasim precum și de un sobor de preoți și diaconi .

După Sf. Liturghie P. S. Episcop Visarion a rostit un bogat cuvînt de învățătură, legat de cinstirea Maicii Domnului, făcînd totodată un istoric al mănăstirii, care își are începutul la sfîrșitul primului mileniu al erei noastre creștine, după cum mărturisesc piesele mai nou descoperite.

Cuvînt de învățătură a rostit de asemenea P. S. Arhiereu-vicar Gherasim Hunedoreanul.

Omagiu lui Eminescu

Opera marelui nostru poet Mihai Eminescu, personalitatea sa, constituie pentru noi o permanentă atracție, un izvor limpede de munte, la care alergăm, ca și la alte izvoare asemănătoare, pentru a ne potoli setea de frumos, dorul de înălțare lăuntrică și vibrații patriotice. De aceea, pentru obștea cea mare a cititorilor, fac un deosebit de important lucru specialiștii care zăbovesc mai cu osebire asupra operei poetului, aducîndu-ne în atenție noi sclipiri din razele Luceafărului răsărit la Ipotești, asupra strădaniilor sale de a-și trăi în chip deosebit viața, adînc înrădăcinat în idealurile morale și sociael ale poporului din care a făcut parte, aspecte demne de a fi cunoscute și urmate.

Astfel de lumini ne aduce și cartea prof. univ. Dr. Gh. Bulgăr: „Pagini vechi despre Eminescu", București, 1976, 207 p., lucrare care cuprinde referiri la Eminescu, aparținînd a 54 autori, condeie de seamă ale scrisului românesc, savanți, cercetători diverși etc., începînd cu Ioan Slavici (1874) și terminînd cu Gh. Eminescu, nepot al marelui poet (1946). Aceste referiri ne aduc în atenție laturi diverse ale operei sau vieții lui Eminescu, cartea întreagă reprezentînd un adevărat omagiu adus marelui poet.

Lucrarea începe cu o prefață, o adevărată microsinteză referitoare la ceea ce s-a scris despre Eminescu, după care urmează extrasele la care ne-am referit, autorul specificînd locul de unde au fost reproduse textele în cauză, multe dintre ele fiind urmate de „note" prin care prof. Gh. Bulgăr ne dă informații prețioase legate de mai buna înțelegere a operei și activității lui Eminescu.

Pentru a ne da seama mai bine de valoarea cărții, considerăm potrivit să redăm doar cîteva fragmente din extrasele amintite, toate, desigur, avîndu-l în vedere pe Eminescu:

„...lul gîndirii sale mă seduce și nu mai puțin mă seduce ... în care se manifestă acest fel."

(Ioan Slavici)

„Mai încălzește-ne mintea și inima cu o rază din geniul d-tale poetic care este și va rămîne cea mai înaltă încorporare a inteligenței române."

(T. Maiorescu)

„Cum să nu ne simțim uimiți față de această icoană a Creațiunii?"

(Iancu Alecsandri)

„Noi, tinerimea universitară, ... învățăm de la el a ne aprofunda în meditare și a ne înălța în gîndire."

(C. Calmuschi)

„Eminescu era bun, blînd la vorbă, modest, simpatic. Pentru poporul de jos el avea o dragoste și o milă nemărginită. Cu oamenii din popor se înțelegea mai bine decît cu toată lumea noastră cultă și semicultă; o vară întreagă o petrecu la o stînă în tovărășia cîtorva ciobani."

(Iacob Negruzzi)

„Cel ce a scris „La arme!" a fost un optimist ce credea cu tărie că în poporul nostru este putere de viață și de fapte mari."

(Sextil Pușcariu)

„Un astfel de cîntăreț al naturii nu putea ieși decît din neamul care a făcut Miorița...

Nimeni n-a cunoscut și n-a scris mai bine limba doinelor și a cronicelor bătrîne."

(Panait Cerna)

„Mai mult ca oricare altul el a crezut în neam, l-a simțit în adîncime, l-a înțeles în misiunea lui istorică."

(Octavian Goga)

„Era român pasionat, tot binele îl aștepta de la popor, căci cei zeci mii din clasa superioară n-aveau nici o valoare în ochii lui."

(Gh. Eminescu)

Astfel de gînduri ne îndreptățesc să recomandăm cititorilor noștri cu toată căldura cartea: Pagini vechi despre Eminescu, care se cuvine să nu lipsească din bibliotecile parohiilor noastre.

Gh. P.

Abonamentele pe anul 1978 la gazeta noastră se reînnoiesc pînă la 15 decembrie 1977.

Abonamentele neachitate în timp util se sistează.

Sfîntul Mare mucenic Dimitrie

Biserica Ortodoxă prăznuieşte în 26 octombrie pe Sf. Mare Mucenic Dimitrie, izvorîtorul de mir.

După datele pe care le avem, acest sfînt a fost originar din oraşul Tesalonic şi a trăit pe vremea împăraţilor Diocliţian şi Maximian, cunoscuţi prin dezlănţuirea prigoanelor împotriva creştinilor. Se trăgea dintr-o familie creştină. Tatăl său era om de vază şi ocupa înalta funcţie de proconsul al Tesalonicului. Tînărul Dimitrie primi o aleasă educaţie creştină în casa părintească şi învăţă, bineînţeles, în şcolile vremii şi ştiinţele profane. Tatăl său a murit cînd el ajunse la vîrsta maturităţii. Împăratul Maximian, fiind informat că Dimitrie are o pregătire temeinică şi pricepere în conducerea treburilor publice, îl numi proconsul al Tesalonicului, în locul tatălui său. Dimitrie acceptă această funcţie, dar în curînd, împăratul îi trimise ordin să ia măsuri represive împotriva creştinilor. Sfîntul înţelese că va trebui să mărturisească pe Mîntuitorul Hristos şi să sufere pentru Biserica Lui. De aceea el încredinţă averea sa unui slujitor devotat cu numele de Lupu, poruncindu-i ca să împartă săracilor această avere, iar el, Sf. Dimitrie, începu să propovăduiască pe faţă credinţa creştină. Aflînd împăratul despre faptele Sf. Dimitrie, a venit personal la Tesalonic, nădăjduind că va reuşi, prin autoritatea sa să înduplece pe Sfîntul la cinstirea zeilor romani.

În discuţia avută cu Sf. Dimitrie, Maximian s-a străduit în cuvinte măgulitoare să-l abată pe sfîntul de la credinţa în Mîntuitorul Hristos, promiţîndu-i un viitor strălucit şi demnităţi mari. Dar Sfîntul a rămas neclintit în credinţa sa, ba mai mult decît atît, el a dezvăluit împăratului deşertăciunea cinstirii idolilor, îndemnîndu-l să înveţe şi să înţeleagă înălţimea morală şi frumuseţea învăţăturii creştine.

Împăratul a poruncit atunci ca Sf. Dimitrie să fie închis în temniţă.

În acest timp, în oraş — după obiceiul vremii — au fost rînduite, în cinstea împăratului, nişte spectacole sîngeroase, constînd din lupte între oameni, în care cel mai slab era aruncat de pe o platformă în jos în nişte suliţe ascuţite şi străpuns mortal. În aceste lupte era folosit un om foarte puternic numit Lie, care omorîse numeroşi adversari şi se mîndrea că nu poate fi învins. Victimele sale erau mai ales creştinii, aduşi din temniţe şi împinşi la luptă, spre distracţia împăratului şi a asistenţei care se complăcea în asemenea privelişti crude. Atunci se găsi un tînăr creştin numit Nestor, care se duse la Sf. Dimitrie în temniţă şi-l rugă ca să-i dea binecuvîntarea de a învinge pe Lie, căci din cauza acestuia au murit şi continuă să moară mulţi oameni. Sf. Dimitrie îi dădu binecuvîntarea cu Sf. Cruce, spunîndu-i: „Şi pe Lie vei birui şi pentru Hristos vei mărturisi.“ Văzîndu-l pe Nestor venind la locul luptei, împăratul se miră de curajul lui şi-l sfătui să renunţe, dar Nestor, întărit fiind de Sf. Dimitrie şi însufleţit de dragostea de-a scăpa pe creştini de la moarte, izbuti în cîteva clipe să-l arunce pe Lie în ascuţişul suliţelor. Maximian, mîniindu-se pentru pierderea unui luptător vestit ca Lie şi mai ales pentru că Nestor mărturisise că este creştin, a poruncit să i se taie capul. Şi fiindcă aflase că Sf. Dimitrie a fost cel care l-a încurajat pe Nestor la luptă, trimise ostaşi în temniţă şi aceştia, din poruncă împărătească, l-au străpuns cu suliţele şi astfel Sf. Dimitrie îşi dădu sufletul în mîna Domnului şi Mîntuitorului Iisus Hristos. Slujitorul său Lupu, împreună cu cîţiva creştini evlavioşi îngropară cu cinste trupul Sf. Dimitrie care a devenit făcător de minuni pentru credincioşii care-i cereau ajutor. În mînia sa, împăratul porunci ca şi slujitorului Lupu să i se taie capul. După moartea Sf. Dimitrie creştinii au cinstit cu deosebită evlavie sfintele sale moaşte, adunîndu-se la rugăciune şi săvîrşind Sf. Liturghie în locul unde se aflau acestea.

Cînd Biserica dobîndi libertate, sub împăratul Constantin cel Mare, pe mormîntul Sf. Dimitrie a fost zidită o bisericuţă în care numeroşi credincioşi se bucurau de mîngîierea şi ajutorul lui Dumnezeu. Venind odată în Tesalonic un bolnav, Leontie, şi dobîndind însănătoşirea în biserica Sf. Dimitrie, drept mulţumire, zidi o biserică mare în locul celei vechi, unde au fost aşezate cu mare cinste moaştele sfîntului care s-au arătat nestricăcioase şi izvorîtoare de mir. Această biserică s-a păstrat pînă în zilele noastre şi este deosebit de cinstită de către creştinii din acele părţi. Acelaşi Leontie, ajutat şi de alţi creştini, a mai zidit în cinstea Sf. Dimitrie şi o altă biserică în localitatea Sirmion, din provincia Iliricului unde a fost aşezată într-o raclă haina Sf. mucenic Dimitrie, înroşită de sfîntul său sînge. Şi în această biserică se face cinstirea Sf. Dimitrie în mod deosebit.

În afară de sărbătorirea Sf. Mucenic Dimitrie, izvorîtorul de mir, credincioşii Bisericii Ortodoxe Române sărbătoresc la 27 octombrie pomenirea unui alt sfînt, cuviosul Dimitrie, numit Basarab, după localitatea din Bulgaria unde s-a născut. Sfintele lui moaşte se păstrează în catedrala patriarhală din Bucureşti şi se bucură de o mare cinstire din partea credincioşilor în zilele de 26 şi 27 octombrie.

În slujbele închinate Sf. mucenic Dimitrie, Biserica îl numeşte „Sfeşnic luminos“, locaş al Duhului Sfînt“, „izvorîtor de mir“, „turn al creştinătăţii“, biruitorul păgînilor“ ş. a., vrînd prin aceste denumiri să sublinieze tăria de credinţă şi virtuţile sale alese, jertfelnicia şi dragostea sa nemărginită pentru Mîntuitorul Hristos. Prin puterea credinţei şi statornicia în mărturisirea credinţei şi statornicia în mărturisire a mucenicilor s-a întărit Biserica. Mucenicii vor fi pururea cinstiţi de evlavia creştinilor, căci ei au apărat dreapta credinţă şi au rămas exemple nepieritoare pentru statornicia faţă de învăţătura Bisericii dreptcredincioase. Totodată ei sînt rugători pentru noi, potrivit Sfîntului Ev. Ioan din Apocalipsă (5, 8), iar Dumnezeu primeşte rugăciunile celor care l-au mărturisit pe pămînt şi care îl preamăresc în ceruri.

Trăim vremuri de totală libertate a religiilor şi a cultului. Dar virtuţile şi pilda Sf. Dimitrie şi a altor sfinţi ne ajută mereu să mărturisim şi să sprijinim unitatea de credinţă în Sf. Biserică, ne îndeamnă la păstrarea neştirbită a învăţăturilor dumnezeieşti. De la sfinţi învăţăm să preţuim cele cereşti şi veşnice, să iubim smerenia şi jertfelnicia, să ajutăm şi să mîngîiem pe cei în suferinţă, să fugim de mîndrie şi de alte patimi, să păstrăm mereu o legătură vie cu Hristos-Domnul, să ne întărim întru răbdare în timpul necazurilor.

Prin cinstirea sfinţilor nu se împuţinează şi nu se umbreşte nicidecum adorarea pe care o datorăm lui Dumnezeu. Dimpotrivă, datorită cinstirii sfinţilor, preamărim şi mai mult pe Dumnezeu, care a învrednicit pe sfinţi — ca aleşi ai Săi — să biruiască răul şi să se împărtăşească de harul şi adevărul sfinţitor. Însuşi Mîntuitorul a spus: „Pentru ei Eu mă sfinţesc pe Mine însumi, ca şi ei să fie sfinţiţi în adevăr“ (Ioan 17, 19), iar psalmistul scrie: „Dumnezeu e preamărit în sfatul sfinţilor“ (Ps. 88, 8).

Pilda sfinţilor e un permanent îndemn la îmbunătăţirea şi propăşirea spre bine a vieţii noastre, e un urcuş spre desăvîrşire şi spre Dumnezeu, după cuvîntul Sf. Ap. Pavel: „Căutaţi pacea cu toată lumea şi sfinţenia, fără de care nimeni nu va vedea pe Domnul“ (Evr. 12, 14).

C. M.

Limba română în Biserică

(Urmare din pag. 1)

Acest creştinism în limba latină a pătruns apoi şi în Dacia Traiană, unde fusese propovăduit încă în sec. I de către Sf. Apostol Andrei din Sciţia Mică (numită mai tîrziu Dobrogea) şi de ucenicii Sf. Apostol Pavel în partea ilirică, dar în limba greacă.

Astfel vestigiile vechi creştine de pe teritoriul Patriei noastre aduc inscripţii greceşti în Sciţia Mică, precum cea de la Niculiţel în Nordul dobrogean, din sec. al IV-lea, a martirilor Zotikos, Attalos, Kamasis şi Filippos, pe cînd în fosta Dacie Traiană, din acelaşi secol, se cunoaşte „donariul“ lui Zenovius de la Biertan-Mediaş, cu textul „Ego Zenovius votum posui“ — Eu Zenoviu am făcut ofrandă . . . , în limba latină.

Cu cît populaţia străbună geto-carpo-dacă se romaniza în limbă şi sub influenţa „latinităţii orientale“ sau a „latinităţii bizantine“, în cadrul căreia împăraţii de la Constantinopol, Constantin cel Mare în sec. al IV-lea, şi Justinian, în sec. al VI-lea, se intitulau „Restitutor Daciarum“, adică restauratori ai Daciilor vechi, măcar în parte (carpatică şi dunăreană), cu atît creştinismul autohtonilor romanizaţi primea tot mai mult caracter popular latinizat în vorbă. În sec. al VII-lea era deja format poporul străroman, cu limba sa populară.

Apariţia slavilor migratori peste regiunile locuite de strămoşii nostri nu a afectat limba populară şi nici credinţa creştină ortodoxă a acestora, decît în forme lexicale. Dimpotrivă, slavii care au rămas pe aceste meleaguri, în simbioză cu strămoşii noştri, după cum o atestă numirile geografice care s-au păstrat, s-au romanizat cu timpul. Astfel cînd a apărut în mod istoric-arheologic „poporul român“ în cadrul culturii arheologice „Bucov-Dridu“, în sec. al IX-lea, el era „român“ şi creştin ortodox, legat de cinci secole de Ortodoxia promovată de Patriarhia ecumenică de la Constantinopol. De aceea scriitorii externi îl aminteau sub numirea de „vlahi“, adică romanici.

A intervenit pătrunderea slavonismului bisericesc, lansat de Fraţii Constantin-Ciril şi Metodie, cu binecuvîntare patriarhală din 855, 863 şi 882, prin ucenicii Moznopon în Alpii Valahici — Făgăraş şi Zandov — Sandu în Dacia. Dar pe atunci, acest „cirilometodianism“ nu i-a afectat încă pe români, chiar dacă în sudul Carpaţilor şi în Dobrogea au apărut inscripţii slavone, la Bucov (912), la Mircea Vodă (943) şi la Basarabi-Murfatlar (992).

Limba românilor, populară şi bisericească, a rămas nestingherită, căci împ. Constantin VII Porfirogenetul (—957) de la Constantinopol a dispus că „oricărei rase, care posedă obiceiuri şi legi proprii, trebuie să i se îngăduie a-şi păstra aceste caractere proprii“. Şi tot el făcea deosebire între bizantini, pe care îi numea „romei“, şi populaţiile romanizate, indicate ca „romani“, între care erau şi autohtonii dunăreano-carpatici, românii.

Dar după schisma din 1054, cînd s-a încercat de la Constantinopol, după 1089, să se refacă contactul dintre cele două scaune patriarhale intrate în schismă, cel de la Roma şi cel constantinopolitan, arhiepiscopul Teofilact al Ohridei, grec de origine, a dispus că „la valahi, care sînt de neam şi de limbă apropiaţi latinilor, să fie promovat ritul liturgic slavon-cirilic, pentru ca astfel să fie feriţi de chemările latinilor papali, dacă limba greacă le era străină“. Astfel, cu binecuvîntare arhierească, cum era uzul în Biserica ortodoxă, începu introducerea oficială a limbii slavone la români, în Stat şi în Biserică.

Dar limba română a rămas mai departe cheagul unităţii tuturor românilor din Ţara Românească, Moldova şi Transilvania, ca şi credinţa lor creştină ortodoxă. De aceea în cadrul formării statelor feudale, a Ţării Româneşti şi Moldovei, în sec. al XIV-lea, Basarabii şi Muşatinii au stăruit, ca semn de ţară independentă, să li se recunoască din partea Patriarhiei ecumenice cîte o Mitropolie proprie, ceea ce s-a şi întîmplat în 1359 şi 1386. Apoi în cadrul renaşterii duhovniceşti, stimulată de teologia isihastă a „cerurilor deschise către credincioşi“, lansată de Sf. Grigore Palama de la Sf. Munte Athos (—1537), s-a accentuat şi necesitatea auzirii Sf. Evanghelii şi a Sf. Liturghii mîntuitoare în limba poporului, şi nu în cea slavonă, care era puţin cunoscută printre credincioşii români.

Astfel cercetătorul D. Şerbu confirmă recent că, în Codicele de la Ieud, se află textul românesc, ca chemare: „Poveasta fu de demult . . . Astădzi e dzi de bucurie şi de veselie, fraţilor; veriţi fraţi, veriţi părinţi, de toată vrîsta, micii şi marii, tinerii şi bătrîi, feciorii şi fetele, de ascultaţi toţi . . .“, care e o chemare creştinească, tocmai de a auzi Evanghelia mîntuirii în limba lor. Textul e datat cu anul 1391/2. Acest fragment dovedeşte că s-a scris româneşte, cu litere cirilice, şi mai de mult, în sens rotacizant-maramureşean.

Această încercare populară şi de impuls autohton şi-a găsit apoi aprobare arhierească, cum era uzul, în binecuvîntarea din partea Mitropolitului Teoctist al Moldovei, pe la 1453, ca să fie oficializată „cirilica românească“ în Biserică, după cum o relatează Dimitrie Cantemir în: Descrierea Moldovei, din 1716.

Deci se realizează traduceri de texte biblice, liturgice şi bisericeşti din variate centre, la mănăstirea Moldoviţa-veche, la biserica Sf. Nicolae în Scheii Braşovului şi altele şi manuscrisele-copii circulă peste tot.

Inventarea tiparului oferă prilejul în sec. al XVI-lea, ca Filip Moldoveanul să-şi înceapă activitatea tipografică în cirilică românească la Sibiu, în 1544 şi apoi Diaconul Coresi să o desăvîrşească la Braşov, începînd din 1559. În curînd, în sec. al XVII-lea limba română a biruit în Biserică şi totodată şi în tipăriturile oficiale ale Voievodatelor române.

Pr. prof. *M. Şesan*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 125 Sibiu, 1 noiembrie 1977 Nr. 41—42

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă, P.O. Box 136-137 — telex: 11226, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 3.

Întîmpinînd alegerile

După marile aniversări din acest an — între care la loc de frunte au stat împlinirea a 60 ani de la răscoala ţărănească din 1907, centenarul Independenţei de stat a României, a 33-a aniversare a eliberării României de sub dominaţia fascistă, cu care prilej s-au făcut bilanţuri ale împlinirilor de astăzi şi s-au evocat pagini de nemuritor eroism din istoria poporului român — întregul nostru popor întîmpină un alt important eveniment şi anume alegerile pentru consiliile populare orăşăneşti, municipale şi comunale, care vor avea loc în 20 noiembrie 1977.

Acest eveniment îmbracă cu deosebire trei aspecte:

Primul este acela al desemnării candidaţilor pentru aceste alegeri, care sînt propuşi în adunările cetăţeneşti, oameni cunoscuţi maselor de alegători, care s-au afirmat atît în activitatea obştească, cît şi prin vrednicia lor la locul de muncă, prin ţinuta lor cetăţenească. În acest sens este bine să reţinem următorul pasaj din Apelul Frontului Unităţii Socialiste: „Pentru mandatul de deputat în consiliile populare vor candida cei mai buni dintre cei mai buni muncitori, ţărani, intelectuali, tineri şi vîrstnici, bărbaţi şi femei — români, maghiari, germani, sîrbi şi de alte naţionalităţi — oameni activi, energici, harnici, cu iniţiativă, pătrunşi de spiritul răspunderii faţă de societate . . ."

Al doilea aspect este acela al analizei realizărilor din fiecare localitate a ţării, organele locale ale puterii de stat, consiliile populare municipale, orăşeneşti şi comunale aducînd un substanţial aport la prosperitatea generală, precum şi, lucru vădit pentru oricine, la înflorirea localităţilor Patriei, la buna gospodărire şi dezvoltare a lor. „Nu există oraş, comună sau sat — spunea Preşedintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceauşescu — în cuvîntarea rostită la Plenara Consiliului Naţional al Frontului Unităţii Socialiste din 12 octombrie a. c. — unde să nu pulseze o intensă activitate de construcţie, unde să nu se ridice obiective industriale, agricole, locuinţe, şcoli, spitale, dispensare, cămine culturale, case de cultură. Străbătînd ţara, poţi vedea mii şi mii de şantiere industriale şi sociale care demonstrează ritmul viu al dezvoltării ţării, procesul accelerat de înnoire a tuturor localităţilor patriei."

Orientativ încrestăm — ca să ne referim doar la un singur domeniu — că în anii 1976—1977 s-au construit 5224 noi săli de clasă, au fost date în folosinţă 22.000 locuri în creşe, 48.300 locuri în grădiniţe, reţeaua sanitară a fost înzestrată cu aproape 10.000 locuri noi în spitale, în mai multe localităţi ale ţării, între care şi Sibiul, începîndu-se construcţia unor noi unităţi spitaliceşti moderne.

„Rezultatele cu care ne mîndrim — spunea cu acelaşi prilej Preşedintele Republicii noastre, Nicolae Ceauşescu — sînt şi rezultatul activităţii Frontului Unităţii Socialiste care uneşte întregul nostru popor în activitatea organizată pentru asigurarea mersului ferm înainte al patriei."

Al treilea aspect puternic reliefat în aceste zile premergătoare alegerilor din 20 noiembrie a. c. îl constituie realizările viitoare, proiectele de înfăptuiri, la nivelul ţării sau la nivelul localităţilor, sintetizate atît de grăitor în Apelul Frontului Unităţii Socialiste, care reprezintă totodată o mişcătoare chemare, către toate categoriile de cetăţeni, la muncă devotată pentru continua înflorire a patriei, a tuturor aşezărilor sale.

În această privinţă este demn de reţinut că în anul 1980 fiecare judeţ va realiza o producţie industrială de cel puţin 10 miliarde lei. În felul acesta venitul ţării va creşte în chip simţitor, ceea ce va duce la dezvoltarea multilaterală a oraşelor,

(Continuare în pag. 4)

Î. P. S. TEOCTIST ARĂPAŞ
noul Mitropolit al Moldovei şi Sucevei

După alegerea şi intronizarea Î. P. S. Mitropolit Iustin ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, scaunul vlădicesc de arhiepiscop al Iaşilor şi mitropolit al Moldovei şi Sucevei a rămas vacant.

Aspect de la înmînarea Decretului Prezidenţial la Departamentul Cultelor. De la stînga la dreapta: Vicepreşedintele Departamentului Cultelor *Gheorghe Nenciu,* Prea Fericitul Părinte Patriarh IUSTIN, Preşedintele Departamentului Cultelor *Ion Roşianu,* Î. P. S. Mitropolit *Teoctist* şi Dir. adj. *Iulian Sorin*

Potrivit legiuirilor în vigoare, Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin a rînduit, împreună cu forurile în drept, alegerea noului mitropolit al Moldovei şi Sucevei pentru Duminică, 25 septembrie 1977, cînd în istoricul scaun al Mitropoliei Moldovei şi Sucevei a fost ales Î.P.S. Mitropolit Teoctist Arăpaş al Olteniei.

Departamentul Cultelor a fost reprezentat de D-l preşedinte Ion Roşianu, D-l vicepreşedinte Gh. Nenciu, D-l director E. Munteanu şi de D-l dir. adj. Iulian Sorin.

Luînd cuvîntul după cunoaşterea rezultatului alegerilor, Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin a rostit o frumoasă cuvîntare, în care a scos în lumină calităţile noului ales precum şi înfăptuirile pe care Î.P.S. Mitropolit Teoctist le-a înscris în cronica Bisericii Ortodoxe Române ca vicar administrativ la Arhiepiscopia Iaşilor, Episcop-vicar patriarhal, Episcop al Aradului şi, mai ales, ca Arhiepiscop al Craiovei şi Mitropolit al Olteniei.

A luat apoi cuvîntul nou-alesul Mitropolit al Moldovei şi Sucevei, Î. P. S. Teoctist, care a exprimat simţămintele pe care le trăieşte în aceste clipe cînd Colegiul Electoral Bisericesc l-a chemat să urce în scaunul unde au păstorit odinioară, cu atîta rîvnă şi dragoste de glia strămună, mitropoliţii Varlaam, Dosoftei şi Veniamin Costache, neuitatul patriarh Justinian Marina şi Prea Fericitul Patriarh Iustin.

*

Joi, 6 octombrie a. c., a avut loc, la Departamentul Cultelor, înmînarea Decretului prezidenţial de recunoaştere a Î. P. S. Teoctist în demnitatea de Arhiepiscop al Iaşilor şi Mitropolit al Moldovei şi Sucevei.

Domnul preşedinte al Departamentului Cultelor, Ion Roşianu, înconjurat de colaboratorii

(Continuare în pag. 3)

Aspect de la intronizare. Catedrala mitropolitană din Iaşi: Prea Fericitul Părinte Patriarh JUSTIN şi Î. P. S. Mitropolit *Teoctist* al Moldovei şi Sucevei

De vorbă cu credincioşii

Despre serbarea Duminicii şi vorbirea în limbi

— Părinte, pentru ce susţin unii că trebuie să sărbătorim sîmbăta şi nu *Duminica*, zicînd că aşa scrie în Sf. Scriptură: Ieşire 16, 5; Deuteronom 5, 15 şi în alte locuri.

— Fiule, aceasta a fost în V. Testament, fiind dată poruncă prin Moise în amintirea facerii lumii şi în amintirea scoaterii poporului evreu din robia egipteană. Deci tîrziu, pe vremea lui Moise, s-a dat această poruncă, aşa că nu a fost dată de la început. Mîntuitorul însuşi a fost acuzat că „dezleagă sîmbăta" (Ioan 5, 8). Mîntuitorul însă răspunde că „Fiul Omului este domn şi al sîmbetei" (Matei 12, 8) şi că sîmbăta a fost făcută pentru om şi nu omul pentru sîmbătă (Marcu 2, 27). Aşa că după venirea Mîntuitorului Hristos s-a instituit, fiule, o altă zi de odihnă şi de serbare, ziua întîi a săptămînii, Duminica.

— Pentru ce s-a făcut, părinte, această înlocuire?

— Pentru că în ziua întîi a săptămînii a înviat Hristos-Domnul din morţi (Matei 28, 1; Marcu 16, 9; Luca 24, 1). Tot în această zi se arată şi femeilor mironosiţe (Matei 28, 9). Prin întruparea, învăţătura şi învierea Mîntuitorului, lumea din punct de vedere sufletesc a fost creată din nou, fiind vorba deci de o nouă creaţie, putem vorbi şi de o nouă zi de odihnă.

Tot în ziua întîi a săptămînii, adică Duminica, s-a pogorît Duhul Sfînt peste Sfinţii Apostoli (F. Ap. 2 ,1) şi tot în prima zi se adunau primii creştini pentru săvîrşirea cultului public şi a Sf. Cuminecături (F. Ap. 20, 7). De asemenea, tot în această zi de Duminică a primit Sf. Ioan Evanghelistul descoperirile Apocalipsei (Apoc. 1, 10). Pentru acestea toate, fiule, primii creştini de la început au serbat Duminica şi nu sîmbăta ca zi a Domnului.

*

Vorbirea în limbi, fiule, ca dar al Duhului Sfînt este vorbirea într-o limbă străină a vreunui popor, lucru întîmplat la prima Cincizecime (F. Ap. 2), dar nu o bolboroseală de cuvinte neînţelese. Sf. Apostol Pavel ne dovedeşte că în biserică „vreau să spun mai bine cinci cuvinte pricepute, ca să se folosească şi alţii decît să rostesc potop de vorbe în limbă necunoscută" (I Cor. 14, 19).

— Înţeleg, părinte.

— Iată, fiule, am ajuns la sfîrşitul convorbirii noastre şi cred că din ea ţi-ai dat seama de valoarea nemăsurată a dreptei judecăţi. Fără această dreaptă judecată şi fără lumina învăţăturilor Sf. Biserici, păstrătoare fidelă a descoperirii sau revelaţiei dumnezeieşti, mintea noastră poate aluneca pe povîrnişurile greşitei înţelegeri a textelor Sf. Scripturi. În acest caz ni se potrivesc cuvintele Mîntuitorului: „Rătăciţi, neştiind Scripturile", ceea ce, pentru astfel de credincioşi, este o mare pagubă.

Ai văzut din Sf. Evanghelii pe cărturarii şi fariseii lipsiţi de dreapta judecată, că nu-l preţuiau pe El, Calea, Adevărul şi Viaţa. Ori de cîte ori ne stăpîneşte dreapta judecată, vedem limpede că Biserica noastră Ortodoxă strămoşească sau a Răsăritului, cum i se mai spune, ţine învăţătura curată, fără ştirbiri sau adausuri, cum ne-a lăsat-o nouă Domnul, Dumnezeul şi Mîntuitorul nostru Iisus Hristos, Dumnezeu adevărat şi om adevărat, prin Sf. Apostoli şi prin urmaşii lor, episcopi, preoţi şi diaconi, ajungînd pînă la noi. Învăţăturile Sfintei noastre Biserici, după cum am văzut, sînt bazate pe Sf. Scriptură şi, desigur, pe Sf. Tradiţie, care, după cum am văzut, a fost înaintea Sf. Scripturi. Cei ce părăsesc această Sf. Biserică, o părăsesc pentru că nu i-au urmat poruncile, nici nu s-au silit să împlinească ceea ce învaţă ea. Cine cunoaşte, prin trăire, frumuseţea Bisericii lui Hristos, rămîne pururea legat de Biserica strămoşească şi prin ea de Domnul Iisus Hristos, Mîntuitorul nostru.

Pr. *I. Mihălţan*

O importantă lucrare despre mitrop. Andrei Şaguna

Pe meleagurile americane a apărut de curînd cartea prof. Keith Hitchins: *Orthodoxy and Nationality: Andreiu Şaguna and the Rumanians of Transylvania, 1846—1873* (Ortodoxie şi naţionalitate: Andrei Şaguna şi românii din Transilvania, 1846—1873), Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts & London, England, 1977, 332 p.

Publicarea unei monografii asupra vieţii şi activităţii mitropolitului Andrei Şaguna, după aproape patruzeci de ani de la ultima lucrare în volum dedicată acestuia (cea a lui Gheorghe Tulbure) şi prima alcătuită de un istoric străin, reprezintă un eveniment ce cinsteşte memoria mitropolitului transilvănean, eveniment pe care îl salutăm cu deosebită satisfacţie. Operă a cunoscutului cercetător al istoriei românilor transilvăneni şi prieten al ţării noastre, Keith Hitchins, profesor de istorie la Universitatea Statului Illinois, S. U. A., noua monografie constituie rodul unei îndelungate activităţi de cercetare şi a fost precedată de o serie de studii şi articole despre marele mitropolit, publicate în ţara noastră şi în străinătate.

După cum sugerează şi titlul volumului, autorul urmăreşte cele două mari coordonate ale activităţii mitropolitului Andrei Şaguna: străduaniile neobosite pentru stabilirea unei trainice baze constituţionale de funcţionare a Bisericii Ortodoxe Române din fosta monarhie austro-ungară, restaurarea Mitropoliei ortodoxe constituind încoronarea acestor străduanii, precum şi lupta neabătută pentru obţinerea de drepturi politice şi deplină egalitate pentru populaţia românească majoritară din Transilvania. Mitropolitul Andrei Şaguna vedea cele două idealuri într-o interdependenţă reciprocă. Activitatea politică a mitropolitului Andrei Şaguna, „ultimul dintre marii episcopi-conducători naţionali", s-a consumat nu sub imboldul de a satisface ambiţii politice personale ci, în primul rînd, pentru a asigura bunăstarea Bisericii Ortodoxe din Transilvania şi a credincioşilor ei.

Substanţiale au fost şi realizările marelui ierarh în domeniul învăţămîntului, el trebuind să fie recunoscut drept „întemeietorul sistemului şcolar ortodox modern".

Monografia profesorului Keith Hitchins, apărută în primăvara acestui an în prestigioasa editură universitară Harvard din Statele Unite, constituie o contribuţie remarcabilă la aşezarea personalităţii şi memoriei mitropolitului Andrei Şaguna, mare ierarh ortodox şi figura dominantă între românii transilvăneni ai celui de al treilea pătrar al veacului al XIX-lea, în conştiinţa universală.

A. Jivi

Bunătatea (II)

Sufletul omenesc năzuieşte spre bunătate, cum năzuieşte floarea spre lumina şi căldura soarelui, cum doreşte cerbul izvoarele de ape limpezi şi reci. Aşa cum există o foame de pîine, aşa există o foame a sufletului de bunătate, de omenie şi frăţească dragoste. Copilul creşte şi se dezvoltă în atmosfera şi părinteasca dragoste şi bunătate a părinţilor, îndeosebi a sufletului de mamă care cuprinde în chipul cel mai deplin bunătatea dăruitoare şi jertfitoare. Omul trăieşte şi îşi dezvoltă toate capacităţile sale creatoare în atmosfera de încredere, bunătate şi frăţească preţuire în familie şi în comunitatea prietenilor buni şi a tuturor oamenilor de bine cu care trăieşte. Şi cînd aceste relaţii de bună-înţelegere, încălzite de bunătate lipsesc, omul duce o viaţă şi existenţă nefericită în care dacă intervine lipsa de preţuire, disprețul şi răutatea celorlalţi, sufletul omului încearcă un sentiment de singurătate, de chin şi suferinţă. Căci nu este durere şi pustiu sufletesc mai mare pentru un om, decît experienţa unei existenţe lipsite de posibilitatea unor relaţii de prietenie, de dragoste.

Este foarte grăitor cazul personajului principal, Jean Valjean, din romanul „Mizerabilii" de Victor Hugo. Datorită unor condiţii vitrege de viaţă, unei orînduiri sociale nedrepte, acesta ajunge ocnaş înrăit. În fond sufletul lui era bun. A fost de ajuns ca să întîlnească un om cu sufletul bun, în persoana episcopului Bienvenu care-l primeşte ca pe un frate, îl pune la masa lui şi îl culcă într-un pat curat. Mai mult, episcopul îl scapă de urmărirea jandarmilor, care l-au închis pentru că furase nişte linguri de argint. Prin acest tratament plin de bunătate, Jean Valjean se schimbă total, devenind un om care a răspîndit numai bunătate şi fapte de bine pentru toţi anii vieţii lui.

Sîntem chemaţi ca prin pilda Domnului, a aleşilor Săi şi prin îndemnul luminos al raţiunii sănătoase, să sprijinim voinţa noastră cu harul şi ajutorul divin dobîndit prin Sf. Taine şi rugăciunea Bisericii şi a noastră particulară, spre a înmulţi în viaţa noastră roadele Duhului: dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, facerea de bine, credincioşia, blîndeţele, înfrînarea poftelor (Gal. 5, 22—23).

Deşi bunătatea este o virtute aşa de necesară sufletului omenesc şi bunei desfăşurări a vieţii omeneşti, totuşi realizarea ei ca şi a oricărei virtuţi nu se face fără luptă, fără piedici şi eforturi susţinute. Învăţătura creştină ne spune că mai întîi lupta se duce cu înclinările egoiste ale firii noastre păcătoase, care ne închid, ne fac reci, duri şi fără înţelegerea omului. Este „lepădarea de sine" — cerută de Mîntuitorul celor ce voiesc să-i urmeze, este lupta între legea minţii şi legea trupului, descrisă minunat de Sf. Apostol Pavel în epistola către Romani, cap. 7. Lupta este cu atît mai grea cu cît piedicile vin şi din privirile de invidie, de răutate şi intrigă a celor cu care vieţuim lăsîndu-se stăpîniţi de acestea. Lupta pentru îmbogăţirea noastră a credincioşilor întru bunătatea creştină este grea numai prin puterile noastre omeneşti, dar devine uşoară şi posibilă prin darul lui Dumnezeu, cel cîştigat nouă în Iisus Hristos-Domnul. Chipul bunătăţii Sale adîncindu-l în sufletul şi viaţa noastră vom reuşi să învingem răul prin bine, să risipim răutatea prin bunătate. Aceasta se reliefează ori de cîte ori iertăm din inimă celui ce ne-a greşit, căutînd ca în locul răzbunării care ar mări răutatea şi prăpastia dintre oameni să săvîrşim binele, să ajutăm acordînd dragostea noastră plină de bunătate.

S-a spus că o astfel de bunătate, lipsită de simţul dreptăţii, care cere pedepsirea celui ce ne-a greşit, ar duce la o încurajare a răutăţii. Este adevărat că societatea este îndreptăţită să folosească mijloace de sancţionare pe temeiul dreptăţii legale, pentru cei ce săvîrşesc răul şi păgubesc binele semenilor. Dar în cadrul relaţiilor de la om la om, de la persoană la persoană, se încurajează şi se înmulţeşte răutatea dacă nu ne arătăm cu bunătate, răbdare, înţelepciune şi iertare; dacă la cuvînt răstit şi batjocoritor răspundem în acelaşi fel, dacă la mînie răspundem cu mînie, la ofensă răspundem cu ofensă. În acest caz, din lucruri şi scîntei mici se nasc flăcări de vrăjmăşie mari, care duc la certuri, învrăjbiri şi uneori la violenţă şi alte nenorociri omeneşti.

De fapt, nici Evanghelia Mîntuitorului nu exclude măsura dreptăţii, chiar în cazul iertării. În acest sens spune Mîntuitorul: „De-ţi va greşi ţie fratele tău, mergi şi mustră-l pe el între tine şi între el singur; de te va asculta, ai dobîndit pe fratele tău; iar de nu te va asculta, mai ia împreună cu tine pe unul sau doi, ca prin gura a două sau trei mărturii să se-ntărească orice cuvînt. De nu-i va asculta pe ei, spune-l soborului (adică instanţei care face dreptate în cadrul legii) şi de nu va asculta nici de sobor să-ţi fie ţie ca un păgîn şi vameş" (Matei 18, 15—17).

Experienţa vieţii omeneşti şi a relaţiilor dintre oameni ne arată că acolo unde mijloacele de înţelegere, împăcare şi iertare nu duc la rezultatele dorite, atunci credinciosul poate apela la ocrotirea legii şi societăţii, fără să greşească. Principal lucru este ca să nu acţioneze cu răutate, cu ambiţie şi cu răzbunare, ci cu simţăminte de compătimire şi de rugăciune pentru asemenea oameni stăpîniţi de răutate, de invidie, de tulburare. Lucrînd aşa, credinciosul adevărat lasă loc atmosferei de pace şi împăcare pe de-o parte, iar pe de alta lasă loc dreptăţii lui Dumnezeu. Din învăţătura şi experienţa vieţii creştine cunoaştem că acolo unde sînt nedreptăţi şi păcate strigătoare la cer, urmează o sancţionare a ordinii morale eterne, aşezate de Dumnezeu pentru restabilirea dreptăţii. „Nu vă răzbunaţi singuri, iubiţilor, ci lăsaţi loc dreptăţii lui Dumnezeu . . ." zice Sf. Apostol Pavel (Romani 12, 19).

Aşadar, constatăm că deşi bunul Dumnezeu este „adîncul cel necuprins al bunătăţii celei adevărate şi noianul cel nemărginit al milostivirii", după cuvintele exprimate de rugăciunea a II-a de la Taina Sf. Maslu, El este şi Creatorul ordinii morale eterne în sens religios, care sancţionează faptele răutăţii, întrucît omul după învăţătura creştină este autor liber şi responsabil al tuturor faptelor sale bune sau rele. Aceasta ne învaţă şi Evanghelia celor doi datornici, care sfîrşeşte cu osîndirea slugii rele şi neîndurătoare: „Atunci, chemîndu-l pe el domnul lui, i-a zis: Slugă vicleană, toată datoria ţi-am iertat-o, pentru că m-ai rugat; ţie nu ţi se cădea oare să-ţi fie milă de tovarăşul tău, precum şi mie mi-a fost milă de tine? Şi mîniindu-se domnul lui, l-a dat pe el muncitorilor, pînă ce va plăti toată datoria. Aşa va face şi Tatăl meu cel ceresc vouă, de nu veţi ierta, fiecare fratelui său, din toată inima voastră" (Matei 18, 32).

Şi voind Mîntuitorul să sublinieze importanţa iertării în viaţa creştinilor înainte de a veni sancţiunea legii şi a dreptăţii divine, a aşezat în rugăciunea „Tatăl nostru" cuvintele pe care le rostim zilnic, spre aducere aminte şi împlinire: „Şi ne iartă nouă greşelile noastre precum şi noi iertăm greşiţilor noştri" (Luca 11, 4).

F. C.

Î. P. S. Teoctist Arăpaş noul Mitropolit...

(Urmare din pag. 1)

Domniei Sale, a cerut domnului director Ioan Popescu să dea citire Decretului prezidenţial, pe care l-a înmînat apoi Î. P. S. Mitropolit Teoctist.

După primirea Decretului, Î. P. S. Mitropolit Teoctist a rostit un cuvînt de respectuoasă mulţumire faţă de Conducerea de stat, în frunte cu Domnul Preşedinte al Republicii, Nicolae Ceauşescu, pentru înţelegerea largă şi sprijinul acordat Bisericii Ortodoxe Române şi tuturor cultelor religioase din Patria noastră, pentru libertatea religioasă deplină de care se bucură acestea în lucrarea de slujire a credincioşilor lor.

Î. P. S. Sa a încredinţat pe domnul preşedinte al Departamentului Cultelor că va sluji cu dăruire Biserica strămoşească şi va sprijini neabătut străduinţile poporului român de zidire a vieţii sale libere şi prospere, de slujire a aspiraţiilor de dreptate, pace şi colaborare ale poporului român şi ale lumii întregi.

Luînd cuvîntul, domnul preşedinte Ion Roşianu a felicitat pe Î. P. S. Mitropolit Teoctist, care, prin primirea Decretului prezidenţial, a fost recunoscut în demnitatea de Arhiepiscop al Iaşilor şi Mitropolit al Moldovei şi Sucevei.

Domnia Sa şi-a exprimat încrederea că Î. P. S. Mitropolit Teoctist va sprijini toate acţiunile patriotice ale credincioşilor din această parte a ţării şi va veghea la ocrotirea şi păstrarea monumentelor istorice bisericeşti, care sînt pagini grăitoare din istoria frămîntată a Moldovei şi Bucovinei.

La festivitatea de înmînare a Decretului prezidenţial au luat parte: Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin, Î. P. S. Mitropoliţi Nicolae al Ardealului şi Nicolae al Banatului, P. S. Antonie Ploieşteanul, Episcop-vicar patriarhal, Adrian Botoşăneanul, Episcop-vicar la Mitropolia Moldovei şi Sucevei, Nestor Severineanul, Episcop-vicar la Mitropolia Olteniei, şi Eftimie Bîrlădeanul, Arhiereu-vicar la Episcopia Romanului şi Huşilor, reprezentanţi ai cultelor din ţară şi membrii permanenţei consiliului eparhial — Iaşi.

*

Festivităţile de instalare a Î. P. S. Teoctist ca Arhiepiscop al Iaşilor şi Mitropolit al Moldovei şi Sucevei au avut loc Duminică, 9 octombrie a. c.

În după-amiaza zilei de 8 octombrie au sosit la Iaşi Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin, Î. P. S. Mitropolit Teoctist, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, Î. P. S. Arhiepiscop Antim al Tomisului şi Dunării de Jos, P. S. Antonie Ploieşteanul, P. S. Nestor Severineanul, P. S. Eftimie Bîrlădeanul, consilieri patriarhali, consilieri eparhiali, reprezentanţi ai altor culte şi numeroşi credincioşi.

Din partea Departamentului Cultelor au sosit: Domnul preşedinte Ion Roşianu şi D-l director Iulian Sorin.

A doua zi, la ora 9,30, în măreaţa Catedrală mitropolitană din Iaşi s-a slujit Sfînta Liturghie de un sobor alcătuit din Î. P. S. Arhiepiscop Antim al Tomisului şi Dunării de Jos, P. S. Episcop-vicar Adrian Botoşăneanul şi P. S. arhiereu-vicar Eftimie Bîrlădeanul, înconjuraţi de preoţi şi diaconi.

După otpustul Sfintei Liturghii, P. S. Episcop Antonie Ploieşteanul, vicar patriarhal, a citit *Gramata patriarhală* de înscăunare a Î. P. S. Teoctist ca Arhiepiscop al Iaşilor şi Mitropolit al Moldovei şi Sucevei. Apoi, Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin a înmînat Î. P. S. Teoctist cîrja de păstorire a Arhiepiscopiei Iaşilor şi Mitropoliei Moldovei şi Sucevei.

După înmînarea cîrjei de păstorire cu formula îndătinată, Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin a rostit o cuvîntare în care a zugrăvit chipul noului Mitropolit al Moldovei şi Sucevei, a pus în lumină evlavia dreptmăritorilor creştini din Moldova şi Bucovina, bogăţia şi frumuseţea tradiţiilor de pe aceste plaiuri ale ţării, îndemnînd totodată pe Î. P. S. Mitropolit Teoctist să vegheze la păstrarea neştirbită a acestora, a mărturisirii de credinţă, a unităţii şi coeziunii vieţii credincioşilor încredinţaţi spre arhipăstorire.

Precum odinioară „marele apostol al neamurilor la plecarea sa din mijlocul credincioşilor din Efes", Prea Fericitul Patriarh Iustin a adresat Î. P. S. Mitropolit Teoctist următoarele îndemnuri: „Luaţi seama la Înalt Prea Sfinţia Voastră şi la toată turma întru care Duhul Sfînt v-a pus arhipăstor, ca să păstoriţi Biserica lui Dumnezeu pe care a cîştigat-o prin sîngele propriului Său Fiu... Să vă dovediţi după îndemnul apostolului, cu cuvîntul şi mai ales cu fapta, pildă bună în toate, în propovăduirea învăţăturii sănătoase şi în apărarea credinţei, întru sfinţirea credincioşilor şi în călăuzirea turmei dreptcredincioase pe calea mîntuirii. Iar dragostea de Biserica noastră sfîntă, căreia v-aţi făgăduit să-i închinaţi viaţa, să vă însoţească pururea şi să vă întărească dragostea înalt Prea Sfinţiei Voastre de popor şi de ţară."

A luat cuvîntul apoi P. S. Episcop-vicar Adrian Botoşăneanul, care, după ce a scos în lumină activitatea pe care Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin a desfăşurat-o, în cei 20 de ani de arhipăstorire la Iaşi, a arătat bucuria pe care o trăiesc dreptcredincioşii din Mitropolia Moldovei şi Sucevei la primirea noului lor arhipăstor, el însuşi fiu al plaiurilor bătrînei Moldove.

În cuvîntarea care a rostit-o, Î. P. S. Mitropolit Teoctist a dat glas sentimentelor care îl stăpîneau, în acele clipe solemne, sentimente copleşitoare, gîndind la cinstea, dar şi la răspunderea la care a fost chemat.

Î. P. S. Sa a evocat chipul unor vrednici ierarhi care au strălucit pe jilţul vlădicesc din vechea capitală a Moldovei şi a încredinţat Sf. Sinod, pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin, că va continua pilduitoarea activitate a Prea Fericirii Sale, desfăşurată în slujba Bisericii strămoşeşti şi a poporului român.

La masa festivă care a urmat au rostit cuvîntări: Î. P. S. Nicolae, Mitropolitul Banatului, în numele Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, P. S. arhiereu vicar Eftimie în numele P. S. Episcop Partenie, P. C. prof. Mircea Chialda, rectorul Institutului Teologic de grad universitar din Bucureşti, în numele consiliilor profesorale ale Institutelor teologice din Bucureşti şi Sibiu, P. C. pr. Constantin Sîrbu, vicar administrativ la Mitropolia Moldovei şi Sucevei, în numele angajaţilor Centrului eparhial, P. C. pr. Petru Gherghel, din partea Institutului teologic romano-catolic din Iaşi, P. C. preoţi Scarlat Porcescu şi Constantin Nonea, în numele foştilor colaboratori ai Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin, D-l prof. dr. Gheorghe Chipali, în numele membrilor Adunării eparhiale a Arhiepiscopiei Iaşilor, D-l dr. Caufman Simion, preşedintele comunităţii mozaice din Iaşi, D-l Radu Ştefan, în numele Cultului adventist de ziua a VII-a, P. C. pr. Teodor Bodnar şi P. C. prot. Mihai Gheorghiu, în numele preoţilor şi protopopilor din Eparhie, şi P. C. Arhim. Dionisie Velea, starețul Mănăstirii Bistriţa, în numele stareților, starețelor, vieţuitorilor şi monahilor din mănăstirile aflate în cuprinsul Mitropoliei Moldovei şi Sucevei.

Tuturor le-a răspuns Î. P. S. Mitropolit Teoctist, mulţumindu-le pentru simţămintele exprimate, asigurîndu-i pe vorbitori şi pe toţi participanţii la festivităţile de intronizare, de toată căldura, preţuirea şi dăruirea Înalt Prea Sfinţiei Sale pentru ca „această măreaţă şi unică lucrare culturală, artistică şi bisericească din Biserica Ortodoxă Română să meargă mai departe aşa cum a gîndit-o, cum a iniţiat-o autorul ei, ctitorul ei, Prea Fericitul Patriarh Iustin".

Întru mulţi ani Înalt Prea Sfinţite Părinte Mitropolit! *T. R.*

Un voluntar transilvănean în războiul de independenţă:

VINCENŢIU GRAMA

Între numeroşii preoţi de mir care şi-au înscris cu cinste numele în şirul luptătorilor pentru libertatea şi independenţa pămîntului românesc, se numără şi absolventul de Teologie, iar mai tîrziu preotul Vincenţiu Grama. El este unul din tinerii transilvăneni care s-au înrolat ca voluntari în armata română, luînd parte la războiul de Independenţă din anii 1877—1878.

Cercetînd viaţa acestui smerit slujitor al altarului, ne putem convinge că el a fost unul din cei mai vrednici preoţi ai generaţiei sale, care a lucrat cu entuziasm şi dăruire o viaţă întreagă pentru a fi de folos poporului din care făcea parte.

S-a născut în satul Rîuşor, în apropiere de Făgăraş, la 23 noiembrie 1852, ca fiu al preotului Nicolae şi al preotesei Ana. A făcut şcoala primară în satul natal şi la „şcoala grănicerească" din satul învecinat Ohaba, continuînd studiile medii la renumitul liceu „Andrei Şaguna" din Braşov. Între anii 1873—1876 a urmat cursurile Institutului Teologic din Sibiu, unde a avut o seamă de dascăli vrednici, printre care Ioan Popescu, cunoscutul pedagog, Ilarion Puşcariu, istoric de seamă, mai tîrziu vicarul Arhiepiscopiei Sibiului, Dumitru Comşa, cunoscut agronom, etnograf şi luptător pentru drepturile poporului român din Transilvania, Dimitrie Cunţan, profesor de Cîntări bisericeşti şi alţii.

Ca student teolog, a obţinut rezultate frumoase la învăţătură, fiind apreciat atît de profesori, cît şi de colegii săi. Aceştia din urmă l-au ales în comitetul de conducere al Societăţii lor de lectură, fiind întîi casier, apoi redactor al foii studenţeşti în manuscris *Musa*.

După terminarea studiilor, împreună cu alţi tineri intelectuali din Ţara Făgăraşului au pus bazele unei „Societăţi" sau „Reuniuni de cîntări". Autorităţile de atunci au refuzat însă să dea aprobarea pentru funcţionarea legală a unei asemenea Reuniuni româneşti. Ea s-a putut constitui legal abia în 1885, sub numele de „Societatea română de diletanţi Progresul", care-şi propunea să dea reprezentaţii teatrale şi corale în satele din Ţara Făgăraşului.

Proclamarea Independenţei de Stat a României a avut un puternic răsunet şi în rîndul maselor largi româneşti transilvănene, care îşi dădeau seama că actul de la 9 mai 1877 nu era decît un pas spre înfăptuirea unităţii depline a poporului român, care s-a şi realizat apoi, la 1 Decembrie 1918.

În acest iureş năvalnic al entuziasmului românesc a fost prins şi tînărul Vincenţiu Grama. La îndemnul avocatului Ioan Roman, unul din îndrumătorii vieţii culturale-naţionale a românilor din Ţara Făgăraşului, şase tineri intelectuali din aceste locuri au trecut munţii, plecînd la Bucureşti, pentru a intra ca voluntari în armata română. Aceştia erau Vincenţiu Grama, Gheorghe Borzea, Damaschin Popa Radu, Ioan Dejenar, Ioan Popovici, toţi funcţionari şi Corneliu Aiser, negustor. După o audienţă la Ministrul de război, au fost primiţi în armata română şi repartizaţi la diferite unităţi militare. Dintre ei, numai primii trei au luat parte şi la luptele care au avut loc în Bulgaria. Alături de ei, au luptat şi alţi tineri transilvăneni, între care: căpitanul bănăţean Moise Grozea, căpitanul Constantin Şaguna, nepot al mitropolitului Andrei, sublocotenentul Dumitru Stanciu din Viştea, Constantin Folea din Streza-Cîrţişoara, Nicolae Comşa şi fraţii Peligrad din Sălişstea Sibiului, Petru Drăghici din Bobohalma, Constantin Berceanu din Zărneşti, Manole Burbea din Braşov, Nicolae Ciuceanu din Orăştie, Iosif Negru din Kecskémet (Ungaria), Ieronim Gheaja, medicul Gh. Diamandi din Braşov, studentul în medicină Nicolae Grancea tot un făgărăşan, asistentul de farmacie Adam Henţiescu din Rişca, jud. Hunedoara, şi mulţi alţii.

Vincenţiu Grama a fost repartizat la trupele de infanterie, în Regimentul II de Linie, din Divizia a III-a (armata operativă), din care au făcut parte şi cunoscuţii eroi Gheorghe Şonţu şi Nicolae V. Mărăcineanu. Unul din colegii lui, Damaschin Popa Radu, relata, după 50 de ani, că V. Grama organizase un cor, încît „companiile noastre ieşeau la exerciţiu de cîmp cu corul în mai multe voci".

Divizia a III-a a trecut Dunărea „în antegardă" la 15/27 august 1877, pe la Corabia. A luat parte la eroicele lupte din faţa Plevnei din ziua de 30 august 1877, cunoscută sub numele de „a treia bătălie de la Plevna", fiind încredinţată cu asaltul redutei Griviţa 2. În continuare, a luat parte la marile bătălii pentru cucerirea Plevnei, în lunile septembrie-noiembrie 1877, pînă la capitularea acesteia (28 noiembrie). În decembrie 1877 întreaga armată a fost regrupată, primind o nouă ordine de bătaie. Regimentul II de Linie a intrat în Divizia IV, Brigada I, participînd la luptele pentru cucerirea Vidinului. După lupte mai puţin intense, în cursul lunilor decembrie 1877 şi ianuarie 1878, la 23 ianuarie (4 februarie st. n.) 1878 s-a încheiat armistiţiul pentru încetarea ostilităţilor.

Vincenţiu Grama a luat parte la toate luptele amintite mai sus. Pentru eroismul şi dragostea cu

(Continuare în pag. 4)

Pe plaiuri covăsnene

Pentru mulţi dintre noi revederea locurilor natale — a oamenilor cu care am copilărit, a celor mai în vîrstă cărora le dam bineţe şi cu care stăteam „la sfat", a luncilor pe care trăgeam coasa începînd cu revărsatul zorilor, a dealurilor pe care hoinăream în zile de sărbătoare, a plaiurilor de munte pe care le călcam cu frica-n sîn de teama dihăniilor, a stînelor pe la care am mînătorit sau am mînzărărit — reprezintă un adevărat medicament întremător, generator de noi forţe, atît de necesare la împlinirea îndatoririlor pe care le avem.

Din acest motiv aceste locuri ne cheamă prin mii de fire cu o tainică dar puternică forţă, aşa cum îl chemau pe poetul de odinioară (Şt. O. Iosif), cînd scria:

Mă cheamă-n zare munţii, munţii mei,
Ce dor, ce dor adînc mi-era de ei!
Ce dor i-a fost poetului
De freamătul brădetului
De murmurul izvorului.

Simţămintele, vibraţiile lăuntrice pe care le încercăm la întîlnirea cu munţii şi izvoarele, de care vorbeşte poetul, cu casa şi ograda unde am spus pentru prima dată mama şi tata, unde am auzit primul ciripit, unde ne-am rotit mai întîi privirea după zborul elegant al rîndunelelor ce-şi aveau cuibul sub streaşina şurii sînt cu anevoie de redat.

Ca mulţi alţii care şi-au revăzut în vara ce s-a scurs vetrele natale, am retrăit şi eu simţăminte ca cele de mai sus, aflîndu-mă pe plaiurile Covasnei de la curbura Carpaţilor, localitate străveche, veghiată de culmi de brădet înfipte adînc în Munţii Vrancei, de cetatea dacică, despre care muzeul judeţean din Sf. Gheorghe posedă multe date, localitate care astăzi a dat numele unui judeţ şi care, prin hărnicia fiilor ei, români şi secui, înfrăţiţi în muncă, se dezvoltă ca voinicul din poveste.

Dacă oraşul Covasna atrage prin pitorescul său, prin sutele sale de izvoare de binefăcătoare ape minerale, valorificate tot mai mult de la an la an, prin aerul său ozonat, nu mai puţin minunate, vibrante, încărcate de frumuseţi naturale negrăite, de legende, de fapte de vitejie sînt plaiurile sale montane, populate din străfunduri de istorie de ciobani, a căror faimă s-a dus pînă departe.

Aflîndu-mă la o stînă pe locurile unde Munţii Vrancei şi Munţii Buzăului se mistuie unii-n alţii, mi-am amintit de adevăratele întreceri de rapsozi care aveau loc la multe stîne seara la focul de la aripă, cît şi de tîrcoalele pe care le dădea ursul şi de nopţile dormite-n băţ. Mi-au revenit în minte şi de această dată cuvintele Mîntuitorului: „Păstorul cel bun sufletul său şi-l pune pentru oi" (Ioan 10, 11) — şi-n munţii pe care îi priveam am cunoscut nenumăraţi astfel de păstori care şi-au expus viaţa pentru a-şi salva turma. Mi-am hrănit totodată privirea şi sufletul cu vîrfurile Lăcăuţului şi Penteleului, unul de-a stînga şi altul de-a dreapta, cu muchiile Gorului, Giurgiului şi Pietrosului, dincolo de apa şerpuindă a Zăbalei, pe care îi aveam în faţă spre Soare răsare.

Oricine zăboveşte prin aceşti codri cu umbra deasă, cu pîraie cristaline şi goluri de munte îşi dă seama că, într-adevăr, nu s-ar fi putut găsi locuri mai potrivite unde să se nască Miorita, baladă culeasă la timpul său din gura unui cioban din această zonă a Carpaţilor de curbură de către Alecu Russo. De la el a preluat-o Alecsandri şi a publicat-o pentru prima dată în „Poezii populare ale românilor", unde nu uită să spună: „Le închin patriei mele ca cea mai dreaptă avere a sa."

Se mai văd însă prin aceste locuri urmele tranşeelor din primul război mondial, unde în 1917 părinţi şi bunici de-ai noştri au sîngerat, luptînd cu o legendară vitejie pentru a apăra pămîntul străbun.

Lor le-am închinat un gînd pios ca şi tuturor ciobanilor, această, uneori, oropsită dar vrednică tagmă, ce au păstorit pe acele meleaguri şi pe toate plaiurile carpatine, care au creat atîtea bunuri spirituale şi materiale.

Pe ei, pe păstorii noştri de totdeauna, marele savant Nicolae Iorga îi omagiază în mai multe locuri din scrierile sale, atunci cînd însăilează şi asemenea cuvinte: „Astfel de oameni formează o ţară şi ce înseamnă graniţa d-tale, austriac sau ungar, pe lîngă ultimul cioban care, cîntînd, îşi mînă oile pe pămîntul românesc şi care răspunde totdeauna în aceleaşi vorbe, care răspîndeşte aceeaşi poezie, aceeaşi muzică, acelaşi ritm sufletesc? Marele reprezentant al unităţii româneşti a fost el, ciobanul acesta cu oile lui." Într-adevăr, călugări şi preoţi anonimi, ierarhi cu dragoste de Lege şi de ţară, minţi luminate puse în slujba binelui poporului lor „şi ciobanii mocani din timpurile cele mai îndepărtate — cum tot Nicolae Iorga arată — îşi dau mîna pe deasupra veacurilor pentru crearea şi dezvoltarea acestei unităţi".

Se cuvine deci să ne facem răgaz pentru a ne cunoaşte ţara. Cunoscînd-o bine o vom iubi mai mult. În drumeţiile noastre întremătoare de trup şi suflet să zăbovim însă o clipă şi-n Carpaţii de curbură, pe plaiurile Covasnei, ale Comandăului, ale Lăcăuţului şi Penteleului, pe văile Bîştilor şi ale Zăbalei şi osteneala noastră va fi răsplătită de frumuseţile firii, de inima caldă, de vrednicia oamenilor pe care îi vom întîlni.

Gh. P.

Vincenţiu Grama

(Continuare din pag. 3)

care şi-a slujit poporul în acest război, a primit trei decoraţii: „Trecerea Dunării", „Apărătorii Independenţei" şi „Medalia comemorativă de campanie" (ultima era rusească), pe care le-a purtat cu mîndrie pînă la moarte.

Probabil a fost lăsat la vatră încă la sfîrşitul lunii ianuarie 1878, pentru că atunci era reîntors acasă, la Rîuşor. După foarte scurt timp, s-au îndeplinit formalităţile obişnuite pe atunci pentru ocuparea postului vacant de preot-paroh în Rîuşor. A fost ales cu unanimitatea voturilor „teologul absolut" Vincenţiu Grama (4/16 martie 1878). A depus „examenul de calificaţiune" la 12/24 iunie 1878, la Sibiu, apoi s-a căsătorit cu Maria Radeş din Berivoii Mici, iar la 10 iulie 1878 a fost hirotonit preot de către mitropolitul Miron Romanul şi instalat ca paroh de către protopopul Făgăraşului Petru Popescu, în aceeaşi lună.

A păstorit ca preot-paroh în Rîuşor pînă la moartea sa în 1920, deci 42 de ani. Potrivit rînduielilor Statutului Organic al lui Andrei Şaguna, era, în acelaşi timp, şi director al „Şcolii poporale confesionale ortodoxe" din Rîuşor. În cei 42 de ani de activitate, preotul Vincenţiu Grama a fost în permanenţă preocupat de bunul mers al trebu-rilor parohiei şi şcolii din Rîuşor. Astfel, în 1891 a făcut reparaţii la biserica în care slujea (ridicată în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea de credincioşii satului). În 1907—1909 a făcut reparaţii radicale la aceeaşi biserică, fiind lungită cu 3 m, înălţată cu 2 m, iar în pronaos s-a ridicat un cafas. De data aceasta, lucrările au fost foarte costisitoare.

În jurul anului 1880, tot prin strădaniile sale s-a ridicat o nouă clădire pe seama şcolii confesionale, lîngă biserică, renovată în vara anului 1913, clădire existentă şi azi.

Dar Vincenţiu Grama a fost activ şi în viaţa culturală-socială din întreagă Ţara Făgăraşului. De pildă, în februarie 1882 a fost ales ca primul preşedinte al „Reuniunii învăţătorilor români ortodocşi din districtul Făgăraş", iar după 1885 a rămas vicepreşedintele ei. Era membru în „Comitetul de supraveghere" al Casei de Economii „Furnica" din Făgăraş, înfiinţată în anul 1883 de avocatul Ioan Roman.

Din relatările credincioşilor din Rîuşor, care l-au cunoscut, reiese că preotul Grama era un om al muncii şi al datoriei, un distins liturghisitor şi predicator, cu multă înţelegere faţă de credincioşii săi, pe care ştia să-i ajute şi să-i îndrume ori de cîte ori era nevoie. Era şi un priceput îndrumător al tineretului şcolar, un înflăcărat patriot, care în orice împrejurare — în predici sau în discuţii particulare — împărtăşea credincioşilor cunoştinţe din trecutul poporului român, precum şi amintiri din războiul de Independenţă.

Mitropolitul Ioan Meţianu i-a dat dreptul de a purta „brîu roşu", o distincţie rară pe atunci, care se acorda numai după o activitate rodnică şi îndelungată.

Vrednicul preot Vincenţiu Grama a trecut la cele veşnice la 23 august (5 septembrie st. n.) 1920, pe cînd se afla la Ocna Sibiului pentru îngrijirea sănătăţii. A fost înmormîntat alături de soţia sa lîngă biserica la care slujise 42 de ani, pe latura ei de miazăzi, fiind prohodit de un sobor de 12 preoţi. Cu doi ani în urmă avusese marea bucurie, ca la 40 de ani de la reîntoarcerea sa din războiul de Independenţă, să vadă realizată şi unitatea noastră statală, prin actul de la 1 Decembrie 1918, de la Alba Iulia, la care a fost şi el de faţă.

Pr. prof. *Mircea Păcurariu.*

Întîmpinînd alegerile

(Urmare din pag. 1)

comunelor şi satelor noastre, la crearea de noi locuri de muncă şi, de bună seamă, la creşterea veniturilor tuturor cetăţenilor ţării.
Astfel în anul 1980 retribuţia medie lunară va ajunge la 2200 lei, cu 38% mai mare decît în 1975.

*

Împreună cu celelalte culte, Biserica Ortodoxă Română s-a integrat deplin în viaţa nouă din Patria noastră, sprijinind, cu mijloacele sale specifice, idealurile de propăşire spre o viaţă tot mai bună a tuturor fiilor României socialiste, fără deosebire de naţionalitate sau credinţă religioasă.

Ca membră activă a Frontului Unităţii Socialiste, Biserica noastră a îndrumat şi îndrumă fără precupeţire clerul şi credincioşii săi să-şi facă cu conştiinciozitate datoria, fiecare la locul său de muncă, precum şi în sprijinirea altor acţiuni de interes obştesc, iniţiate de Conducerea ţării sau de conducerile locale ale puterii de stat.

La strîngerea recoltei de pildă preoţimea noastră a fost îndrumată şi în această toamnă să stea în ajutor cu îndemnul şi fapta la această importantă acţiune de interes obştesc.

De asemenea, studenţii noştri teologi de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu au prestat în această toamnă peste 22.000 ore de muncă patriotică la recoltat în jud. Sibiu, la I. A. S. Miercurea, Apoldul de Sus, Dobîrca, Turnişor etc., afară de munca obştească depusă în localităţile lor de baştină.

Biserica noastră, ierarhi, cler şi credincioşii, sprijină totodată cu toată fiinţa politica de pace, de întrajutorare, de respect reciproc, de relaţii frăţeşti, echitabile între toate ţările şi popoarele, promovată cu consecvenţă de către Conducerea noastră de stat, în frunte cu Preşedintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceauşescu, luptător activ pentru pace şi înţelegere între popoare.

Răspunzînd Apelului Frontului Unităţii Socialiste, vom vota aşadar pentru o viaţă mereu mai bună, pentru înflorirea localităţilor noastre urbane şi rurale, „pentru o Românie a demnităţii şi libertăţii".

T. R.

Învăţături din Pildele lui Solomon

— Martorul mincinos nu va rămîne nepedepsit şi cel ce spune lucruri neadevărate nu va scăpa, se va prăbuşi (19, 5. 9).

— Cel ce dobîndeşte înţelepciune iubeşte sufletul său şi cel ce ţine cu tărie la pricepere află fericirea (19, 8).

— Un fiu neascultător este nenorocirea tatălui lui, iar certurile unei femei, un jgheab care curge întruna (19, 13).

— Lenea te face să cazi în toropeală; sufletului trîndav îi va fi foame (19, 15).

— Cel ce ia seama la poruncă îşi păstrează sufletul său, iar cel ce dispreţuieşte cuvîntul (Domnului) va muri (19, 16).

— Cel ce are milă de sărman împrumută Domnului, şi El îi va răsplăti fapta lui cea bună (19, 17).

— Pedepseşte pe feciorul tău cît mai e nădejde (de îndreptare), dar nu ajunge pînă acolo ca să-l omori (19, 18).

— Ascultă sfatul şi primeşte învăţătura, ca să fii înţelept toată viaţa ta (19, 20).

— Omul se face plăcut prin mărinimia lui, mai de preţ este un sărac bun decît un om mincinos (19, 22).

— Leneşul întinde mîna în blid şi nu o duce la gură (19, 24).

— Cel ce se poartă rău cu tatăl său şi alungă (din casă) pe mama sa, este fiu aducător de ocară şi de ruşine (19, 26).

— O apă adîncă este sfatul în inima omului, iar omul deştept ştie s-o scoată (20, 5).

— Omul drept umblă pe calea lui fără prihană; fericiţi sînt copiii care vin după el! (20, 7).

— Nu iubi somnul, ca să nu ajungi sărac; ţine ochii deschişi, numai aşa vei fi îndestulat de pîine (20, 13).

— Chiar dacă ai aur şi pietre preţioase, dar o podoabă fără seamăn sînt buzele chibzuite (20, 15).

— Bună e la gust pîinea agonisită cu înşelăciune, iar după aceea gura se umple de pietricele (20, 17).

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 125 Sibiu, 15 noiembrie 1977 Nr. 43—44

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă, P.O. Box 136-137 — telex: 11226, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 3.

Credinţa noastră

62. Sfinţii Părinţi (II)

Sfîntul Ambrozie din Mediolan (333—397). A fost ales episcop în 373. După ce a studiat pe Părinţii răsăriteni de la Clement Alexandrinul pînă la Sf. Vasile cel Mare, s-a dedicat unei pastoraţii exemplare şi şi-a împărţit averea săracilor. A ţinut numeroase sinoade contra arienilor, fiind stimat de împăratul Teodosie cel Mare. În scrisul său se remarcă un păstor sufletesc atent la cele practice. A comentat creaţia după Sf. Vasile. A scris un comentar voluminos la Sf. Evanghelie după Luca. A mai scris şi altele, dar cea mai importantă lucrare a sa rămîne: „Despre oficiul clericilor" (391), în care tratează aceeaşi problemă ca Sf. Ioan Gură de Aur în lucrarea „Despre preoţie". A mai scris „Despre credinţă", „Despre Sf. Duh", în care reproduce lămuririle aduse de Sf. Vasile cel Mare şi Sf. Grigorie de Nazianz. A făcut cel mai bun comentar la epistolele pauline în Apus. O singură greşală a făcut: a înclinat spre concepţia origenistă a focului curăţitor, din care se va naşte teza latinilor despre purgator. E pomenit la 7 decembrie.

Sfîntul Chiril (Ciril) cel Mare al Alexandriei (370—444). În anul 412 ajunge episcop al Alexandriei. A combătut pe toţi ereticii. Combate pe ereticul Nestorie printr-o „Scrisoare dogmatică", unde trata dogma despre Născătoarea de Dumnezeu — Theotokos. A comunicat punctul său de vedere şi la Roma, unde scrisoarea sa a fost socotită ortodoxă. Scrisul dogmatic al Sf. Chiril cuprinde mai multe lucrări: „Pentru religia sfîntă a creştinilor contra lui Iulian Apostatul", „Despre Sfînta şi consubstanţiala Treime" — un adevărat tezaur, „Despre dreapta credinţă" şi multe altele. Sf. Chiril s-a impus şi a fost recunoscut la Sinodul IV ecumenic ca „stîlp al Ortodoxiei", care l-a proclamat sfînt. Este pomenit la 9 iunie.

Sfîntul Cassian Romanul († 435) este originar din Dobrogea. Apără Ortodoxia împotriva pelagianismului, care nega rolul harului dumnezeesc în realizarea mîntuirii sufleteşti. Sf. Cassian Romanul e întemeietorul monahismului în Apus. Scrierile sale sînt cea mai bună sinteză a evlaviei vechiului monahism răsăritean. El a fost puntea de legătură dintre monahismul răsăritean şi apusean. De tînăr îşi însuşise o frumoasă cultură şi a fost monah în Betleem. În anul 405, fiind la Roma, apără pe Sf. Ioan Gură de Aur, care fusese exilat a doua oară în anul 407. El a fost hirotonit de Sf. Ioan întru diacon la anul 400 în Constantinopol. În anul 415 se găsea la Marsilia, unde a întemeiat o mănăstire de călugări şi una de maici. Aici trăieşte pînă la moartea sa în 435. El a scris: „Despre rînduielile chinoviilor şi despre vindecarea celor 8 patimi de căpetenie" şi „Convorbiri cu Părinţii", în care sînt 24 convorbiri pe care le-a avut cu pustnicii din Egipt, în timpul celor două călătorii pe care le-a făcut împreună cu prietenul său Gherman în Egipt. Este pomenit la 29 februarie.

Sfinţii Părinţi de la Sinodul IV ecumenic de la Chalcedon din 451, în număr de 630, pomeniţi în Duminica cea mai apropiată de 14 iulie, deci după data Sfintelor Paşti, în Duminica a 4-a, a 5-a, a 6-a sau a 7-a. Acest Sinod devine cel mai strălucit pe care l-a avut Biserica vreodată. A fost un sinod al întregii Biserici, la care s-a precizat că Biserica Mîntuitorului este „Biserica Ortodoxă". Acest adevărat sinod al Ortodoxiei s-a impus în istorie şi pe hotărîrile lui vor jura urmaşii în scaunele patriarhale ca dovadă că vor respecta pe viitor cele hotărîte.

Sfîntul Sofronie, patriarhul Ierusalimului († 638) a fost un apărător însufleţit al Ortodoxiei contra ereziei monotelite, care desconsidera dogma Hristologică. Sf. Sofronie a fost prieten cu Sf. Maxim Mărturisitorul. Împotriva ereziei monotelite el publică o epistolă sinodală în anul 634, prin care face distincţie clară între cele două lucrări în Hristos. E pomenit la 11 martie.

Sfîntul Ioan Scărarul († 649) este pomenit în Duminica a 4-a din postul Sfintelor Paşti. El a compus lucrarea „Scara Paradisului" (a Raiului), în care arată calea spre mîntuirea subiectivă prin eliberarea de păcate şi însuşirea de virtuţi mîntuitoare sub înrîurirea continuă a harurilor dumnezeieşti.

Sfîntul Maxim Mărturisitorul (580—662) a fost cel mai de seamă scriitor răsăritean din secolul VII. În anul 640 începe să combată teza de compromis monotelită. La mai multe sinoade a respins ca nepotrivite dispoziţiile imperiale din „Ektezis" şi „Typos". A scris mai multe tratate şi lucrări: „Mistagogia asupra Sfintei Liturghii" este deosebit de frumoasă. În această lucrare arată felul cum harul lui Dumnezeu coboară spre credincioşi prin mijlocirea Sfintelor Taine. A mai scris: „Despre monahism", „O mie trei sute cincizeci de sentinţe morale", — a formulat o filozofie asupra istoriei. El spune: „În centrul istoriei universale stă Hristos, pentru că prin întruparea Logosului şi prin suferinţa pe cruce ne-a

(Continuare în pag. 3)

Cinstirea unei activităţi puse în slujba Bisericii şi binelui obştesc

Sîmbătă, 17 septembrie 1977, la Centrul mitropolitan din Sibiu a avut loc o festivitate închinată sărbătoririi P.C. prot. stavr. Traian Belaşcu, *vicar arhiepiscopesc, cu prilejul trecerii la pensie.*

Evenimentul consemna cei 75 ani de viaţă ai P.C. prot. Tr. Belaşcu, dintre care 51 ani de preoţie, dintre care aproape 30 ani prim-colaborator a patru ierarhi: Mitropoliţii Nicolae Bălan şi Nicolae Colan, P.F. Patriarh Iustin, în timpul cît a fost Mitropolit la Sibiu, şi Î.P.S. Mi-

Participanţi la festivitatea din 17 septembrie 1977.
În stînga Î.P.S. Mitropolit Nicolae, P.C. vicar Tr. Belaşcu

tropolit Nicolae Mladin — în calitate de vicar administrativ la Centrul mitropolitan din Sibiu, funcţie îndeplinită cu pricepere şi dăruire. Pe drept cuvînt putem spune deci că festivitatea la care ne-am referit a însemnat o adevărată cinstire a unei activităţi puse în slujba Bisericii străbune, a binelui obştesc, în slujba poporului ai cărui fii sîntem.

La festivitate au participat: Î.P.S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, P.C. consilieri şi inspector eparhial, P.C. rector şi prorector de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, P. Cuv. stareţ al Mănăstirii Brîncoveanu, P.C. protopopi, deputaţi eparhiali.

A fost de faţă reprezentantul Departamentului Cultelor.

În cuvîntarea rostită cu acest prilej, Î.P.S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a făcut o incursiune în istoria Bisericii şi poporului nostru, după care a prezentat activitatea P.C. vicar Tr. Belaşcu, care în timpul celor aproape trei decenii de vicariat după cuvîntul Sf. Apostol Pavel, „şi-a făcut slujba deplin", atît spre binele Bisericii cît şi al poporului al cărui fiu este.

Î.P.S. Sa a exprimat mulţumiri „celui ce a înţeles la timp" importanţa marelui act al refacerii unităţii noastre bisericeşti, act spre care au aspirat generaţii întregi de credincioşi transilvăneni.

A vorbit apoi noul vicar administrativ al Arhiepiscopiei Sibiului, P. Cuv. arhim. V. Cornilă.

Luînd cuvîntul, P.C. vicar pens. Tr. Belaşcu a arătat climatul creat după 23 August 1944, care a favorizat Reîntregirea noastră bisericească, realizată „de jos în sus", din iniţiativa preoţilor şi credincioşilor.

P.C. Sa a evocat apoi frînturi din activitatea de vicar, funcţie cu care a căutat să se identifice cît mai deplin, mulţumind tuturor pentru dragostea ce i s-a arătat.

În cinstea sărbătoritului, Î.P.S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a oferit apoi o masă oficială, la care au luat cuvîntul: P.C. prot. L. Dănilă în numele preoţilor şi protopopilor din Arhiepiscopie, deputatul eparhial P. Deji în numele credincioşilor, P.C. prof. pens. Is. Todoran în numele Consiliului eparhial, P.C. cons. Gh. Papuc în numele permanenţei Cons. eparhial şi P.C. rector Gr. Marcu în numele Institutului Teologic Universitar Sibiu.

A vorbit de asemenea reprezentantul Departamentului Cultelor.

Cu toţii au elogiat personalitatea şi activitatea bogată a P.C. vicar pens. Tr. Belaşcu, om cu clarviziune, care şi-a făcut datoria sub cei patru ierarhi cu care a lucrat, a reprezentat cu cinste Biserica Ortodoxă Română în relaţiile cu celelalte culte, a slujit şi predicat în bisericile din Mitropolia Ardealului şi dinafara ei, a stat mereu la dispoziţia preoţilor şi credincioşilor cu îndrumările cuvenite ş. a. m. d.

Vorbitorii au făcut totodată urări de spor în muncă noului vicar arhiepiscopesc.

În încheierea festivităţii, P.C. vicar pens. Tr. Belaşcu a mulţumit tuturor celor prezenţi pentru bucuria ce i-au prilejuit-o, mulţumiri respectuoase adresînd cu deosebire Sf. Sinod, în frunte cu P.F. Patriarh Iustin, şi conducerii Departamentului Cultelor, în frunte cu preşedintele Ion Roşianu, pentru tot sprijinul pe care l-a primit în activitatea sa, arătînd totodată că zilele pe care i le va rîndui Dumnezeu le va pune şi de acum înainte în slujba Bisericii şi Patriei noastre dragi.

R.

Sfinţii Părinţi despre păcat

Un poet scria cîndva că minciuna e totdeauna un contract cu diavolul. Ori dacă pentru un rău atît de mic, pe care şi-l îngăduie pînă şi copiii, omul intră în tîrg necuviincios cu necuratul, tulburîndu-şi liniştea vieţii şi întinînd-şi curăţenia sufletului, atunci ce să zicem de păcatele aşa-zise „de moarte", de cele „strigătoare la cer", ori de cele „împotriva Duhului Sfînt", cum sînt de pildă: mîndria, desfrînarea, mînia, uciderea, necinstirea părinţilor şi altele?

Ori de cîte ori greşim sau păcătuim, uneori mai uşor, alteori mai greu, de fiecare dată călcăm voia lui Dumnezeu, aşa cum a lăsat-o El pusă atît în Sfînta Scriptură, cît şi în chip nescris în conştiinţa noastră, care ştim că este plăsmuită după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu. Această lege a cugetului ne spune să facem binele şi să ne ferim de rău. Dacă omul n-ar şti să deosebească binele de rău şi dacă nu şi-ar da consimţămîntul într-un fel sau altul, s-ar putea spune că el nu face nici bine, nici rău. Păcatul e călcarea liberă şi conştientă a legii morale, a voii lui Dumnezeu, a cugetului nostru.

Numai în astfel de condiţii poate fi omul judecat spre bine sau rău. Sau cum zice *Sf. Antonie cel Mare* († 356): „După cum ne-a dat Dumnezeu vederea ca să cunoaştem cele ce se văd (ce e alb şi ce e negru), tot aşa ne-a dat şi judecată ca să deosebim cele folositoare de cele stricătoare sufletului. Nu-i păcat a mînca, pentru că eşti dator să-ţi ţii trupul în viaţă, dar dacă nu eşti înfrînat, greşeşti. Nu-i păcat a privi curat, dar cînd priveşti cu pismă, cu mînie ori cu poftă, atunci da... Răul se prinde de firea noastră cum se prind rugina de aramă şi necurăţia de trup. Însă nici cel care prelucrează arama nu înseamnă c-a făcut el rugina şi nici părinţii nu-s pricina necurăţiei trupului meu. Tot aşa nici răutatea n-a făcut-o Dumnezeu, ci i-a dat omului cunoştinţa şi puterea de a deosebi ce-i bine şi ce-i rău."

Descriind cu adîncă pătrundere fiinţa păcatului, Sfinţii Părinţi ne ajută, prin trăirea lor adîncă şi prin puterea de a deosebi gîndurile şi patimile, să înţelegem şi mai uşor acest război nevăzut, care se petrece în fiecare din noi prin atitudinea care o luăm faţă de păcat. „Fiecare se ispiteşte de a sa poftă, fiind tras şi amăgit — zice apostolul Iacob — pofta zămislind naşte păcatul, iar păcatul săvîrşindu-se, naşte moartea" (Iacob 1, 13—15).

De la început „potrivnicul" (căci asta înseamnă cuvîntul diavol) a căutat să ne înşele, făgăduindu-ne nemurirea şi o anumită libertate. De aceea, în urma primului păcat firea noastră s-a slăbănogit, cade uşor în mreaja ispitelor lăuntrice ori a celor dinafară.

Sfinţii Părinţi ne atrag atenţia că păcatul se săvîrşeşte întîi în gînd, apoi în poftă şi abia după aceea în lucrare. *Sf. Casian Romanul* († 435) ne cere să păzim capul şarpelui (Fac. 3, 15), adică să îndepărtăm ispita sau momeala păcatului tocmai de la începutul ei, căci dacă odată ne învoim sau ne tîrguim cu plăcerea, sîntem pierduţi. „Să nu uităm că pînă şi un sfînt ca *Vasile cel Mare* a putut spune despre el: nici femeie nu cunosc, dar nici feciorelnic nu sînt." Şi adaugă Sf. Casian mai departe: „Vasile ştia că darul fecioriei nu se dobîndeşte numai prin depărtarea trupească de femeie, ci în frica de Dumnezeu şi în ferirea de pofte, căci precum molia roade haina, iar cariul mîncă lemnul, aşa macină orice gînd rău şi orice patimă păcătoasă liniştea sufletului nostru."

„Păcatul — zice *Sf. Marcu Ascetul* († 440) — e ca o beznă, ca o ceaţă a sufletului, ce se lasă din gînduri, din cuvinte şi din fapte rele. Şi anume se lasă aşa că la început diavolul ispiteşte pe credincios printr-o moleşeală, credinciosul intră în tîrg cu el din pricina iubirii de plăcere şi a slavei deşarte. Căci deşi prin judecata minţii nu-l voieşte, în schimb cu lucrarea se îndulceşte şi îl primeşte. De cînd Adam ne-a lăsat firea cea slăbită de păcat, nu ne trebuie prea mult şi adesea cădem. Dar asta nu înseamnă că toţi cădem neapărat şi că niciunul nu putem să stăm pe picioarele noastre. În fond, continuă Marcu, unii cad, alţii stau. Căderea n-am primit-o în chip necesar, ci ca urmare a relei întrebuinţări a libertăţii noastre". Şi iarăşi zice *Sf. Vasile cel Mare*, păcatul poate fi într-un fel greu sau poate fi uşor. Să nu uităm însă, zice Sf. Vasile mai departe, că oricine săvîrşeşte păcat e rob păcatului (Ioan 8, 34). Atletul care biruie e mai tare, cel învins e mai slab. Păcatele greu de biruit (cum numim pe cele de moarte ori pe cele strigătoare la cer) aduc într-adevăr aşa o răvăşire şi o răsturnare a facultăţilor noastre, încît sub imperiul lor, credinciosul devine „abia viu" pentru chemarea lui de creştin şi de fiu al lui Dumnezeu".

„Tocmai pentru că sîntem uniţi la bine, ca şi la rău, atît trupeşte, cît şi sufleteşte, zice *Sf. Grigorie de Nissa*, dacă pentru trup despărţirea de viaţă înseamnă moarte, apoi depărtarea de Dumnezeu, de adevăratul bine, oare cum s-o numim altfel?" Sau cum zice *Fer. Augustin:* „Dacă tot binele-l avem de la Dumnezeu, atunci cînd nu vrem să mai ştim de bine, oare nu ne îndreptăm spre nefiinţă, spre prăpastie?"

Numai că păcatul nu fericeşte. „Să nu uitaţi, fraţilor, zicea încă la începutul veacului II *Sf. Clement Romanul*, că alergarea trupului în lumea aceasta e de scurtă durată şi că liniştea deplină şi netrecătoare ne-o aflăm în Dumnezeu şi în legea Lui veşnică." Sau cum spune cuvîntul atît de cunoscut al *Fer. Augustin* († 430): „Ne-ai făcut pentru Tine, Doamne, şi neliniştit este sufletul nostru pînă ce nu se va odihni întru tine." Conştiinţa creştină mai curînd acceptă să se curăţească prin pocăinţă întocmai ca metalul în topitorie, zice *Sf. Ioan Gură de Aur*, decît să se sfîşie în chinuri nesfîrşite. De aceea avea dreptate acel cugetător care spunea că Mîntuitorul ar mai fi rostit şi o a 10-a fericire: „Fericiţi cei ce nu se muncesc pe sine (prin păcat), că aceia pace vor afla." Acul morţii şi al păcatului totdeauna s-a dovedit veninos, oricît de strălucitor s-ar fi arătat el. Slavă Domnului, prin Hristos Domnul care şi-a dat viaţa pentru noi, am învăţat şi noi că prin darul Lui şi cu strădania noastră putem „muri şi noi păcatului şi să viem lui Hristos" (Gal. 2, 19).

Aceste gînduri ne sînt prilejuite şi de vremea postului Naşterii Domnului în care ne aflăm. Să folosim deci această perioadă pentru o mai vădită luptă împotriva păcatului, care sapă atît de mult la sănătatea noastră trupească şi sufletească pentru a întîmpina cu sufletele cît mai primenite marele praznic al Crăciunului.

Pr. prof. *T. Bodogae*

„Iar cînd staţi de vă rugaţi ..." (Marcu 11, 25)

La vremea rugăciunii, ceas înălţător şi sfînt, doi oameni s-au dus la biserică — ne spune Mîntuitorul — pentru nevoile sufletului, pentru uşurarea, întru reculegere evlavioasă de nelinişte, de greutatea cugetului, pentru întărirea în cele bune.

Unul fariseu şi celălalt vameş.

Ce exprima starea lor sufletească? Oare rîvna casei Domnului, setea regăsirii lăuntrice, nevoia de a sta de vorbă cu conştiinţa şi a-şi destăinui inima?

Luînd aminte la rugăciunea lor, le vom cunoaşte simţămintele, curăţia gîndului, dorul de a se apropia şi întreţine cu Atotţiitorul.

Cum s-a rugat fariseul?

Plin de sine, acesta luă chip de bărbat fără prihană, desăvîrşit. Păşi cu fruntea sus printre rîndurile de închinători şi se aşeză la locul cel mai de frunte al bisericii, ca să fie văzut de toţi. De-acolo îşi roti, trufalnic, privirile peste cei împreună rugători. Un sentiment de dispreţ îl copleşi. Nu mai putu suferi a-i vedea şi-şi întoarse ochii de către ei. Socotindu-se a fi mai bun, mai drept şi mai blînd decît alţii, începu ruga sa, grăind în sinea lui: „Dumnezeule, îţi mulţumesc că nu sînt ca ceilalţi oameni..." (Luca 18, 11).

De aceea, necuvenita lui rugă, plină de înfumurare, fu glas în pustiu, în vînt; vorbă goală, laudă de sine. Lipsindu-i smerenia, intenţiile curate, inima nevinovată, meritul şi avîntul, i se făcu pricină de sminteală şi osîndă.

Pentru aceasta Mîntuitorul nostru a veştejit pe veci rugăciunea făţarnică şi pe făţarnici.

Să ne întoarcem acum la celălalt rugător — vameşul.

Intrînd în biserică, el s-a oprit, sfios, în locul cel mai din urmă. Frînt de părere de rău pentru multele şi grelele lui vini, suspina către Cel Căruia nu-i poţi ascunde nimic. Umilit pînă la ţărînă, îşi bătea pieptul cu pumnii de parcă să-şi strivească inima. Lăcrimînd de durerea nedreptăţilor sale, nu cuteza nici să-şi ridice ochii la cer. Cel mai păcătos dintre păcătoşi ofta doar cuvintele: „Dumnezeule, milostiv fi mie, păcătosului" (Luca 18, 13).

În zguduitoarea lui rugă — strigare simplă şi scurtă, dar mistuitoare ca para focului — deslu-şim plîns şi căinţă, zbucium şi sfîşiere; tot clocotul unei inimi care simte trebuinţa de îndurare, de iertare, de ispăşire.

În locul retras, unde vameşul îşi dezvăluia nimicnicia nepotrivitei sale vieţi, deodată se făcu lumină. Un suflet prea încărcat de alean se limpezi în baia fierbinte a rugăciunii, a dorului curat de îndreptare. Învrednicit de mila Domnului, vameşul îşi ridică cu smerenie fruntea, întorcîndu-se mai îndreptat şi mai luminat sufleteşte la casa sa.

Iată chipul evanghelic al rugăciunii, iată cum se cuvine a ne ruga întru îndestularea trebuinţelor duhovniceşti şi fireşti.

Oarecînd Mîntuitorul petrecea în rugăciune. Unul din învăţăceii Săi, apropiindu-se i-a zis: „Doamne, învaţă-ne să ne rugăm" (Luca 11, 1); oameni necărturari sîntem, Învăţătorule, muţi la vorbă şi la simţire; mintea de muritor nu poate spune după vrednicie mărirea slavei Tale. Nu ştim să ne rugăm, de nu ne vei învăţa Tu.

Cel ce este lumina lumii, calea, adevărul şi viaţa, ne-a învăţat cum trebuie a săvîrşi şi deprinde rugăciunea spre întărire, luminare şi folos sufletesc.

Încă în Predica de pe Munte, Iisus-Domnul a zis: „Tu, cînd te rogi, intră în cămara ta şi, închizînd uşa, roagă-te Tatălui tău..." (Matei 6, 6).

Retrăgîndu-te în chilia gîndurilor tale, la icoană, sub candela aprinsă, uită pentru puţină vreme lumea, dezbracă-te de ce te ţine legat de deşertăciunea pulberii şi, adunîndu-ţi mintea risipită pe cine ştie unde, iartă pe cei ce ţi-au greşit, precum este scris: *„Iar cînd staţi de vă rugaţi, iertaţi orice aveţi împotriva cuiva..."* (Marcu 11, 25).

Nu te zori la rugă, ci aşteaptă ca valurile cugetelor să se molcomească, inima să se liniştească de ispite şi larma păcatului să amuţească şi, în tăcerea altarului tău sufletesc, ridicînd ochii minţii la cer, şopteşte Tatălui tău dorirea şi nădejdea; strigă către El cu gura şi cu inima; spune-i totul în limba vie a iubirii. Pune întreaga ardoare a sufletului în ruga ta, ca ea să fie foc viu, flacără care se mistuie lăuntric şi răspîndeşte în afară mirosul de nard al evlaviei senine şi tămîia înălţărilor duhovniceşti. Nu te da biruit de neîndrăznire, osteneală sau aţipire; nu măcina vorbe fără rost, spunînd ce-ţi vine la gură.

Te-ai rugat bine şi cu folos, cînd simţi puterea lui Dumnezeu lucrînd în tine, cînd măreţia Sa îţi robeşte şi cutremură inima, cînd nu mai viezi tu, ci Hristos viază în tine (Gal. 2, 20) şi sufletul ţi se topeşte în fericirea atît de curată a dragostei Lui şi lumina păcii te învăluie în sclipiri de azur.

Rugîndu-se în grădina Ghetsimani, întreaga simţire a Mîntuitorului era zbucium de durere, chin, trudă şi rîvnă sfîntă. „Iar sudoarea lui, ca picături mari de sînge, picura pe pămînt" (Luca 22, 24).

Noi cum ne pregătim sufletul înainte de rugăciune şi în ce chip ne rugăm?

Bunule Părinte, iartă-ne neştiinţa şi uitarea. Te cinstim din gură, cu buzele, inima ne este însă adesea departe de Tine (Marcu 7, 6). De atîtea ori nu sîntem în stare să spunem rugăciunea întreagă pînă la capăt cu gîndul aţintit numai la Tine. De cîte ori strigăm în pustiul pustiului din noi, spunînd „multe, ca păgînii" (Matei 6, 7), nădăjduind că-n multa-ne grăire vom fi miluiţi.

Ci Tatăl nostru ne cunoaşte dorinţele, ştie mai bine decît noi ceea ce ne este de folos şi mai înainte ca să cerem (Matei 6, 8), dar vrea să i le spunem, ca să înţelegem şi mai bine starea noastră, să ne supunem Lui, să alergăm la El, cerînd cu neîndoire ajutorul şi izbăvirea prin Harul Său.

Iisus nu opreşte rugăciunile lungi, ci cele deşarte sau, ceea ce este şi mai rău, făţarnice, căci El — însuşi nopţi întregi petrecea rugîndu-se (Matei 14, 25).

Dumnezeu ţine seama de dispoziţia sufletească, de sinceritatea inimii, de toată gama simţirii duhovniceşti a rugătorilor. Ceea ce susţine rugăciunea şi o face bine plăcută, ascultată şi primită este dorinţa sfîntă care izvorăşte din dragostea de Dumnezeu de a ne uni cu El în duh şi adevăr. Rugăciunea de o clipă a vameşului a avut mai mult har decît cea lungă şi trufalnică a fariseului.

Să ne rugăm dar în aşa fel ca, din cuvintele pe care le rostim, sufletul să se înalţe ca o rază de lumină către Soarele Neapus.

Să ne rugăm în cămara sufletului nostru, seara şi dimineaţa, oricînd şi oriunde ne-am afla. Să ne rugăm însă cu osebire în bisericile noastre, la sfintele slujbe din Duminici şi sărbători, împreună cu obştea parohială din care facem parte, cu preotul în seama căruia sîntem. Să întărim şi să înmulţim rugăciunea şi fapta noastră bună mai ales acum în marele post al Naşterii Domnului în care am păşit.

Pr. *Gh. Oneţiu*

Luptători pentru libertatea și independența patriei

Sub stelele de aur care au vibrat și care tremură pe mormintele eroilor, stau gîndurile, amintirile și năzuințele noastre cînd este vorba de patrie, de dragostea de acest pămînt plămădit cu moaștele acelora care s-au jertfit pentru libertatea și independența țării. Nimic nu poate înfricoșa pe acela care luptă pentru dreptate. Patriotismul este cel mai curat și mai nobil imbold pentru înălțare. Fiecare popor își iubește pămîntul lui, dar ceea ce ne caracterizează este dîrzenia. Noi am trăit mereu aici, iubind ceea ce avem și acest fapt ne-a dat putere.

Acum la o sută de ani de la Independența Patriei, compoziția mea punctează înseși bătăile inimii în care arde ca-ntr-o flacără vie comuna mea de baștină, Tilișca din Mărginimea Sibiului, unde se află „Dealul Negru", numit astfel pentru că în revoluția de la 1848 aici s-au adunat o mulțime de preoți încît dealul părea negru de la îmbrăcămintea lor și care s-au adunat pentru a susține drepturile românilor. Tot în această comună, înspre capătul din sus, se află și „Moara Furcilor", unde erau trași în furci toți românii care se răsculau împotriva împilării apărîndu-și drepturile. Din Tilișca s-au ridicat în revoluția de la 1848 doi tribuni, preoții Dumitru Miclăuș și Ioan Iosof, care au luptat în oastea lui Axente Sever. Dumitru Miclăuș era numit de popor și „Popa Mare". Era înalt, demn, drept și mîndru. Mitropolitul Andrei Șaguna s-a mîndrit cu el, prezentîndu-l la Viena în fața demnitarilor din vremea aceea cu cuvintele: „Astfel de preoți am eu în Ardeal!"

Fratele bunicii mele după mamă, Ioan Florea, căruia toată comuna îi spunea „Babu Ion", a luptat voluntar în războiul de la 1877 și a fost gornist. Era de meserie cismar, învățase la București unde de altfel l-a și prins războiul. A trăit pînă la vîrsta de optzeci și nouă de ani. Din Tilișca ale cărei case stau picurate la poalele munților s-a mai ridicat maiorul Prică Constantin, care în al doilea război mondial a murit vitejește în fruntea soldaților pe care îi comanda în luptele din Tatra. Steaua cruntă a jertfei i-a închis ochii dar amintirea lui stăruie în inimile tilișcanilor, care l-au avut în toată vremea drag.

Prima mea parohie a fost parohia Orlat din județul Sibiu. Pe dealurile Orlatului au luptat în primul război mondial regimentele din Vîlcea și mulți au primit botezul sîngelui aici, sub trîmbe de lumină, învăluiți în aburi de cetină albastră. În memoria lor, în vîrful unui deal, s-a ridicat un monument pe a cărei placă sînt înscrise numele lor. Cugetul privegherii îmi descoperă făcliile aprinse spre pomenirea lor sub a căror raze îl văd și pe tata căzut în război, la Oituz, pe care n-am avut fericirea să-l văd în viață decît numai în fotografie.

De la Orlat am ajuns la parohia Toderița-Făgărașului. Din acest sat a căzut în revoluția din 1848 preotul Ioan Fofeldea.

Pe o filă de Evanghelie am găsit scris următoarele: „ÎNSEMNARE: În ziua de 14 septembrie 1916 am oficiat Sfînta Liturghie împreună cu părintele paroh Petru Debu din comuna Toderița. După Sfînta Liturghie am făcut sfințirea apei și am mers împreună pe la casele credincioșilor, stropind și trupa cantonată în sat." Semnează: Preot N. C. Armășescu de loc din comuna Tomșani, județul Vîlcea, preot sătesc. Regimentul 2 Vînători, București.

Citind aceste rînduri îmi sună în urechi glasul clopotelor bisericii din deal trase de gojmanul vremii aceleia prin care se anunța bucuria îmbrățișării fraților de dincolo de Carpați cu cei de dincoace de Carpați în a căror inimă de bună seamă strălucea bucuria victoriei; „Întregirea neamului."

Protopopul Mihai de la biserica Sf. Nicolae din Scheii Brașovului unde slujesc acum a întîmpinat pe Mihai Viteazul în preajma lui 1600, an de mare importanță în istoria poporului nostru.

În incinta bisericii se află „prima școală românească" care a ridicat sentimentul trăirii în perenitatea identității neamului și patriei pe culmile imponderabile ale mărturisirii de credință. Iată ce mărturisește la 1908 Aurel Mureșanu: „Cînd umblam la școală și mi se deșteptară simțurile pentru ceea ce e bun și frumos iar în inima mea plăpîndă începu a încolți iubirea de patrie și de neam, mă găseam într-un mediu care a nutrit mult aceste sentimente. Școala a dat bărbați de caracter și dezinteresați, avînd o singură ambiție, un singur scop; de a lucru în unire pentru libertatea, înflorirea și înălțarea patriei și a neamului românesc... Poporul nostru să se vadă liber și neatîrnat în patria sa străveche, alături de națiunile cu cari a trăit împreună și i-a fost urzit de providență."

Liceul Șaguna, în lumina lui domoală și tulburătoare, înscrie pe placa de bronz a amintirii atîți eroi dintre profesorii și elevii de altădată, mulți luptînd la Mărășești pentru întregirea neamului. La acest liceu a fost profesor și Ilie Cristea care și-a închinat întreaga lui viață și activitate cauzei democrației, păcii și socialismului.

În fața bisericii Sfîntului Nicolae și a primei școli românești stă statuia „Eroului de la Mărășești", soldatul cu baioneta la armă, statuie care, așezată în Piața Unirii, sub culmi de brazi, șoptește parcă la fereastra sufletului bunului cetățean solia:

„Iar pe mormînt, cînd am să plec în moarte,
Sădiți-mi brazi ce nu mai vestejesc,
Să pot cînta, prin cetini, mai departe,
Iubirea mea: pămîntul românesc!"

(Continuare în pag. 4)

Sfinții Părinți

(Urmare din pag. 1)

mîntuit și ne-a ajutat fiecăruia să ascultăm de Sfînta Sa Evanghelie, să ne ridicăm spre Dumnezeire" — Theosis = îndumnezeire. Sf. Maxim rămîne un înflăcărat apărător al dogmei Hristologice de la sinodul al IV-lea ecumenic din 451 și apreciat de Părinții bisericești de la Sinodul al VI-lea ecumenic din anul 681. E pomenit la 13 august.

Sfîntul Andrei Criteanul († 740) a fost autorul Marelui canon de pocăință, care se citește în primele patru zile din postul Sfintelor Paști și în săptămîna a cincea la denia de miercuri. Era un apărător hotărît al cinstirii sfintelor icoane. E pomenit la 4 iulie.

Sfinții Părinți de la Sinodul VII ecumenic de la Niceea din 787, care a precizat principiile cultului Sfintei Fecioare — Maica Domnului, a sfinților, a sfintelor icoane și a sfintelor moaște. Hotărîrile luate se bazează pe învățătura Sfîntului Ioan Damaschinul. Sînt pomeniți în Duminica 21-a după Paști.

Alți Părinți bisericești, scriitori și teologi ortodocși.

Sfîntul Ignatie al Antiohiei — teologul — († 107). A fost martirizat la Roma pentru neînfricata sa credință în Hristos. Sf. Ignatie a fost numit și Teoforul, adică purtător de Dumnezeu. El a scris șapte epistole, în care expune învățătura despre Sfînta Treime, Sfînta Euharistie, despre Hristos în centrul vieții creștine, despre Sf. Cruce și alte probleme de morală creștină. El spune că creștinul se deosebește prin aceea că își face semnul Sfintei Cruci, și arată cum să se facă semnul. El a creat un cuvînt nou pentru universalismul creștin exprimat prin două cuvinte: Kata-olos = este pretutindeni, care a dat noțiunea nouă de catolic (adică pînă la marginile pămîntului).

Sfîntul Iustin Martirul și filozoful († 165). Apologet creștin din timpul persecuției împăratului Marc Aureliu Filozoful, care a dat o lege anticreștină ... „non licet esse hristianos = nu este îngăduit să fie creștini. Din cauză că a mărturisit fără teamă credința ortodoxă este martirizat la anul 165. Sf. Iustin Martirul și filozoful a fost cel mai important apologet. A propovăduit creștinismul în Asia Mică, Grecia și Italia. A scris apologii către împăratul Antoniu Piul și către senatul roman, în care subliniază monoteismul creștin și lămurește învățătura despre Logosul întrupat. În lucrarea „Dialog cu iudeul Trifon" scoate în evidență superioritatea Noului Testament față de Vechiul Testament. E pomenit la 1 iunie.

Prea Cuviosul Antonie cel Mare († 356) a fost cel dintîi monah care s-a retras în pustie și a fost urmat de mai mulți ucenici. Viața lui a uimit lumea din acea vreme și a fost scrisă de Sf. Atanasie, patriarhul Alexandriei. El este ctitorul vieții pustnicești (însingurate) din regiunea Kolzim, Egiptul de răsărit spre Marea Roșie. A scris șapte epistole, care cuprind învățături folositoare. Este pomenit la 17 ianuarie.

Sfinții Împărați Constantin și Elena întocmai cu Apostolii. Împăratul Constantin era fiul coîmpăratului Constanțiu Chlor și al împărătesei Elena, care era creștină. Pornind la cucerirea imperiului împotriva lui Maxențiu cu o armată mică formată din creștini el are viziunea Sfintei Cruci pe cer și a textului: „În acest semn vei învinge". Astfel, înalță Sf. Cruce pe steagurile armatei sale și ostașii săi însuflețiți biruiesc pe dușmani. Atunci împăratul, împreună cu coregentul Liciniu, dă la 313 edictul din Milan, prin care acordă libertate religiei creștine. Se face protectorul creștinilor, dorind să lege trăinicia statului roman de veșnicia Bisericii. În aceste condiții creștinii se pot organiza și pot construi biserici (bazilici de la bazileos = împărat). În biserică trona Împăratul cerurilor. De numele lor se leagă descoperirea Sfintei Cruci a Mîntuitorului la Ierusalim. Sînt pomeniți la 21 mai.

Cuviosul Teodosie cel Mare (aproximativ † 378), supranumit și începătorul vieții de obște. El a organizat viața monahală de obște după regulele Sfîntului Vasile cel Mare. Era originar din Gaza și a stăruit pentru răspîndirea monahismului, îndrumînd pe ucenicii săi prin exemplul vieții. E pomenit la 11 ianuarie.

Cuviosul Isidor Pelusiotul († 435) a fost sfetnic al împăratului Teodosie al II-lea, pe care îl sfătuiește să convoace al treilea sinod ecumenic pentru a rezolva disputa dintre Sf. Ciril al Alexandriei și Nestoriu. A fost prieten cu Sf. Ioan Gură de Aur și a scris lucrări de exegeză. Ca monah a dus o viață ascetică, a lăsat o bogată corespondență îndrumătoare, cu conținut ascetic și moral. E pomenit la 4 februarie.

Cuvioasa Maria Egipteanca (sec. V) a fost un exemplu de viață monahală în pustie, temeinicită pe rugăciune, căință și caritate. Pentru viața aleasă pe care a dus-o și pentru asceza sa este trecută de către Sf. Andrei Criteanul în marele Canon în postul Sfintelor Paști. E pomenită în Duminica a cincea din Postul Sf. Paști.

Cuviosul Justinian, pomenit la 2 august pentru viața sa aleasă. Cu această ocazie se face pomenirea împăratului Justinian († 565), mare teolog și apărător al Ortodoxiei, cel care a întrunit al cincilea sinod ecumenic la Constantinopol, în anul 553. Prin Novella nr. 6 din 545 a dispus ca legile bisericești numite canoane să aibă în stat aceeași valoare ca și legile politice . Între împărat și conducătorii Bisericii să fie colaborare. Această colaborare a numit-o „simfonia". Sinodul al VII-lea ecumenic a restabilit principiul „simfoniei" lui Justinian.

Patriarhul Fotie al Constantinopolului († 897) a fost un ferm apărător al Ortodoxiei împotriva inovațiilor teologice. A scris Nomocanonul, care cuprinde 14 titluri și este obligator pentru Biserica Ortodoxă din anul 920 pînă în prezent. A mai scris un tratat contra lui Filioque și un tratat contra acelora care afirmă că papa are primatul. Din cauza atitudinii sale ortodoxe a fost mereu hărțuit de tabăra adversă. E pomenit la 6 februarie.

Sfîntul Grigorie Palama († 1359) a fost mitropolit al Salonicului în ultimii ani ai vieții. Rămas orfan de la șapte ani a fost crescut la curtea împăratului, primind o aleasă educație. A intrat de tînăr în monahism și a dus o viață ascetică, practicînd intens rugăciunea și înfrînarea. A scris două „triade" împotriva lui Varlaam, cu care începe controversa isihastă. A mai scris și „Tomul aghioritic". A fost un mare teolog, care a „redeschis cerurile pentru conștiința credinciosului", prin „teologia luminilor divine", adică pe baza revelației dumnezeiești care cu harurile sale este mereu prezentă în lume. Este pomenit în Duminica a doua din postul Sfintelor Paști.

Exprimînd în cîteva cuvinte ceea ce a prins de la marele său dascăl, Origen, și din tradiția de pînă atunci, istoricul Bisericii creștine din primele trei veacuri, Eusebiu de Cezareea, scria în istoria sa (cap. III, 1; 24; V, 10) că primind încredințarea Fiului lui Dumnezeu care s-a făcut om pentru mîntuirea lumii, Sfinții Apostoli și cei 70 de ucenici, și după ei toți ceilalți Sfinți Părinți au răspîndit Evanghelia atît cu cuvîntul cît și întru putere, adică prin jertfă dusă pînă la mucenicie, ducînd fiecare din ei soarta apostoliei pînă la marginile lumii cunoscute atunci. Toți cei care îmbrățișăm crezul creștin ne simțim una în Hristos, „păzind unitatea Duhului întru legătura păcii" (Efes. 4, 3).

† NICOLAE
MITROPOLITUL ARDEALULUI

Folclorul şi războiul de independenţă

Ne-ar trebui un spaţiu extrem de larg pentru a putea cuprinde măcar o parte din ecourile pe care marele efort naţional din 1877—1878 l-a avut în creaţia populară. Schiţarea noastră nu va fi decît un palid indiciu. Acum nu mai era vorba de o bătălie a muntenilor sau moldovenilor, ci de primul război al poporului român, de primul război naţional, dacă nu uităm masiva prezenţă şi a transilvănenilor la el. Caracterul popular al războiului s-a putut vedea încă din ziua de 9/21 mai cînd Camera Deputaţilor a proclamat independenţa. Scrie Bacalbaşa în „Bucureştii de altădată": „Marea mulţime (...) se revarsă spre centrul capitalei. Drapelele sînt arborate, valurile mulţimii străbat oraşul, studenţii manifestează cu cîntece patriotice, se aude răsunînd „Deşteaptă-te române". Şi pînă tîrziu în noapte poporul capitalei, fericit, petrece."

Dar poporul român nu era numai capitala. Poporul român era în primul rînd lumea de ţărani din miile de aşezări mărunte, lumea aceea umilă care-şi ducea viaţa luptînd de la naştere pînă la moarte cu sărăcia şi nevoile, cu suferinţele şi întunericul, cu toate că bogăţia principală a ţării ea se trudea din zori şi pînă în noapte s-o zmulgă pămîntului. Ţărănimea României trăia însă cu nădejdea unei schimbări în bine. Era convinsă că independenţa ţării i-ar putea aduce această schimbare şi de aceea armata de ţărani în mantale militare s-a comportat pe cîmpul de luptă într-un mod care a uimit observatorii europeni şi corespondenţii de presă. „Oamenii aceştia au fost întotdeauna admirabili ca pornire, energie, calm şi disciplină în mijlocul celor mai ucigătoare lupte. Ei au dovedit că poporul român avea curajul în stare latentă şi că nu-i trebuia decît un prilej ca să se arate în toată puterea (...). Şi apoi ce răbdare demnă în mijlocul suferinţelor! Ce stoicism antic în faţa morţii!" — scria Alecsandri unui prieten din Franţa. Şi adăuga: „Toţi răniţii noştri n-au decît un gînd — să se vindece cît mai repede ca să se întoarcă la Plevna; şi se întorc cu durerea încă pe ei..." Alecsandri sintetiza aici impresiile tuturor observatorilor români şi străini.

Dar aceşti ţărani deveniţi dorobanţi viteji îşi lăsaseră acasă mame, copiii şi neveste. De-o parte şi de alta vibrau sentimente, despărţirea, dorul, dragostea, nădejdea. Erau suflete — şi creaţia lor şi a înaintaşilor lor dovedise că erau suflete alese şi bogate, pline de sensibilitate şi de putere de expresie. Dominant era însă sentimentul mai binelui obştesc, al viitorului mai bun pe care independenţa îl putea aduce. Aşa se explică vibranta trăire a talpei ţării lîngă fiii ei la trecerea Dunării: „Frunză verde şi-o lalea / Trec voinicii Dunărea / Cîte patru-alăturea / Voinici 'înalţi şi subţirei / Nu trece plumbul prin ei / Şi calcă din piatră-n piatră / Parcă sînt făcuţi de-un tată / Şi calcă din urmă-n urmă / Parcă sînt făcuţi de-o mumă."

Ţăranul soldat are conştiinţa limpede a datoriei. Nu-l mai interesează problemele personale, ci numai cele obşteşti: „Ziua bună plug şi boi / Că eu mă duc la război / Las ogradă, las sălaş / Şi mă duc după vrăjmaş."

În aşteptare în faţa Vidinului — popular Dii — îşi pierde răbdarea: „Arde-te-ar focu' de Dii / Toată iarna te păzii / Cu raniţa căpătîi / Cu capul culcat pe nea / Lîngă puşculiţa mea."

În sfîrşit dorobanţii trec Dunărea: „Cîţi flăcăi de vîrsta mea / Toţi trecură Dunărea / Cîte patru-alăturea / Maicile-n urmă plîngînd / Şi flăcăii lor zicînd: / Du-te, maică, înapoi / Că unde plecarăm noi / Nu-i nici pîine, nu-i nici grîu / Numai sînge pînă-n brîu / Nu-i porumbişte, nici iarbă / Numai sînge pînă-n barbă."

Cu încredere şi bărbăţie, cu siguranţă mîndră, conştienţi de forţa lor, dorobanţii gîndesc mărşăluind ca să se ia de piept cu duşmanul: „Dumnezeu să vă păzească / De lupta dorobănţească / Că nu-i paşă să-i oprească / Nici Alah să-i ocrotească."

Încrederea creştină în puterea şi ajutorul lui Dumnezeu se desprinde din aceste versuri: „Mare-i Dumnezeu şi bun / Că-l fereşte pe român / Şi de puşcă şi de tun."

Plevna, Griviţa, Smîrdan, nu pot lipsi din poezia populară: „C-aşa-i românul, voinic / Nu se teme de pierit / De trei ori „ura" striga / Griviţa se prăbuşea / Şi Plevna o-nconjura / Osman Paşa se preda / Că românu-i ca un leu / Şi nu se teme de greu."

Sau: „Foaie verde foi mărunte / Plevna-i tare ca un munte / Cu Osman al ei în frunte / Că nu vrea să se predea / Opt luni închisă şedea / Ia-mi ieşi, Osmane-n turban / Să te bat să zaci un an / Ieşi afară de-ndrăzneşti / Să-ţi dau să mă pomeneşti / Ce te baţi ascuns, hoţeşte? / Hai să luptăm vitejeşte / Piept la piept şi voiniceşte!"

Frumoasă e de asemenea: „Frunză verde trei migdale / De la Plevna mai la vale / Se plimba Osman călare / Şi striga în gura mare / Că teamă de nimeni n-are..." Întîlnind un „curcan" român îl ameninţă, pentru ca apoi, văzîndu-i vitejia, să devină umil.

Nici unii viteji comandanţi români nu sînt uitaţi de poezia populară: generalul Cerchez, căpitanul Mărăcineanu, maiorul Şonţu.

Multe versuri populare sînt create ulterior, din amintirea bătăliilor: „Frunză verde crinişor / Fosta-i, bade, roşior? / Frunză verde toporaş / Fost-ai, bade, călăraş? / Lele, fost-am căciular / Cu căciulă mocănească / Cu glonţu-n puşcă domnească. / Frunză verde şi-o lalea / Trecut-am şi Dunărea / Şi-am auzit trîmbiţa / Pe deal lîngă Griviţa / Cînd trîmbiţa răsuna / Osman Paşa tremura / Cînd suna a doua oară / Osman Paşa sta să moară."

Dar şi dorurile din ţară au găsit mii de versuri în care să se exprime. Iată dorul unei mame: „Fecior, fecioraşul meu / Dare-ar bunul Dumnezeu / Să piară turcii puhoi / Tu să te-ntorci înapoi / Dare-ar Maica Preacurată / Să mi te mai văd odată."

Sau dorul unei mîndre: „Stăi, inimă, nu mai bate / Că dragul tău îi departe / Ba bate mai tăricel / Să s-audă pîn-la el / Să s-audă la Smîrdan / Să bagi spaima în duşman / Să vină oastea cu bine / Şi dragul meu lîngă tine."

În unele versuri populare se întîlneşte termenul „mocan". Acest nume se dădea peste munţi păstorilor transilvăneni sau urmaşilor lor, indicînd deci prezenţa acestora în războiul de independenţă. Există însă şi versuri populare din Transilvania care indică şi prezenţa voluntarilor locali.

Sînt aici doar cîteva exemple din care rezultă caracterul larg popular al războiului de independenţă prin ecourile pe care le-a trezit în sufletul ţărănimii, dar care atestă de asemenea că nici participarea voluntarilor din Transilvania la război n-a rămas fără urme în folclor.

C. L. Dragu

Luptători pentru libertatea...

(Continuare din pag. 3)

„Alcătuirea statului românesc naţional unitar nu este un dar, sau rezultatul unor conferinţe internaţionale, ci rodul luptei neobosite duse de cele mai înaintate forţe ale societăţii, de masele largi populare pentru unire, produsul legic al dezvoltării istorice, sociale şi naţionale a poporului român" — a spus cu un anumit prilej Preşedintele României socialiste, Nicolae Ceauşescu.

Aşezăm peste obrazul pietrelor ce acoperă osemintele eroilor căzuţi pentru libertatea şi independenţa patriei aerul curat al împlinirilor, străduinţa noastră pentru înflorirea Republicii Socialiste România, omenia noastră şi veghea continuă ca nicicînd vrăjmaşul să mai poată umbri această ţară binecuvîntată aşezată la paralela 45, pe linia de armonie şi echilibru a Pămîntului.

Pr. *Şt. Tascianu*

Deschiderea anului universitar 1977-78

la Institutul Teologic Ortodox din Sibiu

Deschiderea festivă a anului 1977/78 la Institutul Teologic Universitar din Sibiu s-a făcut Duminică, 16 octombrie 1977. Festivitatea a început cu oficierea Sf. Liturghii în biserica catedrală, în prezenţa Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, a membrilor Consiliului arhiepiscopesc, a corpului didactic şi a studenţilor Institutului, precum şi a credincioşilor.

La priceastnă a predicat păr. prof. Dr. Milan Şesan de la Institutul Teologic.

La sfîrşitul Sf. Liturghii s-a citit o rugăciune potrivită momentului, pentru ca Cel Atotputernic să stea în ajutorul profesorilor şi studenţilor şi în noul an de muncă început, după care programul festiv s-a desfăşurat în Aula Institutului, cuprinzînd cuvîntări, bucăţi corale executate de corul studenţilor teologi, condus de păr. lector Ioan Popescu, ode şi recitări de poezii. Cuvîntul de deschidere a fost rostit de P. C. prof. Dr. Grigorie Marcu, rectorul Institutului, care a arătat roadele obţinute de ostenitorii Institutului în anul universitar expirat, precum şi perspectivele ce se deschid acestora în noul an care a început de curînd. P. C. Sa a subliniat îndeosebi importanţa educaţiei studenţilor în spiritul preţuirii şi apărării bunurilor obşteşti, ca bunuri ale întregului nostru popor. După ce a elogiat activitatea desfăşurată de P. C. profesori Dr. Dumitru Călugăr şi Dr. Corneliu Sîrbu, care au trecut la pensie, a mulţumit tuturor factorilor în drept pentru sprijinul acordat Institutului, luîndu-şi angajamentul că slujitorii acestuia vor depune în acest an străduinţe şi mai intense, pentru roade bogate în folosul Bisericii şi scumpei noastre Patrii.

Au mai luat cuvîntul reprezentantul Departamentului Cultelor, precum şi d-l profesor H. Pitters, delegatul Institutului Teologic Protestant, secţia luterană din localitate.

În cuvîntul de încheiere, Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului a subliniat înalta chemare a preoţiei, preotul fiind în acelaşi timp un slujitor al lui Hristos, dar şi al Patriei şi poporului. Î. P. S. Sa a adus mulţumiri Prea Fericirii Sale Patriarhului Iustin, conducerii Departamentului Cultelor, ierarhilor transilvăneni şi bănăţeni, corpului profesoral al Institutului pentru ajutorul acordat şi străduinţa depusă ca munca studenţilor de la acest Institut să dea roade bogate spre slava lui Dumnezeu şi spre înălţarea scumpei noastre Patrii.

Festivitatea de deschidere a noului an universitar 1977/78 de la Institutul Teologic s-a desfăşurat într-o atmosferă înălţătoare, încheindu-se cu premierea studenţilor care au obţinut în anul expirat rezultate meritorii la studii şi purtare.

I. Z.

Sf. Părinţi despre rugăciune

Dacă doreşti să te rogi, nu face nimic din cele ce se împotrivesc rugăciunii, ca Dumnezeu, apropiindu-se, să călătorească împreună cu tine.

Precum pîinea este hrană trupului şi virtutea hrană sufletului, aşa rugăciunea duhovnicească este hrana minţii.

Roagă-te în sfîntul loc al rugăciunii, nu ca fariseul, ci ca vameşul, ca să te îndreptezi şi tu de către Domnul.

Străduieşte-te să nu blestemi pe cineva în rugăciunea ta, ca să dărîmi cele ce le zideşti făcînd urîtă rugăciunea ta.

Rugăciune săvîrşeşte acel creştin care aduce totdeauna primul gînd al său ca rod lui Dumnezeu.

Precum cel mai de preţ dintre toate simţurile este vederea, aşa cea mai dumnezeiască dintre toate virtuţile este rugăciunea.

(După *Evagrie Ponticul*)

Mănăstirea Cozia *)

Una dintre cele mai renumite mănăstiri din ţara noastră, atît prin vechimea, prin frumuseţea cadrului în care este aşezată, ca şi prin frumuseţea arhitecturii şi a picturilor ce o împodobesc, precum şi prin importanţa activităţii culturale pe care a desfăşurat-o aproape neîntrerupt de-a lungul a şase veacuri, este bătrîna ctitorie a marelui domnitor Mircea cel Bătrîn, mereu tînără prin multipla şi rodnica activitate şi mereu frumoasă, mai ales după completa ei restaurare realizată cu cîţiva ani în urmă şi care i-a redat strălucirea de odinioară — Mănăstirea Cozia.

De aceea nu este de mirare că i s-au închinat atîtea şi atîtea pagini începînd cu Gavriil Protul (1520), continuînd cu Paul de Alep (1653—1658) şi, mai aproape de noi, cu Grigore Alexandrescu, care i-a cîntat „Ale turnurilor umbre...", fără să mai amintim studiile istorice, de artă, notele de călătorie etc.

Ultimul, în timp, care s-a ocupat de istoria şi activitatea acestui important locaş de închinare şi cultură este însuşi stareţul mănăstirii, arhim. Gamaliil Vaida. După ce i-a dedicat chiar teza sa de licenţă (1959), a mai publicat, singur sau în colaborare, şi alte lucrări privitoare la Mănăstirea Cozia sau la alte mănăstiri din împrejurimi.

Recenta sa lucrare este monografia intitulată tocmai „Mănăstirea Cozia", lucrare prezentată într-o excepţională haină tipografică, aşa cum au fost prezentate şi cele patru versiuni în limbi străine şi anume în l. italiană, l. franceză, l. engleză şi l. germană, apărute şi ele în acelaşi timp cu versiunea în l. română.

Deşi foarte succintă — cuprinde numai 82 de pagini — monografia alcătuită de P. Cuv. arhim. Gamaliil Vaida însumează toate datele cunoscute pînă acum, precum şi rezultatele cercetărilor făcute în arhive de autor, totul fiind redactat într-o formă pe cît de concentrată pe atît de atrăgătoare, monografia putînd fi astfel consultată cu folos de specialişti şi citită cu interes şi cu plăcere de marele public.

Mircea cel Bătrîn care şi-a însemnat într-un document, din 1406, referitor la ctitoria sa, titlurile şi hotarele stăpînite a ales anume pentru clădirea mănăstirii în care voia să-şi doarmă somnul de veci, un loc liniştit, retras, dar în apropierea ţinuturilor pe care le avea dincolo de Carpaţi, în Transilvania, pentru ca acest locaş de închinăciune să slujească şi celor din Transilvania ca unora ce erau de acelaşi neam şi de aceeaşi lege cu el şi cu ai săi de dincoace de munţi. Aşa se face că în timpurile în care stăpînitorii din Transilvania încercau să-i silească pe români să treacă la catolicism sau la protestantism, Mănăstirea Cozia le-a fost un sprijinitor ferm al credinţei lor întru Ortodoxie, învăţînd şi hirotonind preoţi care se duceau apoi să slujească în bisericile ortodoxe din Transilvania.

Între zidurile Coziei au învăţat carte o mulţime de copii săraci, unii dintre ei ajungînd să ocupe înalte locuri în ierarhia bisericească; tot acolo s-au scris şi s-au copiat nenumărate şi valoroase manuscrise de către monahii mănăstirii, unele lucrări fiind scrise chiar în versuri ca acea „Ithica sau Ieropolitica", din 1747, a lui Ghenadie, proegumenul mănăstirii.

Dar nu numai carte bisericească învăţau călugării la Cozia. Pe lîngă lucrările cu caracter religios, au fost alcătuite şi lucrări de istorie, de geografie şi chiar de astronomie. Merită să fie amintit lexiconul slavo-român alcătuit în 1649 de Mardarie, monahul pisar de la Cozia, lexiconul cuprinzînd 4575 de cuvinte slave cu corespondentele lor în l. română. În cadrul mănăstirii au funcţionat, încă de la întemeierea ei, şcoli sub diferite forme, aproape fără întrerupere, pînă în 1959, cînd ultima şcoală dintre zidurile mănăstirii, şcoala de cîntăreţi bisericeşti, a fost contopită cu Seminarul Teologic din Craiova.

Douăsprezece planşe în culori, admirabil executate de tipografia „Arta Grafică" din Bucureşti, înfăţişînd diferite aspecte ale mănăstirii, ctitoria lui Radu Paisie, zidită între 1542 şi 1543 şi numită pentru frumuseţea ei arhitecturală şi a picturilor „giuvaierul secolului al XVI-lea de la Cozia", picturile originale din biserica mănăstirii, precum şi cele din timpul lui Brâncoveanu, ca şi cele şasesprezece reproduceri după texte şi manuscrise vechi ilustrează textul, făcînd din monografia stareţului Gamaliil Vaida şi o carte de artă menită să împodobească bibliotecile tuturor oamenilor iubitori de carte.

Titus Pârvulescu

* Gamaliil Vaida, Mănăstirea Cozia, Bucureşti, Tip. „Arta Grafică", 1977.

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 125 Sibiu, 1 decembrie 1977 Nr. 45—46

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona. adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă, P. O. Box 136-137 — telex: 11226, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 3.

UNIREA TRANSILVANIEI CU ROMÂNIA
— 1 decembrie 1918 — 1 decembrie 1977 —

Sînt încă vii în inimile noastre evocările legate de împlinirea a o sută de ani de la proclamarea Independenţei de stat a României. Sufletele ne sînt pline acum de bucuria altei aniversări: împlinirea a 59 de ani de la Unirea Transilvaniei cu România. Două fapte mari în viaţa poporului nostru: independenţa şi unirea, strîns legate una de alta, fapte care au străbătut ca un fir roşu întreaga istorie românească.

Pentru Independenţa noastră statală au luptat secole de-a rîndul fiii acestui neam, în frunte cu încercaţii lor cîrmuitori de altădată: Decebal, Gelu, Mircea cel Bătrîn, Ioan de Hunedoara, Ştefan cel Mare, Petru Rareş, Mihai Viteazul, Tudor Vladimirescu. Prin lupta şi jertfa lor şi a sutelor de mii de eroi din Transilvania, Moldova, Crişana, Banat, Maramureş, Dobrogea, Muntenia şi Oltenia, poporul nostru şi-a putut păstra fiinţa naţională, ca şi pămîntul pe care-l stăpîneşte şi-l munceşte de milenii.

Şi dacă prin vitregia vremurilor, pe pămîntul românesc s-au format trei „ţări", fiecare cîrmuită de voievodul ei, aceasta n-a însemnat că poporul şi ţara s-au împărţit. Nu, ele au rămas una, prin limba, credinţa, datinile şi obiceiurile românilor de pretutindeni, care au rămas aceleaşi, constituind factori puternici de menţinere a unităţii lor.

Carpaţii cei mîndri, cu piscuri înalte şi codri de fag şi stejar, cu pîrîuri bogate n-au despărţit pe fraţii de acelaşi sînge, ci dimpotrivă i-au unit. Prin trecătorile lor au străbătut atîţia ţărani, ciobani, negustori, oameni de carte, care duceau dintr-o parte în alta acelaşi grai, aceeaşi lege şi acelaşi suflet românesc. Cine va putea spune numărul nesfîrşit al atîtor preoţi şi călugări, zugravi de icoane şi de biserici, copişti de manuscrise, meşteri tipografi, dascăli şi ierarhi care treceau din Transilvania dincolo de Carpaţi, în plaiurile subcarpatine, în codrii Moldovei sau în cîmpiile Munteniei şi Dobrogei. La rîndul lor, cîţi munteni şi moldoveni, cu aceleaşi alese îndeletniciri de cîte ori nu s-au aşezat statornic sau vremelnic în „ţările" carpatice: a Bîrsei, a Făgăraşului, a Sibiului, a Haţegului, a Crişanei, a Maramureşului, pe „cîmpie" în Banat şi în Crişana, întărind pe fraţii lor în credinţă şi în nădejdea unui viitor mai bun, mai drept şi mai luminos.

Dar cărţile, acele minunate cărţi tipărite cu slove cirilice şi în grai înmiresmat de cazanie, care se mai păstrează şi azi în străvechile bisericilor noastre, cîte nu ne-ar putea spune dacă ar avea glas? Prin predosloviile lor, vlădici împodobiţi cu ştiinţa de carte şi credinţa dreaptă ca Varlaam al Moldovei, Simion Ştefan al Transilvaniei şi Chesarie de la Rîmnic, au cuvîntat unui neam întreg că el este unul, că are aceeaşi lege ortodoxă şi că vorbeşte aceeaşi limbă pe care am moştenit-o de la strămoşii lor romani.

Dar nu numai prin prefeţele, ci ele însele, cărţile au stat în slujba unităţii româneşti — Liturghierul lui Macarie, prima tipăritură de la noi (în 1508), a ajuns tocmai în Alun, în părţile Hunedoarei, Apostolul tipărit în Tîrgovişte în 1546, la Sibiel lîngă Sibiu, Cazania lui Varlaam în Maramureş, în Bihor şi în Banat şi pe tot cuprinsul Transilvaniei.

Oameni de toate stările sociale, de toate vîrstele, cu învăţătură sau fără învăţătură, aceşti „oameni ai pămîntului", cum i-a numit marele cărturar Nicolae Iorga, ei ne-au unit neamul în trecut. Strădania lor, vrednică de preţuire stă la temelia luptei pe care au purtat-o alţii, în 1859 şi 1877, în 1916—18.

Alba Iulia, 1 Decembrie 1918 zi scrisă cu litere de aur în cartea neamului românesc, zi luminoasă care a încununat vrerile de veacuri ale unui popor care a suferit în tăcere şi cu demnitate, dar nu şi-a plecat niciodată fruntea în faţa altora. Ziua de 1 Decembrie 1918 sintetizează întreaga istorie a poporului român, toate strădaniile sale pentru unitate naţională. Aceleaşi semnificaţii le are şi Alba Iulia, cetatea primei uniri politice a românilor, săvîrşită de Mihai Viteazul, cetatea pătimirii lui Horea şi Cloşca, oraşul în care la 1 Decembrie 1918 din peste o sută de mii de piepturi răsuna biruinţa noastră asupra tuturor suferinţelor trecute: „Trăiască România Mare"!

Lupta înaintaşilor noştri din 1918 şi trecutul îndepărtat s-a dezlănţuit în acel august fierbinte din anul 1944 şi se desăvîrşeşte mereu, sub ochii noştri, prin munca unui întreg popor chemat la viaţă nouă, într-o ţară liberă, independentă şi suverană. Să ne bucurăm şi să fim mîndri de aceste mari biruinţe ale înaintaşilor. Să le urmăm pilda luminoasă, de muncă, de jertfă şi de iubire de pămîntul strămoşesc!

Pr. *Mircea Păcurariu*

Credinţa noastră

63. Biserica Ortodoxă Română

Fiecare popor îşi are Biserica sa. Chiar de la începuturile vieţii creştine sînt amintite Bisericile autocefale (Biserica din Antiohia, Biserica din Roma, Biserica din Cipru ş. a.). La sinodul al 3-lea ecumenic se recunoaşte autocefalia Bisericii din Cipru. Mai tîrziu se înmulţeşte numărul Bisericilor autocefale.

Creştinismul s-a răspîndit în Dacia, patria strămoşilor noştri, încă de la începuturile sale. El s-a infiltrat treptat atît prin soldaţii legiunilor romane, care s-au încreştinat, cît şi prin legăturile comerciale rămase între imperiul roman şi provincia Dacia după părăsirea ei de către Aurelian. După ce religia creştină devine religie de stat la anul 313, prin edictul din Milan dat de împăratul Constantin cel Mare, răspîndirea creştinismului se face mai intens şi pătrunde în Dacia, cu care romanii aveau strînse legături. Astfel se poate spune că poporul român s-a încreştinat odată cu formarea sa. Aceasta ne-o dovedesc descoperirile arheologice, puţinele documente ale vremii, dar mai ales bogata moştenire lingvistică de ordin religios, lăsată de romani. Nu a fost greu ca poporul născut din amestecul dacoroman să fie cîştigat pentru creştinism, deoarece dacii aveau un singur zeu (Zamolxis) şi se credeau nemuritori, după mărturisirea istoricului antic Herodot. Istoria Bisericii Ortodoxe Române este în mai multe momente împletită cu istoria poporului român, lăsînd în urmă un îndelungat şi zbuciumat trecut.

Prima episcopie atestată documentar pe teritoriul patriei noastre este episcopia Tomisului (Constanţa). Primul episcop cunoscut a fost Efrem, martirizat la anul 304, după care e amintit Evangelicus şi Tit, care a fost martirizat. Mai tîrziu este amintit Vetrarion, care a apărat Ortodoxia împotriva arianismului susţinut de împăratul Valens. Este amintit şi episcopul Gherontie, ca participant la sinodul al 2-lea ecumenic, dat ca exemplu pentru credinţa sa ortodoxă. Pe la anul 392 se găsea episcop la Tomis Teotim I, despre care se crede că a propovăduit Evanghelia lui Hristos hunilor. El era un om învăţat şi a scris cîteva lucrări în limba greacă. A fost apărătorul Sf. Ioan Gură de Aur. Urmaşul său, Timotei, a luat parte la lucrările sinodului al III-lea ecumenic de la Efes în anul 431. Este amintit şi episcopul Ioan, care a combătut nestorianismul printr-o lucrare scrisă în limba latină. Tot în limba latină a prelucrat operele unor scriitori bisericeşti de limbă greacă. Urmaşul său a fost episcopul Alexandru, care a participat la lucrările unui sinod din Constantinopol, unde a combătut erezia lui Eutihie. A semnat lucrările sinodului al IV-lea ecumenic de la Chalcedon din 451, care combătea aceeaşi **erezie, deşi nu** participase la lucrări. I-a urmat episcopul Teotim II, după care abia la o jumătate de secol este amintit un alt episcop de Tomis, Paternus, care semna ca „mitropolit al provinciei Sciţia". Ultimul episcop pomenit la Tomis a fost Valentinian în secolul VI, teolog învăţat care a corespondat cu papa Vigilius al Romei în unele probleme teologice controversate. Potrivit ştirilor pe care le avem, la Tomis era pomenită o arhiepiscopie autocefală.

Pe teritoriul Daciei, pe la sfîrşitul secolului IV au apărut goţii, care erau federaţi ai imperiului roman şi în stăpînirea cărora a rămas Dacia după părăsirea ei de către Aurelian. Goţii au fost încreştinaţi de Ulfila. La sinodul I ecumenic este amintit episcopul Teofil al Goţiei. În concluzie, în perioada de formare a poporului român creştinismul a continuat să se răspîndească în Dacia, prinzînd rădăcini tot mai adînci. Dar despre o viaţă religioasă, despre o Biserică organizată nu se poate vorbi înainte de apariţia primelor formaţiuni statale româneşti.

În Transilvania la venirea ungurilor în Cîmpia Panonică, existau formaţiuni statale româneşti bine închegate: Voievodatele lui Menumorut în Ţara Crişurilor, al lui Glad în Banat şi al lui Gelu Românul, care avea cetatea pe Someş. Deşi ungurii încep să se infiltreze în Cîmpia Panonică în secolul IX, ei încep cucerirea treptată a voievodatelor româneşti abia la sfîrşitul sec. XI. Astfel feudalii maghiari cuceresc treptat prin lupte grele voievodatele româneşti, cucerire care durează pînă la începutul sec. al XIII-lea, cînd aduc aici pe Cavalerii Teutoni.

Creştinismul de rit ortodox era răspîndit între românii din Transilvania. De exemplu, existenţa mănăstirii de la Morisena, care a fost cucerită de Ştefan cel Sfînt al Ungariei de la Ochtun, ducele din Banat. Chiar şi ungurii au primit creştinismul de rit ortodox în secolul X, prin regele lor Ştefan, botezat de împăratul bizantin Constantin Porfirogenetul. Dar un nepot al acestuia, Ştefan cel Sfînt s-a botezat în ritul apusean, primind coroana de la Papa. Creştinismul de rit oriental a continuat să dăinuiască în Ungaria. În Transilvania creştinismul rămîne de rit oriental. Se pare că exista o Biserică organizată împotriva căreia se va îndrepta cu toată forţa prozelitismul papal. Existenţa creştinismului de rit oriental în Transilvania este atestată şi de scrisoarea papei Grigorie al IX-lea, către regele Ungariei Bela al IV-lea, care pomeneşte de nişte „vlahi ... ce ţin de ritul grecilor". Această scrisoare dovedeşte existenţa unei ierarhii bisericeşti la românii din părţile sud-estice ale Carpaţilor, de care ţineau şi „vlahii" amintiţi de papa Grigorie al IX-lea.

(Continuare în pag. 2)

Despre conştiinţa noastră morală

În formarea noastră ca vrednici urmaşi ai Mîntuitorului Hristos, ca oameni de omenie, ca fii buni ai patriei, un rol de seamă îl ocupă conştiinţa noastră morală. Din acest motiv la biserică auzim adeseori zicîndu-ni-se: ascultaţi de glasul conştiinţei.

Ce este conştiinţa? Potrivit învăţăturii Bisericii noastre conştiinţa este un mare dar al lui Dumnezeu, sădit în adîncul fiinţei noastre, care are rolul de a ne fi călăuză sau normă lăuntrică după care trebuie să ne conducem în viaţa noastră potrivit legilor fireşti şi voinţei lui Dumnezeu. Conştiinţa e glasul lui Dumnezeu în fiinţa noastră, este judecătorul nemitarnic, care nu poate fi cumpărat cu nimic.

Sf. Ioan Gură de Aur zice că conştiinţa este judecătorul pus de Dumnezeu în sufletul nostru care priveghează neadormit. Tribunalul conştiinţei rosteşte hotărîrea cea dreaptă. E glasul lui Dumnezeu care ne aduce aminte de faptele noastre cele mai ascunse. Frămîntat de glasul conştiinţei, Cain care omorîse pe fratele său Abel, îşi socotea păcatul mai mare decît ar fi putut să-l rabde şi să-l poarte. De aceea îi răspunde lui Dumnezeu care-l întreba de soarta fratelui său Abel: „De mă izgoneşti acum din pămîntul acesta, mă voi ascunde de la faţa ta şi voi fi zbuciumat şi fugar pe pămînt şi oricine mă va întîlni, mă va ucide“ (Facere 4, 14).

Glasul conştiinţei din sufletul nostru ne arată dacă fapta pe care vrem s-o săvîrşim e bună sau rea; dacă e voită de Dumnezeu sau nu. La săvîrşirea oricărei fapte, conştiinţa îi cîntăreşte valoarea. Ea are şi rolul de judecător căci după săvîrşirea faptei păcătoase, conştiinţa ne mustră pentru păcatul săvîrşit.

Noi credincioşii putem spune deci că conştiinţa este un dar pe care l-am primit de la Dumnezeu spre a fi o călăuză, o regulă, o normă în împlinirea legilor. În lucrarea ei, conştiinţa împlineşte în noi slujbă dumnezeiască, punînd în faţa noastră poruncile lui Dumnezeu cu îndemnul de a le împlini.

Conştiinţa este lumina aprinsă în sufletul omului şi care rămîne mereu în suflet şi al cărei glas nimenea nu-l poate stinge.

Considerînd conştiinţa ca un dar al lui Dumnezeu, ea e o binefacere. Prin ea se face începutul mîntuirii noastre şi începutul întoarcerii noastre către Dumnezeu.

Avem nenumărate exemple din Sf. Scriptură care atestă că glasul conştiinţei este un sprijin puternic spre mîntuire. Conştiinţa mustră pe cei dintîi oameni care au călcat porunca lui Dumnezeu (Facere 3, 10). Conştiinţa îl urmăreşte pe Cain care nu-şi mai găseşte liniştea, din pricina uciderii fratelui său Abel. Conştiinţa i-a oprit pe fraţii lui Iosif de a nu cădea în păcatul uciderii de frate. Conştiinţa s-a manifestat prin mustrarea făcută lui David de Dumnezeu prin profetul Natan. Lui Petru conştiinţa îi vorbeşte prin cîntatul cocoşului.

Glasul conştiinţei luminează calea credinciosului şi întoarce din faţa altarului pe cel neîmpăcat cu fratele său. Conştiinţa alungă pe acuzatorii femeii păcătoase, face pe Pilat să mărturisească adevărul că Iisus Hristos este fără nici o vină.

Sf. Apostol Pavel scrie romanilor că păgînii care nu au nici o lege scrisă sau descoperită, au totuşi legea lui Dumnezeu în inimile lor, mărturisindu-le despre ea conştiinţa. (Romani 2, 14—15).

În altă împrejurare, Sf. Pavel mărturiseşte că lauda noastră este mărturisirea conştiinţei noastre (II Cor. 1, 12), iar pe evrei îi sfătuieşte să se apropie de Dumnezeu cu o conştiinţă nepătată (Evrei 10, 22).

Marele scriitor bisericesc Origen numeşte conştiinţa „educatoarea şi călăuza sufletului care îl opreşte pe om de la rău şi îl îndreaptă spre bine“.

Fericitul Augustin, vorbind despre conştiinţă, zice: „Poţi fugi de toate dacă vrei; numai de conştiinţă nu“. Sf. Ioan Gură de Aur arată valoarea conştiinţei, cînd zice: „Cînd Dumnezeu l-a făcut pe om, i-a sădit în suflet (conştiinţa), judecător drept al binelui şi răului“.

Dacă sîntem creştini adevăraţi trebuie să ne ocupăm de cultivarea conştiinţei noastre morale. Orice dar cu care ne-a înzestrat Dumnezeu trebuie cultivat. La fel şi conştiinţa.

Între mijloacele de cultivare a conştiinţei avem: citirea cuvîntului lui Dumnezeu, adică a Sf. Scripturi şi a Sf. Părinţi, din care putem cunoaşte voia Sa cea sfîntă.

Un alt mijloc pentru cultivarea conştiinţei creştine este cercetarea sf. biserici, spovedania şi împărtăşirea cu vrednicie, rugăciunea şi împlinirea cu devotament a poruncilor. Atunci cînd conştiinţa noastră va fi trează, educată, curată, şi viaţa noastră va fi senină şi fericită.

Nimic nu este în viaţa noastră mai de preţ decît o conştiinţă curată, liniştită. Să ne împăcăm cu Dumnezeu, cu semenul nostru, cu noi înşine şi conştiinţa ne va aduce cea mai bună răsplată, cea mai curată fericire aici pe pămînt, pregătindu-ne totodată calea şi către viaţa veşnică.

Protos. *Serafim Man*
M-rea Rohia

Biserica Ortodoxă Română

(Urmare din pag. 1)

În Dobrogea, după amintirea ultimului episcop în sec. VI, nu mai avem alte documente scrise despre organizarea vieţii religioase pînă în secolul XIII, cînd această provincie intră în stăpînirea împăraţilor bizantini. E amintită pentru prima dată în anul 1264 arhiepiscopia Vicinei, cu arhiepiscopii Luca, Teodor şi Macarie. Ultimul mitropolit al Vicinei — amintit la anul 1359 — a fost Iachint, care la cererea Domnului muntean Nicolae Alexandru Basarab este mutat la Argeş.

Primele formaţiuni statale de pe teritoriul Ţării Româneşti sînt atestate în anul 1247 în Diploma Cavalerilor Ioaniţi: Ţara Severinului, cnezatul voievodului Litovoi pe Valea Jiului şi în Ţara Haţegului, cnezatul lui Ioan şi al lui Farcaş în dreapta Oltului şi Ţara lui Seneslau în stînga Oltului.

În anul 1330 se întemeiază Ţara Românească independentă, iar în anul 1359 Nicolae Alexandru Basarab înfiinţează prima mitropolie sub oblăduirea Patriarhiei din Constantinopol. Documentul de înfiinţare a mitropoliei ni s-a păstrat. O altă mitropolie atestată documentar este Mitropolia Severinului în anul 1370. Mitropolitul de la Severin iscălea: „Celalalt al Ungrovlahiei“. Nu ştim cît a dăinuit această mitropolie, deoarece după moartea lui Mircea cel Bătrîn (1418) Severinul a fost luat în stăpînire de către regii maghiari, cînd încetează şi existenţa acestei mitropolii.

Moldova, întemeiată în anul 1359 ca stat independent, începe organizarea Bisericii Ortodoxe sub domnia lui Petru Muşat care a cerut mitropolitului Haliciului să-i hirotonească doi ierarhi, pe Iosif şi pe Meletie. Aceasta a dat naştere unui conflict între Moldova şi Patriarhul Antonie de Constantinopol, care a aruncat anatema asupra Moldovei şi a celor doi ierarhi. Conflictul a durat pînă la anul 1391, cînd sinodul patriarhal a ridicat anatema la rugămintea lui Ştefan Muşat, domnul Moldovei. Conflictul dintre Patriarhia Constantinopolului şi Moldova s-a stins abia sub domnia lui Alexandru cel Bun în anul 1401, cînd Iosif a fost recunoscut ca Mitropolit. Meletie probabil murise între timp, căci nu mai este amintit. Cu această ocazie a fost trimis în Moldova Grigorie Ţamblac, un „vlah“ sud-dunărean, care a rămas pentru un timp la curtea lui Alexandru cel Bun.

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

Cronica şi aspecte pastorale din activitatea Episcopiei de Alba Iulia

În ziua de 3 sept. a. c., P. S. Episcop Emilian a poposit pe meleagurile Tîrnavei Mici pentru a vizita biserica de lemn din Subpădure, care e în perspectivă de strămutare în oraşul Tîrnăveni. A vizitat apoi parohiile Oarba de Mureş şi Sf. Gheorghe, vizitînd bisericile şi dînd îndrumări pentru buna îngrijire a bisericilor monumente.

A doua zi, 4 sept. 1977, a avut loc sfinţirea bisericii din parohia Băla, protopopiatul Tg. Mureş. P. S. Episcop a fost întîmpinat de P. C. prot. David Lazăr, preoţi şi credincioşi îmbrăcaţi în costume naţionale în faţa bisericii. După rînduială, s-a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească de către P. S. Episcop Emilian, înconjurat de un sobor de preoţi. Aici a avut loc hirotonia întru preot a tînărului licenţiat Dancu Aurel, pentru parohia Zlatna III, protopopiatul Alba Iulia, şi întru diacon a candidatului Maier Teodor, absolvent al Seminarului teologic Curtea de Argeş. A predicat pr. Săndulescu I. de la parohia Band, despre Sf. Cruce. Pr. Alexandru Horga a prezentat darea de seamă a lucrărilor. La sfîrşit a vorbit P. S. Episcop Emilian, dînd îndrumări credincioşilor de a fi buni fii ai Bisericii şi ai Patriei. Praznicul s-a încheiat cu acordarea distincţiei de sachelar preotului paroh, după care s-a dat o agapă de către consiliul parohial.

*

La data de 7 sept. a. c., P. S. Episcop Emilian a prezidat conferinţa de orientare, la protopopiatul Reghin.

*

La 8 sept. a. c., P. S. Sa a oficiat Sf. Liturghie arhierească în Catedrala episcopală din Alba Iulia, hirotonind întru preot pe diac. Teodor Maier şi întru diacon pe Roşca Teodor.

*

P. S. Sa Episcopul Emilian a săvîrşit la biserica ortodoxă română din oraşul Bălan Sf. Liturghie arhierească. În ziua de 10 sept. a. c., în drum spre Bălan, s-a oprit în vizită de lucru la protopopiatul Tg. Mureş, la mănăstirea Toplita şi apoi la biserica catedrală din Gheorgheni.

A doua zi, 11 sept. a. c., s-a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească de către P. S. Sa înconjurat de un sobor de preoţi şi de credincioşi. S-a predicat de către preotul Ilarie Benchea, pr. Ioan Găban. P. S. Sa încheind cu un cuvînt bogat în poveţe şi îndemnuri. Sărbătoarea s-a sfîrşit cu o agapă.

*

În ziua de 14 sept. 1977, Praznicul Înălţării Sf. Cruci, P. S. Sa a oficiat Sf. Liturghie în Catedrala episcopală, hirotonind întru preot pe diac. Dumitru Mierluşcă şi diac. Ludu-şan I. După terminarea Sf. Liturghii s-au făcut vizitaţii canonice la bisericile parohiale Meteş şi Poiana Ampoiului, şi şi la biserica Zlatna I, după care s-a îndreptat spre protopopiatul Cîmpeni, unde a 2-a zi P. S. Sa a prezidat conferinţa de orientare.

*

În ziua de 17 sept. a. c., P. S. Sa din nou se afla în Munţii Apuseni, de data aceasta în parohia Albac, unde s-a născut Horea. Aici a fost întîmpinat de preoţi şi credincioşi. P. S. Sa a oficiat Vecernia şi Litia, la sfîrşitul căreia a predicat Pr. Oneţiu, preotul paroh Todea Sorin a făcut o prezentare a bisericii. În încheiere, P. S. Episcop Emilian a rostit un cuvînt de învăţătură, pornind de la cuvintele rugăciunii „Nădejdea mea este Tatăl“, sfîrşind cu îndemnul de a împodobi biserica cu o pictură în frescă, care să rămînă peste veacuri. Sărbătoarea s-a încheiat cu o agapă.

A 2-a zi, 18 sept. a. c., pe o ploaie măruntă de toamnă P. S. Sa a urcat spre Poiana Sohodol în inima Munţilor Apuseni, unde prin vrednicia credincioşilor şi grija P. C. arhim. Dosoftei Moraru şi a Pr. Trifan Mititeanu s-a împodobit biserica cu pictură în frescă, cu mobilier sculptat în lemn de stejar, catapeteasmă tradiţională sculptată în stejar şi vitralii, biserica fiind apreciată ca o adevărată operă de artă bisericească.

Întîmpinat de P. C. prot. Benchea Gheorghe, de preoţi şi credincioşi, P. S. Sa săvîrşeşte sfinţirea bisericii şi apoi Sf. Liturghie în cadrul căruia este hirotonit întru preot Ludusan I. şi întru diac. Farcaş Alexandru. Pr. Goia Eugen din Sohodol a rostit un cuvînt despre preoţie, iar Pr. Petru Pleşa a explicat importanţa momentului şi a slujirii preoţeşti la care sînt chemaţi cei hirotoniţi. La sfîrşit pr. Trifan Mititeanu a făcut o scurtă dare de seamă asupra lucrărilor. P. S. Episcop Emilian a rostit un cuvînt de învăţătură despre luarea crucii şi urmarea lui Hristos, învăţătură creştină. A încheiat cu îndemnuri ca şi în viaţa socială să se arate harnici, slujind biserica şi patria. A urmat apoi o agapă dată de membrii consiliului parohial şi credincioşi.

*

În ziua de 27 sept. a. c., P. S. Episcop Emilian a prezidat examenele de admitere la Seminarul din Cluj-Napoca a elevilor din Eparhie.

Itinerariul din această lună e o dovadă a dorinţei de propăşire a Eparhiei, de îndrumare a activităţii preoţilor pentru slujirea credinţei, a binelui obştesc, contribuind astfel fiecare la prosperarea şi înflorirea scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România.

Pr. *Petru Pleşa*
Prof. *Ion Berciu*

Prăznuirea Sf. Iosif cel Nou de la Partoş

Ca în fiecare an prăznuirea Sfîntului Iosif cel Nou de la Partoş a adunat în catedrala mitropolitană din Timişoara, care îi păstrează sfintele moaşte, credincioşi din localitate ca şi din diverse parohii ale eparhiei.

În Duminica premergătoare sărbătorii, după vecernie, corul catedralei, condus de Aurel Ciobanu, a interpretat „Oratoriul Sfîntului Iosif cel Nou“ a compozitorului Filaret Barbu, prezentarea fiind făcută de P. C. părinte Victor Faur.

În preziua praznicului, racla cu moaştele Sfîntului a fost purtată de preoţi în procesiune împrejurul bisericii, apoi a fost aşezat în faţa altarului, dinainte perindîndu-se credincioşii cinstitori ai Sfîntului Iosif cel Nou. A urmat privegherea cu litie la care a participat Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, cuvîntul de învăţătură fiind rostit de Prea Sfinţitul Episcop-vicar Timotei Lugojanul.

În 15 septembrie — ziua praznicului — s-a oficiat sfînta liturghie arhierească de către Î. P. S. Mitropolit Nicolae şi P. S. Episcop-vicar Timotei Lugojanul, înconjuraţi de un sobor de preoţi şi diaconi. A predicat Înalt Prea Sfinţia Sa.

După masă a fost săvîrşit Acatistul Sf. Iosif cel Nou de la Partoş, în cadrul căruia a vorbit P. C. pr. Dimitrie Băloni, consilier eparhial, despre cît de „Minunat este Dumnezeu între Sfinţii Lui“. Racla cu moaştele Sfîntului a fost apoi reaşezată la locul ei obişnuit din catedrala mitropolitană. „Recviem-ul“ închinat Sfîntului Iosif, o altă compoziţie a maestrului Filaret Barbu, în interpretarea corului catedralei, a încheiat această zi de minunată trăire duhovnicească.

Preotul Stanciu Călbează
și evenimentele din 1784

Între mulți preoți ortodocși care au ieșit din anonimat în timpul evenimentelor anului 1784 se află și-acela din Albești, localitate din vecinătatea Sighișoarei. Istoricii (D. Prodan, C. Cîmpeanu și N. Edroiu) care au scos din arhive și au legat de firul zbuciumului național comportarea din acel an a preotului din Albești i-au dat acestuia nu mai puțin de trei nume: „Popa Stanciu", „Popa Stan" (cu cuvîntul „popa" trecut în categoria substantivelor proprii) și „Popa Stanciu". Cu toate acestea, numele preotului este altul. Căci, așa cum dovedește în mod indiscutabil conscripția cu conținut bisericesc din 1805, neconsultată de acești istorici, numele corect și complet al preotului în discuție este Stanciu Călbează, preoțit pentru comuna Ferihaz (Albești) la 1763, iar în timpul evenimentelor din 1784 era în al cincilea deceniu al vieții.

Puternicul curent popular de militarizare a satelor din vara anului 1784, creat de vestea că țăranii pot scăpa de tirania feudală și pot deveni stăpîni pe casa și pămîntul lor făcînd doar serviciu militar, a cuprins și Ferihazul. Însuflețiți de această veste, adusă de-o „cătană", iobagii acestei localități au ajuns să aibă un singur gînd: plecarea la Bălgrad (Alba Iulia), în frunte cu preotul lor, să „se înscrie la cătane, să li se dea arme și să scape de iobăgie", cum e „porunca împăratului", spre „a nu rămîne iobagi în veac". Sătenii i-au spus preotului Stanciu Călbează de mai multe ori hotărîrea lor nestrămutată, determinată și de tragismul vieții, ajunse pe mîinile grofului Paul Haller și ale slujbașilor săi, de la care primeau „bătăi" pînă la „schilăvire" și omor. Robii nemeșului amenințau cu pribegirea lor „la alte țări" de nu-i va scoate „mila împăratului" din starea faraonică.

Conștient că răspunde în fața autorităților civile și bisericești de comportarea parohienilor săi, preotul Călbează s-a străduit cîteva zile să-i convingă că e necesară așteptarea poruncii împărătești referitoare la militarizarea (căci pe vorbele unei cătane necunoscute nu se poate pune temei) sau, cel puțin, trimiterea unei delegații „la Sibiu la gubernie" ori a unei „cărți pe poștă", ca să se vadă dacă „așa e sau nu-i așa", că nu cumva, în cazul că știrea aceasta e falsă, oamenii să meargă „cu cheltuială" zadarnică pînă la Bălgrad și pe deasupra, să-și facă „ură cu domnii". Dar sfaturile n-au putut înfrînge hotărîrea categorică a sătenilor iar preotul Călbează s-a decis să-și conducă parohienii la Bălgrad.

La Bălgrad au obținut înscrierea dorită, dar de iobăgie n-au scăpat, ca și iobagii celorlalte sate înscrise, căci întreaga conscripție militară din 1784 a fost repede anulată, spunîndu-se că ea n-a fost făcută din porunca împăratului și a guvernului. Aparatul habsburgic însă n-a putut nimici și duhul răzvrătirii, în creștere și în Albești.

Încă pe la mijlocul lui noiembrie, iobagii de aici și din comuna învecinată Vînători (Hoșfalău) au trecut în mod fățiș de partea răscoalei conduse în munți de Horia. Ei erau susținuți în mod direct, poate chiar îndrumați, de preotul Călbează. Locuitorii acestor sate au hotărît să-și procure arme, să atace (în unire cu înrobiții din alte așezări) cetatea Sighișoarei, acum loc de refugiu și apărare a nobilimii maghiare și a patriciatului săsesc, să trimită, cu bani adunați de preotul lor, o delegație în munți spre a se uni cu răsculații conduși de Horia.

Dar autoritățile au luat, tot mai intens, măsuri de apărare și înăbușire a răscoalei. Pentru a putea respinge atacul plănuit de iobagi, primăria orașului Sighișoara a dispus ridicarea armelor de la maieri, a oprit vînzarea armelor pentru „plebe", a chemat sub arme locuitorii orașului, a întărit porțile cetății și a apelat la sprijinul armatei. În Albești a fost trimis un detașament militar „spre a-i pedepsi pe iobagi", iar la 25 decembrie a sosit în acest sat și vicecomitele Făgărașului, de care ținea administrativ Ferihazul, pentru începerea cercetărilor și prinderea atițătorilor la răscoală. A încercat ridicarea preotului Călbează, aflat ca principalul vinovat al răscoalei din Albești și satele învecinate. Cum casa acestuia era părăsită de întreaga familie s-a recurs la presiunea morală, la șantaj: au fost aduși și ținuți sub pază copiii preotului care erau elevi la școala primară. Au fost arestați preotul Călbează și numeroși săteni închiși în Făgăraș și, cum era obiceiul vremii, îndelung supuși chinurilor morale și fizice de către anchetatori. Preotul Călbează era învinuit și de cumpărarea de arme pe seama răsculaților. Este de presupus că „răufăcătorii" au fost puși în libertate numai după condamnarea lui Horia și înmuierea spaimei asupritorilor, deci numai în primăvara anului 1785, cu toate că organele comitatului Făgăraș au dezvelit în timpul cercetărilor adevărata cauză a răscoalei: comportarea despotică a grofului Haller și a slujbașilor săi.

Dramaticul și eroicul an 1784 a adus o schimbare în viața satului. Iobagilor le-a luminat drumul spre libertate, arătîndu-le că dezrobirea n-o pot aduce decît unirea și lupta tuturor înrobiților, iar grofului Haller și slujbașilor săi, le-a arătat că nu mai pot opri slăbirea raporturilor feudale.

Tuliu Racotă

Sărbătorirea împlinirii a trei decenii de la reînființarea
Mitropoliei Banatului

Împlinindu-se 30 de ani de la restaurarea Mitropoliei Banatului, Consiliul Eparhial a stabilit ca acest eveniment important să fie sărbătorit după cuviință.

Astfel, Duminică, 23 octombrie a. c. în toate bisericile parohiale și mănăstirești, din Mitropolia Banatului, precum și la Seminarul teologic din Caransebeș au fost înălțate rugăciuni de mulțumire și s-a oficiat Te-Deum, slujitorii altarelor evidențiind importanța momentului. La catedrala mitropolitană din Timișoara slujba a fost oficiată de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, P. S. Episcop Visarion al Aradului, P. S. Episcop-vicar Timotei Lugojanul și P. S. Arhiereu-vicar Gherasim Hunedoreanul, înconjurați de un sobor de preoți și diaconi. După otpust Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae a subliniat etapele și eforturile prin care a trecut Biserica Ortodoxă Română din Banat pînă la reorganizarea ei în forma actuală, contribuția deosebită adusă de clerici și mireni, dar mai ales condițiile noi create după 23 August 1944, în contextul cărora doleanțele înaintașilor și-au putut găsi întruparea. În alese și emoționante cuvinte s-a adresat celor prezenți P. S. Episcop Visarion al Aradului, care a adus omagiul eparhioților săi. A urmat obișnuitul Te-Deum.

La reședința mitropolitană s-a desfășurat în continuare o recepție, la care au participat cei patru ierarhi, ceilalți sfințiți slujitori, ostenitori de la Centrul eparhial, invitați. Tuturor le-a vorbit Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae, mulțumindu-le pentru prezență și evocînd încă odată semnificația evenimentului sărbătorit.

În cadrul recepției s-a distribuit proaspăt ieșita carte de sub teascurile tipografiei mitropolitane: „Monografia Mitropoliei Banatului", întocmită de cercetătorul I. D. Suciu, frescă documentată a trecutului de strădanii și jertfe pentru dobîndirea de către bănățeni a unei organizații bisericești proprii autonome.

Seara, în cadrul vecerniei, de față fiind Î. P. S. Mitropolit Nicolae și P. S. Episcop-vicar Timotei, corul catedralei mitropolitane, condus de Aurel Ciobanu, a interpretat un mănunchi de imne și cîntări liturgice, a căror prezentare a fost făcută de P. C. cons. C. Comșulea.

Cincisprezece ani de arhierie...

În 9 septembrie 1977, Prea Sfințitul Episcop Dr. Visarion Aștileanu, Episcopul Aradului și Hunedoarei, a împlinit 15 ani de cînd i s-a pus în mînă toiagul arhieriei, arhieria lui Hristos, zi festivă care s-a sărbătorit într-un cadru deosebit la Centrul eparhial din Arad, în prezența Î. P. S. Mitropolit Dr. Nicolae Corneanu al Banatului, P. S. Episcop-vicar Timotei Lugojanul, P. S. Arhiereu vicar Gherasim Hunedoreanul, a protopopilor din eparhia Aradului, membrilor Cons. eparhial și a unora din Adunarea Eparhială, precum și a multor preoți invitați.

A participat de asemenea reprezentantul Departamentului Cultelor. Cu acest prilej s-a săvîrșit Sf. Liturghie în paraclisul episcopal de către P. S. Arhiereu-vicar Gherasim Hunedoreanul, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi. Răspunsurile au fost date de către preoții participanți.

În jețul arhieresc a luat loc sărbătoritul, P. S. Părinte Episcop Dr. Visarion Aștileanu.

La timpul potrivit din cadrul Sf. Liturghii a luat cuvîntul P. S. Episcop Visarion care a zăbovit cu deosebire asupra necesității ca preoții să-și îndeplinească cu dăruire îndatoririle duhovnicești și pastorale pe care le au, fiind în egală măsură și buni patrioți, după pilda Mîntuitorului Hristos și a Sf. Apostoli, care și-au iubit patria pămîntească. „Dacă nu sîntem buni patrioți nu iubim nici Biserica Ortodoxă Română ai cărei fii sîntem", a spus P. S. Sa subliniind totodată:

„Am hotărît ca la cei 15 ani de arhierie să acord 15 distincții la 15 preoți osîrduitori."

A urmat hirotesirea celor care au fost distinși.

După otpust a vorbit P. S. Părinte arhiereu-vicar Gherasim Hunedoreanul, care a subliniat importanța evenimentului și a scos în lumină o parte din realizările P. S. Episcop Visarion.

Din partea celor distinși a vorbit P. C. cons. Simion Fărcuț.

S-a săvîrșit apoi îndătinatul Te-Deum de mulțumire lui Dumnezeu.

În sala mare a Centrului eparhial s-a oferit o agapă frățească tuturor celor care au participat la sf. slujbă, la care a luat cuvîntul Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului.

Î. P. S. Sa a felicitat pe P. S. Episcop Visarion în numele clerului și credincioșilor din Mitropolia Banatului, subliniind totodată strînsa colaborare dintre Arhiepiscopia Timișoarei și Episcopia Aradului. Exprimă de asemenea P. S. Episcop Visarion ani mulți de rodnică activitate.

Au mai luat cuvîntul: P. C. vicar L. Boldura, P. C. prot. Gh. Iacob, C. pr. T. Demian, C. pr. I. Stoica și deputatul eparhial, Dr. A. Botiș.

Tuturor a mulțumit P. S. Episcop Visarion.

Întru mulți ani P. S. Părinte Episcop Visarion!

Prot. *A. Petric*

INFORMAȚII

● În 2 august 1977, prin participarea P. S. Episcop-vicar Timotei Lugojanul, a fost inaugurat într-un cadru festiv sediul reînființatului protopopiat al Făgetului, jud. Timiș.

După slujba sfințirii apei și îndătinata binecuvîntare, Prea Sfinția Sa, din încredințarea Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, a rostit un cuvînt ocazional, în care a subliniat importanța actului reînființării protopopiatului Făget și grija conducerii eparhiale pentru normala desfășurare a vieții bisericești din această parte a eparhiei.

● În ziua de 13 aug a. c., seara, P. S. Episcop Emilian înconjurat de un sobor de preoți, a oficiat Vecernia în biserica din parohia Sîntana de Mureș, localitate vestită prin urmele sale preistorice, cu care prilej P. S. Sa a rostit un cuvînt de învățătură și a acordat distincția de iconom, pr. paroh.

În ziua de 14 aug. a. c., P. S. Episcop Emilian al Alba Iuliei a sfințit biserica din parohia Șincai, satul natal al marelui croniçar, prilej cu care s-au hirotonit întru preot Porca Augustin pentru parohia Turdaș, protopopiatul Aiud, și Mihoc Viorel întru diacon. După amiază P. S. Sa și însoțitorii s-au oprit în parohia Gănești unde s-a pus piatra de temelie a unei case parohiale. A doua zi, 15 aug. a. c., P. S. Episcop Emilian a participat la hramul bisericii de la Sînmartinul de Cîmpie, unde a fost sfințit locașul — monument istoric — restaurat în cursul anului 1976. Aici a fost hirotonit întru preot Mihoc Viorel pe seama Catedralei episcopale și Balaș Ioan întru diacon. S-au împărțit celor dinainte rînduiți ranguri și distincții, măreața sărbătoare încheindu-se cu o agapă dată de consiliul parohial.

● În 16 august 1977, Centrul mitropolitan din Craiova a fost vizitat de P. S. Episcop auxiliar romano-catolic de la Alba Iulia, Dr. Jakab Antal, care a fost însoțit de directorul spiritual al Institutului teologic rom.-cat. Dr. Gurza Anaklit și pr. Szabó Alexandru de la parohia Zlatna.

Oaspeții au fost primiți de P. S. Episcop-vicar Nestor Severineanu, însoțit de P. C. cons. I. Brătan și C. pr. V. Preda, secretar eparhial.

S-a vizitat cu acest prilej Capela mitropolitană, Seminarul teologic și Mănăstirea Jitianu, oaspeților înmînîndu-li-se la plecare lucrări tipărite în editura Mitropoliei Olteniei.

● Duminică, 14 august 1977, P. S. Episcop Vasile al Oradiei a săvîrșit Sf. Liturghie în parohia Ponoarele, prot. Beiuș, iar în 15 august 1977, de sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului, a liturghisit la Sf. Mănăstire Izbuc, jud. Bihor, cu ocazia hramului bisericii mănăstirești.

Duminică, 21 august 1977, P. S. Sa a oficiat slujba de sfințire a bisericii noi din parohia Bezded, prot. Zalău, împodobită cu o frumoasă pictură în stil neobizantin.

Duminică, 28 august 1977, P. S. Sa a săvîrșit sfințirea bisericii din parohia Cheud, prot. Zalău, împodobită cu o frumoasă pictură. În după amiaza aceleiași zile, a săvîrșit slujba vecerniei în biserica din parohia Zalnoc, prot. Zalău.

În 29 august 1977, de sărbătoarea Tăierii capului Sf. Ioan Botezătorul, P. S. Episcop Vasile al Oradiei a oficiat Sf. Liturghie în biserica din parohia Bobota, prot. Șimleul Sil-

(Continuare în pag. a 4-a)

INFORMAŢII

(Urmare din pag. 3)

vaniei. La toate bisericile vizitate, P. S. Sa a rostit cîte un ziditor cuvînt de învăţătură.

● Duminică, 31 august 1977, P. S. Episcop Visarion al Aradului şi Hunedoarei, împreună cu P. S. arhiereu-vicar Gherasim Hunedoreanul s-au deplasat în parohia Şag, prot. Arad, pentru a sfinţi piatra de temelie la noua biserică parohială ce se află în construcţie.

După oficierea slujbei, P. S. Episcop Visarion a adresat credincioşilor un ales cuvînt de îmbărbătare, de îndemn, ca toţi să fie uniţi în marea operă pe care doresc să o făurească, să fie fii buni ai Bisericii şi cetăţeni vrednici ai Patriei.

● La numai o săptămînă după ce s-a inaugurat festiv biserica nou construită în filia Bencecul de Sus, inimosul preot Augustin Butaş şi credincioşii săi au fost răsplătiţi pentru lucrările de renovare şi pictare a bisericii din parohia materă Bencecul de Jos, prin prezenţa Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, venit să-i binecuvinteze şi să le sfinţească nou împodobitul locaş, Duminică, 4 septembrie 1977.

După slujba sfinţirii bisericii s-a oficiat Sf. Liturghie arhierească, în cadrul căreia, la momentele potrivite, Înalt Prea Sfinţia Sa a hirotonit întru preot pe diaconul Petru Dorobanţu şi întru diacon pe licenţiatul în Teologie Ioan Postelnicu, ambii pe seama Catedralei mitropolitane din Timişoara.

Plecînd de la pericopa evanghelică a zilei (Matei 22, 1—14), Înalt Prea Sfinţia Sa a arătat că, asemenea nuntaşilor din textul biblic, creştinii trebuie să se pregătească prin credinţă şi fapte bune pentru mîntuire, străduindu-se a dobîndi „haina" potrivită, fără de care nu vor intra în împărăţia lui Dumnezeu.

● Tot Duminică, 4 septembrie a. c., din încredinţarea Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, P. S. Episcop-vicar Timotei Lugojanul a descins în parohia Remetea Luncă din protopopiatul Făget, pentru a binecuvînta biserica parohială căreia credincioşii din localitate şi parohul lor i-au făcut reparaţii interioare şi exterioare.

După slujba binecuvîntării, în biserica nou restaurată s-a săvîrşit Sf. Liturghie în cadrul căreia Prea Sfinţia Sa a rostit un cuvînt de învăţătură.

● Din încredinţarea P. S. Episcop Visarion, Duminică, 4 septembrie 1977, P. S. arhiereu-vicar Gherasim Hunedoreanul a tîrnosit biserica din parohia Sarmisegetuza, prot. Petroşani.

Locaşul de închinăciune a fost construit încă din anul 1911 pe o colină, de unde ochii fiecăruia se pot sătura de minunata priveliştе a fostei cetăţi Ulpia Traiană-Sermisegetuza.

La priceastnă a predicat P. C. prot. Iacob Gheorghe.

La sfîrşitul Sf. Liturghii preotul paroh Bociat Ioan a făcut darea de seamă asupra stării parohiei, precum şi asupra strădaniilor depuse de enoriaşi pentru ducerea la bun sfîrşit a tuturor lucrărilor.

A răspuns Prea Sfinţia Sa, apreciind jertfelnicia credincioşilor cît şi dragostea de biserică pe care o au.

● Între 7—9 septembrie 1977, în localitatea Konolfingen de lîngă Berna (Elveţia) au avut loc lucrările subcomisiei „Orientul mijlociu", cu tema: „Pace şi destindere", la care Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de P. S. Episcop-vicar Epifanie Tomitanul al Arhiepiscopiei Tomisului şi Dunării de Jos.

În cuvîntul rostit cu acest prilej, P. S. Sa a arătat temeiurile scripturistice pentru apărarea păcii şi înfăptuirea dreptăţii, poziţia ţării noastre în problemele Orientului mijlociu şi contribuţia Bisericii Ortodoxe Române la instaurarea unei păci trainice în lume.

● În 8 septembrie 1977, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, însoţit de P. C. părinte Ioan Popeţi, secretar eparhial, a vizitat parohia Moşniţa Veche din protopopiatul Timişoara.

Fiind praznicul Naşterii Maicii Domnului, Înalt Prea Sfinţia Sa a asistat la slujba Sf. Liturghii în cadrul căreia preotul paroh Ioan Bîrlănescu a predicat, tîlcuind pericopa evanghelică a Naşterii Maicii Domnului şi importanţa acesteia în iconomia mîntuirii credincioşilor.

După Liturghie Înalt Prea Sfinţitul a adresat credincioşilor ziditoare învăţături şi îndemnuri.

● În 8 septembrie 1977, „Naşterea Maicii Domnului", a fost prăznuit hramul mănăstirii Arad-Gai, cu care prilej P. S. Episcop Visarion al Aradului şi P. S. arhiereu-vicar Gherasim Hunedoreanul, înconjuraţi de un sobor de preoţi şi diaconi, au săvîrşit Sf. Liturghie arhierească.

La timpul potrivit a fost hirotonit întru preot diaconul Ştefoni Nicolae pe seama parohiei Clopotiva, din prot. Petroşani.

Predica zilei a fost rostită de P. C. părinte Teodor Roxin din R. P. Ungară.

La sfîrşit, P. S, Episcop Visarion a adresat celor prezenţi un cuvînt de învăţătură.

Cei care s-au pregătit din vreme prin primirea Tainei Pocăinţei s-au împărtăşit cu Trupul şi Sîngele Domnului.

În 13 septembrie a. c., ierarhii Episcopiei Aradului s-au deplasat la Mănăstirea Prislop din jud. Hunedoara, în vederea prăznuirii sărbătorii: „Înălţarea Sfintei Cruci."

Prea Sfinţiţii ierarhi au fost aşteptaţi cu multă căldură de soborul preoţilor şi diaconilor, de cuvioasele maici în frunte cu maica stareţă Apolinaria Drăghiţă şi de credincioşi din ţara Haţegului.

Prăznuirea sărbătorii a început cu slujba privegherii care a fost oficiată de P. S. arhiereu-vicar Gherasim Hunedoreanul, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi.

Prea Sfinţintul Visarion a oficiat a doua zi Sf. Liturghie arhierească, la care au fost hirotoniţi doi candidaţi: diaconul Cornel Neamţiu pe seama parohiei Cuied, prot. Ineu, şi Iosif Raţ ca diacon pentru catedrala episcopală din Arad.

Predica zilei a fost rostită cu multă căldură de P. C. ierod. Teofil Părăianu de la Mănăstirea Brâncoveanu, Sîmbăta de Sus.

Cuvînt de învăţătură a rostit P. S. Episcop Visarion. Credincioşii care au participat la serviciul religios s-au împărtăşit cu Sf. Taine.

● În 8 septembrie 1977, de sărbătoarea Naşterii Maicii Domnului, P. S. Episcop Vasile al Oradiei a săvîrşit slujba de binecuvîntare a lucrărilor de restaurare a bisericii din parohia Bixad, prot. Satu Mare, împodobită cu foarte reuşită pictură în frescă.

În cadrul Sf. Liturghii, a fost hirotonit ca preot tînărul Boloş Viorel pentru parohia Iojib, prot. Satu Mare, iar tînărul Şandor Ioan a fost hirotonit întru diacon.

Preotul paroh Ioan Babici a fost distins cu rangul de „iconom".

Tot în 8 septembrie 1977, a oficiat slujba vecerniei în biserica din parohia Lechinţa, prot. Satu Mare, păstorită de preotul Ovidiu Bontoş.

La fiecare slujbă, chiriarhul a ţinut cîte un instructiv cuvînt de învăţătură.

Duminică, 11 septembrie 1977, P. S. Sa a săvîrşit sfinţirea bisericii din parohia Racşa, prot. Satu Mare, restaurată în ultimii ani sub păstorirea preoţilor Vasile Corodan şi actualului paroh Gabriel Moisi.

În cadrul Sf. Liturghii, a fost hirotonit ca preot tînărul Şandor Ioan, pentru parohia Sîg, prot. Şimleul Silvaniei, şi tînărul teolog Ungur Liviu, ca diacon.

Chiriarhul a ţinut şi aici un cuvînt de învăţătură.

Tot în 11 septembrie 1977, a oficiat slujba de punerea pietrei fundamentale a bisericii din parohia nou-înfiinţată Poiana Codrului, prot. Satu Mare, avînd ca preot titular pe Vasile Borhidan.

Duminică, 18 septembrie 1977, P. S. Sa a săvîrşit sfinţirea bisericii din filia Lompirt, aparţinătoare de parohia Sărmăşag, nou-înfiinţată (1976), păstorită de tînărul preot Aurel Nechita.

● Credincioşii din parohia Someşuilac, prot. Baia Mare, în frunte cu vrednicul lor păstor pr. Gheorghe Breazu, s-au străduit în ultimii cinci ani să înfrumuseţeze biserica lor parohială, care necesita reparaţii capitale. Astfel, s-a zugrăvit exteriorul, s-a făcut un frumos pridvor la intrare, s-a împrejmuit biserica cu gard de fier. Cînd toate au fost duse la bun sfîrşit, Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului şi Clujului a fixat praznicul binecuvîntării bisericii pe data de 2 octombrie 1977.

Cuvînt de bun venit a rostit P. C. prot. C. Pop (Baia Mare).

După slujba binecuvîntării bisericii a urmat Sf. Liturghie, răspunsurile fiind date de corul parohiei Ulmeni.

La sfîrşitul Sf. Liturghii a vorbit P. C. Breaz Gheorghe, parohul locului.

Cuvînt de învăţătură a rostit apoi Î. P. S. Arhiepiscop Teofil, îndemnînd credincioşii să crească în credinţa Bisericii noastre drept măritoare şi în dragostea faţă de patria noastră pămînteasсă, patrie care ne cuprinde, ne ocroteşte şi ne hrăneşte pe toţi.

● În 15 oct. 1977, Î. P. S. Arhiepiscop Teofil a vizitat parohia ortodoxă ucraineană Remeţi, prot. Sighet, în faţa bisericii fiind aşteptat de un sobor de preoţi în frunte cu P. C. prot. Mihai Oprişanu (Sighet), precum şi de credincioşi.

În cuvîntul de bun sosit, P. C. prot. Mihai Oprişanu (Sighet) a spus între altele: „Permiteţi-mi Î. P. S. Părinte ca în numele tuturor credincioşilor români şi ucrainieni din protopopiat, al preoţilor şi al meu personal, să vă întîmpinăm cu urarea „bine aţi venit întru numele Domnului în Maramureşul voievodal".

A urmat apoi slujba vecerniei în limba română şi slavonă, iar răspunsurile au fost date de toţi credincioşii. La sfîrşitul vecerniei Î. P. S. Sa le-a vorbit credincioşilor în limba română, iar preotul Dutciuc Nicolae a tradus în limba ucraineană.

A doua zi, 16 octombrie 1977, Î. P. S. Arhiepiscop Teofil a vizitat parohia Breb.

După îndătinatul cuvînt de bun sosit, rostit de P. C. Pr. M. Oprişan, a început Sf. Liturghie arhierească la sfîrşitul căreia C. pr. Antal Mircea a mulţumit Î. P. S. Sale pentru osteneala care a făcut-o de a săvîrşi Sf. Liturghie în parohia Breb, îndeplinind astfel dorinţa credincioşilor săi.

● Miercuri, 26 octombrie a. c., Sf. Dumitru, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a făcut o vizită canonică în parohia Vama Buzăului, prot. Braşov, cu care prilej a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească cu participarea credincioşilor din această fruntaşă parohie de munte. Răspunsurile au fost date de un cor restrîns al studenţilor teologi.

La momentele potrivite au fost hirotoniţi: C. diacon C. Manea întru preot pentru parohia Noul Săsesc, prot. Mediaş, şi întru diacon tînărul teolog N. Floroiu.

La priceastnă a predicat P. C. prof. M. Şesan.

Pentru activitatea depusă pe tărîm gospodăresc şi pastoral-duhovnicesc, C. preoţi parohi: I. Butufei şi M. Modroiu au fost distinşi şi hirotesiţi sachelari.

O prezentare a parohiei a făcut C. pr. I. Butufei, vorbind totodată P. C. vicar arhim. V. Cornilă.

În cuvîntarea rostită, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a vorbit despre Sf. Taină a Preoţiei, despre viaţa creştinului în familie şi societate, dînd ziditoare îndemnuri de trăire creştinească şi patriotică.

● Duminică, 30 octombrie 1977, Î.P.S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a săvîrşit sfinţirea bisericii din filia Lupşa, prot. Rupea, biserică nou-construită.

După slujba sfinţirii s-a săvîrşit Sf. Liturghie, răspunsurile fiind date de corul restrîns al studenţilor teologi.

La priceastnă a predicat P. C. cons. M. Rusu.

C. diacon N. Floroiu a fost hirotonit preot pentru parohia Hăghig, prot. Sf. Gheorghe, şi diacon tînărul teolog I. Dincă.

O prezentare a lucrărilor a făcut C. pr. V. Boţoman, distins cu rangul de iconom stavrofor.

Un ziditor cuvînt de învăţătură a rostit apoi Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, insistînd cu deosebire asupra dragostei faţă de Biserica strămoşească şi Patrie, precum şi asupra binefacerilor păcii.

Seara s-a săvîrşit slujba vecerniei la parohia Cuciulata, cu care prilej a predicat P. C. vicar V. Cornilă.

Comunităţi ortodoxe române peste hotare

Parohia ortodoxă română „Sf. Nicolae" din Offenbach (R.F.G)

În oraşul Offenbach din R. F. Germania şi în împrejurimi trăiesc peste 5.000 români, între care mulţi credincioşi ortodocşi.

În toamna anului 1975, aceştia au alcătuit un Comitet de iniţiativă, care a cerut Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române trimiterea unui preot din ţară. Biserica Ortodoxă Română a răspuns pozitiv cererii credincioşilor români din Offenbach, trimiţîndu-le ca preot pe pr. Tudor Alexandru, doctorand în Teologie, aflat la studii la Heidelberg, cu o bursă oferită de „Das Diakonische Werk" din Stuttgart.

Parohia ortodoxă română din Offenbach a luat fiinţă oficial la 7 decembrie 1975, cînd a avut loc Adunarea generală a românilor ortodocşi din această localitate. Prima slujbă în limba română s-a ţinut la 18 ianuarie 1976, în capela Castelului Isonburg, pusă la dispoziţia parohiei de Biserica Evanghelică din Offenbach.

În luna august 1976, pr. Tudor Alexandru a fost numit paroh al parohiei ortodoxe române „Sf. Nicolae" din Offenbach.

Pentru amenajarea bisericii în stil ortodox, Patriarhia Română a trimis în luna septembrie 1976 o catapeteasmă executată în atelierele de la Mănăstirea Plumbuita din Bucureşti. De asemenea, a trimis icoanele şi obiectele de cult necesare acestei biserici.

Centrul arhiepiscopesc din Sibiu a trimis pentru trebuinţele acestei parohii o seamă de cărţi de cult şi de zidire ortodoxă şi românească.

La 14 noiembrie 1976, P. S. Episcop Lucian Făgărăşanul, vicarul Arhiepiscopiei ortodoxe române pentru Europa Centrală şi Occidentală şi P. S. Adrian Botoşăneanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iaşilor, împreună cu preoţii ortodocşi români din R. F. Germania, au oficiat slujba solemnă de sfinţire a bisericii ortodoxe române din Offenbach, în prezenţa unui mare număr de credincioşi din Offenbach, Frankfurt şi din alte oraşe din R. F. Germania. Evenimentul a fost semnalat şi de presa locală.

Cu această ocazie a luat fiinţă la Offenbach Asociaţia „Româno-Germană", avînd ca scop promovarea de relaţii culturale, bisericeşti între cele două naţionalităţi şi între parohia ortodoxă şi celelalte confesiuni creştine din Offenbach.

Patriarhia Română se îngrijeşte ca şi această parohie să primească mobilier, calendare, cărţi de cult, artizanat etc.

Dr. *Cezar Vasiliu*

Doamne, Iisuse Hristoase *

1. Doamne, Iisuse Hristoase,
Tu ne eşti zori prea frumoase,
Tu eşti raza cea curată
Şi lumina-devărată.

2. Dumnezeu fiind din fire
Ai luat chip de omenire
Şi te-ai dat la răstignire
Pentru-a noastră mîntuire.

3. O, Iisuse, nume dulce,
Ne-ai scăpat prin Sfînta Cruce,
Din osînda strămoşească
Şi din mîna diavolească.

* Colindă din părţile Braşovului, armonizată de Gh. Dima

Bună veste *

1. Bună veste, gazdă-n casă,
Domnului, Domn din ceruri,
Bună veste, gazdă-n casă:

2. Că în seara lui Crăciun,
Domnului, Domn din ceruri,
S-a născut Domn prea bun.

3. Domn prea bun Iisus Hristos,
Domnului, Domn din ceruri,
Tuturora spre folos.

*

Noi umblăm şi colindăm
Domnului, Domn din ceruri,
Veste bună să vă dăm,
Domnului, Domn din ceruri.

* Colindă din părţile Sibiului, armonizată de P. Gherman

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

ANUL 125 Sibiu, 15 decembrie 1977 Nr. 47—48

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona. adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă, P. O. Box 136 - 137 — telex: 11226, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 3.

Republica, la a XXX-a aniversare

Împliniri

Pentru români republica este o formă de guvernămînt la care au visat mulţi înaintaşi. „În republică — spunea încă în 1800 Ioan Budai-Deleanu — toţi cetăţenii sînt fraţi şi fii ai unei maici bune". De asemenea, în 1848 Nicolae Bălcescu sublinia: „Republica este un stat în care oamenii adunaţi îngrijesc singuri de soarta lor, fără a-şi pune stăpîni pe cap, avînd în lucrarea lor drept reguli dreptatea şi drept ţintă frăţia".

A trebuit să mai treacă 100 de ani pentru a se crea condiţiile istorice cuvenite instaurării acestei superioare conduceri statale, în 30 Decembrie 1947 fiind proclamată Republica Populară Română, la 21 august 1965 ţara noastră devenind Republica Socialistă România.

Sărbătorind a 30-a aniversare de la proclamarea Republicii, ţara noastră se prezintă în faţa contemporaneităţii cu un bogat şi cinstitor buchet de realizări pe plan intern şi cu un prestigiu bine conturat pe plan extern, cei 30 de ani de republică însemnînd perioada cea mai încărcată de împliniri multilaterale, de înfăptuiri diverse din istoria poporului român.

Chipul nou al Patriei, procesul de înnoire permanentă al fiecărui colţişor de ţară este evident pentru oricine deschide ochii în jurul său, fapt subliniat în această toamnă şi de Preşedintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceauşescu, cînd spunea: „Nu există oraş, comună sau sat unde să nu pulseze o intensă activitate de construcţie, unde să nu se ridice obiective industriale, agricole, locuinţe, şcoli, spitale, dispensare, cămine culturale, case de cultură".

Din noianul multelor împliniri ale anilor Republicii, ne vom referi doar la cîteva sectoare, la cîteva date mai semnificative, pentru a ne da seama de marele salt făcut înainte de Patria noastră, în ultimii 30 ani.

În industria grea, siderurgică de pildă, care reprezintă pilon de seamă pentru dezvoltarea economică a unei ţări, de la 18 kg oţel pe cap de locuitor în 1938, se produce astăzi de zeci de ori mai mult. La vechile centre siderurgice de la Reşiţa şi Hunedoara, în întregime reconstruite şi dezvoltate, se produce de 20 de ori mai mult oţel decît în 1948. La aceste centre se adaugă marele combinat siderurgic de la Galaţi, centrul metalurgic de la Tîrgovişte, fiind în construcţie combinatul siderurgic de la Călăraşi, avînd profilul şi proporţiile celui de la Galaţi.

Au răsărit apoi adevărate redute ale chimiei, această ramură industrială cunoscînd o vertiginoasă dezvoltare în ultimii ani, mărturie stînd Combinatul chimic de la Craiova, compus din 14 fabrici, unul din „perlele industriale" ale Olteniei, combinatele de la Piteşti, Tg. Mureş, Săvineşti, Făgăraş etc.

A crescut de asemenea negrăit de mult producţia de energie electrică a ţării şi anume de la 1,1 miliarde kWh în 1938 la 53,68 kWh în 1975. Aceasta înseamnă nu numai alimentarea ...ei de energie a industriei ţării, ci şi răspîndi... ...entului electric în toate cătunele, ceea ce, ...înlăturarea totală a analfabetismului, ...re binefacere pentru locuitorii Pa...

...ceea că ultimele noas... ...u turbine pro... ...îrf în acest ... Kaplan ...inată ... de

România socialistă în lume

Dacă cu patru decenii în urmă ilustrul diplomat şi patriot român Nicolae Titulescu remarca cu amărăciune la Liga Naţiunilor: „Despre ţara mea se ştie prea puţin, domnilor, şi e păcat", astăzi România socialistă este puternic ancorată în conştiinţa lumii, succesele ei pe plan intern şi internaţional se bucură de stimă şi prestigiu pretutindeni în lume.

Politica internaţională dinamică şi constructivă, plenar consacrată cauzei păcii şi colaborării internaţionale pe care o promovează România socialistă este înrădăcinată în tradiţiile luminoase ale înaintaşilor. Astfel, Mihail Kogălniceanu a arătat că sînt necesare schimbări profunde în relaţiile naţionale şi internaţionale în sensul aşezării „într-o rînduială raţională". Nicolae Bălcescu propovăduia „egalitatea dintre naţii" iar Mihai Eminescu spunea în articolul asupra „Politicii noastre externe" că „demnitatea morală a celui mic poate fi tot atît de însemnată ca şi a celui mare, iar a se lupta şi a muri pentru bunurile cele mai sfinte ale inimii omeneşti este tot atît de frumos pentru cel mic ca şi pentru cel mare". Remarca lui Nicolae Titulescu, făcută de la tribuna Ligii Naţiunilor, este în spiritul aceleiaşi tradiţii: „Despre...

...prezintă unul din cele mai mari hidroagregate care se construiesc în lume.

Încrestăm totodată că România se situează pe locul doi între exportatorii de utilaj petrolier, şi anume în peste 25 de ţări, instalaţiile româneşti de foraj reprezentînd întreaga gamă de adîncimi pînă la 10.000 m.

Atenţie cuvenită s-a acordat în anii Republicii şi agriculturii, ea însăşi o inestimabilă bogăţie a ţării, sector în care de asemenea s-au făcut substanţiale investiţii. Milioane de ha au fost irigate, au fost executate lucrări de desecări, pentru combaterea eroziunii solului, munca muncitorilor agricoli fiind şi ea mult uşurată prin înzestrarea agriculturii cu o foarte largă gamă de maşini care pot fi întîlnite pe toate ogoarele Patriei. În locul tufărişului de altă dată din insula mare a Brăilei, „Balta Brăilei", cum se numea cîndva, cresc astăzi lanuri întinse de grîu şi porumb, iar pe sutele de mii de ha. cu nisipuri zburătoare de altă dată ale Olteniei cresc astăzi, prin sistemul de irigaţii Sadova-Corabia, caişi, pruni, cireşi, viţă de vie şi alţi pomi fructiferi.

Un pas uriaş înainte s-a făcut în cei 30 de ani de Republică şi în domeniul cultural. O vastă reţea de şcoli de toate gradele împînzeşte astăzi întreaga ţară, apar 505 publicaţii în 11,7 mil. exemplare, fără să mai vorbim de zecile de milioane de cărţi din toate domeniile care apar anual în limba română şi în limbile naţionalităţilor conlocuitoare din Patria noastră. Orientativ arătăm de pildă că în cadrul „Decadei cărţii româneşti" (1—10 oct. 1977) la Sibiu s-a deschis, la Casa artelor, al doilea Salon judeţean al cărţii la care au fost expuse peste 2000 de titluri dintre care aproape 100 în limbile maghiară şi germană, tipărite numai în ultimii doi ani în cele 22 edituri din ţară. Mai precis, între 1 iunie 1976—31 martie 1977 au fost tipărite 3428 cărţi, dintre care 551 titluri în limbile naţionalităţilor conlocuitoare, limbi în care apar şi 52 publicaţii periodice.

Tot în domeniul cultural, grăitor a fost Festivalul naţional „Cîntare României", la care au

(Continuare în pag. a 2-a)

tinele glorioase ale popoarelor nu depind nici de forţa lor numerică, nici de întinderea teritorială a ţărilor, ci de chipul în care se pricep şi slujesc civilizaţia". Slujirea acestor idealuri a primit în zilele noastre limpezimea şi statura principiilor care guvernează toate acţiunile ţării noastre în lume, principii pe care le transcriem aici dintr-o cuvîntare recentă a Preşedintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceauşescu: „Acţionăm hotărît pentru a contribui la aşezarea relaţiilor dintre state pe principiile deplinei egalităţi în drepturi, respectului independenţei şi suveranităţii naţionale, ale neamestecului în treburile interne, renunţării la forţă şi la ameninţarea cu forţa, ale respectului faţă de dreptul fiecărui popor de a fi stăpîn pe bogăţiile naţionale, pe destinele proprii, de a-şi făuri viaţa aşa cum doreşte, fără nici un amestec din afară".

Pe baza acestor principii, România dezvoltă larg relaţiile sale politice, economice şi cultural-ştiinţifice cu toate ţările lumii. Astfel, dacă în anul 1947, anul proclamării Republicii, numărul statelor cu care ţara noastră întreţinea relaţii diplomatice şi consulare era de 26, în prezent acesta este de 129. Comparativ cu aceeaşi perioadă, cînd aveam legături economice cu 29 state, în zilele noastre România practică o intensă colaborare economică, tehnică şi ştiinţifică cu peste 140 state.

În centrul relaţiilor internaţionale ale ţării noastre stă promovarea prieteniei şi alianţei frăţeşti cu toate ţările socialiste, pentru afirmarea tot mai mult în lume a relaţiilor de tip nou, întemeiate pe deplină egalitate, respect şi întrajutorare. Astfel, statele socialiste deţin circa 50% din ansamblul relaţiilor economice, tehnice şi ştiinţifice ale României şi ele vor continua să aibă ponderea principală în comerţul exterior al ţării noastre. În promovarea acestor relaţii România se călăuzeşte de experienţă, care a dovedit că forţa şi influenţa socialismului în lume reprezintă suma contribuţiilor aduse de fiecare ţară socialistă prin modul în care rezolvă problemele dezvoltării sale economice şi sociale şi prin politica pe care o promovează pe plan extern. Ca ţară socialistă şi, totodată, în curs de dezvoltare, România amplifică legăturile sale de prietenie, colaborare şi solidaritate cu ţările în curs de dezvoltare, legături care contribuie la accelerarea dezvoltării fiecărei ţări, la întărirea independenţei şi suveranităţii lor. Totodată, în spiritul principiilor coexistenţei paşnice, România dezvoltă consecvent relaţii de colaborare cu ţările capitaliste dezvoltate, în interes reciproc, în scopul instaurării unei politici de destindere şi pace.

Alături de relaţiile bilaterale, pe care le întreţine cu diferite ţări ale lumii, România este o participantă activă la dezbaterea şi soluţionarea marilor probleme ale contemporaneităţii în cadrul unor organisme şi întruniri internaţionale cum sînt, de pildă, Organizaţia Naţiunilor Unite şi reuniunea general-europeană. Este bine cunoscută străduinţa ţării noastre în aceste foruri internaţionale pentru instaurarea în lume a unei noi ordini politice şi economice, pentru democratizarea întregii vieţi internaţionale. Potrivit acestei concepţii toate ţările trebuie să participe activ la viaţa internaţională, cu drepturi egale şi depline. Ţările mici şi mijlocii sînt chemate să joace un rol tot mai activ în afirmarea noilor principii de relaţii între state. Instaurarea unei noi ordini internaţionale a devenit un imperativ major al zilelor

(Continuare în pag. a 2-a)

Împliniri

(Urmare din pag. 1)

participat 80.000 de formații, cuprinzînd 2.000.000 artiști amatori de toate vîrstele și naționalitățile, manifestare artistică de proporțiile căreia meleagurile noastre n-au cunoscut alta pînă acum.

Republica a rezolvat în chip minunat, în cel mai autentic spirit umanitar, problema națională, toți cetățenii Republicii Socialiste România fiind tratați ca fii buni ai țării, avînd îndatoriri și drepturi absolut egale, indiferent de naționalitate. Faptele sînt cum nu se poate mai concludente în această privință.

S-a întărit de asemenea unitatea spirituală a întregii națiuni, manifestată, între altele, în încercările grele prin care am trecut în ultimii ani, ceea ce reflectă și noul Imn de Stat al Republicii Socialiste România, pe melodia atît de populară și patriotică a lui C. Porumbescu și al cărui text sintetizează istoria măreață a unui „brav popor".

Marile realizări economice ale țării noastre au dus și duc în chip firesc la o altă mare împlinire și anume ridicarea nivelului de trai al cetățenilor, aspect asupra căruia faptele sînt de asemenea grăitoare. Poate nu toți dintre noi se gîndesc că statul cheltuiește de pildă 1730 lei anual pentru întreținerea unui copil preșcolar, 3464 lei la liceu, 7353 lei în școlile profesionale și 13.056 lei anual pentru întreținerea unui student.

Se știe că în acest an aproximativ 3.700.000 de oameni ai muncii au beneficiat de prima tranșă a majorării retribuției, iar în 1978 toți vor beneficia de această majorare. Au fost ridicate alocațiile pentru copii și s-a îmbunătățit sistemul de ajutoare a familiilor cu mai mulți copii.

Desigur că un rol însemnat în realizările pe care le cunoaștem cu toții îl are neobositul Președinte al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, fapt recunoscut și de oamenii dinafara țării, ca de exemplu scriitorul suedez Per Olof Ekström care, într-o carte recent apărută în Suedia: „Ceaușescu și România, omul și Patria sa", arată: „Sub conducerea lui Nicolae Ceaușescu, țara a ajuns mai departe decît oricînd în trecut, mai departe decît s-a crezut posibil".

Conferirea celei mai înalte distincții a Consiliului Mondial al Păcii: Medalia de Aur „Frédéric Joliot-Curie", în 19 noiembrie 1977, Președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, reprezintă o nouă prețuire de către lumea contemporană a eforturilor nobile pe care conducătorul Statului nostru le depune cu stăruință și deplină dăruire pentru continua înflorire a României socialiste, pentru instaurarea în relațiile internaționale a principiilor care să asigure tuturor popoarelor libertatea, independența și progresul.

*

Și pe plan bisericesc, anii Republicii au adus însemnate împliniri.

Transformările sociale, politice și economice care au avut loc în țara noastră au creat un climat deosebit de favorabil adîncirii și cultivării la toate nivelurile a ecumenismului, a relațiilor frățești dintre cultele din țara noastră, aceste raporturi de dragoste în Iisus Hristos — Domnul nostru întîlnindu-se în toate parohiile mixte.

Același climat instaurat după proclamarea Republicii a creat condițiile favorabile exprimării dorinței preoților și credincioșilor, ceea ce a dus la realizarea marelui act al refacerii unității noastre bisericești în 1948.

De asemenea în anii Republicii s-a elaborat o nouă legislație bisericească și s-a dat o nouă orientare, pe temeiuri bisericești, învățămîntului teologic, s-au canonizat sfinții români, s-au refăcut noi centre eparhiale: Alba Iulia și Tomis, s-a acordat o atenție deosebită monumentelor bisericești și altor valori de artă religioasă, pentru a căror refacere statul a acordat și acordă mari sume de bani etc.

*

În încheierea acestei scurte expuneri ni se par potrivite următoarele cuvinte ale lui Cicero: „Omul să-și amintească mereu că nu s-a născut numai pentru sine, ci și pentru patrie și pentru semenii săi".

Sărbătorind 30 de ani de la proclamarea sa, să aducem deci Republicii, Patriei noastre dragi, dragostea noastră de fii buni ai ei, aportul nostru de muncă și dăruire ca ea să înflorească tot mai mult în marea comunitate a țărilor lumii.

Pe cei dinafara țării, care cu gînd bun vor să ne viziteze, îi poftim că „avem ce le arăta, și ca peisaj natural și ca monumente de artă și ca realizări ale efortului constructiv contemporan" — cum spunea un mare istoric român de astăzi.

Diacon *Gh. Papuc*

România socialistă în lume

(Urmare din pag. 1)

noastre datorită proporțiilor nebănuite, a cotelor alarmante pe care le-au atins inechitățile și disparitățile din lume. Astfel o pătrime din omenire trăiește în acele 25 „cele mai sărace țări", în condiții de viață suficiente doar pentru supraviețuire. „Asemenea stări de lucruri generează tensiuni și animozități, creează pericolul agravării instabilității politice și creșterii încordării internaționale, determinînd mari primejdii pentru pacea internațională" se arată în documentul difuzat de țara noastră la cea de-a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite. Atitudinea României în privința rolului și forței popoarelor în determinarea unui nou curs al vieții internaționale și în privința dezarmării — cele două teme politice majore ale sesiunii din această toamnă a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite — a fost exprimată cu claritate, o atitudine de total sprijin și de angajare pentru înfăptuirea acestor deziderate.

În cadrul dezbaterilor reuniunii general-europene de la Belgrad, România a prezentat un program concret de acțiune bazat pe eforturi hotărîte de reducere a înarmărilor, a trupelor și armamentelor. Pornind de la realitățile de astăzi, țara noastră consideră că toate statele participante trebuie să-și asume angajamente ferme pentru reducerea bugetelor și efectivelor militare, lichidarea bazelor militare, retragerea trupelor străine de pe teritoriul altor țări, crearea în Europa de zone ale păcii și colaborării din care să lipsească armele nucleare.

Afirmarea României socialiste în lume, prestigiul mereu crescînd de care țara noastră se bucură în rîndul celorlalte țări ale lumii datorită participării ei entuziaste la rezolvarea marilor probleme ale lumii contemporane, la instaurarea unui spirit nou în relațiile dintre state, sînt indestructibil legate de activitatea neobosită a Președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu. Sîntem martorii recunoașterii și prețuirii internaționale a rolului pe care Președintele țării noastre îl deține în lumea contemporană. „Consider extrem de important rolul pe care România, prin Președintele ei, îl exercită în viața internațională", spunea la începutul acestui an Filippe Maria Pandolfi, ministrul finanțelor al Italiei. „Aveți în fruntea țării pe Președintele Nicolae Ceaușescu — declara Leopold Sedar Senghor, Președintele Republicii Senegal — care este un om excepțional și față de care nutresc cea mai mare admirație. Ideile sale privind democratizarea vieții internaționale sînt deosebit de importante întrucît, grație acestei democratizări, pacea poate fi menținută în lume." „Președintele Nicolae Ceaușescu și-a consacrat eforturile și energiile, cu fermitate și devotament, pentru ca România să contribuie la instaurarea unei păci juste în regiunea noastră. Domnia sa a fost printre primii care și-au dat seama de gravitatea persistenței situației explosive în Orientul Mijlociu și, totodată, unul din primii care au cerut să se facă dreptate în această parte a lumii", declara Hafez Al Assad, Președintele Republicii Arabe Siriene. Toate acestea fac ca Președintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, să se bucure de simpatie, prietenie și respect pe toate continentele lumii, în rîndul oamenilor politici cît și al maselor largi, numele României fiind legat, în conștiința acestora, de numele Președintelui ei.

La acest popas sărbătoresc al împlinirii a 30 de ani de la Proclamarea Republicii, Biserica Ortodoxă Română — ierarhii, preoții și credincioșii ei — se bucură de noul chip al României care în anii Republicii a devenit o țară mai frumoasă și mai bogată și care și-a durat în lume un prestigiu necunoscut în trecut, numele ei fiind asociat cu idealurile comune ale lumii de astăzi: pacea și buna înțelegere.

A. Jivi

Cercetări arheologice privind trecutul Mănăstirii Partoș

Mănăstirea, așezată în Partoș, județul Timiș, la o distanță de 6 km de comuna Banloc și la 36 km spre sud-vest de Timișoara, este considerată de tradiție ca datînd înainte de secolul al XV-lea. Localitatea Partoș apare în documentele vremii în anii 1333, 1370, 1401, 1413 și 1497, alături de satele din împrejurimi, toate sate românești, așa cum le întîlnim și sub dominația turcească (1552—1716), sub cea austriacă.

Din însemnările cercetate se poate dovedi existența în această mănăstire a unor creații artistice deosebite. Astfel, ușile împărătești datînd din sesolul XVII—XVIII pot fi considerate o capodoperă de tradiție bizantină, reprezentînd o iconografie rar întîlnită: *Iisus dormind*, lucrată miniatural pe lemn, cu foiță de aur, roșu, cinabru, albastru și brun, fiind încadrat bogat cu elemente sculpturale florale aparținînd epocii. Un înzestrat sculptor a creat cu multă pricepere un splendid covor de flori și podoabe. În mijlocul acestora, în manieră bizantină și culori splendid armonizate, pictorul a așezat icoana *Bunavestire*, deasupra fiind doi dintre proorocii care au vestit venirea Mîntuitorului, pictură datînd din secolul XVII—XVIII. De o deosebită valoare artistică poate fi considerată icoana *Sfîntului Nicolae* ca arhiereu, șezînd pe un tron frumos decorat. O valoroasă icoană este aceea a hramului *Sfîntului Arhanghel Mihail*, datînd din anul 1740.

Alte icoane de valoare sînt *Sfînta Fecioară cu Pruncul*, opera pictorului Nedelcu Popovici și icoana care înfățișează chipul Sfîntului Iosif cel Nou de la Partoș, în veșmînt arhieresc, lucrată de călugărul Ștefan ce își zicea Bogoslovici.

Mănăstirea Partoș este locul ales de Sfîntul Iosif pentru trăirea sa în rugăciuni după retragerea din scaunul mitropolitan al Timișoarei și spre a-i fi loc de odihnă veșnică.

Luînd în considerare volumul redus al cunoștințelor privind trecutul Mănăstirii Partoș, în colaborare cu Arhiepiscopia Timișoarei și Caransebeșului, Direcția Patrimoniului Cultural Național a întreprins în decursul lunii iunie 1977 cercetări arheologice. S-a urmărit să se clarifice mai multe probleme, cum ar fi aceea a datării mănăstirii, a precizării eventualelor transformări suferite în decursul vremii, a descoperirii altor construcții etc.

În urma cercetărilor arheologice efectuate pe cele trei laturi ale monumentului (nord-sud-est) de către arheologul Luminița Munteanu-Trucă, s-au descoperit fragmente de ceramică considerate ca aparținînd secolelor XII—XIII, altele despre care se presupune că fac parte din urne funerare, perioada Hallstatt (secolele XII—XV), mai multe morminte, unul cu o monedă de aramă din secolul XVIII, cum și urme cu caracter gospodăresc. Pe latura de nord a altarului bisericii, lîngă peretele exterior și în dreptul cavoului ctitorului aflat sub solee, la circa 30 cm, s-a descoperit o criptă datînd din secolul XIX, construită din cărămidă și dezvelită parțial. S-a observat că există osemintele a patru persoane, rămășițe de sicrie, pe două scînduri păstrîndu-se numele Ecaterina Ioanovici și anul 1851, care s-ar putea să fi fost ultima decedată a familiei ctitorului Marcu Muțiu (1750), resturi de textile, ornamente vestimentare, diferite obiecte metalice; o pereche cercei, un inel, o verighetă, trei monezi etc.

Datele cercetărilor arheologice întreprinse în această acțiune, urmînd să continue în anul viitor, vor contribui desigur la cunoașterea trecutului acestei așezări monahale, precum și la scoaterea la lumină a unor valori artistice și însemnate documente istorice.

Pr. *P. Dorobanțu*

„Hristos se naşte, măriţi-l!“

În vremea rînduită de Sfînta Biserică pentru pregătirea noastră spre a primi şi a sărbători cu cît mai multă vrednicie şi cu cît mai mult folos cea mai presus de înţelegere întrupare a Fiului lui Dumnezeu şi Naşterea Lui din Preasfînta Fecioară Maria, la sfintele slujbe auzim, în repetate rînduri, cuvintele: „Hristos se naşte, măriţi-l!“ Cuvintele acestea cuprind o veste şi un îndemn, vestea că se naşte Hristos şi îndemnul să-l preamărim pe Cel ce se naşte.

De fapt, noi ştim că Domnul Hristos s-a născut la „plinirea vremii“ (Gal. 4, 4), „în Betleemul Iudeii“ (Matei 2, 5; Luca 2, 4—6). Ştim de asemenea că la naşterea Lui îngerii au cîntat: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pămînt pace, între oameni bună învoire“ (Luca 2, 14). Ştim totodată că Domnul Hristos a avut ca închinători, îndată după naşterea Sa, pe nişte păstori, din apropierea Betleemului, cărora un înger le-a spus următoarele cuvinte: „Iată vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul; că în oraşul lui David, astăzi vouă s-a născut (un) mîntuitor, care este Hristos Domnul“ (Luca 2, 10—11). Mai ştim că Domnul Hristos i-a avut închinători şi pe nişte oameni de vază, înţelepţi şi conducători, pe nişte cititori în stele, numiţi magi, care, călăuziţi de o stea, au ajuns la locul unde se găsea pruncul cel de curînd născut, căruia i s-au închinat şi i-au dăruit daruri: aur, smirnă şi tămîie (Matei 2, 1—12).

La sărbătoarea Naşterii Domnului şi în vremea care premerge acestui praznic luminat, Sfînta Biserică vrea să statornicească în mintea noastră gîndul că „Hristos se naşte“ şi ne atrage atenţia că avem datoria să-l mărim pe Domnul Hristos. „Hristos se naşte, măriţi-l!“

Vestea că Hristos se naşte o primim la sărbătoarea Naşterii Domnului şi prin cîntarea bisericească: „Fecioara astăzi pe cel mai presus de fiinţă naşte şi pămîntul peştera Celui neapropiat aduce. Îngerii cu păstorii măresc, iară magii cu steaua călătoresc; că pentru noi s-a născut prunc tînăr, Dumnezeu cel mai înainte de veci.“

Cînd „îngerii cu păstorii măresc“, iar magii se închină şi ei cu închinare preamăritoare, ce oare altceva pot face dreptcredincioşii creştini, decît să mărească şi ei pe Cel ce „pentru noi şi pentru a noastră mîntuire, s-a pogorît din cer şi s-a întrupat de la Duhul Sfînt şi din Fecioara Maria s-a făcut om“? Ca să nu fim lipsiţi de cuvenitele gînduri de preamărire, ca să nu fim singuri în strădania noastră de a aduce „cîntare de biruinţă“, sfînta Biserică ne-a pus la îndemînă o altă frumoasă alcătuire, prin care noi vorbim cu înşişi Domnul, cel ce s-a născut din fecioară, alcătuire pe care o cîntăm „cu o gură şi cu o inimă“ cînd zicem: „Naşterea Ta, Hristoase, Dumnezeul nostru, răsărit-a lumii lumina cunoştinţei. Că întru dînsa (între naşterea Ta), cei ce slujeau stelelor (magii), de la stea (de la steaua călăuzitoare) s-au învăţat să se închine Ţie, Soarelui dreptăţii, şi să te cunoască pe Tine, Răsăritul cel de sus, Doamne, mărire Ţie!“ *Cuvintele „Doamne, mărire Ţie!“, cu care se încheie troparul Naşterii Domnului, sînt cuvinte de preamărire. Preamărirea însă nu trebuie să se mărginească numai la cuvinte; ea nu trebuie să se mărginească la cuvinte învăţate, la simple formule, ci preamărirea trebuie să fie o revărsare în cuvinte a unor gînduri şi simţiri pe care le purtăm în suflet. Adevărata preamărire a lui Dumnezeu este totdeauna pe măsura cunoştinţei de Dumnezeu. Măresc pe Dumnezeu, cu adevărat, cei ce se minunează de Dumnezeu, aceia care simt ceva din măreţia lui Dumnezeu, cei ce simt ceva din adîncurile necuprinse ale lui Dumnezeu.*

Preamăresc cu adevărat pe Hristos-Domnul, cel ce s-a născut în peşteră şi s-a culcat în iesle, aceia dintre noi care înţeleg şi simt ceva din adîncurile tainice ale pogorîrii lui Dumnezeu către lume. Unii ca aceştia zic, din adîncul sufletului lor, în faţa marelui eveniment al Naşterii Domnului: „Taină străină văd şi preamărită: cer fiind peştera; scaun de heruvimi, fecioara; ieslea sălăşluire, întru care s-a culcat cel neîncăput Hristos-Dumnezeu, pe care lăudîndu-l, îl mărim“.

Ajunse în sufletele credincioşilor gîndurile de la sfintele slujbe, au darul de a se face pricinuitoare de alte şi alte asemenea gînduri luminate, în care se preamăreşte Dumnezeu. Aceste gînduri dau glas bucuriilor sfinte în alcătuiri care împodobesc sufletele celor ce sărbătoresc. Astfel de alcătuiri, unice în felul lor, sînt minunatele noastre colinde, în care se exprimă bucuria Naşterii Domnului, prin cuvinte ca acestea: „Astăzi s-a născut Hristos / Mesia chip luminos / Lăudaţi şi cîntaţi şi vă bucuraţi“. Sau

„Veniţi, astăzi, credincioşii, să săltăm,
De naşterea lui Hristos să ne bucurăm.
Că El, astăzi, în Betleem s-a născut,
Precum au vestit proorocii, de demult . . .“

„Trei păstori se întîlniră / Şi aşa se sfătuiră / Haideţi, fraţilor, să mergem / Floricele să culegem / Şi să facem o cunună / S-o-mpletim cu voie bună / Şi s-o ducem lui Hristos / Să ne fie de folos“.

Gîndurile şi simţămintele cuprinse în frumoasele noastre colinde se împletesc minunat cu alcătuirile de la sfintele slujbe ale Naşterii Domnului, alcătuiri ce cheamă la veselie duhovnicească şi la preamărire, nu numai pe oameni, ci şi pe îngeri şi întreaga făptură conştientă, după cum ne arată o altă cîntare bisericească: „Cerul şi pămîntul astăzi după proorocie să se veselească, îngerii cu oamenii duhovniceşte să prăznuiască; că Dumnezeu în trup s-a arătat celor ce şedeau în întuneric şi în umbră, născîndu-se din fecioară! Peştera şi ieslea l-au primit, păstorii minunea vestesc, magii de la răsărituri în Betleem daruri aduc. Iară noi laudă din buze nevrednice, ca îngerii, să-i aducem: slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pămînt pace, că a venit aşteptarea neamurilor; venit-a şi ne-a mîntuit pe noi din robia vrăjmaşului“.

La gîndul că „Cerul şi pămîntul s-au unit, născîndu-se Hristos“, că „Dumnezeu pe pămînt a venit şi omul la cer s-a suit“, cea mai firească întrebare pe care şi-o pun credincioşii, şi pe care îndemnaţi de sfînta Biserică, i-o pun însuşi Domnului Hristos, este următoarea: „Ce vom aduce Ţie, Hristoase, că te-ai arătat pe pămînt ca un om, pentru noi; că fiecare din făpturile cele făcute de Tine mulţumită aduce Ţie: îngerii, lauda; cerurile, steaua; magii, darurile; păstorii, minunea; pămîntul, peştera; pustiul, ieslea; iar noi, pe Maica Fecioară“. Simţindu-ne mereu în faţa unor astfel de măreţii şi de binefaceri, pe care le primim de la Dumnezeu şi de care ne amintim mai cu seamă la sărbătoarea Naşterii Domnului, zicem, din adîncul sufletului nostru, către cel ce s-a făcut om pentru noi; „Dumnezeule, cela ce eşti mai înainte de veci, miluieşte-ne pe noi!“

Dar oricît de multe şi de mari ne-ar fi dorinţele de a preamări pe Dumnezeu, oricît de mult ne-am strădui să împletim cîntări de laudă pentru Domnul Hristos şi pentru Preacurata Sa Maică, să nu uităm că încă n-am ajuns la măsura vrednicie magilor, care, pe lîngă închinarea lor cea după putere, şi-au arătat cinstirea lor şi cu fapta, deoarece i-au oferit Domnului şi daruri, aur, tămîie şi smirnă. După exemplul magilor, să oferim şi noi Domnului Hristos, împreună cu preamărirea noastră, cea cu gîndul şi cu simţirea, credinţă, nădejde şi dragoste, şi, mai presus de toate: „Toată viaţa noastră lui Hristos-Domnul s-o dăm“. Făcînd aşa, putem avea încredinţarea că „Naşterea lui Hristos ne este de folos“ şi că auzim cu rost şi cu folos cuvintele sfintei Biserici: „Hristos se naşte, măriţi-l!“

Ierod. *Teofil Părăianu*

Noaptea sfîntă de Crăciun

Este noaptea sfîntă de Crăciun, noaptea cea mai minunată pentru noi creştinii, aşa cum alta mai sublimă, mai deplin izvorîtoare de bucurii nu este pentru că în această noapte s-a născut în trup omenesc „Cel făr-de-nceput, cum au spus proorocii“.

Cerul, aprins de raze de lumină nemaivăzute pînă atunci, era străjuit de o stea profetică ce lumina pînă în cele mai depărtate orizonturi.

Era această necunoscută stea, semnul prevestitor al întrupării Fiului lui Dumnezeu din Prea Curata Fecioara Maria, semnul venirii Mîntuitorului Iisus Hristos în lume „pentru ca lumea printr-însul viaţă să aibă şi încă din belşug“.

Făpturi cereşti, mai lucitoare decît argintul, dănţuiau în această noapte într-o imensă înlănţuire între pămînt şi cer, în timp ce intonau cîntecul eternei bucurii adresat cerului şi pămîntului: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu, pe pămînt pace şi între oameni bună învoire!“

Toate aceste fapte minunate umpleau sufletele fericiţilor privitori cu o bucurie negrăită, inima cu o iubire înfocată pentru Cer, iar mintea cu o gîndire pe cît de tainică pe atît de înţeleaptă, aşa cum a fost şi mintea lui Eminescu, atunci cînd reflectînd asupra frumuseţii cerului înstelat, scria:

„Văd cerul, lan albastru, sădit cu grîu de stele
El îmi arată planul adîncii întocmele.“

Sub înrîurirea semnelor cereşti ce se petreceau în noaptea de Crăciun, filozofi ai Orientului au apucat pe jos drumul înspre Betleemul Iudeei. Ciobanii din împrejurimile Betleemului părăsesc turmele şi într-o suflare aleargă să vadă minunea ce s-a întîmplat după cum le-au vestit îngerii. Numărul sfinţilor îngeri ce coborau feeric din înălţimile astrale spre pămînt creştea din ce în ce în acele momente sublime.

Bucuria era tot mai intensă, cîntecele divine tot mai convingătoare iar strălucirile tot mai irezistibile privitorilor. Fecioara Maria în aceste momente sublime naşte mai presus de fire, nu din pofta bărbătească ci prin umbrirea Sfîntului Duh, pe dumnezeiescul prunc Iisus Hristos.

Versurile colindelor noastre arată condiţiile modeste în care s-a născut, dar şi chipul Său fizic minunat:

„Într-un grajd sărac, pustiu
S-a născut noaptea, tîrziu
Un copil frumos, frumos
Ce din soare parcă-i scos.“

Alte versuri de colindă adaugă:

„Era mic la-nfăţişare,
Copil fără de puteri,
Dară cerul şi pămîntul
Asculta a Sale vreri.“

La nunta din Cana Galileii, Prea Curata Fecioară Maria a predicat tuturor iubitorilor de Hristos să împlinească vrerile dumnezeiescului său Fiu, zicînd: „Faceţi orice vă va spune Iisus“, iar ceea ce ne-a spus Iisus stă scris în Sfintele Evanghelii. Milioanele de creştini s-au străduit şi se străduiesc să asculte aceste divine vreri, adăugînd la ascultare, fapta creştinească, spre folosul mîntuirii lor şi spre zidirea binelui în lume.

Adevărul este că Mîntuitorul Iisus Hristos o singură dată s-a născut trupeşte ca dumnezeiesc prunc în sînul omenirii, dar duhovniceşte de nenumărate ori. Aşteaptă după a Sa Sfîntă vrere ca naşterea cea duhovnicească să se săvîrşească în ieslea cea prea curată a sufletului fiecăruia dintre cei care ne-am botezat cu Sfîntul Său botez.

Te-ai pregătit frate creştine să întrupezi această dumnezeiască vrere? Caută de cu zor, fără de nici o amînare, ca ieslea sufletului tău să fie împodobită, dacă este cu putinţă, cu toată frumuseţea nevestejită a virtuţilor creştine, în rîndul cărora mai cu osebire unele ca acestea să ţină loc de frunte:

O curăţenie sufletească şi trupească, căci „Iisus este Soarele sfinţeniei“ — „Răsăritul răsăriturilor“.

Smerenia şi blîndeţea să nu lipsească nicicum, căci noroadelor ce le predica în unele ca acestea s-a dat lor exemplu, zicîndu-le: „Priviţi la mine că sînt blînd şi smerit cu inima.“

Pe lîngă acestea, grijă îndoită să ai ca în fiinţa ta să fie prezentă virtutea virtuţilor, iubirea dusă pînă la jertfă pentru Mîntuitorul lumii, căci doar din iubire nespusă pentru întreg neamul omenesc a părăsit El sînurile Tatălui ceresc, chip smerit de prunc luînd în a Sa naştere pe pămînt şi tot din noianul iubirii Sale pentru noi toţi cei care credem în el a suferit „moarte şi încă moarte pe cruce“.

Toţi iubitorii de Hristos să pregătim pentru noaptea sfîntă de Crăciun o astfel de iesle duhovnicească, în care să-l rugăm pe Mîntuitorul să se sălăşluiască.

„Şi-n loc de aur lucitor
Şi alte daruri pămînteşti
Noi lui Iisus să-i dăm cu toţi
Comori de daruri sufleteşti!“

Întreite daruri, ca şi Craii, să-I aducem; aurul iubirii, tămîia voinţei noastre de a lepăda din fiinţa noastră toată zgura răului şi lucra cît mai mult bine în lume, precum şi smirna neclintitei noastre ascultări de voia Sa cea sfîntă, de poruncile sfintei noastre Biserici, de legile ţării, faţă de care, de asemenea, să ne facem cu prisosinţă datoria.

Preot *Ioan Naftanailă*

A doua Conferinţă teologică interconfesională
din anul 1977

În ziua de 10 noiembrie 1977 a avut loc la Institutul Teologic Universitar Protestant Unic de grad Uuniversitar din Cluj-Napoca a doua Conferinţă teologică interconfesională din acest an cu participarea unui mare număr de reprezentanţi ai Bisericilor din ţara noastră.

Din partea conducerii Bisericilor au fost prezenţi: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului şi Clujului, P. S. Episcop Emilian al Alba Iuliei, P. S. Episcop Visarion al Aradului, P. S. Episcop Vasile al Oradiei; Eminenţele lor Albert Klein, Episcop ev.-lut. C. A. Sibiu; Papp László, Episcop reformat Oradea; Kovács Lajos, Episcop unitarian Cluj-Napoca; Szedressy Paul, Episcop ev.-lut. S. P. Cluj-Napoca; Bartalon Blasius, consilier la Arhiepiscopia rom.-cat. din Bucureşti; P. S. Episcopi şi Arhierei-vicari; vicari administrativi şi consilieri, iar din partea învăţămîntului teologic, rectorii şi prorectori ai celor patru Institute teologice din ţară, profesori, lectori şi asistenţi, directorii Seminariilor teologice, studenţi teologi şi elevi de seminar.

Din partea Departamentului Cultelor au fost prezenţi domnii directori Eugen Munteanu şi Iulian Sorin.

După cuvîntul de deschidere rostit de rectorul Institutului Teologic Universitar protestant din Cluj-Napoca, d-l prof. Rapp Károly, la masa prezidiului au luat loc: P. S. Episcop-vicar patriarhal Antonie Ploieşteanul; P. C. prof. Dr. Mircea Chialda, rectorul Institutului Teologic Universitar din Bucureşti, P.C. prof. Dr. Grigorie Marcu, rectorul Institutului Teologic Universitar din Sibiu, P. C. prof. Dr. Jozsef Nemecsek, rectorul Institutului Teologic Universitar rom.-cat. din Alba Iulia, prof. Dr. Rapp Károly rectorul Institutului Teologic Protestant de grad Universitar din Cluj-Napoca, P. C. prof. Dr. Dumitru Popescu, prorectorul Institutului Teologic Universitar Bucureşti, P. C. prof. Dr. P. Gherghel, prorectorul Institutului Teologic Universitar rom.-cat., secţia Iaşi, şi Hermann Binder, prorectorul Institutului Teologic Protestant Unic de grad Universitar.

Lucrările conferinţei au fost conduse, în partea întîi de P. C. rector Grigorie Marcu, iar în partea a doua de P. C. rector Mircea Chialda.

Temele expuse, analizate şi dezbătute în Conferinţă au fost următoarele:

1. „Etnicitate şi ecumenicitate", referat principal, din partea Institutului Teologic Universitar Protestant, susţinut de prof. Dr. Juhász István.

2. „Bisericile creştine din ţara noastră, sprijinitoare ale idealurilor poporului român", primul referat secundar susţinut de P. C. pr. Sebastian Şebu, asistent la Institutul Teologic Universitar din Sibiu.

3. „Bisericile creştine şi noua ordine economică şi politică internaţională", al doilea referat secundar susţinut de P. C. pr. Ioan Rămureanu, profesor la Institutul Teologic Universitar din Bucureşti.

În legătură cu cele trei referate prezentate au luat cuvîntul următorii participanţi: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, Em. Sa Kovács Lajos, P. S. Episcop Vasile Coman, Em. Sa Szedressy Paul, P. S. Episcop-vicar Eftimie Bîrlădeanu, P. S. Episcop-vicar Timotei Lugojanul, prof. Péntek Árpád, P. S. Episcop-vicar Adrian Botoşăneanul, P. C. prorector D. Popescu, prof. Hans Klein, prof. Maria Eszeney, P. C. prof. I. Icã, prof. Hermann Pitters, cons. Szekely Károly, P. C. prof. D. Radu, P. C. prof. D. Abrudan, P. C. prof. N. Necula, prot. Csintok Csabo, P. C. prof. T. Bodogae, P. C. prof. C. Galeriu, cons. Eszenyei Gyula, P. C. prof. M. Păcurariu.

P. S. Episcop-vicar patriarhal Antonie Ploieşteanul a formulat apoi concluziile, subliniind că cercetările de Teologie biblică, oglindite atît în referate cît şi în completările celor ce au luat cuvîntul, duc la concluzia că: a) Popoarele au o existenţă definită aparte, din voia lui Dumnezeu şi nu ca o consecinţă a păcatului. b) Ele sînt egale în faţa lui Dumnezeu şi a istoriei şi nici o discriminare între ele nu e îndreptăţită; c) Etnicitate şi ecumenicitate, popor şi lume sînt necesităţi de formă concentrică, nu se contrazic şi nu se exclud; dimpotrivă, avem de-a face cu o unitate în diversitate. d) Popoarele trebuie să se iubească, să colaboreze, să fie părţi constructive ale ecumeniei. Dumnezeu vrea ca popoarele să trăiască în armonie. f) Pentru realizarea unităţii în diversitate şi pentru îmbogăţirea patrimoniului mondial cu valorile proprii fiecărui popor este nevoie de o nouă ordine economică şi politică în lume. g) În această privinţă, principiile politice externe ale poporului nostru pot fi ale oricărui popor. e) Aceste principii sînt şi ale Bisericii, de aceea Bisericile din ţara noastră se pot înscrie cu contribuţia lor la realizarea lor în lume. Remarcînd identitatea de vederi ale tuturor Bisericilor din ţara noastră asupra temelor dezbătute, P. S. Sa a mulţumit participanţilor, organizatorilor şi gazdelor.

Pr. *I. Glăjar*

Noutăţi editoriale la Centrul arhiepiscopesc Timişoara

Înzestrată, prin grija Î. P. S. Mitropolit Nicolae Corneanu al Banatului, cu maşini noi de cules şi tipărit, tipografia Centrului arhiepiscopesc şi mitropolitan din Timişoara îşi arată de la an la an vrednicia, vrednicie şi hărnicie care cinsteşte desigur în primul rînd pe Înalt Prea Sfinţia Sa, Ierarhul care stă în fruntea Mitropoliei Banatului, şi pe colaboratorii Î. P. S. Sale.

Între lucrările de curînd apărute în editura Mitropoliei Banatului, semnalăm cititorilor noştri pe cele ce urmează:

1. *Mănăstiri din Banat*, Timişoara, 1976, 171 pag., carte semnată de P. C. prot. Ion B. Mureşianu, cu o prefaţă de Î. P. S. Dr. Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului.

Lucrarea — deosebit de bine venită, ţinîndu-se cont de bogatele cercetări istorice care se fac la noi în ţară pentru a se scoate noi date privitoare la vredniciile poporului român, la vechimea şi continuitatea sa pe aceste meleaguri străbune — cuprinde trei mari capitole:

a) „Din trecutul vieţii religioase a românilor din Banat", în care găsim date extrem de semnificative pentru trecutul îndepărtat al românilor din partea de vest a ţării, privitoare la „voievodate şi organizaţii bisericeşti"; „cnezate şi orînduiri străvechi", vechi centre episcopale, date statistice etc., Banatul avînd pe teritoriul său una din cele mai vechi mănăstiri româneşti ortodoxe, cea de la Morisena din sec. XI, ceea ce subliniază şi Î. P. S. Mitropolit Nicolae în precuvîntare.

b) „Mănăstiri dispărute", unde sînt descrise 9 mănăstiri (Cenad, Vărădia, Căvăran, Margina etc.) din mai multele ale căror urme se păstrează doar în amintirea localnicilor, a căror dispariţie o putem înţelege şi din următoarele cuvinte ale prefeţei: „Adăpostind între zidurile lor vreri de mai bine, întreţinînd focul sacru al dragostei de neam, cultivînd pasiunea pentru slova românească, organizînd şcoli de pictură din care au ieşit zugravi iscusiţi, ele nu puteau fi pe placul stăpînitorilor vremelnici."

c) „Mănăstiri existente", capitol în care sînt descrise 11 mănăstiri între care: Săraca, Partoş, Călugăra, Timişeni, despre care lucrarea de faţă oferă, pentru cei ce zăbovesc asupra ei, şi un bogat material ilustrativ.

Toate aceste monumente bisericeşti îmbie pe cititori „să le viziteze şi astfel, apropiindu-se de ele, să soarbă din duhul care le însufleţeşte impulsuri noi în ataşamentul lor pentru glia strămoşească, în dragostea lor de neam şi în păstrarea neştirbită a legii primită de la înaintaşi" — cum atît de potrivit citim tot în predoslovia Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului.

2. *Călăuza biblică*, Timişoara, 1977, 288 pag., lucrare semnată de P. C. pr. Teodor Şerb, reprezentînd extras din revista „Mitropolia Banatului", nr. 5—8/1976. Concepută pe linia vechilor concordanţe biblice, apărute şi în limba română, lucrarea prezintă interes special pentru preoţii noştri, pe care îi ajută să găsească cu mai multă uşurinţă textele biblice din Vechiul şi Noul Testament, legate de un cuvînt sau noţiune, atunci cînd îşi întocmesc predicile, catehezele sau cuvîntările ocazionale.

3. *70 de ani de la răscoala din 1907*, 48 pag., broşură ce cuprinde materialele apărute în rev. „Mitropolia Banatului", nr. 1—3/1977, consacrate marii răscoale ţărăneşti din 1907.

4. *Centenarul Independenţei de stat a României*, 76 pag., broşură care cuprinde studiile apărute în aceeaşi revistă, nr. 4—6/1977, închinate marelui eveniment patriotic: Cucerirea, pe cîmpul de luptă, a Independenţei noastre de stat, în războiul antiotoman din 1877/78, eveniment subliniat după cuviinţă de toate revistele noastre bisericeşti.

Considerăm a fi potrivit ca toate aceste materiale să fie cuprinse într-un volum unic, tipărit de Sf. Patriarhie.

Un set de mici ilustrate color, cuprinzînd biserici — monumente istorice, mănăstiri, biserici de lemn etc. din Arhiepiscopia Timişoarei şi Caransebeşului, tipărite de Arta Grafică din Bucureşti, cinsteşte de asemenea activitatea editorială a Centrului mitropolitan din Timişoara.

R.

Colinde din Ţara Lăpuşului*

Coborît-o coborît

Coborît-o coborît
Maica Sfîntă pe pămînt.

Şi umbla din casă-n casă
Nimeni de mas nu o lasă.

Cînd a fost colea de seară
A aflat o poiecioară
S-o aşternut fîn uscat
S-o născut mîndru-Împărat,
Care ne-o răscumpărat,
De la muncile din iad.

Într-o seară pe asfinţit

Într-o seară pe asfinţit
Mîndră stea a răsărit,
De la care noi vestim
Că-n oraşul Viflaim
Sosit-au să se înscrie
Iosif şi Sfînta Marie.
Şi ajungînd pe înserat
Lăcaş nu şi-au căpătat,
Căci casele erau pline,
Lăcaş nu le dădea nime.
Sfîntu Iosif supărat
Mariei i-a cuvîntat:
Vino Marie, plecăm,
Alt lăcaş ne căpătăm,
Nu-n palate boiereşti,
Ci-n căsuţe ciobăneşti.
Şi cum fuse seara mare
Iată un grajd de vite în cale.
Vino Marie intrăm,
Bun lăcaş ne căpătăm.
Şi iată minune mare
Grajdul s-a luminat tare,
Lîngă a Maicii dulce sîn
Iisus se culca pe fîn,
Înfăşat în giolgi curat
De îngeri înconjurat.
Magii de la Răsărit
Mari daruri i-au dăruit,
Aur, smirnă şi tămîie
De pomenire să-i fie
La tot neamul creştinesc
Şi poporul omenesc.

Naşterea Domnului nostru

Naşterea Domnului nostru
Ştim cu toţii cum a fostu;
N-a fost în pat pe perină,
Nici în casă de odihnă,
N-a fost în casă pompoasă,
Ci-n peşteră friguroasă.
Iar cînd s-a născut Hristos
Irod a fost mînios.
Şi-a dat o poruncă în ţară,
Toţi copiii să-i omoară,
De doi ani mai mici în jos
Ca să-l taie pe Hristos.
Pe Hristos nu l-a tăiat,
Domnul sfînt l-a apărat.
Un înger veni de sus
La Maria şi i-a spus,
Să ia pe Pruncul Iisus
Şi să-l ducă în Egipt,
Are mult de suferit
Şi lumea de mîntuit.

* Culese de pr. Gavril Burzo de la parohia Recea Cristur, jud. Cluj

Colind la geamul părintesc

Ceru-şi scutură mantia de-argintată albă nea,
Cînd în Betleem Maria a născut lumii o stea.
Imnuri îi aduc cu toţii, în seara aceasta sfîntă,
Leru-i Ler şi Leru-i Doamne, popoare-ntregi îi cîntă.

Colind la geamul părintesc, ce-l văd în zări departe . . .
Mă văd copil, printre nămeţi, cu stele argintate.
Par'c-aud sunînd un clopot, în taina nopţii sfinte,
El vestind datini din străbuni, ce toate-mi vin în minte.

Prin gene ude-o văd pe mama, cu tîmpla albă ninsă,
Şi-n colţul casei liniştit, arde candela aprinsă.
Mai am icoane sfinte-n gînd, nu le aştern pe toate,
Dar le voi depăna pe rînd, de veghe stînd în noapte.

Stau lîngă pomul din străini, ce-i aurit şi argintat
Dar pe-aripa fulgilor albi gîndurile-mi zbor în sat,
De voi trăi rînd de vieţi, eu în veci nu-l voi uita,
Şi-n zorii dalbei dimineţi sub geamul lui voi colinda.

Cînd clopote vor bate lin, din turnul cel vechi din deal
De-aici, serbînd praznicul sfînt, cu strămoşii din Ardeal.
Înăbuşit îmi curge viscol, prin vine străbune,
De te-nveşmînţi cu văl de dor, să-l stingi Moş Crăciune!

Georgina Cogoiu
(New York, S. U. A.)

Doamne, a Tale cuvinte . . .*

Doamne, a Tale cuvinte, care s-au scris mai 'nainte
S-au plinit, precum şi scrie Moise la Cartea întîie.
O, minune!

De la Răsărit răsare o stea cu lumină mare;
Razele îşi răspîndeşte, pe trei Crai povăţuieşte.
O, minune!

Steaua Magilor vesteşte, Vifleemul îi primeşte
Şi din proorocie rară, pe Mesia îl aflară.
O, minune!

* Colindă din Ţara Moţilor, armonizată de Gh. Şoima

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |